Gordon Thomas
BINECUVÂNTAU FIE
SPIONII
Istoria secreţii a Mossadului de Io origini pân Qân 1999

CORINT
ISTORIE

Gordon Thomas

CORINT
BOOKS
-2019-

Gordon Thomas (1933 – 2017) este un jurnalist de investigaţii galez, bine cunoscut pentru numeroasele cărţi dedicate serviciilor secrete. A debutat în 1969 cu lucrarea intitulată *The Day the* World *Ended*, scrisă în colaborare cu Max-Morgan Witts. Au urmat alte 52 de volume vândute în peste 50 de milioane de exemplare, dintre care amintim: *Journey Into Madness*: *The True Story of Secret CIA Mind Control and Medical Abuse* (1989), *Gideons Spies*: *The Secret History of the Mossad* (1999, apărută şi în

traducere românească în 2003 sub titlul *Istoria secretă a Mossadului*: *spionii lui Ghedeon*), *Secret Wars: One Hundred Years of British Intelligence Inside MI5 and MI6* (2009). A fost răsplătit cu International Television Award la Festival de Télévision de Monte-Carlo, cu două premii acordate de Mark Twain Society pentru excelenţă în domeniul reportajului şi cu Premiul Edgar Allan Poe pentru volumul *Shipwreck*: *The Strange Fate of the Morro Castle* (1972).

Redactare, stilizare şi note: Dan Criste Tehnoredactare: Mihaela Ciufu Design copertă: Dan Mihalache Ilustraţie coperta: e Shutterstock

GORDON THOMAS

Gideons Spies. *The Secret History of the Mossad* Copyright © 11995, 1999, 2005, 2007 by Gordon Thomas Published by arrangement with St. Martin Press, LLC. All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediţiei în limba română aparţin EDITURII CORINT BOOKS.

ISBN: 978 – 606 – 793 – 690 – 2

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României THOMAS, GORDON

Binecuvântaţi fie spionii: istoria secretă a Mossadului de la origini până în 1999 / Gordon Thomas; trad. din lb. engleză de Alexandra Dovăncescu şi Gabriela Mitrovici; pref. de Florian Banu.

— Bucureşti: Corint Books, 2019 Conţine bibliografie.

— Index

ISBN 978 – 606 – 793 – 690 – 2

I. Dovăncescu, Alexandra (trad.)

II. Mitrovici, Gabriela (trad.)

III. Banu, Florian (pref.) 351.746.1

Prefaţă

„Istoria nu se scrie, istoria se creează”. Aceste cuvinte ale lui David Ben-Gurion, părinte fondator al Israelului şi primul premier al acestui stat, s-ar putea constitui într-o deviză a serviciilor israeliene de informaţii.

De eficienţa propriilor structuri secrete a depins – şi depinde încă – existenţa Israelului într-o măsură mai mare decât existenţa oricărui alt stat din întreaga lume.

În general, publicul larg, atunci când întâlneşte sintagma „servicii secrete israeliene”, se gândeşte în mod automat la Mossad – probabil cea mai cunoscută marcă israeliană pe plan mondial. Puţini ştiu însă că denumirea exactă a acestui redutabil serviciu este *HaMossad l'Modi în u l'Tafkidim Meyuchadim* (în ebraică:
מידהמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים

şi că o traducere aproximativă a respectivei denumiri ar fi Institutul de Informaţii şi Operaţiuni Speciale. Încă şi mai puţini cunosc faptul că Mossadul nu este singurul serviciu de informaţii al Israelului, ci face parte dintr-o comunitate mai largă, ai cărei membri dovedesc acelaşi profesionalism ca şi cei ai Mossadului.

Şi totuşi Mossadul este serviciul de informaţii care a ştiut mai bine decât oricare altul să-şi creeze o reputaţie de temut la nivel planetar, devenind sinonim cu îndrăzneala fără limite, lipsa de scrupule, profesionalismul şi… succesul. Pe de altă parte, particularităţile societăţii şi ale statului israelian, secretele din spatele nesfârşitului şir de victorii repurtate împotriva tuturor inamicilor, indiferent de forţa şi specificul acestora, continuă să fie prea puţin cunoscute şi, ca orice mister, să exercite o atracţie deosebită. Ca urmare, numărul lucrărilor de istorie consacrate acestui serviciu este uriaş şi nu încetează să crească într-un ritm dictat de interesul permanent al publicului larg faţă de istoria sa şi, mai ales, faţă de noile operaţiuni de succes desfăşurate, practic, pe toate meridianele planetei.

Situaţia este identică şi în cazul cititorilor români, interesul faţă de această structură secretă păstrându-se permanent la cote înalte, fiind stimulat şi de o serie de volume puse, de-a lungul timpului, la dispoziţia celor dornici să ştie mai multe despre Mossad[1].

1 Victor Ostrovsky, Claire Hoy, Mossad. „Academia înşelăciunii”: devenirea şi sfârşitul unui agent al Mossad-ului, traducere din limba

În acest context, o lucrare precum cea realizată de jurnalistul de investigaţii galez Gordon Thomas, autor cu o reputaţie profesională bine consolidată şi cu o cunoaştere nuanţată a evoluţiilor din întreg Orientul Mijlociu (a fost corespondent de presă în zonă, începând din timpul Crizei Suezului, în 1956, şi până la Războiul din Golf, în 1990 – 1991), nu poate decât să se bucure de un real interes atât din partea profesioniştilor lumii informaţiilor şi a istoricilor, cât şi din partea publicului larg.

Publicată în anul 1999 sub titlul *Gideons Spies*: *The Secret History of the Mossad*, lucrarea lui Gordon Thomas a fost tradusă până în prezent în nu mai puţin de 16 limbi, inclusiv în română[2], fapt ce grăieşte de la sine despre succesul său. Amplu revizuită şi adusă la zi de către autor în anul 2015, strălucita analiză a istoriei Mossadului este pusă acum, în versiunea finală, la dispoziţia cititorilor români de Editura Corint.

Structurată în 17 capitole, lucrarea pe care o prezentăm în rândurile de faţă este scrisă într-un ritm alert, marcat de formaţia profesională a autorului, dublat de precizia datelor şi informaţiilor puse în pagină, chiar dacă, ocazional, au mai existat mici scăpări.

În momentul publicării sale, în 1999, cartea a stârnit aprige controverse, nemulţumind în foarte mare măsură

engleză de Mihai Stan, Editura Globus, Bucureşti, 1993; Cristian Troncotă, Hora- ţiu Blidaru, Careul de aşi. Serviciile secrete ale Marii Britanii, SUAy Rusiei, Israelului: o cronică a frontului secret la răspântie de milenii, Editura Elion, Bucureşti, 2003; Teşu Solomovici, Mossad. Şin-Bet. Aman. Istoria serviciilor secrete israeliene, Editura Teşu, Bucureşti, 2006; Effaim Halevy, Omul din umbră. în culisele crizei din Orientul Mijlociu împreună cu omul care a condus Mossadul, traducere din limba engleză de Irina Tudor Dumitrescu, RAO International Publishing Company, Bucureşti, 2007; Eric Frattini, Mossad, mânia Israelului, traducere din limba spaniolă de Ruxandra Luca, Editura Tritonic, Bucureşti, 2009; Eric Frattini, Mossad: fabrica de fantome, traducere din limba spaniolă de Andra Enescu, cuvânt-înainte de Tiberiu Troncotă, Editura Tritonic, Bucureşti, 2009 (n.n., F.B.).

2 Gordon Thomas, Istoria secretă a Mossad-ului: spionii lui Ghedeon, traducere de Alexandra Dovăncescu, prefaţă, note, comentarii şi anexe de Victor Ionescu, Editura Allfa, Bucureşti, 2003 (n.n., EB.).

atât Casa Albă, cât şi conducerea Israelului. Astfel, afirmaţia lui Gordon Thomas că Mossadul deţinea înregistrarea a nu mai puţin de 30 de ore de discuţii intime pasionale între preşedintele Bill Clinton şi o tânără stagiară pe nume Monica Lewinsky, afirmaţie făcută în plin scandal „Clinton-Lewinsky”, a fost catalogată imediat de Casa Albă drept „o prostie”, o sursă a administraţiei prezidenţiale sugerând librarilor să mute cartea lui Gordon Thomas în secţiunea… ficţiune!

Nici israelienii nu au fost mai fericiţi. David Bar-Illan, purtătorul de cuvânt al premierului Benjamin Netanyahu, a caracterizat de asemenea acuzaţiile lui Thomas ca fiind demne de dispreţ, întrebându-se „cum poate lua cineva în serios astfel de aiureli”.

Această afirmaţie a fost însă departe de a fi singura incomodă din incisiva analiză a acţiunilor secrete ale Mossadului. Implicarea serviciului în evenimentele care au dus la moartea prinţesei Diana, în moartea magnatului presei Robert Maxwell, în organizarea puciului comuniştilor conservatori de la Moscova, din august 1991, modul în care s-a produs recrutarea lui Jonathan Pollard, folosit pentru spionarea SUA, sau rolul jucat în lichidarea liderului marocan Mehdi Ben-Barka este prezentat într-o manieră lipsită de menajamente şi reprezintă tot atâtea motive de nemulţumire pentru serviciile secrete vizate.

Probabil că nici Vaticanul nu a fost prea mulţumit de apariţia volumului semnat de Gordon Thomas, acesta dezvăluind implicarea papalităţii în activităţile de *intelligencey* relaţiile speciale ale Sfântului Scaun cu CIA, dar şi cu… palestinienii.

Dacă volumul a stârnit nelinişte şi îngrijorare în birourile conducerilor unor servicii secrete, care îşi vedeau dezvăluite acţiuni compromiţătoare, precum şi pe unii agenţi, cititorul de rând are toate motivele să fie încântat de conţinutul acestuia. Dacă doriţi să aflaţi culisele programului nuclear care a permis Israelului să se doteze cu arma supremă, dacă vă interesează cum s-a putut

cumpăra un kilogram de uraniu cu 20 de sticle de votcă, în vreme ce un MIG 2 la costat doar un milion de dolari, sau cum un şiret dezlegat poate zădărnici un asasinat îndelung pregătit, Gordon Thomas vă oferă răspunsuri incitante.

Nu mai puţin interesante sunt informaţiile despre un controversat program de computer, denumit Promis, care a permis Mossadului să monitorizeze cu stricteţe deplasările liderului palestinian Yasser Arafat, despre confruntările şi alianţele *sui-generis* dintre Mossad, KGB şi CIA, pe de o parte, şi serviciul secret chinez, pe de altă parte, în luptele secrete din Africa sau despre incredibilele reuşite ale „spionului cu masca de fier" Rafael „Rafi" Eitan, bine cunoscut publicului larg în special pentru operaţiunea de răpire a lui Adolf Eichmann din Argentina.

De un interes aparte pentru cititorul român ar trebui să fie statutul de care se bucură Mossadul în societatea israeliană.

Numit şi Institutul, acest serviciu secret este privit cu respect şi admiraţie, ca o componentă esenţială a securităţii naţiunii. Nimănui nu îi este ruşine să colaboreze cu acesta, iar a face parte din serviciu reprezintă o onoare rezervată unor persoane de excepţie.

Cea mai bună dovadă a prestigiului o reprezintă aportul esenţial al *sayanim-ilor* la succesul operaţiunilor derulate. *Sayanim*-ii sunt voluntari evrei, fiecare *sayan* fiind „un exemplu al strânselor legături dintre evreii din întreaga lume", bazate pe „devotamentul mistic faţă de Israel şi nevoia de a-l proteja de duşmani". Cât despre importanţa lor, este suficient să amintim faptul că, în 1998, se aprecia că existau doar în Marea Britanie nu mai puţin de 4.000 de *sayanim*i şi aproape de patru ori mai mulţi în SUA. Ei pot oferi cele mai diverse forme de sprijin Mossadului: obţinerea unei informaţii, închirierea unei maşini sau a unui imobil, procurarea unor acte, acordarea unor îngrijiri medicale în afara cadrului oficial, stabilirea unor contacte locale etc. Cu alte cuvinte, „fără *sayanim*-i, Mossadul n-ar putea opera".

La finalul lecturii acestei cărţi, cititorii români îşi vor reevalua, poate, optica asupra serviciilor secrete, în general, asupra Mossadului, în special, dar şi asupra propriei comunităţi naţionale de *intelligence*. Având în vedere că şi românii s-au constituit într-o numeroasă *diaspora*, ar putea vreodată România să viseze la *sayanim*-i proprii? Vom înţelege vreodată că ceea ce poate face o naţiune mică, care-şi utilizează la maximum resursele limitate, precum Israelul, putem face şi noi?

Oricum, mesajul cărţii lui Gordon Thomas poate fi sintetizat în cuvintele lui Tamir Pardo, directorul Mossadului între anii ’2011 şi 2016: „Succesul Mossadului şi îndeplinirea sarcinilor sale complexe depind de calitatea celor care-l servesc, care-i alcătuiesc nucleul şi constituie forţa lui motrice”.

Poate că aceste cuvinte ar trebui să se constituie într-un memento şi pentru cei însărcinaţi cu dirijarea destinului serviciilor româneşti de informaţii, mereu preocupaţi de sporirea resurselor financiare şi a dotărilor materiale şi parcă mai puţin interesaţi de valorificarea potenţialului uman.

Florian Banu

Capitolul 1 *în spatele oglinzii*

Când becul roşu al telefonului începea să clipească, un dispozitiv sofisticat de înregistrare se activa în apartamentul de lângă Centrul Pompidou, în aglomeratul arondisment parizian 4. Becul fusese montat de un tehnician de comunicaţii israelian, care venise cu avionul de la Tel Aviv pentru a instala aparatul de înregistrat, menit să risipească orice bănuială pe care vecinii ar fi avut-o auzind telefonul sunând la ore nepotrivite. Tehnicianul era membru al *yaholomin*, o unitate a Mossadului care se îngrijea de siguranţa telecomunicaţiilor din casele conspirative ale serviciului secret israelian.

Cea de la Paris era ca toate celelalte. Avea uşa rezistentă la un atac cu bombă şi geamuri care, asemenea

ferestrelor de la Casa Albă, puteau bloca dispozitivele de urmărire. Existau zeci de astfel de apartamente în toate marile oraşe ale lumii, fie cumpărate, fie închiriate pe termen lung. Multe erau nelocuite vreme îndelungată, fiind gata pentru a fi folosite în cadrul unei eventuale operaţiuni.

O astfel de operaţiune a fost coordonată din apartamentul de la Paris începând din iunie 1997, când a sosit Monsieur Maurice. Acesta vorbea o franceză fluentă, cu un uşor accent central-european. De-a lungul anilor, vecinii se mai întâlniseră cu alţii ca el: bărbaţi sau, uneori, femei care soseau pe neaşteptate, petreceau săptămâni sau luni printre ei, pentru ca, într-o bună zi, să dispară fără urmă. Ca şi cei dinaintea sa, Maurice a descurajat în mod politicos orice interes faţă de persoana sau munca sa.

Maurice era un *katsa*, un agent de teren al Mossadului.

Din punct de vedere fizic, era greu de descris; se spunea că şi pe o stradă pustie ar fi trecut aproape neobservat. Fusese recrutat atunci când Mossadul era încă în perioada sa de glorie, când reputaţia lui nu fusese ştirbită. S-a făcut remarcat în timpul efectuării stagiului militar obligatoriu în Israel, când, după instrucţia la care erau supuşi recruţii, a fost cooptat de serviciul de informaţii al aviaţiei. Aptitudinea sa pentru limbile străine (vorbea franceza, engleza şi germana) a fost remarcată împreună cu alte calităţi: ştia să umple „golurile” dintr-un studiu de caz, să extragă fapte din speculaţii şi cunoştea limitele supoziţiei informate. În plus, ştia cum să se poarte cu oamenii; ştia să convingă, să măgulească şi, dacă toate celelalte metode eşuau, să ameninţe.

După absolvirea şcolii Mossadului în 1982, a lucrat în Europa, Africa de Sud şi Orientul îndepărtat. Uneori, se dădea drept om de afaceri, scriitor pasionat de turism sau comis-voiajor. Folosise o serie de nume şi biografii extrase din biblioteca de pseudonime a Mossadului. De data aceasta era Maurice şi tot om de afaceri.

În timpul diverselor sale misiuni, auzise că, în „Institut” – numele dat Mossadului de angajaţii săi – aveau loc acţiuni de curăţare: circulau zvonuri nocive despre persoane căzute în dizgraţie şi distruse, despre schimbări la nivelul conducerii, despre fiecare director nou şi priorităţile sale. Niciunul dintre ei nu a reuşit să stăvilească scăderea moralului care se manifesta în cadrul serviciului.

Această stare s-a accentuat odată cu numirea lui Benjamin Netanyahu drept cel mai tânăr prim-ministru al Israelului. Om cu experienţă dovedită în domeniul spionajului, acesta ar fi trebuit să ştie cum merg lucrurile pe dinăuntru; când să asculte, cât de departe să meargă. De la bun început însă, Netanyahu i-a uimit pe ofiţerii de informaţii experimentaţi ocupându-se cu detaliile operaţionale.

La început, acest lucru a fost pus pe seama zelului inutil al unui nou-venit care voia să facă ordine, gata să inspecteze tot ce era de inspectat pentru a fi sigur că nu-i scapă niciun secret. Situaţia a devenit însă alarmantă când nu numai prim-ministrul, ci şi soţia lui, Sara, au vrut să vadă ce se ascunde în spatele oglinzii, în lumea serviciului secret israelian. Aceasta i-a invitat pe ofiţerii cu poziţiile cele mai înalte în Mossad să-i facă o vizită şi să-i răspundă la întrebări, susţinând că urmează exemplul lui Hillary Clinton, care era interesată de CIA.

Coridoarele monotone ale clădirii Mossadului din Tel Aviv au răsunat de şoaptele celor scandalizaţi de atitudinea Sarei Netanyahu, care a cerut să vadă profilurile psihologice ale şefilor de stat pe care ea şi soţul său urmau să-i primească sau să-i viziteze. A cerut în mod special detalii despre activitatea sexuală a preşedintelui Bill Clinton. De asemenea, a cerut să se uite peste dosarele ambasadorilor israelieni care aveau să-i găzduiască în timpul vizitelor externe, interesându-se de curăţenia bucătăriilor ambasadelor şi de frecvenţa cu care erau schimbate aşternuturile din apartamentele destinate

oaspeţilor.

Uimiţi de cererile sale, ofiţerii Mossadului i-au explicat soţiei premierului că obţinerea unor astfel de informaţii nu este de competenţa serviciului secret.

Unii dintre veterani au fost trecuţi pe linie moartă, încredinţându-li-se operaţiuni minore, care necesitau, în general, întocmirea unor dosare pe care nu le citea nimeni. Dându-şi seama că se plafonau, aceştia şi-au dat demisia şi s-au împrăştiat în toată ţara, nefăcând nimic altceva decât să citească, în special istorie, încercând să se împace cu gândul că şi ei aparţin trecutului.

Toate astea l-au făcut pe Maurice să se bucure că nu era la Tel Aviv şi că se afla din nou pe teren.

Operaţiunea care-l adusese la Paris îi dădea încă o şansă de a dovedi că este un agent meticulos şi precaut, în stare să îndeplinească ceea ce i se cerea. De data aceasta, misiunea era relativ uşoară: nu era vorba de un pericol fizic real, ci numai de riscul de a fi pus într-o situaţie jenantă în cazul în care autorităţile franceze ar fi descoperit ceea ce face şi l-ar fi deportat în mod discret. Ambasadorul israelian ştia că Maurice este la Paris, dar nu ştia şi de ce. Aceasta era procedura standard: dacă lucrurile o luau razna, diplomatul putea pretinde că n-a ştiut nimic.

Misiunea lui Maurice era să recruteze un informator. Aceasta era cunoscută în limbajul esoteric al Mossadului drept „agăţare”, o corupere a unui cetăţean străin. După două luni de muncă plină de răbdare, Maurice credea că e pe punctul de a reuşi.

Ţinta sa era Henri Paul, adjunctul şefului securităţii de la Hotelul Ritz, care era şi şofer în cazul clienţilor celebri.

Unul dintre aceştia a fost Jonathan Aitken, ministru în ultimul guvern conservator al Marii Britanii[3]. Aitken

3 Jonathan Aitken a fost ministru al aprovizionării armatei şi, apoi, ministru de finanţe în perioada 1992-1995, în guvernul britanic condus de John Major.

avea ca responsabilitate specială coordonarea vânzărilor de arme şi stabilise o mulţime de contacte cu traficanţii de arme din Orientul Mijlociu. Toate acestea au dus la lansarea emisiunii de investigaţii TV *World în Action* şi la publicarea în ziarul *The Guardian* a unor reportaje nocive despre legăturile lui Aitken cu persoane care, în mod normal, nu s-ar afla în anturajul unui ministru. Aitken a intentat proces pentru calomnie. Cazul a pivotat în jurul întrebării legate de persoana care i-a plătit lui Aitken şederea la Ritz când acesta s-a întâlnit cu arabii. În instanţă, Aitken a declarat sub jurământ că soţia sa plătise factura.

Prin intermediul unei terţe surse, Mossadul i-a informat pe cei care-i reprezentau pe inculpaţi în instanţă că d-na Aitken nu fusese la Paris în acea perioadă. Apărarea s-a prăbuşit. Mossadul, care considera de mult timp activitatea lui Aitken drept o ameninţare pentru Israel, l-a distrus efectiv pe acesta.

În 1999, după un lung proces penal desfăşurat la Londra, Aitken a fost găsit vinovat de sperjur şi a fost condamnat la închisoare. În acel moment, soţia îl părăsise deja, iar omul care umblase mulţi ani pe coridoarele puterii avea înainte un viitor sumbru.

Înţelegerea, dacă nu simpatia, a venit de la cineva la care nu s-ar fi gândit nimeni, de la Ari Ben-Menashe (vezi capitolul 8). Acesta cunoscuse cândva rigorile unei închisori newyorkeze după ce căzuse în dizgraţie în calitate de coordonator al serviciilor de informaţii numit de prim-ministrul Yitzhak Shamir. Funcţia respectivă îi dăduse lui Ben-Menashe şansa rară de a afla cum operează Mossadul şi alte servicii de informaţii. El îl considera pe Aitken „un om mistuit de propria convingere că poate păcăli pe oricine. A făcut asta ani la rând. Greşeala lui a fost că i-a subestimat pe cei din Mossad. Ei nu iau prizonieri”.

Spre deosebire de Jonathan Aitken, care, după eliberarea din puşcărie, are slabe perspective, Ben-

Menashe a avut parte de o revenire spectaculoasă. În 1999, deţinea deja la Montreal o firmă care se ocupa cu strângerea informaţiilor. Printre clienţii acesteia se numără câteva ţări africane, ca şi unele state din Europa. Multinaţionalele sunt interesate şi ele de serviciile sale, ştiind că Ben-Menashe le va asigura anonimatul.

Dintre angajaţi fac parte câţiva foşti membri ai serviciilor secrete canadiene, precum şi ai unor organizaţii similare din Israel şi Europa. Firma oferă o gamă largă de servicii economice, industriale şi de protecţie. Personalul este familiarizat cu traficanţii de arme şi cunoaşte bine regulile negocierilor cu răpitorii. Nu există oraş pe lumea asta în care să nu aibă contacte, multe dintre ele datând din perioada în care Ben-Menashe era un membru important al lumii spionajului israelian. El şi asociaţii lui sunt la curent cu alianţele politice schimbătoare şi, de multe ori, ştiu dinainte ce guvern din Lumea a Treia va cădea, precum şi cine îi va lua locul. Mică şi compactă, firma lui Ben-Menashe seamănă în multe privinţe cu Mossadul, „mişcându-se”, după cum bucuros recunoaşte patronul ei, „precum hoţii noaptea. Aşa trebuie să fie în branşa noastră”. Iar munca este bine plătită.

Proaspăt posesor al cetăţeniei canadiene, a început să colaboreze din nou cu „prinţii şi regii acestei lumi… cu celebrităţi şi cei care-şi folosesc averea pentru a beneficia de o protecţie mai bună. Pentru ei, cunoaşterea înseamnă putere, iar treaba mea este şi să le furnizez aceste informaţii esenţiale”.

La Londra, este oaspetele privilegiat al Hotelului Savoy. La Paris, cei de la Ritz îl primesc cu deosebită consideraţie.

Ben-Menashe şi-a dat imediat seama că hotelul a rămas locul de întâlnire al traficanţilor de arme din Orientul Mijlociu şi al contactelor europene ale acestora. S-a consultat cu foşti colegi din Mossad. De la ei a aflat cât de important a devenit acel hotel în strategia de ansamblu a Mossadului. Ben-Menashe, un adevărat as în privinţa

obţinerii informaţiilor – „cu multă vreme în urmă, am învăţat că nimic din ceea ce aud nu se iroseşte” – a hotărât să urmărească evoluţia lucrurilor. Hotărârea lui avea să-l implice până la urmă în mod direct în destinul Dianei, prinţesa de Wales, şi al amantului acesteia, Dodi al-Fayed, afemeiatul fiu al patronului de la Ritz, bogatul Mohamed al-Fayed.

Mossadul a hotărât să aibă un informator la Ritz care să raporteze despre activităţile de acolo. Şi-a propus mai întâi să obţină lista angajaţilor hotelului; acest lucru s-a rezolvat prin accesarea sistemului informatic de la Ritz. Nimeni din conducere nu părea a fi potrivit; personalul de la nivelurile inferioare nu avea acces la toţi oaspeţii, ceea ce era important pentru misiunea preconizată. Cum însă Henri Paul se ocupa cu securitatea, putea să intre peste tot. Cheia sa putea descuia seiful oricărui client. Nu i s-ar fi pus nicio întrebare dacă ar fi vrut să facă o copie după nota de plată a unui client şi nimeni n-ar fi fost surprins dacă ar fi cerut lista convorbirilor telefonice pentru a obţine informaţii despre discuţiile avute de traficanţii de arme şi contactele acestora. Putea afla ce femeie fusese angajată în mod discret de un traficant în calitate de contact al acestuia. Ca şofer al VIP-urilor, Paul putea să tragă cu urechea la ceea ce discutau pasagerii, să le observe comportamentul, să vadă unde se duc şi cu cine se întâlnesc.

Următorul pas l-a reprezentat întocmirea unui profil psihologic al lui Paul. Timp de câteva săptămâni, unul dintre *katsa* care lucrau la Paris a adunat informaţii despre trecutul lui. Folosindu-se de mai multe identităţi, printre care cea de angajat al unei companii de asigurări şi cea de vânzător de telefoane, ofiţerul a aflat că Paul era burlac, n-avea o relaţie stabilă, locuia într-un apartament cu chirie mică, conducea un Mini negru, dar îi plăceau maşinile rapide şi avea, împreună cu altcineva, o motocicletă. Angajaţii hotelului au spus că îi plăcea să bea uneori. Se părea că, din când în când, apela la serviciile unei

prostituate de lux care îi servea şi pe clienţii hotelului.

Informaţiile au fost analizate de un psiholog al Mossadului. Acesta a conchis că Henri Paul avea o vulnerabilitate inerentă. El a spus că cea mai bună metodă de a-l recruta constă în exercitarea unei presiuni crescânde, însoţite de promisiuni legate de plata unor sume substanţiale care să finanţeze viaţa socială a lui Paul. Această operaţiune putea fi destul de lungă şi putea necesita multă răbdare şi pricepere. În loc să se folosească în continuare de *katsa*, la Paris avea să fie trimis Maurice.

Ca în cazul altor operaţiuni ale Mossadului, Maurice a respectat câteva principii verificate în timp. Mai întâi, a făcut mai multe vizite, familiarizându-se cu Hotelul Ritz şi împrejurimile acestuia. L-a recunoscut repede pe Henri Paul, un tip atletic, cu mers ţanţoş, care părea că nu ţine cont de nimeni.

Maurice a observat ciudata legătură pe care Paul o avea cu paparazzii care supravegheau intrarea de la Ritz, gata să-i fotografieze pe clienţii bogaţi şi faimoşi. Din când în când, Paul le cerea fotografilor să plece, iar aceştia făceau întocmai, înconjurând clădirea pe motocicletă, după care se întorceau. În timpul acestor mici plimbări, Paul ieşea uneori pe uşa de serviciu şi începea să-i tachineze amical pe paparazzi în clipa în care treceau pe lângă el.

Noaptea, Maurice l-a văzut pe Paul bând cu diverşi fotografi în barurile din apropierea hotelului, pe care le frecventau, după terminarea programului, el şi alţi angajaţi.

În rapoartele trimise la Tel Aviv, Maurice menţiona faptul că Paul putea să bea cantităţi considerabile de alcool fără a părea să se îmbete. El a mai confirmat că lucrurile care-l făceau pe Paul potrivit pentru rolul de informator cântăreau mai greu decât obiceiurile sale personale: omul părea a avea accesul esenţial şi o poziţie de mare răspundere.

La un moment dat, în timpul supravegherii sale discrete, Maurice a descoperit că Paul trăda încrederea ce-

i fusese acordată. Primea bani de la paparazzi pentru a le vinde informaţii despre deplasările clienţilor, ajutându-i astfel să facă fotografii ale celebrităţilor.

Tranzacţia avea loc fie într-un bar, fie pe îngusta stradă Cambon, unde se afla intrarea angajaţilor.

Pe la jumătatea lui august, fotografii au început să fie interesaţi de aşteptata sosire la Ritz a Dianei, prinţesa de Wales, şi a noului său amant, Dodi al-Fayed, fiul patronului hotelului. Aceştia urmau să stea în fabulosul apartament regal.

Întreg personalul de la Ritz fusese ameninţat că va fi concediat imediat în cazul în care va dezvălui amănunte privind sosirea secretă a Dianei. În ciuda acestui fapt, Paul a continuat să-şi rişte slujba informându-i pe paparazzi. De la fiecare a primit alţi şi alţi bani.

Maurice a mai remarcat că Paul începuse să bea mai mult şi a auzit că personalul de la Ritz se plângea că adjunctul şefului securităţii devenise şi mai atent la disciplină: o concediase pe o cameristă care furase o bucată de săpun dintr-o cameră. Câţiva angajaţi au declarat că Paul lua pastile şi se întrebau dacă acestea nu erau cumva menite să-l liniştească. Toţi erau de acord că Paul devenise imprevizibil – acum era bine dispus, în momentul următor se înfuria pentru un fleac închipuit. Maurice a hotărât că era timpul să treacă la treabă.

Primul contact a avut loc în Barul La Harry din rue Daunou. Când Paul şi-a făcut apariţia, Maurice gusta un cocktail. Ofiţerul Mossadului a intrat în discuţie cu el, iar Paul a acceptat să bea şi el ceva după ce Maurice i-a spus că prieteni de-ai lui stătuseră cândva la Ritz. Maurice a mai spus că aceştia fuseseră surprinşi de numărul mare al arabilor bogaţi care trăgeau la hotel.

Întâmplător, remarcă a produs un efect extraordinar. Paul a spus că majoritatea arabilor erau necioplţi şi aroganţi şi că se aşteptau să-i serveşti imediat ce ridicau degetul. Cei mai răi erau saudiţii. Maurice a afirmat că şi despre clienţii evrei auzise acelaşi lucru. Paul nu a fost de

aceeaşi părere, subliniind că evreii erau clienţi excelenţi.

În această notă promiţătoare, seara se sfârşi cu stabilirea unei noi întâlniri, peste câteva zile, pentru a lua cina la un restaurant de lângă Ritz. La masă, Paul a confirmat, drept răspuns la întrebările calculate ale lui Maurice, multe dintre lucrurile pe care acesta le cunoştea deja. Paul a vorbit despre pasiunea lui pentru maşini rapide şi despre plăcerea de a pilota avioane mici. Îi era însă greu să-şi satisfacă aceste plăceri din salariul pe care-l avea.

Acesta trebuie să fi fost momentul în care Maurice a început să facă presiuni. Să găseşti bani pentru astfel de hobby-uri era o problemă, dar nu una fără rezolvare. În mod cert, acest lucru îi stârnise interesul lui Paul.

Lucrurile şi-au urmat apoi cursul firesc: Maurice a aruncat momeala, iar Paul a muşcat cu multă nerăbdare. După aceea, Maurice trebuie să-şi fi pus în practică toate abilităţile dobândite la şcoala Mossadului.

La un moment dat, Maurice a lansat ideea că ar putea da o mână de ajutor, menţionând că lucra pentru o companie care căuta să-şi actualizeze baza de date în schimbul unor sume frumuşele. Asta era mutarea favorită a agenţilor Mossadului când desfăşurau o operaţiune de agăţare. De aici şi până la a-i spune lui Paul că mulţi dintre clienţii hotelului aveau informaţii ce ar fi interesat compania nu mai era decât un mic pas.

Paul, stânjenit, poate, de modul în care decurgea discuţia, este posibil să se fi împotrivit. Maurice a mers apoi mai departe, spunând că, deşi înţelegea rezervele lui Paul, acestea îl surprindeau. Toată lumea ştia că el lua bani de la paparazzi în schimbul unor informaţii. Aşa că de ce ar fi dat cu piciorul acestei ocazii de a câştiga nişte bani frumoşi?

Privind în urmă, Ari Ben-Menashe considera că, în acest moment, operaţiunea se desfăşura în stilul obişnuit. „Din cunoştinţele mele, nimeni nu se pricepe mai bine ca Maurice [numele purtat de el în timpul operaţiunii] la asta.

O abordare rece necesită foarte multă fineţe. Dacă te mişti prea repede, peştele poate să scape. Dacă durează prea mult, bănuiala se uneşte repede cu teama. Recrutarea este o artă în sine, iar a agăţa un european ca Henri Paul diferă foarte mult de a agăţa un arab din Cisiordania sau din Fâşia Gaza”.

Talentul neîndoielnic al lui Maurice de a-şi prezenta propunerea şi de a-i arăta lui Paul câte lucruri ştia despre trecutul lui era dublat de o combinaţie de experienţă şi putere de convingere, pe fondul esenţial al exercitării presiunii. Şi acestea au avut efect asupra lui Paul.

Chiar dacă n-a pus întrebări, el şi-a dat seama că omul din faţa lui era un agent secret sau măcar cineva care făcea recrutări pentru un serviciu secret.

Poate că şi asta i-a influenţat răspunsul. După spusele unui agent israelian care cunoştea întrucâtva cazul, „Henri Paul a vorbit încă de la început fără rezerve: i se cerea să spioneze? Dacă da, ce trebuia să facă? Pur şi simplu. Fără ascunzişuri şi ocolişuri inutile. Voia să ştie doar ce trebuia să facă şi pentru cine ar fi urmat să lucreze. Acesta a fost momentul în care Maurice a trebuit să decidă. I-a spus lui Paul că va lucra pentru Mossad? Nu exista o procedură standard pentru astfel de lucruri. Fiecare ţintă e diferită. Însă Henri Paul înghiţise momeala”.

Aşa stând lucrurile, este posibil ca Maurice să-i fi spus lui Paul ce trebuia să facă: să obţină informaţii despre clienţi, poate chiar să monteze dispozitive de ascultare în camere şi să ia seama cu cine se distrau. Poate că au discutat ceva şi despre plată, despre deschiderea unui cont în Elveţia sau, dacă era necesar, despre posibilitatea de a-l plăti pe Paul în bani gheaţă. Maurice a lăsat să se înţeleagă faptul că astfel de chestiuni nu erau o problemă. De-acum se poate chiar să-i fi spus că urma să lucreze pentru Mossad. Toate acestea erau etapele standard ale unei agăţări reuşite.

E foarte posibil ca Paul să se fi speriat de ceea ce i se

cerea să facă. Nu era vorba despre loialitatea faţă de cei de la Ritz; ca pe mulţi alţi angajaţi, îl atrăseseră acolo salariile destul de mari şi bacşişurile. Era lesne de înţeles că îi era frică să nu se vâre în afacere până peste cap şi să rişte să ajungă la închisoare dacă era prins spionându-i pe clienţii hotelului.

Şi dacă s-ar fi dus la poliţie, ce putea rezolva? Poate poliţiştii ştiau deja că urma să i se facă acea propunere. Dar dacă ar fi refuzat, ce s-ar fi întâmplat? Dacă conducerea hotelului afla că a trădat deja cel mai preţios lucru oferit de Ritz – confidenţialitatea – informându-i pe paparazzi, ar fi putut fi concediat, ba chiar dat în judecată.

În acele ultime zile ale lui august 1997, se părea că Henri Paul nu mai are scăpare. Continua să bea, să ia pastile, să doarmă prost şi să-şi bată joc de cei din subordinea sa. Era pe punctul să cadă în prăpastie.

Maurice menţinea presiunea. Se ducea de multe ori în acelaşi bar în care Paul bea după serviciu. Numai simpla lui prezenţă era suficientă ca să-i reamintească acestuia ceea ce era constrâns să facă. Maurice se ducea de multe ori la Ritz, unde savura un apetitiv la bar, mergea la restaurant sau îşi lua cafeaua de după-amiază în hol. Lui Henri Paul i se părea că Maurice devenise umbra lui.

Toate astea nu făceau decât să-i sporească încordarea şi să-i aducă aminte francezului că nu avea scăpare.

În plus, apropiata vizită a Dianei şi a lui Dodi al-Fayed îl neliniştea. Paul fusese însărcinat cu protecţia lor pe timpul şederii, trebuind mai ales să-i ţină la distanţă de paparazzi. În acelaşi timp, fotografii îl tot sunau pe mobil cerând informaţii despre vizită; i se ofereau bani mulţi pentru cele mai mici detalii. Tentaţia de a accepta era un alt factor de presiune. I se părea că este presat din toate părţile.

Deşi reuşea să ascundă acest lucru, Henri Paul era totalmente copleşit. Lua antidepresive, somnifere şi amfetamină ca să poată lucra pe timpul zilei. Această

combinaţie de substanţe nu putea decât să-i afecteze profund capacitatea de a lua decizii înţelepte.

Ulterior, Ben-Menashe a spus că, dacă ar fi condus el operaţiunea, „acela ar fi fost momentul în care m-aş fi retras. Henri Paul şi-ar fi putut ascunde de cei mai mulţi starea sa psihică, dar pentru un agent experimentat ca Maurice, instruit în cel mai înalt grad să observe asemenea lucruri, deteriorarea acesteia ar fi fost cât se poate de evidentă. Aproape sigur, Maurice i-ar fi spus lui Danny Yatom, omul aflat la comandă la Tel Aviv, să pună punct… să nu acţioneze. Din motive cunoscute numai de el, Yatom n-a făcut asta. Era în prima linie de numai un an. Voia să-şi facă un nume. Vanitatea, asemenea aroganţei, este unul dintre cele mai mari pericole în munca informativă. Yatom le are pe amândouă din plin. E în regulă – dar nu atunci când acest lucru este potrivnic realităţii. Iar realitatea era că Mossadul ar fi trebuit să se retragă”.

Nu s-a retras. Yatom era mânat de nevoia mistuitoare de a avea un om la Ritz. Alte evenimente pe care nimeni nu le-ar fi putut prevedea se apropiau însă de punctul lor culminant.

Lumina intermitentă – semnalând faptul că suna telefonul – l-a trezit pe Maurice duminică, 31 august 1997, la ora 1.58. Cel care suna lucra la unitatea de accidente rutiere a jandarmeriei pariziene şi fusese recrutat de Mossad cu câţiva ani în urmă; în calculatoarele instituţiei apărea ca *mabuah*, informator ne-evreu. În ierarhia contactelor pariziene ale lui Maurice, acesta se afla undeva la coadă.

Cu toate acestea, informaţia cu privire la producerea unui accident rutier l-a uimit pe Maurice. Cu mai puţin de o oră în urmă, un automobil Mercedes se izbise de unul dintre stâlpii de beton armat ai pasajului de sub Pont de l’Alma, un loc în care se petreceau des accidente.

Victimele erau Diana, prinţesa de Wales, ai cărei fii sunt pretendenţi la tronul Angliei, Dodi al-Fayed, fiul lui Mohamed, patronul de origine egipteană al magazinului

„regal” Harrods din Knightsbridge, şi Henri Paul. Bodyguardul cuplului fusese grav rănit.

La câteva ore după accident, Maurice s-a întors la Tel Aviv, lăsând în urmă întrebări care aveau să rămână fără răspuns.

Ce rol a jucat în accident presiunea exercitată de el? Să fi pierdut Henri Paul controlul maşinii, făcând-o să se izbească de stâlpul pasajului, pentru că nu vedea nicio cale de scăpare din ghearele Mossadului? Să fi avut presiunea vreo legătură cu concentraţia mare de medicamente găsită în sânge? Când a plecat de la Ritz cu pasagerii, oare se gândea încă la o portiţă de scăpare? Era Paul, pe lângă victima unui nefericit accident de circulaţie, şi victima unui neîndurător serviciu secret?

Întrebările nu i-au dat pace lui Mohamed al-Fayed. În februarie 1998, a declarat public: „N-a fost vorba de niciun accident. Sunt extrem de convins de asta. Adevărul nu poate fi ascuns la nesfârşit”.

Cinci luni mai târziu, canalul britanic de televiziune ITV a difuzat un documentar în care se susţinea că Henri Paul ar fi avut legături strânse cu spionajul francez. Nu era adevărat. În material s-a mai insinuat că un serviciu secret, al cărui nume nu a fost amintit, ar fi fost implicat în accidentul mortal; au mai fost făcute şi supoziţii conform cărora serviciul respectiv ar fi acţionat pentru că britanicii se temeau ca dragostea Dianei pentru Dodi, care era egiptean, să nu aibă cumva „repercusiuni politice”.

Până în ziua de astăzi, legătura dintre Henri Paul şi Mossad a rămas un secret bine păzit – exact aşa cum se şi dorea. Mossadul nu acţiona la porunca nimănui din afara Israelului. Într-adevăr, puţini din afara serviciului ştiu azi de implicarea acestuia în moartea celei mai celebre femei din lume.

Determinat de ceea ce considera a fi o campanie de discreditare dusă de mass-media engleză, Mohamed al-Fayed a continuat să susţină că anumite servicii secrete, al căror nume nu era pomenit, s-au unit împotriva fiului său

şi a prinţesei Diana. În iulie 1998, doi jurnalişti de la revista *Time* au publicat o carte în care formulau ipoteza că Henri Paul ar fi putut avea legături cu spionajul francez. Însă nici al-Fayed, nici jurnaliştii nu au venit cu dovezi concludente care să le susţină afirmaţiile – niciunul dintre ei nu a bănuit legătura dintre Mossad şi Paul.

În iulie 1998, Mohamed al-Fayed a adresat membrilor Parlamentului britanic o scrisoare care cuprindea o serie de întrebări; el le cerea ca acestea să fie discutate în Camera Comunelor. Al-Fayed susţinea că „există o forţă care vrea să ascundă răspunsurile pe care eu le cer”. Gestul a fost interpretat ca fiind cel al unui tată îndurerat care lansează acuzaţii în dreapta şi în stânga, întrebările merită să fie repetate, nu numai pentru că astfel este înlăturată orice bănuială asupra rolului jucat de Mossad în ultimele săptămâni de viaţă ale lui Henri Paul, ci şi fiindcă ele arată că tragedia a căpătat o asemenea amploare, încât numai adevărul îi mai poate pune capăt.

Al-Fayed a scris despre un „plan” de eliminare a Dianei şi a fiului său, încercând să lege de întrebările lui tot felul de evenimente disparate:

„De ce a durat o oră şi 40 de minute pentru ca Diana să ajungă la spital? De ce niciun fotograf nu a predat pozele făcute? De ce tocmai în acea noapte a fost spartă locuinţa de la Londra a unui fotograf care deţinea fotografii făcute de paparazzi? De ce nicio cameră de luat vederi cu circuit închis din acea parte a Parisului nu a filmat nimic? De ce camerele radar de pe traseu nu mai aveau film, iar cele care supravegheau traficul erau închise? De ce la locul accidentului s-a redeschis traficul după numai câteva ore? Cine era persoana echipată ca un fotoreporter din grupul reprezentanţilor presei de la intrarea în Hotelul Ritz? Cine erau cei doi bărbaţi neidentificaţi de la barul hotelului? Vorbeau în engleză, privind şi ascultând cu dinadinsul”.

Mossadul nu era deloc interesat de relaţia lui Dodi cu Diana. Singurul său obiectiv era să-l recruteze pe Henri

Paul ca informator. În legătură cu misteriosul fotograf: în trecut, agenţi ai Mossadului s-au mai dat drept jurnalişti. Putea foarte bine să fi fost Maurice, care observa ce se întâmpla în faţa hotelului. S-ar putea ca cei doi bărbaţi neidentificaţi de la barul hotelului să fi avut vreo legătură cu Mossadul. Dacă ar fi adevărat, acest lucru l-ar linişti fără îndoială pe Mohamed al-Fayed.

În 1999, credinţa lui Mohamed al-Fayed în existenţa unui „complot" se transformase în ceea ce el considera a fi „o conspiraţie criminală în toată regula". Afirma sus şi tare că aceasta fusese pusă la cale de MI5, MI6 şi serviciile secrete franceze, iar Mossadul „lucrase în umbră". Celor care îl ascultau, şi care erau din ce în ce mai puţini, le-a spus numele redactorului-şef al unui ziar londonez, ca şi al unui prieten apropiat al Dianei care ar fi avut „legături directe" cu serviciile secrete britanice.

Motivele pentru care aceste servicii s-au implicat în „conspiraţie" erau clare în mintea lui Mohamed. „*Establishmentul* britanic stabilise, la nivel foarte înalt, că Dianei nu i se poate permite să se căsătorească cu un musulman. Atunci, viitorul rege al Angliei, prinţul William, ar avea un arab ca tată vitreg şi un altul ca bunic. Exista de asemenea teama reală că eu îi voi furniza banii necesari pentru ca Diana să devină rivala reginei Angliei. *Establishmentul* ar fi făcut orice pentru a pune capăt relaţiei fiului meu cu femeia pe care o iubea cu adevărat".

Nu au fost aduse niciodată probe în sprijinul afirmaţiei care, dacă ar fi fost dovedită, ar fi grăbit cu siguranţă sfârşitul familiei regale din Marea Britanie şi poate ar fi pregătit terenul pentru o criză de încredere care ar fi putut duce chiar la îndepărtarea guvernului.

Cu toate acestea, al-Fayed l-a autorizat pe purtătorul său de cuvânt, Laurie Meyer, fost prezentator la una dintre reţelele de televiziune ale lui Rupert Murdoch, să declare presei că „Mohamed crede cu tărie că Di şi Dodi au fost ucişi de agenţi loiali coroanei britanice şi că alte agenţii au fost implicate în crimă. El mai crede că în interiorul

establishment-ului există un rasism adânc înrădăcinat”.

Pentru a confirma că a avut loc o crimă dintre cele mai odioase, al-Fayed a apelat la un fost detectiv de la Scotland Yard, John MacNamara. La începutul lui 1999, cumpănitul anchetator a cutreierat lumea în căutarea probelor. La Geneva, s-a întâlnit cu un fost ofiţer al MI6, Richard Tomlinson, care susţinea că a văzut documente la cartierul general al MI6 de pe malul Tamisei. Tomlinson sublinia că acestea descriau „un plan de ucidere a liderului sârb, Slobodan Milosević – plan care avea îngrijorător de multe similitudini cu modul în care muriseră Di şi Dodi. În documentul MI6 se arăta că «accidentul» trebuia să se producă într-un tunel în care riscul de rănire mortală este ridicat. Arma recomandată în document era o undă laser de mare putere care avea să fie folosită pentru a-l orbi temporar pe şoferul maşinii”.

În ciuda tuturor eforturilor, MacNamara nu a reuşit să găsească nicio dovadă care să susţină afirmaţiile lui Tomlinson – iar eforturile de a obţine documentul MI6 au eşuat pe deplin.

Apoi a apărut ştirea care confirma cu reţinere că Agenţia de Securitate Naţională a SUA, NSA, avea aproximativ 1 050 de pagini de documente despre cei doi. Al-Fayed a început imediat o luptă în instanţă la Washington pentru a obţine documentele.

„Cu cât i se pun mai multe piedici, cu atât este mai determinat”, a spus loialul Meyer. Dar, ca şi ceilalţi, nu avea aşteptări prea mari. „Ar putea dura mai mulţi ani până să învingă sistemul”.

Unul dintre motive era că Diana şi Dodi se aflaseră sub supravegherea ECHELON, unul dintre sistemele de securitate sofisticate şi ultrasecrete ale agenţiei nord-americane. Această reţea electronică globală are proporţii cu adevărat uimitoare, leagând sateliţii de o serie de computere de mare viteză. Sistemul îi permite NSA şi celor autorizaţi, printre care şi britanicilor, să primească informaţii, să intercepteze şi să decodeze practic orice

mesaj electronic din lume în timp real. Căutând în funcţie de cuvintele-cheie care i-au fost furnizate, ECHELON poate identifica şi trimite mesaje de interes pentru utilizatorii săi.

După divorţul de prinţul Charles, Diana a lansat o campanie de interzicere a minelor antipersonal. Prinţesa era sinceră, directă şi a câştigat repede sprijin, lucru care nu a fost bine văzut nici de administraţia Clinton, nici de Londra, nici de alte capitale europene. Era considerată un intrus, drept cineva care nu ştie ce vorbeşte.

„Realitatea era că industria minelor antipersonal furniza mii de locuri de muncă. Nimeni nu voia să vadă minele folosite – dar nici nu voia să lase oamenii fără serviciu pentru că Diana avea o păsărică la cap”, mi-a spus o sursă de la Washington, care a insistat, cum este şi logic, să nu i se dezvăluiască identitatea.

Intrarea lui Dodi în viaţa Dianei a însemnat în mod automat că acesta a devenit parte a activităţilor ECHELON. Fără ca ei să ştie, flecare conversaţie telefonică, oricât de intimă, a fost înregistrată de sateliţi.

În 1997, numele lui Mohamed al-Fayed a fost adăugat şi el pe lista căutărilor din reţeaua globală de calculatoare. Se prea poate ca ECHELON să fi fost primul din afara cercului familiei acestuia care a ştiut de speranţele sale ca fiul lui să se căsătorească cu o prinţesă – şi, mai târziu, de intenţia sa ca, în ajunul morţii lor, să anunţe în mod public logodna acestora.

Sunt multe lucruri în documentele NSA care ar putea provoca şi mai multe surprize în viitor – furnizând dovada, chiar prin cuvintele Dianei, că aceasta intenţiona într-adevăr să se căsătorească cu iubitul ei.

Eu mi-am dat seama de rolul ECHELON abia la scurt timp după publicarea primei ediţii a acestei cărţi în martie 1999. Atunci mi-am dat seama şi cât de mult continua să-l macine pe Mohamed al-Fayed moartea fiului său şi a Dianei. Am fost cutremurat să-i văd durerea greu de stăpânit, precum şi furia şi credinţa într-o conspiraţie care

o alimentau.

Într-o după-amiază de martie, l-am întâlnit pe Mohamed al-Fayed în salonul său privat de la etajul 15 al sediului firmei Harrods. Gărzile sale de corp îi controlau pe toţi musafirii. Al-Fayed mi-a spus că aceştia „sunt toţi foşti membri ai forţelor speciale, complet loiali mie. Eu îi plătesc bine. Ei se asigură că trăiesc. Am fost ameninţat de multe ori. Maşina mea e antiglonţ”.

Aceste dezvăluiri, rostite cu o voce slabă, încordată, au fost făcute în timp ce el intra în salon. Nu ştiam dacă să le iau ca pe un avertisment sau ca pe o garanţie a faptului că puteam să-i spun tot ce dorea să ştie.

Nu a pierdut timpul. Mi-a cerut accesul la toate contactele mele din Mossad. „Dumneata îmi dai numele. Ei îmi dau informaţiile pe care le vreau. Eu îţi dau un milion de lire sterline în orice monedă vrei. Nu e nevoie să plăteşti impozit. Voi avea eu grijă de tot”.

Fusesem atenţionat că al-Fayed avea încă ceva tipic unui negustor. În următoarele 20 de minute, s-a pornit într-o diatribă pentru care nu eram tocmai pregătit. I-a atacat pe regină, pe prinţul Philip şi figuri bine cunoscute pe care le numea „curve şi proxeneţi ai *establish ment-ului*”. Cel mai virulent s-a arătat faţă de serviciile de informaţii, pe care le-a etichetat drept „ucigaşe”.

Luând cartea mea, pe marginea căreia făcuse diferite semne şi însemnări, a spus din nou: „Mossadul are oameni care-mi pot spune adevărul. Adu-i la mine şi te voi face un om foarte fericit” înainte să apuc să răspund, a lansat un atac la adresa lui Henri Paul: „Am avut încredere în el, am avut *cu adevărat* încredere în el. Aş fi făcut orice pentru el fiindcă lui Dodi îi plăcea de el. Fiul meu, ca şi mine, era prea încrezător. Ăsta a fost unul dintre motivele pentru care Diana l-a iubit, a vrut să-i fie soţ, tatăl copiilor ei. Dar ei nu voiau asta. Regina şi soţul ei, lacheii lor, acel cumplit frate al ei, contele Spencer… niciunul nu voia asta. Niciunul dintre ei nu voia un *goş* în familie. Ştii ce este un *goş*? Un gentleman oriental şiret. Doar că ei nu au înţeles

că Dodi *era* într-adevăr un gentleman. I-au pătat numele când trăia. Au continuat să facă asta şi după ce a murit. Totuşi Diana avea nevoie de ceea ce îmi spunea mereu, de cineva în care să aibă încredere după tot ce a suferit…”

Aceste cuvinte nu transmit intensitatea mesajului, invectivele pe care le-a folosit, amplitudinea gesturilor sale şi, mai ales, durerea chinuitoare de pe chipul său. Mohamed aLFayed era un om care suferea cumplit. Nu puteam decât să-l ascult în timp ce îşi descărca sufletul.

„Ştiai că Diana era aproape sigur însărcinată… poate în opt săptămâni… şi că Dodi, fiul meu, era tatăl? Ştiai că, la spitalul din Paris, după ce a murit, i-au scos mai multe organe şi că a ajuns acasă, la Londra, ca o mumie? Ştiai că la ultima noastră întâlnire mi-a spus cât de mult îl iubea pe Dodi şi cât de fericiţi erau împreună?”

I-am spus că nu ştiam nimic din toate acestea. Mohamed al-Fayed a rămas fără cuvânt o vreme, aproape să izbucnească în lacrimi, gânditor, pierdut într-o lume interioară.

Apoi a zis: „Spune-mi cine mă poate ajuta să aflu întreg adevărul despre cei care au pus la cale moartea fiului meu şi a iubitei sale Diana?”

I-am spus că îmi vin în minte doi oameni. Unul era Victor Ostrovsky (vezi capitolul 10). Celălalt era Ari Ben-Menashe.

„Găseşte-i. Adu-i la mine”, mi-a ordonat Mohamed al-Fayed. În acel moment, părea să nu fie doar umbra unui faraon poruncitor.

Mi-a luat o săptămână să-i găsesc. Ostrovsky trăia în Arizona; a acceptat să vorbească cu mine doar printr-un intermediar, un jurnalist de la o revistă arabă. În cele din urmă, Ostrovsky a avut o scurtă discuţie cu John MacNamara care nu a dus nicăieri.

Ari Ben-Menashe tocmai se întorsese din Africa atunci când am vorbit cu el la Montreal. I-am povestit despre întâlnirea mea cu al-Fayed. Ben-Menashe a spus că „nu e complet ilogic ceea ce afirmă el. Asta ştiu deja. În

acea ultimă zi la Paris, Diana şi Dodi au fost înconjuraţi în mod clar de servicii”.

A acceptat să se întâlnească cu Mohamed al-Fayed la Londra în săptămâna următoare, la începutul lui aprilie.

Povestea întâlnirii lor este asemănătoare cu a mea. Ben-Menashe, om delicat, foarte politicos, a fost sincer şocat de limbajul agresiv folosit de al-Fayed pentru a-i ataca pe membrii familiei regale. Cu toate acestea, a acceptat să facă mai multe investigaţii la Tel Aviv pentru a vedea dacă Mossadul era pregătit să adauge ceva la informaţiile prezentate deja în prima ediţie a acestei cărţi.

Zece zile mai târziu, s-a întâlnit cu al-Fayed în salonul acestuia de la Harrods şi i-a spus că mai multe servicii de informaţii „ar putea fi nevoite să dea o explicaţie”. Ben-Menashe a adăugat că ar fi bucuros să-şi pună oamenii la treabă şi a sugerat un onorariu de 750.000 de dolari pe an plus cheltuieli.

Între timp, fără legătură cu Ben-Menashe, am continuat propriile investigaţii pentru a stabili ce rol a avut ECHELON în ultimele zile de viaţă ale Dianei şi ale lui Dodi.

Am descoperit, prin intermediul surselor de la Washington şi din alte părţi, că supravegherea cuplului a continuat în timpul croazierei de o săptămână făcute în apropierea Coastei de Smarald din Sardinia la bordul iahtului Jonikal, o ambarcaţiune de 60 m deţinută de Mohamed al-Fayed. ECHELON i-a urmărit de asemenea pe paparazzii care se ţineau după ei în bărci rapide, pe motociclete, în maşini. De foarte multe ori, Jonikal a scăpat de urmăritori.

Computerele ECHELON au surprins însă faptul că Diana era supărată din cauză că era urmărită. Conversaţiile dintre ea şi Dodi, dintre cuplu şi garda de corp, Trevor Rees-Jones, înregistrate de ECHELON, reflectă starea ei tensionată. În acea noapte de vineri, 28 august 1997, i-a spus lui Dodi că vrea să meargă la Paris „cât mai repede posibil”.

În câteva ore au fost finalizate aranjamentele. Un avion Gulfstream – IV a primit ordinul să zboare a doua zi spre aeroportul privat din Sardinia. Tomas Muzzu, un sard bătrân cu mulţi ani de experienţă în calitate de ghid turistic al celebrităţilor, a fost însărcinat să-i ducă la aeroport.

Povestea lui Muzzu despre conversaţia din maşină confirmă ceea ce descoperise un satelit ECHELON.

„Vorbeau în engleză, folosind cuvinte afectuoase. Din când în când, Dodi, care vorbea bine italiana, mi se adresa mie. Apoi trecea din nou la engleză. Nu vorbesc prea bine această limbă, dar am avut impresia că era o pereche foarte îndrăgostită care îşi făcea planuri de viitor”.

Sursele mele insistă asupra faptului că o parte a înregistrărilor ECHELON ni-i arată pe cei doi vorbind despre căsătorie şi despre viaţa pe care o plănuiau împreună. Dodi o asigura continuu că va avea grijă de intimitatea lor apelând la serviciile echipei de protecţie a tatălui său.

Avionul privat a părăsit Sardinia după ce pilotul a sunat de urgenţă la centrul de control al traficului aerian european de la Bruxelles pentru a i se acorda prioritate la decolare.

În cele două ore de zbor până la aeroportul Le Bourget, aflat la 16 km nord de Paris, ocupanţii aeronavei au fost monitorizaţi de ECHELON, conversaţiile dintre Di şi Dodi fiind captate de un satelit şi apoi descărcate în computerele de la Fort Meade, în Maryland.

Deşi sursa mea nu a putut să ofere nicio „dovadă zdrobitoare”, după opinia mea, aceasta era convinsă că „părţi relevante” ale conversaţiilor au fost transmise centrului de telecomunicaţii din Marea Britanie. „De acolo, au ajuns în reţeaua de la Whitehall. Pe atunci, orice spunea Diana, orice decizie a sa prezentau un interes deosebit pentru anumite persoane cu autoritate”.

I-am spus toate astea lui Ari Ben-Menashe. Răspunsul său a fost mulţumitor, dar amăgitor. „Eşti foarte aproape

de ţintă. Nu-ţi pot spune cât de aproape”. Poziţia lui Ben-Menashe era simplă. Spera să semneze un contract profitabil cu Mohamed al-Fayed. Orice informaţie trebuia să ajungă la el mai întâi.

În cele din urmă, contractul s-a materializat. Al-Fayed a vrut să vadă mai întâi ce „dovezi” îi putea arăta Ben-Menashe înainte de a accepta să plătească.

Ben-Menashe, mai obişnuit să aibă de-a face cu guverne decât cu „un om cu manierele unui negustor arab”, s-a trezit că primeşte „mai multe telefoane isterice de la MacNamara, care insista să-i arăt documentele. A fost un lucru foarte surprinzător pentru un om care ar fi trebuit să aibă ceva experienţă despre funcţionarea serviciilor de securitate de când lucra la Scotland Yard. A trebuit să-i spun că Mossadul nu dă documente aşa, vrând-nevrând. A trebuit să-i explic, aproape ca unui începător, cum merg lucrurile în comunitatea de informaţii”.

Contrariat, al-Fayed a refuzat să se retragă în linişte. Purtătorul său de cuvânt, Laurie Meyer, s-a trezit aruncat în noi bătălii cu presa, care punea tot mai mult la îndoială opinia lui Al-Fayed despre „complotul *establishment*-ului în vederea uciderii fiului meu şi a viitoarei sale mirese”.

Urmărind situaţia de la distanţă, Ari Ben-Menashe şi-a dat seama că al-Fayed „era propriul său duşman. Din toate cercetările pe care le-am făcut, fără niciun cost pentru el, genul de investigaţii preliminare pe care le fac înainte ca firma mea să se ocupe de aşa ceva, mi-a fost clar că familia regală nu avea pentru ce să răspundă. Se poate ca, în privat, membrii ei să nu fi dorit ca Diana să se căsătorească cu Dodi. Dar de aici până la a spune că voiau ca perechea să fie ucisă este cale lungă. Acestea fiind zise, am descoperit totuşi câteva dovezi serioase care indică implicarea serviciilor de securitate în episodul morţii lor. Sunt întrebări grave care trebuie puse şi la care trebuie să se răspundă. Al-Fayed nu va primi însă răspunsurile dacă va continua să se comporte în acest mod. În esenţă, el nu înţelege mentalitatea celor pe care încearcă să-i convingă.

Apoi, colac peste pupăză, este înconjurat de lachei, de oameni care-i spun ce doreşte el să audă”.

La începutul lui mai 1999, John MacNamara s-a dus la Geneva pentru a se întâlni cu Richard Tomlinson, fost cadru superior în MI6. Timp de patru ani, Tomlinson, care fusese considerat odată un om cu un viitor strălucit în serviciile secrete britanice, a dus o campanie neobosită împotriva foştilor săi angajatori. Recrutat iniţial la Universitatea Cambridge de către un „descoperitor de talente” al MI6, Tomlinson a fost concediat brusc în primăvara lui 1995 după ce i-a spus şefului de cadre despre problemele sale emoţionale tot mai mari.

Într-o convorbire telefonică, mi-a zis că „sinceritatea m-a costat slujba. «Mai-marii noştri» au hotărât că, în ciuda rezultatelor mele impresionante, îmi lipseşte dârzenia”.

Tomlinson mi-a povestit cum a încercat să dea în judecată MI6 pentru concediere abuzivă, dar guvernul britanic a făcut în aşa fel încât cazul să nu ajungă în instanţă. Apoi, mita oferită de acesta – „bani pentru tăcerea mea”, cum s-a exprimat Tomlinson – a fost retrasă după ce o editură australiană, căreia Tomlinson i-a trimis rezumatul unei cărţi despre cariera sa în MI6, a trimis documentul la MI6 ca să vadă dacă publicarea ar fi putut da naştere unor acţiuni în justiţie. MI6 a reacţionat rapid. Tomlinson a fost arestat când era pe cale să părăsească Marea Britanie, fiind apoi condamnat la doi ani de închisoare pentru încălcarea Legii secretului de stat.

Eliberat din închisoare în aprilie 1998, Tomlinson s-a mutat mai întâi la Paris, apoi în Elveţia. Acolo, a început să frecventeze cafenelele cu internet şi să posteze detalii extrem de jenante despre operaţiunile MI6. Între acestea s-a numărat şi demascarea unei cârtiţe din banca centrală a Germaniei despre care susţinea că avea numele de cod Orcadia şi că ar fi dezvăluit Marii Britanii secrete economice ale ţării respective. A dezvăluit de asemenea detalii cu privire la un complot pus la cale de MI6

împotriva preşedintelui Serbiei, Slobodan Milosević, în 1992.

Apoi a venit momentul în care a renunţat să fie un alt fost spion nemulţumit şi a hotărât să facă parte din lumea lui Mohamed al-Fayed, deja bine populată cu adepţi ai teoriei conspiraţiei.

Pentru miliardar, Tomlinson, rămas acum aproape fără niciun ban, era „mană cerească”, cum mi-a spus al-Fayed. L-a încurajat pe Tomlinson să-i spună tot ce ştia procurorului francez care investiga moartea Dianei şi a lui Dodi.

Într-o depoziţie dată sub prestare de jurământ, Tomlinson a susţinut că MI6 a fost implicat în moartea celor doi. Agenţi ai serviciului respectiv s-au aflat la Paris cu două săptămâni înainte şi au avut câteva întâlniri cu Henri Paul, „care era un informator plătit al MI6”. Mai departe Tomlinson susţinea că „Paul a fost orbit în timp ce conducea prin pasaj de o lumină foarte puternică, tehnică folosită de MI6 şi în alte asasinate”.

Asemenea afirmaţii l-au introdus şi mai mult pe Tomlinson în cercul apropiaţilor lui al-Fayed. Fostul agent era acum mai mult decât „o mană cerească”. Potrivit lui al-Fayed, devenise „omul care putea descoperi cumplitul adevăr al unui incident de o asemenea amploare şi importanţă istorică”.

Asta l-a încurajat şi mai mult pe Tomlinson să-şi continue campania pentru care MacNamara se dusese la Geneva.

De când a ajuns în oraş, Tomlinson a avut probleme tot mai mari cu banii. Abia putea plăti chiria apartamentului în care stătea. Eforturile sale de a aduna bani scriind articole pe teme turistice nu au avut niciun rezultat. Strădaniile sale de a se angaja ca detectiv particular au eşuat de asemenea pentru că se temea să călătorească în Europa, unde agenţii MI6 „mă puteau înşfăca”. La cererea MI6, i s-a interzis intrarea în SUA, Australia şi Franţa. Doar Elveţia i-a oferit azil pe motiv că

orice încălcare a Legii secretului de stat era o „infracţiune politică”, iar cel vinovat nu putea fi supus extrădării.

Surse din MI6 cu care am discutat mi-au sugerat că MacNamara a mers să-l vadă pe Tomlinson cu scopul de a rezolva situaţia financiară a fostului spion. Cert este că, la scurt timp, Tomlinson a avut suficiente fonduri pentru a lansa ceea ce el a numit „opţiunea mea nucleară”. Folosind un program Microsoft sofisticat pe care l-a instalat pe computerul său de ultimă generaţie, Tomlinson a început să publice pe propriul site – creat special şi foarte scump – numele a peste o sută de agenţi activi ai MI6 – inclusiv 12 despre care el spunea că fuseseră implicaţi în complotul îndreptat împotriva Dianei şi a lui Dodi.

Nu se prezenta nicio dovadă clară, sigură împotriva niciunuia dintre acei agenţi. În câteva ore însă, numele lor erau cunoscute în toată lumea.

Şocat, MI6 a încercat cu disperare să închidă site-ul, dar imediat ce reuşea să închidă unul, se deschidea altul. La Londra, Ministerul de Externe a recunoscut că breşa de securitate era cea mai gravă de la încheierea Războiului Rece – şi că „viaţa câtorva agenţi ai MI6 şi a contactelor lor a fost pusă în pericol”. Bineînţeles că cei desemnaţi ca agenţi în Iran, Irak, Liban şi alte ţări din Orientul Mijlociu au trebuit să fie retraşi urgent.

Nici Tomlinson, nici Mohamed al-Fayed nu au luat însă în calcul un lucru. Breşa de securitate a fost atât de gravă, încât afirmaţia că o mână de agenţi ai MI6 fuseseră implicaţi într-un complot împotriva Dianei a trecut practic neobservată. Ea a fost respinsă ca făcând parte din obsesia lui al-Fayed.

În iunie 1999, lucrurile s-au complicat când site-ul firmei Harrods, proprietate a lui al-Fayed, a publicat numele unui cadru superior al MI6, susţinându-se că respectivul agent, care lucra pe atunci în Balcani, a orchestrat „o campanie murdară” de ponegrire a lui al-Fayed şi de „distrugere a reputaţiei sale”.

Ministrul britanic al apărării a luat neobişnuita

măsură de a avertiza în mod public că dezvăluirea numelui agentului îi punea în pericol atât pe agent, cât şi pe contactele sale din Kosovo şi Serbia.

Identitatea agentului a fost dezvăluită în momentul în care s-a deschis cartea on-line a site-ului în care mii de vizitatori au lăsat mesaje de comemorare a morţii Dianei şi a lui Dodi.

Laurie Meyer, purtătorul de cuvânt al firmei Harrods, a promis că numele agentului va fi şters – „este evident o eroare".

Apoi au apărut informaţii în *Bild*, un ziar german de mare tiraj, că Richard Tomlinson are dovezi că Henri Paul a instalat dispozitive de ascultare în apartamentul imperial de la Hotelul Ritz şi a obţinut înregistrări ale „ultimelor momente intime" dintre Diana şi Dori. Cu puţin timp înainte ca Paul să-i conducă la moarte, cei doi au petrecut câteva ore singuri în apartament.

Înregistrările, potrivit celor de la *Bild*, au devenit obiectul unei căutări intense a MI6.

Cam în acest moment, contele Spencer, fratele Dianei, a decis să intervină. El a declarat telespectatorilor nord-americani că „povestea de dragoste pe care a trăit-o sora mea cu Dodi al-Fayed nu a fost altceva decât o aventură de-o vară. Nu avea absolut nicio intenţie de a se căsători cu el".

Mohamed al-Fayed a remarcat, cu oarecare justificare, că relaţia dintre Spencer şi Diana era departe de a fi apropiată în momentul morţii ei.

Nimic din toate astea nu l-a surprins pe Ari Ben-Menashe. A continuat să urmărească epopeea fără de sfârşit a încercărilor lui al-Fayed „de a-şi dovedi ideea fixă potrivit căreia regina şi prinţul Philip au organizat un complot pentru a o ucide pe Diana".

Foarte experimentatul agent israelian de informaţii şi-a dat seama că, „unindu-şi destinul cu cel al lui Richard Tomlinson, al-Fayed şi-a pierdut capul. Acum se limita la tabloide. Şi totuşi ştiu sigur că, dacă ar fi luat lucrurile aşa

cum trebuie şi ar fi organizat o investigaţie serioasă, ar fi obţinut nişte rezultate foarte surprinzătoare. Chiar este ceva foarte ciudat în moartea Dianei şi a lui Dodi. Fără îndoială. Cazul trebuia anchetat. Pistele au fost compromise însă chiar de al-Fayed. Poate că nici măcar nu este greşeala lui. E înconjurat de oameni care-i spun să caute acolo, nu *dincolo*. Pentru unii dintre ei, continuarea întregii acţiuni reprezintă un fel de pensie. Ei ştiu că orice teorie nouă pe care o propun în pripă îl va încuraja pe al-Fayed să cheltuie şi mai mult pentru a o verifica. Pe parcurs, el face să dispară fără să vrea dovezi care ar fi putut fi descoperite”.

Un indiciu în acest sens a apărut la sfârşitul lui iunie 1999, când s-a aflat că misteriosul Fiat Uno alb, care a fost văzut plecând în zigzag de la locul accidentului în care au murit Diana şi Dodi, a fost distrus într-un concasor de maşini. În câteva secunde, acel automobil din care s-au găsit urme de vopsea în tunel a fost redus la un bloc de metal zdrobit.

Această afirmaţie a fost făcută în cadrul unei anchete secrete a Mossadului care a început după câteva ore de la producerea fatalului accident şi fusese demarată de directorul general de atunci al Mossadului, Danny Yatom. Acesta era îngrijorat că încercările hotărâte ale Mossadului de a-l recruta pe Henri Paul puteau da naştere unor acuzaţii că serviciul ar fi jucat un rol în moartea Dianei.

Ancheta s-a concentrat asupra celor două săptămâni dinainte de accident – ceea ce al-Fayed numeşte şi acum „aparenţa unui accident creată cu scopul de a acoperi o crimă” – şi asupra zilelor următoare.

Anchetatorii Mossadului au descoperit că, pe lângă faptul că agenţia era prezentă la Paris înainte de moartea cuplului, în oraş se afla şi o echipă de patru agenţi a MI6. Aceştia au stat la ambasada britanică în prima săptămână, după care s-au mutat într-un apartament închiriat – „o casă conspirativă a MI6” – din apropiere de Ritz. Unul dintre

membrii echipei s-a cazat la hotel cu patru zile înainte de moartea lui Dodi şi a Dianei.

În raportul Mossadului se arată că, la 14 sau 15 august 1997, o echipă a CIA a sosit de asemenea în oraş. Aceasta o urmărea pe Diana de ceva vreme, ţinând evidenţa atacurilor ei la adresa producătorilor de mine antipersonal, dintre care mulţi sunt din SUA.

Rapoartele CIA fac parte dintre cele 1 051 de pagini de documente pentru care Mohamed al-Fayed a luptat fără succes în instanţele americane spre a obţine copii. Departamentul de Justiţie din SUA a susţinut că documentele conţin materiale „importante pentru securitatea naţională”.

În raportul Mossadului se dă de înţeles că această importanţă ar putea avea legătură cu motivul pentru care Marea Britanie a cerut SUA ajutor în vederea monitorizării Dianei.

„Marea Britanie o considera imprevizibilă”, susţinea al-Fayed. „De fapt, era o femeie foarte curajoasă, pregătită să facă faţă problemei minelor antipersonal”.

Ancheta Mossadului detaliază modul în care diferite servicii de informaţii au părăsit în grabă Parisul după moartea Dianei şi a lui Dodi.

Raportul Mossadului conţine informaţii detaliate despre cele întâmplate cu Dodi şi Diana în ultimele lor ore de viaţă. Ele se bazează parţial pe observaţiile directe făcute de Maurice şi contactele sale. Alte informaţii au fost furnizate de contactele „neoficiale” ale Mossadului cu agenţi din capitala franceză, de MI6, CIA şi spionajul francez.

„Un fost agent israelian de informaţii mi-a spus că toate acele servicii erau direct interesate de Diana şi Dodi”, a subliniat Mohamed al-Fayed.

Relatarea Mossadului cu privire la ultimele clipe din viaţa Dianei şi a lui Dodi începe sâmbătă, 29 august 1997, la ora 23.45, când Henri Paul a primit sarcina de a-i lua de la Hotelul Ritz.

Mohamed al-Fayed îşi aminteşte încă perfect instrucţiunile pe care i le-a dat lui Paul la telefon.

„I-am spus că trebuie să conducă cu atenţie, că nu trebuie să uite niciodată că are în mână viaţa mamei viitorului rege al Angliei şi pe cea a iubitului meu fiu. Aveam încredere în el că nu va uita asta niciodată. Dumnezeu ştie cât de multă încredere aveam în el. Acum doar Dumnezeu ştie de ce am avut".

Următoarea oră menţionată de Mossad este 23.50. În barul de la Ritz, Trevor Rees-Jones, care se afla acolo ca să-i păzească pe Diana şi Dodi, discuta cu alţi oameni din paza hotelului şi cu Henri Paul, stabilind ruta pe care acesta avea s-o urmeze.

Paul era foarte optimist. A spus că hotelul va furniza două automobile Range Rover drept momeală pentru paparazzii care aşteptau. Asta avea să-i dea suficient timp să-i scoată de acolo. Rees-Jones ar fi spus că planul i se pare bun.

Duminică, 30 august, ora O.15. În holul hotelului, Henri Paul şi-a folosit telefonul mobil pentru a pune în mişcare cele două maşini-momeală.

Ora O.19. Cele două maşini au părăsit, cu motoarele duduind, Place Vendôme din faţa Hotelului Ritz. Paparazzii s-au luat după ele.

Ora O.20. La ieşirea din spate a hotelului a sosit Paul cu Mercedesul. A fost văzut, de unul dintre martorii oculari cu care a discutat ulterior Mossadul, „bătând agitat cu degetele în volan".

Ora O.21. În capătul străzii Cambon, un agent al Mossadului continua să vegheze. Mai târziu, va raporta că „un Fiat Uno a trecut de capătul străzii".

În raportul Mossadului se afirma că în maşină erau doi agenţi ai serviciului de securitate francez, DST. DST – denumit oficial Direcţia de Supraveghere a Teritoriului – este cel mai mare şi mai puternic serviciu de informaţii din Franţa. Având câteva mii de angajaţi, acesta operează atât pe plan intern, cât şi peste hotare. Printre numeroasele

sale responsabilităţi se numără supravegherea tuturor ambasadelor străine de la Paris şi realizarea unui mare număr de operaţiuni clandestine. Raportează direct ministrului de interne în funcţie.

Ora O.22. Maşina Fiat Uno albă a trecut de semaforul din Place de la Concorde. Mercedesul lui Henri Paul este obligat să oprească la semafor.

Ora O.23. Mercedesul se apropie de tunelul Alma. Henri Paul a văzut aproape sigur Fiatul din faţa lui.

Ora O.24. Mercedesul, care mergea cu viteză mare, a trecut de denivelarea de la intrarea în tunel. În spate, Diana şi Dodi ar fi trebuit să aibă, pentru o fracţiune de secundă, o senzaţie asemănătoare celei provocate de un montagne russe în coborâre.

După câteva secunde, din tunel s-a auzit un zgomot ca de tunet. Un scrâşnet de metal strivit, care reverbera, se amplifica şi părea să nu se mai termine.

Henri Paul şi Dodi erau morţi. Diana era pe moarte.

Câteva momente mai târziu, potrivit raportului Mossadului, automobilul Fiat Uno a părăsit bulevardul Montaigne şi a intrat pe o stradă laterală. Acolo aştepta un camion cu rampa coborâtă. Maşina a urcat pe rampă. Uşile camionului s-au închis.

După câteva ore, Uno era apucat de ghearele concasorului. În câteva clipe a devenit o bucată de metal zdrobit, imposibil de identificat.

Aşa stau lucrurile în momentul scrierii acestor rânduri. Poate aduce Tomlinson ceva nou? Poate Ben-Manashe să găsească dovezi care să confirme în cele din urmă credinţa lui al-Fayed într-o conspiraţie? Era Diana cu adevărat însărcinată în momentul morţii? Oare Mohamed al-Fayed a fost atât de orbit de durere şi furie, încât a făcut ca teza lui să se potrivească faptelor?

Aceste întrebări vor fi analizate din nou în mod temeinic în noul secol. E posibil totuşi ca răspunsul să nu-l satisfacă niciodată pe deplin pe al-Fayed sau să nu-i convingă pe toţi cei care cred că este un om prost sfătuit,

care-şi foloseşte uriaşa avere pentru a stabili un adevăr care tuturor celor implicaţi în mod direct poate, doar poate că le convine să fie păzit cu străşnicie.

Unii dintre colegii lui Maurice au fost de părere că dorinţa de a-l prinde în cursă pe Henri Paul nu era decât o dovadă în plus a faptului că Mossadul a mai scăpat puţin de sub control, întreprinzând operaţiuni internaţionale nesăbuite, fără să ţină seama de urmările pe care le-ar putea avea pe termen lung pentru serviciul secret, pentru Israel, pentru situaţia din Orientul Mijlociu şi, în cele din urmă, pentru relaţia cu cel mai vechi şi mai apropiat aliat, SUA. Mai mulţi agenţi susţineau chiar că, de când Benjamin Netanyahu devenise prim-ministru în 1996, lucrurile se înrăutăţiseră.

Un vechi membru al serviciilor secrete israeliene a afirmat următoarele: „Oamenii văd că cei care lucrează pentru Mossad sunt de cele mai multe ori criminali deghizaţi în patrioţi. Lucrul acesta ne face rău nouă [şi] stării noastre de spirit, iar până la urmă va avea un efect negativ asupra relaţiilor Mossadului cu alte servicii secrete”.

Un alt agent de informaţii cu experienţă a fost la fel de direct: „Netanyahu se comportă ca şi cum Mossadul ar face parte din propria versiune a curţii regelui Arthur; face ceva nou în fiecare zi pentru a nu i se plictisi cavalerii. Acesta e motivul pentru care lucrurile au mers aşa de prost în ultimul timp în cadrul serviciului. Trebuie să tragem un semnal de alarmă înainte să fie prea târziu”.

Prima lecţie pe care am învăţat-o într-un sfert de secol de când scriu despre serviciile secrete este că intoxicarea şi dezinformarea sunt uneltele lor de bază, la fel ca actele subversive, corupţia, şantajul şi, uneori, asasinatul. Agenţii sunt învăţaţi să mintă, să se folosească şi să abuzeze de relaţiile de prietenie. Sunt opusul maximei potrivit căreia un gentleman nu citeşte niciodată scrisorile altuia.

Am văzut pentru prima oară cum se comportă în

timpul investigaţiilor pe care le-am făcut în legătură cu numeroasele scandaluri de spionaj din perioada Războiului Rece: dezvăluirea de către Klaus Fuchs a secretelor privitoare la bomba atomică creată de SUA şi compromiterea MI5 şi MI6 de către Guy Burgess, Donald MacLean şi Kim Philby. Toţi îşi aleseseră ca deviză trădarea şi duplicitatea. Tot eu am fost unul dintre primii scriitori care au aflat despre obsesia pe care CIA o avea pentru controlul minţii, preocupare pe care agenţia a fost obligată s-o recunoască după zece ani de la publicarea cărţii mele pe această temă, *Journey into Madness*. Negarea este arta neagră a serviciilor secrete, o artă perfecţionată cu multă vreme în urmă.

Totuşi, în aflarea adevărului, am fost ajutat foarte mult de doi agenţi de informaţii profesionişti: Joachim Kraner, regretatul meu socru, care, după al Doilea Război Mondial, a condus reţeaua MI6 de la Dresda, şi Bill Buckley, fost şef al biroului CIA din Beirut. Fizic, se asemănau foarte mult: amândoi erau înalţi, slabi, îngrijiţi şi foarte siguri pe ei. În ochii lor nu puteai citi prea multe – doar faptul că, dacă nu erai o parte a răspunsului, trebuia să fii o parte a problemei. Înzestraţi cu o inteligenţă sclipitoare, criticile aduse de ei agenţiilor pe care le serveau erau din când în când foarte aspre.

Ambii îmi aminteau mereu cât de multe se pot învăţa din ceea ce Bill numea „murmurele din văzduh”: o încăierare mortală într-o fundătură fără nume; oprirea respiraţiei colective în momentul în care era descoperit un agent sau o reţea; o nouă operaţiune sub acoperire care putea să arunce pe apa sâmbetei ani de eforturi diplomatice; o mică informaţie banală care completa un puzzle în activitatea informativă. Joachim adăuga că, „uneori, nişte cuvinte rostite la întâmplare ar putea ajuta la elucidarea unei probleme”.

Mândri să practice ceea ce ei numeau „a doua meserie ca vechime din lume”, cei doi nu numai că îmi erau prieteni, dar m-au convins că serviciile secrete sunt

cheia înţelegerii depline a relaţiilor internaţionale, politicii globale şi diplomaţiei – şi, bineînţeles, a terorismului. Datorită lor, am avut contacte cu un număr de agenţii de informaţii militare şi civile: BND (Germania), DGSE (Franţa), CIA, serviciile secrete canadiene şi britanice.

Joachim a murit după ce a ieşit la pensie; Bill a fost ucis de fundamentaliştii islamici care l-au răpit în Beirut şi care au declanşat criza ostaticilor occidentali în acel oraş.

Am cunoscut de asemenea membri ai serviciilor secrete israeliene care, la început, mi-au dat informaţii despre trecutul lui Mehmet Ali Ağca, fanaticul turc care a încercat să-l asasineze pe papa Ioan Paul al II-lea în Piaţa Sf. Petru din Roma, în mai 1981. Contactele au fost stabilite de Simon Wiesenthal, renumitul „vânător" de nazişti şi preţioasă sursă a Mossadului timp de peste 40 de ani. Datorită faimei şi reputaţiei sale, Wiesenthal a avut multă vreme uşile larg deschise, mai ales la Washington.

În acelaşi oraş, în martie 1986, am aflat mai multe lucruri despre relaţia complicată dintre serviciile secrete americane şi cele israeliene. Mă aflam acolo ca să discut cu William Casey, pe atunci director al CIA, pentru cartea mea *Journey into Madness*, care tratează şi subiectul morţii lui Bill Buckley.

În ciuda costumului croit la comandă, Casey era un personaj decrepit. Cât timp am stat de vorbă într-un club din Washington, i-am observat figura palidă, cu maxilare proeminente şi ochi roşii; arăta de parcă cei cinci ani de conducere a CIA îl vlăguiseră de tot.

La un pahar de apă minerală, mi-a confirmat condiţiile întâlnirii noastre. Fără notiţe, fără înregistrări; tot ce urma să aflu nu erau decât informaţii cu caracter general. A scos apoi o foaie de hârtie pe care erau tipărite datele sale biografice. Se născuse la New York, la 13 martie 1913 şi absolvise dreptul în 1937, la

Universitatea St. John. După ce, în 1943, a fost recrutat în Rezerva Navală a SUA, la câteva luni a fost transferat la Office of Strategic Services (OSS),

predecesorul CIA. în 1944, a devenit şeful filialei de informaţii speciale a OSS în Europa. A ajuns apoi şeful Securities and Exchange Commission (1971 – 1973); apoi a urmat o ascensiune rapidă, fiind numit adjunct al secretarului de stat pentru afaceri economice (1973 – 1974), preşedinte al Băncii de Export-Import a SUA (1974 – 1976) şi membru al consiliului consultativ pentru informaţii externe al preşedintelui SUA (1976 – 1977). În 1980, a devenit conducătorul campaniei electorale a lui Ronald Reagan. Un an mai târziu, la 28 ianuarie 1981, Reagan l-a numit în funcţia de director al CIA, fiind astfel cel de-al treisprezecelea om care a deţinut cea mai importantă funcţie în cadrul comunităţii de informaţii a SUA.

După ce i-am spus că fusese un om de nădejde în diverse posturi, Casey a luat o gură de apă şi a mormăit că nu dorea să „intrăm în detalii personale”.

A băgat foaia de hârtie înapoi în buzunar şi a aşteptat apoi prima mea întrebare: ce-mi putea spune despre Bill Buckley, care, în urmă cu aproape doi ani, la 16 martie 1984, fusese răpit la Beirut, iar acum era mort. Voiam să ştiu ce făcuse CIA ca să-l salveze. Stătusem ceva timp în Orientul Mijlociu, inclusiv în Israel, încercând să pun lucrurile cap la cap.

— Aţi vorbit cu Admoni sau cu vreunul dintre oamenii lui? m-a întrerupt Casey.

În 1982, Nahum Admoni devenise şeful Mossadului. În cercul social al ambasadei de la Tel Aviv, era cunoscut ca un om pragmatic. Casey l-a caracterizat drept „un evreu care şi-ar dori să câştige un concurs de urinat într-o noapte ploioasă la Gdańsk”. Mai exact, Admoni se născuse la Ierusalim, în 1929, din părinţi polonezi de condiţie medie. Şcolit la Gimnaziul Rehavia, şi-a dezvoltat aptitudini lingvistice care i-au adus funcţia de ofiţer de informaţii şi gradul de locotenent în timpul Războiului de Independenţă din 1948.

— Admoni înţelege şase limbi străine, a comentat

Casey.

Mai târziu, Admoni a studiat relaţiile internaţionale la Berkeley şi a predat această materie la şcoala Mossadului de la marginea Tel Aviv-ului. A lucrat de asemenea sub acoperire în Etiopia, la Paris şi la Washington, unde a stabilit legături trainice cu predecesorii lui Casey, Richard Helms şi William Colby. Aceste misiuni l-au transformat pe Admoni într-un birocrat al serviciului secret, care ştia să fie convingător şi care, după cum spunea Casey, odată ajuns şef al Mossadului, „a condus cu mână de fier. Era un om sociabil: se pricepea la femei şi, în aceeaşi măsură, ştia ce era mai bine pentru Israel”.

Portretul făcut de Casey era cel al unui agent care, spunea el, „a avansat pentru că s-a priceput să nu-şi calce şefii pe bătături”.

În continuare, mi-a vorbit pe acelaşi ton.

— Nimeni nu te poate surprinde ca cineva pe care l-ai considerat prieten. Când ne-am dat seama că Admoni nu avea de gând să mişte niciun deget, Bill Buckley era deja mort. Ţineţi minte cum stăteau lucrurile atunci? Masacraseră aproape o mie de palestinieni în cele două tabere de refugiaţi de la Beirut. Miliţiile creştine libaneze i-au omorât; evreii au stat şi s-au uitat ca într-un fel de inversare a situaţiei din Biblie. Ce-i drept, Admoni era mână în mână cu ticălosul de Gemayel.

Bashir Gemayel era conducătorul partidului Falanga, iar mai târziu a devenit preşedintele Libanului.

— Şi Gemayel era al nostru, dar n-am avut niciodată încredere în nenorocitul ăla. Iar Admoni fusese permanent mână în mână cu el, în timp ce Buckley era torturat. N-avem nici cea mai mică idee unde anume în Beirut puteau să-l ţină ostatic. L-am rugat pe Admoni să afle. A zis că se rezolvă. Şi am tot aşteptat. Am trimis cei mai buni oameni la Tel Aviv să coopereze cu Mossadul. Am spus că banii nu sunt o problemă. Iar Admoni tot spunea: în regulă, am înţeles.

Casey a mai băut puţină apă, închis în propria capsulă a timpului. Vorbele rostite de el în continuare au fost seci, asemenea verdictului dat de un judecător.

— Următoarea mutare a lui Admoni a fost să ne spună că OEP pusese la cale răpirea. Noi ştiam că israelienii erau gata oricând să dea vina pe Yasser Arafat pentru orice, aşa că oamenii noştri nu l-au crezut la început. Însă Admoni părea demn de încredere. Ne-a dat multe motive să-l credem. Când ne-am dat seama că nu era mâna lui Arafat, era mult prea târziu ca să-l mai salvăm pe Buckley. Ceea ce nu ştiam era că, de fapt, Mossadul nu juca cinstit: dădea arme Hezbollah-ului ca să-i omoare pe evrei, iar pe de altă parte, le dădea evreilor arme ca să-i omoare pe palestinieni.

Imaginea parţială a lui Casey cu privire la ceea ce credea acum CIA că se întâmplase cu Bill Buckley – faptul că Mossadul nu făcuse nimic să-l salveze, sperând, astfel, ca vina să cadă pe OEP şi spulberând astfel planurile lui Arafat de a intra în graţiile Washingtonului – ducea la o concluzie tulburătoare privind relaţia dintre două servicii secrete considerate prietene.

În felul acesta, Casey demonstrase că legăturile dintre SUA şi Israel mai aveau o componentă, în afara strângerii de fonduri şi a altor manifestări ale solidarităţii americano-israeliene, componentă care a transformat statul israelian într-o superputere regională de teama duşmanului arab.

Înainte să ne despărţim, Casey mi-a mai spus un lucru: „O naţiune îşi creează comunitatea de informaţii de care are nevoie. America se bazează pe cunoştinţele tehnice pentru că noi urmărim mai degrabă să descoperim decât să conducem în secret. Israelienii lucrează altfel. Mossadul, în mod deosebit, îşi asociază acţiunile cu supravieţuirea ţării”.

Această atitudine a făcut ca, mult timp, Mossadul să rămână imun la un control meticulos. Însă în cei doi ani în care am făcut cercetări pentru cartea de faţă, o serie de

greşeli – scandaluri în unele cazuri – au adus serviciul în atenţia publicului israelian. S-au pus întrebări şi, cum răspunsurile întârziau mai mereu, au început să apară găuri în armura pe care Mossadul o purta pentru a se proteja de lumea din afară.

Am vorbit cu peste o sută de persoane care aveau de-a face direct sau indirect cu serviciul secret israelian sau cu alte agenţii de informaţii. Discuţiile s-au întins pe o perioadă de doi ani şi jumătate. Mulţi oameni-cheie ai Mossadului au acceptat să fie înregistraţi. Înregistrările se întind pe durata a 80 de ore, fiind transcrise pe circa 5 800 de pagini. Există de asemenea 15 caiete cu note suplimentare. La fel ca în cazul celorlalte cărţi ale mele, acest material îşi va găsi locul în secţiunea de investigaţii a unei biblioteci universitare. Câţiva dintre cei cu care am vorbit au insistat să mă concentrez asupra unor evenimente recente; trecutul trebuia invocat numai pentru a ilustra evenimente relevante pentru rolul jucat de Mossad în avangarda spionajului şi activităţii informative actuale. Multe discuţii le-am avut cu persoane care nu mai fuseseră intervievate; de multe ori, a fost cu neputinţă să obţin o explicaţie simplă a comportamentului lor sau al altora. Mulţi dintre ei au fost surprinzător de sinceri, deşi nu toţi au vrut să-şi dezvăluie identitatea. În ceea ce-i priveşte pe membrii activi ai Mossadului, legea israeliană interzice ca numele lor să fie dat publicităţii. Unele dintre sursele neisraeliene au cerut şi au beneficiat de protecţia anonimatului.

În organigramele pe care ziarele încearcă să le alcătuiască şi să le publice, multe surse ocupă spaţiile rămase libere. Acestea iau încă în serios chestiunea anonimatului, iar unele doresc să fie amintite în aceste pagini cu un pseudonim sau doar cu prenumele;

acest lucru nu le face mărturia mai puţin plauzibilă. Motivele personale pentru ruperea tăcerii ar putea fi multe: nevoia de a-şi asigura un loc în istorie, dorinţa de a-şi justifica acţiunile, dorinţa de a povesti lucruri despre cei

mai bătrâni, poate chiar nevoia de a-şi ispăşi păcatele. Acelaşi lucru este valabil şi pentru cei care au acceptat să-şi dea numele.

Însă poate cel mai bun motiv care i-a împins să rupă tăcerea a fost teama reală că organizaţia pe care au slujit-o cu mândrie era din ce în ce mai ameninţată din interior şi că singura soluţie de a o salva era să dezvăluie ceea ce a făcut în trecut şi ceea ce face în prezent. Pentru a înţelege ambele aspecte, trebuie ştiut de ce şi cum a fost ea creată.

Capitolul 2 *înainte de început* încă de la răsăritul soarelui, credincioşii se strânseseră la cel mai sfânt zid din lume, ultima rămăşiţă a celui de-al doilea templu, construit de Irod cel Mare la Ierusalim, Zidul Plângerii: Tineri şi bătrâni, slabi şi graşi, bărboşi şi chei: toţi veneau pe străzile înguste sau de dincolo de zidurile oraşului.

Funcţionarii veneau alături de păstori de pe dealurile din apropierea Ierusalimului; tinerii abia ajunşi la vârsta maturităţii îi însoţeau cu mândrie pe bătrâni. Profesorii de la şcolile religioase mergeau umăr la umăr cu negustorii care veniseră tocmai de la Haifa, Tel Aviv sau din satele dimprejurul Mării Galileei.

Toţi erau îmbrăcaţi în negru, aveau o carte de rugăciuni şi stăteau în faţa zidului înalt, recitând fragmente din Scriptură.

Evreii făcuseră asta de-a lungul veacurilor. Această zi de vineri din luna septembrie a anului 1929 era însă diferită. Rabinii le ceruseră oamenilor să participe în număr cât mai mare la rugăciunea publică şi să-şi demonstreze convingerea că au dreptul de a face acest lucru. Trebuia să fie nu numai o expresie a credinţei lor, ci şi un simbol vizibil al sionismului, precum şi un memento pentru populaţia arabă, care devenise cu mult mai numeroasă, că nu-i va putea intimida.

De luni de zile umblau zvonuri potrivit cărora populaţia musulmană era din nou foarte deranjată de ceea ce considera a fi expansiunea sionistă. Temerile apăruseră odată cu adoptarea

Declaraţiei Balfour în 1917 şi cu asumarea angajamentului de a crea o patrie oficială pentru evrei în Palestina. Pentru arabii care locuiau acolo şi a căror origine putea fi urmărită până în vremea Profetului, aceasta era o crimă. Pământul pe care îl munciseră timp de secole era ameninţat şi poate chiar avea să le fie luat de sionişti şi de protectorii lor britanici, care veniseră la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial să pună Palestina sub mandat. Britanicii guvernaseră ca în alte părţi ale imperiului, încercând să împace ambele tabere. Politica lor a fost catastrofală. Tensiunile dintre evrei şi arabi crescuseră. Au avut loc conflicte şi vărsări de sânge, de multe ori acolo unde evreii voiau să-şi construiască sinagogi şi şcoli religioase. Însă evreii ţineau morţiş să-şi exercite „dreptul la rugăciune” la Zidul Plângerii din Ierusalim. Pentru ei, aceasta era o parte esenţială a credinţei lor.

Pe la prânz, se adunaseră cam o mie de oameni care citeau cu voce tare din vechile Scripturi înaintea zidului de gresie galbenă. Modulaţiile glasurilor lor aveau o cadenţă liniştitoare.

Apoi, cu o iuţeală uimitoare, o ploaie de pietre, sticle sparte şi cutii de metal umplute cu pietriş se abătu asupra lor. Atacul fusese lansat de arabi din diverse puncte situate în jurul Zidului. Primele focuri de armă au fost trase de musulmani. Mai mulţi evrei au căzut, fiind târâţi de acolo de ceilalţi care fugeau. Ca prin minune, nimeni nu a fost ucis, dar răniţi au fost cu zecile.

În acea noapte, s-au întrunit liderii Yishuv, comunitatea evreiască din Palestina. Şi-au dat repede seama că, deşi plănuiseră cu grijă demonstraţia, le scăpase un lucru esenţial: un posibil atac arab.

Unul dintre cei prezenţi la întrunire a vorbit în numele tuturor: „Trebuie să ne amintim ce scrie în Scriptură. De la regele David încoace, poporul nostru a depins de informaţii bune despre duşmani”.

Între ceşti cu cafea turcească şi dulciuri, s-au pus

bazele a ceea ce avea să devină într-o zi cel mai remarcabil serviciu secret din lumea modernă, Mossadul. Până la înfiinţarea lui propriu-zisă urma să mai treacă însă un sfert de secol. Singurul lucru pe care l-au propus liderii Yishuv în acea caldă noapte de septembrie a fost să se strângă cât mai mulţi bani cu putinţă şi să-şi sfătuiască vecinii să facă la fel. Banii urmau să fie folosiţi pentru mituirea acelor arabi care erau încă toleranţi cu evreii şi care îi puteau preveni în privinţa eventualelor atacuri.

Între timp, evreii aveau să-şi exercite în continuare dreptul de a se ruga la Zidul Plângerii. Nu aveau să se mai bizuie pe englezi pentru protecţie, ci pe Haganah, nou-formata miliţie evreiască, în lunile următoare, avertismentele şi prezenţa miliţiei au împiedicat atacurile arabilor. Calmul relativ dintre arabi şi evrei s-a păstrat vreme de cinci ani.

În acea perioadă, evreii au continuat să-şi extindă pe ascuns activitatea de culegere a informaţiilor. Aceasta nu avea încă un nume sau o conducere oficială. Arabii erau recrutaţi într-un mod ad-hoc: negustori ambulanţi din cartierul arab al Ierusalimului, lustragii care curăţau cizmele ofiţerilor britanici, elevi de la prestigiosul colegiu arab Rouda, profesori şi oameni de afaceri. Orice evreu putea recruta un spion arab; singura condiţie era ca informaţiile să nu fie transmise şi altora. Încet, dar sigur, Yishuv a obţinut informaţii importante nu numai despre intenţiile arabilor, ci şi despre cele ale englezilor.

Venirea lui Hitler la putere în 1933 a marcat începutul exodului evreilor germani către Palestina. Până în 1936, peste 300.000 făcuseră deja lunga călătorie prin Europa; mulţi nu mai avea nimic când au ajuns în Ţara Sfântă. Totuşi, într-un fel sau altul, Yishuv le-a făcut tuturor rost de hrană şi locuinţă. După câteva luni, evreii alcătuiau deja o treime din populaţie. Arabii au reacţionat ca şi în alte dăţi: din minaretele a o sută de moschei, s-au auzit strigătele cu care hogii voiau să-i împingă pe sionişti înapoi în mare.

În fiecare *mafafeth* arăbesc, locul de întâlnire al membrilor sfatului local, s-au făcut auzite aceleaşi voci de protest: „Trebuie să-i împiedicăm pe evrei să ne ia pământul; trebuie să-i împiedicăm pe englezi să le dea arme şi să-i instruiască”.

În schimb, evreii susţineau exact contrariul, că englezii îi încurajau pe arabi să fure pământul pe care ei îl cumpăraseră în mod legal.

Englezii au încercat în continuare să împace ambele tabere, dar nu au reuşit. În 1936, lupte izolate s-au transformat în adevărate revolte arabe împotriva evreilor şi englezilor. Cei din urmă le-au suprimat fără milă. Evreii însă şi-au dat seama că era numai o chestiune de timp până când arabii aveau să lovească din nou, cu şi mai multă furie.

Pe tot teritoriul ţării, tinerii evrei se grăbeau să se înroleze în Haganah. Treptat, această organizaţie a devenit nucleul unei formidabile armate secrete: membrii ei erau oţeliţi, buni ţintaşi, la fel de şireţi ca vulpile din Deşertul Negev.

Reţeaua informatorilor arabi a fost extinsă. S-a înfiinţat un departament politic al Haganah cu scopul de a crea neînţelegeri prin dezinformare. Cei care mai târziu aveau să devină legende ale comunităţii de informaţii israeliene s-au format în etapa iniţială dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial. Haganah – care înseamnă „apărare” în ebraică – a devenit forţa cel mai bine informată din Ţara Sfântă.

Al Doilea Război Mondial a adus cu sine o nouă pace fragilă în Palestina. Şi evreii, şi arabii şi-au dat seama de viitorul sumbru care îi aştepta dacă naziştii învingeau. Primele informaţii despre ceea ce se petrecea în lagărele de concentrare din Europa ajunseseră la urechile membrilor Yishuv.

David Ben-Gurion şi Yitzhak Rabin au fost printre cei care au participat la o întrunire la Haifa în 1942. S-a convenit în unanimitate ca supravieţuitorii Holocaustului

să fie aduşi în patria lor spirituală, Eretz Israel. Nimeni nu putea estima numărul lor, dar toată lumea era de acord că sosirea refugiaţilor avea să reînvie confruntările cu arabii – iar de data aceasta, englezii aveau să fie pe faţă împotriva evreilor. Anglia a susţinut mereu că nu-i va primi pe supravieţuitori în Palestina după înfrângerea lui Hitler, pe motiv că s-ar crea astfel un dezechilibru al populaţiei.

Dorinţa lui Ben-Gurion de a creşte capacitatea Haganah de culegere a informaţiilor a fost aprobată de toţi cei prezenţi. Aveau să fie recrutaţi mai mulţi informatori. Avea să fie creată o unitate de contraspionaj care să-i descopere pe evreii care colaborau cu englezii şi să-i demaşte pe „comuniştii şi disidenţii evrei din sânul nostru”. Noua unitate era cunoscută sub numele de Rigul Hegdi şi era comandată de un fost membru al Legiunii Străine care lucra acum sub acoperire, fiind comis-voiajor.

În curând, acesta a descoperit evreice căsătorite cu ofiţeri englezi, comercianţi care făceau afaceri cu englezii, patroni de cafenele care fraternizau cu aceştia. Dis-de-dimineaţă, suspecţii erau aduşi în faţa unei instanţe militare a Haganah; cei vinovaţi erau fie bătuţi crunt, fie executaţi pe dealuri cu un glonţ în ceafă. Aceste acte premergeau cruzimea de care avea să dea dovadă mai târziu Mossadul.

În 1945, Haganah avea o unitate însărcinată cu procurarea armelor. Curând, armele din depozitele secrete ale italienilor şi nemţilor, capturate în Africa de Nord după înfrângerea lui Rommel, erau transportate ilegal din Deşertul Sinai în Palestina de soldaţii evrei care luptau alături de Aliaţi. Armele au fost transportate cu ajutorul unor camioane prăpădite şi al cămilelor, fiind depozitate în pustiu, în peşteri, acolo unde diavolul a încercat să-l ispitească pe Iisus. O ascunzătoare era aproape de locul în care aveau să fie descoperite manuscrisele de la Marea Moartă.

După ce s-a terminat războiul, cu înfrângerea Japoniei în august 1945, evreii care serviseră în unităţile

de informaţii militare ale Aliaţilor au venit să-şi pună cunoştinţele în slujba Haganah. Existau toate elementele pentru a realiza ceea ce prevăzuse Ben-Gurion, „războiul pentru independenţa noastră”.

Ştia că factorul declanşator avea să fie *bricha*, denumirea ebraică a primei operaţiuni de aducere din Europa a supravieţuitorilor Holocaustului. La început au venit cu sutele, apoi cu miile, iar la urmă cu zecile de mii. Mulţi încă purtau îmbrăcămintea din lagărele de concentrare; fiecare avea tatuat un număr de identificare dat de nazişti. Traversaseră Balcanii cu maşina sau cu trenul şi apoi străbătuseră Mediterana până în Israel. Toate vasele disponibile fuseseră cumpărate sau închiriate de agenţiile umanitare evreieşti din SUA, de multe ori, la preţuri exagerate; nave cu abur, vase de cabotaj, nave de desant de pe plajele Normandiei, vase fluviale; orice putea pluti era folosit. Nu se mai auzise de o asemenea evacuare de la Dunkerque, din 1940.

În aşteptarea supravieţuitorilor, pe plajele dintre Haifa şi Tel Aviv se aflau chiar unii dintre soldaţii englezi care fuseseră transportaţi cu feribotul în Anglia de la Dunkerque. Erau acolo pentru a duce la îndeplinire ordinul guvernului lor de a opri intrarea în ţară a supravieţuitorilor Holocaustului. Au avut loc ciocniri dramatice, dar au fost şi situaţii în care soldaţii, aducându-şi aminte, probabil, de propria salvare, au trecut cu vederea bărcile cu refugiaţi care se chinuiau să ajungă la mal.

Ben-Gurion a hotărât că asemenea acte de compasiune nu erau de ajuns. Venise timpul ca Mandatul să se încheie, ceea ce se putea realiza doar prin forţă. În 1946, el unise deja toate mişcările clandestine evreieşti. Izvorât din spiritul neostoit al celor care se aşezaseră primii pe acel pământ, s-a dat ordinul de începere a unui război de gherilă atât împotriva englezilor, cât şi împotriva arabilor.

Fiecare comandant evreu ştia că era vorba despre un

joc foarte periculos: luptând pe ambele fronturi, resursele aveau să fie solicitate la maximum. Consecinţele unei eventuale înfrângeri ar fi fost extrem de grave. Ben-Gurion a ordonat folosirea tuturor mijloacelor. Curând, lista atrocităţilor a devenit înfiorătoare. Evreii suspectaţi de colaborare cu Haganah erau executaţi. Soldaţii englezi erau împuşcaţi, iar cazărmile lor, bombardate. Satele arabe erau incendiate. Ferocitatea amintea de vremurile medievale.

Pentru Haganah, spionajul era vital, mai ales pentru a le da englezilor şi arabilor impresia că evreii aveau mult mai mulţi oameni decât puteau aduna. Englezii s-au trezit că aleargă după un duşman iluzoriu. În rândul forţelor Mandatului, moralul începea să scadă.

SUA au sesizat o portiţă şi au încercat să încheie o înţelegere în primăvara lui 1946, îndemnând Marea Britanie să accepte în Palestina 100.000 de supravieţuitori ai Holocaustului. Cererea a fost respinsă, iar luptele crâncene au continuat. În sfârşit, în februarie 1947, Marea Britanie a acceptat să părăsească Palestina până în mai 1948. Din acel moment, ONU avea să se ocupe de ceea ce urma să devină statul Israel.

Conştient de faptul că era totuşi nevoie de un ultim conflict cu arabii pentru a se asigura existenţa tinerei naţiuni, Ben-Gurion şi comandanţii săi ştiau că trebuiau să se bizuie în continuare pe informaţii de calitate superioară. Au fost obţinute date vitale despre moralul arabilor şi forţa lor militară. Spionii evrei aflaţi la Cairo şi Amman au furat planurile de atac ale armatelor egipteană şi iordaniană. Când a început ceea ce s-a numit Războiul de Independenţă, israelienii au obţinut victorii militare spectaculoase, însă, pe măsură ce luptele au continuat, Ben-Gurion şi-a mai dat seama că triumful trebuia să aibă la bază o distincţie clară între obiectivele militare şi cele politice. Când, în cele din urmă, victoria a fost obţinută în 1949, această distincţie nu era încă bine definită, ceea ce a dus la dezacorduri în cadrul comunităţii israeliene de

informaţii cu privire la responsabilităţile acesteia pe timp de pace.

În loc să trateze situaţia cu incisivitatea specifică, Ben-Gurion, în calitate de prim-ministru al Israelului, a organizat cinci servicii de informaţii care aveau să opereze atât în ţară, cât şi în străinătate. Serviciul extern a fost format după modelul serviciilor de securitate englez şi francez. Aceste două servicii au fost dispuse să colaboreze cu Israelul. S-au stabilit de asemenea contacte cu Office of Strategic Services (OSS) de la Washington prin intermediul şefului secţiei de contraspionaj a agenţiei din Italia.

James Jesus Angleton. Legătura sa cu tinerii spioni israelieni avea să joace un rol crucial în viitoarele raporturi dintre cele două comunităţi de informaţii.

Totuşi, în ciuda începutului promiţător, visul lui Ben-Gurion de a crea o comunitate de informaţii integrată, ai cărei membri să conlucreze în armonie, a murit în durerile naşterii unei naţiuni care se lupta ea însăşi pentru o identitate coerentă. Demonstraţiile de forţă erau la ordinea zilei, în timp ce miniştrii şi funcţionarii se luptau pentru putere şi funcţii. La fiecare nivel existau neînţelegeri. Cine trebuia să se ocupe de strategia generală a comunităţii de informaţii? Cine trebuia să evalueze informaţiile brute? Cine avea să recruteze spioni? Cine avea să primească primul rapoartele acestora? Cine avea să interpreteze informaţiile respective pentru liderii politici ai ţării?

Lupta cea mai necruţătoare s-a dus între Ministerul Afacerilor Externe şi cel al Apărării, amândouă disputându-şi dreptul de a opera în străinătate. Isser Harel, pe atunci un tânăr agent, spunea despre colegii săi că „vedeau munca de informaţii într-o lumină romantică şi aventuroasă. Făceau pe cunoscătorii obiceiurilor întregii lumi […] şi căutau să se comporte ca nişte imaginari spioni internaţionali, care se bucurau de glorie trăind în umbra liniei fine ce separă legea de imoralitate”.

Între timp, oamenii continuau să moară din cauza bombelor şi capcanelor explozive ale teroriştilor arabi.

Armatele Siriei, Egiptului, Iordaniei şi Libanului reprezentau în continuare o ameninţare, în spatele lor, milioane de arabi erau gata să lanseze *jihadul*, războiul sfânt. Nicio altă naţiune nu se mai născuse într-un mediu atât de ostil ca aceea a Israelului.

Ben-Gurion avea un sentiment aproape mesianic în legătură cu faptul că oamenii îi căutau protecţia, aşa cum se întâmplase întotdeauna cu marii lideri ai poporului Israel. Ştia însă că nu e profet, ci numai un luptător îndârjit care câştigase Războiul de Independenţă împotriva unui duşman arab cu o forţă combinată de douăzeci de ori mai mare ca a sa. Nu se mai văzuse un triumf asemănător de când David îl ucisese pe Goliat şi îi alungase pe filisteni.

Cu toate acestea, inamicul nu dăduse bir cu fugiţii. Devenise mai inteligent şi chiar mai nemilos. Lovea asemenea unui hoţ noaptea, ucigând fără scrupule înainte să dispară.

Timp de patru ani, rivalitatea, certurile şi discuţiile tăioase au continuat la întâlnirile prezidate de Ben-Gurion la care acesta încerca să rezolve problemele din cadrul comunităţii de informaţii. Un plan promiţător pus la cale de Ministerul Afacerilor Externe, de a folosi un diplomat francez ca spion la Cairo, a fost respins de Ministerul Apărării. Acesta voia să aibă omul lui. Tânărul ofiţer trimis în Egipt, fără experienţă în munca de informaţii, a fost prins în câteva săptămâni de agenţii serviciului egiptean de securitate. S-a descoperit că agenţii israelieni din Europa lucrau la negru pentru a-şi finanţa munca fiindcă bugetul oficial alocat activităţilor de spionaj era insuficient. Încercările de atragere de partea Israelului a forţelor moderate ale druizilor din Liban au încetat atunci când agenţiile de informaţii rivale din ţară n-au căzut de acord asupra modului în care acestea aveau să fie folosite. De obicei, planurile grandioase erau compromise din cauza suspiciunilor reciproce. Peste tot, numai şi numai ambiţie.

Oamenii puternici ai momentului – ministrul israelian de externe, şeful statului-major, ambasadorii – se luptau

pentru supremaţia serviciului preferat. Unul voia ca toate eforturile să se concentreze asupra obţinerii de informaţii politice şi economice. Altul credea că spionajul trebuia să se ocupe strict de puterea militară a inamicului. Ambasadorul din Franţa insista ca serviciul secret să opereze asemenea Rezistenţei franceze în cel de-al Doilea Război Mondial, cu mobilizarea tuturor evreilor din ţară. Ambasadorul de la Washington voia ca spionii lui să beneficieze de acoperire diplomatică şi „să fie integraţi în activitatea curentă a ambasadei, pentru a-i scăpa astfel de orice suspiciune". Ministrul israelian de la Bucureşti voia ca spionii lui să lucreze după modelul

KGB şi să fie la fel de duri. Ambasadorul de la Buenos Aires cerea ca agenţii să se concentreze asupra rolului jucat de Biserica Romano-Catolică în a-i ajuta pe nazişti să se stabilească în Argentina. Ben-Gurion a ascultat răbdător fiecare propunere în parte.

În cele din urmă, la 2 martie 1951, i-a chemat pe şefii celor cinci agenţii de informaţii la el în birou. Le-a spus că intenţiona să includă activităţile Israelului de culegere a informaţiilor din străinătate într-o nouă agenţie numită Ha Mossad le Teum, „Institutul de Coordonare". Acesta urma să aibă un buget iniţial de 20.000 de lire israeliene, din care 5.000 urmau să fie folosite pentru „misiuni speciale, dar numai cu acordul meu". Noua agenţie trebuia să-şi selecteze personalul dintre angajaţii agenţiilor deja existente. În exprimarea curentă, noua agenţie avea să fie numită exclusiv Mossad.

„Pentru toate scopurile administrative şi politice", Mossadul urma să se afle sub autoritatea Ministerului de Externe. Cu toate acestea, din echipa sa aveau să facă parte ofiţeri superiori din conducerea celorlalte organizaţii din comunitatea israeliană de informaţii: Shin Bet, securitatea internă; Aman, informaţiile militare; unitatea de informaţii a aviaţiei şi unitatea de informaţii a marinei. Funcţia ofiţerilor urma să fie aceea de a informa Mossadul în legătură cu nevoile exacte ale „clienţilor" lor. În cazul

unui dezacord cu privire la oricare dintre nevoi, chestiunea avea să fie trimisă cabinetului prim-ministrului.

Ben-Gurion a explicat totul în stilul său direct. „Veţi da Mossadului lista dumneavoastră de cumpărături. Mossadul va procura apoi mărfurile cerute. Nu e treaba dumneavoastră să ştiţi de unde le-a procurat sau cât a plătit pentru ele”.

Ben-Gurion avea să joace rolul unei comisii de supraveghere pentru noul serviciu. Într-o notă adresată primului şef al serviciului, Reuven Shiloah, prim-ministrul israelian a cerut ca „Mossadul să lucreze sub tutela mea, să acţioneze conform instrucţiunilor mele şi să mă ţină în permanenţă la curent”.

Regulile de bază fuseseră stabilite.

La 22 de ani de la acea întâlnire din septembrie 1929, la care evreii discutaseră despre importanţa vitală a culegerii informaţiilor în vederea prevenirii viitoarelor atacuri ale arabilor, urmaşii lor aveau cel mai redutabil serviciu de informaţii din lume.

Naşterea Mossadului, ca şi cea a statului Israel au fost oricum, numai uşoare nu. Serviciul a preluat o reţea de spionaj din Irak, care funcţiona de câţiva ani sub controlul Departamentului Politic al Forţelor de Apărare ale Israelului. Funcţia principală a reţelei era să penetreze eşaloanele superioare ale armatei irakiene şi să formeze o reţea clandestină de emigraţie care să-i scoată din ţară pe evreii irakieni şi să-i aducă în Israel.

În mai 1951, la exact nouă săptămâni după ce Ben-Gurion a semnat ordinul de creare a Mossadului, agenţii de securitate irakieni de la Bagdad s-au năpustit asupra reţelei. Doi agenţi israelieni au fost arestaţi, împreună cu zeci de arabi şi de evrei irakieni mituiţi să organizeze reţeaua care acoperea întreg Orientul Mijlociu. Douăzeci şi opt de persoane au fost acuzate de spionaj. Ambii agenţi au fost condamnaţi la moarte, 17 au primit condamnări pe viaţă, iar restul au fost eliberaţi „ca exemplu de corectitudine a justiţiei irakiene”.

Cei doi agenţi ai Mossadului au fost eliberaţi ulterior dintr-o închisoare irakiană, unde fuseseră crunt torturaţi, în schimbul unei sume substanţiale depuse într-o bancă elveţiană pe numele ministrului irakian de interne.

Imediat s-a produs un alt dezastru. Conform noului ordin, Theodore Gross, un vechi spion al Departamentului Politic aflat la Roma, lucra acum pentru Mossad. În ianuarie 1952, lui Isser Harel, pe atunci şeful Shin Bet, serviciul de securitate internă al Israelului, i s-au furnizat „dovezi incontestabile" că Gross era agent dublu, aflat în slujba serviciului secret egiptean. Harel s-a hotărât să se ducă la Roma, unde l-a determinat pe Gross să meargă cu el înapoi la Tel Aviv, convingându-l pe trădător că urma să i se dea un post de comandă în Shin Bet. Gross a fost judecat în secret, găsit vinovat şi condamnat la 15 ani de puşcărie. Avea să moară în închisoare.

Dărâmat, Reuven Shiloah şi-a dat demisia. A fost înlocuit de Harel, care va rămâne la şefia Mossadului timp de 11 ani, fapt fără precedent.

Membrii conducerii care l-au întâmpinat la sediul Mossadului în acea dimineaţă de septembrie a anului 1952 nu au fost prea impresionaţi de înfăţişarea lui Harel. Abia dacă măsura 1, 50 m, avea urechi clăpăuge şi vorbea cu un puternic accent central-european; familia sa emigrase din Letonia în 1930. Hainele lui arătau de parcă ar fi dormit îmbrăcat.

Primele cuvinte adresate angajaţilor au fost: „Trecutul s-a dus. Nu se vor mai face greşeli. Vom merge înainte împreună. Nu vom vorbi cu nimeni, decât cu noi înşine".

În aceeaşi zi, a dat un exemplu de ceea ce voia să spună. După prânz, a chemat maşina. Când şoferul a întrebat unde se duc, i s-a spus că destinaţia e secretă; dându-i drumul şoferului, Harel s-a aşezat el însuşi la volanul maşinii. S-a întors cu o cutie cu covrigi pentru cei din conducere. Scopul fusese însă atins: doar el avea să pună întrebările.

Acesta a fost momentul în care Harel a câştigat afecţiunea oamenilor săi demoralizaţi. A început prin a-i încuraja cu exemplul personal. A călătorit în secret în ţări arabe ostile pentru a organiza el însuşi reţelele Mossadului. A discutat cu fiecare persoană care voia să se alăture serviciului. Îi căuta pe cei care, la fel ca el, trăiseră într-un kibbutz.

„Asemenea oameni îl cunosc pe duşmanul nostru" i-a spus unui asistent care a pus la îndoială politica sa. „Cei din kibbutzuri trăiesc aproape de arabi. Au învăţat nu numai să gândească la fel ca ei, ci şi să gândească mai repede".

Răbdarea, dar şi accesele de mânie ale lui Harel erau bine cunoscute; loialitatea faţă de cei din subordinea sa a devenit la fel de renumită. Toţi cei din afara cercului său de cunoscuţi erau bănuiţi a fi „oportunişti fără principii" Nu avea de a face cu oameni pe care îi considera „bigoţi care se dau drept naţionalişti, mai ales din punct de vedere religios". Îşi arăta din ce în ce mai mult aversiunea faţă de evreii ortodocşi.

Erau câţiva dintre aceştia şi în guvernul lui Ben-Gurion; resentimentele lor faţă de Isser Harel s-au amplificat cu repeziciune. Apoi, au încercat să găsească o cale de a-l înlătura. Şiretul şef al Mossadului a păstrat însă o relaţie apropiată cu un alt *kibbutznik*, prim-ministrul ţării.

Realizările Mossadului vorbeau acum de la sine, ceea ce a fost de mare ajutor. Agenţii lui Harel contribuiseră la succesul repurtat în scurtele conflicte desfăşurate în Sinai împotriva egiptenilor. Avea plasaţi, în fiecare capitală arabă, spioni care asigurau un flux continuu de informaţii nepreţuite. O altă lovitură strategică a dat-o când s-a dus la Washington, în 1954, pentru a-l întâlni pe Allen Dulles, care tocmai preluase conducerea CIA. Harel i-a dăruit vechiului spion un pumnal pe care erau gravate cuvintele Psalmistului: „Nu va dormita, nici nu va adormi Cel ce

păzeşte pe Israel.”[4]

Dulles a răspuns: „Puteţi conta pe faptul că voi veghea cu dumneavoastră”.

Aceste cuvinte au creat un parteneriat între Mossad şi CIA. Dulles s-a îngrijit ca Mossadul să aibă echipament de ultimă oră: dispozitive de ascultare şi detectare, camere de luat vederi comandate de la distanţă şi mai multe aparate despre care Harel a recunoscut că nu mai auzise niciodată. Cei doi au mai creat primul „canal neoficial de comunicare” între cele două servicii, prin care acestea puteau comunica în siguranţă în caz de urgenţă. Canalul evita în mod eficient calea diplomatică normală, spre dezamăgirea Departamentului de Stat şi a Ministerului israelian de Externe.

În 1961, Harel s-a ocupat de aducerea în ţară a mii de evrei marocani. Un an mai târziu, neobositul şef al Mossadului se afla în sudul Sudanului, unde îi ajuta pe rebelii proisraelieni în lupta împotriva regimului. În acelaşi an, l-a ajutat pe regele Haile Selassie al Etiopiei să înăbuşe un puci. Monarhul fusese mult timp un aliat al Israelului.

În ţară însă, evreii ortodocşi din cabinet deveneau din ce în ce mai gălăgioşi, plângându-se că Isser Harel devenise prea autoritar şi din ce în ce mai indiferent faţă de sensibilităţile lor religioase, că avea propriile priorităţi şi chiar că aspira probabil la cea mai înaltă funcţie în stat. Cum Ben-Gurion avea urechi în toate părţile, relaţiile dintre el şi Harel s-au răcit. Dacă, la început, îi dăduse lui Harel mână liberă, acum îi cerea rapoarte despre cele mai mici detalii ale operaţiunilor. Harel s-a simţit deranjat de faptul că era ţinut din scurt, însă nu a spus nimic. Campania pornită împotriva lui s-a intensificat.

În februarie 1962, suspiciunile cu privire la soarta unui băieţel de opt ani, Joselle Schumacher, s-au înmulţit. În urmă cu doi ani, copilul fusese răpit de o sectă

4 Psalmul 120, 4, Biblia sau Sfinta Scriptură, tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a preafericitului părinte Teoctist, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Societatea Biblică Inter- confesională din România, Bucureşti, 1988.

ultraortodoxă.

Bunicul băiatului dinspre mamă, Nahman Shtarkes, era membru al sectei Neturei Karta, Paznicii Zidurilor Ierusalimului. Era bănuit de complicitate la răpire. Deşi poliţia făcuse eforturi extraordinare, nu fusese găsit niciun indiciu cu privire la locul în care se afla copilul. Nahman a fost închis pentru puţin timp când a refuzat să coopereze cu anchetatorii. Evreii ortodocşi l-au transformat pe bătrân într-un martir; mii de oameni au demonstrat cu pancarte pe care scria că, băgând la închisoare un bătrân, Ben-Gurion nu se deosebea cu nimic de nazişti. Nahman a fost eliberat din „motive medicale”. Protestele au continuat.

Consilierii politici ai lui Ben-Gurion l-au avertizat că, din cauza celor întâmplate, risca să piardă următoarele alegeri. Ba mai mult, în cazul unui alt război cu arabii, unele dintre grupările evreilor ortodocşi îi puteau susţine pe aceştia. Asediat din toate părţile, prim-ministrul l-a chemat pe Harel şi a ordonat Mossadului să-l găsească pe băiat. Harel s-a opus, susţinând că serviciul său nu se ocupa cu aşa ceva. Ulterior, avea să declare:

„Atmosfera era foarte rece. Mi-a repetat că îmi dă un ordin. Am spus că trebuia să citesc măcar dosarul poliţiei. Prim-ministrul mi-a spus că aveam o oră la dispoziţie”.

Dosarul era voluminos, însă, în timp ce-l citea, s-a născut în mintea lui Harel un gând care l-a neliniştit – dreptul ca părinţii să-şi poată creşte copiii fără a simţi presiunea fanatismului religios.

Joselle se născuse în martie 1953, ca fiu al lui Arthur şi al Idei Schumacher. Din cauza problemelor financiare, băiatul a fost trimis să locuiască împreună cu bunicul la Ierusalim. Copilul s-a trezit acolo într-o enclavă religioasă, izolat spiritual de restul oraşului. Treptat, Nahman i-a făcut cunoscute nepotului obiceiurile sectei. Când părinţii băiatului au venit în vizită, Nahman i-a criticat cu asprime pentru ceea ce considera a fi abaterile lor religioase.

Bătrânul făcea parte dintr-o generaţie pe care credinţa o ajutase să supravieţuiască Holocaustului. Fiica

şi ginerele lui Nahman credeau că datoria lor principală era aceea de a-şi fauri un destin propriu în tânăra ţară. Astfel, foarte des, rugăciunile ajungeau pe planul al doilea.

Plictisiţi de criticile permanente ale lui Nahman, părinţii lui Joselle au spus că vor să-l ia pe băiat înapoi. Bunicul s-a împotrivit, spunând că mutarea lui ar însemna întreruperea instruirii sale religioase, care îi va servi băiatului mai târziu, ca adult. Au existat mai multe discuţii pline de nervi. Apoi, la următoarea vizită în Ierusalim, Joselle dispăruse.

Atât evreii religioşi, cât şi cei laici au profitat de incident pentru a da glas unei probleme care continua să dezbine naţiunea.

Un exemplu edificator în acest sens îl constituie faptul că Partidul Muncii condus de Ben-Gurion putea să rămână la putere numai cu sprijinul mai multor facţiuni religioase din Knesset. În schimb, aceste grupuri au obţinut mai multe concesii favorabile legilor stricte ale iudaismului ortodox. Voiau însă mereu mai mult. Evreii liberali cereau ca Joselle să fie redat familiei.

După ce a citit dosarul, Isser Harel i-a spus lui Ben-Gurion că va mobiliza resursele Mossadului. Ca să-l găsească pe băiat, a alcătuit o echipă formată din 40 de agenţi. Mulţi dintre ei s-au opus pe faţă operaţiunii, considerând că, astfel, abilităţile lor erau folosite în mod abuziv.

Harel i-a adus la tăcere pe criticii săi cu un scurt discurs: „Deşi vom opera în afara domeniului nostru obişnuit de activitate, cazul rămâne totuşi foarte important. E important din punct de vedere social şi religios. E important pentru că sunt în joc prestigiul şi autoritatea guvernului. E important pentru aspectele sale umanitare”.

În primele săptămâni, echipa a descoperit cât de greu era să afle adevărul.

Un viitor şef al Shin Bet, pe atunci agent al Mossadului, şi-a lăsat perciuni lungi şi ondulaţi ca

ultraortodocşii şi a încercat să se infiltreze între ei. Nu a reuşit. Unui alt agent i s-a cerut să supravegheze o şcoală evreiască. A fost descoperit după câteva zile. Un al treilea agent a încercat să se infiltreze într-un grup de evrei hasidici care se duceau la Ierusalim să-şi îngroape o rudă între zidurile oraşului. A fost repede demascat când n-a fost în stare să recite rugăciunile corespunzătoare.

Aceste eşecuri l-au întărâtat şi mai mult pe Harel. A spus echipei că, după părerea lui, băiatul nu mai era în Israel, ci undeva în Europa sau chiar mai departe. Harel a mutat cartierul general al operaţiunii într-o casă conspirativă a Mossadului din Paris. De acolo, şi-a trimis oamenii în fiecare comunitate de evrei ortodocşi din Italia, Austria, Franţa şi Marea Britanie. Când nici aşa nu a aflat nimic, şi-a trimis agenţii în America de Sud şi SUA.

Ancheta a prins din nou avânt în urma unor episoade ciudate. Zece agenţi ai Mossadului s-au dus, într-o sâmbătă, la slujba de dimineaţă dintr-o sinagogă aflată în suburbia londoneză Hendon. Congregaţia furioasă a chemat poliţia să-i aresteze pe „impostorii religioşi” după ce, în timpul unor încăierări, li se dezlipiseră bărbile.

Agenţii au fost eliberaţi apoi în secret după intervenţia ambasadorului Israelului la Ministerul de Interne. Un respectat rabin ortodox a fost invitat la Paris sub pretextul că o familie bogată voia ca acesta să săvârşească o circumcizie. A fost aşteptat la aeroport de doi bărbaţi cu haine şi pălării negre, specifice evreilor ortodocşi. Erau agenţi ai Mossadului. Raportul lor avea o notă de umor negru.

„A fost dus la un bordel din Place Pigalle, iar el habar n-avea unde se afla. Două prostituate, pe care le plătiserăm în prealabil, au apărut imediat şi s-au aruncat asupra lui. I-am fotografiat cu un aparat Polaroid şi apoi i-am arătat pozele, ameninţându-l că le vom trimite congregaţiei dacă nu ne spunea unde era băiatul. Până la urmă, ne-a convins că nu avea nici cea mai mică idee, aşa că am distrus pozele în faţa lui”.

Un alt rabin, Shai Freyer, a fost descoperit de oamenii lui Isser Harel care continuau să răscolească lumea evreilor ortodocşi. Rabinul a fost ridicat de agenţii Mossadului în timp ce mergea de la Paris la Geneva. Când s-au convins, după un interogatoriu riguros, că şi de data asta au urmărit o pistă falsă, Harel a ordonat ca Freyer să fie ţinut prizonier într-o casă conspirativă din Elveţia până la terminarea căutărilor, de teamă că rabinul ar fi alertat comunitatea evreiască ortodoxă.

A apărut apoi o altă pistă promiţătoare: Madeleine Frei, fiica unor aristocraţi francezi şi eroină a Rezistenţei franceze în cel de-al Doilea Război Mondial. Madeleine salvase de la deportare în lagărele de concentrare naziste un mare număr de copii evrei. După război, se convertise la iudaism.

Verificările au dovedit că aceasta se ducea periodic în Israel, petrecându-şi timpul cu membrii sectei Neturei Karta, şi că îl întâlnise de mai multe ori pe bunicul lui Joselle. Ultima sa vizită avusese loc cam în acelaşi timp cu răpirea băiatului. De atunci, Madeleine nu se mai întorsese în Israel.

În august 1962, agenţii Mossadului au reperat-o la periferia Parisului. Când s-au prezentat, aceasta i-a atacat. Unul dintre agenţi l-a chemat pe Isser Harel.

Acesta i-a explicat lui Madeleine „marea nedreptate” care le fusese făcută părinţilor lui Joselle, care aveau dreptul moral de a-şi creşte fiul aşa cum voiau. Niciun părinte nu ar trebui să fie privat de acest drept. Madeleine susţinea însă în continuare că nu ştia nimic despre Joselle. Harel a înţeles că oamenii săi o credeau.

I-a cerut paşaportul. Sub fotografia sa era una a fiicei sale. A cerut unui agent să-i aducă o poză cu Joselle. Trăsăturile fizice ale celor doi copii erau aproape identice. Harel a sunat la Tel Aviv. În două ore, aveam tot ce-mi trebuia, de la amănunte despre viaţa ei amoroasă din facultate până la decizia de a se alătura mişcării evreieşti ortodoxe după ce a renunţat la religia catolică. M-am

întors la Madeleine şi i-am spus, de parcă aş fi ştiut totul, că vopsise părul lui Joselle ca să-l deghizeze şi că-l răpise din Israel. A negat însă totul. I-am spus că trebuia să înţeleagă faptul că viitorul ţării pe care o iubea era în mare pericol, că, pe străzile Ierusalimului, oamenii pe care ea îi iubea aruncau cu pietre unii în alţii. Cu toate acestea, a refuzat să recunoască ceva. I-am spus că băiatul avea o mamă care-l iubea la fel de mult cum ea îi iubise pe toţi acei copii pe care-i ajutase în al Doilea Război Mondial.

Vorbele lui au avut efect. Dintr-odată, Madeleine a început să explice cum a ajuns la Haifa cu vaporul, ca turistă venită să viziteze Israelul. Pe vas s-a împrietenit cu o familie de emigranţi care avea un copil de vârsta lui Joselle. Când au ajuns la Haifa, a condus-o pe fetiţă pe pasarelă, iar agentul de la imigrări a crezut că este al lui Madeleine, consemnând acest lucru în documente. O săptămână mai târziu, exact sub nasul poliţiei israeliene, franţuzoaica a luat avionul spre Zürich împreună cu „fiica sa”. Madeleine îl convinsese chiar pe Joselle să se îmbrace în haine de fată şi să-şi vopsească părul.

O vreme, băiatul a stat la internatul unei şcoli a evreilor ortodocşi din Elveţia la care preda rabinul Shai Freyer. După aceea, Madeleine a plecat cu băiatul la New York, unde l-a încredinţat unei familii ai cărei membri făceau parte din secta Neturei Karta. Harel nu mai avea decât o întrebare pentru ea: „Vrei să-mi dai numele şi adresa familiei?”

A urmat un moment de linişte, după care Madeleine a spus liniştit: „Locuieşte pe strada Penn, la numărul 126, în Brooklyn, New York. E cunoscut sub numele de Yankale Gertner”.

Pentru prima dată de când se cunoscuseră, Harel a zâmbit. „Îţi mulţumesc, Madeleine. Aş vrea să te felicit oferindu-ţi o slujbă în cadrul Mossadului. Talentul tău ar fi de ajutor Israelului”.

Madeleine a refuzat.

Agenţii Mossadului au plecat la New York. Acolo îi

aştepta o echipă a FBI, autorizată de Robert Kennedy, procurorul general al SUA, să coopereze. Acesta fusese rugat personal de Ben-Gurion să-i ajute. Agenţii s-au dus direct la adresa menţionată. Le-a deschis doamna Gertner. Agenţii au dat buzna în casă. Înăuntru, soţul ei se ruga. Lângă el era un băieţel palid, cu *yarmulke* pe cap şi cu două şuviţe cârlionţate, închise la culoare, care îi încadrau faţa.

— Salut, Joselle. Am venit să te ducem acasă, i-a spus cu blândeţe unul dintre agenţi.

Trecuseră opt luni de când Mossadul începuse căutările. Se cheltuise aproape un milion de dolari pentru operaţiune.

Întoarcerea acasă a lui Joselle n-a contribuit la dispariţia dezbinării religioase din ţară. Guvernele următoare aveau să se clatine şi să se prăbuşească după voia micilor grupări ultraortodoxe alese în Knesset.

Deşi a reuşit să-l găsească pe băiat, Isser Harel s-a întors în Israel pentru a da piept cu un nou critic puternic, generalul Meir Amit, noul şef al Aman, serviciul de informaţii militare. Aşa cum Harel conspirase împotriva predecesorului său, acum el era ţinta criticilor usturătoare ale lui Amit cu privire la operaţiunea de salvare a lui Joselle.

În nisipurile politice mişcătoare ale Israelului, Amit, un foarte bun comandant, se apropiase de Ben-Gurion. I-a spus prim-ministrului că Harel „irosise resursele” şi că întreaga operaţiune nu demonstrase decât că şeful serviciului secret era de prea multă vreme în funcţie. Uitând că el îi încredinţase lui Harel misiunea respectivă, Ben-Gurion a fost de acord. La 25 martie 1963, obosit, după multe săptămâni de critici şi certuri, Isser Harel şi-a dat demisia la vârsta de 50 de ani. Oameni în toată firea erau pe punctul de a izbucni în lacrimi în timp ce el le strângea mâna, părăsind sediul Mossadului. Toţi ştiau că era sfârşitul unei epoci.

După câteva ore, un bărbat înalt şi suplu, cu

înfăţişare de actor, intra cu paşi mari şi repezi în clădire: Meir Amit preluase conducerea. Nimănui nu trebuia să i se spună că aveau să se producă schimbări radicale.

După numai 15 minute de la instalarea în noul birou, liderul Mossadului i-a chemat pe şefii de departamente. În timp ce îi examina, aceştia stăteau în faţa lui în picioare, în grup. Apoi, vorbi cu acea voce energică cu care ordonase nenumărate atacuri pe câmpul de luptă.

Avea să se termine cu operaţiunile de salvare a copiilor pierduţi, ca şi cu amestecul inutil în viaţa politică. El urma să-i apere pe toţi de criticile celor din afară, însă nimic nu avea să-i salveze dacă dădeau greş. Urma să se zbată ca să primească mai mulţi bani de la Apărare pentru echipament de ultimă oră şi resurse. Asta nu însemna însă că avea să uite de cel mai de preţ lucru pentru el: *humint*, arta culegerii informaţiilor de către agenţi de pe teren. Voia ca Mossadul să exceleze în acest domeniu.

Angajaţii au descoperit că lucrau pentru un om care privea mai departe de operaţiunile de zi cu zi pentru a obţine rezultate în anii ce aveau să vină. Achiziţia de tehnologie militară făcea parte din această abordare.

La puţin timp după ce Meir Amit a preluat conducerea, un bărbat care s-a prezentat drept Salman a intrat în ambasada israeliană de la Paris cu o propunere uimitoare. Pentru un milion de dolari bani gheaţă, acesta garanta că poate face rost de cel mai secret avion de luptă din lume, MIG 21, construit de ruşi. Salman şi-a încheiat uimitoarea ofertă, făcută unui diplomat israelian, cu o cerere ciudată: „Trimiteţi pe cineva la Bagdad, sunaţi la numărul acesta şi cereţi cu Joseph. Să aveţi pregătit un milion de dolari”.

Diplomatul a trimis raportul agentului de informaţii de la ambasadă. Era unul dintre cei care îşi păstraseră postul în ciuda schimbărilor care avuseseră loc după numirea lui Meir Amit. *Katsa* a trimis raportul la Tel Aviv, împreună cu numărul de telefon dat de Salman.

Timp de mai multe zile, Meir Amit a cântărit şi a

analizat oferta. Salman putea fi un escroc sau un nebun; putea chiar să facă parte dintr-o cursă întinsă de irakieni agenţilor Mossadului. Exista pericolul real ca alţi *katsa* care lucrau sub acoperire în Irak să fie compromişi. Însă gândul de a pune mâna pe un MIG 21 era irezistibil.

Autonomia de zbor, altitudinea, viteza, armamentul din dotare şi durata redusă a operaţiilor de întreţinere făcuseră din acesta principalul avion de luptă din lumea arabă. Şefii aviaţiei militare israeliene ar fi dat bucuroşi milioane numai să arunce o privire pe planurile avionului, ca să nu mai vorbim de un avion adevărat. Meir Amit spunea: „Adormeam cu gândul la el. Mă trezeam cu gândul la el. Mă gândeam la el când făceam duş şi în timpul cinei. Mă gândeam la el de câte ori aveam un moment liber. Să ţii pasul cu armamentul avansat al unui inamic este o prioritate a oricărui serviciu de informaţii. Iar să pui mâna pe aşa ceva nu se întâmplă aproape niciodată”.

Primul pas a constat în trimiterea unui agent la Bagdad. Meit Amit i-a creat o identitate falsă, la fel de englezească precum numele din paşaport, George Bacon: „Nimeni nu avea să creadă că un evreu putea să aibă un astfel de nume”. Bacon urma să meargă la Bagdad ca director de vânzări al unei companii londoneze care vindea aparate radiologice medicale.

A ajuns la Bagdad cu o cursă a Liniilor Aeriene Irakiene, având la el mai multe mostre de echipament şi demonstrând cât de bine îşi învăţase rolul vânzând unor spitale câteva aparate. La începutul celei de-a doua săptămâni, Bacon a sunat la numărul pe care-l dăduse Salman. Rapoartele sale către Mossad conţineau descrieri cât se poate de grăitoare.

„Am folosit un telefon public din holul hotelului. Erau astfel mai puţine şanse ca telefonul să fie ascultat decât dacă aş fi sunat din cameră. Mi s-a răspuns imediat. O voce m-a întrebat în persană cine e la telefon. Am răspuns în engleză, cerându-mi scuze pentru greşeală. Apoi, vocea a întrebat tot în engleză cine e la telefon. Am spus că sunt

un prieten al lui Joseph. Era cineva acolo cu un astfel de nume? Mi s-a spus să aştept. Am crezut că, poate, ascultau convorbirea şi că, până la urmă, era o cursă. Apoi, am auzit o voce foarte politicoasă care mi-a spus că se numeşte Joseph şi că îi pare bine că am sunat. Apoi, m-a întrebat dacă ştiu Parisul. M-am gândit: contact!”

Bacon a acceptat să se întâlnească într-o cafenea a doua zi, la prânz. La ora stabilită, un bărbat s-a prezentat, zâmbind, ca fiind Joseph. Avea riduri adânci, iar părul lui era alb. Raportul de mai târziu al agentului a surprins încă o dată atmosfera ciudată a momentului:

„Joseph mi-a spus cât de încântat este să mă vadă, de parcă aş fi fost nu ştiu ce rudă îndepărtată pe care aştepta de mult să o întâlnească. Apoi, a început să vorbească despre vreme şi despre cât de mult scăzuse calitatea serviciilor oferite de asemenea cafenele. Mă gândeam că mă aflu într-o ţară ostilă, al cărei serviciu de securitate m-ar omorî cu siguranţă dacă ar avea ocazia, iar eu ascultam vorbele fără şir ale unui moş. Am ajuns la concluzia că, oricare ar fi fost legătura lui cu Salman de la Paris, Joseph nu era spion irakian. Asta m-a liniştit. I-am spus că prietenii mei erau foarte interesaţi de marfa despre care vorbise prietenul lui. Mi-a răspuns: «Salman e nepotul meu şi locuieşte la Paris. E chelner la o cafenea. Toţi chelnerii buni au plecat din ţara asta.» Apoi, Joseph s-a aplecat peste masă şi mi-a spus: «Ai venit pentru MIG? Pot să aranjez eu afacerea. Dar te va costa un milion de dolari!» Pur şi simplu”.

Bacon şi-a spus că, poate, în cele din urmă, Joseph era mai mult decât ceea ce părea. Îi dădea un sentiment de certitudine. Dar când a început să-i pună întrebări, bătrânul a dat din cap. „Nu aici. Oamenii ar putea asculta”.

Au stabilit să se întâlnească a doua zi pe o bancă de pe malul fluviului Eufrat, care străbătea oraşul. În noaptea aceea, Bacon a dormit foarte puţin, gândindu-se dacă nu cumva era atras într-o cursă, întinsă, dacă nu de spionajul

irakian, atunci de nişte escroci foarte vicleni, care-l foloseau pe Joseph ca paravan.

Întâlnirea de a doua zi a revelat ceva mai mult despre trecutul şi motivele lui Joseph.

Provenea dintr-o familie săracă de evrei irakieni. De copil fusese angajat ca servitor în casa unor maroniţi bogaţi din Bagdad. După 30 de ani de serviciu credincios, a fost brusc dat afară şi acuzat pe nedrept că furase mâncare. Astfel, tocmai când împlinea 50 de ani, s-a trezit aruncat în stradă. Prea bătrân ca să se angajeze din nou, a trăit dintr-o pensie modestă. A încercat de asemenea să-şi găsească rudele evreieşti. A vorbit despre aceasta cu sora lui, Manu, rămasă văduvă, al cărei fiu, Munir, era pilot în aviaţia irakiană. Manu a recunoscut că şi ea îşi dorea foarte mult să meargă în Israel. Dar cum ar fi putut să o facă? Dacă suflau o vorbă, riscau să intre în puşcărie. Dacă lăsau rude în ţară, autorităţile le-ar fi pedepsit cu asprime, poate chiar le-ar fi ucis.

Şi de unde ar fi făcut rost de bani? Manu a oftat şi a spus că nu era decât un vis imposibil.

În mintea lui Joseph însă, ideea începea să încolţească. La cină, Munir povestea deseori cum comandantul său se lăuda că Israelul ar plăti o avere pentru un MIG precum cel pe care-l pilota el, „poate chiar şi un milion de dolari americani, unchiule Joseph”.

Suma îl încânta pe Joseph. Ar fi putut să mituiască autorităţile, să pună la punct un plan de scăpare. Cu atâţia bani ar fi putut să-şi scoată toată familia din Irak. Cu cât se gândea mai mult la acest lucru, cu atât i se părea mai realizabil. Munir îşi iubea mama; ar fi făcut orice pentru ea – chiar şi să fure avionul pentru un milion de dolari. Astfel, Joseph nu mai trebuia să organizeze fuga familiei. Îi lăsa pe israelieni să se ocupe de ea. Toată lumea ştia că sunt pricepuţi la treburi din astea. De aceea îl trimisese pe Salman la ambasadă.

— Iar acum te afli aici, prietene! îi zâmbi Joseph lui Bacon.

— Munir ştie ceva din toate astea?

— O, da. E de acord să fure MIG-ul. Dar vrea jumătate din bani pe loc, iar restul, chiar înainte să-l fure.

Bacon era uimit. Tot ce auzise părea şi ingenios, şi posibil. Dar mai întâi trebuia să-i raporteze lui Meir Amit.

La Tel Aviv, şeful Mossadului a ascultat o după-amiază întreagă detaliile raportate de Bacon.

— Unde vrea Joseph să-i transferăm banii? a întrebat Meir Amit în cele din urmă.

— Într-o bancă elveţiană. Are un văr care are nevoie urgentă de un tratament medical indisponibil în Bagdad. Autorităţile irakiene îi vor da voie să meargă în Elveţia. Când ajunge, se aşteaptă ca noi să fi depus deja banii.

— Om descurcăreţ, Joseph ăsta al tău, comentă Meir Amit cu sarcasm. Odată banii depuşi în cont, nu-i mai putem recupera.

I-a mai pus lui Bacon o ultimă întrebare:

— De ce ai încredere în Joseph?

Bacon a răspuns:

— Am încredere în el pentru că e singura posibilitate.

Meir Amit a ordonat ca 500.000 de dolari să fie depuşi la sucursala principală a Credit Suisse de la Geneva. Punea în joc mai mult decât bani. Ştia că nu putea să-şi păstreze postul dacă Joseph se dovedea a fi un escroc genial, aşa cum credeau de fapt unii ofiţeri ai Mossadului.

Venise timpul să fie informaţi prim-ministrul Ben-Gurion şi şeful său de cabinet, Yitzhak Rabin. Ambii au aprobat operaţiunea. Meir Amit nu le-a spus că mai făcuse un pas – retrăsese întreaga reţea a Mossadului din Irak.

Dacă misiunea eşua, voiam să cadă numai capul meu. Am alcătuit cinci echipe. Prima ţinea legătura între mine şi Bagdad. Aceasta urma să transmită prin radio numai în cazul unei urgenţe. Altfel, nu voiam să aud de ei. Cea de-a doua echipă trebuia să se afle la Bagdad fără să ştie nimeni. Nici Bacon, nici prima echipă, nimeni. Era acolo ca să-l scoată pe Bacon din ţară dacă avea probleme şi, dacă se putea, şi pe Joseph. Cea de-a treia echipă trebuia să

stea cu ochii pe familie. A patra trebuia să colaboreze cu kurzii, care aveau să ajute în fazele finale ale scoaterii familiei din ţară. Israelul le făcea rost de arme. A cincea trebuia să conlucreze cu Washington-ul şi cu Turcia. Pentru ca MIG-ul să fie scos din Irak, trebuia să traverseze spaţiul aerian turcesc şi să ajungă la noi. Washington-ul, care avea baze în nordul Turciei, trebuia să-i convingă pe turci să coopereze, spunând că MIG-ul urma să ajungă în SUA. Ştiam acum că irakienii se temeau ca piloţii să nu fugă în Occident, aşa că le alimentau avioanele doar pe jumătate. În această privinţă nu puteam face nimic.

Erau însă şi alte probleme. Joseph a hotărât că nu numai rudele apropiate, ci şi cele îndepărtate trebuiau să aibă posibilitatea de a scăpa de cumplitul regim irakian. În total, voia ca 43 de persoane să fie scoase cu avionul din ţară.

Meir Amit s-a învoit, dar a dat de altă belea. De la Bagdad, Bacon i-a trimis un mesaj cifrat care l-a pus pe gânduri. Şeful Mossadului şi-a „dat seama ce se întâmplă. Munir era, mai întâi de toate, irakian. Irakul se purtase bine cu el. Nu se cuvenea să-şi trădeze ţara pentru Israel. Noi eram duşmanul. Toată viaţa, asta fusese învăţat. Am hotărât că singura soluţie era să-l conving că MIG-ul avea să se ducă direct în America. Aşa că m-am dus la Washington, la Richard Helms, pe atunci director al CIA. M-a ascultat şi a spus că nu-i nicio problemă. Era mereu foarte cooperant. A aranjat ca ataşatul militar al SUA de la Bagdad să-l întâlnească pe Munir. Ataşatul a confirmat că avionul urma să fie predat SUA. I-a împuiat capul lui Munir cu poveşti despre ajutorul acordat americanilor pentru a-i ajunge din urmă pe ruşi. Irakianul a acceptat explicaţia şi a fost de acord să meargă mai departe”.

Apoi, operaţiunea a continuat de la sine. Vărului lui Joseph i s-a permis să meargă la Geneva. De acolo, a trimis o vedere: „Dotările spitalului sunt excelente. Mă voi face bine cu siguranţă”. Mesajul indica faptul că şi ceilalţi 500.000 de dolari fuseseră depuşi.

Liniştit, Joseph i-a spus lui Bacon că familia e pregătită. În noaptea dinaintea zborului, Joseph i-a dus pe toţi în nord, în munţi, cu mai multe maşini. Cei de la punctele de control nu i-au deranjat; locuitorii fugeau în fiecare vară de căldura sufocantă a Bagdadului. La poalele munţilor, kurzii aşteptau împreună cu echipa israeliană de legătură. Au condus familia în creierii munţilor, unde îi aşteptau elicopterele aviaţiei militare turceşti. Zburând fără să fie observate, acestea au trecut înapoi în Turcia.

Un agent israelian l-a sunat pe Munir să-i spună că sora lui tocmai născuse o fetiţă sănătoasă. Fusese transmis astfel un alt mesaj cifrat.

A doua zi, 15 august 1966, în zori, Munir a decolat pentru a efectua un exerciţiu de rutină. Părăsind aerodromul, a accelerat la maximum şi a trecut graniţa cu Turcia înainte ca alţi piloţi irakieni să primească ordin să-l doboare. Escortat de un aparat Phantom al aviaţiei militare a SUA, Munir a aterizat la o bază turcească, a realimentat şi a decolat din nou. În căşti a auzit un mesaj, de data aceasta necifrat: „Întreaga familie e în siguranţă şi se află în drum spre tine”.

O oră mai târziu, MIG-ul a aterizat la o bază militară din nordul Israelului.

Mossadul a devenit astfel un personaj important pe scena internaţională. În cadrul comunităţii israeliene de informaţii, modul în care aveau să se desfăşoare lucrurile în viitor urma să fie catalogat fie „LA”, înainte de Amit, fie „DIN”, după Meir.

Capitolul 3

Inscripţiile de la Glilot

Ieşind de pe autostrada care trecea pe la nord de Tel Aviv, Meir Amit mergea în continuare cu puţin peste viteza legală. Încălcarea discretă a legii era o caracteristică a vieţii lui de când, în urmă cu 40 de ani, pusese la cale furtul unui avion irakian.

A refuzat dintotdeauna să se supună regulilor, punând această atitudine pe seama rădăcinilor sale

galileene. Îi plăcea să spună: „Suntem nişte oameni îndărătnici”. Se născuse în oraşul preferat al regelui Irod, Tiberiada, pe ţărmul Mării Galileei, petrecându-şi cea mai mare parte a copilăriei într-un kibbutz. Orice urmă de accent local îi fusese ştearsă, cu multă vreme în urmă, de mama sa, profesoară de dicţie. Tot ea a fost cea care i-a insuflat sentimentul independenţei, intoleranţa faţă de proşti şi dispreţul disimulat cu greu faţă de orăşeni, dar mai ales i-a încurajat simţul analitic şi capacitatea de a se gândi la mai multe lucruri în acelaşi timp.

În lunga sa carieră, şi-a folosit aceste calităţi să descopere intenţiile duşmanului. Adesea, n-a putut aştepta confirmarea pentru a acţiona, aşa încât motivele şi intoxicarea constituiseră nucleul muncii sale. Uneori, cei din comunitatea israeliană de informaţii criticau ceea ce considerau a fi excesele sale de imaginaţie. Pentru ei avea un singur răspuns: „Citiţi dosarul despre MIG-ul furat”. În această dimineaţă de martie a anului 1997, în timp ce părăsea oraşul Tel Aviv, Meir Amit era în mod oficial pensionar. Însă nimeni din comunitatea israeliană de informaţii nu era convins că lucrurile stăteau astfel; vastele sale cunoştinţe erau mult prea valoroase ca să fie puse la păstrare.

Cu o zi înainte, Meir Amit se întorsese de la Ho Şi Min, unde le făcuse o vizită unor foşti agenţi de informaţii ai Vietcong-ului. Făcuseră schimb de experienţă şi găsiseră un punct comun în înfrângerea unui duşman mai puternic: vietnamezii contra americanilor, iar israelienii contra arabilor. Meir Amit vizitase şi alte locuri în care manevrele sale secrete provocaseră haos: Amman, Cairo, Moscova. Nimeni n-a îndrăznit să întrebe care era scopul acestor vizite, aşa cum, în perioada în care fusese director general al Mossadului (1963 – 1968), nimeni nu a îndrăznit să pună la îndoială valoarea surselor sau metodelor sale.

În acea perioadă, a transformat *huminty* culegerea informaţiilor prin contacte interpersonale, într-o adevărată artă. Niciun alt serviciu secret n-a fost în stare să-i egaleze

agenţii de pe teren în obţinerea informaţiilor. Mossadul a plasat un număr nemaiîntâlnit de spioni în fiecare ţară arabă, în Europa, America de Sud, Africa şi SUA. Agenţii lui s-au infiltrat în cel mai bun serviciu de informaţii din lumea arabă, Mukabaratul iordanian, şi în cel mai nemilos serviciu de informaţii militare, cel sirian. Erau oameni cu sânge rece şi nervi de oţel, pe care niciun romancier nu ar fi îndrăznit să-i inventeze.

La puţin timp după ce a devenit director general, Meir Amit a făcut să circule în cadrul serviciului o notă informativă furată de un agent din biroul lui Yasser Arafat:

„Mossadul are dosare despre fiecare dintre noi. Ne ştiu numele şi adresele. Ştim că la fiecare dosar au ataşat câte două fotografii ale noastre, una cu capul acoperit şi una cu capul descoperit, aşa încât ştiu întotdeauna cum arătăm”.

Pentru a băga şi mai mult frica în duşman, Meir Amit a recrutat un număr fără precedent de informatori arabi. Se baza pe faptul că, potrivit legii probabilităţilor, avea să găsească destui care să fie de folos. Arabii mituiţi i-au trădat pe trăgătorii OEP, dezvăluind locurile în care se aflau depozitele de arme şi casele lor conspirative şi comunicând planurile lor deplasare. Pentru fiecare terorist omorât de Mossad, Meir Amit îi dădea informatorului un bonus de un dolar.

Înaintea Războiului de Şase Zile din 1967, în fiecare bază aeriană sau cartier general al armatei egiptene se afla fie un *katsa*, fie un informator al Mossadului. La sediul înaltului Comandament General de la Cairo erau nu mai puţin de trei ofiţeri care fuseseră convinşi să spioneze de Meir Amit. Cum a reuşit asta a rămas cel mai bine păzit secret al său: „Sunt lucruri care e bine să rămână aşa cum sunt”.

Tuturor agenţilor şi informatorilor le dăduse aceleaşi instrucţiuni: pe lângă „imaginea de ansamblu”, voia şi „cele mai mici detalii. Cât timp făcea un pilot de la cazarmă până la popotă? Cât timp rămânea prins un ofiţer

de stat-major în proverbialele blocaje rutiere din Cairo? Omul-cheie al unei operaţiuni avea o amantă?” Numai el putea înţelege pe deplin ce utilitate puteau avea nişte lucruri atât de diferite.

Un *katsa* a reuşit să se angajeze ca ospătar la popota ofiţerilor dintr-o bază aeriană aflată pe linia frontului. În fiecare săptămână, transmitea informaţii despre starea avioanelor şi stilul de viaţă al piloţilor şi mecanicilor. Cele despre obiceiurile legate de băut şi plăcerile sexuale erau transmise, în secret, prin radio la Tel Aviv.

Nou-creatul Departament al războiului psihologic din cadrul Mossadului, Loh Amma Psichologit (LAP), lucra neîntrerupt, întocmind dosare despre piloţii egipteni, despre personalul de la sol şi ofiţerii de stat-major: abilităţile de zbor, dacă îşi câştigaseră postul pe merit sau prin relaţii, dacă le plăcea să bea, dacă frecventau bordelurile, dacă aveau predilecţie pentru băieţi.

Noaptea, Meir Amit examina cu atenţie dosarele, căutând slăbiciunile oamenilor pe care îi putea şantaja să lucreze pentru el. „Nu era o treabă prea plăcută, însă culegerea informaţiilor este de cele mai multe ori o muncă murdară”.

Familiile militarilor egipteni au început să primească scrisori anonime expediate de la Cairo, cu detalii exacte despre ceea ce făceau cei dragi. Informatorii raportau la Tel Aviv că, din cauza problemelor de familie, mulţi piloţi erau obligaţi să solicite concediu medical. Ofiţerii de stat-major primeau telefon de la necunoscuţi care îi informau despre viaţa privată a unor colegi. O profesoară a primit un telefon de la o doamnă „binevoitoare” care i-a spus că una dintre elevele sale nu avea rezultate bune fiindcă tatăl ei, un ofiţer superior, avea un amant secret; în urma apelului telefonic, ofiţerul în cauză s-a sinucis. Această campanie nemiloasă a provocat nenumărate dispute în cadrul armatei egiptene, fapt care i-a produs o mare satisfacţie lui Meir Amit.

La începutul lui 1967, se vedea din ce în ce mai clar,

din dovezile strânse de reţeaua din Egipt, că liderul ţării, Gamal Abdel Nasser, se pregătea de război împotriva Israelului. Au fost recrutaţi mai mulţi informatori care să ajute Mossadul să afle tot ce ştiau şi autorităţile de la Cairo despre aviaţia şi conducerea armatei egiptene.

La începutul lui mai 1967, Meir Amit le-a putut spune comandanţilor forţelor aeriene israeliene ora exactă la care trebuiau să dea o lovitură mortală bazelor aeriene egiptene. Analiştii Mossadului făcuseră o descriere remarcabilă a vieţii militarilor din toate bazele aeriene egiptene.

Între 7.30 şi 7.45, radarele acestora erau mai vulnerabile ca oricând. În acele 15 minute, cei din tura de noapte erau obosiţi, pe când înlocuitorii lor nu erau încă pe deplin treji, întârziind uneori din cauză că masa se servea greu. Piloţii luau micul dejun între 7.15 şi 7.45. Apoi mergeau, de regulă, înapoi la cazărmi să-şi ia echipamentul de zbor. Drumul acesta dura în medie zece minute. Majoritatea piloţilor mai pierdeau câteva minute la toaletă înainte să ajungă pe pistă. Ajungeau acolo pe la 8, ora la care începea în mod oficial ziua de lucru. Cam tot atunci erau scoase şi avioanele din hangare pentru a fi alimentate cu combustibil şi încărcate cu muniţie. În următoarele 15 minute, pista era plină de camioane cu combustibil şi muniţie.

La fel de bine cunoscute erau şi mişcările ofiţerilor de stat-major de la înaltul Comandament din Cairo. De obicei, unui ofiţer îi trebuiau cam 30 de minute ca să ajungă cu maşina de acasă în suburbii. Cei care întocmeau planurile strategice nu ajungeau la serviciu mai devreme de 8.15. Mai pierdeau în jur de zece minute până când se apucau de treabă, timp în care îşi beau cafeaua şi stăteau la taclale cu colegii. În general, ofiţerii nu începeau să studieze traficul din noaptea precedentă decât pe la 8.30.

Meir Amit l-a înştiinţat pe comandantul aviaţiei israeliene că, între 8 şi 8.30, avioanele lui trebuiau să se afle deasupra ţintelor. În acele 30 de minute puteau să

pulverizeze bazele inamicului, ştiind că personalul-cheie existent în acel moment la sediul înaltului Comandament de la Cairo nu va fi în stare să respingă atacul.

La 5 iunie 1967, ora 8.01, forţele aeriene israeliene au atacat cu efecte devastatoare, zburând la mică altitudine deasupra Peninsulei Sinai, bombardând şi mitraliind în voie. În numai câteva secunde, cerul a devenit negru-roşiatic din cauza camioanelor cu combustibil care ardeau, a muniţiei şi avioanelor care explodau.

Din biroul său de la Tel Aviv, Meir Amit se uita spre sud, ştiind că analiştii săi deciseseră, practic, deznodământul războiului. Era unul dintre uluitoarele exemple ale extraordinarului său talent – cu atât mai remarcabil, cu cât numărul agenţilor Mossadului era mic.

De când fusese numit în funcţie, Meir Amit rezistase încercărilor de transformare a Mossadului într-o versiune a CIA sau KGB. Aceste servicii aveau mii de analişti, oameni de ştiinţă, strategi şi planificatori care îi ajutau pe agenţii aflaţi pe teren. Irakienii şi iranienii aveau cam 10.000 de agenţi pe teren; chiar şi DGI-ul cubanez avea pe teren aproape 1.000 de spioni.

Meir Amit a insistat însă ca personalul permanent al Mossadului să nu depăşească 1 200 de oameni. Fiecare dintre aceştia trebuia ales cu grijă şi să aibă multiple abilităţi: un om de ştiinţă trebuie să fie în stare să lucreze pe teren dacă e nevoie; un *katsa* trebuie să-şi poată folosi cunoştinţele de specialitate pentru a-i instrui pe alţii.

Pentru toţi aceştia, Meir Amit avea să fie *memune*, care, în ivrit, înseamnă „primul între egali”. Acest titlu avea să-i ofere acces liber la prim-ministru şi onoarea de a săvârşi ritualul anual al prezentării bugetului Mossadului înaintea cabinetului israelian.

Cu mult înaintea Războiului de Şase Zile, Meir Amit crease deja o reputaţie Mossadului, semănând groaza printre duşmanii Israelului, infiltrându-se în rândurile acestora, furându-le secretele şi ucigându-i cu o eficienţă înfricoşătoare. Datorită lui, Mossadul a căpătat curând o

importanţă inimaginabilă.

Multe dintre succesele obţinute se datorau regulilor aplicate de el în selectarea agenţilor de teren, care erau, în ultimă instanţă, responsabili de succesul Mossadului. Înţelegea pe deplin motivele complexe care îi făceau ca, după selecţie, să-i strângă mâna, într-un gest care demonstra că se puneau cu totul la dispoziţia lui.

Deşi se schimbaseră multe în Mossad, Meir Amit ştia, în acea dimineaţă de martie a anului 1997, că recrutările se făceau încă după criteriile stabilite de el:

Niciun *katsa* nu este acceptat de Mossad dacă este motivat în primul rând de bani. Nici sioniştii prea zeloşi nu au ce căuta aici. Fanatismul i-ar împiedica să înţeleagă ce reclamă de fapt munca lor: calm, judecată clară, prevedere şi echilibru. Oamenii vor să intre în Mossad din diverse motive. Unii sunt atraşi de aşa-numitul stil. Altora le place ideea de aventură. Unii cred că îşi vor îmbunătăţi condiţia socială, oameni mici care vor să fie mari. Câţiva vor să aibă acea putere secretă pe care cred că Mossadul le-ar putea-o oferi. Niciunul dintre motivele de mai înainte nu este acceptabil.

În plus, trebuie să te asiguri mereu că omul de pe teren ştie că îl susţii în totalitate. Că te vei ocupa de familia lui, că te vei îngriji ca şi copiii lui să fie fericiţi. În acelaşi timp, trebuie să-l protejezi. Dacă nevasta lui începe să se întrebe dacă nu cumva acesta are o amantă, trebuie să o convingi că nu are, iar dacă are, trebuie să nu-i spui nimic. Dacă ea este cea care rătăceşte, trebuie s-o aduci înapoi pe calea cea bună. Nu-i spui soţului. Pe el nu trebuie să-l distragă nimic. Treaba unui bun şef de reţea este să se poarte cu oamenii lui ca şi cum aceştia ar face parte din propria familie. Să-i încredinţeze că le este mereu alături, zi şi noapte, la orice oră. Aşa se câştigă loialitatea, aşa îi determini pe *katsa* să facă ceea ce vrei. Căci, până la urmă, ceea ce vrei tu e important.

Fiecare *katsa* făcea trei ani de antrenament intensiv, fiind pregătit să reziste inclusiv la violenţe fizice severe în

timpul interogatoriilor. Agentul devenea as în mânuirea armei preferate a Mossadului – pistolul Beretta de calibru 5, 6 mm.

Primii *katsa* trimişi în afara ţărilor arabe s-au instalat în SÜA, Marea Britanie, Franţa şi Germania. În SUA, existau agenţi permanenţi la New York şi Washington. Cel din New York avea sarcina specială de a infiltra toate misiunile diplomatice de la ONU şi numeroasele grupuri etnice din oraş. Cel de la Washington trebuia să facă acelaşi lucru, însă avea în plus misiunea de a „supraveghea" Casa Albă.

Alţi *katsa* operau în zonele în care aveau loc conflicte, întorcându-se acasă după terminarea misiunii.

De asemenea, Meir Amit a extins în mod considerabil organizaţia cu un departament responsabil cu strângerea de informaţii din străinătate şi un departament care colabora cu aşa-zisele servicii-prietene din străinătate, în special cu CIA şi MI6. Departamentul de cercetări avea 15 secţii sau „birouri" al căror obiectiv erau statele arabe. SUA, Canada, America Latină, Marea Britanie, Europa şi Uniunea Sovietică aveau birourile lor. Această infrastructură se va extinde de-a lungul anilor, incluzând şi China, Africa de Sud şi Vatican. În esenţă însă, Mossadul avea să rămână o organizaţie de mici dimensiuni.

Nu trecea o zi fără să sosească informaţii de ultimă oră de la agenţii din străinătate. Ele erau transmise în toată clădirea înaltă şi cenuşie de pe bulevardul Regele Saul. După părerea lui Meir Amit, „dacă aceasta te ajută să priveşti lucrurile mai de sus, e bine. În plus, bineînţeles, duşmanul nostru pare să fie mai temător".

Agenţii Mossadului erau extrem de eficienţi şi incredibil de şireţi; erau pregătiţi să răspundă la foc cu foc. Ştiau să provoace tulburări cu scopul de a crea neîncredere între statele arabe; organizau acţiuni de contrapropagandă şi recrutau informatori, punând în aplicare filosofia lui Meir Amit: „Dezbină şi vei învinge" în tot ceea ce făceau, oamenii lui dădeau dovadă de sânge

rece şi profesionalism, mişcându-se ca hoţii noaptea, lăsând în urma lor numai moarte şi distrugere. Nimeni nu scăpa de răzbunarea lor.

După ce îşi încheiau misiunea, se întorceau pentru a fi interogaţi în biroul lui Meir Amit de pe colţ, de unde se vedea larga stradă care purta numele regelui războinic al Israelului din Vechiul Testament. Din acel birou, acesta a coordonat personal activitatea a doi spioni al căror curaj avea să rămână fără egal în analele Mossadului. Amintindu-şi de ei, vorbirea i-a devenit nesigură, a zâmbit de parcă s-ar fi justificat şi a început să înşire detalii biografice.

Eli Cohen s-a născut în Alexandria, Egipt, la 16 decembrie 1924. Asemenea părinţilor săi, era un evreu ortodox convins. În decembrie 1956, s-a numărat printre evreii expulzaţi din Egipt după Criza Canalului Suez. A ajuns la Haifa şi s-a simţit străin în noua lui ţară. În 1957, a fost recrutat de serviciul de contraspionaj militar israelian, însă munca de analist îl plictisea. A vrut să intre în Mossad, dar a fost respins. Meir Amit îşi amintea: „Am aflat că refuzul nostru l-a jignit profund pe Eli Cohen, care a demisionat din armată şi s-a însurat cu o irakiană pe nume Nadia”.

Timp de doi ani, Cohen a dus o viaţă liniştită, lucrând ca arhivar la o companie de asigurări din Tel Aviv. Fără ca el să ştie, dosarul lui a fost găsit printre „dosarele respinse” de Meir Amit, care căuta „un anume tip de agent pentru o misiune foarte specială”. Negăsind în dosarele „active” pe nimeni care să întrunească toate condiţiile, acesta s-a uitat şi peste cele respinse. Cohen a părut a fi singura variantă posibilă. A fost pus sub supraveghere. Rapoartele săptămânale ale biroului de recrutare descriau meticulozitatea şi devotamentul său faţă de soţie şi de copii. Era muncitor, pricepea repede şi lucra fără probleme sub presiune. Într-un final, i s-a spus că Mossadul a hotărât că era „potrivit”.

Eli a început un curs intensiv de şase luni la şcoala

Mossadului. Experţi în sabotaj l-au învăţat cum să fabrice explozivi şi bombe cu acţiune întârziată folosind cele mai banale elemente. A învăţat să se lupte corp la corp şi a devenit un trăgător de elită şi un hoţ desăvârşit. A descoperit misterele codificării şi decodificării, a învăţat să lucreze cu un radioemiţător, să folosească cernelurile invizibile şi să ascundă mesaje. Şi-a uimit în permanenţă instructorii cu talentul său. Memoria sa fenomenală se datora învăţării pe dinafară, în tinereţe, a unor fragmente din Tora. În raportul său de absolvire se arăta că avea toate calităţile necesare unui *katsa*. Totuşi Meir Amit ezita.

„M-am întrebat de o sută de ori: este Eli în stare să facă ceea ce vreau eu? Bineînţeles că i-am arătat mereu încrederea mea. N-am vrut niciodată să creadă că va fi în permanenţă la un pas de moarte. Totuşi unele dintre cele mai bune creiere ale Mossadului l-au învăţat tot ce ştiau. În cele din urmă, m-am hotărât să-l folosesc”. Meir Amit a lucrat săptămâni întregi inventând o poveste de acoperire pentru protejatul său. Au stat amândoi şi au studiat hărţi şi poze din Buenos Aires, astfel încât noua sa identitate şi noul său nume, Kamil Amin Taabes, să-i devină cu totul familiare. Şeful Mossadului a văzut cât de repede a deprins limbajul unui exportator-importator sirian. Eli a memorat diferenţa dintre listele de colete şi certificatele de transport, contracte şi garanţii, tot ceea ce trebuia să ştie. Era ca un cameleon, asimila totul. În faţa mea, Eli Cohen a dispărut, iar în locul lui a apărut Taabes, sirianul care nu renunţase niciodată la gândul de a se întoarce acasă, la Damasc. De la o zi la alta, Eli devenea din ce în ce mai încrezător, mai sigur, gata să dovedească faptul că putea să joace acel rol. Era asemenea unui campion mondial la maraton, pregătit să atingă vârful de formă la începutul cursei; a lui putea dura însă ani de zile. Făcuserăm tot posibilul să-i arătăm cum să-şi ducă noua viaţă. Restul depindea numai de el. Toţi ştiam asta. N-a existat o ceremonie de despărţire. Pur şi simplu, a plecat pe nesimţite din Israel, aşa cum făceau toţi spionii mei.

În capitala siriană, Cohen s-a integrat repede în comunitatea de afaceri, făcându-şi un cerc de prieteni suspuşi. Printre aceştia se număra şi Maazi Zahreddin, nepotul preşedintelui sirian.

Acesta era un om lăudăros, dornic să arate că ţara sa era invincibilă. Cohen i-a cântat în strună. Într-un timp foarte scurt, Zahreddin a făcut cu el turul fortificaţiilor siriene de pe înălţimile Golan. A văzut buncărele adânci de beton care adăposteau artileria cu rază mare de acţiune trimisă de Rusia. I s-a îngăduit chiar să facă poze. După câteva ore de la sosirea în Siria a 200 de tancuri ruseşti T-54, Cohen a informat Tel Aviv-ul. A obţinut chiar şi planul complet al strategiei pe care Siria voia să o aplice pentru a ataca nordul Israelului. Informaţiile erau extrem de preţioase.

În timp ce Cohen continua să confirme credinţa lui Meir Amit că un agent de teren e mai valoros decât o divizie de soldaţi, acesta a început să devină imprudent. Cohen fusese dintotdeauna pasionat de fotbal. La o zi după ce o echipă naţională a bătut-o pe cea israeliană la ea acasă, acesta a încălcat regula de a folosi radioemiţătorul „doar în interes de serviciu”, transmiţând operatorului: „E timpul să învăţăm să învingem pe terenul de fotbal”. Alte mesaje neautorizate au fost descifrate: „Te rog, trimite-i soţiei mele o felicitare aniversară” sau „La mulţi ani fiicei mele”.

În sinea lui, Meir Amit era furios. Înţelegea însă pe deplin presiunea sub care lucra un agent ca să spere că purtarea lui Cohen nu era „decât o anomalie temporară pe care o prezentau de obicei cei mai buni agenţi. Am încercat să-mi imaginez ce era în capul lui. Era disperat oare şi arăta asta coborând garda? Am încercat să gândesc la fel ca el, din moment ce eu îi rescrisesem viaţa. Trebuia să verific şi să cântăresc o sută de factori. În cele din urmă însă, singurul lucru important era acesta: oare Eli îşi mai putea duce misiunea până la capăt?”

Meir Amit a decis că putea.

Într-o noapte de ianuarie a anului 1965, Eli Cohen aştepta, în dormitorul său din Damasc, momentul în care avea să transmită. Tocmai când pregătea aparatul, ofiţerii serviciului de informaţii sirian au dat buzna în apartament. Cohen fusese prins cu ajutorul uneia dintre cele mai avansate unităţi mobile de detecţie, de fabricaţie rusească.

În timpul interogatoriului, a fost obligat să trimită Mossadului un mesaj. Sirienii nu au observat subtila schimbare de viteză şi ritm a transmisiei radio. La Tel Aviv, Meir Amit a primit vestea capturării lui Eli. Două zile mai târziu, Siria a confirmat-o.

„Parcă aş fi pierdut pe cineva din familie. Îţi pui aceleaşi întrebări atunci când pierzi un agent: am fi putut să-l salvăm? Ce sau cine l-a trădat? Neatenţia lui? Cineva apropiat lui? Era epuizat, iar noi nu ne-am dat seama? Şi-a dorit cumva să moară? Se mai întâmplau şi chestii din astea. Sau a fost doar ghinion? Te întrebi întruna. Nu primeşti niciodată un răspuns sigur, însă întrebările te pot ajuta să suporţi mai uşor situaţia”.

Sirienii nu au reuşit să scoată niciun cuvânt de la Eli Cohen – în ciuda torturilor la care a fost supus înainte să fie condamnat la moarte.

Meir Amit şi-a dedicat aproape toată energia salvării lui Eli Cohen. În timp ce Nadia Cohen a lansat o campanie internaţională de salvare a soţului său – s-a adresat papei, reginei Angliei, mai multor prim-miniştri şi preşedinţi – Amit a acţionat în secret. A plecat în Europa pentru a se întâlni cu şefii serviciilor secrete francez şi german. Aceştia nu au putut face nimic. A abordat pe căi neoficiale autorităţile din Uniunea Sovietică. S-a zbătut până când, la 18 mai 1965, puţin după ora 2, un convoi a ieşit pe poarta închisorii El Maza din Damasc. Într-unul dintre camioane se afla Eli Cohen.

Împreună cu el era şi rabinul-şef al Siriei, Nissim Andabo, în vârstă de 80 de ani. Copleşit de ceea ce avea să se întâmple, rabinul a început să plângă. Eli Cohen l-a liniştit pe bătrân. Convoiul a ajuns în Piaţa El Marga din

centrul Damascului. Acolo, Eli a rostit *Vidui,* rugăciunea pe care o spun evreii înainte să moară: „Dumnezeule atotputernic, iartă-mi toate păcatele şi greşelile mele”.

La ora 3.35, înaintea ochilor a mii de sirieni, sub lumina intensă a camerelor de televiziune, Eli a urcat pe eşafod.

La Tel Aviv, Nadia Cohen şi-a văzut la televizor bărbatul murind şi a încercat să se sinucidă. A fost dusă la spital, unde medicii i-au salvat viaţa.

A doua zi, în cadrul unei ceremonii restrânse desfăşurate în biroul său, Meir Amit l-a omagiat pe Eli Cohen. Apoi s-a întors la lucru, ocupându-se de al doilea său agent valoros.

Wolfgang Lotz, un evreu german, ajunsese în Palestina după puţin timp de la venirea lui Hitler la putere. În 1963, Meir Amit l-a ales dintre câţiva candidaţi pentru o misiune de spionaj în Egipt, în timp ce Lotz a urmat aceeaşi pregătire riguroasă ca şi Cohen, Meir Amit s-a gândit din nou temeinic la acoperirea pe care avea să i-o ofere agentului său. Amit a hotărât să-l transforme în instructor de echitaţie, un refugiat din Germania de Est care luptase în Afrika Korps în al Doilea Război Mondial şi se întorsese în Egipt să deschidă o şcoală de călărie. Această activitate îi asigura de la bun început integrarea în elita societăţii, formată în jurul pasiunii pentru echitaţie.

În curând, Lotz şi-a creat o clientelă care îi includea pe şeful serviciului egiptean de informaţii militare şi pe şeful securităţii din zona Canalului Suez. Întocmai ca şi Cohen, Lotz i-a convins pe noii săi prieteni să-i arate formidabilele mijloace de apărare ale Egiptului: rampele de lansare a rachetelor din Sinai şi de la graniţa din Deşertul Negev. Lotz a obţinut şi o listă completă a tuturor oamenilor de ştiinţă nazişti din Cairo care lucrau la programele de arme şi rachete ale Egiptului. Aceştia au fost executaţi rând pe rând de agenţii Mossadului.

După doi ani de muncă sub acoperire, Lotz a fost arestat şi condamnat. Egiptenii, dându-şi seama că era

prea valoros pentru a-l omorî, l-au ţinut în viaţă sperând să-l predea în schimbul unor soldaţi egipteni capturaţi într-un viitor război cu Israelul. Încă o dată, Meir Amit a fost extrem de îngrijorat de capturarea lui Lotz.

Drept urmare i-a scris preşedintelui egiptean de atunci, Gamal Abdel Nasser, rugându-l să-i predea pe Lotz şi pe soţia sa în schimbul prizonierilor de război egipteni capturaţi de Israel. Nasser a refuzat. Amit a făcut presiuni psihologice.

„Le-am spus prizonierilor egipteni că îi reţinem pentru că Nasser refuză să ne dea doi israelieni în schimbul lor. Le-am dat voie să scrie acasă. În scrisori, şi-au exprimat foarte limpede sentimentele în legătură cu acest lucru”.

Meir Amit i-a scris din nou lui Nasser spunând că Israelul va recunoaşte în mod public meritul său în eliberarea prizonierilor şi nu va sufla o vorbă despre întoarcerea în ţară a lui Lotz şi a soţiei lui. Nasser tot n-a fost de acord. Prin urmare Amit a apelat la comandantul forţelor ONU însărcinate cu menţinerea păcii în Sinai. Acesta s-a dus la Cairo şi a obţinut asigurări că Lotz şi soţia lui vor fi eliberaţi „la o dată ulterioară”.

Meir Amit a înţeles limbajul codificat. O lună mai târziu, Lotz şi nevasta lui au părăsit în secret Cairo îndreptându-se spre Geneva. „După câteva ore, erau din nou în biroul meu”.

Meir Amit şi-a dat seama că agenţii săi vor avea nevoie de ajutor pe teren. De aceea a creat grupul *sayanim*, format din evrei care îşi ofereau în mod voluntar ajutorul. Fiecare *sayan* era un exemplu de coeziune istorică a comunităţilor evreieşti din întreaga lume. Deşi fidel ţării sale de origine, până la urmă, un *sayan* recunoştea o fidelitate de ordin superior: fidelitatea mistică faţă de Israel şi nevoia de a-l apăra de duşmani.

Sayan-ul. Îndeplinea mai multe funcţii. Cel care se ocupa cu închirierea maşinilor îi dădea unui *katsa* o maşină fără să mai întocmească actele obişnuite. Cel care

avea o agenţie imobiliară oferea cazare. Cel care lucra la bancă putea să-i dea bani în afara orelor de lucru. Un medic *sayan* acorda îngrijiri medicale – tratând, de exemplu, o rană de glonţ – fără să informeze autorităţile. *Sayan-ul* primea bani numai pentru a-şi acoperi cheltuielile.

Împreună, adunau date tehnice şi tot felul de informaţii: un zvon auzit la o petrecere, o ştire auzită la radio, un paragraf citit într-un ziar, o poveste spusă pe jumătate la un dineu. Aceştia le ofereau piste agenţilor. Fără ei, Mossadul nu putea opera.

Din nou, moştenirea lui Meir Amit era menită să dăinuie, dar la o scară lărgită. În 1998, erau peste 4.000 de *sayanim*-i în Marea Britanie şi aproape de patru ori mai mulţi în SUA. în timp ce Meir Amit avusese un buget redus, Mossadul, pentru a-şi susţine operaţiunile internaţionale, cheltuia acum în fiecare lună câteva sute de milioane de dolari pentru a-i plăti pe colaboratori, a întreţine casele conspirative, a asigura logistica necesară şi a acoperi costurile operaţionale. Amit mai lăsase ceva care să le amintească de vremea când le era şef: un limbaj aparte. Sistemul de scriere a rapoartelor era numit *naka*; „lumina zilei” reprezenta alerta de cel mai înalt grad; un *kidon* era membru al echipei specializate în asasinate; un *neviot* era specialist în supraveghere; *yaholomin* era unitatea specială care transmitea şi primea mesaje de la agenţi; *safanim* era unitatea care se ocupa de OEP, un *balder* era un mesager; un *slick* era un loc în care se ascundeau documente; *teud-urile* erau documente false.

În acea dimineaţă de martie a anului 1997, în timp ce mergea cu maşina la o întâlnire cu trecutul, Meir Amit ştia cât de mult se schimbase Mossadul. Sub presiunea politicienilor, în special a prim-ministrului Benjamin Netanyahu, Mossadul se izolase periculos de mult de serviciile străine pe care Meir Amit le curtase cu atâta răbdare. Una era să ai drept crez „Israelul întotdeauna înainte de toate”, alta era, cum spunea el, să fii „prins

scotocind în buzunarul prietenilor”. Cuvântul-cheie era „prins”, adăuga el cu un zâmbet trist.

Un exemplu l-a constituit pătrunderea treptată a Mossadului în SUA pe calea spionajului economic, ştiinţific şi tehnologic. O unitate specială, cu numele de cod Al, care, în ivrit, înseamnă „deasupra”, a umblat prin Silicon Valley şi pe Route 128 de la Boston în căutarea unor secrete din domeniul tehnologiei de vârf. Într-un raport adresat Comisiei de informaţii a Senatului, CIA numea Israelul una dintre cele şase ţări care depuneau „eforturi clandestine, orchestrate, coordonate de guvern pentru a pune mâna pe secretele economice ale SUA”.

Preşedintele agenţiei de informaţii interne a Germaniei, Bundesamt für Verfassungschatz (BFV), îi avertizase de curând pe şefii de departament că Mossadul rămânea cea mai mare ameninţare la adresa celor mai noi secrete cibernetice ale republicii. Un avertisment asemănător a fost lansat de către Direction Générale de la Sécurité Extérieure (DGSE) din Franţa, după ce un agent al Mossadului a fost reperat în apropierea Centrului de Interpretare a Imaginilor de la Sateliţi din Creil. Israelul încerca de multă vreme să-şi ridice capacitatea spaţială la nivelul celei terestre. Serviciul de contraspionaj britanic, MI5, a inclus în raportul adresat noului prim-ministru, Tony Blair, detalii despre eforturile Mossadului de a obţine informaţii ştiinţifice şi militare secrete din Marea Britanie.

Meir Amit nu s-a împotrivit propriu-zis acestor aventuri, numai că, de cele mai multe ori, acestea păreau a nu fi planificate şi a nu ţine seama de urmările pe termen lung.

Acelaşi lucru se putea spune şi despre felul în care psihologii din cadrul departamentului de profil (LAP) îşi desfăşurau campaniile. Pe vremea lui, departamentul pusese la punct o reţea internaţională de contacte cu presa pe care o folosise cu mult profesionalism. După un incident terorist produs în Europa, se dădea telefon unui contact dintr-o organizaţie de presă care deţinea „elemente” ce

prezentau suficient interes pentru a fi folosite în poveste, dându-i astfel întorsătura pe care o voia departamentul. Unitatea se mai ocupa de crearea de informaţii pe care ataşaţii de presă ai ambasadelor israeliene le transmiteau jurnaliştilor la un cocktail sau la o cină, când un „secret” putea fi împărtăşit în linişte, iar reputaţia cuiva putea fi pătată în mod discret.

Deşi, în esenţă, această propagandă neagră a persistat, exista totuşi o diferenţă crucială: alegerea ţintei sau a victimei. Meir Amit credea că decizia respectivă se baza prea mult pe necesităţile politice: nevoia de a distrage atenţia de la o manevră diplomatică benefică pe care Israelul plănuia să o întreprindă în Orientul Mijlociu sau de a-şi redobândi popularitatea, care fluctua mai ales în SUA.

Când cursa 800 a companiei Trans World Airlines s-a prăbuşit în ocean, în apropiere de Long Island, la 17 iulie 1996, făcând 230 de victime, LAP a început o companie prin care dădea de înţeles că tragedia a fost pusă la cale de Iran sau Irak, ambele fiind oile negre ale Israelului. Curând, mii de poveşti apărute în mass-media au perpetuat ficţiunea. Aproape un an mai târziu, după ce FBI-ul a cheltuit 500.000 de dolari şi a prestat 10.000 de ore de muncă, şeful departamentului de anchetă al instituţiei, James K. Kallstrom, a respins posibilitatea exploziei unei bombe sau a producerii unui act criminal. În particular, le-a spus colegilor săi că, „dacă ar exista vreo cale de a-i acuza pe nenorociţii ăia de la Tel Aviv de pierdere de timp, mi-ar plăcea să fac asta. A trebuit să verificăm fiecare informaţie pe care au divulgat-o mass-mediei”.

LAP a acţionat din nou după atentatul cu bombă din timpul Jocurilor Olimpice de la Atlanta. S-a răspândit zvonul că bomba „părea” a fi fabricată de cineva care învăţase meserie de la fabricanţii de bombe din Valea Bekia din Liban. Povestea a prins imediat la public, iar LAP a băgat spaima terorismului în americani, care au fost, bineînţeles, înspăimântaţi. Singurul suspect era un

nefericit paznic – un om care nu avea cum să aibă legături cu terorismul internaţional – iar când acesta a fost găsit „curat”, toată povestea a picat.

Încă o dată, Meir Amit a înţeles ce important era să i se amintească lumii despre existenţa terorismului, dar avertismentul „trebuia să fie fondat, lucru asupra căruia am insistat întotdeauna”. Afirmaţia respectivă a fost urmată de o ridicare din umeri, de parcă un foc lăuntric i-ar fi produs o stare de nervozitate. Cu mult timp în urmă, învăţase să-şi ascundă sentimentele şi să fie ambiguu în privinţa detaliilor; de-a lungul anilor, adevărata sa putere constase în disimulare.

După părerea sa, declinul Mossadului începuse odată cu asasinarea prim-ministrului Yitzhak Rabin după o adunare pacifistă desfăşurată la Tel Aviv în noiembrie 1995. Cu puţin timp înainte ca Rabin să fie împuşcat de un extremist evreu – un alt semn al neliniştii tot mai mari pe care Meir Amit o constatase în societatea israeliană – Shabtai Shavit, directorul general de atunci al Mossadului, îi avertizase pe oamenii lui Rabin cu privire la un posibil atentat. Conform unuia dintre aceştia, posibilitatea respectivă a fost ignorată, fiind considerată prea vagă „pentru a constitui o ameninţare reală”.

Sub comanda lui Meir Amit, Mossadul nu avea încă dreptul să opereze în interiorul Israelului, aşa cum nici CIA nu putea opera în SUA. Totuşi, în ciuda criticilor care i se aduceau, lui Meir Amit îi plăcea să spună că Mossadul a împărtăşit destinul Israelului. Sub conducerea sa, realizările Mossadului au avut adesea ecouri în străinătate. Multe dintre acestea le datora loialităţii, calitate care, acum, părea a fi de domeniul trecutului. Cu toate acestea, oamenii îşi făceau încă treaba – la fel de periculoasă şi de murdară ca totdeauna – dar se întrebau dacă urmau să fie traşi la răspundere nu numai de superiori, ci şi de vreo figură politică cu greutate. Acest amestec putea fi cauza paranoiei de a contesta cu regularitate ideea că Israel era un stat cu adevărat democratic.

Lângă autostrada care leagă staţiunea Herzliyya de Tel Aviv se află un complex plin de antene. Este şcoala Mossadului. Unul dintre primele lucruri pe care le află un nou ofiţer politic, un spion, la o ambasadă străină din Tel Aviv este locul în care se află clădirea mohorâtă. Totuşi, dacă o publicaţie israeliană îi dezvăluie existenţa, riscă să fie dată în judecată. În 1996 au avut loc aprige discuţii în comunitatea de informaţii a ţării în legătură cu un ziar din Tel Aviv care dăduse publicităţii numele ultimului director general al Mossadului, austerul Danny Yatom. S-a pus problema arestării îndrăzneţului reporter şi a redactorului-şef. Până la urmă, nu s-a mai întâmplat nimic fiindcă Mossadul şi-a dat seama că numele lui Yatom apăruse în publicaţii din întreaga lume.

Meir Amit se opunea cu fermitate unei asemenea publicităţi: „Numirea un şef activ e lucru serios. Spionajul e o treabă secretă şi nu e deloc plăcută. Indiferent ce a făcut cineva, trebuie să-l protejezi de cei din afară. În interiorul organizaţiei, îl poţi trata aşa cum crezi de cuviinţă. Însă pentru cei din exterior el trebuie să rămână de neatins şi, chiar mai mult, curat şi necunoscut”.

Cât timp a ocupat postul de director general, numele său de cod a fost Ram. Cuvântul respectiv avea o sonoritate specifică Vechiului Testament, plăcută unui băiat crescut în spiritul neîmblânzit al pionierilor, într-o vreme în care arabii din toată Palestina se ridicaseră împotriva britanicilor şi evreilor. S-a pregătit din punct de vedere fizic încă de mic. Deşi avea o constituţie firavă, Meir Amit a devenit puternic şi capabil, bizuindu-se pe credinţa că acela era pământul *lui*, Eretz Israel, pământul lui Israel. N-a contat că restul lumii a continuat să-i spună Palestina până în 1947, când ONU au propus împărţirea lui.

Naşterea naţiunii israeliene a fost pe punctul de a fi anihilată de armatele arabe care au încercat să recupereze teritoriul pierdut. Şase mii de evrei au murit; nimeni nu va şti niciodată câţi arabi şi-au pierdut viaţa. Vederea atâtor

cadavre nu a făcut decât să grăbească maturizarea lui Meir Amit, care s-a accentuat odată cu sosirea supravieţuitorilor lagărelor de concentrare naziste, fiecare având tatuat un oribil număr albastru. „Acea imagine te făcea să te gândeşti la starea de depravare în care ajunsese lumea”. Spuse de altcineva, aceste cuvinte ar fi părut banale; Meir Amit le-a dat însă demnitate.

Cariera sa militară a fost specifică unui soldat destinat să ajungă în vârf: comandant de companie în Războiul de Independenţă din 1948; doi ani mai târziu, comandant de brigadă în subordinea lui Moshe Dayan; apoi, după cinci ani, şef de operaţii al armatei, al doilea ofiţer ca rang din Forţele de Apărare ale Israelului. Un accident – paraşuta i s-a deschis doar parţial – a pus capăt carierei sale militare. Guvernul israelian l-a trimis să studieze la Columbia University, unde şi-a luat masterul în administrarea afacerilor. S-a întors în Israel fără slujbă.

Moshe Dayan a propus ca Meir Amit să devină şeful serviciului de informaţii militare. În ciuda opoziţiei iniţiale, datorate mai ales faptului că nu avea experienţă în domeniu, a fost numit: „Singurul meu avantaj era că fusesem comandant militar şi ştiam cât de importante sunt informaţiile pentru soldaţii care luptă”. La 25 martie 1963, a preluat conducerea Mossadului de la Isser Harel. Realizările lui au fost atât de numeroase, încât ar fi nevoie de o altă carte pentru a le prezenta: este cel care a introdus în activitatea Mossadului politica asasinării duşmanilor; a stabilit o relaţie de lucru secretă cu KGB atunci când milioane de evrei erau persecutaţi; a redefinit rolul femeilor şi folosirea capcanelor sexuale în munca informativă; a aprobat penetrarea palatului regelui Hussein cu puţin înainte ca suveranul haşemit să devină spion al CIA în lumea arabă.

Tehnicile create de el pentru a realiza aceste lucruri sunt folosite şi astăzi. Nimeni din afară nu va şti însă niciodată cum au fost puse în aplicare. Cu fălcile încleştate, el n-a spus decât că „sunt secrete şi sunt

secretele mele”.

Când a simţit că a sosit clipa să lase pe altcineva la cârma Mossadului, s-a retras fără zgomot, şi-a chemat oamenii şi le-a reamintit că, dacă vor considera vreodată că a fi evreu şi a lucra pentru Mossad creează un conflict între principiile personale şi nevoile statului, vor trebui să-şi dea pe loc demisia. Apoi, după ce şi-au strâns mâinile, a plecat.

Nu a existat însă un nou şef al Mossadului care să nu-l cheme la o cafea în biroul său din strada Jabotinsky din Ramat Gan, frumoasa suburbie a Tel Aviv-ului. În timpul unor astfel de întâlniri, uşa biroului rămânea închisă, iar telefonul era scos din priză.

„Mama spunea mereu că, dacă ai pierdut încrederea cuiva, ai pierdut un prieten”, a explicat el în engleză, cu zâmbetul viclean al unui bătrân.

În afara rudelor celor mai apropiate – un mic trib de copii, nepoţi, veri şi diverse alte rude – puţini îl cunosc cu adevărat pe Meir Amit. Nici el nu ar vrea ca lucrurile să stea altfel.

În acea dimineaţă de martie a anului 1997, la volanul maşinii sale, Meir Amit părea surprinzător de tânăr, arătând mai degrabă de 60 de ani decât de 75, câţi avea de fapt. Fizicul care, altă dată, îi permitea să treacă un test de rezistenţă la efort cu o rapiditate nemaiîntâlnită se înmuiase; sub sacoul albastru, bine croit se putea observa un început de burtă. Cu toate acestea, privirea îi era încă uimitor de ascuţită şi imposibil de pătruns în clipa în care conducea spre bulevardul eucalipţilor.

Nici el nu mai ţinea minte de câte ori făcuse drumul acesta. Fiecare vizită îi amintea însă de o vorbă veche: „Ca să supravieţuieşti ca evreu trebuie să te aperi până la moarte”.

Acelaşi lucru se citea pe feţele soldaţilor care aşteptau la umbra copacilor să fie luaţi de maşini în afara taberei de antrenament pentru recruţi de la Glilot, la nord de Tel Aviv. Aveau un aer de superioritate, chiar de

insolenţă; îşi făceau stagiul militar în cadrul Forţelor de Apărare ale Israelului, fiind ferm convinşi că serveau în cea mai bună armată din lume.

Puţini i-au dat atenţie lui Meir Amit. Pentru ei era un alt bătrân care venise la monumentul eroilor aflat în apropierea locului în care aşteptau ei. În Israel sunt multe astfel de monumente – în total, peste 1.500 – ridicate în amintirea paraşutiştilor, piloţilor, tanchiştilor şi infanteriştilor. Monumentele sunt dedicate victimelor a cinci războaie convenţionale şi a 60 de ani de lupte la frontieră şi operaţiuni împotriva gherilelor. Totuşi, într-o ţară care îşi venerează eroii aşa cum n-a mai făcut-o nimeni de pe vremea romanilor care au ocupat acest pământ, în tot Israelul, ba chiar nicăieri în lume nu există un monument precum cel la a cărui ridicare a contribuit Meir Amit.

Acesta e situat în perimetrul taberei de antrenament şi e format din mai multe construcţii din beton şi ziduri de gresie aşezate sub forma unui creier omenesc. Meir Amit a ales forma respectivă fiindcă „munca informativă înseamnă minte, nu o statuie suflată în bronz a cuiva care pozează în erou”.

Monumentul comemorează un număr de 557 de bărbaţi şi femei din comunitatea de informaţii a Israelului, dintre care 71 au lucrat în Mossad.

Aceştia au murit în toate colţurile lumii: în deşerturile Irakului, în munţii Iranului, în junglele din America de Sud şi Centrală, în savanele din Africa, pe străzile Europei. Fiecare a încercat în felul său să pună în practică deviza Mossadului, „să faci război cu armele înşelăciunii”.

Meir Amit i-a cunoscut personal pe mulţi dintre aceştia; pe câţiva i-a trimis la moarte sigură dându-le misiuni pe care le considera „din cale afară de periculoase, dar care, din păcate, sunt inevitabile în această muncă. Moartea unei persoane trebuie pusă întotdeauna în cumpănă cu securitatea ţării noastre. Întotdeauna a fost

aşa”.

Pe zidurile netede de gresie sunt gravate doar numele şi data morţii. Nu se spune nimic despre cum a murit fiecare: spânzurat în piaţa publică – soarta tuturor spionilor evrei condamnaţi în ţările arabe; înjunghiat pe o alee fără nume; în libertate; după luni întregi de tortură în închisoare. Nimeni nu va şti niciodată. De multe ori, chiar Meir Amit nu putea decât să bănuiască, iar atunci îşi ţinea gândurile negre pentru el.

Monumentul în formă de creier nu este decât o parte a unui întreg complex comemorativ. În construcţiile de beton se află Camera Dosarelor, unde sunt păstrate biografiile agenţilor morţi. Informaţiile privind viaţa lor anterioară şi serviciul militar sunt foarte amănunţite, nu şi cele despre ultima misiune secretă. Fiecare agent are o zi de comemorare într-o mică sinagogă.

În spatele sinagogii există un amfiteatru în care, de ziua serviciului secret, familiile se adună pentru a-şi aminti de cei morţi. Câteodată, Meir Amit le vorbeşte. Apoi, vizitează muzeul, plin de obiecte vechi: un transmiţător montat într-un fier de călcat, un microforf într-o cafetieră, cerneală invizibilă într-o sticlă de parfum, reportofonul cu care a fost înregistrată în secret discuţia crucială dintre regele Hussein al Iordaniei şi preşedintele Nasser al Egiptului înaintea Războiului de Şase Zile.

Meir Amit dădea poveştilor despre oamenii care au folosit echipamentul respectiv strălucirea unui mit eroic. Vorbea de fiecare dată despre cum se deghiza Yaa Boqa i când intra şi ieşea din Iordania până când a fost capturat şi executat la Amman în 1949 şi despre radioemiţătorul cu cristale pe care l-au folosit Max Binnet şi Moshe Marzuk pentru a coordona cea mai eficientă reţea din Egipt până au murit în chinuri într-o închisoare din Cairo.

Pentru Meir Amit, toţi aceştia erau „Ghedeonii mei”. Ghedeon este eroul din Vechiul Testament care a salvat Israelul de forţele superioare ale duşmanului datorită

informaţiilor mai bune pe care le-a avut/[5]

La urmă, a intrat în labirint, însoţit de custodele muzeului. S-au oprit în faţa fiecărui nume gravat, înclinându-şi puţin capul, apoi au mers mai departe. Brusc, s-a sfârşit totul. Nu mai erau morţi în faţa cărora să se plece – numai spaţii goale pentru alte nume pe piatra de mormânt de culoarea nisipului.

O clipă, Meir Amit a început din nou să viseze. Fostul şef al Mossadului i-a spus în şoaptă custodelui: „Orice s-ar întâmpla, trebuie să ne asigurăm că acest loc va dăinui”.

Fără nicio legătură cu cele întâmplate înainte, Meir Amit a adăugat că în biroul din Damasc al preşedintelui sirian Hafez al-Assad se afla un singur tablou, o fotografie mare a locului în care, la 1187, Saladin i-a înfrânt pe cruciaţi, ceea ce a dus la recucerirea de către arabi a Ierusalimului.

După părerea lui Meir Amit, ataşamentul lui Assad faţă de această fotografie are o semnificaţie pentru Israel. „El ne vede aşa cum îi vedea Saladin pe creştini – ca pe cineva pe care, în cele din urmă, îl vei înfrânge. Sunt mulţi care nutresc această speranţă. Unii chiar susţin că ne sunt prieteni. Trebuie să fim extrem de precauţi în ceea ce-i priveşte…”

S-a oprit, şi-a luat la revedere de la custode şi s-a îndreptat spre maşină, ca şi cum spusese deja prea multe; ca şi cum ceea ce a spus avea să înteţească şi mai mult zvonurile care începuseră să circule în comunitatea israeliană de informaţii. Era pe punctul să izbucnească o nouă criză în relaţia dintre Mossad şi spionajul american – cu posibile urmări devastatoare pentru Israel.

În scandalul care stătea să înceapă era deja implicat unul dintre cei mai pitoreşti şi mai nemiloşi agenţi din subordinea lui Meir Amit, un om care, prinzându-l pe Adolf Eichmann, avea asigurat locul în istorie şi căruia îi plăcea în continuare să se joace cu focul.

---

5 Faptele lui Ghedeon sunt relatate în Vechiul Testament, în Cartea Judecătorilor, capitolele 6-8.

Capitolul 4

Spionul cu masca de fier

Locuitorii înstăriţi ai cartierului Afeka din nordul Tel Aviv-ului se obişnuiseră să-l vadă pe Rafael „Rafi” Eitan, un bărbat în vârstă, îndesat, miop şi aproape surd de urechea dreaptă de când luptase în Războiul de Independenţă al Israelului, întorcându-se acasă cu bucăţi de ţeavă, lanţuri de bicicletă uzate şi tot felul de fiare vechi. Purtând cămaşă şi pantaloni ordinari, acoperindu-şi faţa cu o mască de sudură, acesta transforma deşeurile în sculpturi suprarealiste cu ajutorul unui aparat de sudură.

Unii vecini se întrebau dacă aceasta nu era cumva o modalitate de a fugi de ceea ce făcuse în trecut. Ştiau că omorâse pentru ţară, nu pe câmpul de luptă, ci în misiuni secrete care făceau parte din neîncetatul război pe care Israelul îl purta în secret împotriva duşmanilor statului. Niciun vecin nu ştia câţi oameni omorâse Rafi Eitan cu mâinile lui butucănoase şi puternice. Nu le spuse decât că, „de fiecare dată când omoram un om, trebuia să-i văd ochii, albul ochilor. Atunci mă calmam şi mă gândeam numai la ce trebuia să fac. Apoi o făceam. Asta era tot”. Îşi însoţea spusele cu surâsul fermecător al celor puternici care caută aprobarea celor slabi.

Rafi Eitan fusese, aproape un sfert de veac, directorul adjunct de operaţiuni al Mossadului. Munca de birou, care-l obliga să citească rapoarte şi să trimită altele, nu era de el. De fiecare dată când avea ocazia, mergea în misiune, călătorind în toată lumea, hotărât şi motivat de o filosofie pe care o redusese la o scurtă frază: „Dacă nu faci parte din răspuns, atunci faci parte din problemă”.

Nu mai fusese altul ca el. Era nemilos, şiret, avea sânge rece şi capacitatea de a improviza cu o viteză uimitoare; avea un talent înnăscut de a dejuca şi cel mai bun plan şi de a urmări neobosit prada. Toate aceste calităţi i-au fost de folos în misiunea care i-a adus faima – răpirea lui Adolf Eichmann, funcţionarul nazist care simboliza întreaga oroare a soluţiei finale a lui Hitler.

Pentru vecinii săi de pe strada Shay, Rafi Eitan era o figură respectată, omul care le răzbunase rudele moarte, fostul luptător de gherilă care avusese prilejul să reamintească lumii că niciun nazist în viaţă nu era în siguranţă. Nu se plictiseau niciodată să-l asculte la el acasă povestind pe îndelete despre o operaţiune de o temeritate încă neegalată. Înconjurat de preţioase obiecte de artă, Rafi Eitan îşi încrucişa braţele musculoase, îşi înclina într-o parte capul pătrăţos şi, o clipă, nu mai spunea nimic, lăsându-şi ascultătorii să se întoarcă cu gândul la vremurile în care, în pofida tuturor vicisitudinilor, se născuse Israelul. Apoi, cu o voce puternică, vocea unui actor care interpreta toate rolurile, începea să le spună prietenilor săi de încredere cum a început capturarea lui Adolf Eichmann. Mai întâi le descria cadrul uneia dintre cele mai dramatice operaţiuni de răpire din toate timpurile.

După cel de-al Doilea Război Mondial, vânarea criminalilor de război nazişti s-a făcut iniţial de către supravieţuitorii Holocaustului. Aceştia îşi spuneau *nokmin*, „răzbunători”. Nu se mai încurcau cu justiţia. Pur şi simplu, executau orice nazist pe care-l găseau. Rafi Eitan nu ştia niciun caz în care aceştia să fi omorât pe cine nu trebuia. În mod oficial, Israelul acorda puţină importanţă urmăririi criminalilor de război. Priorităţile erau altele. Ca naţiune, Israelul era încă pe marginea prăpastiei, fiind înconjurat de state arabe ostile. Se trăia de pe o zi pe alta. Ţara era în pragul falimentului. Nu erau bani pentru îndreptarea relelor trecutului.

În 1957, Mossadul a primit extraordinara veste că Eichmann fusese văzut în Argentina. Rafi Eitan, o stea în ascensiune printre agenţii Mossadului datorită incursiunilor reuşite împotriva arabilor, a fost ales să-l captureze pe Eichmann şi să-l aducă în Israel pentru a fi judecat.

I s-a spus că rezultatul va avea mai multe beneficii semnificative. Avea să fie un act de justiţie divină pentru

poporul său. Avea să amintească lumii de lagărele de concentrare şi de nevoia de a face în aşa fel încât acest lucru nu se mai repete. Avea să plaseze Mossadul în fruntea comunităţii internaţionale de informaţii. Niciun alt serviciu nu mai îndrăznise să realizeze o astfel de operaţiune. Riscurile erau însă la fel de mari. Urma să lucreze la mii de kilometri depărtare de casă, călătorind cu acte false, bizuindu-se exclusiv pe forţele proprii, într-un mediu ostil. Argentina era raiul naziştilor. Echipa Mossadului putea să ajungă în închisoare sau chiar să fie ucisă.

Timp de doi ani, Rafi Eitan a aşteptat răbdător ca prima identificare să se confirme: bărbatul care locuia într-un cartier mărginaş al oraşului Buenos Aires sub numele de Ricardo Klement era Adolf Eichmann.

Când s-a dat ordinul de plecare, Rafi Eitan a „îngheţat”. Se gândise la tot ce putea merge prost. Repercusiunile politice, diplomatice şi, pentru el, cele profesionale aveau să fie enorme. De asemenea, se întrebase ce avea să se întâmple dacă, după capturarea lui Eichman, intervenea poliţia argentiniană. „M-am hotărât să-l strâng de gât pe Eichmann cu mâinile mele. Dacă aş fi fost prins, aş fi zis la tribunal că am făcut cum spune Biblia, ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte”.

Cu fonduri de la Mossad, El Al, compania aeriană a Israelului, cumpărase un avion Britannia pentru drumul lung până în Argentina. Rafi Eitan remarca: „Am trimis pe cineva în Anglia să cumpere unul. A dat banii şi avionul a fost al nostru. În mod oficial, el trebuia să transporte o delegaţie israeliană care urma să participe la sărbătorirea a 150 de ani de la declararea independenţei ţării. Niciunul dintre delegaţi nu a ştiut de ce îi însoţeam sau că, în partea din spate a avionului, pregătiserăm o celulă pentru Eichmann”.

Rafi Eitan şi echipa sa au ajuns la Buenos Aires la 1 mai 1960. S-au stabilit în una dintre cele şapte case conspirative pe care le închinase dinainte un agent al

Mossadului. Uneia i s-a dat numele de cod Maoz, Fortăreaţa. Apartamentul avea să servească drept bază de operaţiuni. O altă casă conspirativă a fost numită Tira, Palatul; acolo avea să fie ţinut Eichmann după capturare. Celelalte case aveau să fie folosite în caz că Eichmann trebuia mutat din cauza presiunilor previzibile exercitate de poliţie. De asemenea, o duzină de maşini fuseseră închiriate pentru desfăşurarea operaţiunii.

Când totul a fost pus la punct, Rafi Eitan s-a simţit încrezător şi sigur. Orice îndoială cu privire la un eventual eşec a dispărut; perspectiva acţiunii luase locul tensiunii create de aşteptare. Timp de trei zile, el şi echipa lui l-au filat pe Adolf Eichmann, care, odinioară, se deplasa cu un Mercedes cu şofer, iar acum călătorea cu autobuzul şi cobora la colţul străzii Garibaldi dintr-un cartier de la marginea oraşului, cu aceeaşi punctualitate cu care semnase cândva ordinele de trimitere a evreilor în lagărele de exterminare.

În seara zilei de 10 mai 1960, Rafi Eitan a ales pentru operaţiunea de răpire un şofer şi alţi doi bărbaţi care trebuiau să-l imobilizeze pe Eichmann odată ce acesta era băgat în maşină. Unul dintre bărbaţi fusese antrenat să înşface o persoană de pe stradă. Rafi Eitan avea să stea lângă şofer, „gata să ajut cum puteam”.

Operaţiunea a fost stabilită pentru seara următoare. La 11 mai, la ora 20, echipa a intrat cu maşina pe strada Garibaldi.

Nu era niciun pic de tensiune. Trecuseră toţi de mult de faza asta. Nu vorbea nimeni. N-aveau ce să-şi spună. Rafi Eitan s-a uitat la ceas: 8.03. Au mers cu maşina în susul şi-n josul străzii. 8.04. Mai multe autobuze au oprit şi au plecat. La 8.05 a mai venit un autobuz. L-au văzut pe Eichmann coborând. Lui Rafi Eitan i s-a părut că „arăta puţin obosit, probabil la fel cum arăta după o zi în care îi trimitea pe cei din poporul meu în lagărele de exterminare”.

„Strada era în continuare pustie. În spatele meu l-am

auzit pe specialistul nostru în răpiri deschizând uşa. Am mers cu maşina până am ajuns chiar în spatele lui Eichmann. Mergea foarte repede, ca şi cum ar fi vrut să ajungă acasă, la cină. îl auzeam pe specialist respirând într-un ritm regulat, aşa cum învăţase la antrenament. Reuşise să reducă timpul răpirii la 12 secunde. Ieşi, apuci obiectivul de gât şi-l tragi în maşină. Ieşi, apuci, tragi înăuntru”.

Maşina a ajuns în dreptul lui Eichmann. Acesta s-a întors pe jumătate şi s-a uitat mirat la specialistul care ieşea din maşină. În acel moment, omul s-a împiedicat din cauza unui şiret desfăcut, fiind cât pe ce să cadă. O clipă, Rafi Eitan a fost prea uimit ca să se poată mişca. Traversase jumătate din globul pământesc pentru a-l prinde pe omul care trimisese 6 milioane de evrei la moarte şi era pe punctul să-l piardă din cauza unui şiret legat prost. Eichmann începea să se îndepărteze repede. Rafi Eitan a sărit din maşină.

„L-am apucat de gât atât de tare, încât am văzut cum îi ies ochii din orbite. Mai aveam puţin şi-l strangulam. Specialistul era în picioare şi ţinea uşa deschisă. L-am azvârlit pe Eichmann pe bancheta din spate. Specialistul a sărit înăuntru, stând pe jumătate pe Eichmann. Toată treaba nu a durat mai mult de cinci secunde”.

De pe locul din faţă, Eitan putea simţi mirosul greu al lui Eichmann care se chinuia să respire. Specialistul şi-a mişcat maxilarul în sus şi în jos, iar Eichmann s-a calmat. A reuşit chiar să întrebe ce însemna toată acea tevatură.

Nimeni nu vorbea cu el. În tăcere, au ajuns la casa conspirativă, aflată la circa 5 km depărtare. Rafi Eitan i-a cerut lui Eichmann să se dezbrace în pielea goală. A comparat apoi măsurile luate cu cele dintr-un dosar SS pe care îl obţinuse. N-a fost mirat să vadă că Eichmann reuşise să-şi şteargă tatuajul de membru al SS. Însă toate celelalte date se potriveau cu cele din dosar: mărimea capului, distanţa de la cot la încheietură, de la genunchi la gleznă. L-a legat pe Eichmann de un pat. Timp de zece ore,

l-au lăsat într-o linişte deplină. Eitan voia să-i provoace „un sentiment de descurajare. Chiar înainte de răsăritul soarelui, Eichmann era cu moralul la pământ. L-am întrebat cum îl cheamă. Mi-a dat un nume spaniol. Am spus «nu, nu, nu, numele nemţesc». Şi-a dat pseudonimul nemţesc – cel pe care l-a folosit când a fugit din Germania. Am spus din nou «nu, nu, nu, numele tău adevărat, numele de SS-ist». S-a întins pe pat de parcă ar fi vrut să ia poziţie de drepţi şi a spus tare şi clar «Adolf Eichmann». Nu l-am mai întrebat altceva. Nu mai aveam de ce”.

În următoarele şapte zile, Eichmann şi cei care l-au capturat au stat închişi în casă. În acest timp, nimeni nu a vorbit cu el. Mânca, se spăla şi se ducea la toaletă într-o tăcere deplină. Pentru Rafi Eitan „tăcerea era mai mult decât o necesitate operativă. Nu voiam să-i arătăm lui Eichmann cât de neliniştiţi eram. Asta i-ar fi dat speranţe. Iar speranţa transformă o persoană disperată într-una periculoasă. Trebuia să se simtă la fel de neajutorat ca aceia din poporul meu care fuseseră transportaţi cu trenul în lagărele de concentrare”.

Decizia de a-l transporta de la casa conspirativă până la avionul El Al care aştepta să ducă delegaţia israeliană înapoi acasă a avut o notă de umor negru. În primul rând, Eichmann a fost îmbrăcat într-o uniformă a companiei aeriene pe care Rafi Eitan o adusese din Israel. Apoi, a fost obligat să bea o sticlă de whisky, ameţindu-se de-a binelea.

Eitan şi echipa lui s-au îmbrăcat şi ei în uniformă şi s-au stropit în mod intenţionat cu whisky. Îndesându-i lui Eichman pe cap un chipiu şi înghesuindu-l pe bancheta din spate a maşinii, Rafi Eitan a condus până la baza militară la care avionul aştepta cu motoarele pornite.

La poartă, soldaţii argentinieni au făcut semn maşinii să oprească, în spate, Eichmann sforăia. Rafi Eitan îşi amintea: „În maşină puţea ca într-o distilerie. Acela a fost momentul în care am câştigat cu toţii Oscar-yJ Mossadului! Am făcut pe evreii beţi care nu rezistă la băuturile argentiniene tari. Gărzile au părut a fi amuzate şi nici nu s-

au uitat la Eichmann”.

La 21 mai 1960* l-ai cinci minute după miezul nopţii, Britannia a decolat avându-l la bord pe Eichmann, care încă sforăia în celula din spatele avionului.

După un lung proces, Eichmann a fost găsit vinovat de crime împotriva umanităţii. În ziua execuţiei, la 31 mai 1962, Rafi Eitan s-a aflat în încăperea de la închisoarea Ramla în care aceasta urma să aibă loc: „Eichmann s-a uitat la mine şi a spus: «O să vină vremea să mă urmezi, evreule», iar eu i-am răspuns: «Nu azi, Adolf, nu azi.» în clipa următoare, s-a deschis trapa. Eichmann a scos un sunet scurt, de om care se sufoca. Apoi a început să se simtă mirosul fecalelor pe care le elimina, după care s-a auzit numai zgomotul funiei întinse la maximum. Un sunet foarte satisfăcător”.

Un cuptor special fusese construit pentru a-i incinera trupul. După câteva ore, cenuşa i-a fost împrăştiată în mare, pe o suprafaţă extinsă. Ben-Gurion a ordonat să nu mai rămână nicio urmă pentru a nu-i încuraja pe simpatizanţi să-l transforme pe Eichmann într-o figură a cultului nazist. Israelul îl voia şters de pe faţa pământului. Apoi, cuptorul a fost demontat şi nu a mai fost folosit niciodată. În acea seară, Rafi Eitan a stat pe ţărm şi a privit marea, simţindu-se în sfârşit împăcat, „ştiind că mi-am îndeplinit misiunea: Asta îţi dă mereu un sentiment plăcut”.

Ca şef adjunct al operaţiunilor Mossadului, meseria a continuat să-l poarte pe Rafi Eitan prin întreaga Europă, unde găsea şi executa terorişti arabi. Pentru aceasta folosea bombe acţionate de la distanţă, arma preferată a Mossadului, pistolul Beretta, iar când liniştea era esenţială, propriile mâini, fie pentru a strangula o victimă cu o sârmă de oţel, fie pentru a aplica o lovitură mortală cu pumnul în ceafă. Omora întotdeauna fără remuşcări.

Când se întorcea acasă, petrecea ore în şir în faţa cuptorului din curte, înconjurat de scântei, absorbit cu totul (Je metalul pe care îl modela după plac. Apoi pleca

din nou, în călătorii în care trebuia să schimbe avionul de mai multe ori pentru a ajunge la destinaţie. Pentru fiecare călătorie îşi alegea. O naţionalitate şi o identitate diferită, creată cu ajutorul numeroaselor paşapoarte furate sau falsificate de Mossad.

Când nu omora, se ocupa cu recrutarea altor *sayanim*-i. Avea un discurs care specula dragostea evreilor pentru patria lor.

„Le spuneam că, timp de 2000 de ani, poporul nostru a visat. Că, timp de 2000 de ani, noi, evreii, ne-am rugat pentru izbăvire, în cântece, în literatură, în inimi, cu toţii am păstrat viu acest vis – iar el ne-a ţinut în viaţă. Acum s-a împlinit. Apoi adăugam: ca să fim siguri că visul continuă, avem nevoie de oameni ca tine”. În cafenele de pe bulevardele pariziene, în restaurantele de pe malurile Rinului, la Madrid, Bruxelles şi Londra, repeta aceste cuvinte emoţionante. De cele mai multe ori, cu viziunea sa despre ce înseamnă să fii evreu în zilele noastre, atrăgea noi colaboratori. Când ascultătorii ezitau, îmbina cu pricepere motivele personale cu cele politice, repovestind întâmplări de pe vremea când era membru al Haganah, lucruri legate de Ben-Gurion şi alţi lideri. Aşa dispărea şi ultima fărâmă de împotrivire.

În curând, a ajuns să aibă, în toată Europa, peste 100 de bărbaţi şi femei care îi îndeplineau ordinele: avocaţi, dentişti, profesori, doctori, croitori, comercianţi, femei casnice, secretare. Dintre toţi, prefera un grup anume: pe evreii germani care se întorseseră în ţara Holocaustului; Rafi Eitan le spunea „spioni-supravieţuitori”.

Implicat nemijlocit în operaţiunile Mossadului, Rafi Eitan a avut grijă să se distanţeze de politicianismul care continua să-i învrăjbească pe membrii comunităţii israeliene de informaţii. Bineînţeles că ştia ce se întâmpla, manevrele celor din Aman, serviciul de informaţii militare, şi ale celor din Shin Bet, care voiau să diminueze autoritatea supremă a Mossadului. Auzise de camarilele care se formau şi se reformau, de rapoartele secrete pe

care acestea le trimiteau premierului. Sub conducerea lui Meir Amit însă, Mossadul a rămas neclintit ca o stâncă, respingând orice încercare de contestare a poziţiei sale privilegiate.

Apoi, într-o bună zi, Meir Amit n-a mai fost la timonă; n-a mai fost văzut mergând sprinten pe coridoare şi nici privind pătrunzător sau afişând acel zâmbet foarte discret, care părea să nu-i ajungă niciodată pe buze. În urma plecării lui, colegii i-au cerut lui Rafi Eitan să le dea voie să-l susţină drept înlocuitorul lui Amit, subliniind că avea toate calităţile necesare, că era popular şi inspira loialitate în Mossad. Însă până să se hotărască Rafi Eitan, postul a revenit unui candidat propus de Partidul Muncii, ştersul şi pedantul Zvi Zamir. Rafi Eitan şi-a dat demisia. Nu s-a certat cu noul şef al Mossadului; pur şi simplu, şi-a dat seama că nu avea să se mai simtă „bine” în Mossad. Sub comanda lui Meir Amit, se putuse mişca practic nestingherit; a simţit că Zamir avea să lucreze „numai cum scria la regulament. Asta nu era pentru mine”.

Rafi Eitan a început să acorde consultanţă, punându-şi experienţa în slujba companiilor care voiau să-şi îmbunătăţească securitatea sau a oamenilor bogaţi care aveau nevoie de personal în stare să-i apere de un eventual atac terorist. Nu pentru multă vreme însă. După un an, Rafi Eitan anunţa că era gata să reintre în vâltoarea muncii informative.

Când a devenit prim-ministru în 1974, Yitzhak Rabin l-a numit pe agresivul şi pragmaticul Yitzhak Hofi la conducerea Mossadului şi l-a pus în subordinea belicosului Ariel Sharon, consilierul lui Rabin pe probleme de securitate. În foarte scurt timp, Sharon l-a făcut pe Rafi Eitan asistentul său personal. Hofi s-a trezit astfel lucrând cu un om care avea aceeaşi atitudine lipsită de scrupule faţă de operaţiunile informative.

Trei ani mai târziu, în urma unei alte remanieri a guvernului, noul prim-ministru, Menachem Begin, l-a numit pe Rafi Eitan consilier personal în probleme de

terorism. Prima acţiune a lui Eitan a fost să organizeze asasinarea palestinienilor vinovaţi de plănuirea uciderii, în timpul Jocurilor Olimpice de la München din 1972, all sportivi israelieni. Cei care îi omorâseră fuseseră deja executaţi de Mossad.

Primul care a murit stătea în holul blocului din Roma în care locuia când a fost împuşcat de aproape de 11 ori – câte un glonţ pentru fiecare sportiv omorât. Când al doilea terorist a răspuns la telefon în apartamentul său din Paris, o mică bombă, montată în receptor şi acţionată de la distanţă, a explodat, zburându-i capul de pe umeri. Un alt terorist dormea în camera sa de hotel din Nicosia când a fost omorât de o bombă asemănătoare. Pentru a provoca panică în sânul grupării Septembrie Negru, care îi omorâse pe sportivii israelieni, colaboratorii arabi ai Mossadului au aranjat ca necrologurile acestora să apară în ziarele locale arăbeşti. Familiile lor au primit flori şi scrisori de condoleanţe cu puţin timp *înainte* ca fiecare dintre aceştia să fie ucis.

Rafi Eitan a pornit în căutarea liderului acestora, Ali Hassan Salameh, cunoscut în lumea arabă drept Prinţul Roşu. De la cele întâmplate la München, acesta se mutase dintr-o capitală arabă în alta, dând lecţii de strategie grupărilor teroriste. De fiecare dată când Rafi Eitan era gata să acţioneze, Prinţul Roşu dispărea. Până la urmă, s-a stabilit printre fabricanţii de bombe din Beirut. Rafi Eitan cunoştea bine oraşul. Chiar şi aşa, a hotărât să-şi împrospăteze memoria. Dându-se drept om de afaceri grec, a plecat la Beirut. În numai câteva zile, a aflat unde locuia Salameh şi care era programul acestuia.

Eitan s-a întors la Tel Aviv şi şi-a făcut planurile. Trei agenţi ai Mossadului care puteau fi luaţi drept arabi au trecut graniţa în Liban şi au intrat în oraş. Unul a închiriat o maşină. Al doilea a montat mai multe bombe în şasiu, sub acoperiş şi în panourile uşilor. Al treilea a parcat-o pe traseul pe care-l urma Prinţul Roşu în fiecare dimineaţă. Folosind ceasurile furnizate de Eitan, maşina a fost

programată să sară în aer când Salameh trecea prin dreptul ei. Aşa s-a şi întâmplat, omul fiind făcut bucăţi.

Rafi Eitan dovedise că era din nou un membru activ al comunităţii de informaţii din Israel. Prim-ministrul Menachem Begin a decis însă că era prea preţios ca să mai rişte asemenea misiuni periculoase. I-a spus consilierul său că, din acel moment, trebuia să rămână în birou şi să fie mai discret. De curând, John le Carré l-a folosit pe Eitan ca model pentru personajul principal care depista terorişti în romanul său *The Little Drummer Girl*.

Faptul că a dat credibilitate imaginaţiei unui romancier nu l-a potolit însă pe mereu agitatul Rafi Eitan, care voia să se afle în miezul acţiunii, nu să stea la birou sau să participe la nesfârşitele şedinţe de planificare. A început să-l bată la cap pe premierul Begin să-i dea altceva de făcut.

După ce a ezitat un timp – căci Rafi Eitan era un excelent consilier pe probleme de contraterorism – Begin l-a pus într-unul dintre cele mai delicate posturi din comunitatea de informaţii, post care avea să-l solicite din punct de vedere intelectual şi să-i satisfacă dorinţa de implicare. A fost numit director al Biroului de Contacte Ştiinţifice, cunoscut prin acronimul evreiesc LAKAM.

Înfiinţat în 1960, acesta funcţionase ca unitate de spionaj a Ministerului Apărării, sarcina lui fiind să obţină date ştiinţifice „cu toate mijloacele disponibile”. În principiu, aceasta însemna să fure sau să mituiască oameni care să furnizeze informaţii. Încă de la început, LAKAM a fost deranjat de ostilitatea Mossadului, care considera unitatea respectivă un „nou-venit în cartier” Isser Harel şi Meir Amit au încercat fie să desfiinţeze LAKAM, fie să-l absoarbă în Mossad. Shimon Peres, ministrul adjunct al apărării, a susţinut însă că ministerul său avea nevoie de propria agenţie care să culeagă informaţii. Încet, dar sigur, LAKAM şi-a văzut de treabă, deschizând birouri la New York, Washington, Boston şi Los Angeles, toate centre importante ale ştiinţei moderne. În fiecare săptămână,

personalul LAKAM trimitea cu punctualitate în Israel cutii cu publicaţii tehnice, ştiind că FBI-ul era cu ochii pe el.

Supravegherea s-a intensificat după 1968, când s-a descoperit că unul dintre inginerii care lucrau la construirea avionului de luptă francez Mirage IIIC furase peste 200.000 de schiţe. Acesta a primit o condamnare cu închisoarea de 4 ani şi jumătate pentru că a transmis LAKAM date care să-i ajute pe israelieni să construiască propriul avion Mirage. De atunci, LAKAM nu a mai obţinut alte succese importante.

Pentru Rafi Eitan, amintirea cazului Mirage a fost factorul decisiv. Ceea ce se reuşise odată se putea reuşi din nou. Avea de gând să transforme muribundul LAKAM într-o forţă de care să se ţină seama.

Lucrând în birouri neîncăpătoare, într-un loc izolat din Tel Aviv, le-a spus noilor săi subalterni, impresionaţi că acum erau conduşi de aşa o figură legendară, că, dacă ar fi să pună toate cunoştinţele sale despre ştiinţă într-o eprubetă, tot ar mai rămâne destul loc liber. A adăugat însă că era un om care învăţa repede.

A pătruns în lumea ştiinţei căutând potenţiale domenii de interes. Pleca de acasă înainte de răsăritul soarelui şi, de multe ori, se întorcea aproape de miezul nopţii cu tot felul de documente tehnice pe care le citea până spre dimineaţă; nu prea mai avea timp pentru sculptură. În perioadele în care nu absorbea cantităţi imense de informaţii, a reuşit să reia legătura cu vechiul său serviciu. Mossadul avea acum un nou director, pe Nahum Admoni. Ca şi Rafi Eitan, Admoni bănuia de mult ce intenţii aveau americanii în Orientul Mijlociu. În aparenţă, Washington-ul continua să-şi arate devotamentul faţă de Israel, iar CIA ţinea deschis canalul neoficial de comunicare pe care îl inauguraseră Isser Harel şi Allen Dulles. Admoni se plângea însă că informaţiile nu erau prea importante.

Şeful Mossadului era de asemenea îngrijorat de rapoartele primite de la *katsa* şi *sayanim*-i cu poziţii bune

la Washington. Aceştia aflaseră că avuseseră loc întâlniri discrete între funcţionari de rang înalt ai Departamentului de Stat şi lideri arabi apropiaţi lui Yasser

Arafat, care discutaseră despre ce se putea face pentru a determina Israelul să fie mai înţelegător cu privire la revendicările palestinienilor. Admoni i-a spus lui Rafi Eitan că acum nu mai putea considera Statele Unite „prieten la bine şi la greu”.

Această atitudine a fost întărită de un incident care a zdruncinat credinţa SUA în propria inviolabilitate mai mult decât orice eveniment petrecut după încheierea Războiului din Vietnam.

În august 1983, agenţii Mossadului au aflat că se pregătea un atac împotriva forţelor americane trimise de ONU la Beirut într-o misiune de menţinere a păcii. Agenţii au identificat un camion Mercedes încărcat cu jumătate de tonă de explozibili. Conform înţelegerii, Mossadul ar fi trebuit să transmită aceste informaţii CIA, însă, la o întrunire de la sediul Mossadului, personalul a fost informat că „trebuie să se asigure că oamenii noştri sunt cu ochii pe camion. În ceea ce-i priveşte pe yankei, noi nu suntem aici ca să-i apărăm. Pot să-şi poarte şi singuri de grijă. Dacă începem să facem prea multe pentru yankei, ne aprindem singuri paie în cap”.

La 23 octombrie 1983, urmărit îndeaproape de israelieni, camionul a pătruns cu toată viteza în incinta cartierului general al Batalionului 8 Infanterie Marină al Armatei SUA, situat în apropierea Aeroportului Beirut. Au murit 241 de soldaţi americani.

După spusele unui fost agent, Victor Ostrovsky, reacţia celor din eşaloanele superioare ale Mossadului a fost că, „dacă au vrut să-şi bage nasul în chestiunea libaneză, să plătească”.

Datorită acestei atitudini, Rafi Eitan se gândea serios să se ocupe de SUA. Comunitatea ştiinţifică de aici era cea mai avansată din lume, iar tehnologia militară era fără egal. LAKAM ar fi dat lovitura dacă ar fi pus mâna numai

pe o parte a informaţiilor respective. Primul obstacol pe care trebuiau să-l depăşească era şi cel mai greu: găsirea unui informator destul de bine plasat care să le furnizeze datele necesare.

Folosind lista colaboratorilor evrei din SUA la a cărei întocmire contribuise pe vremea când lucra în Mossad, Rafi a făcut cunoscut faptul că era interesat să găsească pe cineva din SUA care avea cunoştinţe ştiinţifice şi atitudine proisraeliană. Luni de zile nu a primit niciun răspuns.

Apoi, în aprilie 1984, Aviem Sella, colonel în aviaţia israeliană, care îşi luase concediu pentru a studia informatica la Universitatea New York, a mers la o petrecere dată de un ginecolog evreu bogat în partea de est a Manhattan-ului. Sella, o mică celebritate în cadrul comunităţii evreieşti din oraş, era cunoscut drept pilotul care condusese, cu trei ani în urmă, un atac aerian în urma căruia fusese distrus un reactor nuclear irakian.

La petrecere se afla şi un tânăr sfios, care zâmbea cu timiditate şi nu părea să se simtă în largul său printre doctori, avocaţi şi bancheri. I-a spus lui Sella că îl cheamă Jonathan Pollard şi că singurul motiv pentru care venise la petrecere era să-l cunoască pe el. Ruşinat de aşa o vădită adulaţie, Sella a schimbat câteva vorbe din politeţe şi era gata să plece când Pollard i-a mărturisit că, pe lângă faptul că era un sionist convins, lucra pentru serviciul de informaţii al marinei americane. Imediat, vicleanul Sella a aflat că Pollard lucra la Centrul de Alertă Antiteroristă, una dintre cele mai secrete instituţii ale marinei, în Suitland, Maryland. Printre îndatoririle lui Pollard se număra şi evidenţa tuturor materialelor secrete despre activităţile teroriste din întreaga lume. Munca lui era atât de importantă, încât avea acces la informaţii strict confidenţiale.

Sella nu şi-a putut crede urechilor, mai ales când Pollard a început să-i dea detalii despre incidentele petrecute în momentul în care serviciile americane nu au

mai cooperat cu cele israeliene. Sella a început să se întrebe dacă nu cumva Pollard participa la o operaţiune prin care FBI încerca să recruteze un israelian.

Totuşi vehementul Pollard avea ceva ce inspira încredere. În aceeaşi noapte, Sella a telefonat la Tel Aviv şi a vorbit cu comandantul serviciului de informaţii al forţelor aeriene. Ofiţerul i-a făcut legătura cu şeful statului-major al aviaţiei israeliene. Sella a primit ordin să dezvolte relaţia cu Pollard.

Au început să se întâlnească la patinoarul din Rockefeller Piaza, într-o cafenea de pe strada 48, în Central Park. De fiecare dată, Pollard îi dădea documente secrete pentru a-şi confirma spusele. Sella trimitea materialele la Tel Aviv cu acea înfiorare pe care ţi-o dă sentimentul că participi la o importantă operaţiune secretă. A fost deci uimit când a aflat că Mossadul ştia totul despre Pollard, care se mai oferise să spioneze pentru ei cu doi ani în urmă, însă fusese refuzat, fiind considerat „instabil”. Un *katsa* din New York l-a descris pe Pollard ca pe un om „singuratic […] cu o imagine distorsionată despre Israel”.

Nefiind dispus să renunţe la rolul pe care îl avea într-o operaţiune cu siguranţă mult mai interesantă decât statul în faţa calculatorului într-o sală de curs, Sella a început să caute o modalitate ca lucrurile să avanseze. În timpul şederii sale la New York, l-a cunoscut pe ataşatul ştiinţific de la consulatul israelian din oraş. Numele său era Yosef Yagur şi fusese pus de Eitan să se ocupe de toate operaţiunile desfăşurate de LAKAM în SUA.

Sella l-a invitat pe Yagur să ia cina cu el şi cu Pollard. La masă, Pollard a repetat că Israelului nu i se dădeau informaţii ca să se apere de teroriştii arabi pentru că Statele Unite nu voiau să strice relaţiile cu producătorii arabi de petrol.

În acea noapte, folosind o linie telefonică sigură de la consulat, Yagur l-a sunat pe Rafi Eitan. Deşi era foarte devreme la Tel Aviv, acesta era la birou. Când a închis

telefonul, soarele aproape răsărise. Eitan era fericit: îşi găsise informatorul.

În următoarele trei luni, Yagur şi Sella s-au văzut adeseori cu Pollard şi cu viitoarea lui soţie, Anne Henderson. I-au dus la restaurante scumpe, la spectacole pe Broadway, la premiere cinematografice. Pollard continua să le dea documente importante. Rafi Eitan nu putea decât să se minuneze de cât de bune erau materialele. A hotărât că era timpul să-şi cunoască sursa.

În noiembrie 1984, Sella şi Yagur i-au invitat pe Pollard şi pe Henderson să-i însoţească într-o călătorie plătită de ei la Paris.

Yagur i-a spus lui Pollard că vacanţa era „o mică recompensă pentru tot ceea ce faci pentru Israel”. Au zburat împreună la clasa I şi au fost aşteptaţi de o maşină care i-a dus la Hotelul Bristol. Acolo îi aştepta Rafi Eitan.

Până a doua zi dimineaţă, Rafi Eitan făcuse toate aranjamentele pentru ca Pollard să spioneze mai departe pentru ei. Lucrurile nu mai aveau să fie la fel de simple ca înainte. Odată misiunea încheiată, Sella urma să dispară din peisaj. Yagur avea să devină contactul oficial al lui Pollard. A fost pus la punct un sistem adecvat de transmitere a documentelor. Pollard trebuia să le aducă la apartamentul lui Irit Erb, o secretară grizonantă de la ambasada din Washington. În bucătăria acesteia fusese instalat un xerox performant cu care să se copieze materialele. Vizitele lui Pollard trebuiau să aibă loc în acelaşi timp cu vizitele la anumite spălătorii auto. În timp ce i se spăla maşina, Pollard îi dădea documentele lui Yagur, care era şi el cu maşina la spălat. Sub tabloul de bord era ascuns un copiator cu baterii. Şi apartamentul lui Erb, şi spălătoriile auto se aflau în apropierea Aeroportului Naţional din Washington, astfel încât Yagur ajungea repede cu avionul la şi de la New York. De la consulat, trimitea materialul printr-un fax sigur la Tel Aviv.

Rafi Eitan s-a întors la Tel Aviv unde a aşteptat rezultatele. Acestea i-au întrecut toate aşteptările: detalii

despre livrări de arme ruseşti către Siria şi alte state arabe, dar şi poziţia exactă a rachetelor SS-21 şi SĂ-5; hărţi şi fotografii din satelit ale arsenalelor irakiene, siriene şi iraniene, ca şi ale locurilor în care se fabricau arme chimice şi biologice.

Rafi Eitan şi-a făcut repede o părere foarte clară despre metodele de spionaj folosite de SUA nu numai în Orientul Mijlociu, ci şi în Africa de Sud. Pollard îi transmisese rapoarte primite de la agenţi ai CIA pe baza cărora s-a putut face un plan general al reţelei de spionaj din ţară. Unul dintre documente conţinea informaţii amănunţite despre detonarea de către Africa de Sud a unui dispozitiv nuclear la 14 septembrie 1979 în partea de sud a Oceanului Indian. Guvernul de la Pretoria negase în permanenţă că ţara sa devenise putere nucleară. Rafi Eitan a aranjat ca Mossadul să trimită autorităţilor de la Pretoria copii după toate documentele legate de Africa de Sud, distrugând practic reţeaua CIA. Doisprezece agenţi au fost nevoiţi să părăsească ţara în grabă.

În următoarele 11 luni, Jonathan Pollard a continuat să fure informaţii de la spionajul american. Peste 1.000 de documente strict confidenţiale, peste 10 m^3 de hârtie, au ajuns în Israel. Înainte de a le transmite mai departe Mossadului, Rafi Eitan le devora. Informaţiile i-au permis lui Nahum Admoni să sfătuiască guvernul de coaliţie al lui Shimon Peres să răspundă politicii aplicate de Washington în Orientul Mijlociu într-o manieră care, în trecut, ar fi fost imposibilă. Unul dintre stenografii care participau la întâlnirile duminicale ale membrilor cabinetului de la Ierusalim a afirmat că, „ascultându-l pe Admoni, aveai impresia că te afli în Biroul Oval. Nu numai că ştiam cum tratau cei de la Washington problemele care ne interesau, dar aveam suficient timp să reacţionăm înainte de a lua o decizie”.

Pollard devenise un factor crucial în misterele politicii israeliene şi în subtilităţile luării deciziilor. Rafi Eitan a acceptat să i se dea lui Pollard un paşaport

israelian pe numele de Danny Cohen, precum şi o sumă lunară generoasă. În schimb, voia ca Pollard să-i furnizeze detalii despre activităţile de interceptare a comunicaţiilor desfăşurate de NSA în Israel şi despre metodele de ascultare folosite în ambasada israeliană de la Washington şi în alte reprezentanţe diplomatice din SUA.

Înainte să furnizeze informaţiile, Pollard a fost arestat, la 21 noiembrie 1985, în faţa ambasadei israeliene de la Washington. Câteva ore mai târziu, Yagur, Sella şi secretara ambasadei au prins o cursă a companiei El Al de la New York la Tel Aviv înainte ca agenţii FBI să-i poată opri. Odată ajunşi în Israel, au dispărut în braţele protectoare ale unei recunoscătoare comunităţi de informaţii. Pollard a fost condamnat la detenţie pe viaţă, iar soţia sa, la cinci ani de închisoare.

În 1999, Pollard şi-a aflat mângâierea în eforturile neobosite ale unor puternice grupuri evreieşti de a-l elibera. Conferinţa Principalelor Organizaţii Evreieşti din America, o asociaţie formată din peste 50 de grupuri, a lansat o campanie susţinută de punere în libertate a lui Pollard în virtutea faptului că acesta nu săvârşise un act de înaltă trădare faţă de SUA „fiindcă Israelul era pe atunci şi rămâne şi acum un aliat important”. Grupuri religioase evreieşti deopotrivă de influente, precum Uniunea Congregaţiilor Evreieşti din America şi Uniunea Ortodoxă, şi-au oferit sprijinul. Alan M. Dershowitz, profesor de drept la Harvard, care fusese avocatul lui Pollard, spunea că nimic nu demonstra faptul că spionul compromisese efectiv „capacitatea naţiunii de a culege informaţii secrete sau că dezvăluise date ale unor servicii secrete internaţionale”.

Alarmaţi de ceea ce considera a fi o campanie abilă de relaţii publice orchestrată de Israel, comunitatea de informaţii a SUA a făcut un lucru neobişnuit. A ieşit în faţa opiniei publice şi a explicat faptele care aveau legătură cu trădarea lui Pollard. A fost o hotărâre îndrăzneaţă şi periculoasă în acelaşi timp. Nu numai că avea să arunce

lumină asupra unor documente care conţineau informaţii sensibile, dar avea şi să mobilizeze împotriva sa tot mai puternicul lobby evreiesc. Doar văzuse ce efecte avusese asupra altora în atmosfera frenetică de la Washington. Reputaţia oricui putea fi pătată în mod discret în timpul unui cocktail dat la o ambasadă sau la un dineu liniştit organizat în Georgetown.

Serviciile secrete americane se temeau că preşedintele Clinton – „într-unul dintre momentele sale donchihoteşti”, după cum mi-a spus un reprezentant al CIA – avea să-l elibereze pe Pollard înainte să-şi termine mandatul dacă acest lucru îi garanta că Israelul va accepta un acord de pace, iar el va repurta un ultim succes în domeniul politicii externe. George Tenet, care, în momentul scrierii acestei cărţi, era directorul CIA, îl avertizase pe preşedinte „că eliberarea lui Pollard va demoraliza comunitatea de informaţii”. La care Clinton ar fi spus doar atât: „Vom vedea, vom vedea”.

La Tel Aviv, Rafi Eitan a urmărit îndeaproape fiecare mişcare, spunându-le prietenilor că, „atunci când va veni ziua în care Jonathan va ajunge în Israel, voi fi încântat să beau o cafea cu el”.

Între timp, Eitan a continuat să se bucure de succesul unei alte operaţiuni organizate de el împotriva SUA, datorită căreia Israelul a devenit prima putere nucleară din Orientul Mijlociu.

Capitolul 5

Sabia nucleară a lui Ghedeon în 1945, în obscuritatea unui cinematograf din Tel Aviv, Rafi Eitan asistase la naşterea erei nucleare deasupra Hiroshimei. În timp ce soldaţii tineri din jurul său fluierau şi aplaudau la vederea oraşului japonez devastat, el se gândea la două lucruri: va avea vreodată Israelul o asemenea armă? Dacă vecinii arabi o vor obţine primii?

Din când în când, de-a lungul anilor, aceste întrebări îi veniseră din nou în minte. Dacă Egiptul ar fi avut o bombă nucleară, ar fi ieşit învingător din Criza Canalului

Suez, iar Războiul de Şase Zile sau Războiul de Yom Kippur n-ar mai fi avut loc. Israelul ar fi fost un deşert nuclear. Cu o armă nucleară, Israelul avea să fie invincibil.

În acele zile, pentru un agent a cărui misiune era în primul rând să omoare terorişti, asemenea întrebări prezentau numai un interes teoretic, iar găsirea unui răspuns era treaba altora. Când însă a preluat conducerea LAKAM, a început să se gândească serios la această problemă. Acum avea o singură întrebare: putea să ajute Israelul să beneficieze de un scut nuclear?

Citind până noaptea târziu, întărit de cele 40 de pastile cu vitamine pe care le lua zilnic, a aflat că, la început, politicienii şi oamenii de ştiinţă ai Israelului avuseseră păreri diferite în privinţa „nuclearizării”. În arhive a găsit informaţii despre discuţiile aprinse purtate la şedinţele cabinetului, despre monologurile înverşunate ale oamenilor de ştiinţă şi despre vocea impunătoare a premierului David Ben-Gurion care răzbea întotdeauna în mijlocul tulburărilor, protestelor şi certurilor nesfârşite.

Necazurile au început în 1956, când Franţa a trimis Israelului un reactor de 24 MW. Ben-Gurion a anunţat că scopul lui era să alimenteze o „staţie de pompare” cu ajutorul căreia deşertul avea să fie transformat într-un „paradis agricol prin desalinizarea a aproape cinci miliarde de metri cubi de apă de mare anual”. Anunţul a dus la demisia imediată a şase dintre cei şapte membri ai Comisiei Israeliene pentru Energie Atomică sub pretextul că, de fapt, reactorul avea să fie precursorul „aventurismului politic care va uni întreaga lume împotriva noastră”. Strategii militari i-au susţinut. Yigal Allon, erou al Războiului de Independenţă, a condamnat pe faţă „opţiunea nucleară”; Yitzhak Rabin, care avea să devină în scurt timp şeful Statului-Major al IDF, a protestat în termeni la fel de expliciţi. Chiar şi Ariel Sharon, principalul susţinător al politicii agresive a Israelului, s-a opus cu vehemenţă creării unui arsenal nuclear. „Avem cele mai bune forţe convenţionale din regiune”.

Ignorând întreaga opoziţie, Ben-Gurion a dat ordin ca reactorul să fie amplasat în Deşertul Negev, în apropierea localităţii Dimona, o aşezare pustie, măturată de furtuni de nisip. Cândva, punct de oprire pentru caravane pe ruta dintre Cairo şi Ierusalim, Dimona devenise de mult un loc uitat de vreme. Mai apărea doar pe câteva hărţi, în deşertul de la sud de Tel Aviv. De acum înainte însă, niciun cartograf nu avea să mai poată indica locul în care Israelul începuse să facă primii paşi spre era nucleară.

Cupola argintie de la Dimona – sub care se afla reactorul – se înălţa deasupra deşertului. La Kirya le Mehekar Gariny, numele evreiesc al Dimonei, erau angajaţi peste 2.500 de oameni de ştiinţă şi tehnicieni. Aceştia lucrau în cea mai fortificată fabrică din lume. Nisipul din jurul gardurilor era în permanenţă verificat, în căutarea urmelor unor eventuali intruşi. Piloţii aveau ordin să doboare orice avion care ar fi zburat pe o rază de 8 km. Genieştii au săpat o groapă adâncă de 25 m pentru încăperea care avea să adăpostească reactorul, parte integrantă a unui complex subteran cunoscut sub numele de Machon-Doi. În centrul acestuia se afla unitatea de separare-reprocesare, care fusese expediată din Franţa ca „utilaj textil”.

Reactorul singur nu avea cum să-i ofere Israelului o bombă nucleară. Fabricarea acesteia necesita material radioactiv, uraniu sau plutoniu. Cele câteva puteri nucleare ale lumii căzuseră de acord să nu furnizeze niciodată mai mult de 1 g din substanţele respective celor care nu făceau parte din „club”. Oricât era de impunător, reactorul de la Dimona nu era decât un ornament până la primirea materialelor radioactive.

La trei luni de la instalarea reactorului, a început să funcţioneze, în orăşelul Apollo din Pennsylvania, într-o fostă oţelărie din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, o mică firmă de prelucrare a materialelor nucleare, Numec. Director general era dr. Salman Shapiro.

În baza de date a LAKAM în care apăreau evreii

americani cu realizări remarcabile în domeniul ştiinţei, Shapiro era trecut şi ca important strângător de fonduri pentru Israel. Rafi Eitan ştia că aflase o posibilă soluţie pentru alimentarea cu material radioactiv a reactorului de la Dimona. A ordonat o anchetă amănunţită cu privire la antecedentele lui Shapiro şi ale tuturor angajaţilor uzinei. De anchetă s-a ocupat agentul Mossadului de la Washington.

Odată pornit acest proces, Rafi Eitan a continuat să se afunde într-o poveste care avea să-l poarte din deşertul fierbinte al Dimonei până pe coridoarele răcoroase ale Casei Albe.

Printre datele trimise de *katsa* de la Washington se afla o copie a unei note scrise la 20 februarie 1962 de Comisia pentru Energie Atomică a SUA şi adresate lui Shapiro, în care acesta era avertizat pe faţă că „nerespectarea regulilor de securitate poate atrage după sine pedepsele prevăzute de lege, şi anume Legea energiei atomice din 1954 şi legile spionajului”.

Această ameninţare i-a întărit lui Rafi Eitan convingerea că aflase calea spre industria nucleară a SUA. Numec părea să fie o companie cu deficienţe nu numai sub aspectul securităţii, ci şi al contabilităţii şi managementului, care lăsau mult de dorit după părerea autorităţii naţionale de supraveghere în domeniul nuclear. Însă chiar aceste deficienţe făceau din companie o ţintă atât de interesantă.

Fiu al unui rabin ortodox, Salman Shapiro a ajuns departe datorită minţii sale sclipitoare. La vârsta de 28 de ani, îşi luase doctoratul în chimie la Universitatea „John’s Hopkins”. Fiind extrem de muncitor, a ajuns un membru important al echipei de cercetare-dezvoltare a laboratorului de la Westinghouse; corporaţia respectivă avea contract cu Marina SUA pentru construcţia de reactoare destinate submarinelor. Datele cu privire la viaţa personală a lui Shapiro arătau că unele dintre rudele sale fuseseră victime ale Holocaustului, iar Shapiro, „în felul

său discret”, strânsese câteva milioane de dolari pentru Institutul Technion din Haifa, care oferea cursuri în domeniile ştiinţei şi ingineriei.

În 1957, Shapiro a plecat de la Westinghouse şi a pus pe picioare firma Numec. Aceasta avea 25 de acţionari, cu toţii simpatizanţi ai Israelului. Shapiro s-a trezit astfel în fruntea unei mici companii dintr-o industrie cu o concurenţă extrem de agresivă. Cu toate acestea, Numec a câştigat mai multe contracte de recuperare a uraniului îmbogăţit, proces care, de obicei, ducea la pierderea unei cantităţi de uraniu. Nimeni nu putea spune când avea loc această pierdere sau cât de mare era ea, ceea ce l-a făcut pe Rafi Eitan să-şi ia vitaminele cu şi mai multă satisfacţie.

A continuat să citească despre faptul că relaţia şi aşa încordată dintre Israel şi SUA cu privire la dorinţa statului evreu de a deveni o putere nucleară s-a tensionat şi mai mult odată cu vizita lui Ben-Gurion la Washington în 1960. La întâlnirile cu reprezentanţi ai Departamentului de Stat, acestuia i s-a spus fără ocolişuri că, dacă Israelul ar poseda arme nucleare, raportul de forţe din Orientul Mijlociu ar fi afectat. În februarie 1961, preşedintele John F. Kennedy i-a scris lui Ben-Gurion sugerându-i ca Dimona să fie inspectată periodic de Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică.

Alarmat, Ben-Gurion s-a dus la New York să discute cu preşedintele SUA la Hotelul Waldorf-Astoria. Liderul israelian era „foarte îngrijorat” de ceea ce considera a fi „necontenitele presiuni ale americanilor”. Kennedy era însă de neclintit: inspecţia trebuia să aibă loc. Ben-Gurion a cedat, încercând să-şi ascundă dezamăgirea. S-a întors acasă convins că „prezenţa unui catolic la Casa Albă este un lucru rău pentru Israel”. Prim-ministrul a apelat la singurul om de încredere de la Washington, Abraham Feinberg, un sionist care susţinea aspiraţiile nucleare ale Israelului.

Pe de o parte, newyorkezul era cel mai important evreu care strângea fonduri pentru Partidul Democrat.

Feinberg nu ascundea motivul pentru care strânsese multe milioane: fiecare dolar era cheltuit pentru ca partidul să susţină Israelul în Congres. De asemenea, făcuse rost în mod discret de alte milioane de dolari pentru a crea Dimona. Banii ajungeau sub formă de cecuri la Banca Israelului din Tel Aviv, evitându-se în felul acesta restricţiile valutare israeliene. Ben-Gurion i-a spus lui Feinberg: „Zbârleşte-te niţel la băieţaşul ăsta. Fă-l să înţeleagă realitatea vieţii”.

Metoda lui Feinberg consta în exercitarea de presiuni politice directe – aceeaşi metodă care îl scosese din fire pe Kennedy în timpul campaniei pentru preşedinţie. Atunci, Feinberg îi spusese pe faţă: „Suntem dispuşi să vă plătim notele de plată dacă ne lăsaţi să vă controlăm politica pe care o urmaţi în Orientul Mijlociu”. Kennedy a promis atunci să ofere Israelului toate şansele cu putinţă. Feinberg a acceptat să contribuie pentru început cu 500.000 de dolari la campanie – „urmând să mai vină şi alţii”.

Acum a folosit aceeaşi abordare directă: dacă insista asupra inspecţiilor de la Dimona, preşedintele Kennedy trebuia „să nu se mai bazeze pe sprijinul financiar al evreilor la următoarele alegeri”. O susţinere puternică a venit de la cine nu se aştepta. Secretarul de stat Robert S. McNamara i-a spus lui Kennedy că „înţelege de ce Israelul vrea o bombă nucleară”.

Cu toate acestea, Kennedy a rămas ferm pe poziţie, iar Israelul a fost obligat să accepte o inspecţie. Preşedintele le-a acordat în ultima clipă două concesii. În schimbul accesului la Dimona, SUA aveau să vândă Israelului rachete sol-aer Hawk, pe atunci cea mai avansată armă defensivă din lume. În plus, inspecţia nu trebuia să fie efectuată de Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică, ci de o echipă exclusiv americană, care avea să-şi anunţe vizita cu câteva săptămâni înainte.

Rafi Eitan a fost încântat de relatarea detaliată a felului în care israelienii îi păcăliseră pe inspectorii

americani.

Un centru de comandă fictiv a fost construit deasupra celui adevărat de la Dimona, cu panouri de control şi aparate computerizate ce păreau că măsoară într-adevăr producţia unui reactor implicat în planul de irigare care avea să transforme Deşertul Negev într-un loc cu vegetaţie luxuriantă. Zona în care se afla apa „grea” adusă prin contrabandă din Franţa şi Norvegia a fost pusă în afara perimetrului inspectat „din motive de siguranţă”. Simpla prezenţă a apei grele ar fi fost dovada faptului că reactorul era pregătit în cu totul alte scopuri.

La sosirea americanilor, israelienii au răsuflat uşuraţi când au constatat că niciunul nu vorbea evreieşte. Acest lucru a diminuat şi mai mult şansele ca inspectorii să descopere adevăratele intenţii cu privire la unitatea de la Dimona.

Rafi Eitan era pregătit să intre în scenă.

Accesul la uzina firmei Numec a fost dobândit relativ uşor. Ambasada Israelului la Washington a cerut Comisiei pentru Energie Atomică a SUA permisiunea „ca o echipă de oameni de ştiinţă evrei să viziteze unitatea respectivă pentru a înţelege mai bine temerile exprimate de inspectorii dumneavoastră cu privire la reciclarea deşeurilor nucleare”. Cererea a fost aprobată, deşi

FBI-ul desfăşură în acel moment o acţiune de supraveghere pentru a afla dacă Shapiro fusese recrutat ca spion israelian.

Nu fusese – şi nici nu avea să fie recrutat niciodată. Pe Rafi Eitan îl mulţumea faptul că Shapiro era un patriot adevărat, un sionist care credea în dreptul Israelului de a se apăra. Pe lângă faptul că Shapiro era bogat datorită familiei şi investiţiilor inteligente făcute la bursă, averea lui se mărise cu repeziciune datorită profiturilor enorme pe care Numec le realizase deja. De asemenea, spre deosebire de Jonathan Pollard, Shapiro nu era un trădător; iubirea lui pentru Statele Unite ale Americii era manifestă. Rafi Eitan ştia că şi o încercare de a-l recruta era

zadarnică. Shapiro trebuia deci să rămână în afara operaţiunii care începea să prindă contur în mintea lui Eitan.

Cu toate acestea, anumite riscuri erau inevitabile. Pentru a afla mai multe despre Numec, Rafi Eitan a trimis la Apollo doi agenţi ai LAKAM: pe Avraham Hermoni, care beneficia de acoperire diplomatică în cadrul ambasadei de la Washington în calitate de „consilier ştiinţific”, şi pe Jeryham Kafkafi, un *katsa* care opera în SUA ca scriitor independent pe teme ştiinţifice.

Ambii agenţi au vizitat unitatea de reciclare fără să aibă voie să o fotografieze. Shapiro le-a explicat că aceasta ar fi însemnat o încălcare a normelor Comisiei pentru Energie Atomică. Agenţilor Shapiro li s-a părut binevoitor, dar lui Hermoni i-a lăsat impresia „unui om vlăguit”.

Rafi Eitan a decis că sosise momentul să meargă el însuşi la Apollo. A alcătuit un grup de „inspectori”. Printre aceştia se numărau şi doi oameni de ştiinţă de la Dimona specializaţi în reciclarea deşeurilor nucleare. Un alt membru al echipei avea să treacă drept director al „Departamentului de Electronică al Universităţii din Tel Aviv, Israel”. Nu exista un asemenea post la universitate; bărbatul respectiv lucra în LAKAM, era agent de securitate şi trebuia să găsească o cale de a scoate din unitate deşeuri radioactive. Şi Hermoni făcea parte din grup: treaba lui era să indice zonele cu securitate deficitară descoperite pe parcursul vizitei sale anterioare. Rafi Eitan călătorea sub numele său adevărat, în calitate de „consilier ştiinţific al prim-ministrului Israelului”.

Delegaţii au fost acceptaţi de ambasada SUA de la Tel Aviv şi au primit viza. Rafi Eitan îşi prevenise echipa că ar putea fi urmărită de FBI din momentul în care ajungea la New York. Spre surprinderea lui însă, ochii săi experimentaţi nu au văzut nimic în acest sens.

Sosirea israelienilor la Apollo a coincis cu întoarcerea lui Shapiro dintr-un alt tur al universităţilor nord-americane în căutarea unor oameni de ştiinţă care să aibă

o atitudine „prietenoasă” faţă de Israel şi care să accepte să meargă acolo pentru a „rezolva problemele tehnice şi ştiinţifice ale ţării”. El avea să le acopere cheltuielile şi să compenseze scăderea salariilor.

Şederea lui Rafi Eitan şi a echipei sale la Apollo a fost discretă. Au stat la un motel şi şi-au petrecut cea mai mare parte a timpului la uzina firmei Numec, învăţând să obţină uraniu puternic îmbogăţit din hexafluorură gazoasă de uraniu. Shapiro le-a explicat că, potrivit normelor Comisiei pentru Energie Atomică, Numec trebuia să plătească penalizări pentru orice material îmbogăţit necontabilizat, 10 dolari pentru 1 g, respectiv 4.500 de dolari pentru 0,45 kg.

Rafi Eitan şi spionii lui au plecat din Apollo cu aceeaşi discreţie cu care veniseră.

Ce a urmat nu se poate decât deduce din rapoartele FBI, însă chiar şi acestea dădeau naştere unor întrebări chinuitoare cu privire la suspiciunile pe care Salman Shapiro este posibil să le fi avut în legătură cu motivele reale ale vizitei lui Rafi Eitan. Într-un raport al FBI se menţiona că, la o lună după ce israelienii s-au întors acasă, Numec a devenit partener al guvernului israelian într-o afacere de „pasteurizare a alimentelor şi sterilizare a materialelor medicale prin iradiere”.

Într-un alt raport al FBI se spunea „că, din cauza unei etichete de avertizare lipite pe fiecare container care conţine materiale radioactive, nu le-a deschis şi nu le-a examinat nimeni – în plus, nu a fost dispus nimeni să ne lase să facem asta”.

Motivul refuzului era faptul că ambasada Israelului la Washington explicase clar Departamentului de Stat că, dacă se încearcă inspectarea containerelor, acestea vor fi puse sub imunitate diplomatică. Departamentul de Stat a sunat la Departamentul Justiţiei şi l-a avertizat în legătură cu serioasele consecinţe diplomatice produse de încălcarea acestei imunităţi. Tot ce au putut face dezamăgiţii agenţi ai FBI a fost să asiste la încărcarea containerelor în avioanele

El Al pe Aeroportul Idlewild.

În ciuda eforturilor sale, şeful biroului CIA de la Tel Aviv, John Hadden, a spus că nu poate să confirme faptul că acele containere aveau ca destinaţie Dimona. FBI a consemnat nouă transporturi în şase luni de la vizita lui Rafi Eitan. Agenţii remarcau că acele containere ajungeau pe înserat şi plecau înainte să se lumineze de ziuă. Toate erau învelite în plumb, folosit la transportul uraniului îmbogăţit, şi pe fiecare era marcată în evreieşte Haifa drept destinaţie finală. De mai multe ori, agenţii au văzut cum „burlane de sobă" – bidoane pentru uraniu îmbogăţit – erau băgate în containere de oţel pe rampa de încărcare de la Numec. Fiecare „burlan" avea un număr care indica faptul că provenea din subteranele bine păzite ale companiei. FBI nu putea face însă nimic. Într-o notă a FBI se vorbea despre „presiuni politice exercitate de Departamentul de Stat pentru a nu se crea un incident diplomatic".

După zece luni, transporturile au încetat brusc. FBI a presupus că la Dimona ajunsese deja o cantitate suficientă de material radioactiv. În timpul discuţiilor pe care agenţia le-a avut cu Shapiro ulterior, acesta a negat că ar fi furnizat Israelului materiale folosite la fabricarea bombei atomice. FBI-ul a spus că, în urma verificării documentelor companiei, s-a constatat o discrepanţă în privinţa cantităţii de material reciclat. Shapiro a susţinut că „cea mai logică explicaţie" cu privire la cantitatea de uraniu care s-ar fi „pierdut" era aceea că s-a scurs în pământ ori s-a evaporat.

Una peste alta, lipseau 50 kg de material. Shapiro nu a fost acuzat de nicio infracţiune.

În anii care au urmat, este uşor de înţeles de ce Rafi Eitan a crezut că, după căderea Uniunii Sovietice, furtul de material radioactiv a devenit ceva foarte simplu. Un incident petrecut la 10 august 1994 pe Aeroportul Şeremetievo din Moscova a dovedit exact acest lucru.

În acea zi, la ora 12.45, Justiano Torres, îmbrăcat

într-un costum gri, cumpărat special pentru acest voiaj unic, a sosit în mod intenţionat cu întârziere pentru zborul 3369 al companiei Lufthansa spre München. În ciuda forţei sale fizice, a transpirat puţin din cauza greutăţii noii valize Delsey din piele neagră. Torres a scos biletul de clasa I şi i-a zâmbit angajatului. Zâmbetul a fost înregistrat de o cameră de luat vederi montată în secret în spatele biroului cu scopul de a-i surprinde fiecare mişcare.

Alte aparate îl filmaseră în secret în ultimele luni. Au fost filmate întâlnirile sale cu un om de ştiinţă rus revoltat, Igor Taşanka: întâlnirile de pe Dealurile Stalin, plimbările cu vaporaşul de agrement pe râul Moscova, cinele de la restaurantele controlate de mafia rusă, în sfârşit, întâlnirea la care Taşanka i-a dat o valiză în schimbul unui plic cu 5.000 de dolari. În orice caz, Torres făcuse o afacere fabuloasă: valiza conţinea material radioactiv.

Justiano Torres era curierul unui cartel Columbian al drogurilor care îşi extinsese afacerile, traficând o substanţă şi mai periculoasă. Valiza conţinea, în recipiente sigilate, cele 200 g de plutoniu 239 pe care i le vânduse Taşanka. Acestea valorau 50 de milioane de dolari. Plutoniul era extrem de nociv; contactul cu o particulă microscopică putea fi fatal. Cantitatea din valiză era suficientă pentru fabricarea unei mici bombe nucleare.

Pentru Un Saguy, fostul şef al serviciului de informaţii militare al Israelului, perspectiva era „coşmarul oricărei persoane raţionale: un grup de terorişti care deţineau destul material radioactiv pentru a distruge Tel Aviv-ul sau orice alt oraş. În activitatea de zi cu zi a serviciilor de informaţii, problema ameninţării nucleare reprezintă o prioritate”.

Serviciile de informaţii israeliene ştiau de mult că teroriştii puteau fabrica o bombă nucleară rudimentară. Un american, absolvent de fizică în anii 1970, descrisese fiecare proces care trebuia efectuat. Publicarea lucrării sale a provocat o mare consternare în Mossad.

Au început să apară posibilele scenarii ale Zilei

Judecăţii. Bomba putea ajunge dezmembrată la bordul unei nave sau putea fi trecută în mod clandestin dintr-o ţară în alta şi asamblată în Israel. Dacă nu erau îndeplinite revendicări imposibile, avea să fie detonată cu ajutorul unei telecomenzi. Oare guvernul avea să-şi păstreze poziţia? Analiştii Mossadului au stabilit că nu se va ceda. Această presupunere era întemeiată pe înţelegerea deplină a felului în care gândeau teroriştii la vremea respectivă: în anii 1970, chiar şi grupurile extremiste ar fi ezitat să detoneze o bombă nucleară din cauza preţului politic pe care ar fi trebuit să-l plătească. Ar fi fost renegate chiar şi de ţările care le susţineau în secret.

Prăbuşirea comunismului sovietic a făcut să renască temerile Mossadului. Apăruseră noi incertitudini; nimeni nu putea spune cu siguranţă cum avea să evolueze situaţia politică din Rusia. Mossadul descoperise deja că ruşii exportaseră rachete Scud, pe valută forte, în mai multe ţări din Orientul Mijlociu. Tehnicienii ruşi ajutaseră Algeria să construiască un reactor nuclear. Rusia avea mari rezerve de arme biologice, inclusiv un bacil al ciumei care putea ucide milioane de oameni. Dacă acesta ajungea, chiar şi în cantitate foarte mică, pe mâna teroriştilor? Un borcănel plin cu acel bacii putea decima populaţia oraşului Tel Aviv. Însă cea mai mare temere era că Rusia putea să-şi vândă arsenalul nuclear. Pentru Un Saguy, aceasta era o ameninţare „pe care nimeni nu o putea ignora”.

Psihologii Mossadului au alcătuit profilurile psihologice ale oamenilor de ştiinţă ruşi care puteau furniza materiale, precum şi o prezentare a motivelor acestora: unii ar fi făcut acest lucru exclusiv pentru bani, iar alţii, din diverse motive ideologice. Lista unităţilor ruseşti din care puteau fi furate materiale era incredibil de lungă. Directorul general al Mossadului, Shabtai Shavit, a trimis la Moscova doi *katsa* cu ordinul specific de a infiltra comunitatea ştiinţifică.

Unul dintre ei era Lila. Născută la Beirut din părinţi evrei, absolvise fizica la Universitatea Evreiască din

Ierusalim, iar acum lucra în secţia de informaţii ştiinţifice a Mossadului. Urmărise întâlnirile preliminare ale lui Torres cu Taşanka şi felul în care progresase afacerea.

Lila şi colegul ei au lucrat cot la cot cu agenţii Mossadului în Germania şi în alte ţări. Pistele au dus-o până în Columbia şi înapoi în Orientul Mijlociu. Alţi agenţi ai Mossadului au urmărit întâlnirile de la Cairo, Damasc şi Bagdad. Au apărut noi piste: Bosnia părea să fie o rută posibilă pentru contrabanda cu plutoniu 239 care avea drept destinaţie finală Irakul. Nu era însă pentru prima dată când complicitatea regimului lui Saddam era greu de dovedit.

De aceea, Torres a fost lăsat să transporte periculosul material cu ajutorul unei linii aeriene comerciale care nu bănuia nimic. Decizia a fost cântărită cu grijă de şefii serviciilor secrete germane şi ruseşti. Aceştia au ajuns la concluzia că riscul detonării plutoniului era „infinitezimal”. Ambele guverne şi-au dat acceptul ca Torres să călătorească astfel pentru a vedea dacă acesta îi va duce până la utilizatorul final al produsului. Israelul nu fusese consultat. În mod oficial, era vorba despre o operaţiune exclusiv germano-rusă. În trecut, Mossadul acţionase din umbră în mai multe rânduri, iar celelalte agenţii îşi asumaseră meritele.

În acea dimineaţă de august, de la locul său din care putea vedea porţile de îmbarcare ale aeroportului, Lila ştia că rolul său în acest caz se încheiase. Un agent al Mossadului cu numele de cod Adler era deja pe poziţie în holul Hotelului Excelsior din centrul München-ului, unde Torres avea să livreze marfa. Un alt agent, Mort, se afla la aeroport, aşteptând sosirea zborului 3369.

Al treilea agent, Ib, a stat la două scaune în spatele lui Torres în timpul celor trei ore cât a durat călătoria spre vest. Alături de Torres, dincolo de intervalul de trecere, stătea Viktor Sidorenko, ministrul adjunct al energiei atomice. Printre responsabilităţile sale se număra şi protejarea arsenalului nuclear al ţării. Rusia avea la acea

dată circa 130 t de plutoniu pentru uz militar, adică suficient pentru a fabrica 16.000 de bombe atomice, fiecare de două ori mai puternică decât cea care a distrus Hiroshima.

Sidorenko primise mai multe rapoarte îngrijorătoare în care se vorbea despre măsurile deficitare de control şi starea de spirit precară a angajaţilor din sute de institute şi centre de cercetare ruseşti care aveau acces la materiale radioactive. Cu câteva luni în urmă, un muncitor de la o centrală nucleară din Urali fusese arestat fiindcă avea, într-o pungă de plastic, pastile de uraniu radioactiv. Peste 5 kg de uraniu fuseseră furate de câţiva muncitori de la o altă centrală, de lângă Minsk, şi ascunse la ei acasă. Furturile fuseseră depistate după ce 1 kg fusese vândut pe 20 de sticle de votcă. Sidorenko mergea în Germania ca să asigure guvernul cancelarului Helmut Kohl că astfel de cazuri nu se vor mai repeta; nemţii ameninţau cu sancţiuni.

La 17.45, conform orarului, zborul 3369 a aterizat pe Aeroportul Franz Josef Strauss şi a tras la terminalul C. Ministrul Sidorenko a coborât primul. S-a urcat imediat într-o maşină care îl aştepta şi a fost dus într-o zonă bine păzită. Acolo, i s-a spus că Taşanka tocmai fusese arestat la Moscova.

Torres a intrat în zona sosirilor. Prezenţa poliţiştilor germani înarmaţi până în dinţi nu l-a surprins. După masacrarea sportivilor israelieni participanţi la Jocurile Olimpice, München-ul exagera cu măsurile de securitate. Torres a sunat la Hotelul Excelsior şi a cerut camera 23. Acolo aştepta un spaniol, Javier Arratibel, care figura în paşaport drept „industriaş”. De fapt, era cel care avea să cumpere plutoniul. Spaniolul i-a telefonat unui bărbat pe care îl cunoştea numai sub numele de Julio-o.

Apelurile au fost ascultate de agenţi germani. În timp ce se îndrepta spre banda de bagaje ca să-şi ia valiza, Torres era urmărit, dintr-un birou aflat în apropiere, de şeful poliţiei din München, Wolfgang Stoephasius, şi de

şeful serviciului de informaţii militare.

Torres şi-a luat valiza şi s-a dus spre ieşirea destinată celor care nu aveau nimic de declarat. Ib şi Mort l-au urmat. Mai mult nu puteau face. Nu erau autorizaţi să-l aresteze acolo. Stoephasius a ieşit din birou. Era semnalul că se putea acţiona.

Într-o clipă, Torres a fost înconjurat şi luat cu forţa. Valiza a fost dusă într-o încăpere, unde aştepta un om îmbrăcat în alb, care avea un contor Geiger. Cu el erau câţiva experţi în bombe. Aceştia au folosit un dispozitiv portabil cu raze X pentru a vedea dacă valiza era plină de explozivi. Nu era. Nici dispozitivul Geiger nu a semnalat vreo scurgere de substanţe radioactive. Valiza a fost deschisă, înăuntru, înfăşurate cu grijă în plastic, erau recipientele cu plutoniu 239. Au fost scoase, aşezate în cutii rezistente la explozie şi duse la un camion blindat care aştepta afară. De acolo, au fost transportate la un complex nuclear din Germania.

La Hotelul Excelsior, Arratibel a fost arestat, dar următoarea verigă a lanţului, Julio-o, ajunsese deja în Ungaria. Poliţia ungară a spus că îl va căuta, însă, la München, nimeni nu îşi mai făcea speranţe. Se ştia că Ungaria era unul dintre punctele de trecere spre vest a contrabandiştilor ruşi.

Agenţii au informat Tel Aviv-ul de cele întâmplate.

La Tel Aviv, directorul general al Mossadului, Shabtai Shavit, a considerat că s-a obţinut o altă mică victorie în războiul interminabil dus împotriva terorismului nuclear. Nu era însă singurul care se întreba câte valize nu fuseseră descoperite şi cât timp va mai trece până la producerea unei explozii nucleare dacă nu erau îndeplinite anumite revendicări.

La câţiva kilometri depărtare de locul în care Shavit îşi punea aceste întrebări, Rafi Eitan, omul care pusese la cale ceea ce FBI şi CIA credeau şi acum că fusese furtul de material nuclear de la uzina de reciclare a companiei Numec din Apollo, continua să-şi petreacă timpul liber

realizând alte statui din fier vechi. Părea să fie împăcat cu lumea. Operaţiunile Pollard şi Apollo i se şterseseră din memorie; când era întrebat, spunea că nu-şi mai aminteşte nici prenumele lui Pollard şi nici pe cel al lui Shapiro. LAKAM fusese închis în mod oficial. Rafi Eitan susţinea că munca pe care o făcea în acel moment era foarte diferită de cea de dinainte: era directorul unei mici companii de navigaţie din Havana, unde mai avea acţiuni la o firmă care producea pesticide. Afirma că are o relaţie strânsă cu Fidel Castro, „lucru care, probabil, nu le place americanilor”. Nu mai pusese piciorul în SUA de când cu vizita la Apollo. Spunea că nici nu-şi doreşte să o facă deoarece bănuia că i s-ar putea pune încă „multe întrebări” despre Jonathan Pollard şi despre ce anume s-a întâmplat după vizita sa la Apollo.

Apoi, în aprilie 1997, numele lui Rafi Eitan a început să fie pomenit din nou în legătură cu un spion de la Washington pe care FBI îl identificase, dându-i numele de cod Mega.

Omul său de încredere din Mossad i-a spus lui Rafi Eitan că FBI începuse să investigheze rolul pe care Mega l-ar fi putut juca în afacerea Pollard. Fusese el sursa unor documente ultrasecrete livrate de Pollard? FBI îl interogase de curând pe Pollard în închisoare, iar acesta recunoscuse că, în ciuda faptului că avusese acces la documente strict confidenţiale, nu putuse obţine anumite documente pe care i le ceruse şeful său, lugubrul Yagur. Cei de la FBI ştiau că astfel de documente aveau o parolă specială care se schimba foarte des, uneori chiar zilnic. Cu toate acestea, Yagur părea a cunoaşte parola după câteva ore şi i-o transmitea lui Pollard. Oare Mega i-o dădea? Era Mega al doilea spion israelian de la Washington, aşa cum bănuia de multă vreme FBI? Cât de apropiat era el de Rafi Eitan?

Acestea erau întrebările periculoase care se puneau la Washington şi care puteau să strice relaţiile dintre SUA şi Israel.

După ce FBI l-a identificat ca fiind cel din spatele acţiunilor lui Pollard, Rafi Eitan a hotărât să nu mai lucreze pentru serviciile secrete israeliene. Voia să-şi sfârşească zilele fără să-şi asume alt risc decât acela de a se arde cu aparatul de sudură pe care îl mânuia în timp ce sculpta.

Instinctul îi spunea că evenimentele de la Washington reprezentau o ameninţare pentru el, căci o echipă a CIA putea încerca să-l răpească atunci când intra sau ieşea din Cuba şi să-l ducă la Washington pentru interogatoriu, cu urmări imprevizibile. Descoperirea existenţei lui Mega dădea însă de gândit şi celor din eşaloanele superioare ale spionajului israelian, Vaadat Rashei Hesherutim, Comitetul şefilor de servicii, a căror misiune principală este să coordoneze toate activităţile din domeniul spionajului şi securităţii din ţară şi din străinătate.

Însă nici chiar ei nu ştiau cine era Mega. Nu li se spusese decât că acesta ocupa o poziţie înaltă în administraţia Clinton. Nu se putea şti nici dacă preşedintele îl moştenise de la guvernul Bush. Numai directorul în funcţie al Mossadului ştia de cât timp ocupa Mega acea poziţie.

Membrii comitetului ştiau totuşi că direcţia de contraspionaj a FBI credea până la urmă că lipsa de acţiune împotriva Mossadului se datora în primul rând influenţei pe care o exercita comunitatea evreiască la Washington şi reticenţei administraţiilor succesive de a i se opune. Se putea apela din nou la această influenţă pentru a potoli furtuna care se stârnise din momentul în care Mega fusese descoperit de FBI. La 16 februarie 1997, NSA a furnizat FBI înregistrarea unei convorbiri telefonice nocturne desfăşurate între un agent al Mossadului de la ambasada Israelului, identificat ca Dov, şi superiorul său de la Tel Aviv, al cărui nume nu a fost pronunţat în timpul scurtei conversaţii.

Dov voia să ştie dacă să meargă sau să nu meargă la Mega după o copie a unei scrisori adresate de Warren

Christopher, secretarul de stat din acea perioadă, preşedintelui OEP, Yasser Arafat.

Scrisoarea conţinea o serie de asigurări date de Christopher lui Arafat la 16 ianuarie în legătură cu retragerea trupelor israeliene din oraşul Hebron, din Cisiordania. Vocea de la Tel Aviv i-a cerut lui Dov: „Lasă scrisoarea. Nu pentru asta îl folosim pe Mega”.

Această scurtă conversaţie a fost primul indiciu pe care l-a avut FBI despre importanţa lui Mega. Numele respectiv nu mai fusese auzit în cursul supravegherii permanente efectuate asupra ambasadei şi diplomaţilor ei. Folosind computere de ultimă generaţie, FBI şi-a intensificat eforturile de identificare a lui Mega şi s-a concentrat asupra cuiva care fie lucra acolo, fie avea acces la un funcţionar superior al Consiliului Securităţii Naţionale, organismul care îl consiliază pe preşedinte în probleme de spionaj şi apărare. Acesta îşi are sediul la Casa Albă, iar printre membrii săi se numără vicepreşedintele SUA, secretarul de stat şi secretarul apărării. Directorul CIA şi şeful Statului-Major Reunit au rol consultativ. Stafful permanent este condus de consilierul preşedintelui SUA pe probleme de securitate naţională.

Felul în care a aflat ambasada Israelului că a fost compromis canalul de comunicare sigură cu Tel Aviv-ul rămâne în continuare un secret la fel de bine păzit ca identitatea lui Mega. Asemenea tuturor misiunilor diplomatice ale Israelului, ambasada de la Washington era dotată în permanenţă cu aparatură tot mai sofisticată de cifrare şi interceptare a transmisiunilor: o bună parte a acestor echipamente erau făcute după schiţe furate de la americani.

La 27 februarie 1997, la Tel Aviv, într-o frumoasă dimineaţă, membrii Comitetului şefilor de servicii au plecat de la birourile lor situate în diverse locuri ale oraşului şi au luat-o pe o stradă largă, numită Rehov Shaul Hamaleku, îndreptându-se spre o poartă bine păzită, construită într-

un zid alb, înalt, care avea deasupra sârmă ghimpată. De după el nu se vedeau decât acoperişurile clădirilor. Deasupra lor se înălţa un turn masiv de beton, vizibil din orice parte a oraşului. La diferite înălţimi erau mănunchiuri de antene electronice. În turn era sediul cartierului general al Forţelor de Apărare ale Israelului (IDF). Complexul este cunoscut sub numele de Kirya, care înseamnă pur şi simplu „loc”.

Cu puţin înainte de ora 11, şefii serviciilor de informaţii şi-au folosit cartelele magnetice pentru a intra într-una dintre clădirile de lângă turn. La fel ca majoritatea birourilor guvernamentale israeliene, sala de şedinţe în care au intrat avea un aspect urât.

Şedinţa a fost prezidată de Danny Yatom, de curând numit şef al Mossadului de premierul Benjamin Netanyahu. Yatom avea reputaţia unui personaj inflexibil, în stilul lui Netanyahu. La Tel Aviv circula zvonul că noul şef al Mossadului avusese „grijă” de controversatul prim-ministru atunci când pitoreasca sa viaţă personală îi ameninţase cariera. În jurul mesei de cedru, bărbaţii îl ascultau cu atenţie pe Yatom prezentând strategia care avea să fie adoptată în caz că afacerea Mega ajungea într-un punct critic.

Israelul urma să prezinte un protest în legătură cu încălcarea statutului diplomatic prin montarea de microfoane în ambasada sa de la Washington, manevră care ar fi deranjat fără îndoială administraţia Clinton. Apoi, colaboratorii care aveau legătură cu mass-media americană urmau să primească instrucţiuni spre a răspândi informaţia că Mega era decodificarea incorectă a cuvântului evreiesc *Elga*, pe care Mossadul îl folosea de multă vreme cu referire la CIA. în plus, cuvântul Mega era foarte cunoscut spionilor americani. Megawatt era numele de cod folosit până nu demult pentru a desemna, împreună cu Mossadul, informaţiile comune. Mai mult, *sayanim*-ii trebuiau să adauge că un alt cuvânt, kilowatt, era folosit pentru datele cu privire la terorism pe care le aveau

ambele părţi.

Deocamdată însă, nu trebuia să se facă nimic, a conchis Yatom.

În martie 1997, primind informaţii de la agentul din Washington, Yatom a acţionat. A trimis la Washington o echipă *yaholomin* să verifice informaţiile agentului cu privire la convorbirile cu caracter sexual pe care preşedintele Clinton le avea cu o fostă asistentă de la Casa Albă, Monica Lewinsky. Preşedintele dădea telefon din Biroul Oval la apartamentul ei din complexul Watergate. Cum Casa Albă era protejată prin mijloace electronice, echipa *yaholomin* s-a axat pe apartamentul lui Lewinsky. A început să intercepteze convorbiri telefonice cu caracter sexual explicit între preşedinte şi aceasta. Înregistrările au fost trimise la Tel Aviv prin curier diplomatic.

La 27 martie, Clinton a mai invitat-o o dată pe Lewinsky în Biroul Oval, exprimându-şi convingerea că o ambasadă străină le înregistra convorbirile. Alte amănunte nu i-a dat. La scurt timp după aceasta, aventura lor s-a încheiat.

La Tel Aviv, strategii Mossadului se gândeau cum să folosească înregistrările deosebit de compromiţătoare; erau potrivite pentru şantaj, deşi nimeni nu a sugerat vreo tentativă de a-l şantaja pe preşedintele Statelor Unite. Unii însă au văzut în aceste înregistrări o armă care putea fi folosită dacă Israelul ar fi ajuns să fie încolţit în Orientul Mijlociu, neputând să conteze pe ajutorul lui Clinton.

Toţi erau de părere că FBI trebuie să fi ştiut de convorbirile lui Clinton cu Lewinsky. Unii strategi i-au sugerat lui Yatom să folosească firul scurt cu Washington-ul şi să-i înştiinţeze pe cei de la FBI că Mossadul era la curent cu apelurile telefonice ale preşedintelui: era o cale nu foarte subtilă de a le spune să renunţe la a-l mai căuta pe Mega. Alţi analişti au sugerat să se aştepte, susţinând că informaţiile respective vor produce un mare şoc atunci când vor fi dezvăluite. Acest punct de vedere a prevalat.

În septembrie 1998, a fost dat publicităţii raportul

Starr. Deja Yatom nu mai era în funcţie. Raportul conţinea o scurtă referire la faptul că preşedintele Clinton o avertizase pe Lewinsky, în martie 1997, că o ambasadă străină le înregistra convorbirile. Starr nu a insistat pe acest aspect când Lewinsky a depus mărturie în faţa marelui juriu în legătură cu aventura sa cu preşedintele. Cu toate acestea, este posibil ca FBI-ul să fi considerat aceste dezvăluiri drept o dovadă suplimentară a faptului că Mega nu putea fi demascat.

Şase luni mai târziu, la 5 martie 1999, *New York Post* a publicat într-un articol pe prima pagină dezvăluirile din prima ediţie a acestei cărţi. Articolul din ziar începea astfel: „Israelul l-a şantajat pe preşedintele Clinton cu înregistrări ale convorbirilor telefonice cu temă sexuală avute cu Monica Lewinsky, cum se afirmă într-o celebră carte publicată recent. Preţul plătit de Clinton pentru tăcerea Mossadului a fost să convingă FBI să nu mai caute o cârtiţă israeliană de rang înalt".

În câteva ore de la această completă distorsionare a faptelor din carte (pe care le-am verificat îndeaproape cu surse din Israel), versiunea respectivă a apărut în mii de ziare din toată lumea.

Ideea esenţială a poveştii mele, aceea că procurorul Kenneth Star nu a finalizat cercetarea penală a lui Clinton, s-a pierdut. Starr notase în raportul său din 29 martie 1997: „El [Clinton] i-a spus [lui Lewinsky] că bănuieşte că o ambasadă străină [nu a specificat care] îi înregistrează convorbirile telefonice. Dacă întreba vreodată cineva de convorbirile lor sexuale, ea trebuia să spună că ştiau că sunt ascultate în permanenţă şi că acestea erau o farsă".

Cuvintele preşedintelui arătau în mod limpede că era conştient de faptul că devenise ţinta potenţială a unui şantaj. Vorbind cu Lewinsky într-o reţea de telefonie publică – nu există nicio dovadă că ar fi încercat să protejeze telefonul din apartamentul ei – preşedintele s-a expus în mod clar riscului de a fi interceptat de spionii străini şi, mai mult, de puternicele „aspiratoare" ale

Agenţiei de Securitate Naţională. Dat fiind faptul că orice preşedinte în funcţie primeşte în mod obişnuit rapoartele NSA, ar fi trebuit să ştie şi că apelurile către Monica puteau să ajungă în fabrica de zvonuri de la Washington.

Sentimentul de panică stârnit la Casa Albă de dezvăluirile mele se poate observa din declaraţiile făcute în faţa presei de purtătorii de cuvânt Barry Toiv şi David Leavy. În răspunsurile lor consemnate în transcrierea oficială a Casei Albe se simte o anumită nesiguranţă.

Presa: De ce i-ar fi spus preşedintele Monicăi Lewinsky că îl îngrijorează faptul că i se înregistrează convorbirile telefonice?

Toiv: Ei bine, aşa cum ştiţi, în afară de declaraţia preşedintelui în acest caz, nu am discutat despre detalii, despre alte detalii de genul acesta şi nu vom începe să facem asta acum.

P: Când a aflat preşedintele despre asta, a fost îngrijorat, a fost şocat? Care a fost reacţia sa, d-le Toiv?

Toiv: Sincer, nu ştiu ce reacţie a avut preşedintele la carte.

P: Atunci de ce i-a spus asta Monicăi Lewinsky? De ce a atenţionat-o?

Toiv: Nu am răspuns la această întrebare. (Râsete.) îmi pare rău.

P: Ştiu că nu aţi răspuns, dar e o întrebare foarte pertinentă.

Toiv: Repet, nu vom intra în alte detalii decât cele pe care preşedintele le-a dat deja.

P: Nu înţeleg de ce credeţi că este legitim să nu comentaţi presupusele afirmaţii făcute de preşedintele Statelor Unite potrivit cărora el crede că un guvern străin îi înregistrează convorbirile şi să spuneţi doar „fără comentarii”.

Toiv: Au fost întrebări legate de tot felul de comentarii şi mărturii, iar noi nu vom adăuga nimic la declaraţiile preşedintelui.

P: Asta pentru că aţi spus că nu se cuvine şi pentru

că este vorba despre sex. Dar este vorba despre securitatea naţională a SUA şi despre faptul că preşedintele ar fi spus că un guvern străin îi înregistrează convorbirile. Iar dumneavoastră spuneţi doar „îmi pare rău, fără comentarii”?

Toiv: Nu voi adăuga nimic la declaraţia sa.

P: Nu negaţi. Nu negaţi.

Leavy: Evident, nu ştim de existenţa unei cârtiţe la Casa Albă. Dar potrivit unei practici mai vechi, cei care vorbesc de la această tribună fac trimitere la autorităţile competente care desfăşoară acest gen de investigaţii.

P: A încercat preşedintele să intervină într-un soi de investigaţie sau în vreo acţiune de căutare a unei cârtiţe?

Leavy: Nu. Această afirmaţie nu are nicio bază.

P: Dar există o bază pentru asta. Există o mărturie făcută sub jurământ potrivit căreia Lewinsky îi atribuie preşedintelui afirmaţia că o ambasadă străină înregistra…

Leavy: Iar Barry tocmai a răspuns la această întrebare.

P: Răspunsul său a fost că nu va face niciun comentariu. Cu tot respectul, acesta nu prea e un răspuns.

Leavy: Permiteţi-mi să spun două vorbe.

Toiv: Nu am nimic de adăugat la comentariile mele.

Leavy: Da, cu siguranţă nu voi adăuga nimic la comentariile lui Barry. Permiteţi-mi să spun doar atât. Luăm toate măsurile de precauţie care se impun pentru a proteja apelurile telefonice ale preşedintelui. Nu există absolut nicio bază pentru acuzaţiile din carte.

P: Aşa v-au spus cei de la CIA sau FBI? Sau pur şi simplu o spuneţi dintr-un reflex condiţionat?

Leavy: îl puteţi considera un fapt dovedit.

P: Înţeleg că îi veţi proteja comunicaţiile. Totuşi, dacă ridică telefonul şi sună pe un cetăţean obişnuit la ora 2.30 noaptea, cine ne asigură că telefonul acelei persoane nu este înregistrat? Poate preveni asemenea situaţii sistemul dumneavoastră de securitate?

Leavy: Sunt câteva afirmaţii foarte grave în această

carte, iar eu vă spun că ele nu au absolut nicio bază. Aşa că mai bine nu mai vorbim despre asta.

Nici măcar un ziar serios nu încercat să analizeze aceste răspunsuri revelatoare.

S-a dovedit că Mossadul nu fusese singura organizaţie care înregistrare convorbirile telefonice cu caracter sexual. Senatorul republican pentru Arizona, Jon Kyl, membru al Comisiei de informaţii, a declarat pentru ziarul local *The Arizona Republic* că „e posibil ca o agenţie americană de informaţii să fi înregistrat convorbirile telefonice dintre preşedintele Clinton şi Monica

Lewinsky. Există diferite agenţii guvernamentale care se ocupă cu înregistrarea anumitor lucruri din anumite motive, iar aceasta a fost una dintre ele”.

Kyl a refuzat să precizeze despre ce agenţie sau agenţii era vorba: „Este un subiect în privinţa căruia nu pot da mai multe detalii”. Despre sursele sale, a spus: „Ţinând cont de cine sunt, acestea au credibilitate. Puteţi presupune că sunt persoane care, la un moment dat, au fost angajaţi ai guvernului federal”. A continuat comparând existenţa înregistrărilor cu dovezile concludente din scandalul Watergate.

Aceste afirmaţii explozive făcute de un politician respectat nu au fost analizate niciodată în spaţiul public.

Potrivit cel puţin unei surse israeliene importante, Rafi Eitan a primit un telefon de la Yatom, care sublinia faptul că trebuia să se ţină departe de Statele Unite în viitorul apropiat.

Lui Rafi Eitan nu era nevoie să i se spună cât de penibil ar fi fost să cadă victimă aceleiaşi tehnici care îl făcuse celebru – răpirea lui Adolf Eichmann. Ar fi fost şi mai rău să fie ucis în secret printr-una dintre metodele care i-au adus renumele printre cei care considerau asasinatul parte din munca lor.

Capitolul 6 *Răzbunătorii* într-o după-amiază plăcută de la mijlocul lui octombrie 1995, un tehnician din direcţia securităţii interne a Mossadului, Autahat Paylut Medienit

(APM), a folosit un scanner portabil pentru a verifica dacă în apartamentul din strada Pinsker, din centrul Tel Aviv-ului, nu fuseseră montate microfoane. Apartamentul era una dintre casele conspirative pe care Mossadul le avea în oraş. Verificarea indica importanţa întâlnirii care urma să aibă loc acolo peste puţin timp. Mulţumit de faptul că apartamentul era „curat", bărbatul plecă.

Mobilierul părea cumpărat dintr-un târg de vechituri; nimic nu se asorta. Pe pereţi atârnau câteva tablouri ieftine: locuri din Israel agreate de turişti, fiecare cameră avea propriul telefon cu număr secret. În bucătărie, în locul aparatelor electrocasnice, erau un computer, un modern, un aparat de distrus documente, un fax şi, în locul aragazului, un seif.

De obicei, casele conspirative situate la periferia oraşului îi adăposteau pe cei care urmau şcoala de spioni a Mossadului pe perioada în care aceştia învăţau secretele muncii de teren: cum să urmărească pe cineva sau cum să scape de urmăritori, cum să creeze o cutie poştală secretă sau să facă schimb de informaţii ascunse într-un ziar. Zi şi noapte, străzile Tel Aviv-ului erau terenul lor de testare sub privirile atente ale instructorilor. Întorşi în casele conspirative, lecţiile continuau: cum să instruieşti un *katsa* care pleacă într-o misiune în străinătate, cum să scrii scrisori cu cerneluri speciale, cum să foloseşti un calculator pentru a genera informaţii care să poată fi transmise în reprize foarte scurte pe frecvenţe prestabilite.

O parte importantă a pregătirii care părea să nu se mai termine consta în stabilirea unor relaţii cu oameni obişnuiţi, incapabili să bănuiască ceva. Yaakov Cohen, care a lucrat 25 de ani ca agent în întreaga lume, credea că unul dintre motivele succesului său l-au reprezentat lucrurile învăţate la cursuri: „Oricine şi orice devenea un instrument. Îi puteam minţi pentru că adevărul nu făcea parte din relaţia mea cu ei. Conta numai să-i folosesc în beneficiul Israelului... încă de la început, am învăţat un lucru: face este bine pentru Mossad şi pentru Israel".

Cei care nu puteau să trăiască potrivit acestui crez erau excluşi repede din serviciu. David Kimehe, considerat unul dintre cei mai buni agenţi ai Mossadului, spunea: „Vechea poveste – mulţi se consideră chemaţi, puţini sunt aleşi. Din punctul ăsta de vedere, ne asemănăm puţin cu Biserica Romano-Catolică. Între cei care rămân se creează relaţii care îi însoţesc pe tot parcursul vieţii. Regula noastră este «ajută-mă să te ajut». Înveţi să-ţi pui viaţa în mâinile altora. Nu este lucru mai important pe care o persoană să-l încredinţeze altei persoane”.

În momentul în care bărbaţii şi femeile trebuiau să părăsească acele case conspirative pentru a face loc grupului următor, această filosofie era deja întipărită în mintea lor. Erau acum *katsa* care fie plecau într-o misiune, fie se întorceau spre a fi interogaţi. Erau numiţi „săritori” pentru că operau în străinătate pe termen scurt, aşa încât casele conspirative în care stăteau nu se puteau numi decât „trambuline”. Superiorii lor dezaprobau o asemenea imaginaţie descriptivă.

În sfârşit, casele conspirative erau folosite ca locuri de întâlnire cu informatorii sau pentru a interoga un suspect care ar fi putut fi folosit pe post de „cârtiţă”. Singurul indiciu cu privire la numărul acestora l-a oferit un fost agent al Mossadului, Victor Ostrovsky. Acesta susţinea că, în 1991, erau „în jur de 35.000 în lume, 20.000 fiind activi, iar 15.000, în rezervă. Agenţii «negri» sunt arabi, în timp ce agenţii «albi» nu sunt arabi. «Agenţii de avertizare» sunt agenţi strategici folosiţi pentru a semnala eventuale pregătiri de război: un medic dintr-un spital sirian care observă că sosesc cantităţi mari de medicamente, un lucrător portuar care constată o intensificare a activităţii navelor de război”.

Unii dintre aceşti agenţi au primit primele instrucţiuni într-o casă conspirativă de felul celei care fusese controlată cu atenţie de microfoane în acea după-amiază de octombrie. Ceva mai târziu, câţiva membri importanţi ai comunităţii israeliene de informaţii aveau să

se întâlnească la masa din sufrageria apartamentului şi să autorizeze un asasinat care avea aprobarea totală a premierului Yitzhak Rabin.

În cei trei ani în care se aflase în funcţie, Rabin asistase la un număr tot mai mare de înmormântări ale victimelor atacurilor teroriste, mergând de fiecare dată în spatele celor care duceau sicriul şi privind bărbaţi în toată firea plângând în timp ce ascultau rugăciunea de sfârşit. Cu fiecare dispariţie simţise că „moare ceva în inima mea”. De fiecare dată, citise după aceea cuvintele profetului Iezechiel: „Şi duşmanii vor şti că Eu sunt Domnul când voi săvârşi asupra lor răzbunarea Mea.”[6]

Nu era prima oară când se făcea simţită răzbunarea lui Rabin; acesta participase nu o dată la acte de răzbunare. Cel mai important a fost asasinarea adjunctului lui Yasser Arafat, Khalil al-Wazir, cunoscut în lumea arabă şi înregistrat în baza de date a Mossadului drept Abu Jihad, vocea războiului sfânt. Al-Wazir trăia în Tunisia. În 1988, Rabin era ministru al apărării când, în acelaşi apartament din strada Pinsker, s-a luat decizia că Abu Jihad trebuia să moară.

Timp de două luni, agenţii Mossadului au întreprins o operaţiune de recunoaştere minuţioasă la vila lui Abu Jihad din staţiunea

Sidi Bou Said, de la periferia oraşului Tunis. Căile de acces, punctele de intrare, înălţimea gardurilor şi tipul acestora, ferestrele, uşile, încuietorile, mijloacele de protecţie, mişcările gărzilor de corp ale lui Abu Jihad, totul a fost înregistrat, verificat şi răsverificat.

Au urmărit-o pe soţie jucându-se cu copiii; au trecut pe lângă aceasta când era la cumpărături sau se ducea la coafor. Au ascultat convorbirile telefonice ale soţului său, au pus microfoane în dormitor, i-au ascultat în timp ce făceau dragoste. Au calculat distanţele de la o cameră la alta, au aflat cu ce se ocupau vecinii, când erau acasă, au notat modelele, culorile şi numerele de înmatriculare ale

6 Iezechiel 25, 17.

tuturor maşinilor care veneau şi plecau de la vilă.

Regula stabilită de Meir Amit cu ani în urmă cu privire la pregătirea unui asasinat era permanent în mintea lor: „Gândeşte ca ţinta şi încetează să te identifici cu ea doar atunci când apeşi pe trăgaci”.

Mulţumită, echipa s-a întors la Tel Aviv. Timp de o lună, s-a pregătit pentru misiunea criminală într-o casă conspirativă a Mossadului de lângă Haifa care semăna cu cea a lui Jihad. Din momentul în care avea să intre în locuinţa acestuia, echipei îi trebuiau numai 22 de secunde să-l asasineze.

La 16 aprilie 1988, a fost dat ordinul de începere a operaţiunii.

În acea noapte, mai multe aparate Boeing 707 ale aviaţiei israeliene au decolat de la o bază militară aflată la sud de Tel Aviv. Unul îi transporta pe Yitzhak Rabin şi pe alţi ofiţeri israelieni de rang înalt. Aeronava lor era permanent în legătură protejată prin radio cu echipa operativă aflată deja pe poziţie, condusă de un agent cu numele de cod Sabie. Un alt avion era plin cu dispozitive de bruiaj şi de supraveghere. Alte două aeronave 707 transportau combustibil. La mare înălţime deasupra vilei, avioanele zburau în cerc, urmărind fiecare mişcare de la sol pe o frecvenţă radio sigură. La 17 aprilie, puţin după miezul nopţii, ofiţerii aflaţi în avion au fost înştiinţaţi că Abu Jihad s-a întors acasă cu

Mercedesul pe care Yasser Arafat i-l făcuse cadou la nuntă. Cu ceva timp înainte, echipa de şoc instalase dispozitive de ascultare pentru a auzi tot ce se întâmpla în vilă.

Din punctul său de observaţie aflat în apropierea vilei, Sabie a anunţat la microfon că îl auzea pe Abu Jihad urcând scările, intrând în dormitor, şoptindu-i ceva soţiei, mergând în vârful degetelor până într-o cameră alăturată unde şi-a sărutat fiul adormit şi ducându-se apoi în biroul de la parter. Informaţiile au fost recepţionate de avionul de supraveghere şi avertizare electronică – versiunea

israeliană a AWACS-ului american – şi transmise aeronavei în care se afla Rabin. La O.17, acesta a ordonat: „Porniţi!”

Afară, şoferul lui Abu Jihad dormea în Mercedes. Unul dintre oamenii lui Sabie a alergat înainte, a lipit un pistol Beretta cu amortizor de urechea acestuia şi a apăsat pe trăgaci. Şoferul a căzut mort pe scaunul din faţă.

Apoi, Sabie şi un alt membru al echipei au pus exploziv la baza uşii grele de fier de la intrare: un nou tip de exploziv „silenţios” din plastic, care nu făcea mult zgomot când scotea uşa din ţâţâni, înăuntru, două dintre gărzile de corp ale lui Abu Jihad stăteau în holul de la intrare, prea uimite de explozie ca să mai facă vreo mişcare. Şi ele au fost împuşcate cu arme cu amortizor.

Alergând spre birou, Sabie l-a surprins pe Abu Jihad uitându-se la imagini filmate despre OEP. Când s-a ridicat în picioare, Sabie i-a tras două gloanţe în piept. Abu Jihad s-a prăbuşit la pământ. Sabie s-a apropiat repede de el şi i-a mai tras două gloanţe în frunte.

În timp ce ieşea din cameră, s-a întâlnit cu soţia lui Abu Jihad. Îşi ţinea băieţelul în braţe.

— Treceţi înapoi în cameră, i-a ordonat Sabie în arabă.

Apoi, el şi oamenii lui au dispărut în noapte. Din momentul în care intraseră în casă şi până la plecare trecuseră numai 13 secunde – cu nouă secunde vitale mai puţin decât timpul cel mai bun obţinut la antrenamente.

Pentru prima dată, un asasinat comis de israelieni a fost condamnat de opinia publică. Ministrul Ezer Weizman a avertizat că, „dacă lichidăm oameni, nu contribuim cu nimic la procesul de pace”.

Cu toate acestea, asasinatele au continuat.

Două luni mai târziu, poliţia din Africa de Sud a fost obligată să dezvăluie un secret pe care Israelul o determinase să-l păstreze: Mossadul executase un om de afaceri din Johannesburg, Alan Kidger, care furnizase Iranului şi Irakului echipamente performante ce puteau fi folosite la fabricarea armelor biochimice. Kidger fusese

găsit cu mâinile şi picioarele tăiate. Şeful poliţiei din Johannesburg, colonelul Charles Landman, a declarat că asasinatul a fost „un mesaj clar transmis prin intermediul Mossadului de guvernul israelian”.

Cu şase săptămâni înainte de execuţia lui Abu Jihad, Mossadul jucase un rol important într-un alt asasinat controversat – trei membri neînarmaţi ai IRA fuseseră împuşcaţi, într-o după-amiază de duminică, în Gibraltar de o echipă de trăgători de elită ai Serviciilor Aeriene Speciale britanice (Special Air Services, SAS).

În anii anteriori, colegi ai acestora din spionajul britanic fuseseră aduşi în secret la Tel Aviv de Rafi Eitan pentru a vedea cu ochii lor cum îi executa Mossadul pe teroriştii arabi pe străzile lăturalnice ale Beirutului şi în Valea Bekia din Liban.

Cu patru luni înainte de a fi săvârşite crimele din Gibraltar, agenţii Mossadului începuseră să-i urmărească pe Mairead Farrell, Sean Savage şi Daniel McCann, convinşi că cei trei aveau de gând „să cumpere de la arabi arme pentru IRA”.

Mossadul era interesat de activităţile IRA încă de când Rafi Eitan fusese invitat la Belfast, în cel mai mare secret, de către guvernul Thatcher, să informeze forţele de securitate despre legăturile tot mai strânse pe care Hezbollah le avea cu grupările teroriste irlandeze.

„Am ajuns într-o zi ploioasă. Cât am stat în Irlanda, a plouat în fiecare zi. Le-am spus englezilor tot ce ştiam. Apoi, am făcut turul provinciei, până la graniţa cu Republica Irlanda. Am fost atent să nu trec în partea cealaltă. Imaginaţi-vă ce ar fi spus guvernul irlandez dacă m-ar fi prins. Înainte de plecare, am aranjat ca SAS să vină în Israel şi să vadă cum ne ocupăm noi de terorişti”.

De atunci, între SAS şi Mossad s-a creat o legătură strânsă. Cadre superioare ale Mossadului mergeau periodic la sediul SAS din Hereford pentru a informa forţele speciale despre operaţiunile din Orientul Mijlociu.

Cel puţin o dată, echipe comune ale Mossadului şi

SAS au urmărit mai mulţi responsabili ai IRA mergând de la Belfast la Beirut şi i-au fotografiat în timpul unor întâlniri cu lideri ai Hezbollah.

În octombrie 1987, agenţii Mossadului au reperat cargoul Eksund străbătând Mediterana cu 120 t de arme, inclusiv rachete sol-aer, lansatoare de grenade, mitraliere, explozibili şi detonatoare. Toate fuseseră cumpărate din Beirut prin intermediul contactelor IRA. Vasul a fost interceptat de autorităţile franceze.

Neajungând la niciun rezultat cu autorităţile irlandeze – cel puţin un ofiţer al Mossadului credea în continuare că acest lucru se datora puternicei opoziţii a Israelului faţă de rolul jucat de Irlanda în procesul de menţinere a păcii din Liban – Mossadul s-a folosit de SAS pentru a avertiza autorităţile de la Dublin în legătură cu alte transporturi de arme ale IRA.

Agenţii Mossadului care urmăreau comandoul IRA din Spania şi-au dat repede seama că acesta nu se afla acolo nici pentru a se întâlni cu furnizori arabi de arme, nici pentru a stabili contacte cu gruparea teroristă bască ETA. Totuşi echipa Mossadului a continuat să meargă pe urmele Unităţii Antiteroriste spaniole, care urmărea şi ea trioul irlandez.

La început, spaniolii au avut o atitudine ostilă. Aceasta era operaţiunea lor – pentru prima dată aveau o colaborare serioasă atât cu MI5, cât şi cu SAS în privinţa IRA. Era logic că spaniolii voiau să-şi asigure „gloria” în caz că operaţiunea avea să reuşească. Mossadul le-a explicat că nu voia decât să dea o mână de ajutor. Uşuraţi, spaniolii au început să colaboreze cu israelienii.

Când spaniolii i-au pierdut urma lui Mairead Farrell, aceasta a fost reperată de un *katsa*. Agentul a aflat că Farrell închiriase o altă maşină, un Ford Fiesta alb, pe care îl lăsase, încărcat cu 64 kg de Semtex şi 36 kg de şrapnel, într-o parcare subterană din Marbella.

Moderna staţiune nu este numai locul preferat în care fug din calea soarelui puternic al deşertului mulţi

arabi bogaţi ce visează de dimineaţa până seara la ziua în care Israelul urât de ei va fi învins; Marbella e foarte aproape de agitatul port de ambarcaţiuni Puerto Banus, unde îşi ţin iahturile luxoase mulţi arabi milionari în petrodolari. Mossadul se temea de multă vreme că ambarcaţiunile traversau Mediterana cu explozivi şi arme de contrabandă pentru teroriştii arabi. Se bănuia că maşina lui Farrell era parcată în acelaşi scop, pentru a fi îmbarcată pe un vas şi dusă în Ţara Sfântă.

Echipa Mossadului a început să supravegheze maşina. Agenţii au văzut-o pe Farrell la volanul unui alt automobil Ford Fiesta, cel cu care îi dusese pe McCann şi Savage prin Spania în ultimele săptămâni. Doi agenţi au urmărit unitatea IRA în timp ce aceasta se îndrepta spre sud, spre Puerto Banus. La zece minute după ce a ieşit din Marbella, Farrell a trecut pe lângă intrarea în port şi a continuat de-a lungul coastei.

Cu ajutorul aparatului de radio al maşinii, care folosea aceeaşi frecvenţă cu aceea a poliţiei, *katsa* a anunţat autorităţile spaniole că trioul IRA se îndrepta spre Gibraltar. Spaniolii i-au alertat pe britanici. Câteva ore mai târziu, Farrell, McCann şi Savage erau împuşcaţi. Nu fuseseră avertizaţi şi nici nu li s-a dat vreo şansă să se predea. Au fost executaţi.

La o săptămână după cele întâmplate, agentul MI5 Stephen Lander, căruia i s-a atribuit în mod oficial reuşita operaţiunii – şi care mai târziu a devenit director general al MI5 – l-a sunat pe Admoni să mulţumească Mossadului pentru ajutorul dat.

În acea seară de octombrie a anului 1995, în casa conspirativă din strada Pinsker, totul era aranjat pentru întâlnirea la care urma să se hotărască următorul asasinat.

Noua ţintă aleasă era conducătorul religios al Jihadului Islamic, Fathi Shaqaqi. Mossadul ştia că gruparea acestuia era responsabilă de moartea a peste 20 de israelieni; evreii, care călătoreau cu un autocar, fuseseră ucişi cu un an înainte de doi terorişti sinucigaşi la

marginea orăşelului Beit Lid.

Incidentul respectiv a ridicat numărul atacurilor teroriste din ultimul sfert de veac la peste 10.000. În această perioadă, peste 400 de israelieni au fost ucişi, iar 1.000, răniţi. Mulţi dintre cei vinovaţi de aceste crime şi mutilări au fost la rândul lor vânaţi şi omorâţi în ceea ce *katsa* Yaakov Cohen, care se răzbunase la rândul său din plin, considera a fi „toate aceste străduţe lăturalnice care nu au nume; acolo unde un cuţit se dovedeşte uneori mai eficient decât un pistol; acolo unde ori ucizi, ori eşti ucis”.

În această lume nemiloasă, Shaqaqi era de mult timp venerat de oamenii săi. El a fost cel care i-a absolvit pe ucigaşii de la Beit Lid de păcatul suprem al sinuciderii. Pentru aceasta, a studiat Coranul ca să ajungă la ideea filosofică potrivit căreia oprimarea îi face pe cei oprimaţi să descopere noi puteri; în pregătirea atentatorilor sinucigaşi, Shaqaqi a profitat de punctele slabe ale unor tineri dezechilibraţi psihic care, asemenea adolescenţilor kamikaze din cel de-al Doilea Război Mondial, s-au dus singuri la moarte, în acea zi de ianuarie, într-un acces de fervoare religioasă. După cele întâmplate, Shaqaqi a plătit publicarea în ziarul Jihadului a anunţurilor funerare şi, la rugăciunile de vineri, le-a lăudat sacrificiul, asigurându-i pe părinţi că fiii lor au ajuns în rai.

În atmosfera încordată a străzilor pe care acesta îşi desfăşură activitatea, a-ţi da fiul pentru a fi sacrificat de Shaqaqi devenise o chestiune de onoare pentru fiecare familie. Cei care mureau erau pomeniţi în fiecare zi după ce muezinul îi chema cu glas tânguitor pe credincioşi la rugăciune cu ajutorul megafoanelor. În răcoarea întunecată a moscheilor din sudul Libanului, amintirea lor era păstrată vie.

După alegerea recruţilor şi a ţintei, Shaqaqi îi încredinţa pe tineri celor care fabricau bombe. Ei erau strategii care studiau fotografia unei ţinte şi stabileau cantitatea de exploziv necesară. Asemenea alchimiştilor de demult, aceştia se bizuiau pe experienţă şi instinct, iar

vocabularul lor era plin de cuvinte care aduceau moartea: „oxidant”, „desensibilizator”, „plastilină”, „aditiv anticongelant”. Aceştia erau oamenii lui Shaqaqi. împrumutând o expresie folosită cândva de un conducător al celui mai mare duşman al său, Israelul, el le spunea tuturor: „Luptăm, deci existăm”.

În acea seară de octombrie, când i se hotăra soarta într-o casă din Tel Aviv, Shaqaqi era acasă, în Damasc, împreună cu soţia sa, Fathia. Apartamentul său nu semăna deloc cu mizerabilele tabere de refugiaţi în care era venerat. Covoarele scumpe şi tablourile erau cadouri primite de la ayatollahii iranieni. O poză cu Shaqaqi şi Muammar al Gaddafi, înrămată în aur, fusese primită de la liderul libian. Un serviciu de cafea din argint fusese primit de la preşedintele Siriei. Hainele lui Shaqaqi nu aveau nicio legătură cu tunica simplă purtată în campaniile pe care le desfăşură printre oamenii săraci din sudul Libanului. Acasă purta straie croite din cele mai alese ţesături care se găseau în Savile Row[7] din Londra, iar în picioare avea încălţăminte făcută la comandă la Roma, nu sandalele cumpărate din bazar cu care se afişa în public.

În timp ce savura mâncarea preferată, cuşcuşul, Shaqaqi şi-a asigurat soţia că va fi în siguranţă în călătoria pe care avea s-o facă în Libia pentru a obţine alte fonduri de la Gaddafi; spera să se întoarcă acasă cu un milion de dolari, întreaga sumă pe care o ceruse într-un fax trimis la comandamentul revoluţiei libiene din Tripoli. Ca de obicei, banii urmau să fie spălaţi cu ajutorul unei bănci libiene din La Valletta, Malta. Shaqaqi plănuia să nu stea mai mult de o zi în insulă înainte de a lua avionul înapoi spre casă.

Vestea scurtei sale opriri în Malta i-a făcut pe cei doi fii ai lui adolescenţi să-i dea propria listă de cumpărături: câte şase tricouri de căciulă de la un magazin maltez de la care Shaqaqi cumpărase şi altă dată.

Fathia Shaqaqi îşi amintea: „Soţul meu era convins

7 Stradă din centrul Londrei renumită pentru atelierele de croitorie bărbătească.

că, dacă israelienii ar fi pus ceva la cale împotriva lui, ar fi acţionat de mult. Evreii răspund repede la orice incident. Soţul meu era sigur însă că, în cazul lui, aceştia nu ar fi făcut nimic care să supere Siria”.

Cu trei luni înainte, Shaqaqi ar fi interpretat în mod corect intenţiile Tel Aviv-ului. La începutul verii lui 1995, Rabin a respins planul Mossadului de a pune o bombă în apartamentul lui Shaqaqi de la periferia vestică a Damascului. Un Saguy, pe atunci şeful serviciului de informaţii militare şi deci, propriu-zis, mai-marele agenţilor secreţi israelieni, care avea autoritate şi asupra Mossadului, i-a spus lui Rabin că a detectat „o schimbare totală la Damasc. În aparenţă, Assad continuă să fie duşmanul nostru. Nu-l putem învinge însă decât făcând ceva neaşteptat iar asta înseamnă să renunţăm la înălţimile Golan, să renunţăm la ele definitiv. Scoate-i pe oamenii noştri de acolo. Este un preţ enorm. Însă este singura cale de a avea o pace durabilă”.

Rabin a ascultat. Ştia cât de mult îl costaseră pe Un Saguy înălţimile Golan. Toată cariera militară şi-o petrecuse apărând acea zonă cu relief abrupt, în care fusese rănit de patru ori. Cu toate acestea, era gata să uite totul pentru ca Israelul să se bucure de pace.

Premierul a amânat planurile Mossadului de a-l elimina pe Shaqaqi cât timp Saguy a continuat să evalueze posibilităţile ca speranţele lui să se materializeze.

Acestea s-au topit în căldura verii, iar Rabin, care era acum câştigător al Premiului Nobel pentru pace, a ordonat execuţia lui Shaqaqi.

Shabtai Shavit, care conducea ultima sa mare operaţiune în calitate de director al Mossadului, a ordonat unui „agent negru” din Damasc să reînceapă supravegherea apartamentului lui Shaqaqi. Echipamentul american al agentului era suficient de sofisticat pentru a face ineficiente întrerupătoarele de circuit din sistemul de comunicaţii de fabricaţie rusească pe care-l avea Shaqaqi.

Detalii despre iminenta vizită a lui Shaqaqi în Libia şi

Malta au fost trimise la Tel Aviv.

În acea seară de octombrie a anului 1995, liderii celor mai importante trei servicii secrete ale Israelului înaintau prin mulţimea care se plimba pe strada Pinsker. Toţi erau de acord cu condiţiile lichidării unui duşman autoproclamat al Israelului, pe care Meir Amit le definise foarte limpede cât timp fusese director general: „Nu erau ucişi lideri politici. Cu ei trebuia să se folosească mijloace politice. Nu erau ucise familiile teroriştilor. Dacă membrii acestora ne stăteau în cale, nu era problema noastră. Fiecare execuţie trebuia autorizată de prim-ministrul din acel moment. Iar totul trebuia făcut ca la carte. Fiecare decizie trebuia consemnată într-un document. Totul să fie limpede şi clar. Acţiunile noastre nu trebuiau să fie considerate crime patronate de stat, ci suprema sancţiune juridică pe care statul o putea da. Nu ne deosebeam de un călău sau de cineva numit în mod legal să execute pe altcineva”.

De la uciderea celor nouă terorişti responsabili de moartea sportivilor israelieni la Jocurile Olimpice din 1972, toate asasinatele au respectat în general aceste condiţii. După aproape 23 de ani de când Meir Amit formulase regulile crimelor patronate de stat, succesorii lui se îndreptau spre casa din strada Pinsker.

Primul a sosit Shabtai Shavit. Colegii răutăcioşi spuneau că avea aerul unui recepţioner de la un hotel ieftin: haine călcate cu grijă, strângere de mână scurtă. Era în funcţie de trei ani şi dădea impresia că nu ştia niciodată cât avea să mai rămână acolo.

Apoi a sosit generalul de brigadă Doran Tamir, comandantul serviciului de informaţii al Forţelor de Apărare ale Israelului. Agil şi în floarea vârstei, totul la el exprima autoritatea pe care i-o dădea calitatea de comandant îndeplinită vreme de atâţia ani.

Ultimul a ajuns Un Saguy, care a intrat în casă asemenea unui zeu războinic aflat în drum spre un viitor chiar mai măreţ decât funcţia de director al Aman,

serviciul de informaţii militare. Cu o voce blândă şi o atitudine autocritică, continua să stârnească controverse în rândul colegilor, susţinând că, dincolo de ameninţările pe care le rostea întruna, Siria era gata să poarte convorbiri de pace.

Shavit considera că relaţia dintre cei trei era una „de o cordialitate prudentă”.

Un Saguy spunea: „Nu ne putem compara unul cu celălalt. Ca şef al Aman, le puteam da indicaţii. Între noi exista concurenţă, dar, de vreme ce urmăream acelaşi scop, era bine”.

Timp de două ore, au stat la masa din sufragerie examinând planul de asasinare a lui Fathi Shaqaqi. Execuţia acestuia urma să fie un act de pură răzbunare – principiul biblic „ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte” care, după părerea israelienilor, justifica asemenea crime. Uneori însă, Mossadul omora şi persoane care refuzau cu încăpăţânare să sprijine aspiraţiile Israelului. Atunci, decât să rişte ca asemenea oameni pricepuţi să cadă în mâinile duşmanului, îi lichidau şi pe ei fără milă.

Dr. Gerald Bull, un om de ştiinţă canadian, era cel mai mare expert mondial în balistica tunurilor. Israelul încercase de mai multe ori, fără succes, să-l atragă de partea sa. De fiecare dată, Bull şi-a manifestat lipsa de apreciere faţă de statul israelian.

Şi-a oferit în schimb serviciile lui Saddam Hussein pentru a-l ajuta să construiască un tun capabil să lanseze proiectile cu încărcătură nucleară, chimică sau bacteriologică din Irak direct în Israel. Ţeava tunului avea 150 m lungime şi era făcută din 32 de tone de oţel furnizat Irakului de firme britanice. La sfârşitul anului 1989, un prototip a fost testat într-un poligon din Moşul, în nordul Irakului. Saddam Hussein a dat ordin să se construiască trei asemenea arme cu un cost de 20 de milioane de dolari. Bull a fost angajat pe post de consultant cu un milion de dolari. Proiectul a primit numele de cod Babilon.

Compania sa, Space Research Corporation (SRC), era

înregistrată la Bruxelles ca firmă specializată în proiectarea armelor. De acolo, a trimis o cerere de ofertă detaliată furnizorilor europeni, dintre care 20 britanici, cu scopul de a cumpăra componente de înaltă tehnologie.

La 17 februarie 1990, un *katsa* din Bruxelles a pus mâna pe copii ale unor documente în care se specificau obiectivele tehnice ale proiectului Babilon: tunul avea să fie, de fapt, un lansator de rachete balistice cu rază medie de acţiune. Partea principală a sistemului de lansare aveau s-o reprezinte rachetele Scud grupate câte opt, capabile să transporte încărcătura explozivă pe o distanţă de 2.500 km. Prin urmare nu numai Israelul, ci şi multe oraşe europene aveau să se afle în raza de acţiune a rachetelor. Bull credea că e posibilă fabricarea unui supertun capabil să lovească Londra tocmai de la Bagdad.

Directorul general al Mossadului, Nahum Admoni, a solicitat o audienţă de urgenţă prim-ministrului Yitzhak Shamir. Fost conducător de gherilă urbană, care a luptat cu înverşunare împotriva britanicilor în ultimele săptămâni ale dominaţiei acestora, Shamir era genul de lider politic pe placul Mossadului, care susţinea întru totul ideea distrugerii duşmanilor Israelului dacă acest lucru era esenţial şi nu mai era nimic de făcut. În anii 1960, când oamenii de ştiinţă nazişti ajutau Egiptul să fabrice arme cu rază lungă de acţiune care puteau lovi Israelul peste Deşertul

Sinai, Shamir a fost chemat de Mossad să-şi pună la dispoziţie experienţa pe care o avea în planificarea asasinatelor. Specialitatea lui în timpul Mandatului a fost să găsească modalităţi de eliminare a soldaţilor britanici. Shamir trimisese foşti membri ai grupului său clandestin să omoare oameni de ştiinţă germani. Unii dintre aceşti asasini au devenit mai târziu membri fondatori ai unităţii *kidon* a Mossadului.

Shamir nu s-a uitat foarte mult peste dosarul lui Bull întocmit de Mossad. Serviciul îşi făcuse treaba, impecabil ca de obicei, refăcând cu minuţiozitate traseul profesional

al lui Bull din momentul în care, la vârsta de 22 de ani, îşi luase doctoratul în fizică şi începuse să lucreze pentru guvernul canadian. Acolo a intrat în conflict cu funcţionari de rang înalt, născându-se în el ura eternă pe care avea s-o nutrească faţă de birocraţi. A fost la început consultant particular – „literalmente un mercenar”, cum se menţiona în dosar cu o notă de umor negru.

Şi-a consolidat reputaţia de inventator de armament în 1976, când a proiectat un obuzier de calibru 155 mm cafe lovea ţinte aflate la 40 km distanţă; la acea vreme, singura armă comparabilă din dotarea NATO avea o bătaie de numai 27 km. Din nou însă, Bull a avut neplăceri din cauza atitudinii guvernelor. Membrii NATO n-au putut cumpăra noua armă deoarece principalii producători europeni aveau grupuri de influenţă foarte puternice. În cele din urmă, Bull a vândut obuzierul Africii de Sud.

A plecat apoi în China, unde a ajutat Armata de Eliberare a Poporului să-şi dezvolte arsenalul de rachete. Bull a îmbunătăţit rachetele „Vierme de mătase”, aflate în dotare, mărindu-le raza de acţiune şi încărcătura explozivă. China a vândut apoi asemenea rachete lui Saddam Hussein. La început, Irakul le-a folosit în lungul război contra vecinilor iranieni. Au rămas însă destule pentru ca Mossadul să creadă că aveau să fie folosite până la urmă împotriva Israelului.

Între timp, proiectul Babilon a continuat. Fusese testat un prototip mai performant. Opozanţii regimului Saddam recrutaţi de Mossad ca informatori în Irak au rapocrat că rachetele erau concepute să transporte arme chimice şi biologice.

În după-amiaza zilei de 20 martie 1990, în biroul său, prim-ministrul Yitzhak Shamir a căzut de acord cu Nahum Admoni că Gerald Bull trebuia să moară.

Două zile mai târziu, o echipă formată din doi bărbaţi a ajuns la Bruxelles. Îi aştepta un *katsa* care urmărise îndeaproape activitatea lui Bull.

La 22 martie 1990, la ora 18.45, cei trei bărbaţi au

mers cu o maşină închiriată la blocul în care locuia Bull. Fiecare *kidon* avea un pistol sub haină.

Douăzeci de minute mai târziu, auzind soneria, Bull, în vârstă de 61 de ani, a deschis uşa luxosului său apartament. A fost împuşcat de cinci ori în cap şi în gât cu pistoale de calibru 7, 65 mm. Cei trei au tras pe rând. Bull a căzut mort în faţa uşii. Mai târziu, fiul său, Michael, avea să susţină că tatăl lui fusese prevenit că Mossadul îl va ucide. Nu a putut însă spune cine l-a prevenit sau de ce Bull a ignorat avertismentul.

După ce echipa *kidon* s-a întors cu bine acasă, Departamentul de război psihologic al Mossadului a început să transmită prin mass-media zvonul că Gerald Bull murise pentru că plănuia să nu onoreze înţelegerea încheiată cu Saddam Hussein. Acum, după cinci ani, tacticile folosite la asasinarea lui Bull, un om de ştiinţă considerat de Israel un terorist la fel de periculos ca Fathi Shaqaqi, aveau să fie aplicate încă o dată la ordinul direct al unui alt prim-ministru, Yitzhak Rabin.

La 24 octombrie 1995, doi bărbaţi de aproape 30 de ani, ale căror nume de cod erau Gil şi Ran, au părăsit Tel Aviv-ul cu avioane diferite; Ran a plecat la Atena, iar Gil, la Roma. La sosirea pe aeroporturile respective, au primit paşapoarte britanice de la un *sayan* local. Au ajuns în Malta cu un zbor de după-amiază şi s-au cazat la Hotelul Diplomat, situat în portul La Valletta.

În acea seară, lui Ran i-a fost adusă o motocicletă. A spus personalului că se gândea să viziteze insula cu ea.

Niciunul dintre angajaţii hotelului nu-şi amintea ca cei doi să fi avut vreo legătură unul cu celălalt. Îşi petreceau cea mai mare parte a timpului în camerele lor. Când unul dintre băieţii de serviciu a observat că valiza lui Gil era grea, acesta i-a făcut cu ochiul, spunându-i că e plină cu lingouri de aur.

În aceeaşi seară, un cargou care pornise cu o zi în urmă din portul Haifa şi trebuia să ajungă în Italia a înştiinţat prin radio autorităţile portuare malteze că avea

probleme la motor şi că, în timp ce acesta era reparat, nava urma să rămână ancorată în apropierea insulei. La bordul vasului se aflau Shabtai Shavit şi un grup de specialişti ai Mossadului în telecomunicaţii. Au stabilit legătura prin radio cu Gil, în a cărui valiză se găsea un aparat de emisie-recepţie mic, dar performant.

Încuietorile valizei trebuiau deschise în sensul invers mişcării acelor de ceasornic pentru a dezactiva amorsele celor două încărcături explozive ascunse în capac. Acestea erau programate să explodeze în faţa celui care ar fi deschis valiza în sensul mişcării acelor de ceasornic. Antena rombică a aparatului de emisie-recepţie, 400 m de cablu din fibră optică, era înfăşurată foarte bine sub forma unui disc cu diametrul de 15 cm. Capetele lui erau legate la patru dipoli sudaţi în colţurile interioare ale valizei. În timpul nopţii, Gill a primit mai multe mesaje de pe vas.

Fathi Shaqaqi ajunsese înaintea lor în aceeaşi zi cu feribotul Tripoli-La Valletta, însoţit de gărzi de corp libiene. Acestea au rămas la bord, încheindu-şi misiunea când Shaqaqi a coborât singur pe ţărm. Înainte de aceasta, el şi-a ras barba. În faţa autorităţilor malteze s-a dat drept Ibrahim Dawish, prezentând un paşaport libian. După ce s-a cazat la Hotelul Diplomat, a petrecut câteva ore în cafenelele de la malul mării, bând multă cafea şi mâncând prăjituri arăbeşti. A dat mai multe telefoane.

A doua zi dimineaţă, Shaqaqi tocmai cumpărase tricourile pentru băieţii săi şi se plimba pe faleză, când lângă el s-au ivit doi bărbaţi pe o motocicletă. Unul dintre ei l-a împuşcat de aproape de şase ori în cap. Shaqaqi a murit pe loc. Motocicliştii au dispărut. Niciunul nu a fost prins. O oră mai târziu însă, un mic vas de pescuit a plecat din portul La Valletta şi a aruncat ancora lângă cargou. În scurtă vreme, căpitanul a informat autorităţile portuare că motorul fusese reparat provizoriu şi că vasul se întorcea la Haifa pentru alte reparaţii.

În Iran, patria spirituală a lui Shaqaqi, conducătorii religioşi au declarat zi de doliu naţional. La Tel Aviv, rugat

să comenteze cele întâmplate, prim-ministrul Yitzhak Rabin a spus: „Cu siguranţă nu sunt trist”.

Câteva zile mai târziu, la 4 noiembrie 1995, Rabin a fost asasinat la un miting pentru pace desfăşurat la Tel Aviv, în apropierea casei în care luase hotărârea de a-l executa pe Shaqaqi. Rabin a fost omorât de un evreu fanatic, Yigal Amir, care, din multe puncte de vedere, avea aceeaşi cruzime pe care prim-ministrul o admirase la cei din Mossad.

Yitzhak Rabin, şoimul devenit porumbel, puternicul lider politic care îşi dăduse seama că singura posibilitate de a aduce pacea în Orientul Mijlociu era, aşa cum greşit citase la un moment dat din cartea sa preferată, Biblia, „să ne transformăm săbiile în pluguri şi să lucrăm pământul împreună cu vecinii noştri arabi”, a fost omorât de unul dintre ai săi fiindcă n-a acceptat faptul că duşmanii săi evrei aveau să fie la fel de necruţători ca vechii duşmani arabi, şi unii, şi alţii fiind hotărâţi să distrugă viitorul aşa cum îl vedea el.

În 1998, unitatea *kidon* avea 48 de membri, dintre care şase erau femei. Toţi aveau în jur de 20 de ani şi erau într-o formă fizică excelentă. Locuiau şi lucrau departe de sediul Mossadului din Tel Aviv, într-o zonă cu acces limitat a unei baze militare din

Deşertul Negev. Locul respectiv putea fi amenajat în aşa fel încât să semene cu o stradă sau o clădire în care urma să aibă loc un asasinat. Erau acolo maşini folosite la fuga de la locul faptei şi un traseu cu obstacole.

Instructorii, foşti membri ai echipei, supravegheau exerciţiile cu diverse arme şi îi învăţau cum să ascundă bombe, cum să administreze injecţii letale în mulţime şi cum să facă o crimă să semene cu un accident. Agenţii *kidon* vedeau filmele unor asasinate reuşite – cel al preşedintelui John F. Kennedy, de exemplu – studiau fizionomia şi obiceiurile unui număr mare de posibile victime, stocate pe calculatoare cu acces limitat, şi memorau planurile în continuă schimbare ale oraşelor

importante, ca şi ale porturilor maritime şi aeroporturilor.

Unitatea lucra în echipe de câte patru membri, care mergeau în mod regulat în străinătate, la Londra, Paris, Frankfurt şi în alte oraşe europene, pentru a se familiariza cu locurile respective. Ocazional, mergeau şi la New York, Los Angeles şi Toronto. Pe toată durata acestor deplasări, echipa era permanent însoţită de instructori care îi evaluau capacitatea de a pune la punct o operaţiune fără a atrage atenţia. Ţintele erau alese din rândul colaboratorilor locali care se ofereau voluntari şi cărora nu li se spunea decât că aveau să participe la un exerciţiu de apărare a unei instituţii israeliene, o sinagogă sau o bancă. Voluntarii erau ridicaţi de pe o stradă liniştită şi băgaţi repede într-o maşină sau se trezeau în toiul nopţii că cineva le intra în casă şi-i ameninţa cu o armă.

Kidon-ii tratau cu foarte multă seriozitate aceste exerciţii, căci fiecare echipă era la curent cu aşa-numitul „fiasco de la Lillehammer”.

În iulie 1973, în plină vânătoare a ucigaşilor sportivilor israelieni participanţi la Jocurile Olimpice de la München, Mossadul a primit informaţia că Prinţul Roşu, Ali Hassan Salameh, care pusese la cale operaţiunea, lucra ca ospătar în orăşelul norvegian Lillehammer.

Directorul de operaţiuni al Mossadului de la acea vreme, Michael Harari, alcătuise o echipă din care nu făcea parte niciun *kidon*; membrii ei erau răspândiţi în toată lumea, căutându-i pe ucigaşii de la München rămaşi în viaţă. Deşi echipa lui nu avea experienţă de teren, Harari era convins că experienţa dobândită de el în calitate de *katsa* în Europa era suficientă. Printre agenţi se numărau două femei, Sylvia Rafael şi Marianne Gladnikoff, şi un algerian, Kemal Bename, care fusese curier al organizaţiei Septembrie Negru înainte de a fi constrâns de Harari să devină agent dublu.

Operaţiunea a fost un dezastru încă de la început. Sosirea a 12 străini la Lillehammer, unde de 40 de ani nu mai avusese loc nicio crimă, a trezit suspiciuni. Poliţia

locală a început să stea cu ochii pe ei. Poliţiştii erau aproape când Harari şi echipa lui au împuşcat mortal un chelner marocan pe nume Ahmed Bouchiki, care nu avea nicio legătură cu terorismul şi care nici nu semăna cu Salameh. Harari şi câţiva din echipă au reuşit să scape, însă şase agenţi au fost capturaţi, inclusiv cele două femei.

Cei prinşi au mărturisit totul, dezvăluind pentru prima dată metodele de asasinare folosite de Mossad şi alte detalii la fel de compromiţătoare despre activităţile clandestine ale serviciului. Femeile şi colegii lor au fost acuzaţi de ucidere din culpă şi condamnaţi la cinci ani de închisoare.

La întoarcerea în Israel, Harari a fost destituit, iar întreaga reţea subterană a Mossadului din Europa – case conspirative, cutii poştale şi numere de telefon secrete – a fost abandonată.

Abia după şase ani, Ali Hassan Salameh avea să fie în cele din urmă omorât într-o operaţiune pusă la cale de Rafi Eitan, care a spus că „Lillehammer a arătat ce se întâmplă atunci când sunt aleşi oameni nepotriviţi pentru o treabă nepotrivită. Aşa ceva n-ar fi trebuit să se întâmple niciodată şi nu trebuie să se repete”.

Şi totuşi s-a repetat.

La 31 iulie 1997, după ce, cu o zi înainte, doi terorişti sinucigaşi, membri ai grupării Hamas, au făcut 15 victime şi 157 de răniţi într-o piaţă din Ierusalim, directorul Mossadului, Danny Yatom, a participat la o şedinţă condusă de prim-ministrul Benjamin Netanyahu. Acesta din urmă tocmai se întorsese de la o emoţionantă conferinţă de presă la care promisese că nu va avea linişte până când cei care au plănuit atentatul nu vor mai constitui un pericol.

În public, Netanyahu se arăta calm şi hotărât, răspunzând în mod chibzuit şi autoritar la întrebări; Hamas nu avea să scape nepedepsit, însă cum avea să se întâmple asta nu reprezenta o temă de discuţie. Acesta era Bibi din apariţiile la CNN produse în timpul Războiului din

Golf, când a fost lăudat în repetate rânduri pentru evaluările competente ale reacţiilor lui Saddam Hussein şi pentru felul în care acestea erau văzute în Israel.

În acea zi sufocantă, departe de camerele de luat vederi şi înconjurat doar de Yatom, de alţi reprezentanţi ai serviciilor de informaţii şi de propriii consilieri politici, Netanyahu oferea însă o imagine foarte diferită. Nu era nici calm, nici dispus la analize. Dimpotrivă, în sala de şedinţe ticsită, aflată lângă biroul său, îi întrerupea adesea pe vorbitori, strigând: „Am să pun mâna pe nenorociţii ăia de la Hamas chiar dacă va fi ultimul lucru pe care-l voi face”.

Conform spuselor unuia dintre cei prezenţi, el a adăugat: „Sunteţi aici ca să îmi spuneţi cum se va întâmpla asta. Şi nu vreau să citesc în ziare despre răzbunarea lui Bibi. Aici e vorba de dreptate. După faptă şi răsplată”.

Ordinea de zi fusese stabilită.

Yatom, obişnuit cu ieşirile premierului, stătea liniştit de cealaltă parte a mesei în timp ce Netanyahu continua să vocifereze. „Vreau capetele lor. Vreau să-i văd morţi. Nu mă interesează cum procedaţi. Vreau doar s-o faceţi. Şi vreau s-o faceţi cât mai repede”.

Tensiunea a crescut când Netanyahu i-a cerut lui Yatom să-i dea o listă cu toţi liderii Hamas şi cu domiciliile lor din acel moment. Niciun alt prim-ministru nu mai ceruse informaţii atât de amănunţite în faza de început a unei operaţiuni. Câţiva dintre cei prezenţi au crezut că „Bibi dădea semnalul că avea de gând să se ocupe personal de treaba asta”.

Faptul că serviciul era obligat să se apropie prea mult de premier a sporit preocuparea unor cadre ale Mossadului. Sesizând probabil acest lucru, Yatom i-a spus acestuia că îi va da lista mai târziu. În schimb, şeful Mossadului a sugerat că era „momentul să privească partea practică a lucrurilor”. Să-i localizezi pe liderii Hamas era ca şi cum „ai căuta anumiţi şobolani în canalizarea din Beirut”.

Încă o dată, Netanyahu a izbucnit. Nu voia justificări; voia fapte. Şi voia ca totul să înceapă „aici şi acum”.

După şedinţă, mai mulţi participanţi au fost de părere că Bibi Netanyahu trecuse dincolo de linia fină la care se termina oportunismul politic şi începeau exigenţele operative. În încăpere nu era nimeni care să nu-şi fi dat seama că Natanyahu avea neapărată nevoie de o lovitură mediatică pentru a-i convinge pe oameni că politica fermă de luptă împotriva terorismului, care îl adusese în fruntea guvernului, nu era o vorbă goală. Fusese implicat în scandal după scandal, umblând de fiecare dată cu tertipuri şi lăsând să cadă vina pe altcineva. Niciodată nu fusese atât de puţin popular. Viaţa lui personală era subiect de presă. Trebuia neapărat să arate că ţinea situaţia sub control. Uciderea unui lider al Hamas era un mod sigur de a face acest lucru.

Un cadru superior a vorbit cu siguranţă în numele multora când a spus: „Deşi eram cu toţii de acord că şarpele moare dacă i se taie capul, ceea ce ne preocupa era de fapt graba. Toată vorbăria lui Bibi cu «acţiunea imediată» era tâmpenie curată. Orice operaţiune de acest fel necesită o planificarea atentă. Bibi voia rezultate de parcă ar fi fost vorba de un joc pe calculator sau de unul dintre filmele alea vechi cu supereroi la care-i plăcea să se uite. Numai că, în realitate, lucrurile nu stau chiar aşa”.

Yatom a ordonat o cercetare amănunţită a fiecărei ţări arabe şi a trimis, în Gaza şi Cisiordania, agenţi care să afle unde se găseau personajele obscure care controlau gruparea Hamas. Pe tot parcursul lunii august a anului 1997, a fost chemat de mai multe ori la premier pentru a-l informa despre progresele făcute. Nu se înregistrase niciun progres. În comunitatea de informaţii din Israel se vorbea numai despre faptul că prim-ministrul îi ceruse lui Yatom să trimită mai mulţi oameni pe teren şi că începuse a-i da de înţeles că, dacă nu vedea curând rezultate, putea să ia „alte măsuri”. Dacă aceasta s-a vrut a fi o ameninţare stângace a lui Netanyahu la adresa şefului Mossadului, nu

i-a reuşit. Yatom a spus doar că va face „tot posibilul”. Ideea era că, dacă prim-ministrul voia să-l concedieze, putea să o facă, însă, în dezbaterea publică ce avea să urmeze în mod inevitabil, Netanyahu trebuia să răspundă la întrebări legate de rolul său. Premierul continua să ceară însă capul unui lider al Hamas – şi îl voia cât mai repede.

În septembrie 1997, Netanyahu ajunsese să-l sune pe Yatom noaptea ca să-l întrebe despre mersul operaţiunii. Presat, şeful Mossadului a cedat. A luat agenţi de la alte unităţi. Conform celor spuse de unul dintre ei, „Yatom refăcea planurile ca reacţie la cererile insistente ale lui Bibi. Yatom e un tip dur. Dar când trebuia să facă presiuni, nu se putea compara cu Bibi, care începuse să vorbească despre cât de repede îl ajutase fratele lui să pună la punct raidul de la Entebbe. Comparaţia nu avea niciun rost. Însă aşa e Bibi: se foloseşte de orice ca să-şi atingă scopurile”.

La 9 septembrie, la Tel Aviv s-a aflat că Hamas a lovit din nou, de astă dată rănind grav două gărzi de corp ale ataşatului cultural al ambasadei israeliene deschise de curând la Amman, capitala Iordaniei.

Trei zile mai târziu, cu puţin înainte de începerea sabatului, Netanyahu l-a invitat pe Yatom să ia cu el masa de prânz la locuinţa sa din Ierusalim. Cei doi au mâncat supă, salată, peşte şi au băut bere şi apă îmbuteliată. Prim-ministrul a adus imediat vorba despre atacul de la Amman. Cum reuşiseră teroriştii să se apropie atât de mult şi să tragă? De ce nu a existat niciun avertisment? Ce făceau agenţii Mossadului de la Amman în această problemă?

Yatom l-a întrerupt pe Natanyahu în mijlocul discursului: era la Amman un lider al Hamas pe nume Khalid Meshal, care conducea biroul politic al organizaţiei din oraş. Timp de câteva săptămâni, Meshal călătorise prin diferite ţări arabe, însă agenţii Mossadului de la Amman raportau că se întorsese în oraş.

Netanyahu s-a înviorat brusc. „Atunci du-te şi omoară-l! i-a spus el peste masă. Asta trebuie să faci.

Omoară-l! Trimite-ţi oamenii la Amman să facă asta”.

După aproape şase săptămâni, sătul de presiunile necontenite exercitate de un prim-ministru care dovedea tot mai mult că nu înţelege sensibilitatea politică a unei operaţiuni de spionaj, directorul Mossadului i-a dat o lecţie dură. Privindu-l cu ochi scânteietori din spatele ochelarilor, l-a prevenit că un atac în Amman ar strica relaţiile pe care predecesorul lui Netanyahu, Yitzhak Rabin, le stabilise cu Iordania. Uciderea lui Meshal pe pământ iordanian avea să pună în pericol operaţiunile Mossadului într-o ţară care furnizase în permanenţă informaţii despre extremiştii sirieni, irakieni şi palestinieni. Yatom a sugerat că era mai bine să aştepte ca Meshal să plece iarăşi din Amman şi atunci să lovească.

Se spune că Netanyahu ar fi strigat: „Pretexte! Asta e tot ce-mi oferi! Pretexte! Vreau fapte. Le vreau acum. Oamenii vor fapte. Se apropie Rosh Hashana! adăugă el, referindu-se la Anul Nou evreiesc. Acesta va fi cadoul meu pentru ei!”

Din acel moment, fiecare mişcare făcută de Yatom avea să fie aprobată personal de Netanyahu. Până la el, niciun prim-ministru israelian nu se implicase atât de mult într-o crimă patronată de stat.

Khalid Meshal era un bărbat de 41 de ani, bine făcut, cu barbă. Locuia în apropierea palatului regelui Hussein. Se pare că era un soţ bun; avea şapte copii. Deşi era cultivat şi avea darul vorbirii, rămăsese o figură puţin cunoscută a mişcării fundamentaliste islamice. Datele adunate cu repeziciune de agenţii Mossadului din Amman indicau însă că Meshal era forţa motrice a atacurilor lansate de teroriştii sinucigaşi împotriva civililor israelieni.

S-au furnizat detalii despre mişcările lui Meshal, precum şi o fotografie a acestuia făcută pe ascuns de şeful unităţii Mossadului din Iordania. La raport era anexată o solicitare personală ca Yatom să încerce din nou să-l convingă pe Netanyahu să renunţe la planul de a pune la cale un asasinat la Amman. O astfel de acţiune imprudentă

avea să pericliteze cei doi ani de activitate în domeniul contraspionajului pe care Mossadul o desfăşurase cu ajutorul Iordaniei.

Netanyahu a respins solicitarea, considerând-o de rău augur şi spunând că nu avea să tolereze un eşec.

Între timp, fusese pregătită o echipă *kidon* formată din opt oameni: doi agenţi aveau să dea lovitura în plină zi, iar ceilalţi urmau să le ofere sprijinul necesar, inclusiv vehicule. Echipa trebuia să se întoarcă în Israel cu maşina, trecând graniţa pe la Podul Allenby, aflat în apropiere de Ierusalim.

Arma aleasă de Mossad era neobişnuită, nefiind folosit pistolul, ci un spray umplut cu gaz neurotoxic. Era pentru prima dată când o echipă *kidon* folosea această metodă, cu toate că fusese pusă la punct de multă vreme de KGB şi alte servicii secrete din Blocul Sovietic. Mossadul recrutase oameni de ştiinţă ruşi care emigraseră de curând în Israel, cu scopul de a crea o gamă de substanţe mortale, cum ar fi tabun, gaz sarin şi soman, agenţi neurotoxici interzişi prin tratate internaţionale. Acestea provoacă o moarte instantanee sau lentă; în toate cazurile, organele interne nu mai funcţionează, iar victima are dureri atât de mari, încât moartea vine ca o alinare. Această formă de execuţie a fost considerată potrivită pentru Meshal.

La 24 septembrie 1997, membrii echipei *kidon* au luat avionul spre Amman, venind de la Atena, Roma şi Paris, unde stătuseră câteva zile. Unii călătoreau cu acte franceze sau italiene. Ucigaşilor li se dăduseră paşapoarte canadiene, emise pe numele lui Barry Beads şi Sean Kendall. Când s-au cazat la Hotelul Intercontinental, au spus la recepţie că sunt turişti. Ceilalţi *katsa* au stat la ambasada Israelului, aflată la mică distanţă de hotel.

Beads şi Kendall li s-au alăturat a doua zi. Cei doi au verificat încă o dată sprayul. Nimeni nu ştia ce fel de gaz conţinea. Agenţii bănuiau că putea produce de la halucinaţii până la atac de cord, înainte să provoace

moartea. Şeful unităţii Mossadului i-a informat despre ultimele mişcări ale lui Meshal.

Acesta fusese la Londra în septembrie 1978, când un trădător bulgar, pe nume Gheorghi Markov, a fost omorât cu ajutorul unui agent neurotoxic. Un trecător l-a înţepat în coapsă cu vârful umbrelei. Markov a murit în chinuri cumplite, din cauza unei otrăvi extrase din seminţe de ricin. Trecătorul, un agent KGB, nu a fost prins niciodată.

Beads şi Kendall s-au întors, optimişti, la hotel cu puţin înainte de miezul nopţii. Fiecare a comandat un mic dejun alcătuit din cafea, suc de portocale şi pateuri daneze. A doua zi, la 9, Beads a apărut în hol şi a semnat de primire pentru prima maşină închiriată, o Toyota albastră. Cea de-a doua, un Hyundai verde, a sosit la puţin timp după aceea şi a fost luată în primire de Kendall. Acesta a spus personalului de la recepţie că el şi „prietenul său” vor merge să viziteze sudul ţării.

La ora 10, Meshal era dus la serviciu cu maşina; lângă el, în spate, erau trei dintre copiii săi mai mici, un băiat şi două fete. Beads îi urmărea, cu discreţie, de la distanţă în maşina închiriată. Alţi membri ai echipei erau şi ei pe şosea, în alte maşini.

Când au intrat în cartierul Grădina, şoferul l-a anunţat pe Meshal că erau urmăriţi. Acesta a folosit telefonul din maşină şi a sunat la poliţia din Amman, comunicând marca şi numărul maşinii lui Beads.

În timp ce Toyota închiriată i-a depăşit, copiii i-au făcut cu mâna lui Beads, aşa cum le făcuseră şi altor şoferi. Agentul nu i-a băgat în seamă. Apoi, maşina verde a lui Kendall a trecut în faţă, iar cele două maşini s-au pierdut în trafic.

Câteva minute mai târziu, poliţia din Amman l-a sunat pe Meshal să-i spună că maşina era închiriată unui turist canadian. Meshal s-a liniştit şi şi-a privit copiii care, cu feţele lipite de geam, făceau din nou cu mâna automobiliştilor care treceau pe lângă ei. În fiecare dimineaţă, îşi conduceau pe rând tatăl la serviciu, după

care şoferul îi ducea la şcoală.

Cu puţin înainte de 10.30, şoferul a intrat pe strada Wasfi Al-Tal, unde o mulţime de oameni se adunase în faţa birourilor Hamas; Kendall şi Beads erau şi ei acolo. Prezenţa lor nu îngrijora pe nimeni; turiştii curioşi veneau adeseori la sediul organizaţiei să afle mai multe despre aspiraţiile acesteia.

Meshal şi-a sărutat repede copiii înainte să iasă din maşină. Beads a înaintat ca şi cum ar fi vrut să-i strângă mâna. Kendall era lângă el, scotocind într-o pungă de plastic.

— Domnul Meshal? întrebă Beads cu amabilitate.

Meshal îl privi nedumerit şi, în acel moment, Kendall scoase sprayul şi încercă să pulverizeze conţinutul în urechea stângă a lui Meshal.

Liderul Hamas se dădu înapoi, speriat, ştergându-şi lobul urechii.

Kendal încercă din nou să pulverizeze substanţa în urechea lui Meshal. În jurul său însă, oamenii începuseră să-şi revină din uimire, întinzându-şi mâinile spre a-i prinde pe cei doi agenţi.

— Fugi! spuse Beads în evreieşte.

Urmat de Kendall, Beads alergă spre maşina pe care o parcaseră în apropiere. Şoferul lui Meshal văzuse ce se întâmplase şi începu să dea înapoi, încercând să buşească automobilul Toyota.

Meshal se clătina, gemând. Oamenii încercau să-l sprijine. Alţii strigau după ambulanţă.

Beads, avându-l alături pe Kendall, care ţinea încă în mână sprayul pe jumătate folosit, reuşi să evite maşina, iar acum se îndepărta în fugă pe stradă.

Alte maşini porniră în urmărirea lor. Unul dintre urmăritori sună de pe telefonul mobil şi ceru să se blocheze toate străzile din zonă. Şoferul dădu telefon la poliţie.

Între timp, sosiră ajutoarele celor doi. Unul dintre agenţi se opri şi-i făcu semn lui Beads să urce la el în

maşină. În momentul în care cei doi oameni ai Mossadului au ieşit din Toyota, o altă maşină le blocă drumul. Din ea ieşiră mai mulţi bărbaţi înarmaţi care îi obligară pe Beads şi Kendall să se culce la pământ. Câteva secunde mai târziu a sosit şi poliţia. Dându-şi seama că nu mai puteau face nimic, restul membrilor echipei au plecat, trecând graniţa înapoi în Israel fără să fie descoperiţi.

Beads şi Kendall au fost mai puţin norocoşi. Au fost duşi la sediul central al poliţiei din Amman, unde au prezentat paşapoartele canadiene şi au susţinut că erau victimele unui „complot îngrozitor” Sosirea lui Samih Batihi, teribilul şef al contraspionajului iordanian, a pus capăt farsei. Le-a spus că ştia cine erau, căci tocmai vorbise la telefon cu şeful reţelei Mossadului. După spusele lui Batihi, şeful spionilor a „recunoscut totul. Mi-a spus că erau oamenii lui şi că Israelul va trata problema direct cu regele”.

Batihi a ordonat ca cei doi agenţi ai Mossadului să fie închişi în celule diferite şi nimeni să nu se atingă de ei.

Între timp, Meshal a fost dus la cel mai mare spital din Amman, la secţia de terapie intensivă. Se plângea de un „ţiuit” continuu în urechea stângă, de „frisoane ca nişte şocuri electrice în tot corpul” şi de respiraţie din ce în ce mai greoaie.

Doctorii l-au conectat la un aparat de ventilaţie pulmonară.

Vestea cu privire la eşecul operaţiunii a ajuns la Yatom în urma unui apel telefonic secret primit de la şeful biroului din ambasada israeliană de la Amman. Se spune că amândoi au fost „din cale afară de mânioşi” din cauza dezastrului.

Până să ajungă Yatom la biroul lui Netanyahu, prim-ministrul primise deja un telefon de la regele Hussein pe firul scurt folosit de cei doi în situaţiile de criză. Despre tonul discuţiei a vorbit ulterior un cadru al serviciului secret israelian: „Hussein a avut două întrebări pentru Bibi: de-a ce credea că se joacă şi dacă avea un antidot

pentru gazul toxic”.

Regele a spus că se simte ca şi când cel mai bun prieten i-ar fi violat fiica şi că, dacă Netanyahu se gândea să nege totul, ar fi trebuit să ştie că cei doi agenţi mărturisiseră totul într-un material filmat care, în acel moment, îi era trimis lui Madeleine Albright, secretarul de stat al SUA. Netanyahu stătea aplecat peste telefon, „palid ca un răufăcător prins asupra faptului”.

Netanyahu s-a oferit să plece imediat la Amman ca să-i explice regelui „cum stăteau lucrurile”. Hussein i-a spus să nu-şi piardă vremea. Ofiţerul de informaţii îşi amintea: „Se putea auzi gheaţa trosnind pe firul din Iordania. Bibi nici măcar n-a protestat când Hussein i-a spus că acum se aştepta ca Israelul să-l elibereze pe şeicul Ahmed Yassin [liderul Hamas pe care israelienii îl ţineau în închisoare de ceva timp], ca şi pe alţi deţinuţi palestinieni. Convorbirea nu a durat decât câteva minute. Trebuie să fi fost cel mai groaznic moment din cariera politică a lui Bibi”.

În continuare, lucrurile şi-au urmat cursul firesc. Într-o oră, antidotul a ajuns la Amman cu un avion militar israelian şi a fost administrat lui Meshal. Acesta a început să-şi revină şi, în câteva zile, s-a simţit destul de bine ca să convoace o conferinţă de presă la care a ridiculizat Mossadul. Şeful biroului din Amman şi Samih Batihi au avut o scurtă întâlnire în timpul căreia au vorbit cu Yatom la telefon. Directorul general a promis cu mult zel că Mossadul nu va mai executa niciodată un atentat pe teritoriul iordanian. A doua zi, Madeleine Albright i-a dat lui Netanyahu două telefoane scurte; i-a spus ce credea despre cele întâmplate, folosind pe alocuri un limbaj la fel de tăios ca şi cel al regelui Hussein.

Când a aflat în ce fel îi fuseseră compromise paşapoartele, Canada şi-a retras ambasadorul din Israel – o mişcare care era cât pe ce să ducă la ruperea relaţiilor diplomatice.

Când au început să iasă la iveală amănuntele,

Netanyahu a fost aspru criticat în presa israeliană şi internaţională, lucru care pe alţii i-ar fi determinat să-şi dea demisia.

O săptămână mai târziu, şeicul Yassin a fost eliberat şi s-a întors ca un erou în Gaza. Între timp, Kendall şi Beads s-au întors şi ei în Israel, însă fără paşapoartele canadiene. Acestea fuseseră încredinţate „în custodie" ambasadei canadiene din Amman.

Cei doi *katsa* nu au mai făcut parte din echipa *kidon*; li s-au dat sarcini birocratice cu caracter general la sediul Mossadului. Aşa cum spunea un ofiţer al serviciului israelian, „asta putea să însemne că erau răspunzători de paza toaletelor din clădire".

Yatom a devenit însă un şef lipsit de putere. Cei din subordinea lui şi-au dat seama că era incapabil să-i facă faţă lui Netanyahu. Moralul în rândurile Mossadului a suferit o nouă prăbuşire. De la cabinetul premierului a pornit zvonul că era „numai o chestiune de timp până când Yatom urmează să plece".

Yatom a încercat să oprească ceea ce un cadru superior al Mossadului asemăna cu „un val uriaş de dejecţii în care ne înecăm". Acesta a adoptat ceea ce el numea „atitudinea sa prusacă". A încercat să-şi intimideze personalul. S-au iscat certuri şi au fost rostite ameninţări cu demisia.

În februarie 1998, chiar Yatom a demisionat în încercarea de a preveni ceea ce considera el însuşi a fi o „revoltă iminentă". Netanyahu nu i-a trimis fostului şef al spionajului obişnuita scrisoare de mulţumire pentru serviciile aduse.

Yatom a părăsit funcţia în momentul producerii primelor valuri de emoţie determinate de uciderea premierului Yitzhak Rabin. Un scrupulos reporter israelian de investigaţii, Barry Chamish, a strâns pe cont propriu rapoarte medicale şi balistice şi declaraţii ale martorilor oculari: gărzile de corp ale lui Rabin, văduva sa, chirurgi şi asistente, precum şi membri ai comunităţii israeliene de

informaţii cu care acesta a vorbit. Multe dintre probele respective au fost prezentate în instanţă, în şedinţe desfăşurate cu uşile închise.

În 1999, riscându-şi viaţa, Chamish a început să-şi publice constatările pe internet. Ele sunt o repetare sinistră a îndoielilor referitoare la teoria trăgătorului singuratic, formulată în cazul asasinării lui John Kennedy în 1963. Concluziile lui Chamish sunt cel puţin interesante. El afirma că „teoria trăgătorului, acceptată de Comisia Shamgar, creată de guvernul israelian în cazul asasinării lui Rabin, este o muşamalizare a ceea ce trebuia să fie o înscenare a unui atentat eşuat, menit să reanimeze popularitatea în scădere a lui Rabin în rândul electoratului. Yigal Amir a acceptat să interpreteze rolul trăgătorului singuratic la solicitarea şefului sau şefilor săi din comunitatea israeliană de informaţii.

Amir a tras un glonţ orb. Şi a tras o singură dată, nu de trei ori, cum s-a afirmat. Testele balistice făcute de laboratorul poliţiei israeliene au arătat că proiectilul găsit la faţa locului nu se potriveşte cu arma lui Amir. Pe corpul lui Rabin nu s-a văzut niciun pic de sânge. Apoi mai este misterul dispariţiei maşinii lui Rabin între opt şi 12 minute în ceea ce ar fi trebuit să fie un drum de 45 de secunde până la spital, pe străzi goale, închise de poliţie pentru mitingul la care a participat Rabin”.

Cea mai explozivă afirmaţie a lui Chamish – ca toate celelalte care îi aparţin, nici aceasta nu a fost încă respinsă de autorităţile israeliene – este aceea că, „în timpul ciudatului drum făcut spre spital cu maşina condusă de un şofer foarte experimentat, Rabin a fost împuşcat de două ori cu gloanţe reale, provenite din pistolul propriului său bodyguard, Yoram Rubin. Arma sa a dispărut la spital şi a nu fost găsită niciodată. Două gloanţe recuperate din trupul premierului au dispărut vreme de 11 ore. Ulterior, Yoram Rubin s-a sinucis”.

Chamish a vorbit cu cei trei chirurgi din sala de operaţii care s-au străduit să-i salveze viaţa premierului.

Reporterul le-a spus despre declaraţiile poliţiştilor care au fost de faţă când a tras Amir. Poliţiştii au declarat toţi că, atunci când a fost urcat în maşină, Yitzhak Rabin nu avea nicio rană vizibilă. Chirurgii au fost de neclintit. Când a ajuns în cele din urmă la spital, premierul prezenta semne clare că avea o rană toracică masivă şi leziuni severe ale măduvei spinării la baza gâtului. Chirurgii au subliniat că nicio rană prin împuşcare nu-i putea permite lui Rabin să plece de la locul atacului fără să se vadă o urmă a acesteia şi să ajungă la spital cu răni multiple.

Comisia Shamgar a conchis că nu s-a găsit nicio dovadă care să confirme existenţa acelor răni. Ulterior, medicii au refuzat să discute despre acest lucru.

În afară de investigaţia lui Chamish, există o declaraţie independentă dată sub jurământ care susţine afirmaţia lui potrivit căreia „ceea ce s-a întâmplat este inexplicabil şi constituie o conspiraţie”.

La audieri, Amir a afirmat în faţa instanţei: „Dacă spun adevărul, întregul sistem se va prăbuşi. Ştiu destule încât să distrug această ţară”.

Un agent al Shin Bet care era aproape de Amir când acesta a tras în Rabin a declarat: „Am auzit un poliţist strigând la oameni să se liniştească fiindcă era un glonţ orb”. Mărturia sa a fost făcută cu uşile închise.

Leah Rabin a declarat la aceleaşi audieri că soţul ei nu s-a clătinat şi nu s-a prăbuşit după ce, în aparenţă, a fost împuşcat de foarte aproape. „Stătea în picioare şi arăta foarte bine”. A mai afirmat că a fost împiedicată să-şi vadă soţul timp de o oră după ce a ajuns la spital, iar potrivit lui Chamish, un ofiţer de informaţii de rang înalt i-ar fi spus să „nu-şi facă griji că totul a fost o înscenare”.

Văduva premierului a refuzat cu fermitate să facă orice comentariu public despre acest lucru sau despre orice alt aspect legat de uciderea soţului ei.

Chamish crede că cineva a speriat-o ca să tacă, la fel ca 17 asistente de la spitalul la care Rabin a fost internat în acea zi. „Planul a fost malefic şi inteligent. L-au convins

pe Rabin să permită cuiva să-l împuşte cu un glonţ orb pentru a-l ajuta să-şi recâştige popularitatea. De aceea nu purta vestă antiglonţ. Amir a fost ales cu mare atenţie pentru cele 15 minute proverbiale de celebritate. A fost doar un credul manipulat de şeful sau şefii săi. Nu avea de unde să ştie cum se vor folosi aceştia de glonţul său orb pentru a-l ucide pe Rabin în maşină, în drum spre spital”.

Barry Chamish nu are profilul unui „pasionat al conspiraţiilor” Are mare grijă în ceea ce scrie, iar fiecare probă a lui este confirmată de o mulţime de mărturii. Nu s-a grăbit să tragă concluzii şi lasă impresia că sunt multe altele pe care le-ar putea spune, dar nu vrea să le spună deocamdată. Şi mai mult, Chamish merge pe drumul lui, nu are obligaţii faţă de nimeni şi, cel mai important, este un om de încredere.

A publicat pe internet toate probele pe care le-a obţinut până acum, în parte pentru a se asigura, iar în parte pentru că vrea să se afle adevărul. În plus, este destul de realist încât să accepte că e posibil ca acesta să nu iasă niciodată la iveală într-o formă potrivită unui proces în instanţă.

Capitolul 7

Un spion cu maniere într-o dimineaţă umedă de primăvară a anului 1997, David Kimehe le dădea unor grădinari arabi indicaţii despre cum să-i reamenajeze grădina dintr-o suburbie a Tel Aviv-ului. Era sfios şi avea o voce suavă, mai potrivită pentru a le vorbi unor studenţi decât unor muncitori, ceea ce trăda faptul că David cobora din generaţii de administratori care înălţaseră cândva drapelul Marii Britanii deasupra unor teritorii întinse. Fiu al unor evrei englezi de condiţie medie, Kimehe avea maniere impecabile care completau imaginea unui englez autentic. Hainele scumpe făcute la comandă scoteau în evidenţă un trup menţinut în formă prin exerciţii regulate şi dietă riguroasă. Deşi se apropia de 60 de ani, Kimehe arăta cu 20 de ani mai tânăr şi avea ceva copilăresc. Fiecare gest pe care-l făcea în timp ce vorbea cu grădinarii

– felul în care îşi dădea părul de pe frunte, pauzele lungi, privirea gânditoare – indica o viaţă întreagă petrecută în izolare în mediul universitar.

În realitate, David Kimehe fusese ceea ce Meir Amit numea „unul dintre generatoarele intelectuale" aflate la originea multor operaţiuni ale Mossadului. Capacitatea sa de a raţiona era dublată de un sânge rece extraordinar. Era în stare să-i surprindă şi pe cei mai vicleni cu o mişcare de-a dreptul neaşteptată, lucru care a atras respectul chiar şi al celor mai cinici colegi ai săi. Adeseori însă, intelectualismul său i-a făcut să nu se apropie de el; era prea izolat şi prea abscons pentru felul lor lumesc de a fi. Câţiva împărtăşeau părerea lui Rafi Eitan că, „dacă îi spuneai «bună dimineaţalui David, acesta se gândea imediat cât de «bună» era şi cât mai rămăsese din ea".

În interiorul Mossadului, Kimehe era considerat întruchiparea spionului manierat, înzestrat cu viclenia pisicii maidaneze. Intrarea în serviciul secret israelian s-a petrecut după ce, în 1968, şi-a luat diploma în ştiinţe sociale la Universitatea Oxford. După câteva luni, a fost recrutat de Mossad, la comanda căruia fusese numit de curând Meir Amit. Acesta voia să coopteze mai mulţi absolvenţi de învăţământ superior care să contrabalanseze brutalitatea unor oameni ca Rafi Eitan, ce învăţaseră meserie în stradă.

Cum, când şi de către cine a fost recrutat Kimehe erau lucruri pe care acesta nu avea să le destăinuie niciodată. Potrivit zvonurilor care circulau în cadrul comunităţii de informaţii din Israel, existau mai multe scenarii: îşi dăduse acceptul la o cină copioasă cu un editor londonez, un evreu care fusese mult timp *sayan*; propunerea i se făcuse în biroul unui rabin de la o sinagogă din Golders Green[8]; o rudă îndepărtată făcuse primul pas.

Singurul lucru cert este că, la începutul anilor 1960, într-o dimineaţă de primăvară, Kimehe a intrat în sediul

8 Cartier londonez cu o semnificativă populaţie evreiască.

Mossadului din Tel Aviv în calitate de cel mai nou membru al Departamentului de strategie şi planificare. Într-o parte a edificiului se aflau o sucursală a Băncii Israelului, câteva birouri comerciale şi o cafenea. Neştiind ce să facă sau unde să meargă, Kimehe aştepta în holul sumbru. Ce diferenţă faţă de intrarea impunătoare în clădirea CIA despre care citise. La Langley, agenţia îşi proclama în mod orgolios existenţa în marmura pe care era încrustată steaua cu 16 raze aplicată pe un scut dominat de capul unui vultur american redat din profil, însoţită de cuvintele „Central Intelligence Agency of the United States of America”[9]. Pe un perete erau scrise cuvintele apostolului Ioan despre oamenii pe care adevărul îi face liberi[10]. Mai departe erau câteva ascensoare păzite de gărzi înarmate.

Aici însă, în holul cam auster al clădirii din bulevardul Regele Saul, nu vedeai decât funcţionari de bancă la ghişee şi oameni aşezaţi pe scaunele de plastic ale cafenelei. Niciunul dintre aceştia nu arăta nici pe departe ca un angajat al Mossadului. La celălalt capăt al holului, s-a deschis o uşă pe care nu scria nimic. Pe ea a apărut o figură cunoscută, un funcţionar al ambasadei Israelului de la Londra care îi dăduse lui Kimehe documentele de călătorie. Conducându-l pe acesta până la uşă, îi explică faptul că statutul său diplomatic era de fapt o acoperire pentru munca de agent al Mossadului pe care o făcea în Marea Britanie. Ajunşi la uşă, i-a dat lui Kimehe două chei, spunându-i că, din acel moment, va putea intra în sediul Mossadului numai cu ajutorul lor. O cheie era de la uşă, iar cealaltă, de la lifturile care urcau până la etajul al optulea al clădirii. Cartierul general era „o clădire în interiorul altei clădiri” care avea propriile utilităţi – curent, apă, canalizare – separate de restul incintei.

Edificiul devenise sediul Mossadului la puţin timp după Criza Canalului Suez din 1956.

---

9 Agenţia Centrală de Informaţii a Statelor Unite ale Americii.

10 „Şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Ioan 8, 32).

În acel an, în octombrie, forţele britanice, franceze şi israeliene au invadat Egiptul pentru a recupera Canalul Suez, pe care preşedintele egiptean Gamal Nasser îl naţionalizase. Invazia a stat sub semnul „diplomaţiei canonierelor” care dominase mult timp regiunea. SUA abia fuseseră avertizate cu privire la această acţiune, care s-a dovedit a fi ultima zvâcnire a dominaţiei britanice şi franceze în Orientul Mijlociu. Americanii au exercitat o puternică presiune diplomatică pentru a opri luptele, temându-se că acestea vor atrage Uniunea Sovietică de partea Egiptului, ceea ce ar fi dus la o confruntare între marile puteri ale lumii. Când luptele de pe malurile canalului au luat sfârşit, Marea Britanie şi Franţa şi-au dat seama că fuseseră înlocuite de SUA în rolul de forţă dominantă în Orientul Mijlociu. Însă Israelul a insistat să-şi păstreze teritoriul pe care îl cucerise în Deşertul Sinai. Richard Helms, viitor director al CIA, s-a dus la Tel Aviv, unde a fost primit de persoane din conducerea Mossadului. Acestea i s-au părut lui Helms „o gaşcă de agenţi imobiliari, care vorbeau cu mândrie despre dotările clădirii”.

În lift, ghidul i-a explicat lui Kimehe că la primul etaj era centrul de ascultare şi telecomunicaţii; la etajul următor îşi aveau birourile angajaţii de rând. Etajele superioare erau rezervate analiştilor, planificatorilor şi personalului operativ. Departamentul de cercetare şi dezvoltare se întindea pe un etaj întreg. La ultimul etaj erau birourile directorului general şi ale consilierilor săi.

Lui Kimehe i s-a dat un loc între planificatori şi strategi. Biroul său era dotat la fel ca toate celelalte: un birou banal de lemn, un dulap de metal pentru acte, cu o singură cheie, un telefon negru şi o carte de telefoane pe care scria: „A se lăsa la birou”. Un covor completa mobilierul. Încăperea avea. pereţii măslinii şi oferea o vedere panoramică asupra oraşului. După 13 ani de la darea în folosinţă, clădirea prezenta semne de degradare; vopseaua crăpase pe alocuri, iar covoarele trebuiau

schimbate.

Însă, în ciuda acestor neajunsuri, David Kimehe simţea că sosise într-un moment crucial. Meir Amit era pe punctul de a pleca, fiind urmat la scurt timp de Rafi Eitan şi de alte cadre superioare ale Mossadului.

Kimehe a ajuns în scurt timp să-şi dea seama de ciudăţeniile colegilor. Analistul îşi începea fiecare apreciere cu aceste cuvinte: „Este o manevră europeană, în stilul clasic al lui Clausewitz[11]”; şeful departamentului semnala o acţiune îndesând tutun în pipă, iar când scotea fum alb, însemna că a luat o decizie; strategul îşi încheia de fiecare dată expunerea zicând că spionajul este o formă de învăţare continuă a slăbiciunilor omeneşti. Toţi aceştia erau oameni care se bucurau pe drept cuvânt de unele privilegii şi care au salutat entuziasmul şi capacitatea lui Kimehe de a suci o idee pe toate părţile. De asemenea, ei şi-au dat seama că acesta înţelegea pe deplin că descoperirea acţiunilor de intoxicare ale duşmanului era tot atât de importantă ca perpetuarea celor ale Mossadului.

Una dintre îndatoririle sale era să urmărească evenimentele din Maroc; acolo era încă un număr important de evrei care trăiau sub regimul represiv al regelui Hassan[12]. În încercarea de a le face viaţa mai uşoară, Meir Amit a stabilit o „relaţie de lucru” cu temutul serviciu de securitate al monarhului, găsind drept cauză comună necesitatea înlăturării de la putere a preşedintelui egiptean Nasser, a cărui ură faţă de Israel era egalată doar de aceea faţă de rege. Nasser vedea în Hassan un obstacol în calea visului său de a întemeia o coaliţie arabă puternică de la Canalul Suez până la Atlantic. Potenţială ameninţare pe care o reprezenta pentru Israel o asemenea coaliţie l-a făcut pe Meir Amit să-i înveţe pe oamenii regelui tehnici de

11 Karl von Clausewitz (1780-1831), general şi teoretician militar prusac. Punând accent pe aspectele psihologice şi politice ale conflictelor militare, el susţinea că „războiul este o continuare a politicii cu alte mijloace”.

12 Hassan al II-lea (1929-1999), rege al Marocului între 1966 şi 1999.

contraspionaj şi anchetă care se asemănau foarte mult cu tortura sofisticată.

În Maroc supravieţuia o opoziţie pe cât de redusă din punct de vedere numeric, pe atât de necruţătoare, condusă de Mehdi Ben-Barka. Kimehe a cercetat trecutul lui Ben-Barka: profesor loial al regelui; preşedinte al adunării naţionale consultative a Marocului, un parlament lipsit practic de putere legislativă, care aviza în mod mecanic decretele din ce în ce mai despotice date de rege împotriva propriului popor. În cele din urmă, Ben-Barka a devenit singura voce a opoziţiei faţă de monarh. De nenumărate ori, Ben-Barka a reuşit să scape de oamenii regelui care încercau să-l prindă. Ştiind însă că era numai o chestiune de timp până avea să fie arestat, charismaticul fost profesor a fugit în Europa. De acolo a continuat să pună la cale răsturnarea lui Hassan de la putere.

De două ori, mica, dar eficienta mişcare de rezistenţă a lui Ben-Barka a fost pe punctul de a duce la bun sfârşit un atentat cu bombă împotriva monarhului. Înfuriat, Hassan a ordonat ca Ben-Barka să fie judecat în contumacie şi să fie condamnat la moarte, iar Ben-Barka a răspuns ordonând noi atacuri împotriva regelui.

În mai 1965, Hassan a cerut ajutor Mossadului. Sarcina de a evalua această cerere i-a revenit lui David Kimehe. În aceeaşi lună, acesta a mers la Londra folosind paşaportul său britanic, în aparenţă, era în concediu. În realitate, îşi ducea la îndeplinire planurile. Posedând un al doilea paşaport britanic, falsificat de un *sayan*, şi o viză pentru Maroc, Kimehe s-a dus la Roma; a petrecut o zi întreagă vizitând oraşul – pentru a vedea dacă nu cumva era urmărit – iar de acolo a plecat în Maroc.

Pe aeroportul din Rabat a fost întâmpinat de către Muhammed Oufkir, temutul ministru de interne al ţării. În acea seară, la o cină animată de prezenţa celor mai bune dansatoare din buric, Oufkir a spus ce voia de fapt regele: capul lui Ben-Barka. Dând dovadă de un simţ grosolan al umorului şi de o bună cunoaştere a istoriei evreilor, Oufkir

a adăugat: „La urma urmei, evreica voastră Salomeea i-a cerut regelui Irod capul unui răzvrătit”.

Kimehe a spus că, deşi acest lucru era într-adevăr corect, treaba respectivă nu ţinea de el. Oufkir trebuia să-l însoţească în Israel.

A doua zi, cei doi au plecat la Roma, de unde au luat avionul spre Tel Aviv. Meir Amit s-a întâlnit cu ei într-o casă conspirativă. A fost politicos, dar precaut. I-a spus lui Kimehe că „nu era prea încântat” de ideea de a face treaba murdară a lui Oufkir şi a insistat ca „implicarea noastră să se limiteze la faza pregătitoare”.

Fără ştirea lui Meir Amit, Oufkir făcuse deja cu o parte a serviciului secret francez, SDECE (predecesorul DGSE), un aranjament cu privire la uciderea lui Ben-Barka în cazul în care acesta putea fi ispitit să-şi părăsească „fortăreaţa” de la Geneva şi să treacă graniţa în Franţa. Încă reticent, Meir Amit a insistat ca prim-ministrul Levi Eshkol să autorizeze personal implicarea Mossadului. Premierul a fost de acord.

Mossadul s-a apucat de treabă. Un *katsa* născut în Maroc a plecat la Geneva şi s-a infiltrat în cercul lui Ben-Barka. După câteva luni, agentul a lansat cu precauţie ideea că ar avea o legătură cu un milionar francez care ar vrea să-l vadă pe regele Hassan asasinat, astfel încât Marocul să devină un stat cu adevărat democratic. Ideea îi aparţinuse lui Kimehe. La 26 octombrie 1965, acesta a aflat că Ben-Barka, „asemenea Scânteioarei[13] de odinioară”, era pe punctul de a pleca la Paris.

Centrul de telecomunicaţii al Mossadului i-a transmis lui Oufkir, în Maroc, un mesaj codificat. A doua zi, ministrul şi o mică echipă a securităţii marocane au plecat la Paris. În acea noapte, ministrul a primit informaţii de la grupul din cadrul serviciilor secrete franceze. Îngrijorat din cauză că fusese exclus de la întâlnire, agentul

13 Numele de cod al personajului principal al romanului cu acelaşi titlu (Scarlet Pimpernel, în engleză) scris de baroneasa Orczy şi publicat în Anglia în 1905. Acesta pleacă în Franţa spre a-1 salva de la moarte pe cumnatul său.

Mossadului care îl însoţise pe Ben-Barka la Paris a luat legătura cu Kimehe pentru a-i cere instrucţiuni. Kimehe s-a sfătuit cu Meir Amit. După cum avea să spună mai târziu Amit, amândoi au fost de acord că „se pune la cale ceva urât şi e mai bine să stăm deoparte”.

În seara următoare, când Ben-Barka a ajuns la restaurantul din cartierul St. Germain la care lua cina, o dubă a SDECE era deja parcată în faţa localului. Acesta credea că se va întâlni cu milionarul. După ce a aşteptat o oră degeaba, Ben-Barka a plecat. În momentul în care a păşit pe trotuar, doi agenţi ai SDECE l-au apucat şi l-au băgat în dubă. A fost dus la o vilă din cartierul Fontenay-le-Vicomte, unde SDECE obişnuia să-i interogheze din când în când pe suspecţi. Pe tot parcursul nopţii, Oufkir a supravegheat interogatoriul şi torturarea lui Ben-Barka, până când, în zori, acesta, dărâmat, a fost executat. Oufkir a fotografiat victima înainte de a fi îngropată în grădina vilei. Ministrul a luat apoi avionul spre acasă, arătându-i regelui filmul.

Când cadavrul a fost descoperit, nemulţumirea francezilor a ajuns până la palatul prezidenţial. Charles de Gaulle a cerut o anchetă fără precedent, care a dus la o curăţare masivă a SDECE. Directorul acestuia, dornic să menţină colaborarea dintre servicii, s-a străduit să nu pomenească nimic despre Mossad. De Gaulle însă, care nu era un prieten al Israelului, era convins că Mossadul fusese implicat. Le-a spus consilierilor săi că operaţiunea purta „amprenta Tel Aviv-ului”. Numai israelienii, a izbucnit acesta, puteau arăta atâta lipsă de consideraţie pentru legile internaţionale. Aşa s-a încheiat o relaţie cândva apropiată între Franţa şi Israel, stabilită în 1956, în timpul Crizei Canalului Suez. De Gaulle a ordonat imediat oprirea livrărilor de arme către Israel, ca şi încetarea oricărei cooperări între serviciile de informaţii. Meir Amit avea să ţină minte „loviturile puternice care s-au abătut dinspre Paris”.

Pentru Kimehe, „felul în care Meir Amit a făcut faţă

situaţiei a reprezentat un act de eroism. Ar fi putut da vina pe mine sau pe ceilalţi implicaţi în operaţiune. În schimb, a insistat să ia totul asupra sa. Era un adevărat lider”.

Guvernul prim-ministrului Eshkol, afectat de reacţia Parisului, s-a distanţat şi el de şeful Mossadului. Alte critici au venit de la cineva la care nimeni nu se aştepta. Cu cât Meir Amit se înverşuna să afirme că rolul Mossadului fusese unul „marginal”, nefăcând altceva decât să „furnizeze câteva paşapoarte şi să închirieze nişte maşini”, cu atât predecesorul său, Isser Harel, susţinea tot mai mult că, pe vremea lui, afacerea Ben-Barka nu ar fi avut loc. Meir Amit l-a avertizat pe premier că se vor scufunda amândoi dacă criticile continuau în felul acesta. Eshkol a răspuns alcătuind o comisie de anchetă, condusă de Golda Meir, pe atunci ministru de externe.

Comisia a ajuns la concluzia că Meir Amit trebuia să-şi dea demisia, însă acesta a refuzat atâta vreme cât Eshkol nu făcea la fel. A urmat un impas. Abia un an mai târziu, Meir Amit şi-a dat seama că nu va mai avea probleme din cauza morţii lui Ben-Barka. Scăpase însă ca prin urechile acului.

La data respectivă, pe Kimehe îl preocupau deja alte lucruri. Palestinienii antrenaseră în secret o unitate de comando cu scopul de a exploata un punct slab al sistemului de securitate, lucru pe care nici Mossadul nu-l anticipase: deturnarea unor avioane în plin zbor. După ce se punea stăpânire pe avion între destinaţii, acesta avea să fie dus într-o ţară arabă prietenă. Acolo, pasagerii urmau să fie reţinuţi pentru a fi răscumpăraţi – fie în schimbul unor sume mari de bani, fie în schimbul unor prizonieri arabi deţinuţi de Israel. În plus, în acest fel, se făcea publicitate în toată lumea cauzei OEP.

În iulie 1968, o cursă El Al de la Roma a fost deturnată spre Algeria. Mossadul a fost uimit de cutezanţa celor care au realizat operaţiunea. O echipă de *katsa* a plecat în Algeria în vreme ce Kimehe şi alţi experţi au lucrat aproape non-stop pentru a pune la punct o strategie

de eliberare a pasagerilor îngroziţi. Orice încercare de a lua cu asalt avionul se lovea însă de prezenţa numeroşilor reporteri veniţi la faţa locului. Kimehe a recomandat să se tragă de timp în speranţa că povestea îşi va pierde actualitatea şi că, astfel, agenţii israelieni vor putea acţiona. Teroriştii anticipaseră însă această mişcare şi ameninţau că vor produce un carnaj dacă nu le erau îndeplinite cererile: eliberarea deţinuţilor palestinieni din închisorile israeliene. Guvernul algerian îi susţinea pe terorişti. Kimehe a înţeles: „Eram prinşi între ciocan şi nicovală”. A fost unul dintre cei care au recomandat cu reticenţă eliberarea deţinuţilor în schimbul pasagerilor, ştiind „foarte bine ce urmări va avea o astfel de acţiune. Se pregătea terenul pentru noi deturnări. De acum înainte, cauza OEP avea să fie intens mediatizată. Israelul adoptase o atitudine defensivă. La fel făcuseră şi guvernele occidentale care nu aveau niciun răspuns la astfel de acţiuni. Şi totuşi ce altceva puteam să facem decât să aşteptăm cu neliniște următoarea deturnare?”

Iar acestea au venit, fiecare fiind mai bine pregătită decât cea dinainte. În scurt timp, încă şase avioane au fost deturnate de teroriști care, pe lângă faptul că erau experţi în a ascunde arme şi explozivi la bordul aeronavelor, ştiau să le piloteze şi să ia locul echipajului. În Deşertul Libiei, aceştia exersaseră schimbul de focuri în cabina avionului, ştiind că El Al introdusese gărzi înarmate pe toate cursele sale – una dintre primele măsuri propuse de Kimehe. Tot el prevăzuse în mod corect că teroriştii vor cunoaşte legile ţărilor spre care s-au dinspre care aveau să zboare, aşa încât, dacă erau prinşi, colegii lor să se poată folosi de legislaţia respectivă pentru a-i elibera prin negociere sau cu ameninţări.

Kimehe ştia că Mossadul avea neapărată nevoie de un incident care să-i permită serviciului să-i învingă pe teroriști cu cele două arme care făcuseră faima sa, viclenia şi cruzimea. În plus, aşa cum teroriştii profitaseră la maximum de publicitatea care li se făcuse, Kimehe îşi

dorea o operaţiune al cărei rezultat să stârnească pentru Israel aceeaşi admiraţie pe care o stârnise răpirea lui Adolf Eichmann. Incidentul de care avea nevoie Kimehe trebuia să presupună mult dramatism, un risc considerabil şi un rezultat care să întreacă toate aşteptările. Aceste elemente trebuiau să se combine pentru a demonstra că Mossadul a condus contraatacul.

La 27 iunie 1976, un avion al companiei Air France, plin cu pasageri evrei, care zbura pe ruta Tel Aviv-Paris, a fost deturnat după o escală pe aeroportul din Atena, faimos pentru lipsa măsurilor de securitate. Teroriştii erau membri ai facţiunii extremiste Wadi Haddad şi cereau două lucruri: eliberarea a 40 de palestinieni din închisorile israeliene şi a altor 12 închişi în Europa; eliberarea a doi terorişti germani arestaţi în Kenya, unde încercaseră să doboare un avion al companiei El Al cu o rachetă SAM-7 în timp ce decola de pe aeroportul din Nairobi.

După o escală la Casablanca[14], neprimind permisiunea de a ateriza la Khartoum, avionul a zburat la Entebbe, în Uganda. De acolo, teroriştii au anunţat că aeronava urma să fie aruncată în aer, cu pasageri cu tot, dacă nu le vor fi îndeplinite cererile. Data-limită era 30 iunie.

La Tel Aviv, în şedinţele secrete ale Cabinetului, mult lăudata imagine publică a necapitulării în faţa terorismului a început să pălească. Miniştrii erau pentru eliberarea deţinuţilor OEP. Prim-ministrul Rabin a prezentat un raport al Shin Bet pentru a demonstra că eliberarea unor criminali condamnaţi avea un precedent. Şeful Statului-Major, Mordechai Gur, a anunţat că nu putea recomanda o acţiune militară din cauza insuficienţei informaţiilor pe care le avea de la Entebbe. În timp ce dezbaterile tensionate continuau, s-a aflat că evreii din avion fuseseră separaţi de ceilalţi pasageri – aceştia din urmă fuseseră eliberaţi, iar acum erau în drum spre Paris.

---

14 Potrivit majorităţii surselor, după ce a decolat de la Atena, avionul a aterizat în Libia, la Benghazi.

Era exact ce aştepta Mossadul. Yitzhak Hofi, şeful serviciului, în ceea ce avea să fie clipa sa de glorie, a susţinut cu tărie începerea unei acţiuni de salvare. A scos din arhivă planul pe care Rafi Eitan îl folosise pentru capturarea lui Eichmann. Între cele două acţiuni existau similitudini: Rafi Eitan şi echipa lui acţionaseră departe de casă, într-un mediu ostil. Improvizaseră pe parcurs, jucând la cacealma. Acest lucru se putea repeta. Asudat, răguşit de atâtea pledoarii şi discuţii în contradictoriu, Hofi se uită fix la fiecare membru la Cabinetului.

— Dacă ne vom lăsa oamenii să moară, porţile vor fi deschise. Niciun evreu nu va mai fi în siguranţă nicăieri în lume. Iar Hitler ar obţine o victorie de dincolo de mormânt!

— Foarte bine, a spus în cele din urmă Rabin. Vom încerca.

Pe lângă Kimehe, a fost mobilizat fiecare strateg şi planificator al Mossadului. Primul pas a constat în deschiderea unui canal de comunicare sigur între Tel Aviv şi Nairobi; Hofi întreţinuse legăturile secrete dintre Mossad şi spionajul kenyan iniţiate de Meir Amit. Acest lucru a dat imediat roade. Şase *katsa* au plecat la Nairobi, unde au fost adăpostiţi într-o casă conspirativă a serviciului secret kenyan. Ei aveau să formeze capul de pod pentru atacul principal. Între timp, Kimehe a rezolvat o altă problemă. Orice misiune de salvare avea să necesite o oprire pentru alimentare cu combustibil la Nairobi. Prin telefon, el a obţinut în câteva ore acceptul Kenyei, care l-a acordat „din raţiuni umanitare”.

Posibilitatea de a ajunge la Entebbe rămânea însă o mare problemă. OEP făcuse din aeroport propriul punct de intrare în

*

Uganda, de unde organizaţia îşi coordona operaţiunile împotriva regimului proisraelian din Africa de Sud. După ruperea relaţiilor diplomatice cu Ierusalimul în 1972, Idi Amin, dictatorul Ugandei, dăduse OEP, drept

cartier general, reşedinţa ambasadorului israelian.

Kimehe ştia că era esenţial să afle dacă OEP se mai afla în ţară. Gherilele călite în luptă ale organizaţiei erau o forţă extrem de greu de învins în scurtul timp avut la dispoziţie pentru misiunea efectivă de salvare: forţele israeliene puteau să rămână la sol doar câteva minute, altfel riscau un puternic contraatac. Kimehe a trimis de la Nairobi, cu barca, doi *katsa* care au traversat Lacul Victoria. Au debarcat în apropiere de Entebbe şi au găsit sediul OEP părăsit; palestinienii se mutaseră de curând în Angola.

Apoi, norocul de care are nevoie orice operaţiune a făcut ca unul dintre ofiţerii kenyeni de securitate care îi însoţise pe cei doi *katsa* să descopere că unul dintre oamenii care îi păzeau pe ostatici era de fapt rudă cu nevastă-sa. Kenyanul s-a infiltrat în aeroport şi a reuşit să vadă că toţi pasagerii erau în viaţă, dar a numărat 15 paznici foarte încordaţi şi agitaţi. Informaţia a fost transmisă prin radio la Tel Aviv.

Între timp, alţi doi *katsay* ambii piloţi experimentaţi, au închiriat un Cessna şi au decolat de la Nairobi, chipurile, ca să fotografieze Lacul Victoria pentru o broşură turistică. Avionul a trecut exact pe deasupra aeroportului din Entebbe, unul dintre agenţi putând astfel să fotografieze pista şi clădirile adiacente. Filmul a fost trimis la Tel Aviv. Acolo, Kimehe a propus o nouă strategie menită să-i deruteze pe terorişti.

În cursul câtorva convorbiri telefonice avute cu palatul lui Amin, negociatorii israelieni de la Tel Aviv au explicat că guvernul lor era gata să accepte condiţiile teroriştilor. Un diplomat de la consulatul unei ţări europene din Uganda a fost folosit pentru a da credibilitate acestei capitulări aparente; acesta a fost sunat „în secret” pentru a vedea dacă putea negocia termeni acceptabili pentru terorişti. Kimehe i-a spus emisarului: „Nu trebuie să fie nici ceva prea umilitor pentru Israel, dar nici ceva imposibil de acceptat de către

terorişti”. Diplomatul s-a dus repede la aeroport să transmită informaţia şi să redacteze documentul adecvat. Se ocupa încă de asta când operaţiunea Lovitura Fulgerătoare a intrat în faza finală.

Un Boeing 707 israelian fără însemne, care avea să fie folosit pe post de spital, a aterizat pe aeroportul din Nairobi. Era pilotat de militari din IDF care cunoşteau aeroportul din Entebbe. Între timp, şase agenţi ai Mossadului încercuiseră aeroportul respectiv; fiecare era echipat cu un aparat de emisie-recepţie de înaltă frecvenţă şi un dispozitiv electronic care bruia radarul din turnul de control. Era pentru prima oară când acesta din urmă era folosit în luptă.

La adăpostul întunericului, 50 de paraşutişti israelieni au ieşit din avionul-spital şi s-au îndreptat în viteză spre Lacul Victoria. Umflându-şi bărcile de cauciuc, au traversat întinderea de apă şi s-au oprit aproape de ţărmul ugandez, gata să ia cu asalt aeroportul din Entebbe. La Tel Aviv, operaţiunea de salvare fusese repetată până în cele mai mici amănunte; la momentul potrivit, un grup de avioane C-130 Hercules a traversat Marea Roşie, s-a îndreptat spre sud, s-a realimentat la Nairobi, iar apoi, trecând chiar pe deasupra copacilor, a coborât în viteză pe aeroportul din Entebbe.

Aparatele de bruiaj au funcţionat impecabil. Autorităţile aeroportului încercau încă să-şi dea seama ce se întâmpla când cele trei aparate Hercules şi avionul-spital au aterizat. Trupele de comando au dat năvală în clădirea în care erau ţinuţi ostaticii. În acel moment, nu mai rămăseseră decât evrei. Cei de alte naţionalităţi fuseseră eliberaţi de Amin, care se bucura din plin de acest moment de măreţie pe scena mondială. Paraşutiştii care aşteptau să intervină nu au mai fost chemaţi. Au traversat înapoi lacul şi s-au întors la Nairobi. De acolo, au fost luaţi de un alt avion israelian de transport şi duşi acasă.

În cinci minute – cu două minute mai repede decât

fusese calculat – ostaticii au fost eliberaţi şi toţi teroriştii, omorâţi, împreună cu 16 soldaţi ugandezi care îi păzeau pe prizonieri. Echipa de intervenţie a pierdut un singur om, pe locotenentul-colonel Yonatan Netanyahu, fratele mai mare al viitorului prim-ministru Benjamin Netanyahu. Acesta avea să spună că politica sa intolerantă faţă de terorişti se datora morţii lui Yonatan. Trei ostatici au fost şi ei ucişi.

Dorinţa lui David Kimehe de a da teroriştilor o ripostă căreia să-i meargă vestea se împlinise cu vârf şi îndesat. Operaţiunea de salvare de la Entebbe a ajuns să fie considerată o carte de vizită a Mossadului într-o măsură mai mare chiar decât răpirea lui Adolf Eichmann.

Cu timpul, Kimehe s-a implicat din ce în ce mai mult în acţiunile Mossadului contra OEP. Această luptă pe viaţă şi pe moarte se ducea dincolo de graniţele Israelului, pe străzile oraşelor europene. Kimehe era unul dintre strategii ce pregăteau terenul pentru asasinii Mossadului, *kidon*-ii. Aceştia acţionau la Paris, München, Atena şi în Cipru. Pentru Kimehe, crimele se petreceau undeva departe; era ca pilotul unui bombardier care nu vede unde cad bombele. Asasinatele contribuiau la perpetuarea sentimentului de invincibilitate în Mossad: conform informaţiilor furnizate de strategi, *kidon*-ii erau mereu cu un pas înaintea inamicului.

Într-o dimineaţă, Kimehe a sosit la serviciu, găsindu-şi colegii în stare de şoc. Unul dintre cei mai experimentaţi *katsa* fusese asasinat la Madrid de un membru al OEP. Ucigaşul era contactul cu ajutorul căruia israelianul sperase să penetreze grupul.

Acum însă nu era timp de jelit. Fiecare om disponibil trebuia să răspundă la foc cu foc. Pentru Kimehe, „era o vreme în care nu ne aşteptam la milă şi nici noi nu arătam milă nimănui”.

Presiunea implacabilă continuă: trebuiau găsite noi modalităţi de infiltrare a OEP şi descoperite suficiente lucruri despre funcţionarea organizaţiei în scopul

asasinării liderilor săi. După părerea lui Kimehe, „tăierea capului era singura cale de a face coada să nu se mai mişte”. Primul cap de pe lista *kidon*-ilor era Yasser Arafat.

O altă ameninţare, mult mai serioasă, începuse să-l preocupe pe Kimehe: posibilitatea unui al doilea război de proporţii cu arabii, condus de Egipt împotriva Israelului. Mossadul nu era însă decât o voce solitară în corul comunităţii israeliene de informaţii. Preocupările lui Kimehe, repetate de superiorii săi, au fost respinse categoric de Aman, serviciul de informaţii militare. Strategii au subliniat că Egiptul tocmai îi expulzase pe cei 20.000 de consilieri militari ruşi, ceea ce trebuia interpretat ca un semn clar că preşedintele Egiptului, Anwar Sadat, căuta o soluţie politică pentru Orientul Mijlociu.

Kimehe tot nu era convins. Studiind toate documentele care ajungeau pe biroul său, trăgea din ce în ce mai mult concluzia că Sadat avea să lanseze un atac prin surprindere; cererile arabilor erau pur şi simplu imposibil de acceptat de către israelieni: Egiptul voia înapoi teritoriile ocupate şi crearea unui stat palestinian în Israel. Chiar dacă aceste condiţii erau îndeplinite, Kimehe era de părere că OEP îşi va continua totuşi campania sângeroasă până la îngenuncherea Israelului.

Neliniştea lui Kimehe a crescut şi mai mult când a aflat că Sadat şi-a înlocuit ministrul de război cu un personaj mult mai agresiv, a cărui primă măsură a fost să întărească apărarea Egiptului de-a lungul Canalului Suez. Comandanţii egipteni mergeau cu regularitate în alte capitale arabe în căutare de sprijin. Sadat semnase cu Moscova un nou acord de achiziţionare a armelor.

Pentru Kimehe, semnele erau mai mult decât rele: „Nu se mai punea problema când avea să izbucnească războiul, ci în ce zi anume va începe”.

Însă şefii Aman au continuat să ignore avertismentele transmise de Mossad. Aceştia le-au spus comandanţilor militari că, deşi părea să înceapă războiul, vor avea „măcar

o perioadă de avertizare de cinci zile”, mai mult decât suficient pentru ca aviaţia militară israeliană să repete marele succes repurtat în timpul Războiului de Şase Zile.

Kimehe a replicat că, în mod sigur, arabii au învăţat ceva din greşelile trecutului. S-a trezit catalogat drept membru al „unui Mossad obsedat de război”, acuzaţie care nu se potrivea deloc unui om foarte atent la vorbele sale. Tot ce putea face era să urmărească pregătirile egiptenilor şi să încerce să deducă data probabilă a atacului.

Căldura sufocantă din acel august 1973 a făcut loc unui septembrie mai răcoros. Ultimele rapoarte ale agenţilor Mossadului referitoare la Canalul Suez arătau că pregătirile egiptenilor erau în toi. Geniştii aduceau ultimele modificări pontoanelor pentru ca trupele şi blindatele să poată traversa cursul de apă. Când Mossadul l-a convins pe ministrul de externe al Israelului să ridice la ONU problema acestor pregătiri îngrijorătoare, reprezentantul egiptean a dat un răspuns liniştitor, spunând că „acestea sunt activităţi de rutină”. Pentru Kimehe, vorbele lui aveau „aceeaşi credibilitate” ca acelea rostite de ambasadorul Japoniei în SUA în ajunul atacului de la Pearl Harbor.

Şi totuşi explicaţia egipteanului a fost acceptată de Aman. Pentru Kimehe, cel mai uimitor lucru a fost că, în octombrie, oriunde îşi arunca privirea iscoditoare, vedea din ce în ce mai multe lucruri de rău augur: Libia tocmai naţionalizase companiile petroliere occidentale, iar în statele producătoare de petrol din Goli se vorbea despre întreruperea livrărilor în Occident.

Cu toate acestea, strategii din Aman continuau să interpreteze într-o manieră lamentabilă informaţiile furnizate de agenţi. Când avioane militare israeliene au fost atacate de MIG-uri deasupra Siriei – incident încheiat cu victoria celor dintâi datorită cunoştinţelor tactice dobândite de piloţii israelieni în urma sustragerii MIG-ului din Irak – doborârea a 12 aparate de zbor siriene a fost considerată de Aman o dovadă în plus a faptului că, dacă

arabii vor porni vreodată războiul, vor lua o bătaie la fel de zdravănă.

În noaptea de 5 spre 6 octombrie, Mossadul a primit cea mai clară dovadă că ostilităţile erau iminente şi că totul putea fi o chestiune de numai câteva ore. Agenţii şi informatorii din Egipt raportau că înaltul Comandament Militar egiptean intrase în alertă roşie. Dovezile nu mai puteau fi ignorate.

La ora 6, directorul Mossadului, Zvi Zamir, s-a întâlnit cu şefii Aman la Ministerul Apărării. Clădirea era aproape pustie: era Yom Kippur, cea mai mare sărbătoare evreiască, zi în care chiar şi evreii nereligioşi se odihnesc, iar toate serviciile publice, inclusiv postul naţional de radio, sunt închise. Radioul fusese întotdeauna mijlocul de mobilizare a rezerviştilor în caz de necesitate.

În cele din urmă, în virtutea dovezilor incontestabile prezentate de Mossad, s-a dat alarma pe tot teritoriul Israelului, anunţându-se că ţara avea să fie atacată din două direcţii, dinspre Siria la nord şi dinspre Egipt la sud.

Războiul a început la 13.55, ora locală, în timp ce cabinetul israelian era încă în şedinţă de urgenţă, strategii din Aman asigurându-i pe miniştri că ostilităţile nu vor începe înainte de ora 18, ceea ce s-a dovedit a fi o simplă presupunere.

Niciodată în istoria comunităţii de informaţii din Israel nu se înregistrase un eşec atât de ruşinos în ceea ce priveşte anticiparea unui eveniment. Mulţimea dovezilor impecabile furnizate de David Kimehe şi alţii fusese ignorată pe de-a-ntregul.

După încheierea războiului – Israelul smulgând iarăşi victoria în ultima clipă – în eşaloanele superioare ale serviciului de informaţii militare au avut loc schimbări masive. Mossadul a fost din nou superior tuturor celorlalte servicii secrete israeliene, cu toate că şi aici au avut loc modificări: Zamir a fost înlăturat din funcţia de director general pe motiv că nu a fost suficient de convingător în raport cu omologii lui din Aman. Locul său a fost luat de

Yitzhak Hofi.

Kimehe a primit această numire cu sentimente contradictorii. În anumite privinţe, Hofi era făcut din acelaşi aluat cu Meir Amit: aceeaşi ţinută semeaţă, aceeaşi experienţă pe câmpul de luptă, acelaşi fel de a fi sarcastic şi aceeaşi incapacitate absolută de a-i tolera pe proşti. Hofi era însă într-atât de franc, încât devenea grosolan, iar tensiunile dintre el şi Kimehe datau de pe vremea când aceştia se ocupau, printre altele, de instrucţia recruţilor de la şcoala Mossadului. Hofi, cu mentalitatea sa intolerantă de *kibbutzniky* nu arătase niciun fel de îngăduinţă faţă de intelectualismul lipsit de vlagă al lui Kimehe şi nici faţă de accentul britanic rafinat cu care acesta se adresa elevilor. Acum însă Kimehe nu mai era doar un agent experimentat, ci şi adjunctul lui Hofi. Fusese promovat adjunct al directorului general cu puţin timp înainte de plecarea lui Zamir. Atât Hofi, cât şi Kimehe au acceptat faptul că trebuiau să lase deoparte neînţelegerile personale şi să aibă grijă ca Mossadul să funcţioneze în continuare cu eficienţă maximă.

Kimehe primise una dintre cele mai grele sarcini care revenise Mossadului: trebuia să se ocupe de „povestea libaneză”. Războiul civil izbucnise în această ţară la doi ani de la încheierea Războiului de Yom Kippur, iar când Kimehe a început să se ocupe de „poveste”, libanezii creştini luptau pentru o cauză pierdută. Aşa cum, cu ani în urmă, Salman se dusese la ambasada israeliană de la Paris pentru a face primii paşi în vederea sustragerii MIG-ului irakian, tot aşa, în septembrie 1975, un emisar al creştinilor ceruse Israelului armele de care aveau nevoie ca să nu fie anihilaţi. Cererea a ajuns pe biroul lui Kimehe, care a văzut în asta un prilej ca Mossadul să dispară în „obscuritatea libaneză”.

I-a spus lui Hofi că, din punct de vedere politic, era logic să-i „susţină într-o oarecare măsură” pe creştini împotriva musulmanilor care juraseră să distrugă Israelul. Încă o dată, părerea lui a fost acceptată. Israelul avea să le

dea creştinilor suficiente arme ca să-i înfrunte pe musulmani, însă nu atât de multe încât să constituie un pericol pentru Israel. Mossadul a început să expedieze arme către Liban. Apoi, Kimehe a plasat câţiva agenţi ai Mossadului în comandamentul creştinilor. În aparenţă, aceştia se aflau acolo pentru a-i ajuta pe creştini să utilizeze armele cu eficienţă maximă. În realitate, agenţii îi transmiteau în permanenţă lui Kimehe informaţii care îi permiteau să fie la curent cu desfăşurarea războiului civil. Informaţiile au ajutat Mossadul să lanseze o serie de atacuri încununate de succes asupra poziţiilor fortificate ocupate de OEP în sudul Libanului.

Relaţiile serviciului cu creştinii s-au răcit însă în ianuarie 1976, când liderii acestora au invitat armata siriană să-i susţină în lupta împotriva Hezbollah-ului proiranian. Această grupare era considerată la Damasc o ameninţare. În câteva zile, mii de soldaţi sirieni experimentaţi au intrat în Liban, îndreptându-se spre graniţa cu Israelul. Creştinii au înţeles însă prea târziu că „s-au purtat întocmai ca Scufiţa Roşie care l-a invitat pe lup”, cum s-a exprimat Kimehe.

Încă o dată, creştinii libanezi au cerut ajutor Mossadului. Kimehe şi-a dat seama însă că reţeaua de aprovizionare cu arme, creată de el cu multă migală, nu era suficientă. Era nevoie de o operaţiune logistică în toată regula. Au fost trimise creştinilor tancuri, rachete antitanc şi alte arme. Războiul civil din Liban scăpa de sub control.

Stema Mossadului. Pe margine se poate citi un verset din *Biblie*: „Unde lipseşte cârmuirea, poporul cade; izbăvirea stă în mulţimea sfetnicilor”. (Proverbele lui Solomon, 11, 14)

Reuven Shiloah (1909 – 1959) în drum spre Insula Rodos, unde Israelul a desfăşurat, în 1949, tratative cu vecinii săi, Egipt, Liban, Iordania şi Siria, în vederea încheierii unui armistiţiu. Shiloah a fost primul director al Mossadului, din 1951, când serviciul a devenit operaţional, până în 1952.

Isser Harel (1912 – 2003) a ocupat funcţia de director al Mossadului între 1952 şi 1963. Sub comanda

sa, Mossadul l-a răpit pe criminalul de război Adolf Eichmann din Argentina şi l-a adus în Israel spre a fi judecat.

Meir Amit (1921 – 2009) a condus Mossadul între

1963 şi 1968. Este considerat de mulţi cel mai bun ofiţer de informaţii pe care l-a avut Israelul. Aici, într-o fotografie din 1957, de pe vremea când deţinea o funcţie de comandă în armata Israelului.

Zvi Zamir (n. 1925), într-o fotografie din 1966 (al doilea din dreapta). Zamir a fost al patrulea director general al Mossadului, pe care l-a condus între 1968 şi 1974. A contribuit la organizarea operaţiunii de pedepsire a membrilor grupării teroriste Septembrie Negru, care au ucis 11 sportivi israelieni în timpul Olimpiadei de la München din 1972.

Yitzhak Hofi (1927 – 2014) a fost şeful serviciului secret israelian în perioada 1974 – 1982. A cerut, în 1976, intervenţia trupelor de comando ale forţelor armate israeliene în vederea salvării pasagerilor unei curse a companiei Air France, ţinuţi ostatici de terorişti pe Aeroportul Entebbe din Uganda.

© Daoud Mizhrahi/AFP via e Biroul de Presă al Guvernului

Getty Images Israelului – Haim Zach

Nahum Admoni (n. 1929) s-a aflat în fruntea Mossadului între 1982 şi 1989. În timpul mandatului său, a avut loc răpirea lui Mordechai Vanunu, care a dezvăluit presei britanice secrete cu privire la programul israelian de folosire a energiei atomice în scopuri militare.

Fotografie din 2015.

Danny Yatom (n. 1945) a condus Mossadul între 1996 şi 1998. „Prietenia [sa] cu cel care avea să ajungă mai târziu prim-ministru l-a ajutat pe Yatom să devină director al Mossadului, poziţie care avea să pună în acelaşi timp capăt relaţiei sale cu Netanyahu”. Aici, într-o fotografie din 1997.

Shabtai Shavit (n. 1939) a fost al şaptelea director general al Mossadului, funcţie pe care a ocupat-o din 1989 până în 1996. A încercat să ducă mai departe procesul de apropiere dintre serviciul secret condus de el şi Vatican, început de predecesorul său.

Efraim Halevy (n. 1934) a îndeplinit funcţia de director general al Mossadului la cumpăna dintre milenii. În timpul mandatului său, în 1999, agenţii israelieni l-au localizat pe liderul kurd Abdullah Ocalan, căutat de multă vreme de autorităţile turce, la ambasada Greciei de la Nairobi din Kenya.

Eli Itki e Biroul de Presă al Guvernului Israelului – Haim Zach

Paşapoarte false, unul folosit de un agent al Mossadului (stânga), celălalt întrebuinţat pentru a-l scoate în mod clandestin pe Adolf Eichmann din Argentina (dreapta).

Biroul de Presă al Guvernului Israelului e Gali Tibbon/AFP via Getty Images

Canonieră israeliană lângă Sharm El Sheikh în timpul Războiului de Şase Zile din 5 – 10 iunie 1967 dintre Israel, pe de o parte, şi Egipt, Iordania şi Siria, pe de altă parte. „Înaintea Războiului de Şase Zile din 1967, în fiecare bază aeriană sau cartier general al armatei egiptene se afla fie un *katsa*, fie un informator al Mossadului”.

Centrul de Cercetări Nucleare de la Dimona, în Deşertul Negev, fotografiat de satelitul american de recunoaştere KH-4 Corona la 11 noiembrie 1968.

Forţele de Apărare ale Israelului

În ziua de Yom Kippur (6 octombrie) a anului 1973, Egipt şi Siria au lansat un atac prin surprindere împotriva Israelului. În fotografie, o echipă de sanitari a armatei israeliene evacuează de pe câmpul de luptă un soldat rănit.

Fotografie din 1994 în care se vede vechiul terminal al Aeroportului Entebbe din Uganda. Clădirea poartă şi astăzi urmele dramaticei operaţiuni de salvare a ostaticilor desfăşurate de un comando israelian în 1976.

Papa Ioan Paul al II-lea, cu câteva secunde înainte de a fi împuşcat în Piaţa San Pietro de la Vatican de Mehmet Ali Ağca la 13 mai 1981.

Prim-ministrul israelian Yitzhak Rabin, preşedintele SUA Bill Clinton şi preşedintele OEP Yasser Arafat la ceremonia de semnare a acordurilor de la Oslo, desfăşurată la Casa Albă la 13 septembrie 1993.

5 Spencer Platt/Getty Images

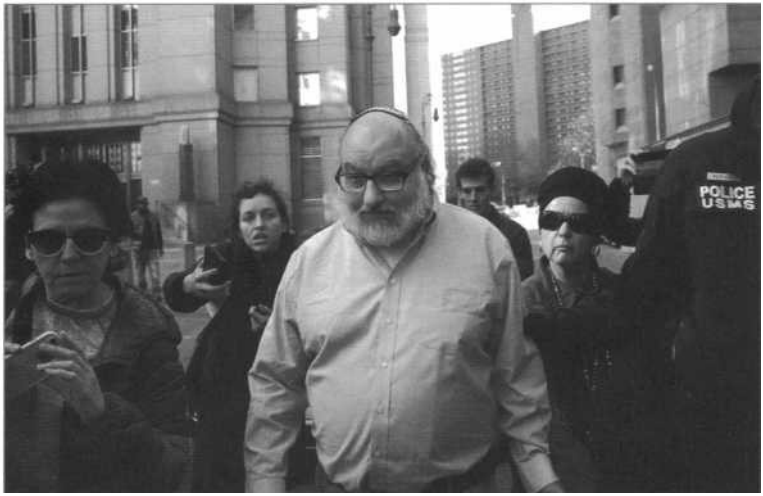

Jonathan Pollard, un american condamnat pentru faptul de a fi transmis, la mijlocul anilor 1980, documente clasificate agenţilor israelieni, părăsind un tribunal din New York în urma eliberării din închisoare după 30 de ani, la 20 noiembrie 2015.

Folosind acest lucru ca pretext, Kimehe a început propriul război de gherilă împotriva oii negre a Israelului, OEP. în curând, acesta s-a extins la şiiţii libanezi. Libanul a devenit terenul de antrenament pe care Mossadul îşi perfecţiona tacticile nu doar în ceea ce priveşte asasinatele, ci şi în ceea ce priveşte războiul psihologic. Erau zilele de glorie ale celor care lucrau în clădirea înaltă, cu aspect monoton de pe bulevardul Regele Saul.

În interiorul clădirii, relaţiile dintre Kimehe şi Hofi se stricau încetul cu încetul. Se zvonea că începuseră să aibă neînţelegeri violente cu privire la chestiuni practice; că Hofi se temea că adjunctul voia să-i ia locul; că Kimehe credea că nu era destul de apreciat pentru contribuţia sa incontestabilă. Nici în ziua de azi, Kimehe nu vrea să discute despre aceste lucruri, spunând că el „nu va da temei unui zvon comentând”.

În 1980, într-o dimineaţă de primăvară, David Kimehe şi-a folosit cârdul de acces fără restricţii, care înlocuise cele două chei, pentru a intra în clădire. Ajungând în birou, i s-a spus că Hofi voia să-l vadă numaidecât. A luat-o pe coridor, îndreptându-se spre biroul directorului general, a ciocănit şi a intrat, închizând uşa în urma sa.

Ce s-a întâmplat acolo a intrat în legenda Mossadului ca un episod al vociferărilor, acuzaţiilor şi contraacuzaţiilor. Cearta a durat 20 de minute electrizante. Apoi, Kimehe a ieşit, tăcut, din birou. Cariera sa în Mossad luase sfârşit, însă activitatea lui în slujba Israelului avea să continue într-un teritoriu familiar, Statele Unite ale Americii. De data aceasta, nu avea să fie vorba despre furtul unor materiale nucleare, ci despre un scandal care, în cele din urmă, a devenit cunoscut sub numele de Irangate.

După ce, o vreme, s-a gândit la viitorul său, David Kimehe a acceptat funcţia de director general în Ministerul de Externe al Israelului. Postul se potrivea perfect capacităţii sale de a intra şi de a ieşi din diverse

situaţii. I s-a dat astfel ocazia să-şi folosească abilităţile pe scena internaţională, la mare depărtare de Liban.

În SUA, povestea preşedintelui Nixon şi a afacerii Watergate se apropia cu paşi repezi de inevitabilul final. CIA era privită cu suspiciune, aşa cum nu mai fusese privită de la moartea preşedintelui Kennedy, din cauza lucrurilor care ieşeau la iveală cu privire la activităţile agenţiei din timpul administraţiei Nixon.

Kimehe a studiat fiecare aspect al dramei, „asimilând învăţămintele desprinse dintr-o catastrofă care n-ar fi trebuit să se petreacă niciodată. Ideea principală era că Nixon n-ar fi trebuit să păstreze acele înregistrări. Fără ele, probabil că ar fi fost în continuare preşedinte”.

Mai aproape de casă, ceea ce se întâmpla în Iran – lucru care interesa în permanenţă Israelul – îl preocupa şi pe el. În condiţiile în care Khomeini şi liderii săi religioşi ţineau cu fermitate frâiele puterii, Kimehe a fost de-a dreptul şocat de modul profund greşit în care CIA şi Departamentul de Stat apreciaseră situaţia.

La Casa Albă era însă un nou preşedinte, Ronald Reagan, care promisese un nou început pentru CIA. Kimehe aflase de la contactele pe care le avea la Washington că agenţia avea să devină „asul din mânecă” al lui Reagan în politica externă. La conducerea CIA se afla William Casey. Instinctiv, Kimehe şi-a dat seama că acesta nu era un prieten al Israelului – dar asta nu însemna că nu putea fi păcălit la nevoie.

În munca sa, Kimehe a urmărit îndeaproape operaţiunile CIA din Afghanistan şi America Centrală. Multe dintre acestea l-au uimit, considerându-le „operaţiuni naive, de modă veche de culegere a informaţiilor combinate cu asasinate destul de brutale”.

Apoi, încă o dată, Kimehe şi-a îndreptat atenţia spre Iran – şi spre ce se întâmplase la Beirut.

La câteva luni după ce Kimehe a preluat postul din Ministerul de Externe, Israelul a început să livreze arme Iranului cu acordul tacit al SUA. Acest ajutor era menit să

slăbească regimul de la Bagdad ca parte a vechii tactici a Ierusalimului de a „juca la două capete”, cum spunea Kimehe.

Trei ani mai târziu, două evenimente au schimbat situaţia: la Beirut au fost ucişi 241 de militari americani în urma unui atac terorist, iar americanii bănuiau tot mai mult nu doar că Mossadul ştiuse dinainte de acesta, ci şi că serviciul secret iranian contribuise la pregătirea lui. Israelul a fost presat să oprească livrările de arme către Teheran. Tensiunea a crescut şi mai mult în urma răpirii, torturării şi morţii lui William Buckley, şeful biroului CIA din Beirut. Unul după altul, alţi şapte americani au fost luaţi ostatici de către grupări susţinute de Iran.

Pentru dura administraţie Reagan, care venise la putere promiţând să lichideze terorismul, situaţia cetăţenilor americani ţinuţi ostatici sub dărâmături în Beirut obliga la acţiune. De represalii nu putea fi vorba; ideea bombardării Teheranului, cum propunea Regan, a fost respinsă chiar şi de consilierii săi cei mai intransigenţi. O misiune de salvare putea eşua de asemenea, după părerea şefilor Delta Force.

Apoi a avut loc o discuţie între preşedinte şi Robert McFarlane, un tip foarte zelos, fost puşcaş marin, la acea dată consilier pe probleme de securitate naţională. Kimehe avea să-şi amintească faptul că, potrivit spuselor lui McFarlane, discuţia se desfăşurase în felul următor:

— De ce au nevoie cel mai mult iranienii, domnule preşedinte?

— Tu să-mi spui mie, Bob.

— De arme ca să se lupte cu irakienii.

— Atunci să le dăm ce vor. În schimb, ne vom lua înapoi oamenii.

În ciuda sfaturilor date de Casey şi alţi şefi de servicii secrete americane, Reagan şi McFarlane susţineau ideea simplistă conform căreia, dându-le arme iranienilor, pe lângă faptul că *mullah*-ii s-ar fi simţit obligaţi să facă presiuni asupra grupării de la Beirut pentru a-i elibera pe

ostatici, ar fi îmbunătăţit relaţiile administraţiei cu Teheranul. Un alt beneficiu ar fi putut fi acela al slăbirii poziţiei

Unitate de elită a Armatei SUA.

Moscovei în Iran. Aşa a început ceea ce avea să fie cunoscut drept scandalul Irangate.

Colonelul de marină Oliver North a fost însărcinat să se ocupe cu livrarea armelor. North şi McFarlane au hotărât să excludă CIA din planurile lor. Amândoi erau oameni de acţiune. Mentalitatea de luptător le fusese de mare folos în Vietnam, iar din cele auzite de ei, şi evreii erau oameni de acţiune. Prin urmare, „era timpul să aducem Israelul în turmă", cum se exprima North. Exista în plus perspectiva personală de a vizita Ţara Sfântă; fiind un creştin convins, lui North îi surâdea ideea de a călca pe urmele paşilor lui Iisus.

Noul prim-ministru al Israelului, Yitzhak Shamir, a hotărât că o singură persoană era capabilă să se ocupe de solicitarea celor de la Washington şi, în acelaşi timp, să se asigure că interesele Israelului erau pe deplin apărate. La 3 iulie 1983, David Kimehe a plecat să se întâlnească la Casa Albă cu McFarlane. Kimehe a spus că, după părerea lui, afacerea, respectiv arme în schimbul ostaticilor, se putea realiza. A întrebat dacă CIA era „implicată activ". I s-a spus că nu.

La rândul său, McFarlane l-a întrebat pe Kimehe cât de mult erau dispuşi cei din Mossad să se implice şi a adăugat: „În definitiv, ei fac munca informativă în străinătate". Kimehe i-a răspuns că Yitzhak Rabin, ministrul apărării de atunci, şi Yitzhak Shamir au hotărât să excludă Mossadul şi să lase totul în seama lui. McFarlane a fost de acord. Kimehe nu i-a spus că directorul Mossadului de la acea dată, Nahum Admoni, se temea, ca şi Casey, că afacerea era destul de riscantă.

McFarlane s-a dus la Spitalul Naval Bethesda pentru a-i prezenta lui Reagan, care se recupera după o operaţie de colon, punctele de vedere ale lui Kimehe. Preşedintele a

avut o singură întrebare: putea Kimehe să garanteze că Israelul avea să păstreze secretul cu privire la afacerea respectivă? O scurgere de informaţii putea pune în pericol relaţiile pe care SUA le aveau cu alte state arabe moderate care se temeau deja de radicalismul în creştere al regimului de la Teheran. Kimehe susţine că McFarlane l-a asigurat pe Reagan că Israelul va fi „pregătit de furtună”. Afacerea s-a încheiat. Kimehe s-a întors în Israel. Două săptămâni mai târziu, era din nou la Washington. La cină, i-a dezvăluit lui McFarlane planul său. Kimehe avea să-şi amintească mai târziu cum s-a desfăşurat conversaţia.

— Să vă dau mai întâi vestea bună sau pe cea proastă? l-a întrebat Kimehe pe McFarlane.

— Pe cea bună.

— Vom livra armele pentru dumneavoastră, folosind aceleaşi rute ca şi altă dată.

— Nicio problemă, a spus McFarlane.

Datorită metodei lui Kimehe, SUA urmau să nu aibă niciun contact direct cu Iranul, astfel încât atitudinea belicoasă a administraţiei cu privire la terorism nu avea să fie compromisă: embargoul impus de SUA Iranului nu era încălcat, iar ostaticii, odată eliberaţi, nu aveau să fie schimbaţi pe arme.

— Şi vestea proastă? a vrut să ştie McFarlane.

Kimehe i-a spus că sursele sale bine plasate din Iran se îndoiau că *mullah*-ii puteau obţine cu adevărat eliberarea ostaticilor din Beirut.

— Grupările radicale de acolo au scăpat de sub controlul Teheranului, i-a spus acesta amfitrionului său.

Dacă McFarlane a fost dezamăgit, nu a arătat-o. A doua zi, secretarul de stat George Shultz i-a spus lui Reagan, întors la Casa Albă, că riscurile erau prea mari. Dacă iranienii luau armele şi apoi dădeau totul în vileag pentru a-l pune într-o situaţie stânjenitoare pe „Marele Satan”, cum numeau *mullah*-ii Statele Unite ale Americii? Asta nu ar fi determinat Irakul să se apropie şi mai mult de tabăra sovietică? Dar ostaticii? Situaţia lor ar fi putut fi şi

mai rea. Discuţiile au continuat toată dimineaţa. Pe la prânz, Reagan era vizibil obosit. Când s-a hotărât, a făcut-o brusc. Preşedintele a acceptat propunerea ca SUA să înlocuiască toate armele vândute

Iranului de Israel. Încă o dată, Kimehe s-a întors acasă având undă verde. Shamir a insistat totuşi să se ia toate măsurile necesare pentru ca el „să poată nega orice legătură cu chestiunea respectivă în caz că ar apărea vreo problemă”.

În acest scop, Kimehe a strâns pentru iniţierea operaţiunii un grup de personaje foarte pitoresc. Din el făceau parte Adnan Khashoggi, miliardarul saudit care obişnuia să mănânce caviar cu kilogramul şi se pricepea la fete fotogenice, şi Manacher Thorbanifer, fost agent al faimosului SAVAK, serviciul secret al şahului, care se comporta în continuare ca un spion, programând întâlniri în toiul nopţii. Era apoi misteriosul Yakov Nimrodi, care coordonase agenţi ai serviciului Aman şi care fusese cândva ataşatul militar al Israelului în Iran în timpul domniei şahului. Acesta era invariabil însoţit de Al Schwimmer, discretul fondator al Industriilor Aeriene Israeliene.

Khashoggi a intermediat un acord care avea să premeargă întreaga afacere. El urma să conducă un consorţiu care ar fi trebuit să despăgubească SUA dacă Iranul nu-şi îndeplinea obligaţiile şi, în mod asemănător, să apere interesele Iranului dacă armele nu erau conforme specificaţiilor. Pentru aceste garanţii, consorţiul urma să primească 10% în numerar, în dolari, din vânzarea tuturor armelor. În schimb, consorţiul avea să acţioneze şi ca un tampon, asigurând o imunitate rezonabilă atât guvernului iranian, cât şi celui american dacă ceva nu mergea bine. Toată lumea a înţeles că acest consorţiu nu trebuia să se afle sub control politic şi că va avea în primul rând interese economice.

La sfârşitul lui august 1985, primul avion cu arme din Israel a aterizat la Teheran. La 14 septembrie, unul dintre

ostaticii americani, reverendul Benjamin Weir, a fost eliberat la Beirut. Pe măsură ce ritmul livrărilor s-a intensificat, alte personaje dubioase s-au alăturat consorţiului, printre acestea numărându-se şi Miles Copeland, fost cadru al CIA care, în ajunul detronării şahului, a trimis agenţi în pieţele din Teheran ca să împartă bancnote de 100 de dolari celor care îndrăzneau să strige „trăiască şahul!” S-au implicat şi alte figuri obscure, cum ar fi un fost ofiţer al SAS care conducea, la Londra, o companie ce făcuse cândva Mossadului anumite servicii. Între timp, politicienii din Israel şi cei de la Washington se făceau că nu văd nimic. Important era că operaţiunea se desfăşura sub nasul unei lumi care nu bănuia ce se întâmplă – cel puţin deocamdată.

În total, Iranul avea să primească 128 de tancuri americane, 200.000 de rachete Katiuşa capturate în sudul Libanului, 10.000 t de obuze de toate calibrele, 3.000 de rachete aer-aer, 4.000 de puşti şi aproape 50 de milioane de cartuşe.

De la baza aeriană din Marana, statul Arizona, peste 4.000 de rachete TOW au fost transportate în Guatemala, de unde urmau să-şi înceapă lunga lor călătorie spre Tel Aviv. Din Polonia şi Bulgaria au fost trimise 8.000 de rachete sol-aer SAM-7 şi 100.000 de puşti Kalaşnikov. China a contribuit cu sute de rachete „Vierme de mătase”, vehicule blindate şi transportoare amfibii. Suedia a oferit proiectile de artilerie de 105 mm, iar Belgia, rachete aer-aer.

Armele au fost expediate cu certificate care dovedeau că Israelul era ţara de destinaţie. De la bazele aeriene din Deşertul Negev, consorţiul a aranjat ca armele să fie transportate în Iran cu ajutorul unor curse-charter. Acesta a primit „un comision de manutanţă” pentru fiecare transport, Iranul plătind cu bani aflaţi în băncile elveţiene. Suma s-a ridicat în final la 7 milioane de dolari. Israelul nu a primit nicio recompensă financiară, ci numai satisfacţia de a vedea Iranul mărindu-şi capacitatea de a ucide mai

mulţi irakieni în îndelungatul război dintre cele două ţări. Pentru David Kimehe era încă un exemplu de strategie „dezbină şi stăpâneşte”, pe care o susţinea cu tărie.

Totuşi instinctul bine format îi spunea acum că ceea ce începuse ca o „operaţiune plăcută” era pe cale să scape de sub control. După părerea sa, „în consorţiu, avea prea multă putere cine nu trebuia să aibă”.

Creându-l, acesta a demonstrat încă o dată pragmatismul politicii duse de Israel: ţara era pregătită să ajute SUA fiindcă îşi dădea seama că nu putea supravieţui fără sprijinul Washington-ului în alte domenii. Era şi un mod de a demonstra că Israelul putea acţiona cu hotărâre pe scena internaţională fără să se dea în vileag.

Kimehe simţea însă că, pe măsură ce operaţiunea continua, riscul de a fi descoperită era tot mai mare. În decembrie 1985, a spus consorţiului că nu va mai putea să se implice în activităţile acestuia – invocând vechiul pretext că avea prea multă treabă la Ministerul Afacerilor Externe.

Consorţiul i-a mulţumit pentru ajutor, oferindu-i o cină de despărţire la un hotel din Tel Aviv şi comunicându-i că noul om de legătură avea să fie Amiram Nir, consilierul pe probleme de terorism al lui Peres. Kimehe avea să recunoască mai târziu că acela a fost momentul în care operaţiunea a început să alunece cu repeziciune spre autodistrugere. Dacă exista cineva care putea să strice totul, atunci Nir era acela. Fost ziarist, Nir dăduse câteva semne alarmante că, în mintea lui, adevăratul spionaj se confunda cu romanele cu James Bond care îi plăceau atât de mult. Avea aceeaşi slăbiciune fatală ca oamenii din Mossad care erau convinşi că ziariştii îi puteau ajuta să-şi atingă scopurile.

În aprilie 1999, David Kimehe a demonstrat că nu îşi pierduse capacitatea de a interpreta în mod corect situaţia politică din Orientul Mijlociu. Yasser Arafat, cel pe care plănuise cândva să-l omoare, „fiindcă îmi era duşman de moarte şi eram sigur că dispariţia lui avea să fie o mare

victorie pentru Israel”, devenise acum, după părerea lui Kimehe, „cea mai mare speranţă a Israelului la o pace durabilă.

Domnul Arafat nu reprezintă nici acum întruchiparea ideii mele de vecin perfect, dar este singurul lider palestinian în stare să facă Israelului concesii şi să nu piardă puterea şi sprijinul poporului său”.

Kimehe credea că a găsit ceva în comun cu Arafat. Era convins că liderul OEP a ajuns în sfârşit să recunoască ceea ce Kimehe înţelesese cu un sfert de secol mai înainte, „adevărata ameninţare pe care fundamentalismul islamic o reprezenta în noul mileniu”.

Şezând în micul său birou care dădea spre o grădină înfloritoare, Kimehe a fost în măsură să emită o judecată echilibrată. „Nu pot ierta faptul că vechiul meu duşman a aprobat, cu decenii în urmă, uciderea compatrioţilor mei. Dar tot de neiertat ar fi să i se refuze lui Arafat – şi israelienilor – şansa de a pune capăt o dată pentru totdeauna vărsării de sânge”.

Capitolul 8

ORA şi monstrul y

Uriaşul hol al Hotelului Palestina-Meridian din Bagdad era, ca de obicei, înţesat de lume în acea ultimă zi de vineri din aprilie 1988, iar atmosfera era una de bucurie. Irakul tocmai câştigase o bătălie decisivă împotriva Iranului în Golful Basra şi toată lumea era de părere că acest război sângeros, care dura de şapte ani, se apropia de sfârşit.

Victoria iminentă a Irakului putea fi atribuită, cel puţin în parte, străinilor care stăteau acum în hol, îmbrăcaţi în sacouri bine croite şi pantaloni călcaţi impecabil, afişând eternul zâmbet al oamenilor de afaceri prosperi. Erau traficanţi de arme, veniţi să vândă ultimele noutăţi în materie de armament, deşi rareori foloseau acest cuvânt, preferând expresii mai neutre, cum ar fi „interfaţă optimă”, „sisteme de control”, „capacitate de creştere”. Aceştia reprezentau industriile de armament ale

Europei, Uniunii Sovietice, SUA şi Chinei. Limba lor comună era engleza, pe care o vorbeau într-o mare varietate de dialecte.

Amfitrionii lor irakieni nu aveau nevoie de traducere: li se oferea o gamă întreagă de bombe, torpile, mine şi alte dispozitive distructive. Broşurile care circulau din mână în mână înfăţişau elicoptere cu nume desprinse parcă din desenele animate: „Cavalerul mării”, „Chinook”, „Armăsarul mării”. Unul dintre elicoptere, „Mama mare”, putea transporta un mic pod, altul, „Incredibila maşină”, putea transporta un întreg pluton. Broşurile prezentau arme care puteau trage până la 2000 de focuri pe minut sau puteau lovi o ţintă mişcătoare, în deplină obscuritate, cu ajutorul unui mecanism electronic. Orice tip de armă era de vânzare.

Cumpărătorii vorbeau un limbaj esoteric, pe care traficanţii îl înţelegeau: „douăzeci în ziua respectivă”, „treizeci la jumate-jumate minus una” ceea ce însemna: 20 de milioane de dolari în ziua livrării sau 30 de milioane de dolari pentru un transport, plătibili jumătate cu banii jos şi restul cu o zi înainte de expedierea armelor. Toate plăţile se făceau în dolari americani, valuta preferată încă în această lume închisă.

Tot acest bazar în continuă mişcare, în care negustorii şi clienţii stăteau de vorbă la un ceai de mentă era supravegheat de ofiţeri ai Da trat Al-Mukhabarat Al-Amah, principalul serviciu irakian de informaţii, controlat de Sabbaa, fratele vitreg al lui Saddam Hussein, aproape la fel de înspăimântător ca şi el.

Unii dintre traficanţii de arme se mai aflaseră în holul hotelului cu şapte ani în urmă, într-o zi complet diferită de aceasta, când amfitrionii lor, uluiţi, le-au spus că Israelul, un duşman mai urât decât Iranul, a dat o puternică lovitură maşinăriei militare irakiene.

De la formarea statului evreu, între Israel şi Irak existase un război declarat. Israelul avea încredere că forţele sale convenţionale puteau să câştige războiul. În

1977 însă, Mossadul a descoperit că guvernul francez, care înzestrase Israelul cu capacităţi nucleare, furnizase şi Irakului un reactor şi „asistenţă tehnică”. Instalaţia se găsea la altuweitha, la nord de Bagdad.

Aviaţia israeliană a început să facă planuri de bombardare a amplasamentului înainte ca reactorul să se „înfierbânte” de la barele de uraniu din interior. Distrugerea sa atunci ar fi provocat un număr mare de morţi şi contaminare pe scară largă, transformând Bagdadul şi o însemnată parte a Irakului într-un deşert radioactiv şi aducând condamnarea internaţională a Israelului.

Din aceste motive, Yitzhak Hofi, şeful Mossadului la vremea aceea, s-a opus raidului, argumentând că un atac aerian s-ar fi soldat cu un număr mare de victime şi în rândul tehnicienilor francezi şi ar fi dus la izolarea Israelului de statele europene pe care încerca să le convingă de intenţiile sale paşnice. De asemenea, bombardarea reactorului ar fi pus capăt efectiv manevrelor delicate menite să convingă Egiptul să semneze un tratat de pace.

Hofi s-a trezit stăpân peste o casă dezbinată. Câţiva dintre şefii lui de departamente se certau că nu exista altă alternativă decât neutralizarea reactorului. Saddam era un duşman necruţător; dacă ar fi obţinut arma nucleară, nu ar fi ezitat să o folosească împotriva Israelului. Şi apoi de când era interesat Israelul să-şi facă prieteni în Europa? America era singura care conta, iar de la Washington se auzea că distrugerea reactorului nu avea să aducă Israelului decât o mică mustrare din partea administraţiei americane.

Hofi a schimbat tactica. A sugerat SUA să exercite presiuni diplomatice pentru a convinge Franţa să nu livreze reactorul. Washington-ul a primit un refuz tăios de la Paris. Atunci, Israelul a ales o cale mai directă. Hofi a trimis o echipă de *katsa* să descindă la uzina franceză din La Seine-sur-Mer de lângă Toulon, unde se construia

miezul reactorului irakian. Acesta a fost distrus de o organizaţie de care nimeni nu mai auzise până atunci, Grupul Ecologic Francez. Însuşi Hofi alesese acest nume.

În vreme ce francezii s-au apucat să construiască un nou miez, irakienii l-au trimis pe Yahya Al-Meshad, membru al Comisiei pentru Energie Atomică, la Paris să se ocupe de expedierea combustibilului nuclear la Bagdad. Hofi a trimis o echipă să-l asasineze, în vreme ce unii agenţi patrulau pe străzile dimprejur, doi membri ai echipei au folosit o cheie universală pentru a pătrunde în dormitorul lui Al-Meshad. I-au tăiat beregata şi l-au înjunghiat în inimă. Camera a fost răvăşită ca să pară că a avut loc un jaf. O prostituată dintr-o cameră alăturată le-a spus poliţiştilor că l-a „servit" pe omul de ştiinţă cu câteva ore înainte de crimă. Mai târziu, în timp ce era ocupată cu un alt client, fata a auzit o „mişcare neobişnuită" în camera lui Al-Meshad. La câteva ore după ce a declarat aceste lucruri la poliţie, ea a fost lovită de o maşină şi a murit. Şoferul a fugit, iar maşina n-a fost găsită niciodată. Echipa *kidon* a luat un avion al companiei El Al cu destinaţia Tel Aviv.

În ciuda acestei noi lovituri primite, Irakul, ajutat de Franţa, nu a renunţat la intenţia de a ajunge o putere nucleară. La Tel Aviv, aviaţia israeliană şi-a continuat pregătirile în vreme ce şefii serviciilor de informaţii se certau cu Hofi în privinţa permanentelor sale obiecţii. Şeful Mossadului a fost provocat de un adversar neobişnuit. Adjunctul său, Nahum Admoni, susţinea că distrugerea reactorului nu era esenţială, dar că ea „ar constitui o lecţie pentru ceilalţi arabi cu idei măreţe".

În octombrie 1980, dezbaterea s-a aflat pe agenda tuturor întâlnirilor cabinetului condus de Menachem Begin. Au fost reanalizate argumentele cunoscute. Treptat, Hofi a rămas singurul care se împotrivea atacului. Cu toate acestea, el a continuat să lupte, prezentând rapoarte bine întocmite, conştient fiind că-şi scrie de fapt propriul necrolog profesional.

Admoni îşi manifesta tot mai mult dispreţul faţă de poziţia lui Hofi. Cei doi, prieteni apropiaţi în trecut, au devenit simpli colegi. Relaţiile dintre ei s-au răcit. Cu toate acestea, au mai trecut şase luni de conflict înverşunat între şeful Mossadului şi personalul superior al serviciului până când Statul-Major General a aprobat atacul de la 15 martie 1981.

Acesta a fost o capodoperă de tactică militară. Opt bombardiere F-16, escortate de şase avioane de vânătoare F-15 au trecut în zbor razant pe deasupra dunelor, traversând Iordania şi îndreptându-se spre Irak. Au ajuns la ţintă la momentul stabilit, 17.34, ora locală, la câteva minute după ce echipa de constructori francezi a părăsit zona. Au fost nouă morţi. Centrala nucleară a fost transformată în ruine. Avioanele s-au întors la bază fără probleme. Cariera lui Hofi în Mossad s-a încheiat. I-a luat locul Admoni.

Acum, în această dimineaţă de aprilie a anului 1988, traficanţii de arme care, cu şapte ani în urmă, îşi compătimiseră gazdele şocate de atacul israelian – înainte să vândă Irakului aparatură radar performantă – ar fi fost uimiţi să ştie că în hotel se afla un agent al Mossadului care îşi nota numele lor şi ceea ce aveau de vânzare.

În vinerea respectivă, puţin mai devreme, afacerile din hol fuseseră temporar întrerupte de sosirea lui Sabbaa al-Tikriti, şeful poliţiei secrete irakiene, însoţit de gărzile lui de corp. Fratele vitreg al lui Saddam Hussein s-a îndreptat spre lift şi a urcat până la ultimul etaj, unde se afla un apartament. Acolo îl aştepta o prostituată înaltă şi durdulie, adusă special de la Paris ca să-i satisfacă plăcerile. Era o treabă bine plătită, dar şi foarte riscantă. Unele dintre târfele venite aici înainte dispăruseră pur şi simplu după ce Sabbaa terminase cu ele.

Şeful securităţii a plecat pe la mijlocul după-amiezii. La scurt timp, dintr-un apartament învecinat cu cel al prostituatei, a ieşit un tânăr înalt, îmbrăcat cu o haină albastră de bumbac şi pantaloni largi. Avea un aer puţin

efeminat şi ticul de a-şi mângâia mustaţa sau de a-şi freca faţa, ceea ce-i sporea oarecum vulnerabilitatea.

Se numea Farzad Bazoft. În registrul hotelului – din care o copie îi fusese trimisă ca de obicei lui Sabbaa – Bazoft se trecuse „şef al corespondenţilor străini" ai ziarului *The Observer*, cunoscutul periodic duminical englezesc. Descrierea era inexactă: numai reporterii care erau angajaţi ai ziarului şi lucrau în străinătate se puteau numi „corespondenţi străini". Bazoft era un ziarist independent care, în ultimul an, colaborase cu ziarul *The Observer* şi scrisese câteva articole pe teme legate de Orientul Mijlociu. Recunoscuse în faţa altor ziarişti care se aflau cu el la Bagdad că, în asemenea deplasări, obişnuia să se dea drept şef al corespondenţilor străini ai ziarului respectiv pentru că aşa obţinea cea mai bună cameră de hotel. Această minciună nevinovată făcea parte din farmecul său oarecum copilăresc.

Colegilor din presă le era necunoscută o parte obscură a personalităţii sale, care i-ar fi putut pune în pericol dacă ar fi bănuit vreodată că aveau o legătură cu adevăratul motiv al şederii lui Bazoft la Bagdad. Bazoft era spion al Mossadului.

Fusese recrutat după ce, cu trei ani în urmă, sosise la Londra de la Teheran, unde criticile sale la adresa regimului Khomeini îi puseseră viaţa în pericol. Ca multor altora înaintea lui, Londra i s-a părut străină, iar englezii cam rezervaţi. A încercat să-şi găsească un loc între membrii comunităţii iraniene din exil şi, pentru o vreme, bogatele sale cunoştinţe cu privire la structura politică de la Teheran au făcut să fie bine-venit la mesele acestora. Curând însă, vederea aceloraşi chipuri familiare a început să nu-l mai intereseze pe ambiţiosul şi neliniştitul tânăr.

Bazoft s-a apucat să caute ceva mai interesant decât disecarea informaţiilor sosite de la Teheran. A început prin a stabili contacte cu duşmanul Iranului, Irakul. La mijlocul anilor 1980, erau mulţi irakieni la Londra. Britanicii îi apreciau foarte mult deoarece considerau Irakul nu numai

unul dintre principalii importatori ai mărfurilor lor, ci şi o ţară care, sub Saddam Hussein, avea să atenueze ameninţătorul fundamentalism islamic al regimului Khomeini.

Bazoft s-a hotărât să meargă la petrecerile irakienilor. Noii lui amfitrioni erau mai relaxaţi şi îşi „dădeau drumul la gură" mai uşor decât iranienii. Erau de asemenea captivaţi de manierele lui elegante şi de nesfârşitele sale vorbe de duh despre ayatollahii de la Teheran.

La una dintre aceste petreceri se aflase şi un om de afaceri irakian, Abu al-Hibid. îl ascultase pe Bazoft – care era puţin ameţit la sfârşitul serii – mărturisind la nesfârşit faptul că ambiţia lui era să devină reporter şi că eroii săi erau Bob Woodward şi Carl Bernstein, care fuseseră responsabili de căderea preşedintelui Nixon. Bazoft i-a spus lui Abu al-Hibid că va muri fericit dacă va putea să-l dea jos pe Khomeini. La vremea respectivă, scria articole pentru un ziar iranian de mică circulaţie adresat exilaţilor din Marea Britanie.

Abu al-Hibid era pseudonimul unui *katsa* născut în Irak. În următorul raport trimis Tel Aviv-ului, el a inclus o notă despre Bazoft: „despre activitatea şi aspiraţiile sale. Nu era nimic neobişnuit în asta; săptămânal, erau transmise sute de nume şi toate ajungeau în baza de date a Mossadului.

Dar, acum, Nahum Admoni era şef al Mossadului şi voia să dezvolte noi contacte în Irak. Agentul londonez a primit instrucţiuni să încerce să şi-l facă prieten pe Bazoft. În timpul discuţiilor tihnite de la cină, Bazoft s-a plâns lui al-Hibid că editorii săi nu-i valorificau pe deplin potenţialul. Amfitrionul lui i-a sugerat să încerce să pătrundă în presa britanică destinată marelui public. Nu se putea să nu existe un loc pentru un reporter cu bune aptitudini lingvistice şi vaste cunoştinţe despre Iran. Al-Hibid i-a sugerat că BBC ar putea fi un punct de pornire bun.

În această instituţie lucrau diverşi *sayanim*-i a căror misiune era să urmărească emisiunile care aveau să se transmită despre Israel şi să fie cu ochii pe cei care colaborau cu serviciul de limbă arabă al BBC. Nu se va şti niciodată cu certitudine dacă un *sayan* a avut un rol direct în angajarea lui Bazoft, dar, curând după ce l-a cunoscut pe Al-Hibid, acesta a fost angajat de BBC. I s-a dat să investigheze ceva. S-a descurcat. A urmat altceva. Redactorii de ştiri puteau avea încredere în capacitatea lui Bazoft de a descifra intrigile politice de la Teheran.

La Tel Aviv, Admoni a decis că era vremea să facă următoarea mişcare. În timp ce, în SUA, ieşeau la lumină revelaţiile privind Irangate, şeful Mossadului a hotărât să dezvăluie rolul jucat în scandal de Yakov Nimrodi, fost agent al Aman. Acesta fusese membru al consorţiului creat de David Kimehe şi se folosise de propria experienţă în domeniul spionajului pentru a ţine departe Mossadul de ceea ce se întâmpla. Om abil şi priceput la vorbă, Nimrodi a reuşit, în momentul începerii operaţiunii „arme contra ostatici”, să-l determine pe secretarul de stat George Schultz să declare că „agenda israelienilor nu coincide cu a noastră şi nu ne-am putea bizui întru totul pe ei în privinţa Iranului”.

Când Kimehe s-a retras din consorţiu, Nimrodi a mai rămas o vreme. Cum însă ecourile de la Washington se amplificau, devenind din ce în ce mai stânjenitoare pentru Israel, fostul agent al Aman a dispărut din nou în obscuritate. Admoni, criticând felul în care Nimrodi se purtase cu Mossadul, avea alte planuri: voia să-l umilească public pe Nimrodi şi, în acelaşi timp, să dea un impuls carierei lui Bazoft, astfel încât acesta să poată fi de mai mult folos Mossadului.

Al-Hibid i-a dat reporterului suficiente amănunte în aşa fel încât să înţeleagă că aceasta ar putea fi marea lui lovitură. A dus povestea la ziar. A fost publicată cu referiri la „un israelian misterios, Nimrodi, implicat în Irangate”. Curând, Bazoft a devenit colaborator permanent la *The*

Observer. În cele din urmă, i s-a dat un birou numai lui – un premiu râvnit de oricine nu făcea parte din personal. Aceasta însemna că nu mai trebuia să-şi plătească telefoanele pe care le dădea când urmărea o poveste de la el de acasă şi că avea dreptul să i se deconteze cheltuielile făcute cu distracţiile. Avea să fie plătit însă, mai departe, pentru fiecare articol. Era stimulat astfel să caute mai multe subiecte şi să facă tot posibilul să meargă în Orientul Mijlociu. În aceste deplasări, avea totul plătit şi, ca toţi reporterii de altfel, reuşea să îi facă pe cei de la ziar să-i dea mai mulţi bani decât cheltuise de fapt. Lipsa banilor fusese întotdeauna o problemă pentru Bazoft, dar el ascundea cu grijă acest lucru de colegii de la *The Observer*. În mod sigur, nimeni dintre cei care îl ascultau vorbind ore în şir la telefon în persană n-ar fi bănuit că are de a face cu un hoţ condamnat. Bazoft stătuse 18 luni la închisoare pentru un jaf la o societate de construcţii. Pronunţând sentinţa, judecătorul a hotărât ca Bazoft să fie deportat după eliberare. Bazoft a făcut apel pe motiv că avea să fie executat dacă îl trimiteau înapoi în Iran. Deşi apelul a fost respins, i s-a acordat o „dispensă excepţională”, permiţându-i-se să rămână în Marea Britanie pe o perioadă nedefinită. Cauzele care au determinat luarea acestei decizii neobişnuite au rămas ascunse într-un seif de la Ministerul britanic de Interne.

Nu se ştie nici azi dacă Mossadul, sesizând potenţialul lui Bazoft, a intervenit la guvernul britanic printr-un *sayan* bine plasat cu scopul de a rezolva situaţia. Este însă o posibilitate care nu poate fi ignorată.

După eliberarea din închisoare, Bazoft a început să aibă stări depresive, pe care le trata cu medicamente homeopatice. Acest lucru a fost descoperit de un agent al Mossadului. Mai târziu, scriitorul englez Rupert Alison, membru al Parlamentului din partea Partidului Conservator şi expert în metode de recrutare a agenţilor de informaţii, avea să afirme că o personalitate ca a lui Bazoft a făcut din acesta o ţintă ideală pentru Mossad.

La un an de la prima lor întâlnire, al-Hibid l-a recrutat pe Bazoft. Cum şi unde s-a întâmplat asta nu ştim. Banii trebuie să fi fost un stimulent puternic pentru Bazoft, aflat încă în lipsă de mijloace. Iar pentru cineva care vedea adeseori viaţa la modul dramatic, posibilitatea de a-şi împlini un vis – acela de a fi spion ca alt corespondent celebru, Philby, care lucrase şi el cândva pentru *The Observer* ca acoperire pentru activităţile sale de spion sovietic – trebuie să fi fost de asemenea un factor hotărâtor.

Adevărul este că Bazoft a început să-şi construiască o reputaţie proprie; ştia să suplinească lipsa de stil cu o solidă muncă de cercetare. Toate informaţiile pe care le obţinea despre Iran ajungeau la un *katsa* londonez. Pe lângă articolele pe care le scria pentru *The Observer*, Bazoft primea sarcini şi de la Independent Television News şi Mirror Group Newspapers. La vremea aceea, redactorul responsabil cu ştirile externe de la *Daily Mirror* era Nicholas Davies. îmbrăcat în costumul său stil safari, Davies părea desprins din paginile romanului *Scoop* de Evelyn Waugh[15]. Ca orice reporter, avea înclinaţie spre bârfa, rezista bine la băutură şi era gata oricând să dea de băut. Nu numai că nu scăpase de accentul din nordul Angliei, dar colegii lui spuneau că petrecea ore în şir perfecţionându-şi vorbirea melodioasă. Femeile erau atrase de manierele sale şi de felul poruncitor în care comanda masa şi alegea o sticlă de vin bun. Adorau mentalitatea sa de atotcunoscător, felul în care vorbea despre locuri îndepărtate ca şi cum făceau parte din domeniul lui. Noaptea târziu, la un pahar în plus, povestea despre aventuri pe care cinicii le considerau pure fabulaţii.

Nicio secundă, nimeni – nici colegii săi de la *Mirror*, nici vastul cerc de prieteni din afara ziarului, nici chiar soţia sa, Janet, o actriţă australiană care jucase în serialul BBC de mare succes Dr. *Who* – nu a ştiut că Nahum

15 Cartea, apărută în 1938, este o satiră la adresa jurnalismului de senzaţie şi a corespondenţilor de presă.

Admoni autorizase recrutarea lui Davies.

Davies a susţinut mereu că, şi dacă ar „fi fost abordat”, n-ar fi devenit niciodată agent al Mossadului şi că prezenţa sa în holul hotelului în acea după-amiază de vineri din aprilie se datora pur şi simplu calităţii sale de jurnalist care îi urmărea la lucru pe traficanţii de arme. Ulterior, nu şi-a putut aminti ce a vorbit cu Bazoft în hol, dar a spus: „Îmi închipui că era vorba despre ceea ce se petrecea acolo”. A refuzat să dea amănunte, menţinându-şi cu fermitate poziţia.

Cei doi au mers în Irak împreună cu alţi colegi (printre ei şi autorul cărţii de faţă, din partea Press Asociation, serviciul naţional de presă din Marea Britanie). În timpul zborului de la Londra, Davies şi-a întreţinut colegii cu poveşti deocheate despre Robert Maxwell, care a cumpărat în cele din urmă Mirror Newspapers. L-a numit „monstrul sexual cu o poftă nepotolită de a-şi seduce secretarele”. Davies a dat totuşi de înţeles că era un apropiat al lui Maxwell: „E un adevărat iad să fii alături de Căpitanul Bob; ştie că ştiu prea multe ca să mă dea afară”. Afirmaţia lui

Davies că era invulnerabil datorită lucrurilor pe care le ştia despre viaţa magnatului a fost catalogată de ascultătorii săi drept o exagerare.

În timpul zborului, Farzad Bazoft a fost tăcut. A discutat puţin cu ceilalţi, rezumându-se la a vorbi în persană cu stewardesele. Pe aeroportul din Bagdad, cunoştinţele sale lingvistice au ajutat la o mai bună înţelegere cu „gărzile de corp” irakiene repartizate grupului. În şoaptă, Davies a spus că acestea erau de fapt agenţi de securitate. „Tâmpiţii ăştia n-ar fi în stare să recunoască un spion nici dacă ar purta un semn”, a afirmat, profetic, Davies.

La hotel, omul de la *Daily Mirror* i-a informat pe tovarăşii săi de drum că el se afla acolo doar pentru că era „teribil de plictisit de Londra”. A lăsat să se înţeleagă însă că nu avea nicio intenţie de a se conforma itinerarului

oficial, care includea o vizită pe câmpul de luptă de la Basra, unde armata irakiană era nerăbdătoare să arate prada de război capturată după victoria asupra forţelor iraniene. Bazoft a spus că, după părerea lui, excursia în sud, spre zona Golfului, nu avea să prezinte interes pentru ziar.

În seara acelei zile de vineri din aprilie 1988, după ce a stat ore întregi în holul hotelului uitându-se la acel du-te-vino al traficanţilor de arme şi după ce a avut câteva discuţii cu Davies, Farzad Bazoft a mâncat singur în braseria hotelului. A refuzat invitaţia unor reporteri londonezi, motivând că trebuia să-şi revizuiască programul. În timpul mesei, a fost chemat în hol, la telefon. S-a întors câteva minute mai târziu, cu un aer gânditor. A comandat desertul, dar a plecat brusc de la masă, ignorând glumele deplasate ale unora dintre reporteri legate de faptul că ar fi avut vreo fată ascunsă pe undeva.

Nu s-a mai întors până a doua zi. Acum părea şi mai încordat, spunându-i, printre, alţii, lui Kim Fletcher – un jurnalist independent care lucra pe atunci pentru *Daily Mail* – că „voi n-aveţi nicio problemă, sunteţi născuţi şi crescuţi în Marea Britanie. Eu sunt iranian. Asta mă face să fiu diferit de voi”. Fletcher nu a fost singurul din grupul de jurnalişti care s-a întrebat dacă nu cumva „Bazoft a început iar să ne bată la cap cu cât de greu este să ai un trecut ca al lui”.

Bazoft şi-a pierdut ziua plimbându-se în holul hotelului sau la el în apartament. A părăsit hotelul în două rânduri, pentru scurte perioade. În hol, a avut câteva discuţii cu Nicholas Davies, care a spus ulterior că Bazoft se „ocupa de o poveste, întrebându-se dacă va obţine ceea ce-şi doreşte”. În ceea ce-l priveşte, redactorul ştirilor externe de la *Daily Mirror* a anunţat că nu va scrie nimic, pentru că „nu este nimic aici care să-l intereseze pe Căpitanul Bob”.

În acea după-amiază, Bazoft a mai plecat o dată de la

hotel. Ca de obicei, era urmărit de o gardă de corp irakiană. Când însă a reapărut, Bazoft era singur. Reporterii l-au auzit spunându-i lui Davies că n-avea „să se lase urmărit peste tot ca o căţea în călduri”.

Râsul lui Davies n-a reuşit să-l înveselească însă pe Bazoft. Încă o dată, acesta s-a dus la el în apartament. Când a reapărut în hol, le-a spus mai multor reporteri că nu se va mai întoarce la Londra cu ei.

— A intervenit ceva, a zis el pe un ton misterios pe care îi plăcea să-l folosească uneori.

— Ar trebui să fie o poveste foarte interesantă ca să mă facă să rămân aici, a spus Fletcher.

Câteva ore mai târziu, Bazoft a părăsit hotelul. A fost ultima oară când l-au văzut tovarăşii săi, până când a apărut într-un material video difuzat în toată lumea de regimul irakian la şapte săptămâni după arestarea sa, în care recunoştea că era spion al Mossadului.

În tot acest timp, Bazoft s-a aflat într-o misiune care ar fi pus la grea încercare până şi un *katsa* bine antrenat. I se ordonase să descopere cât de avansate erau planurile lui Gerald Bull de a furniza Irakului o superarmă. Faptul că i se dăduse o astfel de sarcină arăta în mod limpede în ce măsură erau pregătiţi să-l exploateze şefii lui. Mossadul avusese grijă să se asigure că, dacă

Bazoft era prins, să pară că acesta lucra pentru Defence Sistems Limited (DSL), o companie cu sediul la Londra. Când Bazoft a fost arestat în apropierea unuia dintre poligoanele în care era testată superarma, agenţii irakienii au descoperit că acesta era în posesia unor documente care indicau faptul că sunase de mai multe ori de la hotel la birourile DSL. Compania a negat că l-ar cunoaşte pe Bazoft, precum şi că ar avea vreo legătură cu Mossadul.

În materialul video, Bazoft priveşte uneori în gol, apoi clipeşte iute şi aruncă o privire în încăpere, în care se vede doar o draperie cu motive florale. Arată ca un om care nu crede că are cum să împiedice propria anihilare.

Psihologii Mossadului din Tel Aviv au studiat materialul cadru cu cadru. Pentru ei, dezintegrarea lui Bazoft a urmat acelaşi scenariu pe care anchetatorii israelieni l-au remarcat în momentul în care l-au interogat pe un terorist căzut prizonier. La început, Bazoft a trăit probabil un sentiment de neîncredere, de negare instinctivă a faptului că ceea ce se întâmplă i se întâmplă cu adevărat lui. Apoi a fost copleşit de un gând brusc şi zguduitor: lui i se întâmpla cu adevărat. În această fază, neajutoratul reporter e posibil să fi experimentat alte două reacţii: frica paralizantă şi impulsul de a vorbi. Probabil că acesta a fost momentul în care a mărturisit în materialul video că este agent al Mossadului.

Tonul său monoton indica faptul că, în captivitate, avusese atacuri de depresie exogenă, ca urmare a faptului că a fost îndepărtat din mediul familiar şi a schimbării totale a stilului de viaţă. Probabil că se simţea obosit în permanenţă, iar somnul la care avea dreptul nu era suficient. Şi toate astea se întâmplau într-un moment în care autoacuzarea atinsese punctul cel mai distrugător şi în care senzaţia de deznădejde era maximă. Probabil că autoacuzarea pusese stăpânire pe el. Asemenea prizonierului din *Procesul* lui Kafka, probabil că se simţea „prost” din cauza felului în care se purtase şi a faptului că pusese în pericol viaţa celorlalţi.

În materialul video, ochii lui Bazoft trădau faptul că acesta fusese drogat. Farmacologilor Mossadului le-a fost imposibil să-şi dea seama despre ce droguri era vorba.

Nahum Admoni ştia că o mărturisire atât de abjectă ca aceea era preludiul execuţiei lui Bazoft. Şeful Mossadului a ordonat specialiştilor săi în război psihologic să lanseze o campanie prin care să se abată atenţia de la întrebările stânjenitoare privind legătura dintre Bazoft şi Mossad.

După puţin timp, membri ai Parlamentului britanic au criticat în mod public ziarul *The Observer* pentru trimiterea lui Bazoft în Irak. În acelaşi timp, reporterilor

de încredere li s-au servit poveşti conform cărora Saddam Hussein urmărea materiale filmate cu toate etapele interogatoriului la care era supus Bazoft. E posibil ca acest lucru să fi fost adevărat. Mai degrabă însă, era un bun mijloc de a reaminti lumii că tortura şi crima erau instrumente ale politicii de stat în Irak. Bazoft a fost spânzurat la Bagdad în martie 1990. Ultimele sale cuvinte au fost: „Nu sunt spion israelian”.

La Londra, Nicholas Davies a citit despre execuţie într-o notă a agenţiei Reuters sosită la secţia de ştiri externe a ziarului *Daily Mirror*. Aşa cum proceda cu toate informaţiile despre Orientul Mijlociu pe care le considera importante, Davies a dus nota în biroul lui Robert Maxwell.

Din 1974, Maxwell era cel mai puternic *sayan* din Marea Britanie. Davies avea să îşi amintească: „Bob a citit informaţia fără să comenteze”, dar, „cu toată sinceritatea”, nu şi-a putut aminti ce a simţit acesta despre moartea lui Bazoft.

La Tel Aviv, între cei care au aflat despre execuţie se găsea şi unul dintre cele mai pitoreşti personaje care au servit vreodată spionajul israelian, Ari Ben-Menashe. Până atunci, acesta nu ştiuse de existenţa lui Bazoft. Dar, ca de obicei, acest fapt nu l-a împiedicat pe agerul Ben-Menashe să simtă un fior de tristeţe la gândul că „un alt om potrivit s-a aflat într-un loc nepotrivit la momentul nepotrivit”. Astfel de judecăţi afective l-au împiedicat pe chipeşul şi isteţul Ben-Menashe să ocupe funcţii importante în comunitatea israeliană de informaţii. Totuşi, vreme de zece ani, între 1977 şi 1987, a deţinut un post relevant la Departamentul de relaţii externe (DRE) al Forţelor de Apărare ale Israelului, una dintre cele mai puternice organizaţii de spionaj.

DRE a fost creat în 1974 de prim-ministrul de atunci, Yitzhak Rabin. Afectat de faptul că Israelul fusese complet luat prin surprindere de coaliţia siriano-egipteană în timpul Războiului de Yom Kippur, acesta a decis că singurul mod de a împiedica repetarea unei asemenea

greşeli era să aibă un „câine de pază” care să stea cu ochii pe alte servicii secrete şi, în acelaşi timp, să desfăşoare propria activitate informativă.

Sub umbrela DRE au fost puse patru unităţi. Cea mai importantă era SIM; aceasta oferea „asistenţă specială” pentru tot mai numeroasele „mişcări de eliberare” din Iran, Irak şi, într-o mai mică măsură, din Siria şi Arabia Saudită. A doua unitate, RESH, se ocupa de relaţiile cu reţelele de spionaj prietene. În fruntea acestora se afla Biroul Sud-African al Securităţii Statului. Mossadul avea şi el o unitate similară, numită TEVEL, aflată de asemenea în relaţii strânse cu serviciile de informaţii din Africa de Sud. Relaţia dintre RESH şi TEVEL era deseori tensionată fiindcă, inevitabil, funcţiile lor se suprapuneau.

A treia unitate a DRE, Legături externe, se ocupa de ataşaţii militari israelieni şi de alţi membri ai forţelor armate care lucrau în străinătate. Unitatea urmărea şi activitatea ataşaţilor militari străini de pe teritoriul Israelului. Acest lucru a declanşat un alt conflict, de data aceasta cu Shin Bet, care, până atunci, avusese unica prerogativă de a informa cu privire la asemenea activităţi. Cea de-a patra componentă a DRE se numea Informaţii 12. Înfiinţată pentru a coopera cu Mossadul, această unitate a înăsprit şi mai mult relaţiile cu cei de la etajele superioare ale clădirii de pe bulevardul Regele Saul. Aceştia considerau că DRE le diminuează influenţa.

Ben-Menashe a fost ataşat unităţii RESH, cu responsabilitatea concretă de a se ocupa de „povestea” iraniană. A sosit într-un moment în care Israelul era pe punctul de a-şi pierde cel mai puternic aliat din regiune. Mai bine de un sfert de secol, şahul Iranului se străduise ca, prin acţiuni de culise, să-i convingă pe vecinii arabi ai Israelului să pună capăt atitudinii ostile faţă de statul evreu. Făcea încă progrese limitate, îndeosebi cu regele Hussein al Iordaniei, când, în februarie 1979, a fost detronat de revoluţia fundamentalistă islamică a ayatollahului Khomeini. Acesta din urmă a dat imediat

Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei (OEP) clădirea ambasadei Israelului la Teheran. La fel de repede, Israelul a sărit în ajutorul kurzilor în războiul de gherilă dus de aceştia împotriva noului regim. În acelaşi timp, Israelul a continuat să furnizeze arme Teheranului, care le folosea împotriva Irakului. Politica „uciderii ambelor părţi", susţinută de David Kimehe şi alţii din Mossad, era la mare cinste.

Ben-Menashe s-a trezit curând implicat în marele plan pe care Kimehe îl avea cu Iranul, de a oferi arme în schimbul prizonierilor. Cei doi au mers împreună la Washington, unde Ben-Menashe a afirmat că a colidant pe culoarele largi ale Casei Albe, s-a văzut cu preşedintele Reagan şi s-a tutuit cu principalii săi consilieri.

Fermecător şi temerar, Ben-Menashe era simpatizat de cei care participau la petrecerile comunităţii israeliene de informaţii, la care politicienii puteau să schimbe impresii cu spionii în beneficiul tuturor. Puţini ştiau să povestească mai bine ca Ben-Menashe. Când Kimehe a început afacerea „arme contra ostatici", Ben-Menashe a fost numit „consultant personal" al premierului Yitzhak Shamir în probleme de spionaj, după ce i-a spus acestuia că ştie „toate dedesubturile" acestui domeniu. Kimehe a hotărât că varianta cea mai bună era ca Ben-Menashe să colaboreze cu un ofiţer de informaţii pe care îl admira mai mult decât pe toţi ceilalţi, Rafi Eitan. Având deplina aprobare a premierului, Ben-Menashe a fost exonerat de orice alte obligaţii pentru a colabora cu Eitan. Cei doi s-au mutat la New York în martie 1981. Scopul lor, după cum avea să-şi amintească Ben-Menashe, era bine definit „Prietenii noştri de la Teheran erau disperaţi să facă rost de aparatură electronică sofisticată pentru aviaţia lor militară şi pentru forţele terestre. Israelul, desigur, voia să-i ajute cât mai mult cu putinţă în războiul împotriva Irakului".

Călătorind cu paşapoarte britanice, preferatele Mossadului, ei au înfiinţat o companie în cartierul financiar

al New York-ului. Au recrutat repede o echipă de 50 de brokeri care au cercetat piaţa americană de produse electronice în căutarea unei aparaturi adecvate. Toate vânzările erau însoţite de certificate care atestau că aparatura avea să fie folosită exclusiv în Israel. Ben-Menashe avea să-şi amintească: „Aveam pachete întregi de certificate pe care le completam şi le trimiteam în Israel, în eventualitatea că cineva şi-ar fi bătut capul să verifice”.

Aparatura era trimisă la Tel Aviv pe calea aerului. Acolo, fără a mai trece prin vamă, era transferată într-un avion închiriat de la Guinness Peat (Irlanda) şi trimisă la Teheran. Guinness Peat, o companie foarte apreciată, fusese aleasă dintr-un motiv evident. Ideea de a folosi piloţi irlandezi fusese tot a lui Eitan. El păstrase ceea ce numea „relaţiile sale irlandeze”. „Când e vorba despre o afacere, irlandezii înţeleg regulile”, spunea el. „Pe ei nu-i interesează decât să plăteşti la timp”.

Când volumul afacerilor desfăşurate la New York a crescut, s-a impus crearea unei companii centrale care să gestioneze miliardele de dolari rezultate din vânzarea armelor. Numele ales pentru această companie a fost ORA, care în evreieşte înseamnă „lumină”.

În martie 1983, Rafi Eitan i-a spus lui Ben-Menashe să-l recruteze pe Nicholas Davies în ORA. Era aproape sigur că vechiul spion aflase despre Davies prin intermediul Mossadului; la rândul său, Mossadul trebuie să fi aflat despre Davies de la Bazoft, care lucrase ca jurnalist independent pentru redacţia de ştiri externe a ziarului *Daily Mirror*. Mai târziu, în aceeaşi lună, Ben-Menashe şi

Davies s-au întâlnit la Londra, în holul Hotelului Churchill. Când s-au despărţit, Ben-Menashe ştia că Davies era „omul nostru”. În ziua următoare, au luat prânzul acasă la Davies. Era acolo şi Janet, soţia lui Davies. Ben-Menashe şi-a dat seama imediat că sofisticatul Nicholas se temea să nu-şi piardă soţia. „Asta era bine. îl făcea vulnerabil”.

Rolul lui Davies în calitate de consultant al ORA a

fost definit în final la o întâlnire care a avut loc la Hotelul Dan Acadia, situat pe malul mării, în nordul Tel Aviv-ului. Ben-Menashe îşi aminteşte: „Am căzut de acord că avea să fie canalul nostru de la Londra în tranzacţiile cu arme, omul nostru de contact în afacerile cu Iranul şi alte ţări. Adresa lui de acasă avea să fie trecută în antetul documentelor emise de ORA, iar, în timpul zilei, contactele noastre iraniene urmau să folosească numărul lui direct de la birou, 822 – 3530”.

În schimb, Davies avea să fie remunerat pe măsura rolului fundamental jucat în operaţiunea „arme pentru Iran”. În total, a primit 1, 5 milioane de dolari, depuşi în bănci din Grand Cayman, Belgia şi Luxemburg. Cu o parte din bani a plătit divorţul. Janet a primit 50.000 de dolari. Davies şi-a achitat toate datoriile la bănci şi şi-a cumpărat o casă cu patru etaje. Ea a devenit sediul biroului european al ORA, iar numărul de telefon al acestuia, 231 – 0015, un nou număr de contact pentru traficanţii de arme care făceau acum parte din viaţa ziaristului. Datorită poziţiei sale de redactor de ştiri externe, Davies a început să facă vizite în SUA, Europa, Iran şi Irak.

Ben-Menashe a remarcat cu satisfacţie că, „în timpul călătoriilor, se prezenta ca reprezentant al Grupului ORA. Aranja o întâlnire, de obicei pentru sfârşitul săptămânii, apoi lua avionul spre oraşul în care avea loc aceasta, unde stabilea cantitatea de arme care trebuia furnizată şi modul în care se efectua plata”.

În 1987, ayatollahul iranian Ali Akbar Hashemi Rafsanjani a primit o telegramă din partea ORA cu privire la vânzarea către Iran a patru mii de rachete TOW, la preţul de 13 800 de dolari bucata. În încheierea telegramei se confirma faptul că „Nicholas Davies este reprezentant al ORA, fiind autorizat să semneze contracte”.

Erau zile de glorie pentru Ari Ben-Menashe, Nicholas Davies şi puternicul personaj care se prefigura, din ce în ce mai impunător, în fundalul evenimentelor aflate în plină în desfăşurare, Robert Maxwell. Nimeni nu bănuia însă

nicio clipă adevărul sumbru ascuns în expresia hollywoodiană pe care lui Davies îi făcea plăcere s-o repete: „Nimic nu este gratis pe lumea asta”.

Capitolul 9

Bani negri, sex şi minciuni

Lucrurile păreau a sta cu totul altfel în acea dimineaţă de la sfârşitul lui martie 1985, când Ari Ben-Menashe a prins avionul British Airways care decola de la Tel Aviv cu destinaţia Londra. În vreme ce savura micul dejun cuşer, se gândea că viaţa nu fusese niciodată mai frumoasă. Nu numai că făcea „bani adevăraţi”, dar învăţase foarte multe de când lucra cot la cot cu David Kimehe şi cercetau lumea complicată a vânzărilor de arme către Iran. Pe parcurs, şi-a îmbunătăţit formarea în permanenta interacţiune dintre politicienii israelieni şi şefii serviciilor de informaţii ale ţării.

Pentru Ben-Menashe, „în comparaţie cu foştii mei colegi, traficantul obişnuit de arme era mic copil”. Identificase problema: repercusiunile aventurii libaneze a Israelului, din care se retrăsese în cele din urmă distrus şi demoralizat. Nerăbdători să-şi refacă prestigiul pierdut, politicienii au dat comunităţii de informaţii şi mai multă libertate în războiul necruţător dus împotriva OEP, pe care ei o considerau cauza tuturor problemelor Israelului. Urmarea a fost o serie de scandaluri, în care prezumtivii terorişti şi chiar familiile acestora au fost brutalizate şi ucise cu sânge rece. Yitzhak Hofi, fostul şef al Mossadului, a creat, la presiunea opiniei publice, o comisie guvernamentală care să investigheze atrocităţile comise. Concluzia acesteia a fost că agenţii de informaţii minţiseră în permanenţă instanţele de judecată cu privire la modul în care obţineau mărturisirile: de cele mai multe ori, metodele folosite fuseseră brutale. Comisia a recomandat să fie respectate „procedurile adecvate”.

Ben-Menashe ştia însă că tortura a continuat şi după aceea: „Era bine să stai la distanţă de asemenea lucruri oribile”. Considera că ceea ce făcea el, faptul că le furniza

arme iranienilor pentru a ucide nenumăraţi irakieni, era „altceva”. Nici măcar soarta nenorocită a ostaticilor de la Beirut, adevăratul motiv al potlogăriilor lui, nu-l preocupa cu adevărat. Esenţiali erau banii. Chiar şi după plecarea lui Kimehe, Ben-Menashe continua să creadă că roata nu se va opri decât atunci când va vrea *el* şi că, la sfârşit, va fi multimilionar. După socoteala sa, afacerea ORA valora acum „sute de milioane” – cea mai mare parte a banilor se făceau în casa din suburbia londoneză din care Nicholas Davies conducea operaţiunile internaţionale ale ORA.

Ben-Menashe ştia că Davies continua să strângă avere. Câştiga cu mult peste 65.000 de lire sterline, cât primea anual ca şef al redacţiei de ştiri externe la *Daily Mirror*, aproape la fel de mare era comisionul pe care îl încasa lunar de la ORĂ. Lui Ben-Menashe nu-i păsa că jurnalistul „lua uneori o felie de tort mai mare; rămânea destul şi pentru ceilalţi. Era totuşi momentul să se bea şampanie”.

Robert Maxwell o împărţea cu dărnicie oaspeţilor săi din biroul aflat la ultimul etaj al clădirii în care-şi avea sediul ziarul *Daily Mirror*. După ce cursa British Airways ateriza, Ben-Menashe avea să fie dus la magnat cu o limuzină trimisă de acesta, un alt semn, credea Ben-Menashe, al importanţei pe care i-o acorda Maxwell. În aceeaşi maşină cu el avea să se afle Nahum Admoni, directorul general al Mossadului. Acesta urma să vină cu o cursă El Al care decolase la o oră după cursa British Airways. Ben-Menashe plănuia ca, aşteptându-l pe Admoni la Aeroportul Heathrow, să se gândească la felul în care un puternic baron al presei devenise cel mai important *sayan* recrutat de Mossad.

Maxwell îşi oferise în mod voluntar serviciile la sfârşitul unei întâlniri pe care o avusese cu Shimon Peres la Ierusalim, la scurt timp după ce acesta formase guvernul de coaliţie, în 1984. Unul dintre consilierii lui Peres avea să-şi amintească astfel acest episod: „Un egocentric întâlneşte un megaloman. Peres era trufaş şi

autoritar, dar Maxwell s-a apucat să spună lucruri precum «o să bag milioane de dolari în Israel; o să revitalizez economia». Se comporta ca un politician aflat în campanie electorală. Avea un stil bombastic, întrerupea, schimba brusc subiectul şi spunea glume deşucheate. Peres se uita la el şi zâmbea ca un eschimos”.

Ştiind că, de-a lungul anilor, Maxwell stabilise contacte importante în Europa de Est, Peres a aranjat o întâlnire între Maxwell şi Admoni. Întâlnirea a avut loc în apartamentul prezidenţial al Hotelului Regele David din Ierusalim, unde stătea Maxwell. Cei doi au găsit un teren comun în originile lor central-europene; Maxwell se născuse în Cehoslovacia (fapt care l-a făcut pe Peres să rostească una dintre puţinele sale glume memorabile: „E singurul ceh zdravăn şi cu bani pe care îl cunosc.”). Amândoi împărtăşeau un devotament arzător faţă de sionism şi credinţa că Israel avea de la Dumnezeu dreptul să supravieţuiască. Îi mai unea pasiunea pentru mâncare şi vinurile bune.

Admoni era foarte interesat de opinia lui Maxwell conform căreia atât SUA, cât şi Uniunea Sovietică voiau să devină principala putere mondială, dar folosind metode semnificativ diferite. Strategia URSS includea anarhia internaţională, în vreme ce, pentru Washington, lumea era împărţită în „prieteni” şi „duşmani”, nu în naţiuni cu interese ideologice contradictorii. Maxwell a exprimat şi alte păreri: contactele secrete dintre cei de la CIA şi omologii chinezi erau motiv de tulburare la Departamentul de Stat, care considera că puteau afecta viitoarele acţiuni şi politici diplomatice.

Magnatul a făcut portretul a doi oameni care prezentau un interes aparte pentru Admoni. Maxwell a spus că, după ce l-a cunoscut pe Ronald Reagan, a avut sentimentul că preşedintele era un optimist incurabil care îşi folosea şarmul pentru a ascunde adevărata sa condiţie de politician dur. Cel mai mare defect al lui era faptul că simplifica, mai ales în problema Orientului Mijlociu; al

doilea sau al treilea gând al său nu era mai bun decât hotărârea pripită pe care o lua la început.

Maxwell îl cunoscuse şi pe William Casey, considerându-l pe directorul CIA drept un om cu vederi înguste, care nu avea nicio simpatie pentru Israel. Casey conducea o agenţie cu idei depăşite despre rolul muncii informative în actuala conjunctură politică mondială. După părerea lui Maxwell, acest fapt nu era nicăieri mai evident ca în felul greşit în care Casey interpretase intenţiile arabilor în Orientul Mijlociu.

Aceste opinii coincideau la perfecţie cu cele ale lui Nahum Admoni. După întâlnire, au plecat cu maşina fără însemne a lui Admoni la sediul Mossadului, unde însuşi directorul general şi-a însoţit oaspetele într-o vizită la câteva unităţi.

Acum, după un an, la 15 martie 1985, aveau să se întâlnească din nou.

Înainte ca Admoni şi Ben-Menashe să intre în biroul lui Maxwell, situat în cartierul londonez High Holborn; gazda le-a comunicat că va fi prezentă încă o persoană care va servi covrigii, somonul afumat şi cafeaua pe care Maxwell voia să le aibă mereu la dispoziţie când se afla în clădire.

Ca un magician care scoate un iepure din joben, Maxwell l-a prezentat pe Viktor Cebrikov, vicepreşedintele KGB, unul dintre cei mai puternici agenţi de informaţii din lume. Cu multă subtilitate, Ben-Menashe avea să recunoască ulterior că, „pentru un lider al KGB, prezenţa în biroul unui editor britanic ar putea părea de domeniul fantasticului. La vremea aceea însă, preşedintele Gorbaciov era în relaţii foarte bune cu premierul Margaret Thatcher, aşa încât prezenţa lui Cebrikov în Marea Britanie era un fapt acceptabil”.

Mai discutabil este ceea ce ar fi înţeles din agenda întâlnirii fondatoarea thatcherismului şi a principiilor de liber schimb ale acestuia. Tolăniţi în fotoliile de piele lucrate manual ale lui Maxwell, Admoni şi Ben-Menashe au

condus discuţia. Au vrut să ştie dacă, în cazul transferului unor „sume foarte substanţiale” de valută în Uniunea Sovietică, Cebrikov putea garanta siguranţa acestor depuneri. Banii reprezentau profiturile obţinute de ORA de pe urma vânzării de arme americane către Iran.

Cebrikov a întrebat despre ce sumă e vorba.

Ben-Menashe a răspuns: „450 de milioane de dolari americani. Şi urmează sume asemănătoare. Un miliard, poate mai mult”.

Cebrikov s-a uitat la Maxwell parcă pentru a se asigura că aude bine. Maxwell a încuviinţat, dând din cap cu entuziasm. „Asta este perestroika!” exclamă el.

Pentru Ben-Menashe, simplitatea afacerii o făcea să fie şi mai interesantă. Nu avea să existe niciun intermediar cu care să împartă comisioanele. Nu aveau să fie decât „Maxwell cu legăturile sale şi Cebrikov, datorită puterii pe care o avea. Implicarea sa era o garanţie a faptului că sovieticii nu aveau să pună mâna pe bani. S-a convenit ca suma iniţială, de 450 de milioane de dolari, să fie transferată de la Credit Suisse la Banca Budapesta din Ungaria. Aceasta avea să distribuie banii altor bănci din Blocul Sovietic”.

O sumă fixă de 8 milioane de dolari urma să intre în buzunarul lui Robert Maxwell pentru intermedierea afacerii. Înţelegerea a fost pecetluită cu o strângere de mâini, iar Maxwell a propus un toast pentru viitorul capitalismului în Rusia. După aceea, invitaţii au fost transportaţi cu elicopterul magnatului la Aeroportul Heathrow pentru a prinde avioanele care aveau să-i ducă acasă.

În afara lui Nicholas Davies, niciun jurnalist aflat în sediul ziarului *Daily Mirror* nu şi-a dat seama ce ştire senzaţională au ratat, în curând, aveau să rateze o altă ştire în momentul în care Maxwell a trădat talentul jurnalistic al acestora pentru a încerca să protejeze Israelul.

La începutul relaţiei sale cu Mossadul, s-a stabilit că

Maxwell era prea valoros pentru a fi implicat în activităţi informative de rutină. Conform afirmaţiilor unui membru al comunităţii israeliene de informaţii, „Maxwell era cel care aranja totul pentru Mossad la nivel înalt. Deschidea uşile celor mai importante birouri. Datorită puterii pe care o aveau ziarele sale, prim-miniştrii şi preşedinţii erau oricând gata să-l primească. Pentru că era cine era, aceştia îi vorbeau de parcă ar fi fost un politician de facto, fără să-şi dea seama de fapt unde ajungeau informaţiile. Multe dintre lucrurile pe care le afla erau probabil bârfe, dar fără îndoială că unele conţineau informaţii preţioase. Maxwell ştia să pună întrebări. Nu fusese instruit de noi, dar, din când în când, primea indicaţii despre zonele pe care trebuia să le exploreze”.

La 14 septembrie 1986, Robert Maxwell l-a sunat pe Nahum Admoni pe linia directă. Avea câteva veşti devastatoare. Un jurnalist independent de origine Columbiană, Oscar Guerrero, se dusese la unul dintre tabloidele duminicale patronate de Maxwell, *Sunday Mirror*, cu o poveste senzaţională, care avea să destrame vălul menit să ascundă adevăratul scop al instalaţiilor de la Dimona. Guerrero afirma că acţionează în numele unui fost tehnician care lucrase la centrala nucleară. În acea perioadă, omul respectiv strânsese în secret fotografii şi alte probe pentru a demonstra că Israelul devenise o mare putere nucleară şi deţinea nu mai puţin de o sută de dispozitive nucleare cu putere distructivă variată.

Asemenea tuturor telefoanelor pe care le primea şi pe care le dădea şeful Mossadului, şi acesta a fost înregistrat în mod automat. Conform celor declarate mai târziu de acelaşi membru al comunităţii israeliene de informaţii, înregistrarea conţinea următorul dialog:

Admoni: Care este numele acestui tehnician?

Maxwell: Vanunu. Mordechai Vanunu.

Admoni: Şi unde se află acum?

Maxwell: La Sydney, în Australia, cred.

Admoni: Te sun mai târziu.

Primul pe care l-a sunat Admoni a fost premierul Shimon Peres, care a ordonat să fie luate toate măsurile pentru ca „situaţia să nu scape de sub control”. Rostind aceste cuvinte, Peres a autorizat o operaţiune care avea să demonstreze încă o dată eficienţa necruţătoare a agenţilor Mossadului.

Oamenii lui Admoni au confirmat repede faptul că Vanunu lucrase la Dimona din februarie 1977 până în noiembrie 1986. Fusese repartizat la Machon-Doi, una dintre cele mai secrete unităţi de producţie dintre cele zece pe care le avea fabrica. Clădirea fără ferestre semăna la exterior cu un depozit. Zidurile erau însă suficient de groase pentru ca sateliţii să nu poată detecta ce se petrecea înăuntru. În interiorul construcţiei, o reţea de coridoare mărginite de pereţi falşi ducea la ascensoare care coborau şase niveluri, până la locul în care erau fabricate armele nucleare.

Permisul de acces era suficient pentru ca Vanunu să poată intra nestingherit în toate cotloanele de la Machon-Doi. Permisul special – cu numărul 520 – împreună cu semnătura pusă de el pe un document care intra sub incidenţa legislaţiei privitoare la secretele oficiale israeliene erau suficiente pentru ca nimeni să nu-l deranjeze în îndeplinirea îndatoririlor sale de *menabil*, controlor în schimbul de noapte.

Admoni a aflat cu uimire că, aproape sigur, vreme de câteva luni, Vanunu a reuşit să fotografieze în secret interiorul de la Machon-Doi: tablourile de control, camerele izolate pentru manipularea materialelor radioactive, utilajele folosite la construcţia bombei nucleare. Dovezile indicau că păstrase filmele la el în vestiar, pentru ca, apoi, să le scoată din ceea ce ar fi trebuit să fie locul cel mai sigur din Israel.

Admoni a vrut să ştie cum a reuşit Vanunu să facă aşa ceva – şi poate chiar mai mult. Dacă a arătat materialul celor de la CIA? Sau sovieticilor? Britanicilor sau chiar chinezilor? Pagubele ar fi fost incalculabile. Israelienii ar fi

trecut în faţa lumii drept nişte mincinoşi în stare să o distrugă în bună măsură. Cine era Vanunu? Pentru cine putea să lucreze?

Răspunsurile aveau să vină în curând. Vanunu era un evreu marocan, născut la 13 octombrie 1954, la Marrakech, unde părinţii săi erau negustori modeşti. În 1963, când antisemitismul, mereu latent în Maroc, s-a manifestat din nou cu o violenţă extremă, familia a emigrat în Israel, stabilindu-se în oraşul Beersheba.

Mordechai a avut o adolescenţă liniştită. Ca oricărui tânăr, i-a venit vremea să fie încorporat în armata israeliană. Începuse să chelească deja şi părea mai matur pentru cei 19 ani pe care îi avea. A fost ridicat la gradul de plutonier-major într-o unitate de genişti staţionată pe înălţimile Golan. După încheierea stagiului militar, a intrat la Universitatea Ramat Aviv din Tel Aviv. Pentru că, la sfârşitul primului an, a picat două examene la fizică, a abandonat facultatea.

În vara lui 1976 a răspuns unui anunţ prin care se căutau tehnicieni stagiari pentru Dimona. După un lung interviu cu responsabilul cu securitatea al uzinei, a fost acceptat şi trimis să facă un curs intensiv de fizică, chimie, matematică şi engleză. S-a descurcat suficient de bine încât să fie acceptat în cele din urmă ca tehnician la Dimona în februarie 1977.

Vanunu a fost disponibilizat în noiembrie 1986. În dosarul său de la Dimona scria că arătase „convingeri de stânga şi proarabe”. Vanunu a plecat în Australia, sosind la Sydney în mai 1987. Undeva, pe parcursul călătoriei sale, care a trecut prin Orientul îndepărtat – bine-cunoscutul itinerar urmat de tinerii israelieni – Vanunu a renunţat la cândva puternica sa credinţă evreiască şi s-a convertit la creştinism. Imaginea pe care şi-a făcut-o Admoni din zecile de surse consultate era cea a unui tânăr neatrăgător, cu toate trăsăturile omului singuratic: nu avea prieteni la Dimona, nu avea nicio iubită şi îşi petrecea timpul liber acasă, citind cărţi de filosofie şi politică. Psihologii

Mossadului i-au spus lui Admoni că un astfel de om putea fi nesăbuit, putea avea valori distorsionate şi era adeseori deziluzionat. Cineva cu o asemenea personalitate putea deveni primejdios şi imprevizibil.

În Australia, în timp ce picta o biserică, Vanunu l-a cunoscut pe Oscar Guerrero, un ziarist Columbian care lucra la Sydney.

Curând, vorbăreţul ziarist a născocit o poveste bizară ca să-şi distreze prietenii scandalagii din cartierul King's Cross din Sydney. El a susţinut că l-a ajutat pe un important om de ştiinţă israelian specializat în fizică nucleară să fugă cu planurile secrete ale evreilor de a-i distruge pe vecinii lor arabi şi că, luând-o cu un pas înaintea Mossadului, savantul se ascundea acum într-o casă dintr-o suburbie a oraşului Sydney, în vreme ce Guerrero punea la cale „vânzarea ştirii secolului".

Pe Vanunu îl enervau asemenea comentarii lipsite de sens. Devenit acum pacifist convins, ar fi vrut ca povestea lui să apară într-o publicaţie serioasă, astfel încât să alerteze lumea cu privire la pericolul pe care îl reprezenta capacitatea nucleară a Israelului. Cu toate acestea, Guerrero contactase deja biroul madrilen al periodicului *The Sunday Times*, iar ziarul londonez, recunoscut pentru temeritatea sa, a trimis la Sydney un reporter care să-l intervieveze pe Vanunu.

În timpul întrevederii, fanteziile lui Guerrero au ieşit uşor la iveală. Columbianul a simţit că era pe cale să piardă controlul asupra poveştii lui Vanunu. Temerile sale au sporit în momentul în care reporterul de la *The Sunday Times* a spus că îl va lua pe Vanunu la Londra, unde afirmaţiile lui puteau fi cercetate mai pe îndelete. Ziarul plănuia ca Vanunu să fie chestionat de unul dintre cei mai de seamă experţi nucleari britanici.

Guerrero i-a urmărit pe Vanunu şi pe tovarăşul său luând avionul spre Londra, iar temerile sale se amplificau cu fiecare clipă. Avea nevoie de sfaturi pentru a rezolva problema. Singura persoană la care s-a putut gândi era un

fost membru al Serviciului Australian de Securitate şi Informaţii (SAŞI). Guerrero i-a spus că îi fusese luată o poveste cutremurătoare şi i-a descris cu exactitate ceea ce Vanunu reuşise să scoată de la Dimona: 60 de fotografii făcute în interiorul unităţii Machon-Doi, cu hărţi şi desene. Acestea dezvăluiau fără nicio îndoială faptul că Israelul era a şasea putere nucleară a lumii.

Guerrero n-a avut nici acum noroc. Nu îşi alesese omul potrivit. Fostul agent al SAŞI a luat legătura cu fostul lui şef şi a repetat ce i-a spus Guerrero. Între Mossad şi SISA relaţiile erau foarte strânse. Mossadul furniza informaţii cu privire la mişcările teroriştilor arabi dinspre Orientul Mijlociu spre Pacific. SAŞI l-a informat pe un *katsa* de la ambasada Israelului din Canberra cu privire la telefonul primit de la fostul angajat. Informaţiile au fost trimise imediat prin fax lui Admoni. Până să le primească însă, au sosit alte veşti, mai îngrijorătoare. În drumul său spre Australia, Vanunu se oprise în Nepal şi vizitase ambasada sovietică din Kathmandu. Se dusese acolo ca să arate Moscovei dovezile sale?

Unui *sayan* de la curtea regelui Nepalului i-au trebuit trei zile să descopere că singurul motiv pentru care Vanunu se dusese la ambasadă fusese să afle ce documente îi trebuiau pentru a vizita Uniunea Sovietică la un moment dat. Plecase de acolo cu o grămadă de broşuri.

În orele care au trecut de la îmbarcarea lui Vanunu în avionul care avea să-l ducă la Londra, Guerrero a încercat să câştige repede nişte bani, oferind copii ale documentelor aflate în posesia lui Vanunu la două ziare australiene. Acestea le-au refuzat, luându-le drept falsuri.

În disperare de cauză, Guerrero a pornit-o spre Londra, pe urmele lui Vanunu. Nereuşind să-l găsească, a dus documentele la *Sunday Mirror*, cu o fotografie a lui Vanunu făcută în Australia, în câteva ore, Nicholas Davies a aflat de prezenţa lor. L-a informat cu promptitudine pe Maxwell. Acesta l-a sunat pe Admoni. Câteva ore mai târziu, când şeful Mossadului l-a sunat din nou pe Maxwell,

Admoni a mai primit o lovitură. *The Sunday Times* a luat în serios povestea lui Vanunu. Prin urmare era imperios necesar să se afle ce anume fotografiase tehnicianul. Se spera ca, după aceea, să se dea un răspuns care să limiteze proporţiile dezastrului. Rapoartele primite de la Canberra indicau faptul că pe

Guerrero îl interesau fără doar şi poate banii. Dacă se dovedea că şi Vanunu avea un asemenea interes, se putea pune la punct o campanie de dezinformare, în care să se arate că *The Sunday Times* fusese înşelat de doi escroci.

Încă o dată, a fost pus la treabă neobositul Ari Ben-Menashe. Admoni i-a cerut să plece la Londra pentru a obţine copiile pe care Guerrero le arătase celor de la *Sunday Mirror*. Ben-Menashe avea să-i povestească ulterior lui Seymour Hersh, un experimentat jurnalist american de investigaţii: „Nicholas Davies aranjase ca Guerrero să se vadă cu acest «nemaipomenit» gazetar american, adică eu. La întâlnire, Guerrero, dornic să facă o nouă afacere, a arătat câteva fotografii color făcute de Vanunu. N-aveam nici cea mai vagă idee dacă erau importante sau nu. Trebuia să le vadă nişte experţi din Israel. I-am spus lui Guerrero că am nevoie de nişte copii. S-a împotrivit. I-am spus că, dacă voia bani pe ele, trebuia să văd dacă erau reale şi că Nick avea să se pună chezaş pentru mine”.

Guerrero i-a dat lui Ben-Menashe câteva fotografii, care au fost expediate în Israel.

Sosirea lor a produs şi mai multă consternare. Funcţionarii de la Dimona şi-au dat seama din fotografii că era vorba despre Machon-Doi. Într-una dintre ele se vedea zona în care se fabricau minele terestre nucleare care erau puse apoi pe înălţimile Golan, la graniţa cu Siria. Nu se mai punea problema distrugerii credibilităţii lui Vanunu. Orice specialist în fizică nucleară şi-ar fi dat seama la ce servea aparatura.

Prim-ministrul Peres a creat o celulă de criză pentru

urmărirea situaţiei. Câţiva şefi de departamente ai Mossadului au cerut ca un grup *kidon* să fie trimis la Londra pentru a-l găsi şi a-l ucide pe Vanunu. Admoni a respins ideea. *The Sunday Times* nu avea spaţiu suficient să publice toată povestea lui Vanunu; era nevoie de o carte întreagă pentru a prezenta toate informaţiile la care tehnicianul avusese acces. Însă după ce ziarul termina cu Vanunu, era foarte posibil ca acesta să fie interogat de MI6 şi de CIA, iar Israelul să întâmpine şi mai multe probleme. Deosebit de important era să se afle cum îşi desfăşurase Vanunu operaţiunea de spionaj la Dimona şi dacă lucrase singur sau cu alţii, iar în acest caz, pentru cine lucrau *ei*. Singura posibilitate de a afla totul era ca Vanunu să fie adus înapoi în Israel şi să fie interogat.

Admoni trebuia să găsească o cale de a-l scoate pe tehnician din locul în care îl ascunseseră cei de la *The Sunday Times*. Era mai uşor să trateze cu Vanunu la lumina zilei şi, până la urmă, dacă trebuia să-l ucidă, nu ar fi fost prima dată când Mossadul omora pe cineva pe străzile Londrei. În timpul operaţiunii de căutare a teroriştilor care îi omorâseră pe sportivii israelieni participanţi la Olimpiada de la München, Mossadul asasinase pe unul dintre membrii grupării Septembrie Negru lovindu-l cu maşina pe când se întorcea la Hotelul Bloomsbury, unde era cazat.

La Londra, dându-şi seama că Israelul va face tot posibilul să-l discrediteze pe Vanunu, cei de la *The Sunday Times* au aranjat ca acesta să fie interogat de dr. Frank Barnaby, un specialist în fizică nucleară extrem de apreciat, care lucrase la unitatea de producţie a armelor nucleare de la Aldermaston. Acesta a ajuns la concluzia că pozele şi documentele erau autentice şi că amănuntele furnizate de tehnician erau exacte.

Apoi, *The Sunday Times* a făcut un pas greşit. Reporterul ziarului a prezentat ambasadei israeliene de la Londra un rezumat a ceea ce le dezvăluise Vanunu, copii după paşaportul acestuia, fotografii, precum şi evaluarea

făcută de Barnaby. Intenţia era aceea de a forţa guvernul israelian să recunoască faptele. În schimb, ambasada a respins materialul ca „neavând absolut nicio bază în realitate”.

La Tel Aviv, fotocopiile prezentate la ambasadă au provocat şi mai multă stupoare. Ben-Menashe mărturisea: „Taina fusese aflată. Eram încă la Londra când Davies mi-a spus că Maxwell voia” să mă vadă. Ne-am întâlnit în acelaşi birou în care acceptasem să-i plătesc un comision de opt milioane de dolari ca să ne ascundă banii în spatele Cortinei de Fier. Maxwell a explicat că ştia ce trebuia făcut în legătură cu povestea lui Vanunu. A spus că tocmai vorbise cu şeful meu la Tel Aviv”.

În urma acelei convorbiri telefonice, Admoni a găsit în sfârşit o cale de a-l scoate pe Vanunu la lumină.

În următorul număr al ziarului *Sunday Mirror* au apărut o poză mare a lui Mordechai Vanunu şi un articol în care tehnicianul şi Oscar Guerrero erau ridiculizaţi. Columbianul era făcut mincinos şi pungaş, iar afirmaţiile despre capacitatea nucleară a Israelului erau considerate o păcăleală. Articolul fusese dictat de Maxwell, care se îngrijise şi ca poza lui Vanunu să fie aşezată într-o poziţie proeminentă. Aşa a început o importantă campanie de dezinformare, orchestrată de Departamentul de război psihologic al Mossadului.

După ce a citit articolul, Vanunu a devenit într-atât de agitat, încât le-a spus „paznicilor” săi de la *The Sunday Times* – reporterii care vegheaseră asupra sa de la sosirea lui la Londra – că voia să dispară. „Nu vreau să ştie nimeni unde sunt”.

Tehnicianul panicat stătea la ultimul hotel ales de paznicii săi, Mountbatten, situat în apropiere de Shaftesbury Avenue, în centrul Londrei.

După apariţia articolului în *Sunday Mirror*, colaboratorii Mossadului de la Londra au fost mobilizaţi să-l găsească. Numeroşi voluntari evrei de încredere au primit liste cu hoteluri şi pensiuni care trebuiau verificate.

Peste tot unde se duceau, făceau o descriere a lui Vanunu pe baza fotografiei publicate în ziar şi se dădeau drept rude care voiau să ştie dacă acesta se cazase acolo.

Joi, 25 septembrie, Admoni a primit de la Londra informaţia că Vanunu a fost localizat. Era momentul să fie pusă în aplicare partea a doua a planului său.

Legătura dintre munca informativă şi capcanele sexuale este la fel de veche ca spionajul în sine. În cartea a patra a lui Moise[16], Rahab, o desfrânată, salvează două iscoade ale lui Iosua din mâinile trimişilor regelui Ierihonului – prima întâlnire consemnată a celor mai vechi meserii din lume. Una dintre urmaşele lui Rahab întru dragoste şi spionaj a fost Mata Hari, o seducătoare olandeză care a lucrat pentru germani în Primul Război Mondial şi care a fost executată de francezi. Încă de la început, Mossadul a recunoscut valoarea capcanelor sexuale. Meir Amit spunea: „Era o altă armă. O femeie are aptitudini pe care un bărbat pur şi simplu nu le are. Ştie să asculte. Conversaţiile de alcov nu sunt o problemă pentru ea. Istoria spionajului din epoca modernă e plină de femei care şi-au folosit sexul pentru binele ţării lor. Să afirmi că Israelul nu a făcut la fel ar fi o prostie. Femeile noastre sunt însă voluntari, persoane inteligente care cunosc riscurile. Asta necesită o formă specială de curaj. Nu trebuie atât să te culci cu cineva, cât să determini un bărbat să creadă că faci asta în schimbul a ceea ce are el să-ţi spună. Dar acesta nu este decât un exemplu nesemnificativ cu privire la abilităţile deosebite de care ai nevoie pentru a realiza aşa ceva”.

Nahum Admoni a ales cu multă grijă un agent care avea toate calităţile necesare pentru a-l ademeni pe Mordechai Vanunu în ghearele Mossadului.

Cheryl Ben-Tov era *un băţ leveyha*, grad imediat inferior unui *katsa*. Născută într-o familie de evrei bogaţi din Orlando, Florida, văzuse mariajul părinţilor săi

16 Povestea la care face referire autorul este relatată în Vechiul Testament, Cartea lui Iosua, capitolul 2.

terminându-se cu un divorţ aprig disputat. A găsit consolare în studiile religioase, în urma cărora a petrecut trei luni într-un kibbutz. Acolo a devenit fascinată de istoria ţării şi de limba ebraică. A hotărât să rămână în Israel. La 18 ani, s-a îndrăgostit de un *sabra*, un evreu născut în Israel, pe nume Ofer Ben-Tov. Acesta lucra pentru Aman ca analist. La un an după ce s-au cunoscut, cei doi s-au căsătorit.

Printre invitaţii la nuntă s-au numărat şi câţiva membri importanţi ai comunităţii israeliene de informaţii, inclusiv unul de la Meluckha, departamentul de recrutare al Mossadului. În timpul petrecerii, acesta i-a pus lui Cheryl întrebări fireşti pentru orice mireasă. Urma să mai muncească? Voia să aibă imediat copii? Prinsă în vâltoarea petrecerii, Cheryl a spus că singurul său plan era să găsească o cale de a face ceva pentru ţara sa, care îi dăduse atâtea, referindu-se la Israel ca la o „familie”. La o lună după ce s-a întors din luna de miere, tânăra soţie a primit un telefon de la nuntaş, care i-a spus că s-a gândit la ce au discutat şi că s-ar putea să fie de folos într-un anumit fel.

Au stabilit să se întâlnească la o cafenea din centrul Tel Aviv-ului. Bărbatul a uimit-o spunându-i cu exactitate studiile pe care le făcuse, povestea familiei ei, felul în care îşi cunoscuse soţul. Simţindu-i probabil furia determinată de faptul că nu i se respectase intimitatea, acesta i-a spus că toate informaţiile se găseau în dosarul de la Aman al soţului său.

Recrutorul era conştient că, adeseori, relaţia dintre el şi potenţialul recrut putea fi delicată; unii au comparat situaţia respectivă cu aceea a unui vrăjitor care iniţiază un novice în tainele unei secte secrete, cu semnele, incantaţiile şi ritualurile ei: este frăţia lui Orfeu fără iubirea pentru muzică. După ce i-a spus lui Cheryl pentru cine lucra, bărbatul i-a făcut o ofertă. Mossadul căuta în permanenţă oameni care voiau să-şi servească ţara. La nuntă, ea comparase Israelul cu o familie. Ei bine, exact

aşa era Mossadul. Odată ce erai acceptat, deveneai parte a familiei, erai protejat şi susţinut. În schimb, trebuia să serveşti familia aşa cum ţi se cerea. Era interesată?

Cheryl a acceptat. I s-a spus că trebuie să treacă nişte teste preliminare. În următoarele trei luni, a susţinut mai multe probe scrise şi orale în diferite case conspirative din Tel Aviv. Coeficientul de inteligenţă ridicat – la fiecare test a obţinut 140 de puncte – trecutul său american, cultura generală şi abilităţile sociale au făcut din ea un recrut peste nivelul mediu.

I s-a spus că era potrivită pentru a fi instruită, înainte de asta, a mai avut o discuţie cu recrutorul. Acesta i-a spus că era pe cale să intre într-o lume în care nu putea împărtăşi nimănui cele ce aveau să i se întâmple, nici măcar soţului ei. Într-un mediu atât de izolat, va fi tentată să cedeze ispitei de a se încrede în oameni. Nu trebuia să se încreadă însă decât în colegii săi. Va fi învăţată să înşele, să folosească metode care contraveneau simţului decenţei şi onoarei; va trebui să accepte noi modalităţi de lucru. Unele lucruri pe care va trebui să le facă i se vor părea extrem de neplăcute, dar va trebui să le privească întotdeauna în contextul misiunii sale.

Recrutorul s-a aplecat peste masa din camera în care avea loc interviul şi i-a spus că mai avea timp să se răzgândească. Nu aveau să existe acuzaţii şi nici nu trebuia să o ia ca pe un eşec.

Cheryl a spus că era pe deplin pregătită să înceapă instruirea, în următorii doi ani, s-a regăsit într-o lume care, până atunci, făcuse parte din modul ei preferat de a se relaxa, mersul la cinematograf. A învăţat să scoată un pistol în timp ce stătea pe scaun, să memoreze cât mai multe nume care se succed cu repeziciune pe un ecran. A învăţat să ascundă un pistol Beretta în pantaloni, la brâu, şi cum să facă o deschizătură invizibilă în fustă sau rochie pentru a ajunge mai uşor la armă.

Din când în când, unii recruţi părăseau şcoala; despre aceste plecări nu se discuta niciodată. Cheryl a fost

trimisă în misiuni de pregătire – să pătrundă într-o cameră de hotel ocupată, să fure documente dintr-un birou. Metodele pe care le folosea erau analizate ore întregi de instructorii ei. Era trezită în toiul nopţii şi trimisă în alte misiuni de probă: să agaţe un turist într-un club de noapte, apoi, ajunşi în faţa hotelului acestuia, să scape de el. Fiecare mişcare era observată de instructori.

I s-au pus întrebări intime despre viaţa sexuală. Cu câţi bărbaţi fusese înainte de a-l cunoaşte pe soţul său? S-ar culca cu un străin dacă misiunea ar cere-o? Cheryl a răspuns cu sinceritate: soţul ei fusese primul bărbat din viaţa sa; s-ar culca cu un bărbat dacă ar fi absolut sigură că succesul unei misiuni ar depinde de asta. Ar fi vorba pur şi simplu de sex, nu de dragoste. A învăţat să se folosească de sex pentru a constrânge, a seduce şi a domina. Era deosebit de pricepută la asta.

A învăţat să ucidă trăgând în ţintă un întreg încărcător. A învăţat despre diversele secte islamice şi cum să creeze un *mishlashim*, o cutie poştală secretă. A stat o zi ca să înveţe să trimită o bucată de microfilm lipită în interiorul unui plic. În altă zi, a învăţat să se deghizeze băgându-şi vată în obraji pentru a modifica uşor forma feţei. A învăţat să fure maşini, să se prefacă beată şi să intre în vorbă cu bărbaţii.

Într-o zi, a fost chemată la directorul centrului de pregătire. Acesta a privit-o de sus până jos, ca şi cum ar fi examinat-o, verificând fiecare detaliu dintr-o listă pe care o avea în minte. În cele din urmă, i-a spus că a fost acceptată.

Cheryl Ben-Tov a fost repartizată ca *bat leveyha* în departamentul Kaisrut al Mossadului, care asigura legătura cu ambasadele israeliene. Rolul său era acela de a oferi acoperire – ca amantă sau chiar ca „soţie” – agenţilor activi. A lucrat în mai multe oraşe europene, dându-se drept cetăţean american. Nu s-a culcat cu niciunul dintre „amanţii” sau „soţii” ei.

Admoni a informat-o personal despre importanţa

ultimei misiuni: cum Vanunu fusese localizat, era de datoria ei să-şi folosească abilităţile şi să-l ademenească în afara Marii Britanii. De data aceasta, avea să se dea drept o turistă americană care călătorea în Europa în urma unui divorţ dureros. Ca să dea credibilitate acestei părţi a poveştii sale, avea să folosească amănunte despre despărţirea propriilor părinţi. Povestea se încheia cu o „soră" care locuia la Roma. Acolo trebuia să-l ducă pe Vanunu.

Marţi, 23 septembrie 1986, Cheryl Ben-Tov s-a alăturat unei echipe de nouă *katsa* aflaţi deja la Londra. Aceştia erau comandaţi de directorul de operaţiuni al Mossadului, Beni Zeevi, un om posac, cu dinţii pătaţi de nicotină.

Agenţii stăteau la hoteluri situate între Oxford Street şi Ştrand. Doi dintre ei erau cazaţi la Regent Palace. Cheryl Ben-Tov a fost înregistrată sub numele de Cindy Johnson la Ştrand Palace. Ocupa camera 320. Zeevi îşi luase o cameră la Mountbatten, aproape de cea ocupată de Vanunu, 105.

Probabil că el a fost unul dintre primii care au observat schimbările de dispoziţie ale tehnicianului. Vanunu dădea din ce în ce mai multe semne de încordare. Londra era un loc ostil pentru cineva crescut într-un orăşel ca Beersheba. În ciuda eforturilor depuse de tovarăşii săi, se simţea singur şi îşi dorea foarte mult o companie feminină, o femeie cu care să se culce. Psihologii Mossadului prevăzuseră această posibilitate.

Miercuri, 24 septembrie, Vanunu a insistat să iasă la plimbare neînsoţit de paznicii săi de la *The Sunday Times*. Aceştia au acceptat cu reticenţă. Un reporter l-a urmărit însă de la distanţă până în Leicester Square. Acolo l-a văzut pe Vanunu intrând în vorbă cu o femeie. Ziarul avea să o descrie ca pe „o femeie de vreo 25 de ani, înaltă de 1, 75 m, grăsuţă, vopsită blond, cu buze groase, cu o pălărie maro, asemănătoare celor de fetru, costum de tweed cu pantaloni de aceeaşi culoare, pantofi cu tocuri înalte,

probabil evreică”.

După o vreme, s-au despărţit. Întors la hotel, Vanunu i-a confirmat pazniculuisău că a întâlnit „o americancă pe nume Cindy”. A spus că intenţiona s-o revadă. Reporterii erau îngrijoraţi. Unul dintre ei a spus că apariţia lui Cindy în Leicester Square nu părea să fie o simplă coincidenţă. Vanunu le-a respins temerile. Ce îi spusese Cindy părea să fi fost de ajuns pentru ca bărbatul să vrea să petreacă mai mult timp cu ea – şi nu la Londra, ci în apartamentul „surorii” ei de la Roma.

Beni Zeevi şi alţi patru *katsa* s-au aflat printre pasagerii avionului cu care Cheryl şi Vanunu au plecat la Roma. Cei doi au luat un taxi care i-a dus la un apartament din cartierul vechi al oraşului.

Înăuntru aşteptau trei agenţi ai Mossadului. Aceştia l-au înşfăcat pe Vanunu şi i-au injectat o substanţă paralizantă. În cursul nopţii, a sosit o ambulanţă, iar Vanunu a fost scos din clădire cu o targă. Aparent îngrijoraţi, agenţii le-au spus vecinilor că se îmbolnăvise o rudă. Cheryl s-a urcat în ambulanţă, iar aceasta a plecat imediat.

Vehiculul a părăsit Roma şi s-a îndreptat cu toată viteza spre coastă. Într-un loc dinainte stabilit aştepta o barcă cu motor în care a fost transferat Vanunu. Ambarcaţiunea s-a oprit lângă un cargou ancorat în larg. Vanunu a fost luat la bord. Beni Zeevi şi Cheryl au mers cu el. Trei zile mai târziu, în toiul nopţii, vaporul a ajuns în portul Haifa.

Mordechai avea să dea curând ochii cu interogatorii pricepuţi ai lui Nahum Admoni. Era preludiul unui proces rapid şi al unei condamnări pe viaţă la detenţie în regim celular. Cheryl Ben-Tov a dispărut în lumea ei secretă.

Timp de peste 11 ani, Mordechai Vanunu a stat închis într-o celulă în care Israelul intenţiona să-l ţină până în secolul următor. Condiţiile erau jalnice: mâncare proastă, o oră de mişcare pe zi, iar restul timpului şi-l petrecea în rugăciune sau citind. Cedând în cele din urmă presiunii

internaţionale, guvernul israelian a acceptat, în martie 1998, ca Vanunu să beneficieze de condiţii mai puţin stricte. El a rămas însă un prizonier de conştiinţă pentru Amnesty International, iar *The Sunday Times* le reamintea cu regularitate cititorilor de soarta sa. Vanunu nu a primit niciun ban pentru ştirea de senzaţie furnizată ziarului. În 1998, a fost scos din celulă, însă, în ciuda numeroaselor apeluri ale avocaţilor săi, părea puţin probabil ca el să fie eliberat.

Zece ani mai târziu, acum şi mai grăsuţă, cu părul, altă dată aranjat, fluturând în briză, Cheryl era din nou în Orlando, aparent în concediu, la Walt Disney World, cu cele două fiice minore ale sale.

Întrebată în aprilie 1997 de un ziarist de la *The Sunday Times* în legătură cu rolul avut în răpire, aceasta nu a negat. Singura ei nelinişte era că publicitatea putea să „dăuneze poziţiei" sale în Statele Unite ale Americii.

Pentru Ari Ben-Menashe, lucrurile nu au stat la fel de bine. Văzuse mulţi oameni buni venind şi plecând, victime ale manipulării constante care avea loc în comunitatea israeliană de informaţii. N-a crezut însă niciodată că îi va veni şi lui rândul.

În 1989, a fost arestat la New York şi acuzat de conspiraţie în vederea încălcării Legii privind limitarea exportului de arme prin încercarea de a vinde Iranului avioane militare C-130. Aparatele fuseseră vândute iniţial Israelului.

În timpul audierilor preliminare, reprezentanţii guvernului israelian au afirmat că „nu-l cunosc" pe Ben-Menashe. Acesta a arătat un dosar cu referinţe ale superiorilor săi din comunitatea israeliană de informaţii. Guvernul israelian a spus că erau falsuri. Ben-Menashe a probat în instanţă că nu erau. Guvernul israelian a spus apoi că Ben-Menashe era un „translator de mâna a doua", folosit „în cadrul" comunităţii israeliene de informaţii. Ben-Menashe a susţinut că fapta de care era acuzat – vânzarea de avioane – a fost autorizată de guvernele SUA şi

Israelului. A vorbit despre „tranzacţiile cu arme de sute de milioane de dolari făcute cu Iranul”.

Cei de la Tel Aviv au intrat din nou în panică. Rafi Eitan şi David Kimehe au fost întrebaţi ce ştia Ben-Menashe şi ce daune putea produce. Răspunsurile au fost cât se poate de descurajatoare. Rafi Eitan a spus că Ben-Menashe era în măsură să lichideze reţeaua creâtă de SUA şi Israel în vederea vânzării armelor către Iran, reţea ale cărei tentacule se întinseseră peste tot: până în America Centrală şi de Sud, la Londra, în Australia, în toată Africa şi în inima Europei.

În aşteptarea procesului, Ben-Menashe a fost vizitat la Penitenciarul Metropolitan din New York de avocaţii guvernului israelian. Aceştia i-au propus un târg: să se declare vinovat în schimbul unei sume substanţiale care avea să-i asigure un trai îndestulat după ce ieşea din închisoare. Ben-Menashe s-a hotărât să spună cum s-au petrecut lucrurile. După ce a început să povestească, brusc, în noiembrie 1990, un juriu federal l-a achitat de toate acuzaţiile.

Mulţi dintre foştii săi asociaţi din comunitatea israeliană de informaţii erau de părere că Ben-Menashe a avut norocul să scape; spuneau că, în încercările sale de a-şi dobândi libertatea, a folosit ceea ce un reprezentant al Mossadului a numit „efectul de ventilator”: a atacat pe toţi cei care îi puneau în pericol libertatea. Kimehe a exprimat dorinţa fierbinte a multora când a spus mai târziu că „tot ce voiam era să dispară din faţa noastră. Era pornit să ne facă rău nouă, ţării sale şi propriei siguranţe. Omul a fost şi rămâne un pericol”.

Israelul nu se gândise însă că Ben-Menashe voia să se răzbune. Acesta a scris o carte, *Profits of War*. Spera ca ea să aibă acelaşi efect pe care l-au avut Woodward şi Bernstein când au dat în vileag afacerea Watergate, care a dus la demisia preşedintelui Richard Nixon. Intenţia lui Ben-Menashe era clară: „Să îndrept greşelile cumplite făcute în anii 1980 şi să ajut la îndepărtarea de la putere a

celor vinovaţi”.

La Tel Aviv au avut loc şedinţe urgente. S-a discutat despre posibilitatea de a cumpăra manuscrisul şi de a-l ţine sub cheie pentru totdeauna. S-a remarcat că Ben-Menashe refuzase deja o sumă importantă – s-a spus că un milion de dolari – oferită cu scopul de a-i închide gura; era puţin probabil să se fi răzgândit. S-a luat decizia ca fiecare *suyan* care avea legătură cu producţia de carte din New York să facă tot posibilul să împiedice apariţia lucrării. Este discutabil în ce măsură au reuşit, căci manuscrisul a fost prezentat mai multor edituri importante înainte de a fi publicat de Sheridan Square Press, o editură mică din New York.

Ben-Menashe şi-a descris cartea drept povestea unei cabale – a felului în care o mână de oameni din câteva agenţii de informaţii au influenţat politica guvernelor lor, au întreprins în secret operaţiuni de mare anvergură, au abuzat de putere şi de încrederea oamenilor, au minţit, au manipulat mass-media şi au înşelat opinia publică. Nu în ultimul rând, este o poveste de război – un război condus nu de generali, ci de oameni care stau confortabil în birouri dotate cu aer condiţionat, indiferenţi la suferinţa umană.

Mulţi au văzut în această carte un act de reparaţie al autorului; alţii au văzut în ea o variantă exagerată a celor întâmplate, avându-l în rolul principal pe Ari Ben-Menashe.

La Londra, Robert Maxwell s-a ascuns după lege, aşa cum mai făcuse şi în alte rânduri, ameninţând cu judecata pe oricine ar fi îndrăznit să repete acuzaţiile făcute de Ben-Menashe la adresa lui. Niciun editor englez nu era pregătit să-l înfrunte pe magnat, niciun ziar nu era pregătit să-şi întrebuinţeze capacitatea de investigaţie spre a dovedi afirmaţiile lui Ben-Menashe.

Aşa cum fusese cândva şi Ben-Menashe, Robert Maxwell era acum ferm convins că este invincibil dintr-un motiv foarte simplu: devenise un hoţ al Mossadului. Cu cât fura mai mult, cu atât era mai convins că este

indispensabil pentru acesta.

De asemenea, la fel ca lui Ben-Menashe, lui Maxwell îi plăcea să spună, de fiecare dată când se ducea în Israel, că şi el ştie toate dedesubturile – o afirmaţie care nu a trecut neobservată de cei din Mossad.

Capitolul 10

O *legătură periculoasă*

Robert Maxwell, care concediase cândva un reporter din cauza falsificării deconturilor, fura din banii de pensie ai angajaţilor săi pentru a susţine financiar Mossadul. Sumele uriaşe sustrase dovedeau viclenia lipsită de scrupule şi dorinţa tot mai mare a Mossadului de a-şi asuma riscuri foarte mari.

Maxwell retrăsese personal banii printr-o serie de manevre financiare care, mai târziu, aveau să-i uimească pe cei care au cercetat frauda din cauza duplicităţii autorului. Maxwell dăduse escrocheriei o nouă dimensiune, transferând câteva sute de mii de dolari la o tranzacţie într-un cont special deţinut de Mossad la Banca Israelului din Tel Aviv. Uneori, banii erau spălaţi printr-un cont pe care ambasada Israelului la Londra îl avea la Barclays Bank. Printre băncile pe care Maxwell le folosea fără ca acestea să bănuiască ceva se număra şi Credit Suisse din Geneva, la care Ben-Menashe, transferase, cu ajutorul lui Maxwell, 450 de milioane de dolari din profitul ORA. Uneori, banii furaţi din fondurile de pensii făceau înconjurul lumii, ajungând la Chemical Bank din New York, First National Bank din Australia şi bănci din Hong Kong şi Tokio. Numai Robert Maxwell ştia în orice moment unde anume se aflau banii şi că aceştia erau furaţi. Colac peste pupăză, acesta cerea adeseori ziarelor sale să atace „criminalitatea birocratică”. Victor Ostrovsky, un israelian de origine canadiană care fusese agent al Mossadului între 1984 şi 1986, a fost primul care a descoperit ce se întâmpla:

„Mossadul îşi finanţa multe operaţiuni din Europa cu bani furaţi din fondul de pensii al ziarelor lui Maxwell.

Israelienii au pus mâna pe bani aproape imediat ce Maxwell a cumpărat Mirror Newspaper Group cu bani împrumutaţi de la Mossad, sfătuit fiind de analiştii financiari ai acestuia. Pe lângă furt, la fel de sinistru era faptul că oricine lucra în instituţia sa de presă şi călătorea în Orientul Mijlociu era automat suspectat că lucra pentru Israel, ceea ce-l putea costa viaţa”.

În vizitele făcute în Israel, Maxwell era tratat ca un şef de stat; era invitat de onoare la banchetele guvernamentale, fiind cazat de fiecare dată la cele mai bune hoteluri. Mossadul avusese însă grijă să-şi ia măsuri de precauţie în caz că „mâna care îl hrănea” ar fi devenit brusc mai puţin generoasă. Aflând că Maxwell avea un apetit sexual considerabil şi că, din cauza faptului că era masiv, prefera sexul oral, Mossadul aranja ca, în timpul vizitelor sale în Israel, magnatul să fie servit de unul dintre bordelurile pe care serviciul le folosea atunci când voia să şantajeze pe cineva. În scurtă vreme, Mossadul a strâns o colecţie de imagini video în care Maxwell apărea în situaţii sexuale compromiţătoare. Apartamentul în care stătea era dotat cu o cameră video ascunsă.

Afirmaţiile lui Ostrovsky au apărut în două cărţi ale acestuia care inflamează şi astăzi comunitatea de informaţii din Israel. În *By Way of Deception* şi *The Other Side of Deception*, Ostrovsky înlătură vălul de mister care a acoperit activitatea desfăşurată de el în Mossad. A descris metodele operaţionale, a numit numeroşi agenţi activi şi, poate, i-a compromis pe unii dintre aceştia într-o dezvăluire clasică semnată de un informator care credea că a fost concediat pe nedrept din Mossad.

În mod paradoxal, guvernul israelian a ignorat sfatul lui Maxwell de a nu spune nimic despre afirmaţiile lui Ostrovsky. În timpul unei întâlniri avute la Tel Aviv cu prim-ministrul Yitzhak Shamir, magnatul i-a amintit acestuia ce s-a întâmplat când guvernul Thatcher a încercat să împiedice publicarea unei cărţi scrise de un fost ofiţer al MI5, Peter Wright. *Spycatcher* conţinea detalii

la fel de compromiţătoare despre serviciul secret britanic. Perseverând în încercarea sa de a opri publicarea cărţii, guvernul britanic a fost dat în judecată în cele din urmă în Australia, unde-şi avea sediul principal editura la care apărea cartea lui Wright. *Spycatcher* a devenit bestseller internaţional, iar Marea Britanie s-a făcut de râs.

De aceeaşi soartă a avut parte şi guvernul israelian. Presat de foşti şi actuali membri ai Mossadului – Meir Amit şi Isser Harel cerând cu deosebită vehemenţă să se ia măsuri împotriva lui Ostrovsky – Shamir a ordonat procurorului general să ia măsuri legale şi să împiedice apariţia primei cărţi a fostului *katsa*.

Cazul cu pricina a alimentat de asemenea antiamericanismul virulent al lui Shamir, care îşi avea originea în ferma sa convingere că SUA erau răspunzătoare într-o oarecare măsură de Holocaust. Se spunea că, după părerea lui, preşedintele Roosevelt ar fi trebuit să facă un „aranjament" – unul dintre cuvintele preferate ale lui Shamir – cu Hitler pentru a înlocui Marea Britanie, puterea dominantă din acel moment în Orientul Mijlociu, cu al Treilea Reich. La rândul său, Hitler i-ar fi lăsat pe evrei să meargă în Palestina, iar Holocaustul nu ar fi avut loc niciodată.

Oricât de lipsită de noimă era, ideea respectivă a influenţat sentimentele lui Shamir faţă de SUA, transformându-le aproape în ură. Acesta a autorizat personal, „în semn de bunăvoinţă" (o altă expresie preferată a lui Shamir), transmiterea către Uniunea Sovietică a celor circa 500.000 de pagini de documente sustrase de Jonathan Pollard. Shamir spera că, astfel, relaţiile Israelului cu Moscova se vor îmbunătăţi. Documentele cuprindeau informaţii recente deţinute de americani despre apărarea antiaeriană a sovieticilor, precum şi raportul anual al CIA despre întreaga capacitate de luptă a acestora. Un document conţinea fotografii făcute cu ajutorul sateliţilor, interceptări ale comunicaţiilor, informaţii obţinute cu ajutorul sistemului

radar şi rapoarte ale agenţilor CIA din Uniunea Sovietică. Când Nahum Admoni i-a spus lui Shamir că datele respective vor ajuta aproape sigur contraspionajul sovietic să-i descopere pe spioni, se pare că acesta a ridicat din umeri.

Când s-au întâlnit să ia o hotărâre în privinţa lui Ostrovsky, Shamir i-a spus lui Robert Maxwell ce le spusese şi altora, că ar face orice să reducă influenţa americanilor în lume, fiind convins că Washington-ul îl încurajase pe Ostrovsky să-şi publice cartea din dorinţa de a se răzbuna.

Shamir i-a cerut lui Maxwell să mobilizeze puternicele resurse media de care dispunea pentru a distruge credibilitatea fostului agent. Maxwell a subliniat că, înainte să-l angajeze, Mossadul a verificat în mod cert trecutul individului.

Cu toate acestea, Ostrovsky a devenit ţinta unei campanii defăimătoare în presa scrisă a lui Maxwell, inclusiv în tabloidul *Maariv* de la Tel Aviv, pe care Maxwell îl cumpărase. Omul a fost catalogat drept fantezist şi mincinos, nefiind considerat, ca Maxwell, un prieten sincer al Israelului.

După ce au studiat cărţile lui Ostrovsky, membrii de frunte ai comunităţii de informaţii din Israel au aflat multe dintre lucrurile pe care acesta le considera adevărate.

Tribunalul de la New York a respins argumentul invocat de guvernul israelian potrivit căruia securitatea naţională a Israelului era periclitată de dezvăluirile lui Ostrovsky. Cartea a devenit bestseller.

Deşi a fost primul care a dezvăluit publicului larg legătura lui Robert Maxwell cu Mossadul, Ostrovsky nu relatase nici pe departe întreaga poveste. Ca multe altele, aceasta îşi avea originea în activităţile vechiului şi importantului prieten al lui Shamir, Rafi Eitan.

Cei doi se ştiau din anii 1950, când amândoi făcuseră parte din Mossad şi erau animaţi de aceeaşi dorinţă de a lupta cu scopul de a asigura Israelului un loc în lume.

Treizeci de ani mai târziu, în 1986, Shamir l-a susţinut pe Rafi Eitan când, după scandalul Pollard, a fost aspru criticat, fiind catalogat drept lider „al unui grup de ofiţeri de informaţii trădători, care acţionau fără autorizaţie”.

Minciuna era o încercare disperată a guvernului israelian de a se distanţa de un episod care adusese uriaşe beneficii atât propriilor servicii secrete, cât şi celor ale Uniunii Sovietice şi Africii de Sud. Cu deplina complicitate a Israelului, ambele ţări primiseră informaţii preţioase despre activităţile de spionaj ale SUA.

Totuşi, odată cu aflarea rolului jucat de el în scandalul armelor destinate Iranului, activitatea profesională a lui Rafi Eitan a fost grav compromisă. Deşi afectat şi furios din cauză că propriii colegi îl găsiseră vinovat doar pe el, vechiul spion nu a spus absolut nimic în public; iar prietenilor săi de încredere, care stătuseră cândva la el în sufragerie şi îl ascultaseră fermecaţi povestind cum a fost prins Adolf Eichmann, avea să le spună o nouă poveste: despre cum s-a întors Israelul împotriva lui însuşi.

Din ce în ce mai puţină lume suna la uşa locuinţei lui Rafi Eitan de pe strada Shay sau venea să-i admire ultimele creaţii făcute din fier vechi. Petrecea ore în şir singur în faţa cuptorului, mânuind aparatul de sudură, fără a-şi mai face nervi din cauza felului în care fusese tratat şi gândindu-se cum să „reintre în joc” şi cum să câştige „bani adevăraţi”. Decizia de a-şi servi în continuare ţara în ciuda ruşinii care se abătuse asupra lui a fost de o simplitate impresionantă: „Patriotismul nu mai este un cuvânt la modă. Eu sunt patriot. Cred în ţara mea. Că e bine sau nu e bine, mă voi bate cu oricine o ameninţă pe ea sau pe poporul ei”.

Aceasta ar stat la originea unui plan pe care îl concepuse în secret încă de când era implicat în scandalul Irangate. Ca multe alte planuri ale lui Rafi Eitan, acesta îl obliga să-şi folosească indubitabilul talent de a exploata

ideea originală a altcuiva. Datorită lui, avea să fie ţinut minte nu numai pentru prinderea lui Adolf Eichmann, ci şi ca asociat apropiat al lui Robert Maxwell.

În 1967, expertul în comunicaţii William Hamilton se întorcea în SUA din Vietnam, unde pusese la punct o reţea de posturi electronice de ascultare cu scopul de a urmări activităţile desfăşurate de Vietcong în timp ce armata americană se deplasa în junglă. Lui Hamilton i s-a oferit un post la Agenţia de Securitate Naţională. Prima lui sarcină a fost să creeze un dicţionar vietnamez-englez pe calculator, care a fost întrebuinţat cu mult succes la traducerea mesajelor transmise de Vietcong şi la interogarea prizonierilor.

Era o epocă în care revoluţia comunicaţiilor electronice – telecomunicaţiile prin satelit şi circuitele miniaturizate – schimba modul în care se strângeau informaţiile: mesajele criptate şi imaginile de calitate superioară erau transmise mai repede şi mai sigur cu ajutorul calculatoarelor. Acestea au devenit mai mici şi mai performante; senzorii tot mai sofisticaţi erau capabili să facă diferenţa între sute de conversaţii; analiza spectrului fotografic alegea din milioane de puncte numai pe cele care prezentau interes; datorită microcipurilor, şoaptele puteau fi auzite de la sute de metri distanţă, iar datorită lentilelor cu infraroşu, puteai vedea noaptea.

Cablurile din fibră optică ale noii societăţi au contribuit la creşterea eficacităţii acţiunilor operative: strângerea şi corelarea datelor la o scară care depăşea capacitatea omului au contribuit în mare măsură la găsirea unui model şi a unui *modus operandi* în acţiunile teroriste. S-a început lucrul la un Sistem de Comparare şi Eliminare prin Analiză Facială (Facial-Analysis Comparison and Elimination Sistem, FACES) care avea să revoluţioneze sistemul de identificare a persoanelor din fotografii. Bazat pe 49 de caracteristici, fiecare fiind clasificată pe o scară de la 1 la 4, FACES putea lua 15 milioane de decizii binare de tip „da sau nu” *într-o secundă*. Computerele legate în

reţea efectuau căutări simultane, luând 40 de milioane de decizii binare pe secundă. Calculatoarele în sine au devenit mai mici, dar memoria lor îngloba un volum de informaţii echivalent celui existent într-o lucrare cu caracter documentar de 500 de pagini.

Pe vremea când lucra încă la NSA, Hamilton a sesizat o ocazie pe această piaţă în plină expansiune; a creat un program care să se conecteze la bazele de date ale altor sisteme informatice. În urma aplicării acestuia în lumea serviciilor secrete, proprietarul programului putea să blocheze accesul la majoritatea altor sisteme fără ca utilizatorii lor să-şi dea seama. Patriot fiind, Hamilton s-a gândit că primul client al sistemului său trebuia să fie guvernul Statelor Unite ale Americii.

Aşa cum NASA oferise ţării un avans incontestabil în domeniul tehnologiei spaţiale, tot aşa William Hamilton era convins că va face acelaşi lucru pentru comunitatea de informaţii a SUA. Încurajat de NSA, inventatorul lucra 16 ore pe zi, şapte zile din şapte. Obsedat şi secretos, era personificarea cercetătorului; NSA era plină de asemenea oameni.

Trei ani mai târziu, Hamilton era pe punctul să prezinte instrumentul suprem de supraveghere – un program capabil să urmărească mişcările unui număr nelimitat de persoane din orice colţ al lumii. Avertismentul adresat de Reagan teroriştilor, „puteţi să fugiţi, dar nu să vă ascundeţi”, era pe cale să se materializeze.

Hamilton a demisionat de la NSA şi a cumpărat o mică firmă denumită Instaw. Scopul ei declarat era acela de a verifica antecedentele părţilor litigante, ale martorilor şi ale familiilor acestora, inclusiv ale avocaţilor lor, ale oricărei persoane implicate într-o acţiune legală. Hamilton a dat sistemului său denumirea de Promis. Până în 1981, îl perfecţionase în aşa măsură, încât a putut să patenteze programul şi să transforme Instaw într-o mică firmă profitabilă. Viitorul era promiţător.

NSA l-a acuzat că, pentru a crea programul, a folosit

dotările agenţiei. Hamilton a respins cu vehemenţă acuzaţia, dar s-a oferit să dea în folosinţă programul Promis Departamentului Justiţiei cu o singură condiţie: de fiecare dată când programul era folosit, Instaw trebuia să primească nişte bani. Afacerea în sine nu avea nimic deosebit; Departamentul Justiţiei, ca orice instituţie guvernamentală, avea sute de prestatori de servicii. Fără ştirea lui Hamilton, Departamentul Justiţiei a trimis NSA o copie a programului pentru „evaluare”.

Nu se ştie de ce s-a procedat astfel. Hamilton dovedise deja departamentului respectiv ce putea face programul său: putea să se amestece în viaţa oamenilor într-un mod nemaiîntâlnit până atunci. Pentru Departamentul Justiţiei şi instituţia care se ocupa de investigaţii, FBI, Promis era un instrument eficient de combatere a spălării banilor şi a altor activităţi infracţionale ale mafiei. De asemenea, programul putea revoluţiona peste noapte lupta DEA (Drug Enforcement Administration) [17] împotriva baronilor columbieni ai drogurilor. Pentru CIA, Promis putea deveni o armă la fel de eficientă ca un satelit de spionaj. Posibilităţile păreau infinite.

Între timp, unul dintre acele personaje pe care le produce lumea afacerilor internaţionale necinstite auzise de Promis. Earl Brian fusese secretar de stat la Sănătate în California pe vremea când Reagan era guvernator. În special pentru că Brian ştia persana, Reagan îl încurajase să întocmească un plan Medicare[18] pentru guvernul iranian. Era una dintre acele idei himerice care îi plăceau foarte mult preşedintelui american: o versiune a planului Medicare avea să arate Iranului latura pozitivă a Americii şi, în acelaşi timp, avea să îmbunătăţească imaginea SUA în regiune. Într-o frază memorabilă, guvernatorul i-a spus lui Brian: „Dacă Medicare dă rezultate în California, atunci

17* Instituţie guvernamentală care se ocupă de combaterea traficului de droguri în SUA.

18ş i unor persoane cu dizabilităţi.

poate da rezultate oriunde”.

În timpul vizitelor efectuate la Teheran, Brian a intrat în atenţia lui Rafi Eitan, unul dintre cei care duceau afacerea „arme contra ostatici” mai aproape de eşec. Acesta l-a invitat pe Brian în Israel. Cei doi s-au împrietenit imediat. Brian era captivat de ceea ce-i povestea amfitrionul său despre răpirea lui Adolf Eichmann; Rafi Eitan era la fel de fascinat de descrierea ritmului alert în care se desfăşură viaţa în California.

Rafi Eitan şi-a dat în curând seama că Brian nu reuşea să-şi lărgească sfera contactelor din Iran şi era de părere că ideea lui Reagan cu aplicarea programului Medicare în acea ţară era „cea mai trăsnită chestie pe care o auzisem în ultima vreme” De-a lungul anilor, cei doi au păstrat legătura; Rafi Eitan i-a trimis lui Brian chiar şi o vedere din Apollo, statul Pennsylvania, unde verifica uzina Numec. Mesajul suna aşa: „Este un loc în care merită să te afli”. Brian l-a ţinut la curent pe Rafi Eitan în privinţa programului Promis.

În 1990, Brian a sosit la Tel Aviv. Era din cale afară de obosit după călătoria făcută; paloarea de pe chip se datora nervilor pe care şi-i făcuse când a aflat că Departamentul Justiţiei folosea o versiune a programului Promis ca să depisteze operaţiile de spălare a banilor şi alte activităţi infracţionale.

Instinctul îi spunea lui Rafi Eitan că vechiul său prieten nu putea sosi într-un moment mai potrivit. Un nou conflict izbucnise între Mossad şi ceilalţi membri ai comunităţii de informaţii din Israel. Cauza era o nouă insurecţie arabă, Intifada. Promis putea fi folosit cu succes în contracarea acesteia.

Insurecţia se întinsese cu o repeziciune uluitoare, uimindu-i pe israelieni şi însufleţindu-i pe palestinienii din Cisiordania şi Gaza. Cu cât armata israeliană aresta, împuşca, bătea şi alunga mai mulţi oameni din casele lor, cu atât Intifada se răspândea mai repede. Străinilor abia le-a venit să creadă că un tânăr arab a trecut cu un

deltaplan pe deasupra graniţei foarte bine păzite dintre

Liban şi Israel, aterizând în nişte tufe din apropierea orăşelului Kiryat Shmona, aflat în nordul Israelului. În câteva minute, tânărul a omorât şase soldaţi israelieni înarmaţi până în dinţi şi a rănit alţi şapte, după care a fost la rândul său împuşcat.

Incidentul a stârnit admiraţia palestinienilor, dar membrii comunităţii de informaţii a Israelului s-au arătat cu degetul unul pe altul. Shin Bet a dat vina pe Aman; cele două organizaţii au dat vina pe Mossad, care nu primise informaţii în prealabil din Liban. Lucrurile nu s-au oprit aici. Şase terorişti au evadat dintr-o închisoare de maximă securitate din Gaza. Mossadul a dat vina pe Shin Bet. Agenţia respectivă a spus că planul evadării fusese pus la punct în afara ţării, ceea ce făcea ca Mossadul să fie vinovat.

Aproape în fiecare zi, soldaţi şi civili israelieni erau împuşcaţi pe stradă în Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa. Disperat să-şi redobândească autoritatea, ministrul apărării, Yitzhak Rabin, a anunţat că va pune în aplicare o politică de „forţă, putere şi violenţă”, însă efectul ei a fost redus.

Hărţuită de conflictul din ce în ce mai înverşunat dintre servicii, comunitatea israeliană de informaţii nu a reuşit să ajungă la un acord privind aplicarea unei strategii de luptă împotriva masivei rezistenţe arabe, de o amploare nemaiîntâlnită de la Războiul de Independenţă. Un alt impediment l-au reprezentat criticile americanilor referitoare la înmulţirea dovezilor furnizate de posturile de televiziune cu privire la metodele brutale folosite de soldaţii israelieni. Pentru prima dată, posturile de televiziune americane, care, de obicei, erau de partea Israelului, au difuzat imagini care, prin violenţa lor extremă, semănau cu cele din Piaţa Tiananmen din Beijing. Doi soldaţi israelieni au fost surprinşi zdrobind fără milă cu o piatră braţul unui tânăr palestinian; o patrulă a IDF a fost filmată în timp ce bătea o palestiniană însărcinată; la Hebron, copiii au fost filmaţi în timp ce erau bătuţi cu

patul puştii pentru că aruncau cu pietre.

Participanţii la Intifadă s-au coalizat, formând Conducerea Naţională Unită a Insurecţiei. Fiecare comunitate arabă a primit instrucţiuni să declare grevă, să închidă magazinele, să boicoteze mărfurile israeliene şi să nu recunoască administraţia civilă. Toate acestea aminteau de rezistenţa din ultimele zile de ocupaţie a Franţei de către germani în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Vrând cu orice chip să readucă Mossadul în fruntea comunităţii israeliene de informaţii, Nahum Admoni a trecut la fapte. La 14 februarie 1988, o echipă *kidon* a fost trimisă în portul Limassol din Cipru. Agenţii au pus o bombă puternică sub un Volkswagen Golf. Maşina aparţinea unuia dintre liderii Intifadei, Muhammad Tamimi. împreună cu el erau doi membri importanţi ai OER Se întâlniseră cu reprezentanţi ai autorităţilor libaneze care le dăduseră un milion de dolari pentru finanţarea Intifadei. Toţi cei trei bărbaţi au murit într-o explozie care a zguduit întregul port.

A doua zi, Mossadul a lovit din nou – agenţii au pus o mină pe carena vasului Soi Phayne, o navă de pasageri pe care OEP tocmai o achiziţionase cu scopul de a face un exerciţiu de relaţii publice. Având la bord ziarişti de pretutindeni, nava ar fi mers la Haifa ca o reafirmare usturătoare a „dreptului” palestinienilor de a se întoarce în patrie şi ca o aluzie la vasele evreieşti, intrate în istorie datorită Exodului, care, cu 40 de ani înainte, sfidaseră marina britanică pentru a-i aduce în Israel pe supravieţuitorii Holocaustului, care aveau şi ei „dreptul de a se întoarce” în patrie. Soi Phayne a fost distrusă.

Operaţiunile respective nu au redus cu nimic determinarea arabilor. În orice clipă, gherilele erau în stare să-i păcălească pe israelieni, care nu făceau decât să răspundă cu şi mai multă violenţă, întreaga lume a văzut cum Israelul nu numai că nu a reuşit să oprească Intifada, dar a şi pierdut războiul de propagandă. Comentatorii politici au spus că avea loc un conflict în variantă modernă

între David şi Goliat, IDF jucând rolul uriaşului filistean.

Yasser Arafat s-a folosit de Intifadă pentru a recăpăta controlul asupra vitregitului său popor. Peste tot în lume, apărea furios la televizor sau la radio, susţinând că ceea ce se întâmpla era rezultatul direct al politicii prin care Israelul urmărea să pună mâna pe pământurile arabilor. El cerea fiecărui arab să se alăture cauzei. Arafat a plecat în Kuweit, unde a cerut ajutorul Hamas, gruparea teroristă susţinută de Iran. A doua zi s-a dus în Liban, unde s-a întâlnit cu liderii Jihadului Islamic. Arafat făcea un lucru care, cu puţin timp în urmă, părea imposibil – unirea arabilor, indiferent de convingerile religioase, în slujba unei cauze comune. Toţi îl numeau „Domnul Palestina" sau „Preşedintele".

Cei din Mossad erau tot timpul buimăciţi de strategia aplicată de Arafat, care alerga dintr-o capitală arabă în alta. Serviciul nu ştia aproape nimic despre locurile în care avea să se ducă sau despre cei pe care voia să-i atragă de partea sa.

Rafi Eitan i-a spus aceste lucruri şi multe altele invitatului său, Earl Brian. În schimb, Brian i-a spus cum funcţiona Promis. După părerea lui, mai era de lucru pentru ca programul să dea randament maxim. Rafi Eitan şi-a dat apoi seama că Promis putea să aibă un impact asupra Intifadei. Pentru început, sistemul putea pătrunde în computerele celor 17 birouri ale OEP răspândite în întreaga lume, aflând astfel unde se ducea Arafat şi ce punea la cale. O vreme, Rafi Eitan n-a mai adunat fier vechi şi s-a gândit cum să exploateze minunata lume nouă oferită de Promis.

De exemplu, nu mai era nevoie să se bizuie exclusiv pe capacitatea omului pentru a înţelege mentalitatea unui terorist. Cu Promis se putea şti exact unde şi când avea să atace acesta. Promis putea urmări fiecare mişcare a teroristului.

Dacă ar fi dat o asemenea lovitură, ar fi devenit cu siguranţă una dintre figurile de referinţă ale comunităţii

israeliene de informaţii, însă rănile provocate de foştii lui colegi erau adânci. îl alungaseră oferindu-i o pensie destul de modestă. îmbătrânea; avea obligaţii mai ales faţă de familie, pe care fusese nevoit să o neglijeze. Cu Promis ar fi putut să repare totul; folosit cum trebuie, programul i-ar fi adus o avere. Totuşi, oricât de inteligent era, Rafi Eitan nu era un geniu al informaticii; cunoştinţele lui în domeniu se limitau la folosirea modernului. Însă datorită anilor petrecuţi la LAKAM, avea acum acces la toţi experţii de care avea nevoie.

Când Earl Brian s-a întors în SUA, Rafi Eitan a alcătuit o mică echipă cu foşti programatori ai LAKAM. Aceştia au decodificat discul care conţinea programul şi apoi au reasamblat componentele acestuia, adăugându-i câteva elemente. În felul acesta, nimeni nu mai putea pretinde că era proprietarul noului Promis. Rafi Eitan a hotărât să păstreze denumirea originară pentru că era „un bun instrument de marketing să explici ce făcea sistemul”.

Agenţii operativi, care nu ştiau decât să apese pe taste, puteau avea acces la informaţii şi evaluări mult mai ample decât cele pe care ar fi putut ei să le ţină minte. Programul putea fi instalat pe un laptop şi putea alege dintr-o mie de alternative pe cea mai potrivită. Aceasta ar fi eliminat necesitatea raţionamentului deductiv, fiindcă trebuiau luate în considerare simultan prea multe variante corecte, dar irelevante pentru ca raţionamentul omului să fie suficient. Promis putea fi programat să elimine toate direcţiile de prisos ale unei cercetări, adunând şi corelând date cu o viteză şi la o scară mult superioare celor ale omului.

Potrivit afirmaţiilor lui Ben-Menashe, pentru a-l putea vinde, Rafi Eitan trebuia să-i mai adauge un element. Ben-Menashe a susţinut ulterior că i s-a cerut să se ocupe de introducerea unei „trape”, un cip încorporat de care cumpărătorul să nu ştie nimic şi care să-i permită lui Rafi Eitan să afle ce informaţii se căutau.

Ben-Menashe ştia pe cineva care era în stare să

creeze o trapă în aşa fel încât să nu poată fi descoperită nici de cele mai performante detectoare. Bărbatul în cauză avea o mică firmă de cercetare-dezvoltare în informatică în California de Nord. El şi Ben-Menashe fuseseră prieteni în şcoala primară. Pentru 5.000 de dolari, acesta a acceptat să creeze microcipul. Ben-Menashe a recunoscut că a fost foarte ieftin. Următorul pas avea să fie testarea sistemului.

A fost aleasă Iordania, nu numai pentru că se învecina cu Israelul, ci şi pentru că devenise un paradis pentru liderii Intifadei. De undeva din deşert, aceştia cereau mulţimilor de arabi adunaţi pe străzile localităţilor din Cisiordania şi Gaza să lanseze noi şi noi atacuri împotriva Israelului. După ce comiteau o atrocitate, teroriştii OEP treceau graniţa în Iordania, de multe ori cu complicitatea armatei iordaniene.

Astfel, cu mult timp înainte de Intifadă, Iordania devenise un fel de teren pe care Mossadul îşi testa capacităţile electronice. În anii 1970, tehnicienii Mossadului pătrunseseră în computerul pe care IBM îl vânduse serviciului iordanian de informaţii militare. Informaţiile obţinute au venit în completarea celor furnizate de un *katsa* plasat de Rafi Eitan în palatul regelui Hussein. Promis putea oferi mult mai multe.

Să-l vândă direct Iordaniei era imposibil din cauză că, în acel moment, nu existau relaţii comerciale normale între cele două ţări. În schimb, Hadron, compania lui Earl Brian, a reuşit să-l vândă. Când experţii companiei au instalat programul la sediul statului-major de la Amman, aceştia au descoperit că iordanienii aveau un sistem franţuzesc de urmărire a liderilor OEP. Promis a fost conectat în secret la acesta. La Tel Aviv, Rafi Eitan a obţinut în scurt timp rezultate, trapa arătându-i pe care dintre liderii OEP îi urmăreau iordanienii.

Următorul pas era să se pregătească lansarea pe piaţă a programului Promis. Yasser Arafat a fost ales ca exemplu ideal. Preşedintele OEP era renumit pentru atenţia pe care o acorda propriei securităţi; acesta îşi

schimba în permanenţă planurile, nu dormea două nopţi la rând în acelaşi pat, schimba programul meselor în ultimul moment.

De fiecare dată când Arafat se deplasa, detaliile erau înregistrate într-un computer sigur al OEP. Promis putea trece însă de mijloacele de protecţie, aflând ce pseudonime şi ce paşapoarte false folosea acesta. Promis putea obţine facturile telefonice şi putea verifica apelurile efectuate. Apoi le compara cu alte apeluri efectuate de la aceste numere. În felul acesta, Promis realiza o imagine completă a convorbirilor telefonice avute de Arafat.

În timpul deplasărilor, liderul informa autorităţile locale de sosirea lui şi se luau măsuri pentru a-i oferi protecţie. Promis putea afla detaliile intrând în computerele poliţiei. Oriunde mergea, Arafat nu se putea ascunde de Promis.

Rafi Eitan şi-a dat seama că nici Earl Brian şi nici compania sa nu aveau resursele necesare să lanseze Promis pe piaţa mondială. Pentru asta era nevoie de cineva cu excelente relaţii la nivel internaţional, cu energie debordantă şi cu abilităţi de negociere dovedite. Rafi Eitan cunoştea o singură persoană care întrunea toate aceste calităţi: Robert Maxwell.

Maxwell nu s-a lăsat mult rugat şi, în felul său exuberant când era vorba despre o afacere de pe urma căreia putea câştiga ceva, a spus că avea o companie de calculatoare prin intermediul căreia putea vinde programul. Degem Computers Limited avea sediul la Tel Aviv şi juca deja un rol însemnat în activităţile Mossadului. Maxwell le-a dat voie agenţilor israelieni, care se dădeau drept angajaţi ai Degem, să folosească filialele companiei din America Centrală şi de Sud. Maxwell a înţeles că avea şansa nu numai să câştige o sumă frumuşică din vânzarea programului cu ajutorul firmei Degem, ci şi să se impună ca un personaj important în cadrul Mossadului şi, în ultimă instanţă, în Israel.

În ultimele sale vizite făcute în Israel, Maxwell

începuse să se comporte într-un mod îngrijorător. Acesta i-a spus lui Admoni că ar trebui să angajeze telepaţi care să citească gândurile duşmanilor Mossadului. A început să sugereze anumite ţinte care trebuiau eliminate. Voia să cunoască *kidon-i* şi să vadă bazele lor de antrenament. Toate aceste cereri au fost refuzate cu fermitate, însă într-un mod politicos de directorul Mossadului. Serviciul începuse totuşi să-şi pună întrebări în legătură cu Maxwell. Oare purtarea lui era doar cea a unui megaloman care îşi dădea aere de superioritate?

Sau avea să urmeze altceva? Era oare cu putinţă să vină o zi în care, în ciuda a tot ceea ce făcuse pentru Israel, Robert Maxwell să devină instabil şi imprevizibil din punct de vedere psihic şi să creeze probleme?

Un lucru era cert: Maxwell se pricepea de minune să vândă programul Promis – sau, în ce priveşte Mossadul, eficacitatea acestuia. Serviciul israelian a fost primul care a obţinut programul, iar acesta s-a dovedit a fi o unealtă preţioasă în campania dusă împotriva Intifadei. Mulţi dintre liderii ei părăsiseră Iordania şi se ascunseseră în Europa după ce câţiva fuseseră asasinaţi în Iordania de *kidon-i*.

Un succes remarcabil s-a înregistrat în momentul în care un comandant al Intifadei, care se mutase la Roma, a sunat la un număr din Beirut care figura deja în baza de date a Mossadului ca aparţinând unui cunoscut fabricant de bombe. Cel care sunase voia să-l întâlnească pe fabricantul de bombe la Atena. Israelienii s-au folosit de Promis pentru a verifica toate agenţiile de voiaj din Roma şi Beirut care puteau vinde bilete ambelor persoane. La Beirut, în urma unor verificări ulterioare, s-a aflat că fabricantul de bombe anunţase companiile locale de utilităţi să suspende serviciile furnizate la domiciliu. O altă căutare efectuată cu ajutorul programului Promis în computerele locale ale OEP a revelat faptul că fabricantul de bombe schimbase în ultimul moment avionul cu care avea să zboare. Dar tot nu a scăpat. A fost ucis de explozia

unui automobil-capcană în drum spre aeroportul de la Beirut. Puţin mai târziu, la Roma, respectivul comandant al Intifadei a fost călcat de maşină.

Între timp, Mossadul a aflat cu ajutorul programului Promis informaţii clasificate despre unele servicii secrete. În Guatemala, a descoperit legături strânse între forţele locale de securitate, pe de o parte, şi traficanţii de droguri şi pieţele de desfacere ale acestora din SUA, pe de altă parte. Mossadul a transmis informaţiile respective celor de la DEA şi FBI.

În Africa de Sud, un *katsa* al ambasadei israeliene a urmărit cu ajutorul lui Promis activitatea organizaţiei revoluţionare declarate ilegale de autorităţi şi legăturile acesteia cu grupări din Orientul Mijlociu. La Washington, specialişti ai Mossadului din cadrul ambasadei israeliene foloseau programul Promis pentru a intercepta comunicaţiile altor misiuni diplomatice şi ale departamentelor guvernului american. La fel se întâmpla la Londra şi în alte capitale europene. Sistemul a continuat să furnizeze informaţii preţioase pentru Mossad. Până în 1989, s-au încasat peste 500 de milioane de dolari din vânzarea programului Promis în Marea Britanie, Coreea de Sud şi Canada. Cifra ar fi fost şi mai mare dacă CIA nu ar fi vândut unor servicii secrete versiunea proprie. În Marea Britanie, Promis a fost folosit de MI5, iar în Irlanda de Nord, pentru urmărirea teroriştilor şi a mişcărilor făcute de lideri politici precum Gerry Adams.

Maxwell reuşise şi el să vândă programul serviciului secret polonez, UB. în schimb, după cum spunea Ben-Menashe, polonezii au dat voie Mossadului să fure un MIG-29 rusesc. Operaţiunea respectivă a amintit de furtul MIG-ului din Irak. În schimbul sumei de un milion de dolari, depuşi într-un cont la Citybank din New York, un general polonez care conducea unitatea UB din Gdańsk a aranjat ca avionul să fie casat, deşi fusese primit recent de la fabrica rusească. Aparatul a fost dezmembrat, iar piesele, ambalate în containere pe care era scris „Utilaje agricole”,

au fost expediate la Tel Aviv. Aici, avionul a fost reasamblat şi testat de aviaţia israeliană, care l-a folosit în Siria.

Moscova nu a descoperit furtul decât după câteva săptămâni, cu ocazia unui inventar de rutină al avioanelor furnizate ţărilor membre ale organizaţiei Tratatului de la Varşovia. Sovieticii au adresat un protest vehement Israelului, ameninţând chiar să oprească exodul evreilor din Uniunea Sovietică. Aviaţia israeliană descoperise toate secretele MIG-ului, aşa încât guvernul israelian şi-a cerut scuze pentru „excesul de zel al ofiţerilor care au acţionat în mod neoficial" şi a înapoiat cu promptitudine avionul. La acea dată, generalul polonez era deja în America, unde şi-a încasat banii. Cei de la Washington au acceptat să-i dea o nouă identitate, iar specialiştii aviaţiei americane au putut inspecta în voie MIG-ul.

La puţin timp după aceea, Maxwell a plecat la Moscova. Oficial, se afla acolo pentru un interviu cu Mihail Gorbaciov. În realitate, se dusese pentru a vinde KGB-ului programul Promis. Cu ajutorul trapei, Israelul a pus mâna pe secretele militare ale URSS, Mossadul devenind astfel unul dintre serviciile secrete cel mai bine informate cu privire la intenţiile sovieticilor.

De la Moscova, Maxwell a plecat la Tel Aviv. Aici a fost primit, ca de obicei, ca un potentat, fiind scutit de formalităţile aeroportuare şi întâmpinat de un trimis al Ministerului de Externe.

Maxwell s-a purtat cu acesta aşa cum se purta cu toţi angajaţii săi, insistând să-i care bagajele şi să stea lângă şofer. Când a întrebat unde era escorta de motociclişti şi i s-a răspuns că aceasta nu era disponibilă, Maxwell l-a ameninţat pe însoţitor că o să-l sune pe prim-ministru ca să-l concedieze. La fiecare ambuteiaj, Maxwell s-a răstit la neputinciosul funcţionar şi a continuat să se poarte astfel până au ajuns în apartamentul de la hotel. Acolo îl aştepta prostituata sa preferată. A expediat-o imediat; erau chestiuni mult mai importante de rezolvat decât satisfacerea propriilor nevoi sexuale.

La Londra, imperiul de presă al lui Maxwell se confrunta cu mari probleme financiare. Dacă nu beneficia de o injecţie substanţială de capital, avea să-şi înceteze activitatea. Instituţiile financiare de la Londra, care îl finanţaseră mereu în trecut, nu prea mai erau dispuse să-i ofere fonduri. Finanţiştii pragmatici care îl cunoscuseră pe Maxwell şi-au dat seama că, în ciuda fanfaronadei şi a agresivităţii afişate, acesta îşi pierdea flerul pentru afaceri care îl salvaseră altă dată. În trecut se enerva şi ameninţa la cea mai mică provocare. Bancherii îşi stăpâneau mânia şi cedau în faţa lui.

Însă nu mai aveau să facă la fel. La Banca Angliei şi în alte instituţii financiare din City*, se vorbea că Maxwell nu mai era apreciat.

Informaţiile lor se bazau în mare parte pe rapoarte confidenţiale primite din Israel conform cărora Maxwell era presat de investitorii israelieni să le înapoieze banii cu care achiziţionase Mirror Group. Scadenţa trecuse de mult, iar cererile israelienilor deveniseră din ce în ce mai insistente. Încercând să le închidă gura, Maxwell le-a promis că le va plăti dobânzi mai mari dacă mai aşteptau. Israelienii nu au fost mulţumiţi: îşi voiau banii imediat. Acesta este motivul pentru care Maxwell s-a dus la Tel Aviv: spera să-i convingă să-i mai acorde o amânare. Semnele nu erau încurajatoare. În timpul zborului, primise mai multe telefoane de la câţiva investitori nervoşi care ameninţau să prezinte problema autorităţilor de profil de la Londra.

Maxwell mai avea un motiv de îngrijorare. Furase de la ORA sume foarte mari pe care trebuia să le ascundă în bănci din Blocul Sovietic şi pe care le folosise pentru a susţine Mirror Group. Maxwell furase deja din fondul de pensii al propriilor angajaţi, iar banii de la ORA nu aveau cum să-i ajungă mult timp.

În plus, odată furtul descoperit, trebuia să dea socoteală unor oameni foarte intransigenţi, printre aceştia numărându-se şi Rafi Eitan. Maxwell ştia destule despre

fostul agent al Mossadului ca să-şi dea seama că nu avea cum să fie o experienţă prea plăcută.

În apartamentul de la hotel, Maxwell a început să-şi facă planuri. Partea sa din câştigul obţinut în urma vânzării programului Promis nu-i ajungea pentru a pune capăt crizei. Nici câştigurile de la *Maariv*, tabloidul israelian creat după modelul ziarului *Daily Mirror*, nu-i foloseau la nimic. Avea totuşi o posibilitate: compania Cytex, cu sediul la Tel Aviv, care producea utilaje tipografice de înaltă tehnologie şi care îi aparţinea. Dacă vindea repede Cytex, cu banii obţinuţi, ar fi rezolvat cât de cât problema.

4 Zonă din centrul Londrei în care îşi au sediul multe bănci şi instituţii financiare importante.

Maxwell l-a chemat de urgenţă pe directorul executiv al Cytex, fiul prim-ministrului Yitzhak Shamir, la apartamentul său. Acesta i-a dat o veste proastă: nici nu se putea pune problema unei vânzări rapide. Cytex se confrunta cu o concurenţă din ce în ce mai puternică. Nu era momentul potrivit pentru scoaterea ei la mezat. În plus, vânzarea ar fi atras după sine disponibilizarea unor specialişti într-un moment în care Israelul avea mari probleme cu şomajul.

Răspunsul i-a provocat o ieşire nervoasă lui Maxwell, care şi-a văzut spulberată ultima speranţă de salvare. Din punct de vedere tactic, făcuse o greşeală sărind cu gura pe fiul premierului, care i-a spus tatălui său că Maxwell avea grave probleme financiare. Premierul, la curent cu legăturile magnatului cu Mossadul, l-a informat pe Nahum Admoni. Acesta a convocat o şedinţă a cadrelor superioare pentru a discuta despre ceea ce devenise o problemă.

În cele din urmă, au fost analizate mai multe variante.

Mossadul îl putea ruga pe premier să se folosească de influenţa considerabilă pe care o avea asupra investitorilor israelieni pentru a-i determina nu numai să-l mai păsuiască pe Maxwell, ci şi să-şi mobilizeze resursele

şi contactele pentru a-l ajuta pe Maxwell. Ideea a fost respinsă deoarece Maxwell reuşise să-l supere pe Shamir cu atitudinea sa arogantă. Toţi ştiau că Shamir avea un puternic instinct de conservare şi că acum voia să nu mai aibă de-a face cu Maxwell.

O altă variantă era ca Mossadul să-i contacteze pe colaboratorii sus-puşi din City-ul londonez şi să le ceară să ajute serviciul. În acelaşi timp, ziariştii britanici favorabili Mossadului puteau fi încurajaţi să scrie articole în sprijinul magnatului aflat la ananghie.

Şi aceste sugestii au fost respinse. Conform informaţiilor pe care Admoni le primise de la Londra, mulţi *sayanim*-i aşteptau cu nerăbdare sfârşitul lui Maxwell, iar puţini ziarişti din afara grupului Mirror îşi doreau să scrie articole favorabile despre un magnat care ani de zile ameninţase mass-media.

Ultima variantă era ca Mossadul să rupă legătura cu Maxwell. Era şi aici un risc: aflat într-o stare de spirit imprevizibilă, Maxwell îşi putea folosi ziarele ca să atace Mossadul. Din cauza accesului pe care îl avusese la informaţii, urmările puteau fi grave.

În această notă tristă, s-a ajuns la concluzia că Admoni trebuia să-l vadă pe Maxwell şi să-i reamintească de datoria pe care o avea faţă de Mossad şi Israel. În acea seară, doi bărbaţi au luat cina în apartamentul lui Maxwell. Ce s-a întâmplat acolo avea să rămână secret. Câteva ore mai târziu însă, Maxwell a părăsit Tel Aviv-ul la bordul avionului său particular. A fost pentru ultima dată când cineva l-a văzut viu în Israel.

Întors la Londra, în ciuda tuturor aşteptărilor, Maxwell a părut a reuşi să-şi păstreze grupul de presă. A fost comparat cu un călugăr cerşetor care mergea de la o întâlnire la alta ca să ceară sprijin financiar. Din când în când, dădea telefoane la sediul Mossadului şi cerea cu Admoni, anunţând-o de fiecare dată pe secretara directorului general că la telefon era „micul ceh”. Primise această poreclă când fusese recrutat. Ce vorbeau cei doi a

rămas secret până în ziua de azi.

Însă un indiciu avea să-l ofere fostul *katsa* Victor Ostrovsky. Acesta credea că Maxwell voia ca suma imensă pe care o furase din fondul de pensii de la *Mirror* să-i fie înapoiată. În acelaşi timp, Maxwell voia ca Mossadul să facă lobby pentru ca Mordechai Vanunu să fie eliberat şi dat pe mâna sa. Maxwell intenţiona să plece împreună cu tehnicianul respectiv la Londra, unde urma să-l intervieveze personal pentru *Daily Mirror*. Articolul avea să fie „actul de căinţă" al lui Vanunu, urmând să fie scris în aşa fel încât să arate compasiunea Israelului. Cu impertinenţa sa caracteristică, Maxwell a adăugat că acesta avea să sporească vânzarea ziarului *Mirror* şi că îi va deschide multe uşi în City-ul londonez.

Ostrovsky nu era singurul care credea că acest plan absurd avea să convingă în sfârşit Mossadul că Robert Maxwell devenise un nebun imprevizibil.

La 30 septembrie 1991, o altă dovadă a comportamentului ciudat al lui Maxwell a ieşit la iveală în clipa în care acesta i-a telefonat lui Admoni. De data aceasta, ameninţarea din vocea lui Maxwell era clară. Situaţia sa financiară se înrăutăţise din nou şi, pe deasupra, era luat la bani mărunţi de parlament şi de mass-media britanică, ţinută la respect atâta vreme de avocaţi bine plătiţi şi de avalanşa de citaţii emise de aceştia. Maxwell a spus apoi că, dacă Mossadul nu-i înapoia cât de curând banii furaţi din fondul de pensii, nu mai putea fi sigur că era în stare să păstreze secretul despre întâlnirea lui Admoni cu Vladimir Kriucikov, fostul şef al KGB. Kriucikov era în acel moment într-o închisoare din Moscova în aşteptarea procesului, fiind implicat într-o lovitură de stat eşuată prin care se încercase înlăturarea lui Mihail Gorbaciov de la putere. Un element-cheie al complotului îl constituise întâlnirea dintre Kriucikov şi Maxwell petrecută pe iahtul acestuia din urmă, în Marea Adriatică, cu puţin timp înainte de tentativă.

Mossadul promisese că Israelul îşi va folosi influenţa

pe care o avea asupra SUA şi altor ţări europene importante pentru ca noul regim de la Moscova să primească recunoaşterea diplomatică. În schimb, Kriucikov trebuia să aibă grijă ca evreii ruşi să fie eliberaţi şi trimişi în Israel. Discuţia nu a dus la niciun rezultat. Dacă s-ar fi aflat însă că a avut loc> Israelul risca să-şi piardă credibilitatea în faţa actualului regim din Rusia şi a SUA.

Acesta a fost momentul – avea să scrie Victor Ostrovsky mai târziu – în care „câţiva reacţionari de la sediul Mossadului au hotărât că era timpul să termine cu Maxwell".

Dacă Ostrovsky spune adevărul – ceea ce Israelul nu a negat niciodată în mod oficial – atunci este de neconceput ca un grup să acţioneze fără autorizaţie de la cel mai înalt nivel sau chiar cu acordul tacit al prim-ministrului israelian de atunci, Yitzhak Shamir, omul care jucase şi el cândva un rol în asasinarea duşmanilor Mossadului.

Problema Mossadului a devenit şi mai gravă odată cu publicarea, de către un vechi ziarist de investigaţii american, Seymour M. Hersh, a cărţii intitulate *The Samson Option*: *Israel*, *America and the Bomb*, care trata ascensiunea Israelului ca putere nucleară. Ştirea apariţiei cărţii a luat prin surprindere Mossadul, mai multe exemplare fiind trimise de urgenţă la Tel Aviv. Fiind o lucrare bine documentată, cel mai bine era să nu spună nimic; serviciul israelian îşi însuşise lecţia dureroasă desprinsă în urma confruntării cu editura care scosese cartea lui Ostrovsky (şi care o publicase şi pe aceasta). Mai era însă o problemă: Hersh aflase de relaţiile lui Maxwell cu Mossadul. Aceste legături se referau în special la prezentarea poveştii lui Vanunu de către Mirror Group şi la relaţia dintre Nick Davies, ORA şi Ari Ben-Menashe. Aşa cum era de presupus, Maxwell s-a ascuns în spatele unei armate de avocaţi, care i-au chemat în instanţă pe Hersh şi pe editorii săi londonezi. Pentru prima dată însă, îşi găsise naşul. Hersh, laureat al Premiului Pulitzer, nu s-a lăsat

intimidat. În parlament, se puneau întrebări din ce în ce mai incisive despre legăturile lui Maxwell cu Mossadul. Au reapărut vechi suspiciuni. Parlamentarii au cerut o anchetă oficială pentru a afla cât ştia Maxwell despre operaţiunile Mossadului din Marea Britanie. Aşa cum spunea Victor Ostrovsky, „lui Maxwell începea să-i fugă pământul de sub picioare”.

Ostrovsky a afirmat că planul, pregătit cu grijă de Mossad, de a-l ucide pe Maxwell avea sorţi de izbândă dacă israelienii reuşeau să-l convingă să vină într-un loc în care Mossadul putea lovi. Planul semăna extrem de mult cu cel care dusese la moartea lui Mehdi Ben-Barka la Paris.

La 29 octombrie 1991, Maxwell a primit un telefon de la un *katsa* din ambasada Israelului de la Madrid. Britanicul era rugat să vină a doua zi în Spania şi, după spusele lui Ostrovsky, „cel care i-a telefonat l-a asigurat că totul se va aranja, aşa că nu avea de ce să intre în panică”. Maxwell trebuia să ajungă cu avionul în Gibraltar, să urce la bordul iahtului său, Lady Ghislaine, şi să pornească spre Insulele Canare, „unde avea să aştepte un mesaj”.

Robert Maxwell a acceptat să facă întocmai.

La 30 octombrie, patru israelieni au ajuns în portul marocan Rabat. Au spus că sunt turişti veniţi să pescuiască la mare adâncime şi au închiriat o ambarcaţiune cu motor. Cei patru au plecat spre Insulele Canare.

La 31 octombrie, după ce Maxwell a ajuns în portul Santa Cruz din Tenerife, a cinat singur la Hotelul Mency. După aceea, un bărbat s-a aşezat la masa lui. Cine a fost acesta şi ce au vorbit cei doi avea să reprezinte unul dintre misterele ultimelor zile ale lui Robert Maxwell. La puţin timp după aceea, Maxwell s-a întors pe iaht şi a dat ordin să se iasă în larg. În următoarele 36 de ore, Lady Ghislaine a navigat fără oprire, cu viteză diferită, printre insule. Maxwell i-a spus căpitanului că nu se poate hotărî unde să acosteze. Echipajul nu-şi amintea ca Maxwell să fi fost vreodată atât de nehotărât.

În articolul autoproclamat exclusivitate mondială şi intitulat „Cum şi de ce a fost asasinat Robert Maxwell”, cei de la revista britanică *Business Age* au afirmat că o echipă formată din doi bărbaţi a trecut noaptea cu o barcă de pe un iaht cu motor pe Lady Ghislaine, aflat în apropiere. Urcând la bord, aceştia l-au găsit pe Maxwell pe dunetă. Bărbaţii l-au imobilizat înainte ca acesta să strige după ajutor. Apoi, „unul dintre asasini i-a injectat în gât, prin vena jugulară, o bulă de aer. În câteva secunde, Maxwell a murit”.

Cei de la revistă au tras concluzia că trupul a fost aruncat apoi peste bord şi că asasinii s-au întors pe iahtul lor. Maxwell nu a fost găsit decât 16 ore mai târziu – destul timp pentru ca o gaură de ac să devină invizibilă de la atâta stat în apă şi mai ales după ce pielea fusese ciugulită de peşti.

De fapt, în noaptea de 4 spre 5 noiembrie, problemele pe care Mossadul le avea cu Maxwell au fost aruncate în apele reci ale Atlanticului. Ancheta ulterioară efectuată de poliţie şi autopsia făcută de spanioli au lăsat fără răspuns multe întrebări. De ce numai doi dintre cei 11 membri ai echipajului de pe iaht erau treji? De obicei, cinci făceau de pază noaptea. Cui trimisese Maxwell mai multe fax-uri în acea noapte? Unde au dispărut copiile? De ce i-a trebuit echipajului atât de mult timp ca să-şi dea seama că Maxwell nu mai era la bord? De ce au dat alarma abia după 70 de minute? Nici până în ziua de azi nu s-au găsit răspunsuri convingătoare.

Autopsia a fost făcută de trei patologi spanioli. Aceştia au cerut ca organele vitale şi ţesuturile să fie trimise la Madrid pentru o examinare ulterioară. Înainte să poată face asta, a intervenit familia lui Maxwell, care a cerut ca trupul răposatului să fie îmbălsămat şi trimis de îndată în Israel pentru a fi înmormântat. În mod ciudat, autorităţile spaniole nu s-au opus.

Ce sau cine a convins familia să acţioneze aşa?

La 10 noiembrie 1991, Maxwell a fost înmormântat la

Ierusalim, pe Muntele Măslinilor, locul de veci al celor mai veneraţi eroi ai naţiunii. Ceremonia a avut toate ingredientele unui eveniment oficial, la ea luând parte membri ai guvernului şi lideri ai opoziţiei. Nu mai puţin de şase foşti şi actuali şefi ai serviciilor secrete israeliene au fost de faţă când prim-ministrul Shamir l-a elogiat pe Robert Maxwell: „A făcut mai multe pentru Israel decât se poate spune astăzi”.

Printre cei care au asistat la ceremonie s-a aflat şi un bărbat îmbrăcat în negru, care avea la gât cunoscutul guler alb al preoţilor catolici. Născut într-o familie libaneză creştină, arăta foarte slab – abia dacă avea 1, 50 m şi vreo 50 kg. Părintele Ibrahim nu era însă un preot oarecare. Lucra pentru Secretariatul de Stat al Vaticanului.

Prezenţa sa discretă la înmormântare nu se datora atât trecerii pe lumea cealaltă a lui Robert Maxwell, cât legăturilor încă secrete existente între Sfântul Scaun şi Israel. Era exemplul perfect al maximei lui Meir Amit: „Cooperarea în domeniul spionajului nu cunoaşte limite”.

Capitolul 11

Alianţe contra naturii încă de la început, toţi prim-miniştrii israelieni au fost fascinaţi de ideea de papă considerat drept conducător absolut ales pe viaţă, lider nesupus în niciun fel controlului judiciar sau legislativ. Folosindu-se de o structură ierarhică piramidală, suveranul pontif a exercitat o influenţă extraordinară asupra concepţiei economice, politice şi ideologice nu doar a credincioşilor catolici, ci a lumii întregi. David Ben-Gurion se plângea la un moment dat: „Nu contează absolut deloc câte divizii are papa – uitaţi-vă numai câţi oameni îi sar în ajutor la nevoie”.

Pentru Mossad, era interesant secretul absolut în care opera Vaticanul. Era vorba despre un mecanism bine definit, aplicat cu stricteţe, care acoperea toate activităţile Sfântului Scaun. Deseori, treceau luni întregi până se afla că papa s-a implicat într-o iniţiativă diplomatică; chiar şi atunci, rareori se afla întreaga poveste. Toţi şefii

Mossadului şi-au pus problema să destrame acest văl. Toate încercările făcute atât de guvernul israelian, cât şi de Mossad de a stabili relaţii profesionale cu Vaticanul au fost respinse însă într-un mod politicos, dar ferm.

Realitatea este că în Secretariatul de Stat al Sfântului Scaun – echivalentul unui minister de externe dintr-un stat laic – exista o puternică facţiune antiisraeliană. Aceşti monseniori considerau că Cisiordania şi Fâşia Gaza erau „teritorii ocupate”, iar înălţimile Golan au fost răpite Siriei şi „anexate” de Israel. Seara, ei plecau din micul oraş-stat şi se îndreptau spre apartamentele arabilor bogaţi, situate în Roma, pe Via Condotti, sau mergeau cu aceştia la cocktailuri în Piaţa Navona, unde ascultau, liniştiţi, cum visau arabii să şteargă Israelul de pe faţa pământului.

Preoţii aveau grijă ce vorbeau; credeau că statul evreu avea pretutindeni agenţi care îi urmăreau, îi ascultau, poate chiar îi înregistrau şi îi fotografiau pe oameni. Unul dintre primele avertismente pe care le primea o persoană nou-venită în secretariat era acela de a fi atentă să nu fie „spionată sau momită, mai ales de agenţi ai ţărilor pe care Vaticanul refuză în mod categoric să le recunoască din punct de vedere diplomatic”. Israelul era primul pe listă. La alegerea sa în 1978, papa Ioan Paul al II-lea a reafirmat că lucrurile aveau să rămână aşa cum erau; abia după câţiva ani de pontificat a acceptat în sfârşit să acorde Israelului un statut diplomatic deplin.

Informaţiile primite de papă despre Israel continuau să fie influenţate de contactele dintre preoţii săi diplomaţi şi arabi. Incursiunile la Roma erau urmate de întoarcerea monseniorilor la etajul al treilea al Palatului Apostolic, sediul supraaglomerat, luminat artificial şi prost aerisit al serviciului diplomatic papal. Denumit Secţia Afacerilor Extraordinare, acest departament răspundea de aplicarea politicii externe a Sfântului Scaun. Cele douăzeci de „birouri” aveau un volum de activitate tot atât de mare ca al oricărui alt minister de externe, dovadă a intereselor

diplomatice în expasiune ale Vaticanului.

Biroul Orientului Mijlociu era găzduit în odăiţele care dădeau spre Curtea San Damaso, o piaţetă magnifică din inima marelui palat. Unul dintre primele documente prezentate de birou noului suveran pontif polonez se referea la controversata internaţionalizare a Ierusalimului, forţele ONU urmând să patruleze în oraş, iar Vaticanul să-şi asume răspunderea pentru toate locurile de închinare ale creştinilor. Această propunere a ajuns la Tel Aviv la începutul anului 1979, prin intermediul unei fotocopii a documentului transmise de unul dintre monseniori unui creştin libanez bogat cu reşedinţa la Roma. Printre angajaţii acestuia era un *sayan* al Mossadului. Perspectiva internaţionalizării Ierusalimului l-a înfuriat pe prim-ministrul Menachem Begin, care a ordonat şefului Mossadului, Yitzhak Hofi, să intensifice eforturile de stabilire a unei relaţii cu Vaticanul.

Amândoi ştiau ce se întâmplase ultima dată când Vaticanul a încercat acest lucru sub pretextul unei vizite de stat făcute de predecesoarea lui Begin, redutabila Golda Meir.

La sfârşitul anului 1972, Golda Meir a primit în sfârşit un răspuns din partea papei Paul al VI-lea, care o anunţa că era dispus să o primească într-o scurtă audienţă privată. În decembrie acelaşi an, la şedinţa săptămânală, ea le-a spus membrilor cabinetului care se îndoiau de utilitatea unei astfel de întrevederi că era „fascinată de structuralismul marxist al papalităţii. În primul rând, are o putere financiară nemaiîntâlnită. Apoi, funcţionează fără partide politice sau sindicate. Întregul aparat este organizat pentru control. Curia Romană îi controlează pe episcopi, episcopii îi controlează pe clerici, clericii îi controlează pe laici. Cu multitudinea sa de secretariate, comitete şi structuri, este un sistem special conceput pentru activităţile de spionaj şi informare”!

Audienţa papală a fost fixată pentru dimineaţa zilei de 15 ianuarie 1973; Golda Meir a fost informată că

pontiful îi acorda fix 35 de minute; la sfârşit, cei doi aveau să facă schimb de cadouri. Nu fusese stabilită o anumită agendă, dar Golda Meir spera să-l convingă pe papă sa viziteze Israelul. Motivul oficial l-ar fi reprezentat celebrarea mesei pentru cei circa 100.000 de arabi creştini din ţară. Ea ştia însă şi că prezenţa suveranului pontif avea să dea Ierusalimului un uriaş avânt pe scena internaţională.

Din motive de securitate, întâlnirea nu a fost adusă la cunoştinţa publicului. După o vizită făcută la o conferinţă a Internaţionalei Socialiste de la Paris, Golda Meir a plecat la Roma cu o cursă charter a companiei El Al. Jurnaliştii care o însoţeau aveau să afle abia în avion că ea mergea de fapt la Vatican.

Zvi Zamir, şeful Mossadului, s-a dus la Roma pentru a se ocupa de măsurile de securitate care se impuneau. Oraşul era un focar al facţiunilor teroriste atât din Orientul Mijlociu, cât şi din Europa. Roma devenise şi un important post de spionaj pentru cea mai presantă preocupare a Mossadului din acel moment: localizarea şi uciderea autorilor masacrului petrecut la Jocurile Olimpice de la München.

Zamir îl instalase la Roma pe Mark Hessner, unul dintre cei mai capabili *katsa* pe care îi avea, pentru a sonda marea comunitate arabă din oraş. La Milano, alt centru al activităţii teroriste, şeful Mossadului îl plasase pe Shai Kauly, alt *katsa* experimentat. După ce Zamir i-a informat pe scurt pe amândoi cu privire la vizita ce avea să urmeze, aceştia l-au însoţit la Vatican.

La 10 ianuarie 1973, în vreme ce erau duşi cu maşina prin Roma la Vatican, cei trei ştiau deja despre lunga relaţie a Sfântului Scaun cu un alt serviciu de informaţii mai multe decât şi-ar fi putut imagina gazdele lor.

În 1945, Office of Strategic Services (OSS) – predecesorul CIA – fusese primit la Vatican, după cum spunea James Jesus Angleton, şeful OSS Roma, „cu braţele deschise”. Papa Pius al XII-lea şi Curia sa l-au rugat pe

Angleton să contribuie la cruciada anticomunistă dusă de Biserică instalând la putere Partidul Creştin-Democrat. Angleton, catolic practicant, a folosit toate resursele avute la îndemână pentru a-i mitui, a-i şantaja şi a-i ameninţa pe votanţi să susţină partidul. I s-a acordat acces deplin la incomparabilul serviciu de culegere informaţiilor pe care Vaticanul îl deţinea în Italia; fiecare preot raporta toate activităţile comuniştilor italieni care aveau loc în parohiile lor. Vaticanul analiza informaţiile şi le transmitea lui Angleton, care le expedia la Washington.

Aici, informaţiile erau folosite pentru a alimenta de acum adânc înrădăcinata teamă a Departamentului de Stat că Uniunea Sovietică reprezenta o ameninţare reală şi de lungă durată la adresa Occidentului. Lui Angleton i s-a spus să facă tot ce-i stătea în putere pentru a-i împiedica pe comuniştii italieni, care, în vremea războiului, făcuseră parte din Rezistenţă, să preia puterea. Ca şi papa, Angleton era obsedat de existenţa unei ameninţări comuniste mondiale, care avea să împartă lumea în două sisteme – capitalist şi socialist – ce nu puteau să coexiste în mod paşnic. Stalin însuşi era de aceeaşi părere.

Papa era convins că Partidul Comunist Italian ducea o campanie de distrugere a Bisericii cu orice preţ. Întâlnirile regulate pe care papa Pius le avea cu evlaviosul Angleton s-au transformat în şedinţe la care fantoma comunismului căpăta proporţii. Papa i-a recomandat lui Angleton să comunice SUA că trebuie să facă tot posibilul pentru a distruge această ameninţare. Pontiful, care era întruchiparea păcii pe pământ, a devenit un susţinător entuziast al politicii externe nord-americane care a dat naştere Războiului Rece.

În 1952, biroul de la Roma a ceea ce este acum CIA era condus de alt catolic fervent, William Colby, care avea să coordoneze operaţiunile CIA din Vietnam. Colby crease o reţea redutabilă de informatori în Secretariatul de Stat, precum şi în fiecare congregaţie şi tribunal al Vaticanului, pe care îi folosea pentru a ajuta CIA să lupte împotriva

spionajului şi activităţilor subversive desfăşurate de sovietici în toată lumea. Preoţii raportau cu regularitate Vaticanului ceea ce se petrecea. În ţări ca Filipine, unde comuniştii încercau să pătrundă în ceea ce fusese multă vreme o naţiune catolică, CIA a reuşit să lanseze contraatacuri eficace. Papa considera necesară violenţa şi credea că, dacă SUA nu desfăşurau ceea ce el numise la un moment dat „acţiuni triste, dar necesare”, lumea trebuia să îndure alte suferinţe decenii la rând.

În 1960, CIA a avut o nouă realizare notabilă în momentul în care cardinalul milanez Montini – ce avea să devină, trei ani mai târziu, papa Paul al VI-lea – le-a dat americanilor numele preoţilor din SUA pe care Vaticanul îi considera în continuare îngăduitori faţă de comunism. Războiul Rece era la apogeu; Washington-ul era cuprins de paranoia. FBI-ul îi vâna pe preoţi, iar mulţi au părăsit ţara, îndreptându-se spre America Centrală şi de Sud. CIA beneficia de un fond secret substanţial, numit „bani pentru proiect”, pe care îl folosea pentru a face donaţii generoase instituţiilor de caritate, şcolilor şi orfelinatelor catolice şi pentru a acoperi cheltuielile de restaurare a bisericilor care aparţineau Vaticanului. Vacanţe achitate integral erau oferite preoţilor şi călugăriţelor cunoscute pentru atitudinea lor proamericană. Cardinalii şi episcopii italieni primeau lăzi cu şampanie şi coşuri cu delicatese într-o ţară care încă nu-şi revenise de pe urma foametei prin care trecuse în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Şefii filialelor CIA erau consideraţi de Vatican mai importanţi decât ambasadorii SUA în Italia.

Când a fost ales suveran pontif în 1958, Ioan al XXIII-lea a reuşit să şocheze Curia (administraţia Vaticanului) declarând că cruciada împotriva comunismului a eşuat în mare măsură. El le-a cerut episcopilor italieni să devină „neutri din punct de vedere politic”. CIA a fost cuprins de disperare când papa Ioan a cerut ca accesul liber al agenţilor americani la Vatican să înceteze. Panica s-a intensificat când CIA a aflat că papa cultiva germenii unei

politici de normalizare a relaţiilor cu Europa Răsăriteană, începând un dialog prudent cu liderul sovietic Nikita Hruşciov. După părerea şefului biroului CIA de la Roma, „Vaticanul nu mai este pe deplin devotat sistemului american. Sfântul Scaun ne este ostil, iar, de acum înainte, activităţile sale trebuie privite în această lumină”.

Analiştii CIA de la Washington au realizat câteva evaluări exhaustive cu titluri grandilocvente precum *Legăturile dintre Vatican şi comunism*. La sfârşitul primăverii lui 1963, filiala CIA de la Roma a raportat că Sfântul Scaun urma să stabilească relaţii diplomatice depline cu URSS. Directorul CIA, John McCone, s-a dus la Roma şi a cerut o întrevedere cu papa Ioan, spunând că venise în Italia la insistenţele primului preşedinte catolic al SUA, John F. Kennedy. McCone i-a spus pontifului că Biserica „trebuie să oprească această alunecare spre comunism. Este periculos şi inacceptabil să ne tocmim cu Kremlinul. Comunismul este un cal troian, fapt demonstrat şi de recentele victorii ale stângii din alegerile naţionale. La putere, comuniştii au reuşit să demoleze multe dintre politicile susţinute de partidele catolice”.

Vreme de zece minute, McCone a vorbit fără întrerupere, în felul său direct. În cele din urmă, în salonul de audienţe al Palatului Apostolic s-a aşternut tăcerea. Preţ de câteva clipe, bătrânul papă l-a studiat pe tânărul şi sobrul său musafir. Apoi, vorbind liniştit, i-a explicat lui McCone că Biserica pe care el o conducea avea o datorie de primă importanţă: să pună capăt cumplitei sărăcii şi nerespectării drepturilor omului, să facă să dispară mahalalele şi aşezările mizerabile, să pună capăt rasismului şi opresiunii politice. Avea să discute cu oricine dorea să-l ajute să facă asta, inclusiv cu sovieticii. Singura modalitate de a înfrunta comunismul era să vii cu argumente rezonabile.

Nemaiputându-şi stăpâni furia, McCone a răbufnit: „N-am venit aici pentru discuţii”. A spus apoi că CIA avea numeroase dovezi că, în vreme ce papa încerca să se

înţeleagă cu Moscova, comuniştii îi persecutau pe preoţii din Blocul Sovietic, Asia şi America de Sud: papa Ioan şi-a dat seama că acesta era un motiv în plus pentru a încerca să aibă o relaţie mai bună cu sovieticii, înfrânt, McCone s-a întors la Washington convins că papa Ioan era „mai îngăduitor faţă de comunism decât oricare dintre predecesorii săi”.

Vestea deloc surprinzătoare a morţii papei – care avusese un cancer galopant – a fost primită cu uşurare de McCone şi preşedintele Kennedy.

Când, la finalul anului 1963, cardinalul Montini de la Milano a devenit papa Paul al VI-lea, Washington-ul s-a relaxat. La două zile după instalare, papa l-a primit pe Kennedy într-o audienţă privată. Afară, McCone se plimba prin grădinile Vaticanului ca un moşier întors acasă după o absenţă îndelungată.

Lungul pontificat al lui Paul a fost umbrit pe plan personal de sănătatea sa tot mai şubredă, iar pe plan internaţional, de Războiul din Vietnam. A ajuns să creadă că hotărârea preşedintelui Lyndon Johnson din 1966 de escaladare a conflictului era greşită din punct de vedere moral şi că Sfântul Scaun trebuia să joace rolul de pacificator. La trei luni după ce s-a instalat în Biroul Oval, Richard Nixon s-a dus la Roma să-l întâlnească pe papă. Preşedintele i-a spus că s-a gândit să sporească implicarea americanilor în Vietnam, încă o dată, CIA a ieşit din graţiile Vaticanului.

Toate aceste lucruri Zvi Zamir le aflase de la agentul său de la Washington. Acum, în această splendidă dimineaţă a zilei de 10 ianuarie 1973, în vreme ce el şi doi colegi ai săi erau duşi cu maşina la Vatican, unde aveau să se ocupe de măsurile de securitate de dinaintea vizitei pe care avea s-o facă Golda Meir, Zamir spera ca Mossadul să ia locul CIA în lungul flirt al Vaticanului cu lumea serviciilor de informaţii.

Şeful securităţii Vaticanului, un bărbat înalt, tras la faţă, îmbrăcat într-un costum bleumarin, uniforma vigi/flor,

care se ocupau de securitatea Vaticanului, îi aştepta în faţa Palatului Papal. În câteva ore, a făcut cu ei un tur al micului oraş-stat, examinând locurile în care se putea ascunde un terorist arab înarmat înainte de a încerca să o asasineze pe Golda Meir. Fără ca şeful securităţii Vaticanului să ştie, Zvi Zamir căuta în acelaşi timp locuri în care Mossadul putea să instaleze microfoane după ce stabilea o relaţie de lucru cu Sfântul Scaun. Zamir s-a întors la Tel Aviv satisfăcut de felul în care oraşul-stat se prezenta din punctul de vedere al securităţii. Mai mult chiar, credea că se produsese o schimbare în bine a atitudinii Sfântului Scaun faţă de Israel.

Încă înainte ca Zamir să ajungă în Israel, cei din organizaţia Septembrie Negru ştiau detalii despre vizita Goldei Meir, mai mult ca sigur mulţumită unui preot proarab din Secretariatul de Stat.

Pentru liderul grupării, Ali Hassan Salameh, care se ascundea de Mossad după ce pusese la cale atrocitatea de la München, vizita Goldei Meir era o ocazie pe care nu o putea ignora. A început să plănuiască un atac cu rachete împotriva avionului acesteia în momentul în care aparatul avea să aterizeze pe aeroportul Leonardo da Vinci din Roma. Spera să n-o ucidă numai pe ea, ci şi pe miniştrii cei mai importanţi care aveau s-o însoţească, precum şi pe cadrele superioare ale Mossadului care se vor fi aflat la bord. Salameh spera ca, până când Israelul îşi va reveni în urma acestor lovituri, el şi oamenii lui să stea ascunşi în locul pe care îl negociau cu sovieticii.

Din 1968, când generaţia născută după al Doilea Război Mondial a început propriul război cu societatea – sub nume cu totul diferite precum Brigăzile Roşii în Italia, Facţiunea Armata Roşie în Germania, Armata de Eliberare a Poporului Turc, ETA în Spania şi OEP – Kremlinul şi-a dat seama de importanţa acestor grupări în distrugerea imperialismului – şi a Israelului.

Teroriştii arabi aveau o relaţie specială cu KGB: erau mai îndrăzneţi şi aveau mai mult succes decât majoritatea

celorlalte grupări. În plus, se confruntau cu un duşman mult mai puternic, Mossadul, un serviciu pe care KGB-ul îl detesta şi îl admira în acelaşi timp pentru cruzimea lui absolută. KGB-ul a aranjat ca anumiţi activişti arabi să beneficieze de pregătire la Universitatea „Patrice Lumumba" din Moscova. Aceasta nu era o instituţie de învăţământ obişnuită, ci o şcoală pentru terorişti. Pe lângă faptul că erau îndoctrinaţi politic, aceştia erau instruiţi în cele mai noi tehnici folosite de KGB în vederea alegerii şi lichidării ţintelor. Aici a stabilit Salameh ultimele detalii ale masacrului de la München. După atacul criminal, membrii supravieţuitori ai grupării sale au cerut azil în URSS. Sovieticii au fost însă reticenţi: valul de furie pe care atacul de la München l-a generat a fost atât de puternic, încât nici măcar Kremlinului nu i-ar fi convenit să se afle că îi adăpostea pe criminali. Prin urmare, i-au spus lui Salameh că cererea de azil era încă în discuţie.

Cu toate acestea, sovieticii nu au făcut nimic pentru a ajuta la prinderea membrilor grupării Septembrie Negru – şi, bineînţeles, nu au dezvăluit faptul că gruparea avea un arsenal de rachete sovietice ascuns în Iugoslavia. Cu aceste rachete urma să fie doborât avionul Goldei Meir.

Planul, asemenea tuturor celor create de Salameh, era îndrăzneţ şi simplu. Rachetele aveau să fie încărcate pe un vas la Dubrovnik şi duse la Bari, pe coasta de est a Italiei. De acolo, aveau să fie transportate cu maşina la Roma, cu puţin timp înainte de sosirea avionului Goldei Meir. De asemenea, Salameh nu uitase lecţiile de strategie pe care i le dăduse instructorul său din KGB la „Patrice Lumumba": duşmanului trebuie să-i distragi atenţia. Salameh trebuia să abată atenţia Mossadului de la Roma în perioada premergătoare atacului.

La 28 decembrie 1972, o unitate a grupării Septembrie Negru a atacat ambasada israeliană de la Bangkok. Drapelul OEP a fost înălţat pe clădire, iar şase israelieni au fost luaţi ostatici. Curând, 500 de poliţişti şi militari thailandezi au înconjurat clădirea. Teroriştii au

cerut ca Israelul să elibereze 36 de deţinuţi OEP, altfel ostaticii aveau să fie ucişi.

La Tel Aviv s-a desfăşurat un scenariu cunoscut. Membrii cabinetului s-au reunit într-o şedinţă de urgenţă. Au discutat, ca de obicei, dacă trebuiau să rămână fermi pe poziţie sau să cedeze. Zvi Zamir a spus că, pentru a ajunge la Bangkok, era nevoie de un suport logistic pe care pur şi simplu nu se putea conta din cauza teritoriului ostil care trebuia traversat. În plus, ambasada Israelului se afla în centrul aglomeratului oraş Bangkok. Guvernul thailandez nu ar fi permis niciodată să aibă loc un schimb de focuri. Apoi, după scurte tratative, teroriştii au acceptat în mod neaşteptat oferta autorităţilor de a părăsi în siguranţă Thailanda în schimbul eliberării ostaticilor. Câteva ore mai târziu, membrii grupării Septembrie Negru se aflau la bordul unui avion care i-a dus la Cairo, de unde s-au făcut nevăzuţi.

La Tel Aviv, uşurarea pe care a simţit-o Zamir când a aflat că niciun evreu nu a fost ucis s-a transformat în suspiciune. Membrii grupării Septembrie Negru erau foarte bine antrenaţi, motivaţi, bine finanţaţi şi îşi demonstraseră viclenia. Cunoşteau metodele şi punctele sensibile cu ajutorul cărora puteau să îngenuncheze orice guvern. Atunci de ce renunţaseră atât de uşor de data aceasta? Ambasada de la Bangkok era o ţintă perfectă, care le-ar fi făcut multă publicitate şi i-ar fi ajutat să atragă noi adepţi. În mod sigur, ţinta nu fusese aleasă la întâmplare. Toate acţiunile grupării făceau parte din ofensiva acesteia împotriva democraţiei. În incinta ambasadei, teroriştii urmaseră sfatul mentorului lor spiritual, Che Guevara, de a menţine vie ura. Ostaticii neajutoraţi fuseseră supuşi unei tirade antisemite. Dar oare nu era cumva doar o tactică diversionistă? Se plănuia oare, într-o altă parte a lumii, o nouă operaţiune împotriva Israelului? Unde şi când? Zamir îşi punea încă aceste întrebări în timp ce zbura împreună cu Golda Meir spre Paris. Acolo, a continuat să caute răspunsuri.

Acestea au venit în primele ore ale zilei de 14 ianuarie 1973. Un *sayan* care lucra la o centrală telefonică din Roma a interceptat două convorbiri efectuate de la un telefon public dintr-un bloc în care locuiau din când în când terorişti ai OEP. Prima a fost la Bari, a doua, la Ostia, portul aflat în apropierea Romei. Persoanele vorbiseră în arabă, limbă pe care *sayan*-ul o cunoştea. Cel care a sunat a spus că era vremea „să fie livrate lumânările pentru tortul aniversar”.

Aceste cuvinte l-au convins pe Zamir că era vorba despre un ordin codificat legat de un viitor atac terorist. „Lumânările pentru tortul aniversar” se puteau referi la arme; foarte probabil era vorba despre rachete, care se asemănau cu lumânările. Iar o rachetă era mijlocul perfect de a distruge avionul Goldei Meir.

S-o avertizeze ar fi fost inutil. Era o femeie neînfricată. Dacă ar fi alertat Vaticanul, vizita ar fi fost, probabil, anulată: ultimul lucru pe care şi l-ar fi dorit Sfântul Scaun ar fi fost să fie implicat într-un incident terorist, mai ales într-unul care l-ar fi obligat să-i condamne pe prietenii săi arabi.

Zamir i-a sunat pe Hessner şi Kauly, cei doi *katsa* care îl însoţiseră iniţial la Vatican, şi l-a mutat pe Kauly de la Milano la Roma. Apoi, Zamir, însoţit de mica echipă a Mossadului care călătorea cu Golda Meir, a luat primul avion spre Roma. Starea lor de spirit se reflecta în umorul negru al lui Zamir, care a spus că Roma putea deveni „cetatea eternă” pentru Golda Meir.

La Roma, Zamir i-a împărtăşit şefului DIGOS, echipa antitero italiană, propriile temeri. Membrii acesteia au făcut o descindere în blocul din care se dăduse telefon la Bari şi la Ostia. În urma percheziţionării unui apartament a fost găsit un ghid în limba rusă de lansare a unei rachete. Pe tot parcursul nopţii, echipe ale DIGOS, însoţite de un *katsa*, au descins în alte apartamente cunoscute ca aparţinând OEP. Nu s-a mai găsit însă nimic care să confirme temerile lui Zamir. La ivirea zorilor, cu câteva ore

înainte de sosirea avionului Goldei Meir, Zamir a hotărât să se concentreze pe interiorul şi pe împrejurimile aeroportului.

La scurt timp după răsăritul soarelui, Hessner a descoperit o furgonetă Fiat parcată pe un teren situat aproape de pista aeroportului. *Katsa* i-a cerut şoferului să iasă din maşină. În schimb, s-a deschis uşa din spate a maşinii, de unde nişte indivizi au început să tragă în el. Hessner nu a păţit nimic, dar doi terorişti aflaţi în maşină au fost grav răniţi după ce acesta a ripostat. Hessner a luat-o la fugă după şofer şi l-a prins în timp ce încerca să pună mâna pe o maşină – condusă de Kauly. Cei doi *katsa* l-au băgat pe nefericitul terorist în maşină şi l-au dus repede la camionul în care Zamir îşi instalase postul mobil de comandă.

Şefului Mossadului i se comunicase deja prin radio că în Fiat erau şase rachete. Trebuia să afle însă dacă nu cumva erau rachete şi în alte locuri. Şoferul a fost bătut zdravăn până s-a decis să vorbească despre al doilea grup de rachete. Zamir bănuia că era unul dintre cei care îi ajutaseră pe autorii masacrului de la München. Cu ajutorul camionului, Zamir, Hessner şi Kauly, avându-l între ei pe teroristul bine bătut, s-au îndreptat cu toată viteza spre nord.

Au găsit o furgonetă parcată lângă drum. Prin plafon se ridicau trei vârfuri de rachetă inconfundabile. În depărtare, coborând repede, se vedea strălucind în soare silueta la fel de inconfundabilă a avionului Boeing 747, care o transporta pe Golda Meir. Fără să încetinească, Zamir a folosit camionul pe post de berbec, lovind furgonetă într-o parte şi răsturnând-o. Cei doi terorişti dinăuntru au fost pe jumătate striviţi când rachetele au căzut peste ei.

Oprind numai pentru a-l muta pe şoferul inconştient lângă furgonetă, pe şosea, Zamir a condus mai departe şi a anunţat echipele DIGOS că „a avut loc un accident interesant de care ar trebui să se ocupe”. Zamir se gândise

o fracţiune de secundă să-i ucidă pe teroriştii, dar şi-a dat seama că moartea lor putea să reprezinte un impediment serios pentru primirea Goldei Meir în audienţă la papă.

Meir avea sentimentul că toată greutatea lumii apăsa pe umerii înguşti ai papei, ameninţând să zdrobească mărunta sa statură. La finalul audienţei, ca răspuns la întrebarea ei, papa a promis să viziteze Ţara Sfântă, vorbind despre pontificatul său ca despre un pelerinaj. Când ea l-a întrebat care erau şansele ca Israelul să stabilească legături oficiale cu Sfântul Scaun, el a oftat, spunând că „deocamdată nu este momentul”. Golda Meir i-a dăruit o carte legată în piele cu imagini despre Ţara Sfântă; el i-a dăruit o copie cu dedicaţie a enciclicei sale *Humanae Vitae*, în care vorbeşte pe larg despre scopul pontificatului său.

La plecarea de la Vatican, Golda Meir i-a spus lui Zamir că Sfântul Scaun pare să aibă un ceas diferit de cel al restului lumii.

Teroriştii din gruparea Septembrie Negru – care luaseră parte la masacrarea sportivilor evrei participanţi la Olimpiada de la München – au fost duşi la spital. După ce şi-au revenit, li s-a permis să ia avionul spre Libia. Peste câteva luni însă, aveau să fie cu toţii morţi – ucişi de un agent al Mossadului.

Pedeapsa biblică „ochi pentru ochi”, autorizată de Golda Meir, a stârnit dezgustul papei Paul, al cărui pontificat se bizuia în întregime pe puterea iertării. De asemenea, ea a întărit legăturile Vaticanului cu OEP, pe care papa Ioan Paul al II-lea le-a continuat după alegerea sa în 1978.

De atunci, papa i-a primit pe Yasser Arafat şi pe principalii săi colaboratori într-o serie de audienţe prelungite, în timpul cărora a reiterat de fiecare dată angajamentul său de a-i ajuta pe palestinieni să-şi făurească o patrie. OEP, al cărei sediu se afla acum în Tunisia, avea un reprezentant permanent la Secretariatul de Stat, iar Sfântul Scaun avea propriul trimis special pe

lângă organizaţie, pe părintele Idi Ayad.

Cu sutana atârnându-i în praful deşertului şi cu pălăria umbrindu-i faţa trasă, Ayad îi servea cu acelaşi devotament pe pontif şi pe OEP până într-atât încât avea pe pereţii camerei sale fotografii înrămate şi semnate ale papei Ioan Paul şi ale lui Arafat. În 1980, Ayad îl ajutase pe Arafat să-i scrie papei o scrisoare care îl încântase: „Vă rog, permiteţi-mi să visez. Vă văd mergând la Ierusalim, înconjurat de refugiaţi palestinieni care se întorc acasă, purtând ramuri de măslin pe care vi le aruncă la picioare”.

Ayad sugerase ca Arafat şi suveranul pontif să facă schimb de amabilităţi cu prilejul principalelor sărbători ale religiilor lor: Arafat a început să-i trimită papei o felicitare de Crăciun, iar papa, să-i transmită lui Arafat urări de bine de ziua naşterii profetului Mahomed. Neobositul preot a mijlocit şi întrevederea dintre ministrul de externe al OEP şi cardinalul Cassaroli, secretarul de stat al

Sfântului Scaun. Ulterior, biroul care se ocupa de Orientul Mijlociu a fost lărgit, iar nunţiilor papali, ambasadorii Sfântului Scaun, li s-a cerut să convingă guvernele pe lângă care erau acreditaţi să susţină aspiraţiile naţionale ale OEP. Toate aceste acţiuni exasperaseră Israelul. Contactele sale oficiale se limitau încă la vizite sporadice ale câte unui funcţionar guvernamental căruia nu i se acordau decât câteva minute în prezenţa papei.

Această relaţie glacială se datora în parte unui incident bizar petrecut după crearea statului Israel în 1948. Secretarul de stat din acel moment trimisese un emisar la procurorul general al Israelului, Haim Cohn, cerând ca Israelul să revină asupra judecăţii lui Cristos şi, desigur, să invalideze verdictul iniţial. Odată înfăptuit acest lucru, Vaticanul avea să recunoască în mod oficial statul Israel. Importanţa unei asemenea legături diplomatice nu i-a scăpat lui Cohn. Realizarea acesteia într-un astfel de mod i se păruse însă „incredibil de capricioasă. Un asemenea proces era lipsit de sens şi,

oricum, noi aveam treburi mai presante de rezolvat – cum ar fi să supravieţuim atacurilor vecinilor noştri arabi. Răscolirea trecutului lui Cristos era unul dintre ultimele puncte de pe lista mea de priorităţi”.

După ce monseniorul a fost expediat brusc de Cohn, Vaticanul a întors spatele Israelului.

De atunci, se întrezărise un singur licăr de speranţă când, în timpul pontificatului său de 33 de zile, predecesorul lui Ioan Paul I, fragilul Albino Luciano, a spus că se gândeşte să stabilească legături diplomatice cu Israelul. Moartea sa, provocată de un atac de cord pus pe seama responsabilităţilor asociate înaltei sale funcţii, a dus la alegerea lui Karol Wojtyła. Sub pontificatul său, poarta de bronz a Palatului Papal a rămas închisă Israelului, în timp ce papalitatea s-a implicat şi mai mult în politica internaţională, încurajată fiind de restabilirea legăturilor cu CIA.

În anul 1981, director al CIA era William Casey, un catolic pios. Fusese printre primele persoane pe care papa le-a primit în audienţă privată după numirea în funcţie. Casey îngenunchease în faţa charismaticului papă polonez şi sărutase Inelul pescarului. Din fiecare cuvânt şi gest al său reieşea că directorul CIA era un solicitant umil, diferit de predecesorii săi, care avuseseră o atitudine dârză, plină de emfază. Casey împărtăşea însă adânca teamă şi neîncredere a acestora şi a papei în comunism.

Timp de mai bine de o oră, cei doi au discutat despre chestiuni de maxim interes. Ce direcţie trebuia să urmeze politica faţă de Europa Răsăriteană? Cum avea să reacţioneze regimul polonez, ba chiar întregul Bloc Sovietic la schimbările de direcţie pe care Biserica trebuia să le facă acum? Casey a părăsit salonul de audienţe convins de un lucru: Ioan Paul nu era omul care să se mulţumească cu puţin. Asta îl şi făcea să fie atât de charismatic. Ideile sale clare erau cel mai bun răspuns la vechea întrebare pe care ar fi pus-o Stalin: oare câte divizii comandă papa? Ioan Paul, credea Casey, era un pontif care

avea să demonstreze că credinţa poate fi mai eficientă decât orice forţă.

Casey s-a întors la Washington să-l informeze pe preşedintele Reagan, care i-a spus să se întoarcă la Roma şi să-i spună papei că, de acum încolo, avea să fie pe deplin informat cu privire la toate aspectele politicii duse de SUA – militare, politice şi economice – în virtutea unui acord secret aprobat de preşedinte.

În fiecare seară de vineri, şeful filialei CIA de la Roma aducea la Palatul Papal ultimele secrete obţinute cu ajutorul sateliţilor şi mijloacelor electronice de interceptare de agenţii CIA aflaţi pe teren. Niciun alt lider străin nu avea acces la informaţiile pe care le primea papa. Acestea îi permiteau celui mai politic dintre toţi pontifii moderni să-şi impună stilul caracteristic şi autoritatea atât asupra Bisericii, cât şi asupra societăţii laice. Mai mult ca oricând în cei 500 de ani de istorie, diplomaţia papală, inima birocraţiei puternic centralizate a Vaticanului, a ajuns să fie implicată în evenimentele internaţionale. Ca lider mondial, această implicare era să-l coste viaţa pe papă, care era cât pe ce să fie asasinat în Piaţa San Pietro la 13 mai 1981.

Doi ani mai târziu, la 15 noiembrie 1983, într-o seară rece de iarnă, la Roma, Ioan Paul al II-lea avea să afle răspunsul la întrebarea care îl frământa: cine ordonase asasinarea sa? Fiecare moment al acelei întâmplări i se întipărise pentru totdeauna în memorie şi rămăsese tot atât de viu ca cicatricele lăsate de rănile produse de gloanţe.

Erau aproape 100.000 de oameni strânşi în Piaţa San Pietro în după-amiaza acelei zile de miercuri, 13 mai 1981. Erau adunaţi în cercul format de colonadele lui Bernini – 284 de coloane şi 88 de pilaştri, care susţin la rândul lor 162 de statui ale unor sfinţi. O cale delimitată cu garduri indica traseul pe care papamobilul avea să-l parcurgă până la platforma de pe care Ioan Paul urma să transmită credincioşilor mesajul său săptămânal. Era o atmosferă

festivă, iar unii spectatori se întrebau ce făcea papa în apartamentele sale în vreme ce ei aşteptau.

Ce-i trecea însă prin minte unui tânăr turc oacheş, pe nume Mehmet Ali Ağca, nu va şti nimeni niciodată. Sosise în piaţă pe la mijlocul după-amiezii şi se apropiase de calea pe care avea să treacă papamobilul. Ağca fusese membru al unei grupări teroriste din Turcia autointitulate Lupii Cenuşii. O părăsise însă, trecând ulterior prin bazele de antrenament din Orientul Mijlociu ale altor grupări fundamentaliste islamice mai extremiste decât aceasta. Acum se apropia de sfârşitul călătoriei sale. Ağca se afla în Piaţa San Pietro nu ca să-l aclame, ci ca să-l ucidă pe papă.

La ora 16, Ioan Paul şi-a pus o sutană de mătase albă, proaspăt călcată. La recomandarea CIA, veşmântul fusese modificat astfel încât să poată fi purtată pe dedesubt o vestă antiglonţ. La ultima sa vizită la Palatul Papal, Casey îl avertizase pe Ioan Paul că, „în acele vremuri tulburi, nici măcar papa nu era în siguranţă. I-am spus că nu aveam dovezi concrete că se afla în pericol. Ioan Paul era însă o figură foarte controversată, iar un fanatic putea încerca să-l ucidă”.

Ioan Paul a refuzat să poarte vesta. Chiar ideea de a o purta, i-a spus el secretarului său care vorbea englezeşte, monseniorul John Magee, era potrivnică semnificaţiei pontificatului său.

Ioan Paul a coborât în Curtea San Damaso la ora 16.50. Şeful securităţii Vaticanului, Camillo Cibin, a bifat ora sosirii papei în agenda zilnică în care erau detaliate, minut cu minut, activităţile suveranului pontif. În haina costumului gri de comandă, Cibin avea un telefon mobil mic, dar performant, cu care putea lua legătura cu sediul poliţiei din Roma. Protecţia imediată a pontifului era însă asigurată de *vigil-ii* îmbrăcaţi în bleumarin. Mica, dar bine antrenata poliţie a Vaticanului era ochiul pătrunzător aflat în spatele gărzii de onoare poziţionate deja în Piaţa San Pietro.

În curte era parcat papamobilul, sau *campagnola*,

care avea un scaun tapiţat cu piele albă şi o bară de care papa trebuia să se ţină în timpul deplasării prin vasta piaţă. În jurul vehiculului erau adunaţi principalii săi colaboratori. Magee avea să-şi amintească „forma neobişnuit de bună" în care se afla papa.

La ora 17 fix, papamobilul a ieşit din curte. În piaţă au început uralele. În timp ce *campagnola* s-a apropiat de Arcul Clopotelor, *vigil-ilor* li s-au alăturat poliţiştii din Roma, care mergeau în faţa şi în spatele vehiculului. Când papamobilul a pătruns în piaţă, strigătele mulţumii s-au transformat în vuiet. Ioan Paul zâmbea şi făcea cu mâna; datorită faptului că, în tinereţe, fusese actor, avea o deosebită prezenţă scenică.

Cu viteza de 3 km/h, în condiţiile în care papa se întorcea dintr-o parte în alta, vehiculul înainta spre obeliscul egiptean din centrul pieţei. Exact la ora 17.15, *campagnola* a început al doilea tur al pieţei sub privirea atentă a lui Cibin; şeful pazei mergea cu paşi mărunţi în urma papamobilului. Uralele mulţumii creşteau în intensitate. Papa făcu un gest precipitat care îl îngrijoră ca de fiecare dată pe Cibin. Se apropie de mulţime şi luă în braţe un copil. O îmbrăţişă şi o sărută pe fetiţă, apoi o dădu înapoi mamei extaziate. Acesta era unul dintre obiceiurile papei. Cibin se temea ca nu cumva copilul să-i scape din mâini papei şi să cadă, provocând vreun accident neplăcut. Ioan Paul nu-şi făcea însă asemenea griji.

La 17.17, se mai apropie odată de mulţime, mângâind pe creştet altă fetiţă, îmbrăcată într-o rochiţă albă. Apoi se îndreptă de spate şi se uită în jur, parcă întrebându-se pe cine mai trebuia să salute. Era modul său de a personaliza papalitatea chiar şi în mijlocul unor mulţimi uriaşe.

În acel moment, nu se gândea nicidecum la pericolele pe care le înfruntase cu alte prilejuri. Cu numai trei luni în urmă, la 16 februarie 1983, în Pakistan, o bombă explodase pe stadionul municipal din Karachi cu puţin timp înainte ca papa să-şi înceapă deplasarea printre credincioşi. În ianuarie 1980, serviciul secret francez

transmisese o atenţionare în legătură cu un complot pus la cale de comunişti pentru a-l ucide. Acestea erau numai câteva dintre ameninţările la viaţa papei primite de Vatican. Toate fuseseră cercetate în măsura posibilităţilor. Magee avea să afirme ulterior: „În realitate, noi nu puteam face altceva decât să stăm şi să aşteptăm. În afară de a-l închide pe Sfântul Părinte într-o cabină blindată de fiecare dată când apărea în public, lucru cu care nu a fost de acord niciodată, nu prea mai puteam face altceva”.

La ora 17.18 a răsunat prima împuşcătură în Piaţa San Pietro.

Ioan Paul a rămas drept, ţinându-se de bară. Apoi a început să se clatine. Primul glonţ tras de Mehmet Ali Ağca i-a perforat stomacul, provocând multiple răni în intestinul subţire, partea inferioară a colonului, intestinul gros şi mezenter, ţesutul care leagă intestinul de peretele abdomenului. Instinctiv, Ioan Paul a dus mâna la locul de intrare a glonţului, încercând să oprească sângele care ţâşnea. Pe chip i se putu citi durerea şi începu să se prăbuşească încet. Trecuseră doar câteva secunde de când fusese împuşcat.

Al doilea glonţ al lui Ağca îl nimeri pe suveranul pontif în braţul drept, care îi căzu, inert, pe lângă trup. Sângele roşu-aprins se împrăştie pe sutana sa albă. Un al treilea glonţ de 9 mm îl nimeri pe Ioan Paul mai sus, în acelaşi braţ.

Şoferul papamobilului se răsuci în scaun cu gura căscată, prea uluit să mai spună ceva. Cibin urla la el să se mişte. Unul dintre asistenţi îl protejă pe papă cu trupul său. Vehiculul se puse brusc în mişcare. Mulţimea însăşi începu să se clatine ca lovită de un uragan. O propoziţie îngrozitoare porni de la locul atacului. Se auzeau rostite în diferite limbi incredibilele cuvinte: „Papa a fost împuşcat”.

Cibin şi oamenii săi, precum şi poliţiştii din Roma îşi fluturau pistoalele, dând ordine şi contraordine, căutându-l cu privirea pe trăgător. Ağca o luă la fugă prin mulţime, cu pistolul în mâna dreaptă. Văzându-se ameninţaţi cu arma,

oamenii continuau să se ferească din calea lui. Deodată, aruncă pistolul. În acelaşi moment, cineva îl prinse din spate de picioare. Era un poliţist din Roma. Într-o clipă, amândoi fură acoperiţi de alţi poliţişti. Parcă era o grămadă de rugby. Câţiva poliţişti îl loviră pe Ağca cu pumnii şi cu picioarele înainte să-l târască spre o dubă a poliţiei.

Papamobilul continuase să înainteze cu o viteză cumplit de mică spre cea mai apropiată ambulanţă staţionată lângă poarta de bronz a Palatului Papal. Ambulanţa nu era echipată însă cu instalaţie de oxigen, aşa că papa a fost mutat într-o altă ambulanţă aflată în apropiere. S-au pierdut astfel câteva secunde vitale.

Cu semnalele luminoase şi sonore pornite, ambulanţa s-a îndreptat în mare viteză spre Spitalul Gemelli din Roma, cel mai apropiat de Vatican, unde a ajuns în numai opt minute. Pe tot parcursul drumului, papa nu a rostit niciun cuvânt de disperare sau de revoltă, ci s-a rugat: „Maria, maica mea! Maria, maica mea!”

La spital, a fost dus repede la blocul operator aflat la etajul al nouălea, care cuprindea o sală de reanimare, o sală de operaţii şi o zonă de recuperare. Aici, în centrul crizei, nu era loc de panică, nu se făceau mişcări şi nu se rosteau vorbe fără rost. Totul se făcea repede şi în linişte, disciplina fiind ţinută perfect sub control. Aici se poate să-şi fi recăpătat speranţele pontiful rănit.

Sutana sa pătată de sânge, vesta şi lenjeria de corp au fost tăiate cu pricepere, iar crucea stopită cu sânge a fost scoasă de pe masivul său lanţ de aur. Trupul i-a fost acoperit cu şervete pentru operaţie. Mâini înmănuşate se întindeau şi apucau primele instrumente necesare într-o luptă cu care echipa de chirurgi era atât de obişnuită.

Când şi-a revenit, după o operaţie de aproape şase ore, Ioan Paul a crezut că a fost salvat de una dintre cele mai venerate apariţii miraculoase din lumea catolică, Fecioara de la Fatima, care era sărbătorită în ziua atentatului.

Pe parcursul celor câteva luni de convalescenţă, Ioan Paul a devenit din ce în ce mai preocupat de persoana care ordonase asasinarea sa. A încercat să citească toate documentele cu dovezi pe care le primea de la poliţie şi de la diverse agenţii de informaţii precum CIA şi BND din Republica Federală Germania, dar şi de la serviciile de securitate turceşti şi austriece. Era imposibil să le citeşti pe toate: rapoartele, declaraţiile şi analizele cuprindeau milioane de cuvinte.

Niciunul dintre aceste documente nu răspundea pe deplin la întrebarea pe care şi-o punea papa: cine a vrut să-l ucidă? Nu a aflat mai multe nici când a început procesul lui Ağca la tribunalul din Roma, în ultima săptămână a lui iulie 1981. Audierile, care au durat numai trei zile, nu au aruncat nicio lumină asupra motivelor pe care le avusese trăgătorul. Ağca a fost condamnat la închisoare pe viaţă; cu o comportare corespunzătoare, putea fi eliberat condiţionat în 2009.

La doi ani de la condamnarea lui Ağca, lui Ioan Paul al II-lea i s-a promis în sfârşit că va primi răspuns la întrebarea care îl rodea încă. Acesta avea să vină de la un preot pe care îl considera cel mai demn de încredere dintre toţi. Purta titlul de *nunzio apostolico con incarichi speciali*[19]. Aceste cuvinte nu dezvăluiau întru totul faptul că arhiepiscopul Luigi Poggi era moştenitorul firesc al politicilor papale secrete, având responsabilitatea specială de a aduna informaţii din Europa comunistă. Cei de la Vatican îi ziceau pur şi simplu „spionul papei”.

Vreme de mai multe luni, Poggi avusese contacte strict secrete cu Mossadul. Abia în momentul în care aceste contacte erau deja suficient de avansate, Poggi l-a informat pe papă despre ce anume făcea. Ioan Paul i-a spus să continue. Din acel moment, a avut întâlniri cu un agent al Mossadului la Viena, Paris, Varşovia şi Sofia. Atât preotul, cât şi *katsa* voiau să ştie ce se oferea şi ce se dorea. După fiecare contact, amândoi se retrăgeau pentru

19 Nunţiu apostolic cu îndatoriri speciale (it.).

a se gândi la următoarea mişcare.

Cu câteva zile înainte, avusese loc o altă întâlnire, tot la Viena, un oraş pe care atât Poggi, cât şi agentul îl preferau pentru contactele lor clandestine.

De la întâlnirea respectivă se întorcea Poggi la Vatican în acea noapte rece de noiembrie din 1983. Aducea cu el răspunsul la întrebarea papei: cine îi ordonase lui Ağca să-l ucidă?

Capitolul 12

Binecuvântaţi fie spionii

Una dintre masivele porţi ale Arcului Clopotelor era deja închisă – preludiul ritualului închiderii porţilor Vaticanului la miezul nopţii – când limuzina Fiat bleumarin scrâşni pe caldarâm, luminând cu farurile cele două gărzi înfofolite. În spatele lor se afla un membru al serviciului de securitate. Una dintre gărzi a făcut un pas înainte, cu braţul ridicat pe jumătate în semn de salut şi pentru a ordona oprirea autovehiculului. Cei din maşină erau aşteptaţi, iar la volan era figura familiară a unui şofer de la Vatican. Însă după atentatul împotriva papei, nimeni nu mai risca.

Şoferul aşteptase o oră la aeroportul din Roma sosirea cursei de Viena, care avusese întârziere din cauza vremii nefavorabile. Garda se trase un pas înapoi după ce îl salută regulamentar pe pasagerul aflat pe bancheta din spate a maşinii. Acesta nu răspunse la salut.

Maşina trecu pe lângă Bazilica San Pietro şi înaintă pe caldarâmul Curţii San Damaso, oprindu-se la intrarea principală a Palatului Papal. Şoferul sări din maşină pentru a-i deschide uşa pasagerului. Arhiepiscopul Luigi Poggi coborî. Era îmbrăcat tot în negru, iar o eşarfă îi acoperea gulerul alb. Din punct de vedere fizic, semăna cu Rafi Eitan: aceiaşi umeri şi bicepşi puternici, acelaşi mers legănat şi ochi care puteau fi la fel de reci ca această noapte.

Ca de obicei, Poggi călătorise cu un mic geamantan de piele pentru lucrurile personale şi o servietă cu cifru.

Uneori, glumea pe seama faptului că petrecea mai mult timp moţăind în avion decât dormind în patul din spaţiosul apartament pe care îl ocupa în Palatul Papal.

Puţine dintre deplasările sale recente s-au ridicat ca importanţă la înălţimea lucrurilor pe care Poggi le aflase în sfârşit la întâlnirea pe care o avusese în vechiul cartier evreiesc din Viena. Acolo, într-o clădire îngustă, cu acoperiş foarte înclinat, situată la câteva străzi de birourile vânătorului de nazişti Simon Wiesenthal, arhiepiscopul ascultase absorbit cuvintele unui om care îşi zicea simplu Eli.

Poggi era deja obişnuit să se ia asemenea măsuri de precauţie când trata cu Mossadul. Nimeni nu mergea cu securitatea atât de departe ca agenţii acestuia. Singurul amănunt personal pe care îl cunoştea despre Eli era că acesta vorbea mai multe limbi străine şi că răspunsese în cele din urmă la întrebarea: cine a pus la cale atentatul împotriva papei?

În ceea ce-l priveşte, munca lui Luigi Poggi era atât de puţin cunoscută, încât în *Annuario Pontificio*, registrul în care sunt trecute numele şi funcţia tuturor angajaţilor de la Vatican, nu apărea niciun indiciu că, vreme de peste 20 de ani, arhiepiscopul îşi crease contacte secrete, demne de încredere, care ajungeau până la Kremlin, la Washington, precum şi în cercurile puterii din Europa. A fost primul care a aflat că liderul sovietic Iuri Andropov era pe moarte din pricina unei hepatite cronice. Poggi a stat în sediul misiunii sovietice de la Geneva, un palat din secolul al XIX-lea, unde se găsea cea mai bună votcă şi cel mai bun caviar, atât de apreciate de arhiepiscopul nostru, şi a aflat direct de la sursă că Moscova era pregătită să-şi retragă rachetele nucleare îndreptate spre Europa dacă Washington-ul renunţa la atitudinea sa agresivă în tratativele cu privire la dezarmare. Vestea îi fusese dată şefului biroului CIA la următoarea sa întâlnire de vineri seara cu papa. Vreme de peste două decenii, Poggi le adusese la cunoştinţă suveranilor pontifi lucruri care le

permiseseră acestora să evalueze mai bine informaţiile provenite din alte surse. Arhiepiscopul avea această capacitate, întâlnită rareori chiar şi la diplomaţi, de a face o analiză echilibrată şi rapidă a informaţiilor furnizate de o duzină de surse, în aproape tot atâtea limbi, pe care le şi vorbea în mod fluent.

La următoarea întâlnire cu Eli, Poggi vorbise încet, ca de obicei, îl privise cu atenţie cu ochii săi căprui, ţuguindu-şi buzele înainte de a pune o întrebare, fără a părea tulburat vreodată de ceva.

În acea noapte rece, când se simţea fără îndoială obosit după atâtea drumuri, i se putea îngădui totuşi să se mişte mai greu. Intrând în Palatul Papal, a trecut de *vigil*-i şi de gărzi, care l-au salutat în poziţie de drepţi, şi a luat liftul până la apartamentele papale.

Majordomul papei l-a condus pe Poggi în biroul lui Ioan Paul. Rafturile bibliotecii din încăpere erau o dovadă a preocupărilor din ce în ce mai diverse ale papei. Alături de ediţii legate în piele ale clasicilor în limba poloneză şi de opere ale teologilor şi filosofilor, se aflau mai multe numere ale *International Defence Review* şi cărţi cu titluri interesante, cum ar fi *Problemele pregătirii armatei* şi *Echilibrul militar şi atacul prin surprindere*. Acestea reflectau convingerea de neclintit a suveranului pontif că principalul duşman cu care se confrunta lumea în 1983 era comunismul sovietic.

Ioan Paul nu pierdea nicio ocazie să spună personalului că, înainte de sosirea noului mileniu, ceva „decisiv” avea să zguduie lumea. La întrebările lor referitoare la acest eveniment, el refuza să intre în amănunte, dând din cap şi spunând că trebuia să se roage toţi ca Biserica să nu piardă şi mai mult teren în faţa comunismului sau a laicismului care făcea tot mai mulţi adepţi în SUA, Germania şi Olanda. Sublinia că viaţa îi fusese cruţată în Piaţa San Pietro spre a lupta împotriva acestui lucru.

Poggi ştia că această preocupare, mai presus de

oricare alta, îl afectase pe Ioan Paul atât din punct de vedere psihic, cât şi din punct de vedere fizic. După ce s-au salutat, Poggi nu a putut să nu remarce că, în particular, papa devenise mult mai rezervat. Gloanţele lui Ağca nu doar îi zdruncinaseră trupul, ci lăsaseră şi cicatrice emoţionale care îl transformaseră pe papă într-o persoană introvertită şi, uneori, distantă.

Stând cu ambele palme pe genunchi, poziţie pe care Poggi o lua mereu când avea de comunicat lucruri grave, arhiepiscopul se porni să depene o poveste care îşi avea începutul în primele săptămâni de după atacul lui Ağca asupra lui Ioan Paul.

Când vestea celor întâmplate în Piaţa San Pietro în după-amiaza zilei de 13 mai 1981 a ajuns la Tel Aviv, directorul general al Mossadului, Yitzhak Hofi, a spus imediat că atentatul era opera unui maniac. Cu toate că fusese şocant, incidentul de la Roma nu a avut implicaţii directe asupra preocupărilor din acel moment ale Mossadului.

Arabii israelieni erau din ce în ce mai radicali, în vreme ce extremiştii evrei – conduşi de membri ai Partidului Kahane Kach – deveneau din ce în ce mai violenţi. Fusese descoperit un complot exact la timp pentru a împiedica aruncarea în aer a celui mai important locaş de cult musulman de la Ierusalim, Moscheea lui Omar. Consecinţele unui asemenea fapt ar fi fost inimaginabile. Războiul din Liban continua în ciuda nesfârşitelor contacte diplomatice intermediate de SUA între Damasc, Beirut şi Ierusalim. În interiorul cabinetului, prim-ministrul Begin conducea o facţiune dornică să aibă o „ultimă” confruntare de anvergură cu OEP. Uciderea lui Yasser Arafat era încă o prioritate pentru Mossad; chiar în luna în care papa a fost împuşcat, au avut loc două atentate nereuşite împotriva şefului OEP.

Faptul că toate serviciile secrete occidentale investigau, se pare, atentatul împotriva papei a influenţat şi decizia lui Hofi de a nu implica Mossadul în această

chestiune. În orice caz, se aştepta ca, în cele din urmă, să afle de la unul dintre acestea contextul în care avusese loc atentatul.

În septembrie 1982, încă aştepta acest lucru când a fost înlocuit de Nahum Admoni. Cu origini poloneze – părinţii lui fuseseră imigranţi de condiţie medie de lângă Gdańsk – Admoni nu avea doar o curiozitate trecătoare cu privire la Biserica Catolică. Cât timp lucrase sub acoperire în SUA şi Franţa, văzuse cât de influentă putea fi Biserica. Roma pusese umărul la alegerea catolicului John F. Kennedy, iar, în Franţa, Biserica juca în continuare un rol important în politică.

Odată instalat în funcţie, Admoni a cerut dosarul cu privire la atentatul împotriva papei. Acesta conţinea mai degrabă decupaje din ziare şi un raport al unui *katsa* staţionat la Roma care nu dădea prea multe detalii. Fapt curios, cele şase servicii de securitate care efectuaseră propriile anchete – discutând inclusiv cu Ağca în celula bine păzită pe care o ocupa la închisoarea Rebibbia din Roma – nu reuşiseră să-şi transmită unul altuia informaţiile pe care le aveau. Admoni a decis astfel să înceapă propria anchetă.

Potrivit afirmaţiilor lui William Casey, directorul de atunci al CIA, „Mossadul mirosise, probabil, că astfel putea să-şi croiască drum către Vatican. Admoni trebuie să se fi gândit că putea obţine nişte informaţii pe care să le ofere la schimb Sfântului Scaun”.

În urma încercării nereuşite a Goldei Meir de a stabili relaţii diplomatice cu Vaticanul, Zvi Zamir trimisese la Roma un agent permanent al Mossadului în tentativa de a penetra Vaticanul. Lucrând într-o clădire din apropierea ambasadei Israelului, acesta încercase fără succes să recruteze informatori din rândul preoţilor. Majoritatea informaţiilor culese de el erau bârfe auzite în barurile şi restaurantele frecventate de personalul de la Vatican. Nu a reuşit decât să-l urmărească plin de invidie pe şeful biroului CIA de la Roma vizitându-l pe papă vinerea;

vizitele au fost reluate de îndată ce pontiful şi-a revenit după operaţie.

În timpul convalescenţei, Vaticanul fusese condus de cardinalul Agostino Casaroli, secretarul de stat. Agentul Mossadului auzise că acest Casaroli îşi exprimase cu sinceritate sentimentele pe care i le produsese atentatul: CIA ar fi trebuit să ştie de Ağca şi de complot. *Katsa* a informat Tel Aviv-ul cu privire la părerile secretarului de stat.

În comunitatea de informaţii din SUA prevala opinia că Ağca trebuia să pună în practică un complot inspirat de KGB şi îndreptat împotriva suveranului pontif. Într-un document purtând ştampila „strict secret" şi intitulat „încercarea lui Ağca de a-l ucide pe papă. Implicarea sovieticilor", se demonstra că Moscova ajunsese să se teamă de faptul că suveranul pontif putea aprinde flacăra naţionalismului polonez.

Încă din 1981, Solidaritatea, mişcarea muncitorească poloneză condusă de Lech Wałęsa, îşi arăta din ce în ce mai mult forţa, iar autorităţile erau din ce în ce mai presate de Moscova să pună capăt activităţilor sindicatului.

Papa îl îndemnase pe Wałęsa să nu facă nimic care să provoace o intervenţie militară a Moscovei. Îi solicitase cardinalului polonez Ştefan Wyszíński, aflat pe moarte, să îi asigure şi el pe liderii comunişti polonezi că suveranul pontif nu avea să permită Solidarităţii să sară calul. Când sindicatul a plănuit o grevă generală, cardinalul Wyszíński s-a prosternat în faţa lui Wałęsa la el în birou, l-a apucat de pantaloni pe muncitorul uluit şi i-a spus că va sta aşa până când va muri. Wałęsa a anulat greva.

La Tel Aviv, analiştii Mossadului au tras concluzia că suveranul pontif înţelegea perfect cât de important era ca sovieticii să fie liniştiţi în privinţa Poloniei pentru ca Solidaritatea să nu piardă terenul considerabil pe care îl câştigase. Părea din ce în ce mai puţin probabil ca sovieticii să fi vrut ca papa să fie ucis. Exista totuşi

posibilitatea ca Moscova să fi încredinţat asasinarea papei unuia dintre serviciile-surogat. În trecut, serviciul secret bulgar îndeplinise misiuni similare pentru KGB atunci când implicarea acestuia din urmă trebuia să rămână secretă. Analiştii considerau însă că, acum, era puţin probabil ca sovieticii să fi delegat pe altcineva să ducă la capăt o misiune atât de importantă. Iar bulgarii n-ar fi înfăptuit niciodată asasinatul din proprie voinţă.

Nahum Admoni a început să cerceteze relaţia existentă între CIA şi papalitate. Între două vizite ale lui Casey la papă, un rol important în relaţia dintre Vatican şi CIA îl avea cardinalul John Krol din Philadelphia, care făcea naveta între Casa Albă şi Palatul Papal. Pentru monseniorul John Magee, secretarul de limbă engleză al papei, Krol era „un prieten foarte special al Sfântului Părinte. Ambii aveau origini similare, cunoşteau aceleaşi cântece şi poveşti poloneze, puteau spune glume la cină într-un dialect polonez. Noi, ceilalţi, stăteam acolo şi zâmbeam, fără să înţelegem o iotă”.

Krol a fost cel care l-a însoţit pe Casey în timpul primei audienţe a directorului CIA la papă de după convalescenţă. Ulterior, cardinalul l-a prezentat suveranului pontif pe adjunctul lui Casey, Vernon Walters. Din acel moment, discuţiile dintre reprezentantul CIA şi papă au cuprins teme diverse, de la terorismul din Orientul Mijlociu până la politica internă a Bisericii şi starea de sănătate a liderilor de la Kremlin. Pentru catolicul Richard Allen, primul consilier în probleme de securitate naţională al preşedintelui Reagan, „relaţia dintre CIA şi papă a fost una dintre cele mai mari alianţe din toate timpurile. Reagan era profund convins că papa avea să-l ajute să schimbe lumea”.

Mai exact, au fost stabilite ţeluri comune. Preşedintele şi suveranul anunţaseră realizarea unui front comun împotriva avorturilor. SUA au blocat acordarea a milioane de dolari sub formă de ajutor statelor care desfăşurau programe de planificare familială. Papa, printr-

o „tăcere premeditată”, susţinea iniţiativele militare ale SUA, inclusiv dotarea NATO cu o nouă generaţie de rachete de croazieră. CIA asculta cu regularitate telefoanele episcopilor şi preoţilor din America Centrală care pledau pentru o teologie a eliberării şi se opuneau forţelor din Nicaragua şi El Salvador susţinute de SUA; transcrierile convorbirilor telefonice făceau parte din informările săptămânale pe care şeful biroului CIA de la Roma le prezenta papei. De asemenea, Reagan îl autorizase personal pe colonelul Oliver North, care lucra pe atunci pentru Consiliul Securităţii Naţionale, să plătească în mod regulat sume substanţiale preoţilor din America Centrală şi de Sud, Africa şi Asia pe care Vaticanul îi considera „loiali”. Banii erau folosiţi pentru a le susţine financiar stilul de viaţă adeseori opulent şi pentru a promova opoziţia Sfântului Scaun faţă de contracepţie şi divorţ.

Una dintre îndatoririle secretarului personal al papei, monseniorul Emery Kabongo, era să ţină o evidenţă la zi a preoţilor agreaţi. O altă sarcină era aceea de a arhiva documentele furnizate de CIA şi de a lua notiţe la întâlnirile clandestine pe care reprezentanţii agenţiei le aveau cu papa.

Kabongo îi întâlnise pentru prima dată pe şefii spionilor de la Washington la 30 noiembrie 1981, la scurtă vreme după ce papa Ioan Paul se refăcuse în urma atentatului şi se întorsese la lucru. După ce Kabongo rostise împreună cu acesta primele rugăciuni ale zilei – ceasul cu pendulă de pe coridorul care ducea la capela privată din apartamentele papale arăta ora 5.15 – cei doi au intrat în biroul lambrisat pentru a-l primi pe directorul adjunct al CIA, Vernon Walters. Kabongo avea să-şi amintească următoarele:

Mi-am ocupat locul obişnuit într-un colţ al încăperii, ţinând caietul de notiţe pe genunchi. Nu era de faţă niciun interpret. Generalul Walters a întrebat în ce limbă să se adreseze. Sanctitatea Sa a spus că i-ar conveni italiana.

Walters a început prin a transmite urări de bine din partea preşedintelui Reagan. Papa a răspuns cu amabilitate. Apoi s-a trecut la treburi serioase. Walters i-a prezentat fotografii făcute cu ajutorul sateliţilor, iar Sanctitatea Sa a fost fascinat de claritatea acestora. Walters a vorbit peste o oră despre punctul de vedere al CIA referitor la ultimele intenţii ale sovieticilor. Sanctitatea Sa i-a mulţumit. La finalul întrevederii, Walters a scos mai multe rozarii şi l-a rugat pe papă să le binecuvânteze, explicând că erau pentru nişte rude şi prieteni, iar Sanctitatea Sa le-a binecuvântat.

Intrigat de capacitatea papei de a trece brusc de la probleme materiale la probleme spirituale, Admoni s-a folosit de prietenia sa personală cu secretarul de stat al SUA Alexander Haig – se cunoscuseră pe când Admoni lucra la ambasada Israelului de la Washington – pentru a obţine o copie a profilului psihologic făcut de CIA lui Ioan Paul al II-lea.

Era portretul unui om cu o trăire religioasă atât de puternică, încât putea plânge în timpul unei rugăciuni şi, deseori, era găsit pe podeaua de marmură a capelei sale private cu faţa în jos, cu braţele întinse în forma crucii, nemişcat ca un mort. Putea sta ore în şir în această poziţie. Cu toate acestea, furia sa putea fi explozivă şi înfricoşătoare; în astfel de situaţii, tuna şi fulgera. Cunoştinţele sale geopolitice erau formidabile şi putea fi tot atât de neabătut ca un dictator. Lui Ioan Paul nu îi era teamă să înfrunte Curia, administraţia Vaticanului, sau pe longevivul său secretar de stat, Agostino Casaroli. Potrivit profilului, Ioan Paul era „foarte implicat în politică în urma experienţelor sale poloneze şi îi convenea statutul de actor pe scena lumii”.

Pentru Nahum Admoni un lucru era clar: legăturile strânse, reciproc avantajoase dintre CIA şi papă au jucat un rol crucial în faptul că Ioan Paul a acceptat până la urmă concepţia americanilor conform căreia atentatul împotriva sa fusese organizat de Kremlin.

Dar dacă acest punct de vedere putea fi demontat? Cum ar fi reacţionat papa? Oare acest lucru i-ar fi zdruncinat încrederea în CIA? L-ar fi făcut mai reticent faţă de toate serviciile secrete? Oare Mossadul ar fi reuşit, dacă ar fi putut demonstra că mâna criminală aparţinea altcuiva, să treacă în sfârşit de poarta de bronz a Palatului Papal. Iar dacă nu era acceptat ca sfătuitor lumesc secret cu drepturi depline al papalităţii, măcar s-ar fi dat crezare informaţiilor sale şi, în schimb, ar fi putut spera la o revizuire a atitudinii Sfântului Scaun faţă de Israel?

Şase luni mai târziu, prima întrebare a lui Admoni – dacă pusese altcineva la cale atentatul – a primit un răspuns favorabil spre satisfacţia acestuia.

Complotul fusese pregătit la Teheran, cu aprobarea deplină a ayatollahului Ruholla Khomeini. Uciderea papei trebuia să declanşeze *jih*adul, războiul sfânt, împotriva Occidentului şi a ceea ce Khomeini considera că sunt valorile sale decadente, susţinute de cea mai mare biserică creştină.

Într-un raport prezentat lui Admoni se spunea: „Khomeini rămâne exemplul clasic de fanatism religios. Şi-a arogat rolul de dumnezeu-călăuză a poporului său. Pentru a întreţine acest mit, va trebui să acţioneze într-o manieră tot mai periculoasă pentru Israel, Occident şi întreaga lume”.

Anticipând un eşec al lui Ağca, superiorii săi iranieni se asiguraseră că acesta avea să fie considerat un fanatic solitar. În acest scop, lăsaseră să răsufle amănunte privind trecutul său. Mehmet Ali Ağca se născuse în Yesiltepe, un sat izolat din estul Turciei, şi fusese crescut într-un cuib al ñindamentalismului islamic. La 19 ani, se alăturase Lupilor Cenuşii, o grupare teroristă proiraniană responsabilă de multe acte de violenţă într-o Turcie care aspira la democraţie. În februarie 1979, Ağca l-a omorât pe redactorul-şef al unui ziar din Istanbul renumit pentru vederile prooccidentale. După ce a fost arestat, Ağca a evadat din închisoare cu ajutorul Lupilor Cenuşii. În ziua

următoare, ziarul a primit o scrisoare înspăimântătoare privind vizita papei în Turcia, care trebuia să aibă loc trei zile mai târziu:

Imperialiştii occidentali, temându-se că Turcia şi naţiunile islamice surori pot deveni o forţă politică, militară şi economică în Orientul Mijlociu, îl trimit în Turcia, în acest moment delicat, pe Conducătorul Cruciadelor, Ioan-Paul, investit ca lider religios. Dacă această vizită nu va fi anulată, îl voi ucide pe Papa Conducătorul.

Admoni era convins că scrisoarea fusese compusă la Teheran: stilul şi conţinutul depăşeau cu mult capacitatea cvasianalfabetului Ağca. Analiştii Mossadului au căutat cu ajutorul calculatoarelor discursuri ale lui Khomeini şi au aflat că acesta îl mai numise în trecut pe Ioan Paul al II-lea „Conducător al Cruciadelor" şi „Papa Conducător".

Până la urmă, vizita suveranului pontif s-a desfăşurat fără incidente. Numele şi poza lui Ağca au fost introduse în sistemele informatice ale multor servicii secrete, dar nu şi în cel al Mossadului. Otto Kormek, un membru al serviciului secret austriac însărcinat să cerceteze atentatul împotriva papei, a considerat că „nu era nevoie să fie informat şi Mossadul. Israelul ar fi fost ultimul loc în care s-ar fi dus Ağca".

Investigaţia făcută de Mossad a scos la iveală faptul că, după ce a evadat din închisoare, Ağca a fost trimis în Iran, unde a stat câteva luni în diverse tabere de antrenament, fiind îndoctrinat. Pe baza informaţiilor furnizate de sursele pe care le avea în aceste tabere, Mossadul şi-a făcut o idee despre viaţa lui Ağca din acea perioadă.

Se scula înainte de răsăritul soarelui, cu ochii mici, iritaţi, înfundaţi în faţa sa prelungă, atent la ceilalţi recruţi care se trezeau. Primele raze de lumină făceau să se vadă afişele de pe pereţii barăcii lor: fotografii ale ayatollahului Khomeini şi lozinci revoluţionare, menite să le alimenteze fanteziile. Cântecele ce se auzeau în difuzoare întreţineau

atmosfera.

Îmbrăcat în vestă şi pantaloni scurţi, Ağca era un personaj neatrăgător: palme şi picioare mari, disproporţionate, piept scobit, umeri ososi, membre uscăţive. Primul lucru pe care îl făcea în fiecare dimineaţă, ca şi ceilalţi recruţi, era să-şi întindă covoraşul pentru rugăciune şi să se prosterneze de trei ori, atingând de fiecare dată cu fruntea pământul şi murmurând numele lui Allah, Stăpânul Lumii, Iertătorul şi Milostivul, Suveranul Suprem al Judecăţii de Apoi. După aceea, îi pomenea pe cei pe care-i ura, instructorul încurajându-l să-i scrie pe hârtie. Lista se lungise şi îi includea pe toţi imperialiştii, NATO şi ţările arabe care nu refuzaseră să mai livreze petrol Occidentului. Îi cerea în mod deosebit lui Allah să distrugă SUA, cea mai puternică naţiune de pe glob, şi poporul american, rugându-se să fie privaţi de modul lor de viaţă, de valorile şi obiceiurile lor, de însăşi raţiunea existenţei lor.

La sfârşit rămânea ura religioasă. Ea era cea mai virulentă, măcinându-l ca un cancer, devorându-i creierul. Considera celelalte credinţe o ameninţare la adresa propriei credinţe. Instructorii îl învăţaseră să reducă această ură la o imagine anume: un bărbat îmbrăcat în alb, care locuia într-un palat imens, departe, dincolo de munţi. De acolo, domnea ca un calif de odinioară, emiţând decrete şi ordine cărora îi se supuneau milioane de oameni. Acest bărbat îşi răspândea odiosul mesaj aşa cum o făcuseră predecesorii săi timp de peste nouăsprezece secole. Cu pompă şi fast, bucurându-se de mai multe titluri decât Allah, bărbatul era cunoscut drept Slujitor al Slujitorilor lui Dumnezeu, Patriarh al Apusului, Vicar al lui Cristos pe Pământ, Episcop al Romei, Suveran al Statului Vatican, Suveran Pontif, Sanctitatea Sa Papa Ioan Paul al II-lea.

Lui Mehmet Ali Ağca i se promise că, la momentul potrivit, i se va oferi şansa de a-l ucide pe papă. Instructorii i-au inoculat ideea potrivit căreia nu era o coincidenţă faptul că papa fusese ales exact în momentul

în care iubitul lor Khomeini eliberase Iranul de sub regimul şahului. „Necredinciosul de la Roma”, după cum fusese Ağca învăţat să-l numească, venise să distrugă revoluţia pe care ayatollahul o proclamase în numele Sfântului Coran.

Era un sâmbure de adevăr în această acuzaţie. Ioan Paul avea un discurs din ce în ce mai dur cu privire la islam şi la pericolele pe care credea că le antrena fundamentalismul islamic. Aflat în vizită la fabrica Olivetti de la Ivrea, în Italia, Ioan Paul îi uimise pe muncitori introducând în cuvântarea sa un pasaj improvizat:

Ceea ce îi învaţă Coranul pe oameni este agresivitatea; noi îi învăţăm pacea. Desigur, natura omului distorsionează întotdeauna mesajul religios. Dar chiar dacă oamenii pot fi duşi în rătăcire de vicii şi obiceiurile proaste, creştinismul aspiră la pace şi dragoste. Islamul este o religie care atacă. Dacă te apuci să propovăduieşti întregii comunităţi agresivitatea, sfârşeşti prin a încuraja părţile negative ale oamenilor. Iar asta ştiţi la ce duce: astfel de oameni ne vor ataca.

În ianuarie 1981, Ağca s-a dus în Libia. Iniţial, Mossadul a fost intrigat de această parte a călătoriei sale, până când un informator de la Tripoli a descoperit că un fost agent al CIA, Frank Terpil, un renegat, se afla şi el acolo în acel moment. Terpil fusese acuzat de o instanţă din Washington că a furnizat arme Libiei, că a participat, la Cairo, la o conspiraţie împotriva unuia dintre oponenţii lui Gaddafi, că a recrutat foşti piloţi militari americani pentru aviaţia libiană şi membri ai Beretelor Verzi care să se ocupe de taberele de antrenament ale teroriştilor. În Libia, acesta îi învăţa pe terorişti cum să nu fie detectaţi de agenţiile de securitate occidentale. Terpil se mutase apoi la Beirut, de unde dispăruse. Mossadul credea că, odată devenit inutil, fusese ucis.

Mossadul ştia că legătura dintre Ağca şi Terpil fusese aranjată de superiorii lui Ağca de la Teheran, informaţia respectivă fiind lăsată să ajungă la urechile celor din KGB

după atentatul împotriva papei pentru ca sovieticii să creadă că atacul fusese orchestrat de CIA. La fel ca Mossadul, KGB avea un departament eficient de război psihologic. Poveştile fantastice despre implicarea CIA au umplut paginile ziarelor şi spaţiul de emisie al televiziunilor. Pentru a tulbura apele şi mai tare, *mullah*-ii de la Teheran au aranjat ca, după plecarea sa din Libia în februarie 1981, Ağca să se ducă la Sofia şi să se întâlnească cu mai multe persoane care s-au dat drept membri ai serviciului secret bulgar. Nu a existat însă niciodată o dovadă convingătoare care să ateste acest lucru, înfuriat de încercările KGB de a-i discredita, reprezentanţii CIA au ripostat declarând că bulgarii îl manevraseră pe Ağca la cererea Kremlinului.

Din punctul de vedere al Mossadului, situaţia era perfectă pentru a pune în practică principiul *divide et impera*. Pe lângă faptul că era în măsură să discrediteze CIA în faţa Vaticanului, în cele din urmă, promovând ideea că versiunea sa cu privire la complot era cea corectă, Mossadul găsise o cale de a se face ascultat de papă. De aici avea să decurgă restul: ofiţerii săi puteau să beneficieze de acces la formidabila reţea de culegere a informaţiilor de care dispunea secretarul de stat, agenţii puteau colabora cu preoţii şi călugăriţele, iar, dacă era nevoie, îi puteau folosi şi, când s-ar fi ivit ocazia, dispozitivele electronice de ascultare ar fi putut fi implantate în acele locuri ale Vaticanului indicate de Zvi Zamir.

După ce Mossadul a pus cap la cap toate elementele odiseei lui Mehmet Ali Ağca, Nahum Admoni şi-a propus să găsească răspunsul care avea să transforme toate aceste lucruri în realitate. Din nou, soluţia a fost găsită cu ajutorul calculatorului. Unul dintre „spionii supravieţuitori” ai lui Rafi Eitan, un catolic care trăia la München, vorbise despre rolul extraordinar pe care Luigi Poggi îl juca la Vatican. Nahum Admoni a trimis după Eli şi i-a spus să-l contacteze pe Poggi.

Acum, la doi ani de la atentat, arhiepiscopul a stat toată noaptea cu Ioan Paul, explicându-i de-a fir a păr ce îi spusese Eli.

O lună mai târziu, la 23 decembrie 1983, la ora 4.30, cu aproape trei ore înainte ca luminile bradului de Crăciun din Piaţa San Pietro să se stingă, Papa a fost trezit de valetul său.

Dormitorul era surprinzător de mic, având încă pereţii acoperiţi cu tapetul pastel care îi plăcea predecesorului său. Podeaua de lemn, foarte bine lustruită, era parţial acoperită cu un covor ţesut de nişte călugăriţe poloneze. Pe perete, deasupra patului în care patru dintre predecesorii lui Ioan Paul îşi aşteptaseră sfârşitul, se afla un crucifix. Pe alt perete se afla o frumoasă icoană a Sfintei Fecioare. Ambele erau cadouri primite din Polonia. În afară de valetul personal, cei care l-au văzut la această oră – de obicei, unul dintre preoţii din administraţie care avea ştiri urgente – au fost uşuraţi să constate că Ioan Paul îşi recăpătase ceva din vigoarea şi vitalitatea de odinioară.

Ca întotdeauna, papa şi-a început ziua aşezându-se la rugăciune. După aceea, s-a bărbierit, a făcut duş şi s-a îmbrăcat cu hainele pe care i le pregătise valetul: o sutană albă, grea, din lână, cu o capă în jurul umerilor, cămaşă albă, ciorapi albi până la genunchi, pantofi maro şi bonetă albă. Era pregătit să meargă la închisoarea Rebibbia din Roma pentru a se întâlni cu Ağca.

Întâlnirea fusese aranjată la cererea papei, care o considera un „act de iertare”. În realitate, Ioan Paul voia să verifice dacă ceea ce spusese Mossadul era adevărat. A fost condus la închisoare de acelaşi şofer care se aflase la volanul papamobilului în Piaţa San Pietro în momentul atentatului. Însoţită de o escortă a poliţiei din Roma, limuzina a pornit în viteză spre nord-est, unde se găsea închisoarea. Într-o maşină, în spate, se afla un mic grup de jurnalişti (inclusiv autorul cărţii de faţă). Fuseseră invitaţi să asiste la momentul istoric în care papa şi asasinul său aveau să se afle faţă în faţă.

Două ore mai târziu, Ioan Paul a fost primit în zona de maximă securitate a închisorii Rebibbia. A mers singur pe coridor până la uşa deschisă a celulei T4, unde îl aştepta Ağca. Reporterii au aşteptat mai departe pe coridor. Alături de ei se aflau gardienii pregătiţi să se repeadă spre celula lui Ağca în cazul în care acesta ar fi făcut vreo mişcare dubioasă.

Când papa a întins mâna cu inelul, Ağca a vrut să i-o strângă, după care a ezitat, s-a aplecat şi a sărutat Inelul pescarului. Apoi a luat mâna papei şi şi-a dus-o repede la frunte.

— *Lei e Mehmet Ali Ağca*? Papa rosti întrebarea încet. I se spusese că Ağca a învăţat italiana în închisoare.

— *Şi*. Un zâmbet fugar însoţi acest cuvânt, de parcă Ağca se jena să-şi recunoască identitatea.

— *Ah*, *lei abita qui*? Ioan Paul aruncă o privire împrejur, interesat cu adevărat de locul în care atentatorul avea să-şi petreacă tot restul vieţii.

— *Şi*.

Ioan Paul se aşeză pe un scaun aflat chiar lângă uşă. Ağca se puse pe pat, împreunându-şi şi desfăcându-şi palmele.

— *Come şi sente7*. Felul în care papa îl întrebă pe Ağca cum se simte era aproape patern.

— *Bene*, *bene*. Deodată, Ağca începu să vorbească încet, precipitat, cu volubilitate, pornindu-se un şuvoi de cuvinte pe care numai papa le putea auzi.

Expresia lui Ioan Paul deveni din ce în ce mai gânditoare. Faţa sa era aproape de cea a lui Ağca, pe care o ascundea parţial vederii ziariştilor şi gardienilor.

Ağca îi şoptea papei în urechea stângă. Papa dădu aproape imperceptibil din cap. Ağca se opri, citindu-i-se pe chip nesiguranţa. Ioan Paul îi făcu semn, printr-o mişcare rapidă a mâinii drepte, că putea să continue. Cei doi stăteau atât de aproape, încât păreau să-şi atingă capetele. Buzele lui Ağca abia se mişcau. Pe figura papei se citea o expresie de durere. Închise ochii, de parcă asta l-ar fi

ajutat să se concentreze mai bine.

Deodată, Ağca se opri, neterminându-şi vorba. Ioan Paul nu îşi deschise ochii. Doar buzele i se mişcau; numai Ağca putea să audă ce spunea.

Ağca începu din nou să vorbească. După câteva minute, papa făcu un alt semn cu mâna. Ağca se opri. Ioan Paul îşi duse mâna stângă la frunte, de parcă ar fi vrut să-şi ascundă privirea de Ağca.

Apoi, îl strânse pe tânăr de braţul drept, ca şi cum ar fi vrut să-i mulţumească pentru ceea ce-i spusese. Discuţia a durat 21 de minute. Papa se ridică încet în picioare. Întinse mâna, încurajându-l pe Ağca să facă la fel. Cei doi se priviră în ochi. Papa puse capăt acestui moment de un dramatism aproape perfect băgând mâna într-un buzunar al sutanei şi scoţând o cutiuţă de carton cu însemnele papale. I-o dădu lui Ağca. Uimit, acesta întoarse cutia pe toate părţile.

Papa aşteptă zâmbind cu amabilitate. Ağca deschise cutia, înăuntru se afla un rozariu din argint şi sidef.

— *Ţi ringrazioy* îi mulţumi Ağca. *Ti ringrazio*.

— *Niente*. *Niente*, răspunse papa. După aceea, se aplecă şi vorbi iarăşi ca să audă numai Ağca.

Apoi, fără să mai scoată o vorbă, pontiful ieşi din celulă.

Mai târziu, un purtător de cuvânt al Vaticanului a spus: „Ali Ağca ştie nişte lucruri până la un anumit nivel. Mai sus de acest nivel, nu ştie nimic. Dacă a existat o conspiraţie, aceasta a fost opera unor profesionişti, iar profesioniştii nu lasă urme. Nimeni nu va afla niciodată nimic”.

Nu era prima dată când Vaticanul dezvăluia doar o parte a adevărului. Ağca confirmase ceea ce Mossadul îi spusese lui Luigi Poggi. Complotul împotriva papei fusese pus la cale la Teheran. Această informaţie avea să schimbe atitudinea lui Ioan Paul atât faţă de islam, cât şi faţă de Israel. Colaboratorilor le spunea din ce în ce mai des că apropiatul conflict mondial nu urma să aibă loc între Est şi

Vest, între SUA şi Rusia, ci între fundamentalismul islamic şi creştinism. În public, avea grijă să separe credinţa islamică de fundamentalismul islamic.

În Israel, analiştii Mossadului considerau noua atitudine a suveranului pontif un prim semn al faptului că dovezile prezentate lui Poggi fuseseră acceptate. Dar, cu toate că nu s-a făcut niciun pas pentru a invita Mossadul să contribuie la înţelegerea lumii de către papă, Ioan Paul era convins de utilitatea dialogului pe care Poggi îl avusese cu Eli. La Tel Aviv, Admoni i-a spus lui Eli să păstreze legătura cu Poggi. Aceştia au continuat să se întâlnească în diferite oraşe europene, uneori la ambasada Israelului, alteori la nunţiatură. În discuţiile lor abordau teme diverse, dar se concentrau aproape mereu pe două probleme: situaţia din Orientul Mijlociu şi vizita papei în Ţara Sfântă. Legat de acestea era efortul continuu al lui Ioan Paul de a găsi o patrie pentru OEP.

Poggi a arătat foarte clar că papa nutrea simpatie pentru Yasser Arafat, care îl fascina. Nu împărtăşea părerile unora ca Rafi Eitan, David Kimehe şi Un Saguy, conform cărora liderul OEP era, după cum spunea Eitan, un criminal nemilos şi „un măcelar al femeilor şi copiilor noştri, pe care l-aş ucide cu mâinile mele”.

Pentru suveranul pontif, crescut în mijlocul eroicei lupte a poporului polonez împotriva naziştilor, Arafat era un neajutorat, o figură charismatică capabilă în permanenţă să scape din repetatele atentate puse la cale de Mossad pentru a-l ucide. Poggi i-a povestit lui Eli că Arafat îi spusese odată cum a dobândit el un al şaselea simţ – „şi, într-o anumită măsură, un al şaptelea” – în timp ce se afla în pericol. „Un asemenea om merită să trăiască”, i-a spus Poggi lui Eli.

Aceste comentarii l-au ajutat pe Eli să-şi facă o imagine clară cu privire la mentalitatea papei. În acelaşi timp însă, Ioan Paul nu recunoştea numai de formă adevărul istoric conform căruia originile evreieşti ale creştinismului nu trebuiau uitate niciodată, iar

antisemitismul – atât de răspândit în iubita sa Polonie – trebuia eradicat.

În mai 1984, Poggi l-a invitat pe Eli la Vatican. Cei doi au discutat ore întregi în biroul arhiepiscopului din Palatul Papal. Nici până în ziua de azi nu se ştie ce au vorbit.

În Israel, era din nou scandal în comunitatea de informaţii. Cu o lună în urmă, la 12 aprilie, patru terorişti ai OEP furaseră un autobuz cu 35 de pasageri care se îndrepta spre Ashqelon, un oraş din sudul Israelului. Potrivit versiunii oficiale, agenţi ai Shin Bet au luat cu asalt autobuzul şi, în schimbul de focuri care a urmat, doi terorişti au fost ucişi, iar ceilalţi doi, care fuseseră răniţi, au murit în drum spre spital.

În articolele apărute în presă se spunea că aceştia au fost scoşi din autobuz fără a avea răni grave. De aici se deducea că au fost bătuţi atât de rău în ambulanţă de către agenţi ai Shin Beth, încât au murit amândoi. Deşi nu fusese implicat în mod direct, Mossadul a fost cel mai afectat de condamnarea internaţională a incidentului.

În acest context, Poggi i-a explicat lui Eli că papa nu putea stabili legături diplomatice cu Israelul. Până atunci, a răspuns Eli, nu se putea pune problema unei vizite a papei în Ţara Sfântă.

Totuşi cei doi au căzut de acord că, în procesul de apropiere între cele două părţi, această problemă nu era definitiv tranşată.

La 13 aprilie 1986, Ioan Paul a făcut ceea ce niciun suveran pontif nu mai făcuse. A intrat în Sinagoga din Roma de pe Lungotevere dei Cenci, unde l-a îmbrăţişat pe rabinul-şef al oraşului. Purtând fiecare însemnele propriei demnităţi, au mers alături, prin mulţimea tăcută, până la *tevay* platforma de unde se citeşte Tora.

Undeva, în spate, stătea Eli, care jucase şi el un rol în acest moment istoric. Cu toate acestea, Israelul nu obţinuse ceea ce-şi dorise, recunoaşterea sa de către papă.

Aceasta avea să vină abia în decembrie 1993, când,

în ciuda opoziţiei adepţilor liniei dure din Secretariatul de Stat, s-au stabilit legături diplomatice.

La vremea aceea, Nahum Admoni nu mai era director al Mossadului. Succesorul său, Shabtai Shavit, a continuat procesul delicat de apropiere a Mossadului de Vatican. O parte a acestuia a constat în a-i demonstra papei că atât Israelul, cât şi OEP erau în sfârşit interesate cu adevărat să ajungă la o înţelegere şi recunoşteau că fundamentalismul islamic reprezenta o ameninţare comună. Papa Ioan Paul al II-lea avea pe trup cicatricele care dovedeau acest lucru.

Între timp, Mossadul se ocupase de un continent în al cărui viitor Vaticanul îşi punea mari speranţe: Africa. De aici aştepta Sfântul Scaun să vadă apărând într-o zi primul papă de culoare. Tot aici însă, Mossadul îşi dovedise deja măiestria în arta obscură a aţâţării unui serviciu secret împotriva altuia cu scopul de a-şi asigura propria poziţie.

Capitolul 13 *Legături africane*

Situat la câteva străzi depărtare de vechiul Hotel Norfolk din Nairobi, Clubul Oasis era de mult locul preferat al oamenilor de afaceri din Kenya. Aici puteau bea toată seara în interiorul sumbru, ducând o barmaniţă într-una dintre camerele din spate după ce-i verificau certificatul medical actualizat care confirma faptul că nu avea nicio boală venerică.

Din 1964, clubul avea şi altfel de clienţi, chinezi în ţinută safari, ruşi cu înfăţişare aspră, bărbaţi care puteau proveni din orice ţară mediteraneană. Aceştia nu veneau acolo pentru berea rece sau pentru „cele mai fierbinţi fete din Africa”, cum anunţa clubul. Bărbaţii respectivi lucrau pentru serviciile secrete care se luptau să câştige teren în Africa Centrală, unde, cândva, numai MI6 opera în secret. Erau reprezentanţii Serviciului de Informaţii al Chinei (ŞIC), ai KGB şi ai Mossadului. Fiecare serviciu avea propriile priorităţi, concurându-se reciproc. Niciunul nu se pricepea mai bine să facă asta ca Mossadul.

Una peste alta, 12 *katsa* erau răspândiţi de-a lungul

ecuatorului, de la Dar es Salaam, la Oceanul Indian, până la Freetown, pe ţărmul Atlanticului. Deţinând un număr impresionant de paşapoarte false, aceşti agenţi tineri şi extrem de bine pregătiţi, în afara competenţelor obişnuite, dobândiseră noţiuni de bază din medicină şi chirurgie care le permiteau să supravieţuiască în savană, unde domneau leii şi leoparzii, precum şi triburile ostile.

Aventura africană a Mossadului a debutat la puţin timp după ce Castro a venit la putere în Cuba în 1959 şi a început să-şi exporte revoluţia. Primul succes l-a repurtat când adeptul său, John Okello, care îşi zicea „feldmareşar, a fost scos din junglă de un agent al lui Castro, a urmat un curs rapid despre luptele de gherilă la Havana şi a fost trimis apoi să pună stăpânire pe mica insulă Zanzibar, aflată în dreptul coastei răsăritene a Africii. Înălţimea şi greutatea lui – avea 140 kg – i-au îngrozit pe puţinii poliţişti ai insulei, care s-au predat. Armata dezorganizată a lui Okello şi-a impus cu brutalitate autoritatea asupra unei populaţii ale cărei singure arme erau uneltele primitive folosite la recoltarea mirodeniilor care făcuseră Zanzibarul cunoscut în toată lumea. Insula a devenit locul din care Castro plănuia să pătrundă pe continentul african. În portul Dar es Salaam trăia şi o populaţie de origine chineză, iar informaţiile transmise în ţară de aceasta au atras atenţia guvernului de la Beijing. Dându-şi seama că revoluţia care se înfiripa oferea Chinei posibilitatea de a dobândi o influenţă mai mare pe continent, ŞIC a hotărât să trimită în zonă oameni care să-i ajute pe revoluţionari.

Între timp, Castro a pus la cale o operaţiune de proporţii pentru a cubaniza mişcarea de eliberare a negrilor în plină ascensiune. Ţinta era portul Casablanca, de pe coasta apuseană a Africii. Aici ajungeau nave cubaneze încărcate cu arme care se întorceau la Havana pline cu viitori luptători de gherilă strânşi din toată Africa Centrală. În scurt timp, ŞIC avea să ajute la selectarea lor.

Ideea că mii de revoluţionari instruiţi şi bine înarmaţi urmau să se afle la numai câteva ore distanţă de teritoriul

lor îi alarma pe politicienii şi serviciile secrete ale Israelului. Provocarea acestei armate de gherilă care nu ameninţase în mod direct Israelul ar fi dus însă la o confruntare nedorită. În condiţiile în care erau deja ocupaţi cu teroriştii arabi, israelienii trebuiau să evite o acţiune directă împotriva revoluţionarilor negri. Meir Amit le-a cerut agenţilor săi din Africa să stea cu ochii pe ei, dar fără să se implice în mod activ.

Intrarea în scenă a celor de la KGB a schimbat însă toată situaţia. Sovieticii au venit cu o ofertă pe care viitorii revoluţionari nu au putut-o refuza: posibilitatea de a fi antrenaţi la Universitatea „Patrice Lumumba" din Moscova. Acolo aveau să înveţe, de la cei mai buni instructori ai KGB, tactici de gherilă şi cum să le folosească sub pretextul ajutorării celor deposedaţi, lipsiţi de putere şi de şanse din statele democratice. Pentru a-i convinge, cei din KGB i-au adus pe unii dintre cei mai buni absolvenţi de la „Patrice Lumumba": teroriştii arabi.

Meir Amit a trimis *kidon-i* în ajutorul agenţilor săi africani. Noile sale ordine erau să submineze cu orice chip legăturile dintre sovietici şi africani, precum şi dintre KGB şi ŞIC, să-i ucidă pe activiştii arabi ori de câte ori aveau ocazia şi să cultive relaţiile cu revoluţionarii africani promiţându-le că Israelul le va ajuta organizaţiile să nu se oprească la tacticile de gherilă şi să dobândească legitimitate politică. Israelul nu cerea în schimb decât să nu fie atacat de aceste mişcări.

Clubul Oasis devenise parte a luptei pentru inimile şi minţile revoluţionarilor africani. Noaptea aveau loc aici discuţii interminabile despre faptul că, fără publicitate, terorismul este o armă care trage numai cu gloanţe oarbe şi despre nevoia de a nu pierde niciodată din vedere scopul suprem: libertate şi independenţă. În atmosfera asfixiantă a clubului se puneau la cale planuri, se încheiau afaceri, erau identificate ţinte care urmau a fi executate sau distruse. Unele victime aveau să fie prinse în ambuscade pe vreun drum lăturalnic, altele, ucise în somn. Astăzi avea

să fie un agent KGB, mâine, un spion ŞIC. Fiecare parte dădea vina pe cealaltă pentru ceva ce făcuse de fapt Mossadul.

La Oasis, nopţile continuau să fie ca înainte: în jurul meselor de bambus se ţeseau noi planuri, în timp ce ploaia venea de pe dealuri şi bătea pe acoperişul de tablă. Nu mai era nevoie să se vorbească în şoaptă, dar vechile obiceiuri nu dispăreau niciodată.

Meir Amit îşi informase agenţii despre tot ce aflase în legătură cu ŞIC. Serviciul avea o tradiţie în spionaj veche de peste 2.500 de ani. Timp de secole, fusese folosit de împărat pentru a-şi spiona supuşii. Însă, odată cu venirea la putere a lui Mao şi, mai apoi, a lui Deng Xiaoping, activitatea de culegere a informaţiilor, asemenea multor altor lucruri, căpătase o direcţie nouă. ŞIC a început să-şi extindă reţelele dincolo de Pacific, în SUA, în Europa, Orientul Mijlociu şi, în cele din urmă, în Africa.

Aceste reţele nu erau folosite doar pentru a spiona: reprezentau rute importante pentru traficul de droguri şi spălarea banilor, în condiţiile în care aproape jumătate din producţia mondială de opiu provenea dintr-o zonă aflată în apropierea Republicii Populare Chineze, Triunghiul de Aur – Thailanda, Laos, Myanmar – ŞIC colabora cu bande ale crimei organizate chinezeşti pentru a introduce ilegal droguri în Occident. Dat fiind faptul că Hong Kong era cunoscut drept unul dintre cele mai mari centre de spălare a banilor, ŞIC dispunea de acoperirea perfectă necesară ascunderii profiturilor obţinute de China din traficul de droguri. Banii respectivi erau folosiţi la finanţarea operaţiunilor din Africa şi, din 1964, se aflau sub controlul directorului general al ŞIC, Qiao Shi. Acesta, un tip înalt, adus de spate, căruia îi plăceau coniacul franţuzesc şi trabucurile cubaneze, avea în subordine sute de spioni şi dispunea de un buget pentru mită şi şantaj care nu se putea compara decât cu cel al KGB. Lagărele de muncă din centrul Chinei erau pline de cei care îndrăzniseră să-l provoace pe Qiao. Profilul psihologic alcătuit de Mossad îl

descria ca pe un om care făcuse carieră datorită unor manevre abile, discrete.

Activităţile ŞIC din Africa se desfăşurau sub comanda locală a colonelului Kao Ling, figură legendară a serviciului, a cărui reputaţie se datora tacticilor subversive applicate în Nepal şi India. Avându-şi cartierul general în Zanzibar, Kao Ling avea un stil de viaţă opulent şi o mulţime de tinere africane ca amante.

Se deplasa în Africa Centrală ca un prădător, dispărând uneori cu săptămânile. De fiecare dată când venea la Nairobi, aveau loc adevărate orgii la Oasis. Fumul dulce al beţişoarelor parfumate se răspândea peste tot. Se serveau delicatese aduse direct din China. Prostituatele africane erau îmbrăcate în veşminte de mătase chinezească; în interior aveau loc focuri de artificii şi spectacole de cabaret aduse de la Hong Kong.

Luptătorii de gherilă care se întorceau din Cuba erau sărbătoriţi aici înainte să dispară în savana africană pentru a începe lupta. Unul dintre ei obişnuia să-i distreze pe ceilalţi bând un pahar cu sânge omenesc de la inamicii pe care îi ucisese.

Între timp, Kao Ling îşi extindea operaţiunile nu numai de-a latul Africii, ci şi spre nord, în Etiopia, Yemenul de Sud şi Egipt. Le dădea teroriştilor sume substanţiale pentru a lansa atacuri împotriva Israelului. ŞIC considera Israelul un pion în mâinile Washington-ului şi o ţintă legitimă pentru „luptătorii mei pentru libertate”, cum îi numea Kao Ling.

Meir Amit a hotărât că Mossadul trebuia să înfrunte direct ŞIC. Pentru început, a dejucat planurile chinezilor de a înlătura regimul prooccidental din Malawi. Apoi, a informat autorităţile kenyene despre amploarea prezenţei chinezeşti pe teritoriul ţării. Ulterior, guvernul de la Nairobi avea să-şi exprime mulţumirea acordând drept de survol avioanelor militare israeliene pentru a putea duce la îndeplinire misiunea de la Entebbe. Clubul Oasis a fost închis, iar patronii chinezi, trimişi acasă, deşi susţineau

sus şi tare că nu erau decât oameni de afaceri. Au avut noroc; câţiva agenţi ai ŞIC aveau să rămână pentru totdeauna în Africa, omorâţi de *katsa* şi abandonaţi în savană ca hrană pentru lei şi leoparzi.

Pe măsură ce chinezii încercau să riposteze în alte ţări africane, Mossadul devenea mai nemilos. *Kidon*-ii îi urmăreau pe agenţii ŞIC oriunde se stabileau. În Ghana, un agent al ŞIC a fost împuşcat când ieşea cu prietena de la discotecă. Altul a murit în

Mali din cauza unei bombe puse în maşina proprie; în Zanzibar, care era încă perla coroanei ŞIC, un incendiu a distrus un apartament în care locuiau angajaţi ai serviciului chinez. În timpul unei vizite, Kao Ling abia a scăpat cu viaţă când, din instinct, şi-a schimbat maşina în Brazzaville, Congo. Celălalt vehicul a explodat câteva minute mai târziu. În Zambia, un agent al ŞIC a fost legat de un copac şi lăsat pradă leilor.

Când Kwame Nkrumah, conducătorul prochinez al Ghanei, a făcut o vizită oficială la Beijing, Mossadul a pus la cale insurecţia care a dus la înlăturarea de la putere a lui Nkrumah şi la distrugerea infrastructurii ŞIC din ţară.

Timp de trei ani, Mossadul a dus un distrugător război de uzură împotriva ŞIC de-a lungul şi de-a latul Africii. Niciuna dintre tabere nu a arătat milă. Când membrii unei echipe de şoc a ŞIC au prins în ambuscadă un *katsa*, l-au aruncat la crocodili, l-au filmat dându-şi sufletul în apă şi au trimis filmul şefului unităţii locale a Mossadului. Acesta s-a răzbunat trăgând personal o rachetă în clădirea care îi adăpostea pe agenţii ŞIC. Trei chinezi au fost ucişi.

În cele din urmă, printr-un intermediar – preşedintele Mobutu al Zairului – ŞIC a înştiinţat Mossadul că nu mai voia să continue lupta; ambele tabere erau de fapt interesate să pună capăt influenţei sovietice de pe continent. Acest lucru se potrivea de minune cu politica Mossadului faţă de marile puteri, exprimată de Meir Amit prin cuvintele: „Dezbinându-le, vom ajuta Israelul să

supravieţuiască”.

În timp ce ŞIC şi Mossadul se aflaseră în conflict, KGB făcuse progrese în realizarea planurilor lui Castro de cubanizare a Africii. Şefii din KGB şi membrii Biroului Politic se întâlniseră la Kremlin şi căzuseră de acord ca URSS să finanţeze întreaga economie cubaneză. În virtutea acestui acord, o naţiune de 7 milioane de oameni s-a îndatorat până în gât faţă de URSS. în schimb, Castro a acceptat ideea că Africii i se potrivea comunismul sovietic, nu cel chinezesc. De asemenea, s-a învoit să primească 5.000 de consilieri care aveau să „înveţe” serviciul cubanez de securitate, DGI, cum să opereze „corect” în Africa.

KGB a început să colaboreze cu tovarăşii cubanezi pe tot cuprinsul Africii negre. În şase luni, fiecare act terorist din Africa ajunsese să fie controlat de sovietici. Din taberele create în Orientul Mijlociu pentru pregătirea teroriştilor, KGB îi ducea pe cei mai buni să lupte împotriva regimului de apartheid din Africa de Sud. În curând, teroriştii din Europa, America Latină şi Asia îşi valorificau experienţa în Angola, Mozambic şi alte ţări învecinate cu Africa de Sud.

„Atmosfera începea să se încingă de-a binelea la sud de ecuator”, spunea Meir Amit, care şi-a dat seama că era doar o chestiune de timp până când aceşti mercenari călîţi în luptă aveau să-şi îndrepte atenţia spre Israel. Oferta celor de la ŞIC de a lupta împreună împotriva unui inamic comun, KGB şi teroriştii săi, a fost primită cu recunoştinţă de directorul Mossadului. Chinezii au început să furnizeze informaţii despre mişcările arabilor din Africa şi din afara continentului. Unii dintre ei au fost ucişi prin metodele obişnuite ale Mossadului, punându-li-se bombe în maşini sau în camerele de hotel. Astfel, Mossadul a pus o bombă în vasul de toaletă din camera unui mercenar cazat la un hotel din Khartoum, care suferea de „diaree de Congo”, o formă deosebit de neplăcută de dizenterie. Jumătatea inferioară a trupului acestuia a fost spulberată de explozia

produsă în momentul în care acesta a tras apa.

Mossadul a respectat înţelegerea, anunţându-i pe cei de la ŞIC că Moscova plănuia să ofere un ajutor financiar substanţial uneia dintre cele mai sărace ţări din lume, Somalia. Beijingul a dublat numaidecât oferta. Apoi, Mossadul a dat o mână de ajutor Chinei în Sudan, unde Moscova îşi crease un cap de pod prin intermediul guvernului militar al preşedintelui Nimeiri. Când însă dictatorul a refuzat să devină complet dependent de sovietici.

KGB a pus la cale o lovitură de stat. Mossadul a anunţat ŞIC, care l-a informat pe Nimeiri. Acesta i-a expulzat pe toţi diplomaţii sovietici şi a suspendat planurile de ajutorare ale Blocului Sovietic.

După ce a învrăjbit cele două bastioane ale comunismului, timp în care, după cum avea să spună Meir Amit mai târziu, „ne-am făcut nevăzuţi în obscuritatea africană”, Mossadul şi-a îndreptat atenţia spre singurul serviciu secret din Africa pe care începuse să-l considere prieten, Biroul Securităţii Statului, BSS, braţul de temut al aparatului de securitate din Africa de Sud. BSS era egalul Mossadului în privinţa şantajelor, sabotajelor, falsificărilor, răpirilor, interogării prizonierilor, războiului psihologic şi asasinatelor. La fel ca Mossadul, BSS avea mână liberă în relaţiile cu adversarii. Cele două servicii au devenit în scurt timp partenere. Acţionând de multe ori în tandem, acestea se mişcau prin Africa unite de o „înţelegere” secretă între prim-ministrul Israelului, Golda Meir, şi regimul de la Pretoria.

Primul rezultat l-a constituit exportul minereului de uraniu la Dimona. „Marfa” era transportată cu aeronave comerciale ale El Al de la Johannesburg la Tel Aviv, fiind trecută în acte ca utilaj agricol. Oamenii de ştiinţă sud-africani au vizitat Dimona, fiind singurii străini care cunoşteau adevărata destinaţie a instalaţiilor de acolo. Când sud-africanii au testat o armă nucleară pe o insulă pustie din Oceanul Indian, specialiştii israelieni au fost

prezenţi pentru a urmări explozia. În 1972, Ezer Weizman, pe atunci înalt reprezentant al Ministerului israelian al Apărării, s-a întâlnit cu prim-ministrul P.W. Botha la Pretoria pentru a ratifica o nouă „înţelegere”. Dacă una dintre ţări era atacată şi avea nevoie de ajutor militar, cealaltă trebuia să i-l acorde. Israelul furniza armatei sud-africane cantităţi substanţiale de arme fabricate de americani, primind în schimb permisiunea de a-şi testa primele arme nucleare produse la Dimona în insula din Oceanul Indian.

La acea dată, Mossadul strânsese legăturile cu BSS. Nereuşind să-i dezveţe pe agenţii sud-africani de metodele brutale de interogare, instructorii Mossadului le-au prezentat câteva metode care dăduseră rezultate în Liban şi nu numai: privarea de somn, acoperirea capului cu o glugă, obligarea suspectului să stea lipit de un perete o perioadă lungă; presarea organelor genitale; diverse tehnici de tortură psihică, de la ameninţări până la simularea unei execuţii. *Katsa* însoţeau unităţi al BSS în misiuni de sabotaj în ţările africane învecinate. *Kidon*-ii le arătau sud-africanilor cum să ucidă fără a lăsa urme. Când Mossadul s-a oferit să-i localizeze pe liderii Congresului Naţional African (CNA), care trăiau în exil în Marea Britanie şi Europa, pentru ca BSS să-i omoare, acesta a acceptat bucuros oferta. În cele din urmă, guvernul de la Pretoria a respins propunerea de teamă să nu piardă susţinerea politicienilor conservatori de la Londra.

Atât Mossadul, cât şi BSS erau obsedate de ideea că Africa aluneca spre stânga, îndreptându-se spre o revoluţie care avea să cuprindă în cele din urmă ambele ţări. Pentru a preveni acest lucru, orice metodă era permisă. Alimentându-şi reciproc temerile, ambele servicii se arătau necruţătoare, împărtăşind o concepţie care se perpetua de la sine, conform căreia numai ele ştiau cum să se descurce cu inamicul. împreună, BSS şi Mossadul au devenit cele mai temute servicii secrete străine din Africa.

Această alianţă nu era văzută cu ochi buni la

Washington. CIA se temea că îi va afecta propriile eforturi de a ţine sub control continentul negru. La începuturile anilor 1960, odată cu decolonizarea Africii, agenţia a devenit brusc interesată de continent, având loc o creştere semnificativă a activităţilor ei clandestine. S-a format un departament african, iar, în 1963, s-au creat birouri ale CIA în toate ţările africane.

Unul dintre primii care au lucrat în Africa a fost Bill Buckley, care avea să fie răpit şi ucis ulterior de terorişti ai Hezbollah în Beirut. Buckley avea să-şi amintească cu puţin timp înainte de prinderea sa: „Erau vremuri cu adevărat extraordinare în Africa, toată lumea făcea tot felul de manevre pentru a-şi crea o situaţie.

Noi am ajuns târziu la petrecere, iar Mossadul ne privea ca pe nişte musafiri nepoftiţi”.

La Washington, Departamentul de Stat a făcut eforturi discrete, dar hotărâte pentru a reduce influenţa israeliană în Africa. A lăsat să se scurgă în spaţiul public informaţii cu privire la faptul că mai multe sute de evrei din Africa de Sud s-au dus să ajute Israelul în Criza Canalului Suez. 20 de ţări africane au rupt relaţiile diplomatice cu Ierusalimul. Printre acestea se număra şi Nigeria. Ruptura ar fi putut avea efecte grave pentru Israel: Nigeria asigura peste 60% din necesarul de petrol al ţării, primind în schimb armele pe care SUA le furnizaseră iniţial Israelului. În ciuda rupturii diplomatice, prim-ministrul Yitzhak Shamir a acceptat să furnizeze în continuare arme Nigeriei în schimbul petrolului. Pentru Buckley a fost un „excelent exemplu de pragmatism politic”. Un altul a fost felul în care Mossadul a început să îl susţină pe vechiul său partener, BSS. în 1982, în urma invaziei israeliene din Liban, Mossadul a găsit o mulţime de documente care dezvăluiau existenţa unor legături strânse între OEP şi CNA, vechea pacoste a BSS. Materialele incriminatoare au fost transmise biroului în cauză, care a putut astfel să aresteze şi să tortureze sute de membri ai CNA.

Anii 1980 au fost vremuri fericite pentru marea aventură africană a Mossadului. Pe lângă faptul că i-a învrăjbit pe chinezi şi pe sovietici, israelienii au pus beţe în roate CIA, MI6 şi altor servicii secrete care acţionau pe continent. Dacă unul dintre acestea îi ameninţa poziţia, Mossadul îi dezvăluia activităţile. În Kenya, a fost dat în vileag un agent al MI6. În Zair, a fost distrusă o reţea franceză. În Tanzania, a fost anulată o operaţiune secretă a germanilor după ce aceasta a fost descoperită de un ziarist local care a primit de la Mossad o informaţie confidenţială.

Când liderul terorist Abu Nidal – care pusese la cale asasinarea ambasadorului Israelului în Marea Britanie, Shlomo Argov, la 3 iunie 1982, în faţa Hotelului Dorchester din Londra – a cerut azil în Sudan, Mossadul a promis autorităţilor că Israelul le va da un milion de dolari pentru capturarea sa, viu sau mort. În cele din urmă, Nidal a fugit la Bagdad.

În mai multe ţări, Mossadul a exploatat nou-descoperitul naţionalism african. Printre agenţii care au activat în aceste ţări s-a numărat şi Yaakov Cohen, care avea să-şi amintească: „Le-am furnizat informaţiile de care aveau nevoie pentru a rămâne în avangarda opoziţiei. În ţări ca Nigeria, rivalitatea dintre triburi a dus la izbucnirea unui război civil. Politica noastră era să colaborăm cu oricine voia să colaboreze cu noi. Astfel ştiam tot ce mişca în ţara respectivă. Cea mai mică schimbare de atitudine care putea afecta Israelul era imediat raportată”.

Înainte să meargă în Africa, Cohen se remarcase în misiuni desfăşurate sub acoperire în Egipt şi în alte părţi. Pentru a nu da de bănuit, Mossadul a pus un specialist în chirurgie plastică să-i schimbe cea mai notabilă dintre trăsăturile sale etnice, forma nasului. Când a ieşit din spital, nici măcar soţia nu l-a recunoscut pe Cohen.

La 1 ianuarie 1984, rezumatul informativ pe care îl primea zilnic Nahum Admoni cuprindea informaţii despre o lovitură de stat în Nigeria. O camarilă militară condusă de generalul-maior Muhammad Buhari pusese mâna pe

putere. Primul lucru pe care a vrut să-l ştie prim-ministrul Shamir a fost ce efecte putea să aibă acest lucru asupra aprovizionării cu petrol a Israelului. Nimeni nu ştia. Toată ziua, israelienii au încercat în zadar să ia legătura cu noul regim.

În a doua zi de la preluarea puterii, Buhari a întocmit o listă cu foşti membri ai guvernului acuzaţi de diverse infracţiuni. Primul era Umăru Dikko, fostul ministru al transporturilor, acuzat că ar fi delapidat câteva milioane de dolari obţinute din vânzarea petrolului. Dikko fugise din ţară şi dispăruse, în ciuda eforturilor susţinute făcute pentru a-l găsi.

Admoni a văzut în asta o şansă. Călătorind cu un paşaport canadian – un alt document preferat de Mossad pentru misiunile sub acoperire – acesta s-a dus în capitala nigeriană, Lagos. Buhari l-a primit noaptea târziu. Generalul a ascultat propunerea lui Admoni, care era pe deplin susţinută de Rabin. În schimbul garanţiei că alimentarea cu petrol nu avea să fie întreruptă, Mossadul se oferea să-l găsească pe Dikko şi să-l predea Nigeriei. Buhari a pus o întrebare: putea Mossadul să localizeze şi banii furaţi de Dikko? Admoni a spus că banii erau depuşi mai mult ca sigur în conturi elveţiene pe care era practic imposibil să le găsească fără ajutorul lui Dikko. Buhari zâmbi pentru prima oară. După ce Dikko era adus înapoi în Nigeria, nu ar fi fost nicio problemă să-l facă să vorbească. Buhari a mai pus o ultimă întrebare: ar fi acceptat Mossadul să coopereze cu serviciul nigerian de securitate şi, după capturarea lui Dikko, să nu-şi asume meritul prinderii lui? Admoni a acceptat. Mossadul nu avea lauri de câştigat de pe urma unei operaţiuni ce părea destul de simplă.

Rafi Eitan şi-a mobilizat „spionii-supravieţuitori” din întreaga Europă. Agenţi *katsa* au fost trimişi să facă cercetări din Spania până în Suedia. Au fost alertaţi *sayanim*-i din 12 ţări: doctorilor li s-a spus să fie atenţi în cazul în care Dikko avea nevoie de asistenţă medicală sau

apela la un specialist în chirurgie plastică pentru a-şi schimba înfăţişarea; portarii hotelurilor din St. Moritz şi Monte Carlo, unde obişnuia să stea Dikko, trebuiau să fie şi ei cu ochii în patru. Angajaţii firmelor de închiriat maşini de la Madrid şi până la München au fost instruiţi să raporteze dacă acesta închiria vreo maşină; lucrătorilor de la agenţiile de voiaj li s-a cerut să telefoneze în caz că Dikko şi-ar fi cumpărat bilet de avion. Colaboratorilor care lucrau la companiile de cărţi de credit li s-a cerut să urmărească dacă le folosea pe ale lui. Chelnerii au memorat descrierea lui Dikko, croitorii, dimensiunile, iar fabricanţii de cămăşi, măsura gulerului. Cizmarii de la Roma şi până la Paris au primit informaţii că Dikko purta numărul 40 la pantofii făcuţi pe comandă. La Londra, lui Robert Maxwell i s-a cerut să întrebe cunoştinţele sus-puse pe care le avea printre diplomaţii africani dacă ştiau ceva de Dikko. Nimeni nu a dat niciun răspuns.

Cu toate acestea, Admoni şi-a spus că Dikko se ascundea la Londra – oraşul devenise un refugiu pentru oponenţii noului regim – aşa încât şi-a trimis cei mai buni oameni aici. Cu ei au venit şi agenţi ai securităţii nigeriene, conduşi de maiorul Muhammad Yusufu. Aceştia au închiriat un apartament pe Cromwell Road. Agenţii *katsa* au ales hoteluri în care erau cazaţi turişti africani.

Lucrând separat, cele două grupuri s-au infiltrat în marea comunitate nigeriană de la Londra. Oamenii lui Yusufu se prefăceau a fi refugiaţi, iar *katsa*, simpatizanţi ai africanilor negri care voiau să înlăture regimul de la Pretoria. Treptat, căutările s-au redus la partea vestică a Londrei, la zona dimprejurul Hyde Park, unde trăiau în exil mulţi nigerieni bogaţi. Au început să verifice registrele electorale pe care le putea consulta oricine la primăriile din zonă. De fiecare dată, niciun rezultat.

Apoi, la şapte luni după ce fugise din Lagos, Dikko şi-a făcut apariţia. La 30 iunie 1984, un *katsa* care mergea cu maşina pe Queensway, o arteră aglomerată care dădea în Bayswater Road, a văzut un bărbat care se potrivea

descrierii lui Umăru Dikko. Arăta mai bătrân şi mai slab, însă faţa latră şi ochii negri, care nu au privit cu atenţie maşina agentului, nu au lăsat loc de îndoială.

Găsind un loc de parcare, agentul l-a urmărit pe Dikko pe jos, până la o casă din apropiere de Dorchester Terrace. Admoni a fost informat imediat. Acesta a cerut ca, deocamdată, locuinţa respectivă să fie supravegheată în permanenţă. În primele trei zile ale lui iulie 1984, doi agenţi l-au filat încontinuu pe Dikko. Între timp, nigerienii şi-au folosit ambasada ca bază pentru a pregăti o operaţiune de răpire după modelul celei puse la cale în cazul lui Adolf Eichmann.

În mod excepţional, un rol-cheie a fost atribuit unui nespecialist, un apreciat doctor, Levi-Arie Shapiro, anestezist şi director al compartimentului de terapie intensivă de la Spitalul Hasharon din Tel Aviv. Fusese recrutat de Alexander Barak, un *katsa* care făcuse apel la patriotismul doctorului. Acesta a acceptat să meargă la Londra şi să cheltuiască mia de dolari pe care i-o dăduse Barak pentru a cumpăra anestezice şi un tub traheal. La Londra avea să primească mai multe instrucţiuni. Shapiro n-a vrut să primească bani pentru serviciile sale, spunând că era mândru să servească Israelul. Un alt *katsa*, Felix Abithol, sosise la Londra la 2 iulie cu o cursă aeriană de la Amsterdam. S-a cazat la Hotelul Russell Square. Primul ordin pe care i l-a dat şefului echipei nigeriene a fost să închirieze o furgonetă. Unul dintre oamenii lui Yusufu a ales o maşină de un galben ţipător. Este posibil ca acesta să fi fost momentul în care planul a început să se destrame.

În seara zilei de 3 iulie, un avion de marfa Boeing 707 al Nigerian Airways a aterizat pe Aeroportul Stanstead, la 45 km nord-est de Londra. Venise gol de la Lagos. Pilotul a informat autorităţile aeroportuare că a venit să ia nişte saci diplomatici de la ambasada din Londra. În afara echipajului, în avion mai erau câţiva membri ai securităţii nigeriene care s-au identificat ca

atare, spunând că ei trebuiau să protejeze sacii. Prezenţa lor a fost raportată Brigăzii Speciale a Scotland Yard. În ultima lună, mai multe persoane afirmaseră că regimul militar din Nigeria îi ameninţa pe exilaţii de la Londra. Agenţilor de la securitate li s-a spus să părăsească aeroportul. În afara unor vizite la cafeneaua din aeroport, eu au rămas la bordul aeronavei.

A doua zi dimineaţă, furgonetă galbenă a ieşit dintr-un garaj pe care unul dintre nigerieni îl închiriase în Notting Hill Gate. La volan era Yusufu. În spate, dr. Shapiro, ghemuit lângă o ladă. Lângă el erau înghesuiţi Barak şi Abithol. La prânz, la aeroport, căpitanul aeronavei a anunţat că avea să decoleze spre Lagos la ora 15. În acte se specifica faptul că încărcătura era compusă din două lăzi cu „documente” pentru Ministerul Afacerilor Externe de la Lagos. Ambele lăzi beneficiau de imunitate diplomatică potrivit actelor întocmite.

Cu puţin înainte de amiază, furgoneta a parcat în faţa casei din Dorchester Terrace. După puţină vreme, Umăru Dikko a ieşit să ia masa cu un prieten la un restaurant din apropiere. Secretara sa particulară, Elizabeth Hayes, se uita pe fereastră. Când femeia şi-a întors privirea, uşa din spate a furgonetei s-a deschis brusc şi „doi bărbaţi de culoare l-au înşfăcat pe dl Dikko, băgându-l cu forţa în maşină. Abia a apucat să scoată un ţipăt, că bărbaţii au şi urcat după el în furgonetă, care a demarat în viteză”.

Revenindu-şi din şoc, secretara a sunat la numărul de urgenţă. După câteva minute, poliţia era la locul faptei, urmată de comandantul William Hucklesby de la echipa antitero a Scotland Yard. Acesta bănuia ce se întâmplase. Au fost alertate toate porturile şi aeroporturile. Pentru Hucklesby, situaţia prezenta anumite dificultăţi. Dacă Dikko fusese răpit de regimul nigerian, puteau apărea probleme politice complicate. Au fost alertate Foreign Office şi Downing Street. Hucklesby a primit ordin să acţioneze cum credea de cuviinţă.

Cu puţin înainte de ora 15, furgoneta a ajuns la

terminalul de mărfuri al Aeroportului Stanstead. Yusufu le-a arătat un paşaport diplomatic nigerian funcţionarilor vamali care priveau cum cele două lăzi erau urcate la bordul aeronavei. Unul dintre funcţionari, Charles Morrow, avea să-şi amintească: „Era ceva în neregulă cu unul dintre containere. Apoi am auzit nişte sunete ieşind dintr-unul. Mi-am zis: la naiba! Cu imunitate diplomatică sau fără, trebuia să văd ce era înăuntru”.

Lăzile au fost coborâte din avion şi duse într-un hangar în ciuda protestelor vehemente ale lui Yusufu, care susţinea că aveau imunitate diplomatică. În prima ladă a fost descoperit Umăru Dikko, legat şi anesteziat. Lângă el era dr. Shapiro, cu o seringă în mână, gata să-i mărească doza de anestezic. Dikko avea băgat pe gât un tub traheal în aşa fel încât să nu se înece cu propria vomă. În celălalt container stăteau înghesuiţi Barak şi Abithol.

La proces, ambii agenţi au susţinut cu îndârjire că erau mercenari care acţionau în numele unui grup de oameni de afaceri nigerieni ce voiau ca Dikko să fie adus în faţa instanţei. A fost angajat să-i apere unul dintre cei mai buni şi mai scumpi avocaţi din Marea Britanie, George Carmen. În pledoaria finală, acesta a spus: „Poate că cea mai plauzibilă explicaţie este aceea că serviciul secret israelian nu a fost niciodată străin de întreaga operaţiune”.

Acuzarea nu a prezentat nicio dovadă că Mossadul ar fi fost implicat. Această misiune i-a revenit judecătorului, care a spus în cuvântul de încheiere: „Degetul acuzator arată aproape cu certitudine spre Mossad”.

Barak a fost condamnat la 14 ani de închisoare, iar doctorul Shapiro şi Abithol, la 10 ani fiecare. Yusufu a primit 12 ani. Toţi au fost eliberaţi ulterior pentru bună purtare şi deportaţi în mod discret în Israel. Aşa cum se întâmplase şi cu alţii care serviseră bine Mossadul, serviciul s-a asigurat ca aceştia să nu ajungă în centrul atenţiei pentru a nu trebui să răspundă la întrebări incomode. De exemplu, dr. Shapiro, care încălcase în mod flagrant jurământul lui Hipocrat, mai practica medicina şi

pentru cine?

MI5 i-a spus lui Nahum Admoni că, dacă mai călca strâmb, Mossadul avea să fie tratat ca un serviciu ostil. În acel moment însă, şeful Mossadului plănuia o altă operaţiune menită să-i reamintească Marii Britanii cine erau adevăraţii duşmani şi, în acelaşi timp, să câştige simpatie pentru Israel.

Capitolul 14 *Bomba cameristei* într-o dimineaţă senină de februarie a anului 1986, două avioane de vânătoare ale aviaţiei israeliene au coborât în picaj spre un avion libian Lear jet care zbura de la Tripoli la Damasc. Aparatul civil se afla în spaţiul aerian internaţional, la 10.000 m deasupra Mediteranei, pe punctul să intre în spaţiul aerian al Siriei. La bord se aflau delegaţi care se întorceau de la o conferinţă a unor grupări palestiniene şi a altor grupări radicale pe care Gaddafi le chemase pentru a discuta despre noile măsuri care trebuiau luate în vederea împlinirii dorinţei obsesive a liderului libian de a vedea Israelul şters de pe faţa pământului.

La vederea avioanelor militare care zburau de o parte şi de alta a aparatului civil, cei 14 pasageri ai acestuia au avut de ce să intre în panică. Cu patru luni înainte, în ziua de marţi, 1 octombrie 1985, câteva avioane F-15 israeliene bombardaseră sediul Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei de la sud-est de Tunis, făcând o călătorie dus. -întors de circa 4.500 km, ceea ce a presupus realimentarea lor în zbor cu combustibil şi desfăşurarea acelui gen de activităţi de spionaj care le-a dat mereu fiori celor din lumea arabă.

Raidul respectiv a fost un răspuns direct la uciderea cu câteva zile înainte, de către un trăgător al OEP, a trei turişti israelieni de vârstă mijlocie, care făceau plajă pe iahtul propriu în portul cipriot Larnaca. Fuseseră omorâţi chiar în ziua de Yom Kippur şi multor israelieni asasinatul le amintise de războiul din Ziua Ispăşirii[20], când întreaga ţară fusese luată prin surprindere la fel ca turiştii.

20 Traducerea în româneşte a cuvintelor Yom Kippur.

Deşi îndураseră aproape patru decenii de terorism, crimele le-au provocat israelienilor groază şi teamă: turiştii fuseseră ţinuţi o vreme ostatici la bord şi lăsaţi să-şi scrie ultimele gânduri înainte de a fi ucişi. Prima a fost omorâtă femeia, împuşcată mortal în stomac. Cei doi bărbaţi care o însoţeau au fost obligaţi să o arunce peste bord. Apoi, unul după altul, au fost împuşcaţi de aproape, în ceafă.

În războiul de propagandă neagră care constituia de multă vreme o caracteristică a conflictului dintre serviciile de informaţii ale OEP şi Israelului, prima a afirmat că cele trei victime erau agenţi ai Mossadului aflaţi în misiune. OEP a prezentat atât de bine povestea, încât mai multe ziare europene au spus că femeia era unul dintre agenţii prinşi în afacerea Lillehammer din 1973. Femeia respectivă era încă în viaţă şi nu mai lucra de mult pentru Mossad.

Din acel moment, presa arabă a fost plină de avertismente teribile cu privire la răzbunarea Israelului. Multe poveşti erau opera Departamentului de război psihologic al Mossadului, care dorea să calce şi mai mult pe nervi milioanele de arabi.

Pasagerii aparatului Learjet, care, cu numai câteva ore înainte, pledaseră pentru distrugerea Israelului la conferinţa libiană, au văzut expresia hotărâtă de pe chipurile duşmanilor, care îi priveau cu atenţie. Unul dintre avioanele de vânătoare s-a balansat uşor în stânga şi în dreapta – era semnalul universal pentru „urmează-mă”, recunoscut de orice pilot. Pentru a fi mai convingător, israelianul a arătat cu mâna înainte şi apoi în jos, spre Galileea. Femeile de la bord au început să se tânguie; unii bărbaţi au început să se roage. Alţii aşteptau într-o atitudine fatalistă. Toţi ştiau că aşa ceva se putea întâmpla oricând; blestemaţii de necredincioşi erau în stare să-i ajungă şi să-i înhaţe din zbor.

Unul dintre avioanele israeliene a tras o scurtă rafală de avertizare, atrăgându-i atenţia comandantului aeronavei Learjet să nu se gândească să ceară sprijin prin

radio aviaţiei siriene, care îi putea veni în ajutor în câteva minute. Frica pasagerilor crescu. Aveau oare să împărtăşească soarta unuia dintre adevăraţii eroi ai lumii arabe?

Cu numai o lună înaintea raidului aerian de la Tunis, o ambarcaţiune israeliană de patrulare cu agenţi ai Mossadului la bord oprise un mic vas numit Opportunity, care făcea curse regulate între Beirut şi Larnaca. Din cală a fost scos Faisal Abu Sharah, un terorist cu mâinile pătate de sânge. Acesta a fost luat la bordul navei de patrulare şi dus în Israel, unde a fost supus unui interogatoriu brutal, urmat de un proces rapid şi de o condamnare la mulţi ani de închisoare. Viteza şi temeritatea operaţiunii au amplificat şi mai mult imaginea de invincibilitate pe care Israelul o prezenta lumii arabe.

Asemenea incidente nu erau neobişnuite. Conlucrând cu mica, dar bine antrenata marină militară a Israelului, Mossadul a interceptat de atunci câteva ambarcaţiuni şi a arestat pasageri suspectaţi de activităţi teroriste. Însă nu numai coasta mediteraneană a Israelului trebuia păzită, ci şi Marea Roşie, mereu vulnerabilă. Un agent al Mossadului din Yemen a stat la originea unei operaţiuni prin care a fost dejucat un plan al OEP de a trimite un vas de pescuit în Marea Roşie, în staţiunea israeliană Elat, şi de a detona explozibilul aflat la bordul acestuia în apropierea ţărmului pe care se înşirau hotelurile. O canonieră israeliană a interceptat vasul de pescuit şi-a prins pe cei doi terorişti sinucigaşi înainte ca aceştia să-l arunce în aer.

În timp ce aparatul Learjet cobora spre nordul Israelului, pasagerii se temeau că era vorba despre o altă răzbunare pentru ceea ce se întâmplase cu numai câteva luni înainte, la 2 octombrie 1985, când un alt erou al lor, Abu al-Abbas, a sechestrat un vas italian de croazieră, Achille Lauro, în ceea ce avea să devină cel mai spectaculos act de piraterie din istorie. Al-Abbas l-a omorât pe unul dintre pasageri, Leon Klinghoffer, un evreu american paralizat, aruncându-l în mare.

Crima a dat naştere unui incident diplomatic în care au fost implicate Israel, SUA, Egipt, Italia, Siria, Cipru, Tunisia şi OEP; timp de câteva zile, criza a cuprins Mediterana, făcând publicitate răpitorilor şi revelând egoismul care, în Orientul Mijlociu, guverna atitudinea faţă de terorism. Răpirea unui vas de croazieră care aducea Israelului turiştii şi valua forte atât de necesare, urmată de uciderea unui pasager, a provocat un val de indecizie. Crima se produsese teoretic pe pământ italian, la bordul navei Achille Lauro, care era înregistrată la Genova. Italia era însă foarte vulnerabilă la terorism şi dorea ca incidentul să se sfârşească fără vâlvă. SUA voiau dreptate pentru cetăţeanul american ucis. În toată ţara au apărut autocolante pe care scria: „Decât să vă înfuriaţi, mai bine reglaţi conturile”. În cele din urmă, după ce au ţinut prima pagină a ziarelor vreme de câteva zile, răpitorii s-au predat autorităţilor egiptene, care i-au lăsat apoi să părăsească ţara spre furia Israelului.

Mai mulţi pasageri ai Learjet-ului s-au întrebat dacă nu cumva aveau să fie ţinuţi, drept răzbunare, într-o închisoare israeliană. Cu avioanele de vânătoare zburând în continuare aproape aripă lângă aripă, aeronava a aterizat pe un aerodrom din nordul Galileei. Echipa de anchetatori a Aman-ului, serviciul de informaţii militare, care aştepta acolo, ştia de la Mossad că la bord se aflau doi dintre cei mai căutaţi terorişti din lume, renumitul Abu Nidal şi la fel de faimosul Ahmed Jibril. În locul acestora, anchetatorii au pus întrebări unor arabi teribil de înfricoşaţi, ale căror nume nu figurau în baza de date computerizată a Israelului. Aparatul Lear jet a fost lăsat să plece cu toţi pasagerii la bord.

Israelul a susţinut cu tărie că perspectiva prinderii unor terorişti a fost singurul motiv pentru care aeronava respectivă fusese interceptată. În interiorul Mossadului însă, persista ideea că nu trebuia pierdută nicio ocazie de a-i înspăimânta şi de a-i panica pe arabi. Anchetatorii Aman-ului fuseseră oarecum mulţumiţi de faptul că

pasagerii aveau să contribuie la întărirea imaginii unui Israel atotputernic.

Şeful Aman-ului, Ehud Barak, a considerat că operaţiunea nu fusese decât un alt exemplu de acţiune intempestivă a Mossadului şi nu i-a ascuns lui Nahum Admoni părerea sa.

Neputând suferi greşelile sau reproşurile, şeful Mossadului a început să plănuiască o operaţiune care avea să pună capăt atât batjocurii la adresa Mossadului făcute de posturile de radio arabe, care îl acuzau că a forţat un avion civil neînarmat să aterizeze, cât şi comentariilor răutăcioase ale membrilor comunităţii israeliane de informaţii potrivit cărora serviciul comandat de el trebuia să fie foarte sigur data viitoare, pentru a nu-i face de râs pe toţi.

Aşa a început o operaţiune care, printre altele, avea să distrugă viaţa unei cameriste irlandeze însărcinate şi să-l trimită pe iubitul arab al acesteia la închisoare, pentru a executa cea mai lungă pedeapsă dată vreodată de un tribunal britanic. O operaţiune care avea să-i bage pe cancelarul german Helmut Kohl şi pe premierul francez Jacques Chirac într-o mare încurcătură; care avea să reveleze încă o dată priceperea de a manipula a lui Robert Maxwell, să ducă la excluderea Siriei de la masa tratativelor şi să oblige toate acele posturi de radio arabe care îşi bătuseră joc de Mossad să schimbe tonul.

Ca în toate operaţiunile, au existat momente de mare tensiune şi perioade de aşteptare. Operaţiunea a avut partea ei de disperare, furie folositoare şi trădare. Pentru oameni ca Nahum Admoni însă, asemenea comploturi erau însăşi esenţa vieţii. Îşi punea tot timpul aceleaşi întrebări. Avea sorţi de izbândă? O să creadă lumea că a fost într-adevăr aşa? Şi, bineînţeles, adevărul avea să rămână veşnic necunoscut?

Mai exact, Mossadul apelase pentru această operaţiune la doi oameni cu abilităţi foarte diferite. Unul era un *katsa* care activase în Marea Britanie sub

pseudonimul Tov Levy. Celălalt era un informator palestinian cu numele de cod Abu. Palestinianul fusese recrutat după ce Mossadul îl prinsese furând dintr-un fond al OEP pe care îl administra într-un sat de la graniţa Israelului cu Iordania. Mizând pe teama acestuia că infracţiunea putea ajunge la cunoştinţa capului satului în urma unui telefon anonim, ceea ce i-ar fi adus moartea, Mossadul l-a obligat pe Abu să plece la Londra. I s-au dat documente false conform cărora era un om de afaceri, precum şi bani pe măsura noului său rol de mare cheltuitor. Tov Levy a fost însărcinat să-l ţină sub control.

Abu se potrivea din toate punctele de vedere definiţiei clasice a agentului date de Uzi Mahnaimi, fost membru al comunităţii israeliene de informaţii:

Petreci ore, chiar zile întregi cu el; îl înveţi tot ce trebuie să ştie, îl însoţeşti la cursuri, îl ajuţi, interacţionezi cu el, te uiţi la fotografiile lui de familie, ştii ce vârstă au copiii lui. Agentul nu este însă om; nu trebuie să-l consideri niciodată astfel. Agentul este numai o armă, un mijloc folosit în vederea atingerii unui scop, ca un Kalaşnikov – asta-i tot. Dacă trebuie să-l trimiţi la spânzurătoare, să nu te gândeşti de două ori. Agentul este mereu un număr, niciodată o persoană.

Abu şi-a jucat de minune rolul şi a devenit o prezenţă familiară la mesele de joc din Mayfair. Datorită succesului repurtat, apetitul sexual şi beţiile îi erau tolerate. Frecventând locurile preferate de traficanţii de arme şi susţinătorii bogaţi ai OEP, Abu a aflat informaţii care au permis Mossadului să le dea duşmanilor mai multe lovituri, în numai câteva săptămâni, 15 agenţi ai OEP au fost ucişi de serviciul israelian ca urmare a informaţiilor furnizate de Abu.

Unele dintre întâlnirile cu Tov Levy avuseseră loc în barurile şi restaurantele Hotelului Hilton din Park Lane. Acolo lucra o irlandeză din Dublin, Anne-Marie Murphy.

Ca mulţi alţii, aceasta fusese ispitită să traverseze Marea Irlandei pentru a câştiga bani buni la Londra.

Singura slujbă pe care putuse s-o obţină a fost cea de cameristă. Programul de lucru era lung, iar salariul, mic. Puţinul timp liber şi-l petrecea în barurile din cartierul Shepherds Bush, multă vreme, refugiul expatriaţilor irlandezi. Cânta şi ea cântecele rebelilor şi bea un pahar de bere Guinness. Apoi, se întorcea la ea în cameră, gata pentru încă o zi lungă de schimbat aşternuturi, spălat closete şi curăţat fiecare cameră de hotel potrivit exigenţelor de la Hilton. Nu avea niciun viitor.

În 1985, cu puţin înainte de Crăciun, gata să izbucnească în lacrimi la gândul că urma să-şi petreacă sărbătorile singură într-un oraş atât de diferit de Dublin-ul său cel lipsit de griji după care tânjea, Anne-Marie a întâlnit un arab oacheş care plăcu privirii sale. Părea bogat, căci purta costum de mătase şi cravată în culori ţipătoare. Când acesta i-a zâmbit, Anne-Marie i-a răspuns şi ea cu un zâmbet. îl chema Nezar Hindawi şi era rudă îndepărtată cu Abu. Deşi avea 35 de ani, Hindawi a minţit-o pe Anne-Marie, spunându-i că avea cu trei ani mai puţin pentru a o face să creadă că avea aceeaşi vârstă cu ea, adică 32 de ani. Aşa a continuat el să mintă o femeie încrezătoare şi naivă.

Se cunoscuseră într-un bar de lângă BBC Theatre din Shepherds Bush Green. Anne-Marie nu mai fusese niciodată acolo şi a fost surprinsă să-l găsească pe Hindawi printre muncitorii rumeni din construcţii, care vorbeau cu accent specific diverselor comitate ale Irlandei. Însă Hindawi părea să-i cunoască pe mulţi, se distra cu ei şi dădea de băut când îi venea rândul.

Timp de câteva săptămâni, Hindawi venise la bar în speranţa că va intra în contact cu IRA. Abu îl rugase să facă asta, deşi, ca de obicei, nu îi explicase de ce. Puţinele încercări ale lui Hindawi de a vorbi despre situaţia politică din Irlanda au fost ignorate de bărbaţii mult mai interesaţi de halbele cu bere. Planul lui Abu avea să-i rămână necunoscut lui Hindawi. Apoi, apariţia lui Anne-Marie îl făcu să se gândească la altele.

Fermecată de manierele şi de şarmul acestuia, Anne-Marie s-a trezit curând râzând de poveştile lui Hindawi despre viaţa sa din Orientul Mijlociu. Pentru o femeie care nu călătorise niciodată mai departe de Londra, poveştile lui păreau desprinse din o mie şi una de nopţi. Hindawi a condus-o cu maşina acasă în acea seară, a pupat-o pe amândoi obrajii şi apoi a plecat. Anne-Marie s-a întrebat dacă nu cumva senzaţia de ameţeală pe care o avea era primul semn că se îndrăgostea. A doua zi, a dus-o la un restaurant sirian şi i-a prezentat deliciile bucătăriei arabe. Ameţită de vinul libanez, abia s-a împotrivit când acesta a dus-o la el în apartament, în acea după-amiază au făcut dragoste. Până atunci, Anne-Marie fusese virgină. Crescută în solida tradiţie catolică irlandeză care se opunea contracepţiei, nu îşi luase măsuri de precauţie.

În februarie 1986, a aflat că era însărcinată. I-a spus lui Hindawi. Acesta i-a adresat un zâmbet încurajator: avea să aibă grijă de tot. Alarmată, Anne-Marie i-a spus că nu va fi niciodată de acord să avorteze. El i-a zis atunci că nici nu-i trecuse prin cap aşa ceva. În realitate, era cuprins de panică la gândul că trebuia să se însoare cu o femeie pe care o considera inferioară lui din punct de vedere social. De asemenea, se temea că femeia avea să se plângă autorităţilor. Neavând habar cât de puţin erau interesate autorităţile de asemenea probleme, el şi-a închipuit că îi va fi anulat permisul de şedere în Marea Britanie şi că va fi deportat ca străin indezirabil. Hindawi a apelat la singura persoană care-l putea ajuta, vărul său Abu.

Abu avea şi el problemele lui. Pierduse o grămadă de bani la jocurile de noroc. I-a spus fără înconjur lui Hindawi că nu îi putea împrumuta banii pe care voia să-i ofere lui Anne-Marie ca să se întoarcă la Dublin, să nască şi apoi să dea copilul spre adopţie. Femeia îi spusese că aşa ceva se obişnuia în Irlanda.

A doua zi, Abu s-a întâlnit cu Tov Levy. La cină, agentul i-a spus lui Abu că trebuia să facă ceva care să determine guvernul britanic să închidă ambasada Siriei de

la Londra şi să trimită acasă personalul acesteia, suspectat de multă vreme că ar fi implicat în activităţi teroriste. Levy a zis că avea nevoie de o „momeală” ca să facă asta. Putea Abu să-i recomande ceva sau pe cineva care să-i fie de folos? Abu a menţionat că avea la Londra un văr a cărui prietenă irlandeză era însărcinată.

Planul a început să fie pus la punct după cutremurele care au zguduit comunitatea israeliană de informaţii în urma dezvăluirilor de la Washington cu privire la afacerea „arme contra ostatici”, încheiată cu Iranul. Imaginea de duritate afişată de Israel în chestiunea terorismului primise o lovitură serioasă. Membrii Mossadului erau supăraţi că administraţia Reagan permisese ca lucrurile să ia o întorsătură atât de nefastă şi să iasă la iveală rolul Israelului în afacerea Irangate.

Dezvăluirile au diminuat şi mai mult posibilitatea de a beneficia mai departe chiar şi de o minimă susţinere din partea unor vecini binevoitori, dar precauţi, ca Egiptul şi Iordania, într-un moment în care şi ele se săturaseră în sfârşit de OEP şi de teatrul pe care-l juca Yasser Arafat. Liderul OEP se transformase într-un ostatic politic al propriilor extremişti. Deşi nu era marxist, acesta s-a văzut silit să adopte discursul lor, cerând „lichidarea politică, culturală şi militară a sionismului”.

Denigrările nu au îmbunătăţit cu nimic poziţia sa între diversele facţiuni disidente ale OEP. Pentru ele, Arafat era omul care fusese obligat să se retragă într-un mod umilitor din Beirut sub protecţia ONU şi sub privirile vigilente ale israelienilor. În jur de 15.000 de luptători palestinieni se îmbarcaseră cu direcţia Tunis. Alţii îl lăsaseră baltă pe Arafat pentru că li se promisese sprijin din partea Siriei şi, de la noile lor baze de la marginea Damascului, deveniseră şi mai înverşunaţi împotriva sa şi a Israelului.

Totuşi, pentru Mossad, Arafat rămânea principalul obstacol în calea păcii. Uciderea lui era în continuare o prioritate; în poligonul de tragere al serviciului israelian,

toate ţintele îl reprezentau pe Arafat. Până la moartea sa, acesta avea să fie făcut răspunzător de toate atrocităţile comise de grupările palestiniene din Siria.

Apoi, au avut loc două incidente care, cel puţin pe moment, au abătut atenţia de la Arafat şi, în cele din urmă, au stat la originea complotului în care Abu avea să joace un rol-cheie.

Siria avea o problemă din ce în mai mare cu facţiunile OEP aflate sub aripa sa: trebuia să le satisfacă nevoia permanentă de acţiune. Fiind unul dintre principalii exponenţi ai terorismului patronat de stat, Siria era mai mult decât pregătită să finanţeze orice operaţiune care nu avea să afecteze şi mai mult propria imagine deja deteriorată. Multe dintre planurile propuse de facţiunile OEP serviciilor secrete siriene erau prea riscante pentru a fi aprobate. Unul dintre ele consta în otrăvirea apei distribuite în Israel. Altul consta în trimiterea unui terorist sinucigaş arab, care să se dea drept evreu ortodox şi să se arunce în aer la Zidul Plângerii din Ierusalim. Fiecare dintre ele ar fi provocat represalii cumplite din partea Israelului.

Apoi, a apărut un plan îndrăzneţ pe care serviciile siriene l-au considerat viabil, având să reprezinte o lovitură extrem de puternică dată supremaţiei militare israeliene. Primul pas l-a constituit cumpărarea unui vapor. După câteva luni de căutări în porturile mediteraneene, a fost achiziţionat un vas de comerţ înregistrat în Panamá, Atavarius, şi adus în portul Alger.

O săptămână mai târziu, un comando palestinian a sosit de la Damasc la bordul unui avion de transport al forţelor aeriene siriene. Luptătorii au adus cu ei un mic arsenal: mitraliere, arme antitanc, cutii cu puşti Kalaşnikov, preferatele teroriştilor. În acea noapte, profitând de întuneric, luptătorii şi armele au fost urcate la bordul navei Atavarius.

În zori, vasul a părăsit portul după ce căpitanul a informat autorităţile portuare că avea să se îndrepte spre

Grecia pentru a face o revizie la motor. Membrii comandoului erau sub puntea inferioară. Sosirea lor nu trecuse însă neobservată. Un informator al Mossadului, angajat la căpitănia portului, devenise destul de suspicios pentru a informa un *katsa* staţionat în oraş. Acesta a trimis un mesaj la Tel Aviv.

Primirea lui a determinat instituirea „codului galben”, care a fost transmis întregii reţele a Mossadului din Mediterana. Erau încă proaspete amintirile cu privire la tentativa nereuşită de a arunca în aer faleza oraşului Elat şi se credea că putea fi vorba despre un atac asemănător, dar, de data aceasta, împotriva oraşului Haifa. Aglomeratul port de la Marea Mediterană era o ţintă excelentă. Două canoniere au fost staţionate în larg, gata să împiedice orice încercare a navei Atavarius de a intra în portul care era principala legătură maritimă comercială a Israelului cu lumea.

Destinaţia lui Atavarius erau însă plajele de la nord de Tel Aviv. Conform planului care părea desprins dintr-o peliculă hollywoodiană, membrii comandoului aveau să coboare în bărci de cauciuc şi să vâslească spre mal. De acolo aveau să intre prin luptă în Tel Aviv şi să ajungă la ţintă: Kirya, sediul fortificat al Forţelor de Apărare ale Israelului, al cărui turn domina orizontul şi servea drept punct de reper pentru membrii comandoului. Reuşita planului depindea de factorul-surpriză şi de îndârjirea pe care şi-o atribuiau israelienii.

Atacul fusese plănuit pentru ziua Independenţei Israelului, când avea să domnească o atmosferă de sărbătoare, iar la Kirya, potrivit informaţiilor furnizate de spionii sirieni, urmau să fie mai puţine santinele ca de obicei. Membrii comandoului nu se aşteptau să scape cu viaţă, fiind aleşi pentru misiune datorită faptului că aveau aceeaşi mentalitate ca teroriştii sinucigaşi de la Beirut.

Între timp, aceştia s-au putut relaxa, bucurându-se de croaziera care i-a dus spre locul primei escale, Insula Sicilia. Probabil că niciunul dintre cei aflaţi la bord n-a dat

atenţie vasului de pescuit legănat de valurile produse de trecerea lui Atavarius. Vasul avea aparatură electronică sofisticată, capabilă să intercepteze conversaţiile efectuate prin radio de la bordul lui Atavarius. Printr-un scurt mesaj transmis în arabă, s-a anunţat că vasul era în grafic. Unul dintre cei doi bărbaţi aflaţi la bordul vasului de pescuit, amândoi *sayanim*-i, au transmis prin radio informaţia la Tel Aviv. În următoarele 24 de ore, Atavarius a fost urmărit îndeaproape de alte vase trimise de Mossad în timp ce trecea pe lângă insulele Creta şi Cipru.

Un iaht rapid cu motor i-a tăiat calea. Şi acesta era echipat cu aparatură de detecţie, inclusiv un performant aparat de fotografiat ascuns în timonerie. Pe punte, erau două tinere care stăteau la soare. Erau verişoarele unui *sayan* cipriot, proprietarul iahtului, fiind folosite ca momeală pentru a stârni interesul celor de la bordul lui Atavarius. Când iahtul a ajuns în dreptul vasului comercial, câţiva membri ai comandoului au ieşit pe punte, strigând şi zâmbindu-le femeilor. În timonerie, *sayan*-ul a pornit aparatul pentru a-i fotografia pe bărbaţii care gesticulau. Când şi-a terminat treaba, a pornit cu toată viteza înapoi spre Cipru. A developat filmul acasă şi a trimis pozele la Tel Aviv. Computerele Mossadului i-au identificat pe trei dintre bărbaţi ca fiind terorişti arabi bine cunoscuţi. Codul galben s-a transformat în roşu.

Prim-ministrul Shimon Peres a ordonat ca Atavarius să fie atacat. Planul de a-l bombarda a fost analizat şi respins. Un atac aerian putea fi considerat în mod eronat de Egipt drept parte a unui atac preventiv; deşi relaţiile diplomatice dintre Israel şi ţara vecină supravieţuiseră mai multor incidente, autorităţile de la Cairo aveau destule suspiciuni cu privire la activităţile Tel Aviv-ului. Peres a acceptat ca atacul să se desfăşoare pe mare.

Şase canoniere ale marinei israeliene au fost alimentate şi înarmate cu rachete. La bord se aflau unităţi ale Forţelor Speciale IDF şi agenţi ai Mossadului care urmau să-i interogheze pe membrii comandoului luaţi

prizonieri. Navele au plecat devreme de la Haifa, luând-o spre vest. S-au deplasat în mare viteză în şir indian pentru a reduce posibilitatea de a fi detectate de radarul lui Atavarius. Israelienii plănuiseră să lanseze atacul în momentul în care soarele avea să răsară în spatele lor.

Puţin după ora 6.30, Atavarius a fost zărit. Într-o manevră făcută ca la carte, canonierele s-au despărţit şi au atacat vasul de comerţ din ambele părţi, distrugând cu rachete puntea şi coca. De pe punte au ripostat membrii comandoului. Armamentul greu al acestora era însă ambalat în lăzi aflate dedesubt, iar puştile lor automate nu făceau faţă puterii de foc superioare a israelienilor. În câteva minute, vasul a fost cuprins de flăcări, iar echipajul şi luptătorii au început să-l abandoneze. Câţiva dintre ei au fost împuşcaţi în timp ce săreau în mare.

În total, au fost ucişi 20 de luptători şi de membri ai echipajului. Cadavrele lor au fost recuperate. Opt supravieţuitori au fost luaţi prizonieri. Înainte să se întoarcă în Israel, canonierele au scufundat vasul Atavarius cu rachete ale căror capete conţineau explozibili extrem de puternici.

Morţii au fost înmormântaţi fără niciun fel de ceremonie în Deşertul Negev. Prizonierii au fost judecaţi în secret şi condamnaţi la mulţi ani de închisoare. În timpul interogatoriului, aceştia au spus că în spatele incidentului s-a aflat Siria. Însă, în loc să lanseze un atac împotriva ţării vecine, guvernul israelian, sfătuit de Mossad, nu a spus nimic despre incident. Psihologii Mossadului anticipaseră că dispariţia vasului, a pasagerilor şi a echipajului avea să devină tema unor speculaţii din ce în ce mai neliniştitoare ale grupărilor OEP cu baza în Siria. Mossadul l-a prevenit totodată pe prim-ministrul Peres că singurul lucru de care putea fi sigur era acela că teroriştii, ştiind că operaţiunea eşuase, aveau să fie nerăbdători să recapete încrederea binefăcătorilor lor sirieni.

Între timp, palestinienii au continuat să tune şi să fulgere împotriva lui Arafat şi să aplaude războiul sângeros

dus împotriva acestuia de asociatul său de odinioară, Abu Nidal. Considerat de mult drept „marele maestru al neprevăzutului”, Nidal nu fusese de acord cu tacticile folosite de Arafat.

Arafat ajungea încet, încet la concluzia că o mişcare care nu se bizuia decât pe terorism nu avea sorţi de izbândă; era nevoie de un program politic şi de diplomaţie. Încercase să demonstreze acest lucru în ultimele sale declaraţii publice, fiind încurajat de Washington să continue pe acest nou drum. În Israel, vorbele lui Arafat erau considerate o mostră de făţărnicie. Pentru Abu Nidal, nu erau altceva decât o trădare a tot ceea ce reprezenta el: terorismul pur şi simplu.

Timp de câteva luni, Nidal a aşteptat să sosească momentul potrivit. Când a aflat despre eşecul lui Atavarius şi despre modul în care vasul dispăruse de pe faţa pământului, a hotărât că era timpul să-i reamintească Israelului de prezenţa sa. Cu deplina complicitate a protectorilor săi din spionajul sirian, Abu Nidal a dat o lovitură care a avut efecte înfricoşătoare. În decembrie 1985, trăgătorii săi au deschis focul asupra pasagerilor neajutoraţi aflaţi în aeroporturile din Roma şi Viena. În câteva secunde, 19 oameni, dintre care cinci americani, au fost ucişi la ghişeele companiei El Al din cele două aeroporturi. Cum reuşiseră teroriştii să se mişte nestingherit pe lângă poliţiştii italieni pentru a ajunge la ţintele lor? Unde erau agenţii de securitate ai companiei El Al?

În timp ce căutau răspunsuri la aceste întrebări presante, strategii Mossadului verificau şi alte zone. Deşi condamnase şi ea atacurile, Marea Britanie nu rupsese legăturile diplomatice cu Siria – deşi Mossadul le furnizase celor de la MI5 ample dovezi privind rolul jucat de Damasc în terorismul patronat de stat. Nu era de ajuns ca premierul, Margaret Thatcher, să denunţe cu hotărâre terorismul în parlament. Era nevoie de acţiuni făţişe. Cu toate acestea, în trecut, MI5 reamintise Mossadului că

inclusiv Israelul dăduse din când în când dovadă de pragmatism, acceptând să poarte negocieri cu duşmanii săi declaraţi. El luase decizia de a elibera peste 1.000 de deţinuţi palestinieni – mulţi fiind terorişti condamnaţi – cu numai câteva luni înaintea atacurilor din aeroporturile de la Roma şi Viena, în schimbul a trei soldaţi israelieni închişi în Liban.

Acum însă Mossadul era hotărât să dea o lovitură puternică pentru a obliga Marea Britanie să pună capăt tuturor legăturilor diplomatice cu Damascul şi să închidă ambasada de la Londra, considerată multă vreme de Mossad una dintre cele mai importante misiuni diplomatice din Europa care complotau împotriva Israelului. Pionul principal avea să fie Abu, vărul lui Nezar Hindawi.

După cina cu Tov Levy, Abu l-a căutat pe Hindawi, cerându-şi scuze pentru indiferenţa de care dăduse dovadă când acesta îi vorbise despre Anne-Marie. Bineînţeles că urma să-i ajute, însă mai întâi avea nevoie de nişte răspunsuri. Femeia voia să păstreze copilul? Insista mai departe ca el s-o ia în căsătorie? Nezar chiar o iubea? Cei doi proveneau din culturi diferite, iar mariajele mixte nu reuşeau aproape niciodată.

Hindawi a răspuns că, dacă o iubise vreodată pe Anne-Marie, acum n-o mai iubea. Devenise arţăgoasă şi smiorcăită, întrebându-l mereu ce o să se întâmple. El nu voia în ruptul capului să ia de nevastă o cameristă.

Abu i-a dat vărului său 10.000 de dolari – suficient, a zis el, să scape de Anne-Marie şi să ducă mai departe o viaţă de celibatar la Londra. Banii îi fuseseră daţi de Mossad. În schimb, Hindawi trebuia să facă ceva pentru cauza în care credeau amândoi: distrugerea Israelului.

În seara zilei de 12 aprilie 1986, Hindawi i-a făcut o vizită lui Anne-Marie la locuinţa închiriată de aceasta în Kilburn. I-a dus flori şi o sticlă de şampanie, cumpărate din banii primiţi de la

Abu. I-a spus lui Anne-Marie că o iubeşte şi că vrea

să păstreze copilul. Auzind asta, ochii fetei s-au umplut de lacrimi. Brusc, lumea i s-a părut un loc mult mai bun.

Hindawi i-a spus că mai era un singur obstacol: pentru a se putea căsători, Anne-Marie trebuia să primească binecuvântarea părinţilor lui. Era un obicei arab pe care orice fiu ascultător trebuia să-l respecte. Femeia trebuia să meargă în satul arab din Israel în care trăia familia sa. I-a înfăţişat stilul de viaţă al celor din sat, care nu se schimbase prea mult de pe vremea lui Cristos. Pentru o fată educată de călugăriţe, pentru care mesa era o parte importantă a vieţii, imaginea prezentată de el era confirmarea definitivă a faptului că făcea bine căsătorindu-se cu iubitul ei. Chiar dacă el şi familia lui nu erau creştini, nu conta; veneau din ţara Domnului ei. După părerea sa, asta îi făcea oameni cu frica lui Dumnezeu. Totuşi, Anne-Marie ezita. Nu putea să-şi lase baltă slujba. Şi apoi, de unde să facă rost de bani pentru avion? Iar pentru o întâlnire atât de importantă îi trebuiau haine noi. Hindawi o linişti scoţând din buzunar un teanc de bancnote. I-a spus că era mai mult decât îi trebuia ca să-şi cumpere o garderobă nouă. Apoi, cu o altă mişcare de scamator, scoase şi un bilet de avion pentru data de 17 aprilie, care avea să fie peste cinci zile. îl cumpărase în acea după-amiază.

— Erai sigur că o să mă duc? a râs Anne-Marie.

— La fel de sigur ca dragostea pe care ţi-o port, a zis Hindawi.

El i-a promis că, de îndată ce se va întoarce la Londra, se vor căsători. Următoarele cinci zile au trecut ca un vârtej pentru camerista însărcinată. A renunţat la serviciu şi s-a dus la ambasada Irlandei de la Londra pentru a-şi face paşaport nou. Şi-a cumpărat haine de gravidă. În fiecare seară, a făcut dragoste cu Hindawi. În fiecare dimineaţă, în timp ce luau în tihnă micul dejun, îşi făcea planuri pentru viitorul lor. Urmau să locuiască în Irlanda, într-o căsuţă de la malul mării. Copilul urma să fie botezat Sean dacă era băiat, Sinead dacă era fată.

În ziua plecării lui Anne-Marie, Hindawi i-a spus că a aranjat cu un „prieten” care făcea curăţenie pe pista aeroportului să-i dea un „cadou” pentru părinţii lui.

Ari Ben-Menashe, care, ulterior, a afirmat că ştia toate detaliile planului, a subliniat că, „deoarece nu voia să rişte ca fata să fie oprită fiindcă avea prea multe bagaje de mână, Hindawi aranjase ca prietenul să-i dea geanta când intra pe poarta de îmbarcare pentru cursa El Al”.

Naivitatea lui Anne-Marie, care n-a pus nicio întrebare despre „cadou”, a fost reacţia unei femei îndrăgostite până peste cap, care avea încredere oarbă în iubitul său. Era victima perfectă a unui plan care se apropia cu paşi repezi de sfârşit.

În taxiul care i-a dus la aeroport, Hindawi s-a purtat ca un viitor tătic tandru şi atent. O să-şi amintească să facă exerciţiile de respiraţie în timpul lungii sale călătorii? Trebuia să bea multă apă şi să stea pe locul de la margine ca să n-o apuce crampele de care se plânsese în ultima vreme. Anne-Marie l-a întrerupt râzând: „Doamne Dumnezeule, vorbeşti de parcă aş zbura pe Lună!”

Femeia a zăbovit puţin la intrarea în zona destinată plecărilor, nevrând să se despartă de el. I-a promis că-l va suna de la Tel Aviv şi că-i va iubi pe părinţii lui ca pe ai ei. El a sărutat-o pentru ultima dată şi, apoi, a împins-o discret spre coada de la ghişeul la care se verificau actele.

După ce a urmărit-o până când a pierdut-o din ochi, Hindawi a urmat mai departe instrucţiunile date de Abu şi a luat un autobuz al Syrian Arab Airlines pentru a se întoarce la Londra. În acest timp, naiva Anne-Marie a trecut cu bine de controlul paşapoartelor şi al bagajelor. Apoi, s-a îndreptat spre zona de maximă securitate rezervată cursei El Al. Agenţii bine pregătiţi ai Shin Bet i-au pus câteva întrebări şi i-au controlat bagajul de mână. I s-a dat un loc şi a fost îndrumată spre poarta de îmbarcare, unde avea să se alăture celorlalţi 355 de călători.

După spusele lui Ben-Menashe, un bărbat îmbrăcat în salopeta albastră a personalului de curăţenie i-a dat femeii

„cadoul” pentru părinţii lui Hindawi. Omul a dispărut într-un mod la fel de misterios cum apăruse. Ben-Menashe avea să scrie: „După câteva secunde, Anne-Marie a fost rugată să se supună unei percheziţii. Agenţii de securitate ai companiei El Al au găsit explozivi plastici în fundul fals al genţii”.

Era vorba despre mai mult de 1 kg de Semtex. Anne-Marie a spus, printre suspine, povestea unei femei lipsite de noroc, care fusese nu doar înşelată în dragoste, ci şi trasă pe sfoară de propriul partener. După ce şi-au dat seama că Anne-Marie nu era decât o victimă naivă, agenţii s-au concentrat asupra identificării contactelor pe care Hindawi le avea cu Siria.

În timp ce autobuzul liniilor aeriene siriene intra în Londra, Hindawi a ordonat şoferului să se abată pe la ambasada siriană. Când acesta a protestat, Hindawi i-a spus că avea „autoritatea” să ceară asta. La ambasadă, le-a cerut funcţionarilor să-i acorde azil politic. Se temea că poliţia britanică avea să-l aresteze dintr-un moment în altul fiindcă încercase să arunce în aer un avion al companiei El Al pentru „cauză”. Uimiţi, funcţionarii l-au dat pe mâna celor care păzeau ambasada. După ce l-au interogat, aceştia i-au cerut să rămână într-un apartament destinat personalului ambasadei. E posibil ca ei să se fi temut să nu fie o cursă care să compromită Siria. Dacă a fost aşa, atunci temerile lor trebuie să fi crescut când Hindawi a părăsit apartamentul la scurt timp după aceea.

Hindawi plecase în căutarea lui Abu. Pentru că nu a reuşit să-l găsească, s-a cazat la Hotelul London Visitors* din Notting Hill, unde a fost arestat puţin mai târziu.

BBC a anunţat cum a reuşit poliţia să dejoace planul. Detaliile erau neobişnuit de exacte: Semtex-ul fabricat în Cehoslovacia fusese ascuns în fundul fals al genţii lui Anne-Marie şi urma să explodeze la altitudinea de 13.000 m.

Din punctul de vedere al lui Ben-Menashe, operaţiunea s-a îndreptat cu repeziciune spre un rezultat

satisfăcător. „Margaret Thatcher a închis ambasada Siriei. Hindawi a fost condamnat la 45 de ani de închisoare. Anne-Marie a plecat acasă, în Irlanda, unde a născut o fetiţă”. Îndeplinindu-şi misiunea, Abu s-a întors în Israel.

După procesul lui Hindawi, Robert Maxwell i-a lăsat pe cei de la *Daily Mirror* să se dezlănţuie: „Nenorocitul a primit ceea ce merita”, se afirma într-un editorial. „Ambasadorul morţii”, a titrat ziarul în ziua expulzării ambasadorului Siriei. „Pleacă, porc sirian” se cerea într-un alt articol. Ari Ben-Menashe a fost primul care a afirmat că Mossadul a reuşit să dea „o lovitură strălucită care a condamnat Siria la ostracizare politică”.

În spatele acestui sentiment bine definit se ascundeau însă întrebări interesante. Lui Anne-Marie Murphy i se dăduse o bombă adevărată sau totul făcea parte dintr-o farsă mai complicată? Era omul în salopetă albastră – presupusul „prieten” al lui Hindawi – agent de securitate? Ce ştiuseră dinainte cei de la MI5 despre plan? Nu era de neconceput ca Mossadul şi serviciile britanice să lase bomba să ajungă la bordul unui avion când exista posibilitatea ca aceasta să fie detonată la sol? O astfel de explozie ar fi distrus cu siguranţă o parte considerabilă a celui mai aglomerat aeroport al lumii, la o oră la care se aflau acolo mii de oameni. Oare genialitatea operaţiunii, care a contribuit la castrarea diplomatică a Siriei, a constat în faptul că Mossadul a reuşit să facă acest lucru fără niciun risc pentru El Al şi Aeroportul Heathrow, folosind o substanţă inofensivă asemănătoare Semtex-ului? La toate aceste întrebări, prim-ministrul Shimon Peres a spus doar atât: „Ce s-a întâmplat ştiu cei care trebuie să ştie, iar cei care nu ştiu trebuie să rămână neştiutori”.

Din închisoarea de maximă securitate de la Whitmoor, Hindawi a continuat să susţină că a fost victima unei înscenări clasice puse la cale de Mossad. Acum, când are părul alb şi nu mai este zvelt, acesta spune că se aşteaptă să moară în puşcărie. Când vorbeşte despre Anne-Marie, îi zice „femeia aia”. În 1998, aceasta locuia la

Dublin, unde îşi creştea fata care, din fericire, nu seamănă cu iubitul ei. Anne-Marie nu a mai vorbit niciodată despre Hindawi.

Povestea are un post-scriptum misterios. La două săptămâni după ce Hindawi a primit o condamnare care îl va ţine la puşcărie multă vreme după trecerea în veacul al XXI-lea, Arnaud de Borchgrave, redactor-şef al ziarului *Washington Times*, şi-a pus reportofonul pe biroul premierului francez, Jacques Chirac, de la Paris. De Borchgrave se afla în Europa pentru a participa la reuniunea de la Londra a miniştrilor de externe ai Comunităţii Europene, iar în urma interviului luat lui Chirac spera să obţină date despre poziţia francezilor. Interviul se desfăşurase într-o manieră previzibilă, Chirac explicând că Franţa şi Germania fuseseră obligate să-şi arate loialitatea faţă de guvernul britanic, care se dovedea a fi din ce în ce mai intransigent în privinţa politicilor Pieţei Comune. De Borchgrave a pus apoi o întrebare cu privire la relaţia dintre Franţa şi o altă zonă. A vrut să ştie în ce stadiu se aflau negocierile lui Chirac cu Siria menite să pună capăt valului de atentate cu bombă de la Paris şi despre eforturile Franţei de a-i elibera pe cei opt ostatici străini reţinuţi de Hezbollah în Liban. Premierul a făcut o pauză, uitându-se peste birou şi părând a fi uitat de reportofon. Apoi, a afirmat că Helmut Kohl, cancelarul german, şi Hans-Dietrich Genscher, ministrul de externe al Germaniei, i-au spus că guvernul sirian nu era implicat în planul lui Hindawi de a arunca în aer avionul companiei El Al şi că acesta „fusese pus la cale de Mossad, serviciul secret israelian

Scandalul diplomatic care a urmat a fost pe punctul de a-i distruge cariera lui Chirac. Acesta s-a trezit atacat dintr-o parte de propriul preşedinte, François Mitterand, iar din cealaltă de Helmut Kohl, care, furios, îi tot dădea telefon cerându-i să retracteze. Chirac a făcut atunci ceea ce fac adeseori politicienii. A spus că vorbele îi fuseseră răstălmăcite. La Londra, reprezentanţii Scotland Yard au

declarat că problema a fost rezolvată de tribunale şi că alte comentarii erau de prisos. La Paris, cei de la cancelaria lui Jacques Chirac – devenit preşedinte al Franţei în 1997 – au spus că acesta nu-şi mai amintea de interviul acordat publicaţiei americane.

În curând, un alt incident avea să păteze reputaţia Mossadului.

Capitolul 15

Caricaturistul dispensabil

Sfârşitul lui Nahum Admoni ca director general al Mossadului a început într-o după-amiază de iulie a anului 1986, după un incident petrecut pe una dintre acele străzi ale oraşului Bonn apărute în timpul marelui avânt imobiliar produs în Germania în perioada postbelică. După 40 de ani, strada devenise o arteră importantă, mărginită de case care aveau în faţă grădini mici, dar bine întreţinute, iar în spate, locuinţe pentru servitoare. Sistemele de securitate erau ascunse în spatele porţilor de fier forjat, iar ferestrele de jos aveau menouri, fiind făcute din sticlă pentru recipiente.

Nimeni nu a văzut persoana care a lăsat o sacoşă de plastic în cabina telefonică din capătul străzii. O patrulă de poliţie a observat-o şi s-a oprit s-o cerceteze. Sacoşa conţinea opt paşapoarte britanice nou-emise, necompletate. Reacţia imediată a biroului local al Bundeskriminalamt (BKA), echivalentul FBI, a fost aceea că paşapoartele fuseseră lăsate acolo pentru una dintre grupările care aduseseră terorismul pe străzile Europei în urma unor atentate cu bombă şi a unor răpiri.

Reprezentând cauze şi minorităţi din toate colţurile lumii, acestea erau hotărâte ca, prin folosirea forţei, să ajungă să joace un rol în politica internaţională. Grupările respective găsiseră un sprijin prompt în mişcările studenţeşti radicalizate care acţionaseră în Marea Britanie şi pe continent. Începând cu 1968, când

Leila Khaled, o tânără revoluţionară palestiniană, a deturnat un avion la Londra, fiind apoi eliberată din cauza

temerii guvernului britanic că vor avea loc alte atentate, studenţii naivi scandaseră lozinci ale OEP. Acei tineri revoluţionari aparţinând clasei de mijloc aveau o concepţie romantică despre OEP, considerându-i pe membrii acesteia „luptători pentru libertate” care, în loc să consume droguri, luau viaţa burghezilor şi care, în loc să organizeze acţiuni paşnice de protest, luau ostatici.

BKA a presupus că paşapoartele fuseseră lăsate în cabina telefonică de un student care îndeplinea rolul de curier al unei grupări teroriste. Lista grupărilor era extraordinar de lungă şi cuprindea de la organizaţii precum IRA şi Facţiunea Armata Roşie din Germania până la grupări străine ca Frontul Naţional Islamic din Sudan, Armata de Eliberare Naţională din Columbia, Mişcarea de Eliberare a Angolei sau Tigrii Tamili. Acestea şi multe altele aveau celule sau cadre pe întreg teritoriul Republicii Federale Germania. Oricare dintre ele putea plănui să folosească paşapoartele pentru a ataca una dintre bazele militare britanice din Germania sau pentru a călători în Anglia şi a comite acolo un act de vandalism.

În pofida faptului că fusese cea mai mare putere imperială din Europa Occidentală, iniţial, Marea Britanie a fost supusă unor atacuri teroriste neîntrerupte numai din partea Armatei Republicane Irlandeze (IRA). Serviciile britanice de informaţii avertizaseră însă că era doar o chestiune de timp până când alte grupări străine, instruite să acţioneze de la Londra împotriva propriilor ţări, aveau să atragă Marea Britanie în maşinaţiunile lor. O anticipare a ceea ce putea să se întâmple a constituit-o ocuparea, în 1980, a ambasadei Iranului de către o grupare care se opunea regimului de la Teheran. Când negocierile au eşuat, guvernul Thatcher a trimis o echipă a SAS care i-a ucis pe terorişti. Această acţiune bine mediatizată a contribuit la declinul drastic al comploturilor puse la cale la Londra de terorişti din Orientul

Mijlociu. În schimb, Parisul a devenit un câmp de luptă din cauza sângeroaselor conflicte interne existente

între diferite organizaţii străine, mai ales între OEP-ul lui Yasser Arafat şi oamenii lui Abu Nidal. Mossadul şi-a luat şi el partea sa, ucigând inamici arabi pe străzile capitalei franceze.

BKA credea că paşapoartele găsite în cabina telefonică din Bonn anunţau noi măceluri. Agenţia a apelat la Bundesnachrichtendienst (BND), echivalentul german al CIA, care l-a informat pe agentul de legătură al MI6 de la sediul BND din Pullach, în sudul Germaniei. La Londra, specialiştii MI6 au stabilit că paşapoartele erau falsuri bine lucrate. Acest lucru scotea din discuţie IRA şi multe alte grupări teroriste. Ele nu aveau capacitatea de a produce documente de o asemenea calitate. Bănuiala a căzut atunci asupra KGB; falsificatorii acestuia erau printre cei mai buni din branşă. Se ştia însă că sovieticii aveau un stoc de paşapoarte şi, cu siguranţă, nu era stilul lor să folosească o cabină telefonică drept punct de preluare a acestora. A fost scos din discuţie şi serviciul sud-african de securitate, BSS. Acesta încetase practic să mai acţioneze în Europa, iar paşapoartele britanice false nu erau necesare în ţările africane slab dezvoltate în care BSS îşi concentra acum activităţile. MI6 şi-a îndreptat atunci atenţia către singurul serviciu de informaţii care putea să folosească din plin aceste paşapoarte, Mossadul.

Arie Regev, ataşat la ambasada israeliană de la Londra, care era şi *katsa* rezident, a fost invitat la o întâlnire cu un reprezentant al MI6 pentru a discuta despre acest lucru. Regev a spus că nu ştia nimic despre paşapoarte, dar. a acceptat să ridice această problemă la Tel Aviv. Răspunsul lui Nahum Admoni nu a întârziat: Mossadul nu avea nicio legătură cu paşapoartele, sugerând că puteau fi opera est-germanilor; Mossadul descoperise de curând că Stasi, serviciul de securitate al Republicii Democrate Germane, nu era străin de vânzarea unor paşapoarte false, contra valută forte, evreilor care voiau să călătorească în Israel. Admoni ştia că paşapoartele fuseseră falsificate de Mossad cu scopul de a

fi folosite de *katsa* care lucrau sub acoperire în Europa şi de a le înlesni acestora intrarea şi ieşirea din Marea Britanie.

În pofida unei „înţelegeri" cu MI5 la realizarea căreia Rafi Eitan contribuise iniţial şi în baza căreia Mossadul accepta să informeze MI5 cu privire la toate operaţiunile de pe teritoriul Marii Britanii, agenţia a plasat în secret un agent în Anglia în speranţa că acest lucru îi va aduce Mossadului un dublu triumf: uciderea comandantului unităţii de operaţiuni speciale a OEP, Forţa 17, şi stoparea îmbunătăţirii relaţiilor pe care Yasser Arafat le avea cu guvernul Thatcher.

La Londra, numele lui Arafat nu mai era sinonim cu terorismul. Doamna Thatcher se convinsese treptat că acesta putea contribui la realizarea unei păci juste şi durabile în Orientul Mijlociu, care să ţină seama de drepturile legitime ale poporului palestinian şi să asigure securitatea Israelului. Liderii israelieni erau mai sceptici. Ei susţineau că numai terorismul adusese OEP în stadiul în care se afla în acel moment şi că organizaţia avea să apeleze mai departe la ameninţări teroriste dacă nu-i erau îndeplinite toate cererile. Nu era pentru prima dată când Londra rămânea neclintită în faţa protestelor autorităţilor de la Tel Aviv. Mossadul continua să considere Marea Britanie o ţară care, în pofida rezultatului asediului de la ambasada iraniană, era mai mult decât dispusă să sprijine cauza palestiniană. Cei din fruntea Mossadului erau deja preocupaţi cu privire la felul în care OEP reuşise să intre în graţiile CIA.

Contactele dintre SUA şi OEP aveau să fie datate mai târziu de fostul secretar de stat american Henry Kissinger. Acesta a dezvăluit în memoriile sale, intitulate *Years of Upheaval*, că, la 3 noiembrie 1973, respectiv la şase săptămâni după ce ambasadorul SUA în Sudan a fost împuşcat mortal la Khartoum de membri ai grupării Septembrie Negru, a avut loc o întâlnire secretă între Vernon Walters, directorul adjunct al CIA, şi Yasser Arafat.

În urma ei a fost încheiat un „pact de neagresiune” între SUA şi OEP. Kissinger scria ulterior: „Atacurile la adresa americanilor, cel puţin ale facţiunii lui Arafat din OEP, au încetat”.

Când a aflat despre pact, Yitzhak Hofi a spumegat de mânie, afirmând că, în lunga istorie a oportunismului, nu a existat un exemplu mai rău. Folosind canalul neoficial de comunicare cu CIA, Hofi a încercat să-l determine pe Walters să anuleze înţelegerea. Directorul adjunct al CIA a spus că nu se poate şi l-a atenţionat că aducerea la cunoştinţa publicului a pactului cu pricina va fi considerată de Washington un „act neprietenesc”. Era un avertisment ca Departamentul de război psihologic al Mossadului să-i lase în pace pe jurnaliştii care manifestau o atitudine favorabilă.

Mânia lui Hofi a atins proporţii apocaliptice în momentul în care a descoperit pe cine pusese Arafat să se ocupe de pact din partea OEP. Era vorba de Ali Hassan Salameh, Prinţul Roşu, liderul grupării Septembrie Negru, cel care pusese la cale asasinarea sportivilor israelieni participanţi la Jocurile Olimpice de la München şi uciderea ambasadorului SUA la Khartoum, omul a cărui viaţă avea să se încheie până la urmă aşa cum fusese trăită, într-o puternică explozie pusă la cale de Rafi Eitan. Până la moartea lui aveau să mai treacă însă nişte ani. În 1973, Salameh era o figură respectată în OEP, iar Arafat nu a ezitat să-l facă omul său de legătură cu CIA. Ceea ce a şocat cu adevărat Mossadul a fost faptul că CIA l-a acceptat pe Prinţul Roşu la doar un an de la masacrul petrecut la München şi de la asasinarea trimisului american la Khartoum.

Salameh a devenit repede un oaspete obişnuit al CIA la sediul agenţiei din Langley. Însoţit de obicei de Vernon Walters, Prinţul Roşu păşea pe pardoseala din marmură de la intrare, trecea de gărzi şi lua liftul până la etajul al şaptelea, unde se afla biroul spaţios al lui Walters. Întâlnirea era întreruptă pentru a lua masa împreună cu

superiori din CIA într-o încăpere specială. Walters plătea de fiecare dată consumaţia Prinţului Roşu; la Langley, nimeni nu mânca pe gratis.

Ce s-a petrecut între Salameh şi CIA a rămas secret. Bill Buckley, care avea să fie omorât mai târziu de terorişti la Beirut, când era şeful biroului CIA din regiune, a afirmat că „Salameh a jucat un rol important în cucerirea inimilor şi a minţilor americanilor în favoarea OEP. Era charismatic, convingător şi ştia când să discute şi când să asculte. Iar în ceea ce priveşte spionajul, era un informator de primă mână".

Un prim exemplu l-a oferit Salameh când a avertizat CIA în legătură cu un plan coordonat de Iran de doborâre a avionului lui Kissinger în momentul deplasării acestuia la Beirut, pe parcursul negocierilor de pace. Apoi, Salameh a intermediat o înţelegere în virtutea căreia OEP a scos în siguranţă 263 de occidentali din Beirutul de Vest, în momentul de vârf al războiului civil din Liban. La puţin timp după aceea, Prinţul Roşu a avertizat CIA în legătură cu o tentativă de asasinare a ambasadorului SUA din Liban. Apoi, la o altă întâlnire cu reprezentanţii CIA, Prinţul Roşu a semnat o „garanţie de non-asasinat" pentru toţi diplomaţii americani din Liban. La Beirut, gluma cel mai des auzită era următoarea: „Merită să locuieşti în aceeaşi clădire cu diplomaţii americani pentru că securitatea OEP este excelentă".

Yitzhak Hofi, şeful de atunci al Mossadului, ceruse CIA să întrerupă toate contactele cu Prinţul Roşu. Cererea a fost ignorată. La sediul agenţiei din Langley, Salameh era din ce în ce mai cunoscut drept „tipul cel rău care a devenit bun pentru noi". Acesta a continuat să ţină la curent CIA cu privire la situaţia din Orientul Mijlociu şi a devenit cel mai mai important atu din regiune. Când a fost ucis în cele din urmă, americanii s-au înfuriat, iar relaţiile lor cu Mossadul s-au răcit pentru o perioadă considerabilă.

Unul dintre ambasadorii SUA în Liban, Hermann Eilts, a spus după asasinarea lui Salameh: „Ştiu că, adesea,

în tainã, a fost extraordinar de util, asigurând protecţia cetăţenilor şi funcţionarilor americani. Cred că asasinarea lui este o pierdere”.

Acum, după şase ani, OEP încerca din nou să ademenească guvernul lui Margaret Thatcher în timp ce Forţa 17, cu un nou conducător, continua să ucidă israelieni. Nahum Admoni era hotărât să reuşească acolo unde predecesorii lui dăduseră greş. Avea să pună capăt relaţiei OEP cu Marea Britanie şi, în acelaşi timp, să-l ucidă pe comandantul Forţei 17. Succesul operaţiunii avea să depindă de un tânăr arab care, în copilărie, se rugase în moscheea din satul natal ca Allah să-i dea putere să omoare cât mai mulţi evrei cu putinţă.

Potenţialul lui Ismail Sowan fusese depistat cu zece ani înainte. În 1977, pe când Sowan era încă adolescent şi locuia într-un sat din Cisiordania, un agent de informaţii din armata israeliană a discutat cu el în cadrul procesului de actualizare a profilului regiunii.

Familia Sowan se stabilise acolo în anii 1930, într-un moment în care revolta împotriva Mandatului britanic şi a evreilor înfierbântase sângele tuturor arabilor. Peste tot erau violenţe; vărsările de sânge provocau alte vărsări de sânge. Tatăl lui Ismail intrase în Partidul Arab Palestinian, organizând proteste şi întreţinând sentimentul naţionalist în comunitatea din care făcea parte. La început, furia lui se manifestase împotriva englezilor. Dar, când aceştia s-au retras din Palestina, în 1948, noul stat evreu a devenit principala sa ţintă. Primele cuvinte pe care şi le amintea Ismail erau lozinci împotriva evreilor.

Cuvântul pe care l-a auzit cel mai des în copilărie a fost „nedreptate”. Era repetat întruna la şcoală; îl auzea mereu în discuţiile purtate în familie, la masă: groaznica nedreptate făcută poporului său, familiei sale, lui însuşi.

Apoi, la puţin timp după ce a împlinit 15 ani, a asistat la un atac brutal asupra unui autobuz plin cu pelerini evrei aflaţi în drum spre Ierusalim. Arabii au măcelărit femei şi copii. În acea noapte, Ismail şi-a pus o întrebare care avea

să-i schimbe pentru totdeauna gândirea: dacă evreii aveau dreptul să apere ceea ce considerau că este al lor? Totul a pornit de la această întrebare: îndepărtarea lui constantă de violenţă, credinţa că evreii şi arabii *puteau* să trăiască împreună, *trebuiau* să trăiască împreună. Odată cu aceasta a venit convingerea că, dacă putea să facă ceva pentru realizarea acestui lucru, va face.

Doi ani mai târziu, când abia împlinise 17 ani, Ismail i-a spus ofiţerului de informaţii de la IDF ceea ce simţea. Ofiţerul l-a ascultat la început cu atenţie, apoi l-a luat la întrebări. Cum era cu putinţă ca el să fi întors spatele tuturor convingerilor poporului său, care erau ca un clopot ce bate pe o singură notă: *arabii* erau cei oprimaţi şi trebuiau să lupte până la moarte pentru ceea ce credeau că este drept? întrebările ofiţerului fuseseră multe, iar răspunsurile lui Ismail, lungi.

Ofiţerul a remarcat că, spre deosebire de alţi tineri arabi care trăiau sub dominaţia Israelului, Sowan avea puţine obiecţii faţă de măsurile stricte de securitate impuse de armată. îmbucurător era faptul că tânărul subţire, cu zâmbet fermecător părea să înţeleagă de ce trebuiau israelienii să facă toate astea. Singurul lucru care îl preocupa cu adevărat era acela că restricţiile regulate impuse de armată nu îi permiteau să se ducă la şcoală în Ierusalimul de Est pentru a studia materia preferată, ştiinţa.

Dosarul lui Sowan a fost trimis serviciului de informaţii militare cu menţiunea că merita să fie cercetat cu mai multă atenţie, în final, a ajuns pe biroul unui responsabil al Mossadului, care l-a dat mai departe departamentului de recrutare.

Ismail Sowan a fost invitat să meargă la Tel Aviv, în aparenţă, pentru a discuta despre educaţia lui viitoare; acesta solicitase cu puţin timp în urmă să i se dea voie să meargă la Ierusalim la studii. Ismail a fost interogat o după-amiază întreagă. La început, i-au fost testate cunoştinţele în domeniul ştiinţei, iar interlocutorul lui a

fost mulţumit de răspunsuri. Apoi, a fost verificată întreaga istorie a familiei Sowan, iar răspunsurile lui Ismail au fost comparate cu cele pe care le dăduse ofiţerului de informaţii al IDF. În final, lui Ismail i s-a prezentat oferta. Serviciul israelian avea să-i plătească studiile, cu condiţia să urmeze şcoala Mossadului. Trebuia totodată să înţeleagă că, dacă spunea ceva despre acest lucru, se punea într-un mare pericol.

Era un avertisment normal, pe care îl primeau toţi arabii recrutaţi. Însă idealistului Ismail Sowan i s-a părut că se ivise ocazia mult-aşteptată: să-i unească pe evrei şi pe arabi.

Sowan a trecut toate examenele susţinute în casele conspirative înainte de a fi trimis la şcoala de la periferia oraşului Tel Aviv. A excelat la un număr de materii, dovedind că avea înclinaţii spre informatică şi că se pricepea să scape de urmăritori. Cum era şi firesc, a obţinut rezultate bune la materiile legate de islam, iar lucrarea cu privire la rolul OEP în conflictul din Orientul Mijlociu a fost suficient de interesantă pentru a fi arătată şefului de atunci al Mossadului, Yitzhak Hofi.

La încheierea pregătirii, Sowan a devenit *bodel*, curier între sediul central şi ambasadele israeliene în care *katsa* operau sub acoperire diplomatică. A început să călătorească în jurul Mediteranei, vizitând în mod regulat Atena, Madridul şi Roma cu scopul de a duce corespondenţa diplomatică. Din când în când, mergea şi la Bonn, la Paris şi la Londra. Posibilitatea de a vedea lumea şi de a fi plătit pentru asta – primea 500 de dolari pe lună – era un sentiment foarte plăcut pentru o persoană abia trecută de vârsta adolescenţei.

Sowan nu şi-a dat seama că documentele nu erau importante. Acestea făceau parte dintr-un alt test, prin care se urmărea să se verifice dacă încerca să le arate unui contact arab pe care îl putea avea în oricare dintre oraşele vizitate. În fiecare deplasare, Sowan era urmărit de alţi agenţi ai Mossadului de origine israeliană abia ieşiţi de pe

băncile şcolii, care făceau exerciţii de filaj. Persoana căreia Ismail îi înmâna documentele la o întâlnire aranjată dinainte într-o cafenea sau în holul unui hotel nu era, aşa cum îşi imagina el, un diplomat israelian, ci un agent al Mossadului.

După ce, mai multe săptămâni, şi-a petrecut timpul liber în străinătate, plimbându-se împrejurul Pantheonului de la Roma, vizitând Capela Sixtină şi explorând Oxford Street din Londra, i s-a cerut să meargă la Beirut şi să intre în OER

Înscrierea se făcea uşor. Intra pur şi simplu într-un birou de recrutare din Beirutul de Vest. Cel care se ocupa de această treabă era inteligent şi extrem de bine informat în privinţa chestiunilor politice. A studiat pe îndelete atitudinea lui Ismail faţă de nevoia de violenţă şi a încercat să afle dacă Sowan era dispus să renunţe la toate legăturile din trecut – la familie, la prieteni – pentru a deveni dependent de OEP din punctul de vedere al sprijinului moral. I s-a spus că, dacă era acceptat, avea să se producă o mare schimbare în viaţa sa: organizaţia urma să fie unica sa apărare împotriva unei lumi ostile. În schimb, OEP avea să-i pretindă credinţă absolută.

Coordonatorul din Mossad îl pregătise să dea răspunsurile corecte. Sowan a fost trimis într-o tabără de antrenament din Libia. Acolo, îndoctrinarea a continuat. I s-a spus într-o mie de feluri că Israelul îşi propunea să distrugă OEP, aşa încât trebuia distrus. Îndrumătorii săi propovăduiau o ostilitate pronunţată faţă de orice şi de oricine din afara OEP. Şi-a dus aminte că, la şcoala Mossadului, învăţase să interpreteze diverse roluri; Sowan petrecuse multe ore însuşindu-şi de la instructorii Mossadului dinamica grupărilor teroriste, comportamentul şi tacticile lor probabile. În Libia, i s-a spus că o crimă nu este altceva decât un mijloc de a dobândi eliberarea; o maşină-capcană reprezenta un nou pas spre libertate; o răpire era un mod de a face dreptate. Ismail a continuat să demonstreze abilităţile pe care i le inculcase Mossadul. A

acceptat toată pregătirea pe care i-a oferit-o OEP, dar nu a îngăduit niciodată ca aceasta să-i afecteze cele mai intime convingeri. De asemenea, a dat dovadă de suficientă perseverenţă, imaginaţie şi rezistenţă fizică pentru a fi considerat mai mult decât un simplu soldat. Când a părăsit tabăra de antrenament, i s-a găsit un loc în eşalonul operativ al OEP. Treptat, a urcat în ierarhie.

I-a cunoscut pe liderii organizaţiei, inclusiv pe Yasser Arafat; a fost în taberele de antrenament ale OEP din întreg Orientul Mijlociu. Întors la Beirut, a învăţat să trăiască sub raidurile aviaţiei israeliene fără să se mai ascundă în subsolul clădirilor din cauza riscului ca acestea să se prăbuşească peste el în urma bombardamentelor. Cumva însă, a reuşit să nu rateze nicio întâlnire cu coordonatorul său din Mossad, care se strecura cu regularitate în Liban pentru a primi de la Sowan cele mai noi informaţii.

Nu a riscat niciodată să fie descoperit. Când Ali Hassan Salameh a fost ucis, Ismail Sowan a condus mulţimea care scanda împotriva odioşilor israelieni. De fiecare dată când un lunetist al OEP omora un soldat israelian, era în fruntea celor care sărbătoreau. Prin tot ceea ce spunea şi făcea, părea să fie un militant foarte devotat.

În 1984, odată cu alungarea lui Arafat din Liban şi regruparea organizaţiei la Tunis, OEP l-a trimis pe Sowan la Paris să înveţe limba franceză. Nahum Admoni, care, între timp, îl înlocuise pe Hofi, a văzut în transferul lui Sowan şansa unică de a avea un agent în interiorul operaţiunilor în plină dezvoltare ale OEP din Europa.

Ghetourile arabe din arondismentele XVIII şi XX deveniseră un adevărat refugiu pentru terorişti; străzile înguste, unde se trăia la limita legalităţii, îi adăposteau pe trăgători şi pe fabricanţii de bombe. De acolo fuseseră lansate atacurile împotriva sinagogilor, restaurantelor şi magazinelor evreieşti. La Paris fusese semnat primul comunicat comun în care mai multe organizaţii teroriste se

angajau să sprijine atacurile împotriva ţintelor israeliene din Europa.

Mossadul ripostase cu ferocitatea obişnuită. *Kidon*-ii au intrat în enclavele arabe şi i-au ucis în timp ce dormeau pe cei suspectaţi de terorism. Unuia i s-a tăiat beregata de la o ureche la cealaltă, altuia i s-a sucit gâtul ca unui pui de găină. Acestea erau însă victorii mărunte. Mossadul ştia că teroriştii erau în avantaj, mai ales pentru că erau foarte bine dirijaţi de OEP. Perspectiva de a avea propriul om în sediul operativ al organizaţiei de la Paris era deosebit de atrăgătoare pentru Admoni.

La câteva zile după sosirea în capitala Franţei, Sowan a luat legătura cu superiorul său, care lucra la ambasada Israelului din Rue Rabelais, nr. 3. Nu avea să-l cunoască decât sub numele de Adam. Au stabilit să se întâlnească în mod regulat în diverse cafenele şi la metrou. De obicei, Sowan trebuia să aibă la el un ziar din ziua respectivă, în care să introducă dinainte informaţiile. Adam urma să aibă şi el un ziar asemănător, în care erau ascunse instrucţiunile pentru Sowan şi salariul lunar al acestuia, care crescuse acum la 1.000 de dolari. Aplicând o tehnică pe care amândoi o perfecţionaseră la şcoala Mossadului, se împiedicau unul de celălalt pe stradă, se scuzau, apoi plecau în direcţii diferite, după ce schimbau ziarele.

Prin aceste mijloace simple, Mossadul încerca să redobândească supremaţia într-un oraş care se bucurase multă vreme de reputaţia de a oferi adăpost extremiştilor politici – cu condiţia să lase Franţa în pace. Numai că Mossadul hotărâse să schimbe acest lucru lansând o operaţiune care a rănit orgoliul franţuzesc în aşa măsură încât nici azi, după mai bine de 20 de ani, Franţa nu o poate nici ierta, nici uita. Episodul a început la peste 4.000 de kilometri depărtare, la capătul dinspre Mediterana al Canalului Suez, proiectat de vizionarul francez Ferdinand de Lesseps.

În câteva minute, în după-amiaza zilei de 21

octombrie 1967, Israelul îşi descoperise vulnerabilitatea în faţa mijloacelor moderne de luptă. Una dintre navele sale reprezentative, un vechi distrugător britanic din al Doilea Război Mondial, rebotezat Eilat, aflat în misiune de patrulare în largul coastelor egiptene, a fost lovit de trei rachete sovietice Styx lansate de la Port Said. Dintr-un echipaj de 197 de oameni, 47 şi-au pierdut viaţa, iar alţi 41 au fost grav răniţi. Vasul s-a scufundat. Nu era cel mai mare dezastru maritim suferit de Israel, dar era pentru prima dată în lunga istorie a marinei militare când o navă era distrusă de o rachetă cu rază lungă de acţiune.

După ce s-a făcut o evaluare iniţială a proporţiilor calamităţii, guvernul lui Levi Eshkol a cerut realizarea de urgenţă a unui program de înzestrare a flotei israeliene cu un nou vas care să-l înlocuiască pe învechitul Eilat. După câteva săptămâni, proiectanţii au venit cu un model de canonieră de mare viteză, uşor manevrabilă, dotată cu sisteme electronice de reacţie în stare să ofere acele secunde preţioase necesare evitării unui atac cu rachete. S-au comandat şapte astfel de nave la Chantiers de Construction Mécanique de Normandie, CCM, un şantier naval din Cherbourg, Franţa.

În timp ce navele erau construite, oamenii de ştiinţă de la Dimona fabricau rachetele pe care aveau să le transporte navele şi aparatura sofisticată cu care acestea urmau să fie dotate la sosirea în Israel.

Lucrurile au mers fără probleme la Cherbourg până când preşedintele de Gaulle a impus un embargou total asupra livrărilor de arme după ce mai multe comandouri israeliene au atacat aeroportul din Beirut la 26 decembrie 1968 şi au distrus 13 avioane libaneze aflate la sol – în semn de represalii pentru atacul lansat de palestinieni, cu numai două zile înainte, la Atena, asupra unui avion Boeing 707 aparţinând companiei El Al. Din cauza embargoului, canonierele nu aveau să mai fie livrate Israelului.

Reacţia francezilor a pus capăt unei alianţe vechi de

un deceniu cu Israelul. Ea se realizase în timpul revoluţiei algeriene, care a dus în final la proclamarea independenţei coloniei faţă de

Franţa în 1962, şi îşi avea în parte originea în ostilitatea comună faţă de Egiptul condus de Gamal Abdel Nasser. La vremea aceea, Mossadul furnizase informaţii despre organizaţia antifranceză FLN, iar Franţa vânduse Israelului arme şi avioane Mirage de ultimă generaţie.

Odată cu pierderea Algeriei, de Gaulle a restabilit repede legăturile tradiţionale ale Franţei cu alte ţări arabe, iar OEP i s-a permis să deschidă un birou la Paris. Raidul asupra aeroportului din Beirut a fost considerat de preşedintele francez o nesocotire publică a solicitării adresate de el Israelului de a se abţine de la ceea ce de Gaulle numea „atacuri de răzbunare” împotriva vecinilor săi arabi.

Din cauza embargoului impus livrărilor de arme din Franţa, Israelul n-a mai avut, practic, suficiente avioane Mirage cu care să domine spaţiul aerian al Orientului Mijlociu şi să se apere în mod eficient de atacurile lansate de pe mare. Embargoul a venit într-un moment în care israelienii se străduiau să facă faţă costurilor uluitoarei victorii din timpul Războiului de Şase Zile. În acele zile ale anului 1967, ei reuşiseră să pună stăpânire pe Cisiordania, Ierusalimul de Est şi Fâşia Gaza. În acele teritorii trăiau însă aproape un milion de arabi, în marea lor majoritate, plini de ură faţă de cuceritori.

Pentru Meir Amit, problema cu care se confrunta Israelul „nu era deloc simplă. În interiorul graniţelor noastre erau sute de *mehabelim-i* – terorişti, în ebraică – iar aceştia beneficiau de sprijinul populaţiei arabe dispuse să le ofere măcar ajutor şi adăpost: prima mea sarcină era să sporesc prezenţa Mossadului în interiorul organizaţiilor palestiniene”.

Golda Meir, prim-ministrul Israelului, i-a spus lui Meir Amit să elaboreze un plan pentru a scoate din Franţa navele terminate. Acesta avea să-şi amintească:

Prima sugestie a fost să mergem la Cherbourg cu suficienţi marinari înarmaţi, să luăm navele şi să ne întoarcem pur şi simplu în Israel. Moshe Dayan, ministrul de atunci al apărării, s-a gândit mult la asta. El a subliniat însă în mod corect că reacţia internaţională va produce uriaşe repercusiuni, iar Israelul va cădea de hoţ. Ceea ce urma să facem trebuia să fie legal. Trebuia să ieşim din apele teritoriale franceze cu aprobarea autorităţilor. Odată ajunşi în larg, lucrurile seschimb au.

Legalitatea celor întâmplate ulterior depinde însă de unghiul din care privim lucrurile. În pofida insistenţelor lui Dayan de a fi respectată litera legii, ceea ce s-a întâmplat a fost pur şi simplu o şmecherie.

În noiembrie 1969, Meir Amit a executat prima etapă a operaţiunii Arca lui Noe. O firmă de avocatură cu sediul la Londra fusese angajată de cea mai mare companie maritimă israeliană, Maritime Fruit – care transporta produse agricole în toată lumea – să înregistreze o nouă firmă cu denumirea Straboat, după steaua lui David. Principalul ei acţionar era Mila Brenner, director la Maritime Fruit. Ceilalţi acţionari erau împuterniciţi ai lui Meir Amit. A doua etapă a operaţiunii s-a desfăşurat tot fără probleme. De luni de zile, amiralul Mordechai Limon, ofiţerul de legătură al marinei israeliene de la Cherbourg, discuta cu reprezentanţii şantierului naval despre compensaţii pentru nerespectarea contractului; de fiecare dată când francezii erau pe punctul de a cădea la învoială, Limon găsea un nou motiv de discuţie. La 10 noiembrie, el a informat şantierul naval că Israelul era dispus să discute din nou problema.

La Tel Aviv, Mila Brenner îl contactase pe unul dintre cei mai respectaţi magnaţi ai transportului maritim din lume, Ole Martin Siem, care locuia la Oslo. Acesta a acceptat să facă parte din consiliul de administraţie al companiei Straboat cu scopul concret al achiziţionării canonierelor.

Cu o dexteritate demnă de un jucător de cărţi, Limon

a făcut următoarea mişcare. La 11 noiembrie, s-a întâlnit cu reprezentanţii şantierului naval, care i-au prezentat cea mai bună ofertă de compensaţii. Le-a spus că încă nu era satisfăcut. Francezii au fost uluiţi; oferta lor era una generoasă. În timp ce aceştia se gândeau ce să facă mai departe, Limon a dat fuga la Paris, unde îl aştepta Ole Siem. După ce s-au întâlnit, Limon le-a telefonat reprezentanţilor şantierului pentru a le spune că avea să-i contacteze „peste câteva zile”. După o oră, Siem se afla în biroul generalului Louis Bonte, care se ocupa cu vânzarea de arme în numele guvernului francez. Siem i-a spus că a auzit că „sunt de vânzare nişte canoniere care pot fi transformate pentru a fi folosite la extracţia petrolului”.

Sincronizându-se la perfecţie, Limon l-a sunat în acel moment pe Bonte pentru a-i spune că se afla la Paris şi că era gata să accepte o ultimă ofertă de compensaţii. Cifra propusă de el era cea pe care o oferiseră reprezentanţii şantierului naval de la Cherbourg. Bonte i-a spus lui Limon că „negociază” şi că o să-l sune mai târziu. Generalul s-a întors apoi spre Siem, dezvăluindu-i oferta acceptată de Limon, dar a spus că suma era prea mare pentru ca guvernul să fie de acord să o plătească. Atunci, Siem a mărit imediat cu 5% suma acceptată de Limon. Bonte l-a sunat pe Limon, spunându-i că acceptă oferta lui. Bonte credea că a făcut o afacere bună, scăpând Franţa de o problemă spinoasă. Israelul îşi lua compensaţia, iar Franţa obţinea 5% profit.

A avut doar două întrebări pentru Ole Siem. Navele aveau să ajungă în Norvegia? Putea Siem să garanteze că acestea nu aveau să fie reexportate după utilizarea lor în activităţi de prospectare? Siem i-a dat garanţii foarte clare în ambele cazuri. Bonte a acceptat ca, pentru a evita întrebările presei legate de amplasamentul puţurilor petroliere – o chestiune comercială delicată într-o industrie renumită pentru secretele ei – retragerea navelor de la Cherbourg să se realizeze cu cea mai mare discreţie. Data plecării a fost stabilită pentru Ajunul Crăciunului din 1969,

când la Cherbourg se marca începutul sărbătorilor de iarnă.

Mai era o lună şi Meir Amit ştia foarte bine că era destul timp pentru ca lucrurile să ia o întorsătură proastă. Era nevoie de 120 de marinari israelieni care să ducă navele în călătoria de 4.000 km de la Cherbourg la Haifa. Trimiterea atâtor oameni în acelaşi timp ar fi alertat cu siguranţă serviciile de securitate franceze. Din nou, inventivul Meir Amit a găsit soluţia.

Acesta a hotărât ca marinarii să meargă doi câte doi în diverse oraşe ale Europei înainte să se ducă la Cherbourg. Marinarii au fost instruiţi să nu stea în hotelurile din porturi mai mult de o noapte înainte de a se muta la altul. Toţi aveau paşapoarte israeliene, astfel încât, în cazul în care ar fi fost prinşi, să nu poată fi învinuiţi de folosirea unor acte false. Cu toate acestea, Meir Amit ştia că riscurile erau încă foarte mari. „Nu trebuia decât ca un poliţist francez mai bănuitor să se întrebe de ce veneau aşa de mulţi marinari israelieni la Cherbourg de Crăciun şi întreaga operaţiune s-ar fi dus pe apa sâmbetei”.

La 23 decembrie, marinarii erau cu toţii la Cherbourg. împrăştiaţi în tot oraşul, aceştia ascultau colindele care păreau că nu se mai termină; unii dintre ei, născuţi şi crescuţi la Ierusalim, s-au alăturat colindătorilor.

La Tel Aviv, Meir Amit, acum liniştit, se ocupa de alte probleme. Chestiunea asigurării proviziilor necesare pentru cele opt zile de navigaţie fusese rezolvată de ofiţerul special desemnat în acest scop, care umblase pe la toate magazinele din Cherbourg. Dar ori de câte ori vânzătorii îl îmbiau cu jambon pentru Crăciun, el refuza politicos. Un sfert de milion de litri de combustibil a fost încărcat clandestin în butoaie şi ascuns sub punte. Singura mare necunoscută era vremea. Navele trebuiau să traverseze Golful Biscaya în condiţii de iarnă şi se puteau scufunda. Meir Amit avea să-şi amintească despre toate acestea la Tel Aviv: „Ne rugam să fie vremea ca la Dunkerque. Trimiseserăm un meteorolog la Cherbourg, iar

el urmărise toate prognozele pentru Marea Britanie, Franţa, Cherbourg şi Spania”.

Orele au trecut încet, până când, în sfârşit, a venit Ajunul Crăciunului. Prognoza meteo spunea că, la Cherbourg, urma să plouă torenţial, cu rafale de vânt dinspre sud-vest. Cu toate acestea, s-a dat ordin de plecare la ora 20.30. La 19.30, echipajele erau la bord. Vremea s-a înrăutăţit însă. Plecarea a fost amânată pentru 22.30. Nu au plecat însă nici atunci din cauza condiţiilor meteorologice. De la Tel Aviv au sosit mesaje codificate urgente: „Porniţi indiferent de vreme”.

La Cherbourg, ofiţerul superior israelian l-a ignorat; pentru el, viaţa oamenilor era mai importantă în acel moment. Stătea tăcut în nava-comandant, urmărindu-l pe meteorolog care studia febril diagramele sinoptice ale stării vremii. La miezul nopţii, meteorologul a anunţat: „Vântul va scădea în intensitate şi va bate spre nord în următoarele două ore. Nu va fi foarte puternic şi va sufla din spate. Putem pleca”.

În ziua de Crăciun, exact la ora 2.30, au fost pornite motoarele, iar navele s-au îndreptat încet spre larg. Şapte zile mai târziu, în ziua Anului Nou, intrau în portul Haifa.

Printre cei care le aşteptau pe chei era şi Meir Amit. Pentru el, Anul Nou nu ar fi putut începe mai bine. Ştia însă că preşedintele Charles de Gaulle nu avea să ierte niciodată Israelul pentru cele întâmplate.

Aşa a şi fost. Când Mossadul a început să-i vâneze la Paris şi în celelalte oraşe ale Franţei pe teroriştii din Orientul Mijlociu, agenţii săi au fost urmăriţi cu aceeaşi atenţie ca orice terorist de serviciul francez de securitate. Şi mai rău, ofiţerii proarabi din SDECE avertizau adesea OEP că Mossadul se pregătea să dea o contralovitură. De multe ori, în astfel de situaţii, mai scăpa câte un terorist.

Cel mai cunoscut dintre aceştia era Ilich Ramirez Sánchez, care, datorită activităţilor sale, fusese poreclit „Carlos Şacalul”. Lucra la Paris ca ucigaş profesionist în solda uneia dintre grupările desprinse din OEP cu baza în

Siria. Isprăvile sale l-au transformat într-o figură admirată de presa clandestină marxistă care înflorea în Europa. Femeile găseau că obiceiurile lui de playboy erau captivante, cu atât mai mult cu cât părea în stare să scape oricând din cursele pe care Mossadul i le întindea pentru a-l lichida. Azi era pe Coasta de Azur la plajă cu o fată, mâine era reperat la Londra, alături de un grup de terorişti din Orientul Mijlociu, pe care îi ajuta să elaboreze planuri împotriva altor grupări arabe şi, desigur, împotriva Israelului. împreună cu ei, Carlos opera fără a fi stânjeniţi de poliţia şi de serviciile britanice de informaţii, în baza înţelegerii conform căreia nu aveau să facă niciun rău cetăţenilor britanici. Când Mossadul era pregătit să-l omoare, Carlos se întorcea pe Continent sau fugise deja la Damasc, la Bagdad sau în altă ţară arabă, unde continua să săvârşească fărădelegi.

Urmărirea lui Carlos o perioadă suficient de lungă pentru ca Mossadul să-l poată asasina a fost o altă sarcină încredinţată lui Ismail Sowan pe durata şederii lui la Paris.

Pe ansamblu, contribuţia lui la războiul dus de Mossad în Franţa a fost considerabilă. Ea a permis agenţilor de informaţii ai serviciului şi *kidon-ilor* să repurteze câteva succese spectaculoase: a fost incendiată o fabrică de documente false a OEP, au fost distruse depozite secrete de arme, au fost interceptaţi şi lichidaţi curieri, au fost detonaţi explozibili de contrabandă din Europa de Est; Mossadul a plătit în mii de feluri, răspunzând la lovitură cu altă lovitură, datorită informaţiilor furnizate de Sowan.

În ianuarie 1984, Adam, coordonatorul lui Sowan din Mossad, i-a spus acestuia că urma să fie trimis în Anglia, unde trebuia să se dea drept student interesat să obţină o licenţă în ştiinţe. Noua lui misiune era să se infiltreze în organizaţia OEP de la Londra şi să afle tot ce se putea despre unitatea ei combatantă, Forţa 17. Aceasta era condusă acum de Abdul-Rahid Mustapha, care folosea ca bază Marea Britanie. Mustapha era pe lista celor pe care

Mossadul îşi propunea să-i lichideze.

Ismail Sowan i-a spus şefului biroului OEP de la Paris că şi-a încheiat studiile în Franţa – un *sayan* francez îi dăduse o diplomă falsă care să-i confirme spusele în cazul în care i s-ar fi cerut o dovadă, ceea ce nu s-a întâmplat – şi că dorea să meargă în Anglia să-şi continue studiile în domeniul ingineriei. A reuşit chiar să strecoare în solicitare ideea că viitoarea calificare avea să fie „şi mai utilă în ceea ce priveşte fabricarea bombelor artizanale”.

Perspectiva adăugării unui nou fabricant de bombe la echipa de experţi a OEP era întotdeauna ispititoare, cu atât mai mult în 1984. Conducerea OEP trebuia să le demonstreze palestinienilor din Cisiordania şi Fâşia Gaza că nu fuseseră uitaţi. Zeci de mii sufereau tot mai mult din cauza ocupaţiei israeliene şi nu înţelegeau de ce Yasser Arafat nu făcea mai mult pentru a-i ajuta nu doar cu vorba, ci şi cu fapta.

Mossadul ştia că Arafat era tot mai constrâns să susţină propunerile de pace pe care preşedintele Egiptului, Hosni Mubarak, începuse să le facă Israelului. Regimul mereu imprevizibil din Siria hotărâse să se îndepărteze de diferitele facţiuni palestiniene şi băgase la închisoare câteva sute de luptători ai acestora. Preşedintele Assad dorea să le arate americanilor că nu era el capul răutăţilor, aşa cum credea lumea.

Toate acestea nu au făcut decât ca printre membrii OEP din tabere să se amplifice sentimentul că aveau să fie părăsiţi de lumea arabă, mutaţi dintr-un loc în altul, lăsaţi în voia sorţii. Se vorbea chiar că ar fi fost trădaţi de propria conducere. Israelienii au continuat să exploateze acest sentiment, transmiţând în toate teritoriile ocupate informaţia că OEP deţinea bunuri în valoare de 5 miliarde de dolari în întreaga lume. Arafat devenise şi el victima unei campanii de defăimare puse la cale de experţii Mossadului în războiul psihologic. Astfel, s-a zvonit că acesta cheltuia o parte din bani ca să-şi satisfacă apetitul pentru tineri atrăgători. Zvonul a fost lansat în taberele de

refugiaţi şi, deşi nu a prins foarte mult, a avut un oarecare efect. Atunci, Arafat a pus la cale o manevră abilă, dând ordin celor 17 birouri ale OEP să lase să se scurgă în spaţiul public informaţia potrivit căreia era un mare amator de femei – ceea ce era adevărat.

Pentru directorul biroului OEP de la Paris, faptul că Sowan urma să folosească lucrurile pe care avea să le înveţe pentru a fabrica bombe artizanale era un motiv suficient pentru a-i plăti drumul cu trenul până în Anglia şi ai da bani pentru o săptămână. Sowan a primit 500 de lire şi de la Adam, care i-a spus că, pentru a nu da de bănuit, trebuia să-şi găsească o slujbă în Anglia şi să-şi plătească singur studiile.

Ismail a sosit la Londra într-o zi cu vânt puternic, în februarie 1984, călătorind cu un paşaport iordanian ce-i fusese pus la dispoziţie de Mossad. Mai avea un paşaport canadian ascuns în fundul dublu al valizei. I se spusese să-l folosească numai dacă trebuia să părăsească Marea Britanie în grabă. Ascuns în acelaşi loc cu paşaportul era documentul emis de Mossad cu privire la Abdul-Rahid Mustapha şi la Forţa 17, pe care acesta o comanda.

Unitatea fusese creată iniţial pentru a asigura protecţia lui Yasser Arafat. Numele i se trăgea de la numărul de interior al lui Arafat de la vechiul sediu central al OEP, aflat la Beirut. În Liban, Forţa 17 se transformase într-o armată neoficială, formată din peste 1.000 de luptători; una dintre unităţile ei fusese cunoscuta grupare Septembrie Negru, autoarea masacrului comis împotriva sportivilor israelieni la Jocurile Olimpice de la München. Cu puţin timp înainte ca OEP să fie obligată să părăsească Libanul şi să se stabilească la Tunis, primul comandant al Forţei 17, Ali Hassan Salameh, a fost omorât într-o explozie pusă la cale de Rafi Eitan. La Tunis, Arafat a trebuit să facă faţă unei realităţi dure. Nu numai că era vânat de Mossad, dar era din ce în ce mai ameninţat de alţi extremişti arabi. Abu Nidal, care se considera vocea autentică a luptei armate, spunea că nu putea fi vorba

despre nicio victorie până când Arafat nu avea să fie eliminat. Reacţia lui Arafat a fost să restructureze Forţa 17 într-o unitate bine închegată, care avea un dublu scop, acela de a-l proteja în continuare şi de a lansa atacuri bine pregătite împotriva duşmanilor, începând cu Israelul. Comanda Forţei 17 i-a revenit lui Mustapha. La Tunis, oamenii lui erau antrenaţi în luptele de gherilă atât de forţele speciale chineze, cât şi de cele sovietice. În 1983, Mustapha a început să călătorească în Marea Britanie pentru a recruta mercenari.

Londra era plină de foşti agenţi ai SAS şi de veterani ai armatei care serviseră în Irlanda de Nord şi căutau noi ocazii de a-şi pune în valoare abilităţile de ucigaşi. Plata primită ca instructor al OEP era bună şi mulţi mercenari aveau o puternică atitudine antisemită. O bună parte dintre ei au semnat şi au plecat în Tunisia pentru a lucra în taberele de antrenament ale OEP. Alţi instructori au fost recrutaţi din rândurile foştilor membri ai Legiunii Străine şi, la un moment dat, printre ei s-a aflat şi un fost agent al CIA, Frank Terpil, care avea să fie implicat mai târziu, pentru scurtă vreme, împreună cu Mehmet Ali Ağca, în tentativa de asasinare a papei Ioan Paul al II-lea.

Timp de un an întreg, Mustapha a reuşit să intre şi să iasă din Marea Britanie fără ca MI5 sau Brigada Specială[21] să-şi dea seama cine este. Când le-a informat Mossadul, singura măsură luată a fost ca un agent al MI5 să amintească biroului OEP de la Londra că avea să fie închis, iar personalul, expulzat la cel mai mic indiciu legat de implicarea lor în acţiuni teroriste împotriva Marii Britanii. Dar împotriva Israelului puteau continua să tune şi să fulgere.

Un aspect curios al războiului de propagandă s-a revelat în momentul în care Bassam Abu-Sharif, pe atunci principalul purtător de cuvânt al lui Arafat, a fost invitat să

21 Special Branch - departament al poliţiei britanice care îndeplineşte în general misiuni pentru serviciile de securitate ale Marii Britanii, mai ales pentru MI5.

se întâlnească cu romancierul Jeffrey Archer. Reprezentantul OEP avea să-şi aducă aminte că Archer i-a explicat „cum trebuie să dezvoltăm şi să cultivăm relaţiile cu presa, cum să organizăm activitatea politică, cum să stabilim contacte cu politicienii englezi şi să mobilizăm opinia publică. Sunt extrem de impresionat”.

În urma acelei întâlniri, numele lui Archer a ajuns în baza de date computerizată a Mossadului.

După părerea furioşilor israelieni, Mustapha se afla sub protecţia autorităţilor britanice şi orice încercare de a trata cu el în Marea Brtianie ar fi putut avea repercusiuni asupra Mossadului.

Misiunea lui Ismail Sowan era să încerce să-l atragă pe Mustapha într-o cursă în afara ţării, de preferat în Orientul Mijlociu, unde *kidon-ii* aşteptau să-l omoare. Adam îi spusese lui Sowan la Paris că avea să lucreze sub îndrumarea agenţilor Mossadului de la ambasada Israelului din Londra. Primul era Arie Regev. Celălalt era Jacob Barad, care se ocupa de interesele comerciale ale Israelului. Al treilea *katsa* care activa la Londra, dar nu lucra sub acoperire diplomatică era Bashar Samara, care avea să fie principalul contact al lui Sowan. Samara ceruse unui *sayan* angajat la o agenţie imobiliară din Londra să-i închirieze lui Sowan un apartament în cartierul Maida Vale.

La câteva zile după sosirea la Londra, Sowan a luat pentru prima oară legătura cu Samara. Cei doi s-au întâlnit la statuia lui Eros din Piccadilly Circus. Fiecare avea la el un număr al ziarului *Daily Mirror*, recent achiziţionat de Robert Maxwell. Folosind tehnica schimbului de ziare, care avusese succes la Paris, Sowan a primit 600 de lire, salariul pe prima lună, şi instrucţiuni despre cum să obţină o slujbă administrativă la biroul OEP de la Londra.

Mulţi dintre cei care lucrau acolo voiau să fie în linia întâi: să ducă mesaje diverselor celule ale OEP din Europa, să meargă la sediul central din Tunis al organizaţiei cu informaţii deosebit de importante şi, după aceea,

aşteptând câteva ore un răspuns, să aibă şansa de a-l zări măcar o clipă pe Arafat. Aceşti revoluţionari tineri, devotaţi nu erau interesaţi să facă muncă administrativă de rutină: să întocmească şi să arhiveze documente, să citească ziarele sau să răspundă la telefon. Când Sowan s-a oferit să lucreze la biroul din Londra, a fost imediat acceptat.

După câteva zile l-a cunoscut pe Mustapha. S-au împrietenit după ce au băut împreună câteva ceşti de ceai de mentă, împărtăşeau acelaşi trecut: supravieţuiseră bombardamentelor israeliene de la Beirut. Amândoi merseseră pe aceleaşi străzi, cu aceeaşi acuitate mintală şi vizuală, pe lângă aceleaşi clădiri ciuruite de atâtea gloanţe şi bombe, încât nu li se mai vedea decât structura de rezistenţă. Amândoi dormiseră în alt pat în fiecare noapte şi aşteptaseră zorii, când, în difuzoare, se auzea vocea muezinului chemându-i pe credincioşi la rugăciune. Amândoi fuseseră de serviciu la punctul de control al OEP din Beirut, lăsând să treacă ambulanţele, oprindu-i pe toţi ceilalţi şi adăpostindu-se numai la auzul avioanelor de luptă israeliene. Au râs amintindu-şi vechea zicală care circula în Beirut: „Dacă auzi că explodează o bombă, înseamnă că trăieşti”. Atâtea amintiri: ţipetele muribunzilor, bocetul femeilor, privirile lor disperate şi pline de ură, îndreptate spre cer.

Sowan şi Mustapha au petrecut o zi întreagă rememorând trecutul. În cele din urmă, Mustapha l-a întrebat ce făcea la Londra. Ismail a răspuns că venise să-şi desăvârşească pregătirea pentru a sluji mai bine cauza OEP. La rândul său, l-a întrebat pe Mustapha ce căuta la Londra.

Întrebarea lui a provocat o mulţime de dezvăluiri. Mustapha a vorbit despre isprăvile Forţei 17: cum fuseseră membrii acesteia pe punctul să deturneze un avion israelian plin cu turişti germani când Arafat a anulat misiunea de teamă să nu-şi atragă oprobriul opiniei publice germane. Mustapha dusese însă războiul împotriva

Israelului în Cipru şi Spania. Ismail ştia că toate lucrurile cu care se lauda interlocutorul lui aveau să sporească hotărârea Mossadului de a-l omorî.

Au stabilit să se întâlnească peste câteva zile în aşa-numitul „Colţ al Oratorilor" din Hyde Park, locul în care, prin tradiţie, oamenii îşi pot exprima liber diverse puncte de vedere. Ismail Sowan a sunat la numărul special care i se dăduse în caz că avea de transmis informaţii urgente. A răspuns Bashar Samara. Au stabilit să se întâlnească în Regent Street. Plimbându-se printre lucrătorii de la birouri aflaţi în pauza de prânz, Sowan i-a relatat ce-i povestise Mustapha. Samara i-a spus că se va afla şi el în Hyde Park pentru a-l fotografia pe Mustapha şi pentru a se ţine apoi după acesta.

Mustapha nu a venit la întâlnire. Au trecut mai multe săptămâni până când Sowan l-a revăzut. În acel moment, Ismail fusese acceptat ca student la o facultate din Bath, o staţiune balneoclimaterică. De două ori pe săptămână, mergea la Londra, la biroul OEP, pentru a-şi îndeplini obligaţiile de serviciu. La un moment dat, l-a găsit pe Mustapha acolo.

Cei doi au stat iarăşi de vorbă bând ceaşcă după ceaşcă de ceai de mentă. Mustapha a scos din servietă o carte cu ilustraţii despre istoria Forţei 17. S-a lăudat cu faptul că peste 100.000 de exemplare aveau să fie distribuite palestinienilor. Frunzărind-o, Ismail a văzut în ea o fotografie a lui Mustapha făcută în Liban. Acesta din urmă a semnat un exemplar şi i l-a dat lui Ismail. Au stabilit din nou să se întâlnească, dar Mustapha nu a venit nici de această dată.

Între timp, Sowan i-a predat cartea lui Samara în gara din Bath, care avea să devină locul lor obişnuit de întâlnire. Agentul venea la Bath cu un tren şi se întorcea la Londra cu următorul, luând cu el tot ce afla Sowan la birou şi oferindu-i acestuia, în fiecare lună, cele 600 de lire.

Timp de aproape un an, relaţia lor a continuat în acest mod. La acea vreme, Sowan cunoscuse o englezoaică

pe nume Cârmei Greensmith, care a acceptat să se mărite cu el. În ajunul ceremoniei, Sowan nu se hotărâse încă asupra cavalerului de onoare.

Mergând încă o dată la birou, s-a întâlnit din nou cu Mustapha, care, ca de obicei, nu i-a spus unde fusese. Mustapha avea la el o mulţime de tăieturi din ziarul de limbă arabă *Al-Qabas*, care se tipărea la Londra. Pe fiecare pagină apărea o caricatură în care era ridiculizat Yasser Arafat. Ziarul era subvenţionat de familia emirului din Kuweit, un vechi duşman al OEP.

Desenele erau opera celui mai apreciat caricaturist politic din lumea arabă, Năji Al-Aii. Stabilit la Londra, acesta ducea un război solitar împotriva lui Arafat, reprezentându-l pe liderul OEP ca pe un om lipsit de scrupule, interesat, nepriceput din punct de vedere politic. Caricaturile făcuseră din ziarul *Al-Qabas* vocea opoziţiei faţă de Arafat.

Mustapha a aruncat tăieturile pe masă, spunând că Al-AÎi merita să moară şi că patronilor lui kuweitieni merita să li se dea o lecţie.

Sowan afişă un zâmbet rezervat. Mossadul aprecia tot ceea ce submina poziţia lui Arafat. A adus în discuţie o chestiune mai personală, găsirea unui cavaler de onoare pentru nunta sa. Mustapha s-a oferit imediat. S-au îmbrăţişat în felul arabilor. Este posibil ca, în acest moment, Ismail Sowan să-şi fi dorit să poată scăpa cumva din ghearele Mossadului.

La Tel Aviv, Nahum Admoni începuse să se întrebe cât avea să mai dureze până când MI5 va descoperi adevărul în legătură cu cele opt paşapoarte false lăsate într-o cabină telefonică din Germania, în iulie 1986. Shimon Peres, care nu era un admirator al Mossadului, se afla în ultimele luni de mandat în fruntea guvernului de coaliţie şi punea întrebări foarte incomode. Prim-ministrul spunea că dezastrul avea să distrugă relaţiile Israelului cu guvernul Thatcher, că era mai bine să se recunoască adevărul, potrivit bine cunoscutului principiu al lui Peres:

„Cu cât se spune mai repede, cu atât se repară lucrurile mai uşor”.

Admoni s-a opus. MI5 şi Brigada Specială ar fi putut să înceapă o anchetă cu privire la activităţile desfăşurate de Mossad în Marea Britanie. Asta putea duce la expulzarea lui Ismail Sowan, care se dovedise a fi o sursă inepuizabilă de informaţii utile. Mai mult, recunoaşterea adevărului cu privire la paşapoarte ar fi revelat incompetenţa de care dăduse dovadă în acest caz Mossadul.

Paşapoartele fuseseră destinate celor de la ambasada Israelului de la Bonn. Sarcina de a le lua de la Tel Aviv fusese încredinţată unui *bodel* care nu avea experienţă şi nu mai fusese niciodată la Bonn. Acesta se învârtise o vreme cu maşina prin oraş, nevrând să întrebe pe cineva pe unde s-o ia, de teamă să nu atragă atenţia asupra lui. În cele din urmă, a folosit un telefon public pentru a suna la ambasadă. Un funcţionar l-a certat fiindcă întârziase. Fie din panică, fie din pură neglijenţă, a uitat punga cu paşapoarte în cabina telefonică. Ajungând la ambasadă, şi-a dat seama de greşeala făcută, dar, fiind şi mai panicat, nu şi-a putut aminti numele străzii de unde telefonase. Însoţit de şeful securităţii ambasadei, care era enervat la culme, a găsit într-un sfârşit cabina telefonică, însă punga dispăruse. *Bodel-ul* a fost trimis în Negev. Cu toate acestea, problema paşapoartelor a continuat să-l neliniştească pe Admoni. Foreign Office, prin ambasadorul Marii Britanii la Tel Aviv, a adus problema lor în atenţia guvernului israelian.

Unul dintre paşapoarte fusese făcut pentru ca Sowan să poată călători mai uşor între Londra şi Tel Aviv; folosind paşaportul britanic, el ar fi fost supus unui număr mai mic de verificări pe aeroport de către autorităţile din domeniul imigraţiei decât dacă ar fi folosit paşaportul canadian.

În perioada în care se aflase la Londra, Sowan făcuse câteva vizite în Israel pentru a-şi revedea familia; ele făceau parte din acoperire. Pentru cei din familie, băiatul

era încă activist al OEP. Îşi juca rolul într-un mod atât de convingător, încât fratele mai mare, Ibrahim, i-a atras în cele din urmă atenţia că israelienii îl vor aresta. În glumă, acesta i-a sugerat lui Ismail să preîntâmpine o astfel de situaţie oferindu-se să lucreze pentru organizaţie. Ismail s-a prefăcut a fi îngrozit de idee şi s-a întors la Londra spre a-şi continua activitatea.

Curând însă, lucrurile au luat o întorsătură neaşteptată. Proaspăta lui soţie l-a îndemnat să accepte un post de cercetător la Humberside Collège din Hull. Pentru ea, însemna un câştig în plus pe lângă banii primiţi de la OEP. Nu ştia nimic despre relaţia soţului ei cu Mossadul sau despre cele 600 de lire pe care agenţia i le plătea lunar. Pentru Ismail, mutarea la Hull putea fi o şansă de a scăpa de pretenţiile din ce în ce mai mari ale superiorului său din Mossad.

Ca mulţi dintre informatorii care primiseră bani de la Mossad, Ismail Sowan era foarte speriat de riscurile pe care trebuia să şi le asume. După ce îşi îndeplinise rolul de cavaler de onoare, Mustapha a devenit şi mai apropiat. Trecea adesea pe la Ismail şi soţia lui, aducându-le daruri din Orientul Mijlociu. La masă, Mustapha le povestea despre ce îi făcuse ultimului duşman al OEP. Timp de mai multe luni, acesta s-a lăudat că a ucis mai mulţi „trădători ai cauzei”. Sowan asculta uluit, sperând ca „inima să nu-mi bată prea tare”. Se speria la fel de tare după întâlnirile cu Samara. Acesta îi cerea să acceseze computerul de la biroul OEP şi să fotocopieze documente secrete; de asemenea, trebuia să încerce să plece în „vacanţă” cu Mustapha în Cipru, unde avea să-i aştepte o echipă de *kidon*-i. Deocamdată, Sowan reuşise să invoce diverse pretexte – fie nu era niciodată singur în sala calculatoarelor, fie studiile îl împiedicau să se gândească la vacanţă – dar în cererile lui Samara simţea o ameninţare crescândă. Spera ca, la Hull, să vină mai puţin în contact atât cu Mustapha, cât şi cu Samara şi să poată duce o viaţă academică fără alte presiuni. Mossadul avea însă cu totul

alte planuri pentru el.

Vineri, 13 martie 1987, la sediul Mossadului de pe bulevardul Regele Saul circula zvonul că Admoni aştepta un musafir important. Cu puţin înainte de prânz, ofiţerul de legătură al MI6 a fost însoţit în biroul de la etajul al nouălea al directorului general. Întâlnirea celor doi a fost scurtă. Lui Admoni i s-a spus că

MI6 era mulţumit că paşapoartele false găsite în Germania erau opera Mossadului. Un ofiţer de la Brigada Specială implicat în operaţiune îşi amintea în iunie 1997 că „tipul de la MI6 a intrat pur şi simplu în birou, a spus «bună dimineaţa», a refuzat să bea ceai sau cafea şi a spus ce avea de spus. A salutat apoi din cap şi a ieşit din încăpere. Probabil că a avut nevoie de mai puţin de un minut ca să transmită mesajul”.

La Londra, Foreign Office l-a chemat pe ambasadorul israelian, căruia i-a prezentat un protest ferm, însoţit de solicitarea ca astfel de situaţii să nu se mai repete. Singura consolare pentru Admoni a fost faptul că nimeni nu pomenise numele lui Ismail Sowan.

În seara zilei de 22 iulie 1987, în apartamentul său din Hull, Ismail Sowan urmărea la televizor ştirile transmise de BBC. Nu mai auzise de Mossad din luna aprilie, de când Bashar Samara venise la Hull, se întâlnise cu el la gară şi îi spusese să se dea la fund până la noi ordine – cu excepţia cazului în care Mustapha lua legătura cu el.

Acum, figura omului despre care Mustapha spusese că merita să moară umplea ecranul televizorului; Năji Al-Aii, caricaturistul, fusese împuşcat în timp ce pleca de la redacţia ziarului *Al-Qabas* din Londra. Asasinul trăsese o dată şi dispăruse. Glonţul îi intrase victimei prin obraz şi i se oprise în creier. Prima impresie a lui Sowan a fost că atacatorul nu aparţinea nici Mossadului, nici Forţei 17. Ambele organizaţii aveau aceeaşi manieră profesionistă de a ucide: câteva gloanţe trase în cap şi în partea superioară a corpului. Ce vedea el părea a fi opera unui amator. În

reportajul de la televizor se spunea că poliţia declanşase o masivă operaţiune de căutare şi că toţi colegii caricaturistului bănuiau că atacul se datora „puternicilor duşmani” pe care şi-i făcuse Năji.

Sowan şi-a adus aminte de o discuţie avută cu Mustapha. Începea să creadă din ce în ce mai mult că Yasser Arafat ordonase asasinatul. Brusc, s-a întrebat dacă el era singura persoană căreia Mustapha îi spusese că Năji trebuia să fie lichidat. Sowan a hotărât că era mai bine ca el şi soţia lui să plece la Tel Aviv. Dar, chiar când îşi făceau bagajele, a bătut cineva la uşă. Sowan avea să-şi amintească: „Bărbatul avea două genţi. A spus că Mustapha trebuia să le ascundă de urgenţă. Când i-am spus că vreau să ştiu ce conţin, acesta mi-a zâmbit şi a zis că nu trebuie să-mi fac griji. «Celui ce nu pune întrebări nu i se spun niciodată minciuni.» Asta a fost tot ce mi-a spus. După ce a plecat, m-am uitat în genţi. Erau pline de arme şi explozibili: suficient Semtex ca să arunci în aer Turnul Londrei, puşti Kalaşnikov, pistoale, detonatoare, de toate”.

Ismail a sunat la numărul special al Mossadului de la Londra. Telefonul fusese deconectat. A sunat la ambasada Israelului. I s-a spus că Arie Regev şi Jacob Barad nu erau disponibili. A cerut să vorbească cu Bashar Samara. Vocea de la celălalt capăt al firului i-a spus să aştepte. La telefon a venit altcineva. Când Ismail şi-a dat numele, persoana i-a spus: „Este un moment prielnic pentru o vacanţă la soare”. Era semnalul că Sowan trebuia să meargă la Tel Aviv.

Acolo, la Hotelul Sheraton, s-a întâlnit cu Jacob Barad şi cu Bashar Samara. Le-a spus ce a făcut când a văzut ce era în genţi. I-au zis să aştepte până ce vor raporta superiorilor. În aceeaşi seară, Samara s-a întors şi i-a spus lui Sowan să plece la Londra cu avionul următor. La sosire avea să găsească totul rezolvat.

Nebănuind ce îl aşteaptă, Sowan a plecat spre Londra la 4 august 1987. A fost arestat, la Heathrow, de membri înarmaţi ai Brigăzii Speciale şi învinuit de asasinarea lui Năji Al-Aii. Când a protestat spunând că este

agent al Mossadului, poliţiştii au râs de el. Sowan devenise tot atât de dispensabil ca şi caricaturistul care murise după ce, timp de două săptămâni, se luptase să supravieţuiască pe un pat de spital. Sowan avea să fie sacrificat în tentativa de a se reintra în graţiile guvernului Thatcher. Existenţa unui mic arsenal în apartamentul lui Sowan avea să zădărnicească orice efort al acestuia de a demonstra că este omul Mossadului. Armele fuseseră aduse la el acasă de un *sayan*.

La Londra, Arie Regev predase serviciului MI5 – care le-a transmis mai departe celor de la Scotland Yard – toate „dovezile" pe care Mossadul le „adunase" în legătură cu „implicarea" lui Sowan în acţiuni teroriste. În dosar se detalia felul în care îl urmărise Mossadul pe Sowan prin Orientul Mijlociu, Europa şi Marea Britanie, fără a reuşi să adune suficiente dovezi până în momentul respectiv. Când arsenalul a fost descoperit, Mossadul a hotărât ca, „în numele securităţii comune", să-l predea pe Sowan.

Decizia de a face acest lucru era o sumbră confirmare a legii nescrise a Mossadului cu privire la oportunitate. Mult timp şi mulţi bani se investiseră în instruirea şi sprijinirea lui Sowan. Dar, când a sosit momentul, toate acestea n-au mai însemnat nimic în comparaţie cu nevoia superioară a Mossadului de a-şi acoperi urmele în Marea Britanie. Sowan avea să fie sacrificat şi servit britanicilor ca exemplu al acelui gen de terorism asupra căruia Mossadul atrăgea mereu atenţia. A fost, bineînţeles, o pierdere: Sowan făcuse o treabă destul de bună – chiar dacă nu tot ceea ce i se ceruse. Existenţa armelor fusese însă ocazia ideală. Ea avea să strice relaţiile OEP cu guvernul Thatcher şi să permită Israelului să-l prezinte pe Yasser Arafat ca pe un terorist făţarnic, cum îl considera Mossadul. Şi, la urma urmei, avea să se găsească întotdeauna un alt Ismail Sowan gata să fie sedus de acei oameni din Israel cărora le făcea o plăcere deosebită să nu-şi respecte promisiunile.

O săptămână întreagă, oamenii Mossadului s-au

relaxat, convinşi că nimic din ceea ce le-a declarat Sowan anchetatorilor britanici nu va fi luat în considerare.

Admoni nu pusese însă la socoteală eforturile disperate ale lui Sowan de a nu intra la închisoare. Acesta le-a făcut anchetatorilor din Brigada Specială descrieri detaliate ale superiorilor săi şi a spus totul despre ceea ce îl învăţase Mossadul. Treptat, poliţia şi-a dat seama că Ismail putea să spună adevărul. Ofiţerul de legătură al MI6 de la Tel Aviv a fost chemat la Londra. L-a interogat şi el pe Sowan. Tot ceea ce a spus acesta despre sediul central al Mossadului şi despre metodele folosite de serviciul secret israelian se potrivea cu ceea ce ştia el însuşi. Începea să se desluşească întreaga amploare a rolului jucat de Mossad.

Regev, Barad şi Samara au fost expulzaţi din Marea Britanie. Ambasada Israelului de la Londra a emis o declaraţie sfidătoare: „Regretăm faptul că Guvernul Majestăţii Sale a considerat necesar să ia măsuri de genul celor adoptate. Israelul nu a acţionat împotriva intereselor britanice. Singurul lui obiectiv a fost lupta împotriva terorismului”.

Adevărul nu l-a salvat pe Ismail Sowan. În iunie 1988, acesta a fost condamnat la 11 ani de închisoare pentru deţinerea unor arme de foc în numele unei organizaţii teroriste.

La cinci ani după expulzarea celor trei *katsa*, care a însemnat de fapt încetarea activităţii sale în Marea Britanie, Mossadul s-a întors în această ţară. În 1998, cinci *katsa* lucrau la ambasada Israelului din Kensington, colaborând cu MI5 şi cu Brigada Specială la depistarea facţiunilor iraniene de pe teritoriul Marii Britanii.

Cu trei ani înainte, în decembrie 1994, Ismail Sowan fusese eliberat din închisoarea Full Sutton* i se restituise paşaportul iordanian şi fusese deportat cu un avion în Iordania. Ultima dată a fost văzut ieşind din aeroport cu valiza pe care Mossadul i-o dăduse cu ani în urmă, când plecase la Londra. Fundul fals îi fusese scos însă.

Din regatul deşertului, a urmărit cum furtuna se apropia de Golful Persic, precedată de o schimbare a omului aflat la cârma Mossadului. Prezenţa la timonă, timp de opt ani, a lui Nahum Admoni s-a încheiat în ajunul Anului Nou evreiesc, Rosh Hashanah.

În locul lui a venit Shabtai Shavit, care a moştenit o serie de eşecuri: afacerea Pollard, Irangate şi, desigur, acele paşapoarte britanice false, găsite în cabina telefonică din Bonn, care au anunţat sfârşitul lui Admoni. Pentru succesorul lui însă, dincolo de Iordan, nu se pornea doar o furtună de nisip. Saddam Hussein hotărâse în sfârşit că venise vremea să se lupte cu toată lumea.

Capitolul 16 *Spioni în deşert*

La 2 decembrie 1990, la sud de Bagdad, o persoană îmbrăcată în hainele murdare ale unui locuitor al deşertului stătea nemişcată chiar la marginea unui ued. Tocmai răsărea soarele, iar nisipul era rece ca gheaţa; noaptea, temperatura scăzuse cu mult sub zero grade. Omul avea pe cap o *Lupta* din lână de oaie, o pălărie pe care o poartă bărbaţii din tribul Sarami, cea mai veche sectă islamică adeptă a sufismului, care rătăceau pe întinderea deşertului irakian şi al căror fanatism era pe măsura unui cod al onoarei neegalat de cele ale altor triburi. Dar cel căruia bărbatul îi era loial se găsea la vreo 900 km spre vest, în Israel; era un *katsa*.

Hainele proveneau dintr-o magazie a Mossadului în care se ţineau veşminte din toată lumea, acestea fiind înnoite periodic. Majoritatea erau obţinute de *sayanim*-i şi date ambasadelor israeliene locale, care le trimiteau apoi la Tel Aviv în saci diplomatici. Altele erau scoase din ţările arabe ostile de turişti proisraelieni. Numai câteva erau făcute de femeia care se ocupa de magazie. De-a lungul timpului, ea şi mica ei echipă de croitorese deveniseră renumite pentru grija acordată detaliilor; foloseau inclusiv aceeaşi aţă pentru modificări.

Numele de cod al *katsa*, Shalom, provenea dintr-o listă de pseudonime păstrată în arhiva Direcţiei de

operaţiuni; Rafi Eitan venise cu ideea întocmirii unei astfel de liste după operaţiunea Eichmann. Shalom Weiss fusese unul dintre cei mai buni falsificatori ai Mossadului încă dinainte de a se alătura echipei care l-a răpit pe Adolf Eichmann. Shalom Weiss murise de cancer în 1963, însă numele lui a dăinuit, fiind folosit de câteva ori de diverşi *katsa*. Numai câţiva ofiţeri superiori ai armatei, Shabtai Shavit şi şeful secţiei lui Shalom ştiau ce căuta acesta în deşert.

În august 1990, Saddam Hussein invadase Kuweitul, acţiune care a precedat ceea ce avea să devină în cele din urmă Războiul din Golf. Manevra efectuată de Irak împotriva Kuweitului a fost un spectaculos fiasco pentru toate serviciile secrete occidentale; nimeni nu a anticipat ce urma să se întâmple. Mossadul a încercat să verifice informaţiile conform cărora Saddam depozitase arme chimice în locuri secrete, la sud de Bagdad, ceea ce făcea ca în raza lor de acţiune să intre nu doar Kuweit City, ci şi oraşe din Israel.

În Mossad nu se ştia cu certitudine dacă Irakul poseda rachetele necesare transportului focoaselor. Gerald Bull fusese îndepărtat din peisaj şi, potrivit imaginilor transmise de sateliţii SUA, după testul iniţial, superarma acestuia fusese făcută bucăţi. Analiştii lui Shavit au spus că, chiar dacă Saddam poseda focoasele, nu exista nicio garanţie că acestea conţineau de fapt substanţe chimice; mai făcuse el în trecut asemenea farse.

Cu precauţia specifică unui om abia devenit şef, Shabtai Shavit spusese că, potrivit datelor existente, dacă ar fi dat alarma, nu ar fi făcut decât să provoace inutil panică. Shalom primise misiunea să afle adevărul. Mai desfăşurase câteva operaţiuni în Irak, o dată chiar la Bagdad, unde se dăduse drept om de afaceri iordanian. La Bagdad erau *sayanim*-i care-l puteau ajuta. Aici însă, în pustietatea deşertului, trebuia să se descurce singur şi să-şi folosească abilităţile pe care instructorii i le testaseră o dată în plus.

Shalom făcuse exerciţii de supravieţuire în Deşertul Negev, stăpânind tehnicile de „cultivare a memoriei”, care îl ajutau să recunoască o ţintă chiar şi în timpul unei furtuni de nisip, şi de „protecţie a propriei imagini”, care îi permiteau să se integreze în mediu. A stat o zi întreagă în poligon, demonstrând o capacitate instinctivă de a trage cu rapiditate de la foarte mică distanţă. Cu farmacistul a stat o oră, învăţând să folosească trusa medicală de urgenţă în deşert; o dimineaţă a fost dedicată memorării hărţilor care aveau să-l ajute să se orienteze pe teren.

Pentru toţi instructorii săi, nu era decât un număr; aceştia nici nu-l umileau, nici nu-l lăudau. Nu-i spuneau niciodată cum se descurcă; erau ca nişte roboţi. În fiecare zi îi testau rezistenţa fizică, obligându-l să facă marşuri forţate la amiază, pe o căldură cumplită, cu un rucsac umplut cu pietre. Era în permanenţă cronometrat, însă nimeni nu-i spunea dacă se încadra în timp. O altă probă consta în a-l opri dintr-un exerciţiu şi a-i pune întrebări cum ar fi: „Te vede fetiţa unui beduin: o omori ca să nu-ţi periclitezi misiunea?” „Urmează să fii capturat. Te predai sau te sinucizi?” „Te întâlneşti cu un soldat israelian rănit, aflat într-o altă misiune: te opreşti ca să-l ajuţi sau îl laşi acolo, ştiind că oricum va muri?” Răspunsurile lui Shalom nu trebuiau să fie categorice: întrebările erau menite să-i testeze capacitatea de a lua decizii sub presiune. Cât îi lua să răspundă? Era confuz sau sigur pe sine atunci când răspundea?

Mânca numai ceea ce avea să consume în deşert: concentrate amestecate cu apa sălcie pe care se aştepta s-o găsească din când în când. Un psihiatru al Mossadului îl învăţase cum să facă faţă stresului şi să se relaxeze. De asemenea, doctorul a vrut să se asigure că Shalom era capabil să gândească cu mintea lui, în aşa fel încât să folosească doza potrivită de inventivitate şi fermitate necesară în situaţiile neprevăzute pe care avea să le întâlnească pe teren. Testele de aptitudini au determinat gradul de stabilitate emoţională şi de încredere în forţele

proprii. A fost evaluat pentru a se afla dacă manifesta semne de transformare într-un „lup singuratic”, o trăsătură îngrijorătoare care pusese capăt carierei promiţătoare a altor *katsa*.

Un alt instructor a stat cu el ore în şir, învăţându-l diverse dialecte şi punându-l să repete jargonul adepţilor sufismului.

Cum deja vorbea în mod fluent persana şi arabă, Shalom a prins repede dialectul tribului. În fiecare noapte era dus să doarmă în altă parte a Deşertului Negev. Făcea o mică adâncitură în nisip şi se odihnea foarte puţin, moţăind numai, după care se muta pentru a nu se întâlni cu instructorii care erau mereu pe urmele lui. Dacă îl găseau, misiunea avea să fie amânată din cauză că mai era nevoie de antrenament sau avea să fie încredinţată unui alt *katsa*.

Shalom nu fusese detectat. În seara zilei de 25 noiembrie 1990, omul nostru a urcat la bordul unui elicopter Sikorsky CH-536 al Centrului Regional de Comandă al Forţelor de Apărare ale Israelului.

Membrii echipajului fuseseră şi ei antrenaţi pentru misiune, în altă parte a bazei din Negev, aceştia au învăţat să parcurgă, pe timp de noapte, un traseu cu obstacole aeriene. Cu ajutorul unor turbine, s-a aruncat nisip spre elicopter în aşa fel încât echipajul să-şi îmbunătăţească tehnicile de zbor în curenţii de aer instabili din deşertul irakian. Pilotul a trebuit să menţină aparatul cât mai aproape de sol fără să se prăbuşească. Într-un alt exerciţiu, instructorii încălecaseră pe trenul de aterizare şi trăgeau cu arma în ţintele de forma unui om, în timp ce pilotul se străduia să menţină aparatul într-o poziţie cât mai stabilă. Când nu se antrena, echipajul studia ruta de zbor.

Numai ofiţerul care-i comanda, generalul-maior Danny Yatom, ştia traseul până la graniţa cu Irakul. Yatom fusese membru al unităţii de elită Sayeret Matkal, Beretele Verzi ale Israelului, care, în 1972, reuşise să ia cu asalt un

avion belgian deturnat pe aeroportul din Tel Aviv. Printre membrii comandoului care participaseră la acţiune se numărase şi Benjamin Netanyahu. Prietenia cu cel care avea să ajungă mai târziu prim-ministru l-a ajutat pe Yatom să devină director al Mossadului, poziţie care avea să pună în acelaşi timp capăt relaţiei sale cu Netanyahu. Dar toate acestea urmau să se întâmple mult mai târziu.

În acea dimineaţă de decembrie, în timp ce privea încordat peste marginea uedului, Shalom nici nu bănuia că lunga şi periculoasa călătorie care îl adusese în mijlocul acelui teritoriu ostil fusese decisă într-o sală de şedinţe de la Kirya, cartierul general al Forţelor de Apărare ale Israelului de la Tel Aviv.

Pe lângă Yatom, la întâlnire participaseră Amnon Shahak, directorul Aman, serviciul de informaţii militare, şi Shabtai Shavit. Aceştia se reuniseră pentru a discuta despre ultimele informaţii furnizate de un informator infiltrat în reţeaua teroristă iraniană din Europa. Persoana – numai Shavit ştia dacă informatorul era bărbat sau femeie – era numită „I”. Tot ceea ce puteau deduce Shahak şi Yatom era faptul că informatorul avea probabil acces la complexul fortificat de la etajul al treilea al ambasadei Iranului de la Bonn. Complexul era alcătuit din şase birouri şi o cameră dedicată telecomunicaţiilor. Întregul etaj fusese consolidat în aşa fel încât să reziste unui atac cu bombă, fiind în permanenţă ocupat de 20 de membri ai Gărzilor Revoluţionare, a căror misiune era să coordoneze activităţile teroriste ale Iranului din Europa Occidentală. De curând, încercaseră să transporte cu vaporul o tonă de Semtex şi detonatori electronici din Liban în Spania. Acestea trebuiau să înlocuiască explozibilul folosit de mai multe grupări teroriste proiraniene din ţările europene. Datorită unei informaţii secrete furnizate de Mossad, vameşii spanioli au urcat la bordul vaporului şi l-au controlat în larg.

În vara anului 1990 însă, Iranul plătea, prin intermediul ambasadei de la Bonn, sume imense pentru a

spori influenţa fundamentalismului islamic şi a încuraja terorismul în Europa. Sumele erau cu atât mai surprinzătoare, cu cât Iranul era distrus din punct de vedere economic în urma celor opt ani de război cu Irakul, război care se încheiase în 1988 cu un armistiţiu.

În acea zi de noiembrie însă, în sala de şedinţe păzită de la Kirya, se aflase că agentul dublu nu descoperise o nouă ameninţare din partea Iranului, ci una din partea Irakului. „I” obţinuse copia unui plan detaliat de luptă al irakienilor furat de serviciul secret iranian de la cartierul general din Bagdad, în care se descria cum aveau să fie folosite rachetele Scud pentru lansarea unor arme chimice şi biologice împotriva Iranului, Kuweitului şi Israelului.

O singură întrebare era în mintea fiecăruia dintre cei prezenţi în sală: informaţiile erau credibile? Toate datele furnizate anterior de „I” se dovediseră a fi reale. Însă, oricât de importante fuseseră informaţiile transmise până atunci, niciuna nu se compara cu aceasta din urmă. Oare planul de luptă făcea parte dintr-un complot al serviciului secret iranian menit să oblige Israelul să lanseze un atac preventiv împotriva Irakului? Oare „I” fusese demascat, iar acum lucra pentru Iran?

Încercarea de a răspunde la această întrebare era de asemenea plină de riscuri. Ca să trimită un *katsa* care să intre în contact cu „I” era nevoie de timp. Putea să dureze chiar şi câteva săptămâni; scoaterea unui informator dintr-un anonimat absolut era un proces lent şi delicat. Iar dacă „I” rămăsese totuşi fidel, siguranţa lui tot era pusă în pericol. Cu toate acestea, consecinţele întreprinderii unor acţiuni în baza documentului irakian fără o confirmare prealabilă puteau fi dezastruoase pentru Israel. Un atac preventiv ar fi provocat cu siguranţă represalii din partea Irakului şi ar fi putut distruge coaliţia care se înfiripa cu mult efort la Washington în vederea alungării lui Saddam din Kuweit. Mulţi dintre membrii arabi al coaliţiei ar fi susţinut probabil Irakul împotriva Israelului.

Singura posibilitate de a afla adevărul despre planul

furat fusese ca Shalom să fie trimis în Irak. Zburând la mică altitudine pe deasupra deşertului, elicopterul în care se afla acesta a trecut pe timpul nopţii peste o fâşie din Iordania. Acoperit cu vopsea de camuflare, zgomotul produs de motor fiind amortizat, elicopterul Sikorsky era aproape imposibil de detectat chiar şi de cele mai sofisticate radare iordaniene. Zburând în modul silenţios, astfel încât paletele rotorului nu făceau zgomot aproape deloc, elicopterul a ajuns la graniţa cu Irakul, unde trebuia să-l lase pe agentul israelian.

Shalom a dispărut în noapte. În ciuda tuturor antrenamentelor, nimic nu-l pregătise pentru acest moment: era singur; pentru a supravieţui trebuia să respecte mediul. Din punctul de vedere al surprizelor, deşertul nu se compara cu niciun alt loc de pe pământ. O furtună de nisip se putea isca în orice moment, schimbând peisajul, iar pe el îngropându-l de viu. Un anumit aspect al cerului însemna ceva, un alt aspect însemna cu totul altceva. Trebuia să facă singur prognoza meteo; trebuia să facă totul singur şi să-şi înveţe urechile să se obişnuiască cu liniştea, spre a ţine minte faptul că liniştea deşertului este ceva cu totul unic. Şi mai trebuia să ţină minte că prima greşeală putea fi ultima.

În acea dimineaţă rece de decembrie, la trei zile după ce coborâse din elicopter, Shalom stătea întins în uedul din Irak. Sub *Lupta* avea ochelari de protecţie; lentilele acestora dădeau peisajului întunecat o înfăţişare crepusculară. Shalom avea la el singura armă pe care. saramii se aşteptau s-o găsească asupra sa: un cuţit de vânătoare. Fusese învăţat să ucidă cu el în multe feluri. Nu ştia dacă avea să-l folosească împotriva unei forţe superioare, nici dacă era în stare să-l întoarcă spre el însuşi sau, pur şi simplu, să se sinucidă cu pastila letală pe care o avea la el. De când Eli Cohen fusese torturat şi omorât, un *katsa* care acţiona în Iran, Irak, Yemen sau Siria putea să se sinucidă ca să nu cadă în mâinile unor anchetatori brutali. Între timp, Shalom continua să

privească şi să aştepte.

Nomazii, aflaţi în taberele lor, la circa la 1 km departe de ued, începuseră să-şi spună rugăciunile de dimineaţă. Lătratul câinilor era deja purtat uşor de vânt, însă animalele nu ieşeau din tabără până când soarele nu se înălţa deasupra orizontului: tipicurile comportamentale erau printre primele lucruri pe care Shalom le învăţase despre supravieţuirea în deşert.

Potrivit informaţiilor care i se dăduseră la instructaj, convoiul trebuia să apară între tabără şi colinele din stânga sa. Pentru un ochi neantrenat, calea urmată de acesta era invizibilă.

Pentru Shalom, era tot atât de vizibilă ca un drum bine semnalizat: grămăjoarele de nisip erau făcute de cârtiţele deşertului care scormoneau între urmele lăsate de roţile maşinilor.

Soarele era sus când convoiul a apărut în sfârşit la orizont: un lansator de rachete Scud şi maşina de asistenţă. Era încă la circa 1 km depărtare când s-a oprit. Shalom a început să fotografieze şi să cronometreze ceea ce se întâmpla.

Irakienilor le-a luat 15 minute să lanseze racheta Scud. Aceasta a făcut un arc de cerc şi a dispărut în zare. Câteva minute mai târziu, convoiul s-a îndreptat în viteză spre coline. Dacă nu ar fi fost vorba despre un exerciţiu, racheta ar fi putut lovi Tel Aviv-ul sau orice alt oraş israelian în numai câteva minute. Shalom a început apoi lungul drum de întoarcere la Tel Aviv.

Şase săptămâni mai târziu, la 12 ianuarie 1991, Shalom se afla împreună cu o echipă de ofiţeri ai Mossadului şi ai Aman în jurul unei mese la sediul Comandamentul Reunit al Operaţiunilor Speciale din SUA (CROS), de la Baza Aeriană Pope din Georgia. CROS avea în subordine Beretele Verzi şi trupele SEAL şi menţinuse o strânsă relaţie profesională cu Mossadul.

După întoarcerea lui Shalom din Irak, Shavit l-a informat pe generalul Earl Stiner, comandantul

operaţiunilor CROS, că Saddam a depăşit stadiul simulărilor. Asprul general avea un fel popular de a se purta şi un mod indecent de a se exprima care le erau pe plac israelienilor. Într-un post de comandă însă, renunţa repede la accentul de Tennessee în favoarea unor decizii înţelepte. Ca şef al tuturor comandourilor din ţară, cunoştea importanţa unei munci informative bine făcute, iar propria experienţă dobândită în Orientul Mijlociu îl convinsese că Mossadul oferea tot ce era mai bun.

De la incursiunea lui Saddam în Kuweit, Stiner a comunicat în mod regulat cu oamenii lui de legătură din Israel. Pe unii dintre aceştia îi ştia încă din 1983, când, abia ridicat la rangul de general de brigadă, a fost trimis în secret de Pentagon la Beirut pentru a informa în mod direct Statul-Major Reunit în ce măsură trebuiau să se implice SUA în războiul din Liban.

Mai târziu, a avut o strânsă colaborare cu Mossadul în momentul răpirii navei Achille Lauro, năpustindu-se cu luptătorii săi din Delta Force asupra unei baze aeriene italiene din Sicilia, unde făcuseră escală teroriştii, la bordul unui avion de linie, în drumul lor spre Egipt, unde îi aştepta libertatea. Trupele italiene îl împiedicaseră pe Stiner să-i prindă pe terorişti, soldaţii ajungând aproape să se împuşte între ei. Recalcitrantul Stiner pornise în urmărirea avionului de linie cu propriul său avion de transport militar, însă a renunţat când ambele aparate au intrat în spaţiul aerian al Romei, iar controlorii de trafic au ameninţat că vor doborî avionul Delta Force pentru „piraterie aeriană”. În 1989, Stiner a comandat operaţiile terestre din timpul invaziei din Panamá. De asemenea, lui s-a datorat prinderea rapidă a lui Manuel Noriega.

Numai şeful Statului-Major Reunit, generalul Colin Powell, şi generalul Norman Schwarzkopf, comandantul forţelor coaliţiei, ştiau de legătura lui Stiner cu Mossadul. În timp ce Schwarzkopf se lupta să creeze o linie defensivă de-a lungul graniţei saudite, pentru a împiedica forţele irakiene să lanseze un atac din Kuweit, agenţii de

informaţii ai lui Stiner lucrau cot la cot cu agenţii Mossadului în vederea formării, în Irak, a unor mişcări de rezistenţă care să-l răstoarne de la putere pe Saddam.

Când generalul-maior Wayne Downing, comandantul CROS, a convocat o întâlnire în sala de şedinţe, toţi ştiau că, în timp ce se apropia începutul ostilităţilor, stabilit de ONU pentru ziua de marţi, 15 ianuarie 1991, lumea purta un dialog cu „surdul” de la Bagdad. Saddam continua să vadă cu ochi buni ceea ce, potrivit aşteptărilor sale, avea să fie „mama tuturor războaielor”.

Downing a început prin a reaminti celor prezenţi că Washington-ul cerea în continuare Israelului să nu se implice în război.

Dacă făceau asta, israelienii aveau să se bucure de beneficii politice şi economice pe termen lung.

Prima reacţie a israelienilor a fost să prezinte câteva copii mărite ale fotografiilor făcute de Shalom în deşert, în timpul lansării rachetei Scud. Apoi au început să pună întrebări. Dacă Saddam punea focoase nucleare la rachetele Scud? Mossadul avea certitudinea că Irakul construise deja instalaţiile care îi permiteau să realizeze un dispozitiv rudimentar. Avea de asemenea capacitatea să pună la rachetele Scud focoase chimice sau biologice. Trebuia Israelul să aştepte să se întâmple aşa ceva? Cum plănuiau forţele coaliţiei să rezolve problema rachetelor Scud înainte ca acestea să fie lansate? Ştiau oare americanii câte rachete Scud avea Saddam?

Unul dintre agenţii de informaţii ai lui Downing a spus că, „potrivit estimărilor”, erau în jur de 50.

— Noi credem că Saddam are de cinci ori mai multe, poate chiar 500 în total, a apreciat Shabtai Shavit.

Liniştea apăsătoare care s-a lăsat în încăpere a fost întreruptă de întrebarea lui Downing: le putea localiza? Shavit nu ştia cu exactitate unde se aflau, dar a spus că rachetele Scud se găseau în partea de vest a deşertului irakian şi în estul ţării. Americanii au fost de acord cu Downing că „deşertul e mare şi au unde să le ascundă”.

— Atunci, cu cât începeţi mai repede, cu atât mai bine, a spus Shavit fără a se strădui să-şi ascundă frustrarea.

Downing a promis că se va ocupa cu hotărâre de problemă, iar întâlnirea s-a încheiat cu repetarea avertismentului adresat Israelului că nu trebuia să se implice în apropiatul conflict – însă informaţiile pe care Mossadul şi Aman le puteau culege aveau să fie binevenite. Între timp, israelienii puteau să fie liniştiţi, căci SUA şi partenerii lor aveau să se ocupe de rachete. Delegaţia israeliană a plecat acasă cu sentimentul că dăduse chix.

În dimineaţa zilei de 17 ianuarie 1991, cu puţin după ora 3 – la câteva ore după începutul operaţiunii Furtună în Deşert – şapte rachete Scud au lovit Tel Aviv-ul şi Haifa, distrugând 1 587 de clădiri şi rănind 47 de civili.

În aceeaşi dimineaţă, prim-ministrul Yitzhak Shamir a luat legătura cu Washington-ul şi l-a întrebat pe un ton glacial pe preşedintele Bush câţi israelieni mai trebuiau să moară până se hotăra să facă ceva. În încheierea scurtei convorbiri, Bush l-a îndemnat pe Shamir să mai aibă răbdare, iar aceasta a avertizat că Israelul nu avea de gând să rămână mult timp cu mâinile încrucişate.

Shamir ordonase deja avioanelor israeliene să patruleze în zona de nord a spaţiului aerian irakian. Bush a promis imediat că, dacă avioanele erau retrase, avea să trimită în foarte scurt timp două baterii antirachetă Patriot „ca să vă apăraţi mai bine oraşele”, iar forţele coaliţiei „vor distruge în numai câteva zile restul rachetelor Scud”.

Rachetele au continuat să cadă în Israel. La 22 ianuarie, una a lovit suburbia Ramat Gan a Tel Aviv-ului. Au fost răniţi 96 de civili, câţiva grav; trei au murit de atac de cord. Sunetul exploziilor s-a auzit până la sediul Mossadului. De la Kirya, Amnon Shahak a sunat direct la Centrul de Comandă a Armatei de la etajul al doilea al Pentagonului. Convorbirea a fost şi mai scurtă decât cea a lui Shamir; ideea era: „Faceţi ceva, altfel va face Israelul”.

Câteva ore mai târziu, Downing şi oamenii lui erau în

drum spre Arabia Saudită. În micul sat Ar Ar de la graniţa cu Irakul îi aştepta Shalom. Era îmbrăcat în uniformă militară britanică. Nimeni nu l-a întrebat şi nici el nu a spus nimănui de unde făcuse rost de ea. Veştile pe care le avea erau extraordinare. Putea confirma că patru lansatoare Scud se aflau la mai puţin de 30 de minute de zbor de acel loc.

— Să mergem şi să-i ardem! a spus Downing.

Elicopterele Chinook au dus echipa în deşertul irakian, împreună cu un vehicul Land Rover special adaptat pentru terenul greu, asemănător celui de pe Lună. Într-o oră, au localizat lansatoarele Scud. Folosind o frecvenţă radio sigură, comandantul echipei a chemat bombardierele de luptă americane, pline cu muniţie şi mii de kilograme de bombe. Un elicopter Black Hawk a filmat masacrul din aer.

Câteva ore mai târziu, Shamir a văzut înregistrarea în biroul său din Tel Aviv.

Într-o altă convorbire telefonică avută cu Bush, prim-ministrul a recunoscut că a văzut destule ca să nu implice Israelul în război. Niciunul dintre cei doi nu a pomenit nimic despre rolul jucat de Mossad.

În zilele rămase până la încheierea Războiului din Golf, rachetele Scud au omorât şi au rănit aproape 500 de oameni, inclusiv 128 de americani ucişi şi răniţi de o rachetă care a căzut în Arabia Saudită; peste 4.000 de israelieni au rămas fără locuinţă.

După încheierea Războiului din Golf, Mossadul şi Aman au fost aspru criticate în cadrul unor şedinţe secrete ale Subcomisiei de relaţii externe a Knesset-ului. Ambele servicii au fost condamnate fără menajamente pentru că nu au anticipat invazia Kuweitului şi nu „au tras suficiente semnale de alarmă” în privinţa pericolului irakian. În spaţiul public s-au scurs informaţii potrivit cărora Amnon Shahak, şeful Aman, Shabtai Shavit şi membrii Comitetului şefilor de servicii au avut mai multe altercaţii. După una dintre ele, şeful Mossadului a fost pe punctul de a-şi dea

demisia. Pentru contestatul Shavit însă, nu era totul pierdut.

Departamentul de război psihologic al Mossadului, LAP, care, de obicei, dezinforma şi îi denigra pe duşmanii Israelului în faţa presei străine, şi-a concentrat de data aceasta atenţia asupra mass-mediei locale. Reporterii privilegiaţi au fost sunaţi, spunându-li-se că nu era vorba despre o deficienţă a serviciilor de informaţii, ci despre faptul că publicul israelian se obişnuise să ştie prea multe lucruri despre acel domeniu.

Departamentul a reamintit lucruri vechi, ştiute de toată lumea: nicio altă ţară de mărimea şi cu populaţia Israelului nu analiza şi nu folosea atât de multe informaţii secrete; niciun serviciu nu se putea compara cu Mossadul în ceea ce priveşte înţelegerea mentalităţii şi a intenţiilor duşmanilor ţării sau zădărnicirea planurilor celor care, de aproape 50 de ani, nu dădeau pace Israelului. Erau lucruri extraordinare, care şi-au găsit imediat locul într-o presă extrem de recunoscătoare că i s-au furnizat informaţii „de prima mână”.

În ziare, au început să apară o grămadă de articole care aminteau cititorilor că, în ciuda măsurilor de apărare luate cu puţin înainte de începerea Războiului din Golf, Mossadul continuase să se lupte în Liban, Iordania, Siria şi Irak. Oamenii au putut să citească printre rânduri: Mossadului i se restrângea libertatea de acţiune pentru că politicienii folosiseră în mod greşit bugetul pentru apărare. Era o temă cunoscută, care prindea de fiecare dată. Pentru o populaţie încă înspăimântată de atacurile cu rachete, afirmaţia potrivit căreia lipsa fondurilor era cauza suferinţei lor a îndreptat atenţia criticilor dinspre Mossad înapoi spre politicieni. Brusc, au apărut şi banii. Israelul, de atâta vreme dependent de informaţiile culese cu ajutorul sateliţilor de americani, a accelerat propriul program de dezvoltare a sateliţilor de spionaj. Obiectivul prioritar era acela de a lansa un satelit militar care să supravegheze în mod deosebit Irakul. A început producţia

de serie a unei noi rachete antirachetă, Hetz. Din SUA au fost comandate mai multe baterii Patriot.

Subcomisia parlamentară nu a mai avut ce să zică în faţa valului de publicitate favorabilă Mossadului. Shavit a ieşit triumfător şi a început să reafirme poziţia Mossadului. Agenţii adânc infiltraţi în Irak au primit ordin să afle cât din arsenalul de arme chimice şi biologice al lui Saddam rămăsese în urma bombardamentului forţelor aliate.

Aceştia au descoperit că Irakul poseda în continuare cantităţi de virusuri ale antraxului, ale variolei, ebola şi gaze toxice care nu numai că erau de ajuns pentru a omorî toţi bărbaţii, femeile şi copiii din Israel, ci şi o parte considerabilă din populaţia globului.

Întrebarea pe care şi-o puneau acum Shabtai, ceilalţi şefi ai serviciilor israeliene de informaţii şi politicienii era dacă să dea publicităţii informaţia respectivă sau să nu o dea. Dacă ar fi făcut-o, ar fi provocat cu siguranţă teamă şi panică în Israel şi ar fi putut produce şi alte efecte negative. Turismul fusese practic distrus de Războiul din Golf; economia Israelului era aproape de fundul sacului, iar investitorii străini nu se prea grăbeau să vină. Ştirea că ţara se găsea încă în raza de acţiune a unor arme mortale nu ar mai fi atras nici turişti, nici bani.

În plus, dezmembrarea coaliţiei din timpul Războiului din Golf, ai cărei membri arabi nu fuseseră niciodată dispuşi să pornească la război împotriva fraţilor lor, a făcut să crească şi mai mult compasiunea faţă de nenorocirea care se abătuse indubitabil asupra irakienilor. Dovada distrugerilor în masă cauzate de bombardamentele coaliţiei şi suferinţa provocată neîncetat civililor nevinovaţi stârniseră emoţii puternice şi în alte părţi ale Orientului Mijlociu, făcând să renască duşmănia arabilor faţă de Israel. Pe deasupra, dacă Tel Aviv-ul avea să dea publicităţii amănunte despre armele chimice şi biologice deţinute încă de Irak, acest lucru ar fi fost considerat de ţările occidentale proarabe o încercare a Israelului de a convinge SUA şi Marea Britanie să pornească noi atacuri

împotriva Irakului.

Problema dezvăluirii existenţei arsenalului lui Saddam a fost influenţată şi de discuţiile secrete, atent organizate, menite să pună capăt ostilităţilor dintre OEP şi Israel. În 1992, aceste negocieri s-au ţinut în Norvegia şi totul decurgea foarte bine, deşi avea să mai treacă un an înainte să se ajungă la o înţelegere parafată în mod public în octombrie (sic) 1993, când Yasser Arafat a dat mâna cu prim-ministrul Yitzhak Rabin pe peluza din faţa Casei Albe, sub privirea binevoitoare a preşedintelui Clinton. Pentru fiecare dintre ei a fost vorba despre un triumf diplomatic.

Totuşi nu toţi membrii Mossadului erau de părere că formula „pământ pentru pace” – o patrie a palestinienilor în schimbul încetării luptelor – va da rezultate. Fundamentalismul islamic era în ascensiune, iar vecinii Israelului, Iordania, Egiptul şi Siria, aveau de suferit din cauza forţelor extremiste din Iran. Pentru *mullah*-ii de la Teheran, Israelul rămânea un stat-paria. Pentru Mossad şi pentru mulţi israelieni, ideea unei păci de durată cu OEP era un vis nerealist. Israelul sionist nu voia să se împace cu arabii: religia şi cultura lor erau considerate inferioare de sionişti credinţelor şi istoriei proprii; nu puteau accepta ideea că acordul de la Oslo le garanta viitorul în Pământului Făgăduinţei şi că ambele rase vor trăi împreună, dacă nu veşnic în pace, măcar respectându-se reciproc.

Toate acestea au fost cântărite cu atenţie de Shabtai Shavit în timp ce se gândea dacă să dea sau să nu dea publicităţii informaţia despre arsenalul deţinut de Irak. Până la urmă, a hotărât să n-o dezvăluie pentru a nu tulbura valul de optimism provocat în afara Israelului de acordul de la Washington. Dacă însă lucrurile mergeau prost, informaţia despre rezervele de substanţe toxice ale Irakului putea fi dată publicităţii. Imaginea unui Saddam neîndurător trimiţându-şi un agent să introducă un bidon cu virusul antraxului în metroul newyorkez sau punând un terorist să împrăştie ebola în sistemul de aer condiţionat al

unui avion Boeing 747 plin cu pasageri, astfel încât fiecare dintre ei să devină o bombă biologică cu ceas, care putea infecta o mie de oameni până să fie descoperit adevărul, era un scenariu perfect pe care experţii în război psihologic ai Mossadului îl puteau exploata atunci când opinia publică trebuia stârnită împotriva Irakului.

Alte două incidente, ale căror detalii au fost ascunse de Mossad, ar fi putut dăuna de asemenea imaginii SUA.

Într-o seară de decembrie a anului 1988, cursa 103 a Pan American Airways de la Londra la New York a explodat în aer deasupra localităţii Lockerbie din Scoţia. În câteva ore, personalul LAP a dat o mulţime de telefoane oamenilor de legătură din mass-media, îndemnându-i să anunţe faptul că existau „dovezi incontestabile" că vinovată era Libia, prin serviciul său secret, Jamahirya. (Autorul acestei cărţi a primit şi el un astfel de telefon din partea unei surse din LAP la câteva ore după dezastru.) Numaidecât, Occidentul a impus sancţiuni regimului Gaddafi. SUA şi Marea Britanie au pus sub acuzare doi libieni, considerându-i vinovaţi de distrugerea avionului Pan Am. Gaddafi s-a opus predării celor doi bărbaţi pentru a fi judecaţi.

LAP a acuzat apoi Siria şi Iranul de complicitate la dezastrul de la Lockerbie. Acuzaţia adusă Damascului nu a făcut decât să reitereze bine cunoscutul sprijin acordat de acesta terorismului, în ceea ce priveşte Iranul, acuzaţia a fost mai exactă: distrugerea avionului Pan Am a fost un act de răzbunare pentru doborârea în Golful Persic, de către USS Vincennes, la 3 iulie 1988, a unui avion iranian de pasageri, act soldat cu 290 de morţi. Fusese o eroare tragică pentru care SUA îşi ceruse scuze.

LAP a acuzat apoi Frontul Popular de Eliberare a Palestinei de complicitate la distrugerea aeronavei. Niciunul dintre ziariştii care au publicat povestea nu a stat să se întrebe de ce Libia, acuzată de a fi responsabila iniţială, ar fi avut nevoie de ajutor din partea Siriei sau Iranului, cu atât mai puţin din partea unei grupări

palestiniene.

Potrivit unei surse din spionajul britanic, „LAP era într-o perioadă fastă. Episodul Lockerbie a reprezentat ocazia perfectă pentru a reaminti lumii că acea reţea teroristă pe care LAP se străduia întotdeauna să o aducă în atenţia publicului exista. Cazul Lockerbie nu avea nevoie de aşa ceva. De fapt, punerea pe tapet a prea multor nume era un lucru dăunător. Noi nu ştiam decât că libienii erau vinovaţi”. Totuşi, existau date care făceau ca dosarul cursei Pan Am 103 să nu fie uşor de rezolvat.

Pierderea avionului avusese loc în momentul în care George Bush tocmai fusese ales preşedinte, iar echipa sa de tranziţie de la Washington se punea la curent cu situaţia din Orientul Mijlociu, pentru ca Bush să „se pună pe treabă” de îndată ce intra în Biroul Oval.

Bush fusese director al CIA în 1976 – 1977, perioadă în care secretarul de stat Henry Kissinger dictase în mare măsură politica proisraeliană a Washington-ului. Deşi Bush nu a renunţat în mod oficial la atitudinea binevoitoare a lui Reagan faţă de Israel, anii petrecuţi la conducerea CIA îl convinseseră că acesta din urmă fusese „prea naiv în privinţa Israelului”. Aşteptând să preia funcţia de preşedinte, lui Bush nu a trebuit să i se amintească faptul că, în 1986, SUA fuseseră obligate să anuleze o afacere de 1, 9 miliarde de dolari cu Iordania din cauza lobbyului evreiesc din Congres. Bush îşi informase echipa de tranziţie că, în calitate de preşedinte, nu va tolera nicio imixtiune în dreptul „americanilor cu frică de Dumnezeu de a face afaceri cu cine şi unde voiau”. Această atitudine a avut şi ea un rol în distrugerea avionului Pan Am.

La bordul aeronavei care a plecat în acea seară de decembrie 1988 de la Londra s-au aflat şi opt membri ai comunităţii de informaţii din SUA care se întorceau de la datorie, din Orientul Mijlociu. Patru dintre ei erau agenţi de teren ai CIA, fiind conduşi de Matthew Gannon. La bord mai era şi maiorul Charles McKee din armata SUA, cu mica lui echipă de experţi în salvarea ostaticilor. Fuseseră în

Orientul Mijlociu pentru a analiza posibilitatea eliberării ostaticilor americani reţinuţi încă la Beirut. Deşi de ancheta dezastrului de la Lockerbie se ocupa o echipă scoţiană, agenţi ai CIA au fost de faţă când s-a găsit, intactă, valiza lui McKee, care, ca prin minune, era închisă. Aceasta a fost luată pentru puţin timp de la locul accidentului de un presupus agent al CIA, care nu a fost identificat niciodată. Valiza a fost înapoiată mai târziu echipei scoţiene, care a consemnat în documente că era „goală”.

Nimeni nu s-a întrebat ce se întâmplase cu lucrurile lui McKee, cu atât mai puţin de ce ar fi călătorit acesta cu o valiză goală. În acel moment, nimeni nu a bănuit că agentul CIA ar fi putut lua din valiză documente care explicau de ce explodase avionul Pan Am. Nu s-a spus niciodată ce s-a întâmplat cu bagajul lui Gannon – ceea ce a dat naştere convingerii că bomba fusese pusă în valiza lui. Nu s-a explicat niciodată în mod satisfăcător cum sau de ce un agent al CIA ar umbla cu o bombă în valiză.

Realizatorii emisiunii de anchete *Frontline* a postului de televiziune PBS au susţinut ulterior că au descoperit cauza dezastrului. Cursa 103 a companiei Pan Am a început la Frankfurt, unde au fost transferaţi călătorii care veneau din Orientul Mijlociu şi aveau ca destinaţie SUA. Printre aceştia se aflau Gannon şi echipa sa, care veniseră cu o cursă Air Malta pentru a prinde legătura. Bagajele lor semănau cu miile de valize care treceau în fiecare zi prin mâinile angajaţilor de pe aeroportul din Frankfurt. Unul dintre aceştia era plătit de terorişti. Undeva, în locul în care se ţineau bagajele, angajatul ascunsese o valiză în care se afla deja bomba. Treaba lui era să găsească o valiză asemănătoare la o cursă de legătură, să o înlocuiască şi apoi să o pună printre bagajele cursei Pan Am 103. Era o teorie plauzibilă, însă numai una dintre multele teorii care încercau să explice atentatul.

Disperaţi, aşa cum era de aşteptat, să demonstreze că distrugerea avionului Pan Am fusese urmarea unui act

terorist de care compania aeriană nu se făcea vinovată, asigurătorii acesteia au apelat la o firmă de detectivi particulari din New York numită Interior. Firma fusese fondată în 1979 de un israelian, Yuval Aviv, care emigrase în SUA cu un an înainte. Aviv a susţinut că lucrase în cadrul Mossadului ca simplu funcţionar – afirmaţie pe care serviciul a dezminţit-o. Cu toate acestea, Aviv îi convinsese pe asigurători că avea relaţiile necesare pentru a descoperi adevărul.

Când au primit raportul său, aceştia au fost cât se poate de uimiţi. Aviv ajunsese la concluzia că atacul fusese pus la cale şi executat „de un grup criminal din CIA", aflat în Germania, care proteja o reţea ce transporta droguri din Orientul Mijlociu în SUA pe la Frankfurt. CIA nu a făcut nimic să dezintegreze reţeaua pentru că traficanţii o ajutau să trimită arme în Iran în cadrul operaţiunii „arme contra ostatici". Metoda folosită era foarte simplă. Cineva înregistra un bagaj la cursa dorită, iar un complice care lucra la bagaje îl înlocuia cu unul identic, în care erau drogurile. „În acea seară fatală, un terorist sirian, care ştia cum merg lucrurile, a schimbat o valiză cu una care conţinea bomba. Scopul lui era să-i ucidă pe agenţii americani care aveau să ia acel avion".

În raportul său, Aviv susţinea că McKee aflase de „grupul criminal din CIA" care opera sub numele de cod COREA şi ai cărui membri aveau de asemenea legături strânse cu unul dintre acele personaje misterioase care îşi găsiseră un loc la periferia lumii spionajului. Monzer al-Kassar devenise cunoscut ca traficant de arme în Europa, furnizându-i inclusiv colonelului Oliver North armele pe care acesta le-a dat forţelor Contras din Nicaragua în 1985 – 1986. Al-Kassar avea legături şi cu organizaţia lui Abu Nidal, iar relaţiile sale de familie erau la fel de dubioase. Ali Issa Duba, şeful spionajului sirian, îi era cumnat, iar nevasta lui al-Kassar era rudă cu preşedintele Siriei. În raportul lui Aviv se mai susţinea că al-Kassar găsise în grupul COREA un partener dispus să participe la

contrabanda cu droguri. Treaba mergea de câteva luni când a avut loc distrugerea avionului Pan Am. În raport se afirma de asemenea că McKee descoperise afacerea graţie contactelor pe care şi le făcuse în lumea interlopă din Orientul Mijlociu în tentativa de a găsi o modalitate de a-i salva pe ostaticii din Beirut. Aviv susţinea că „McKee plănuia să ducă în SUA dovada legăturii echipei criminale de spioni cu al-Kassar”.

În 1994, Joel Bainerman, care a publicat un raport al spionajului israelian şi ale cărui analize au apărut în *Wall Street Journal*, în *The Christian Science Monitor* şi în *Financial Times*, scria: „Cu 24 de ore înainte ca avionul să decoleze, Mossadul a informat BKA din Germania că era posibil să existe un plan de plasare a unei bombe în cursa 103. BKA a informat la rândul său echipa COREA, care lucra la Frankfurt şi care a spus că se va ocupa ea de tot”.

Avocatul companiei Pan Am, Gregory Buhler, a citat în instanţă FBI, CIA, FAA, DEA, NSC şi NSA pentru a declara ce ştiau, însă, ulterior, a afirmat că „guvernul a anulat citaţiile din raţiuni de securitate naţională”.

Nici realizatorii emisiunii *Frontline*, nici Yuval Aviv şi nici Joel Bainerman nu au putut da răspunsuri mulţumitoare la câteva întrebări tulburătoare. Dacă activităţile desfăşurate de COREA beneficiau de acoperire, cât de sus mergea acoperirea în interiorul CIA? Cine o autorizase? Acea persoană sau acele persoane ceruseră înlăturarea dovezilor compromiţătoare din valiza lui McKee? De ce poliţia germană, BKA, a informat unitatea COREA? Acest lucru a fost o simplă coincidenţă? Sau a fost motivat de faptul că activităţile COREA deveniseră inacceptabil de periculoase pentru alte persoane din CIA? Care erau „raţiunile de securitate naţională” care au făcut ca avocatul companiei Pan Am să primească un refuz categoric la citaţii?

De-a lungul anilor, aceleaşi întrebări şi le-au pus alţi membri ai diferitelor agenţii de informaţii, însă răspunsurile au fost păzite cu grijă – ca de altfel şi

adevărul despre un ultim mister: de ce a trimis Mossadul un *katsa* de la Londra în nord, la Lockerbie, la numai câteva ore de la explozia avionului Pan Am?

Până în momentul de faţă, serviciul a ţinut secret tot ceea ce ştie despre incident. Există surse care nu vor să fie numite fiindcă se tem să nu le fie primejduită viaţa şi care afirmă că Mossadul păstrează informaţiile respective ca pe un atu, în caz că Washington-ul ar începe să facă presiuni ca Mossadul să-şi înceteze activităţile informative în SUA.

A mai existat însă un incident care s-ar putea dovedi la fel de compromiţător pentru comunitatea americană de informaţii. E vorba despre moartea lui Amiram Nir, bărbatul căruia îi plăceau romanele cu James Bond şi care îl înlocuise pe David Kimehe ca reprezentant al Israelului în afacerea „arme contra ostatici".

Amiram Nir era perfect pentru postul de consilier al prim-ministrului Shimon Peres în combaterea terorismului. Profitor, iscoditor, lacom, manipulator şi nemilos, Nir avea farmecul unui crai, nu ştia ce e moderaţia, poseda o capacitate deosebită de a ridiculiza, de a face eforturi de imaginaţie, de a încălca regulile şi de a lucra într-un mediu în care realitatea şi ficţiunea se amestecă. Fusese ziarist.

Cunoştinţele sale în domeniul spionajului se datorau muncii de reporter la televiziunea israeliană şi, mai apoi, activităţii desfăşurate la cel mai important cotidian din ţară, *Yediot Aharonot*; acesta era proprietatea familiei Mozes, în care, prin căsătorie, intrase şi el. Imperiul editorial deţinut de familia respectivă era tot ceea ce Robert Maxwell nu putuse realiza niciodată: întruchiparea respectabilităţii şi a siguranţei financiare. Angajaţii erau trataţi conform vechii zicale „un salariu corect pentru o muncă grea". Prin căsătorie, Nir nu doar că a devenit soţul uneia dintre cele mai bogate femei din Israel, dar a şi beneficiat de acces la eşaloanele superioare ale ierarhiei politice.

Cu toate acestea, lumea s-a mirat când, în 1984, a devenit unul dintre cei mai importanţi membri ai

comunităţii israeliene de informaţii, fiind numit de Peres în funcţia extrem de delicată de consilier în probleme de combatere a terorismului.

Nir avea 34 de ani, iar singura sa experienţă concretă în domeniul activităţii informative fusese un curs scurt al IDE Chiar şi prietenii considerau în general că înfăţişarea lui plăcută nu era suficientă pentru un asemenea post.

Şeful Mossadului, Nahum Admoni, a fost primul care a reacţionat la numirea lui Nir: a schimbat structura Comitetului şefilor de servicii astfel încât Nir să nu poată participa la dezbateri. Imperturbabil, Nir a petrecut primele săptămâni de lucru citind repede tot ceea ce-i cădea în mână. Curând, a devenit interesat de operaţiunea „arme contra ostatici" care nu se încheiase încă. Dându-şi seama că avea şansa să facă dovada propriilor calităţi, Nir l-a convins pe Peres să-i dea lui rolul la care David Kimehe renunţase. Avându-l ca mentor pe neobositul Ari Ben-Menashe, Nir a ajuns să colaboreze şi cu Oliver North.

În scurtă vreme, cei doi au format o echipă, făcând tot felul de afaceri în întreaga lume. În timpul deplasărilor, au elaborat un plan menit să pună un triumfător punct final operaţiunii „arme contra ostatici". Urmau să meargă la Teheran, să-i întâlnească pe liderii iranieni şi să negocieze eliberarea ostaticilor.

La 25 mai 1986, dându-se drept tehnicieni ai companiei aeriene irlandeze Aer Lingus, Nir şi North au zburat de la Tel Aviv la Teheran cu un avion al El Al care avea însemnul tradiţional al Aer Lingus, trifoiul. La bordul avionului erau 97 de rachete teleghidate TOW şi un container cu piese de schimb pentru rachetele Hawk. Nir călătorea cu un paşaport american fals pe care i-l dăduse North.

North, neobosit propovăduitor al creştinismului, l-a convins cumva pe preşedintele Reagan să se semneze pe o Biblie pe care urma să i-o dea ayatollahului Rafsanjani, un musulman evlavios. Mai luase pentru gazde şi un tort de

ciocolată şi mai multe pistoale Colţ. Toate aminteau de vremurile în care afaceriştii se târguiau pentru pământ cu indienii din Manhattan.

Mossadul a aflat de misiune abia când avionul a intrat în spaţiul aerian iranian. Reacţia lui Nahum Admoni a fost descrisă drept una de „furie ucigătoare”.

Din fericire, iranienii nu le-au îngăduit vizitatorilor să aterizeze şi au folosit misiunea pentru a da o uriaşă lovitură propagandistică Statelor Unite ale Americii. Reagan a fost furios. La Tel Aviv, Admoni l-a făcut pe Nir „cowboy”. Cu toate acestea, Nir a reuşit să rămână în slujba guvernului încă zece luni, până când criticile sporadice venite din partea membrilor comunităţii israeliene de informaţii, care cereau înlăturarea sa din funcţie, s-au transformat într-un atac implacabil. În acele luni, au trecut pe la el cazurile lui Hindawi, Vanunu şi Sowan, însă orice propunere cu privire la rezolvarea lor a fost respinsă cu răceală de Mossad.

Cum la Washington nu mai era binevenit, iar la Tel Aviv era izolat, în martie 1987, Amiram Nir şi-a dat demisia din funcţia de consilier al premierului. La acea dată, avea probleme în căsnicie, iar cercul său de prieteni se micşorase. Singurul care mai ţinea legătura cu Nir era Ben-Menashe. La începutul lui 1988, Nir a plecat din Israel la Londra.

Aici, s-a stabilit împreună cu Adriana Stanton, o canadiancă de 25 de ani, brunetă, drăguţă, care susţinea că era secretară şi se născuse la Toronto, iar Nir o întâlnise în timpul călătoriilor sale. Câţiva agenţi ai Mossadului credeau că tânăra avea legături cu CIA, fiind una dintre femeile folosite în operaţiunile de atragere în cursă. La Londra, Nir a fost reprezentantul european al unei companii mexicane cu sediul în Uruapan, care exporta avocado. Compania deţinea o treime din piaţa de export de avocado a ţării.

Însă nu pentru avocado a venit Ari Ben-Menashe la uşa lui Nir într-o seară ploioasă de noiembrie a anului

1988. Voia să ştie exact ce avea de gând să spună, în calitate de martor-cheie în apropiatul proces al lui Oliver North, despre rolul său în scandalul din afacerea „arme contra ostatici”. Nir i-a spus limpede că mărturia sa avea să fie foarte compromiţătoare nu numai pentru administraţia Reagan, ci şi pentru Israel. Intenţiona să demonstreze cât de uşor îi fusese să evite toate restricţiile şi să desfăşoare operaţiuni ilegale în care s-au implicat şi alte ţări, printre care Africa de Sud şi Chile. A adăugat că avea de gând să scrie o carte care, credea el, urma să-l facă cel mai mare turnător din istoria statului Israel. Ari Ben-Menashe a stabilit să se întâlnească cu Nir după vizita acestuia la Nucal, în Mexic. Până atunci însă, oaspetele l-a avertizat pe Nir să fie „atent la femeia aceea” după ce Adriana Stanton îi lăsase singuri. Ben-Menashe nu a vrut să dezvăluie ce anume l-a făcut să-l avertizeze. A spus numai, în felul său obişnuit misterios: „O cunoşteam dinainte. Adriana Stanton nu era numele ei adevărat, deşi Nir nu ştia acest lucru”.

La 27 noiembrie 1988, Nir şi Stanton, folosind identităţi false, au plecat împreună la Madrid. Nir şi-a luat numele de Patrick Weber, pe care îl folosise şi cu ocazia călătoriei ratate la Teheran. Stanton a fost trecută pe lista pasagerilor cursei Iberia cu numele de Esther Arriya. Nu s-a aflat niciodată de ce au ales nume false pentru a-şi procura biletele de avion din moment ce amândoi au călătorit cu adevăratele paşapoarte, israelian şi canadian. De asemenea, nu se ştie de ce au mers mai întâi la Madrid, deşi existau mai multe curse directe până la Ciudad de México. Încerca Nir să-şi impresioneze iubita dovedindu-i cât de uşor îi puteai păcăli pe oameni? Sau rămăsese cu o frică după vizita lui Ari Ben-Menashe? La fel ca multe alte întrebări care aveau să se pună după aceea, şi acestea au rămas fără răspuns.

Au ajuns la Ciudad de México la 28 noiembrie. La aeroport îi aştepta un bărbat care n-a fost niciodată identificat. Toţi trei au plecat spre Uruapan, unde au ajuns

în cursul după-amiezii. Nir a închiriat apoi un avion Cessna T-210 de la mica firmă Aerotaxis de Uruapan.

Şi de data aceasta, Nir s-a purtat într-un mod cu totul de neînţeles. A închiriat avionul pe numele Patrick Weber, plătind cu o carte de credit emisă pe acelaşi nume, şi a aranjat cu un pilot să-i ducă la fabrica de la Nucal peste două zile. La hotelul la care s-au cazat, Nir a folosit propriul nume. Bărbatul care îi însoţise de la Ciudad de México a dispărut într-un mod la fel de misterios cum apăruse.

La 30 noiembrie, Nir şi Stanton şi-au făcut apariţia pe micul aeroport din Uruapan, de data aceasta, împreună cu un alt bărbat. Pe lista pasagerilor, acesta a fost trecut cu numele de Pedro Espinoza Huntado. Nu se ştie pentru cine lucra. Nu s-a aflat nici de ce atât Nir, cât şi Stanton au folosit numele adevărate atunci când au trebuit să şi le treacă în lista pasagerilor. Este posibil ca pilotul să fi observat discrepanţa dintre numele pe care Nir îl dăduse la închirierea avionului şi cel folosit acum, dar nu a spus nimic.

Avionul a decolat pe vreme bună. La bord se aflau pilotul, copilotul şi cei trei pasageri. După 150 km, motorul a început să aibă probleme, iar, după câteva secunde, avionul s-a prăbuşit. Nir şi pilotul au murit. Stanton a fost grav rănită, iar copilotul şi Huntado au suferit răni mai uşoare. Când a sosit la locul accidentului primul salvator, Pedro Cruchet, Huntado dispăruse – un alt personaj pe care nu avea să-l mai vadă nimeni. Cum a ajuns Cruchet primul la faţa locului este un alt mister. Acesta a susţinut că lucra pentru Nucal – însă fabrica era la o distanţă considerabilă. Nu a fost în stare să explice de ce se afla atât de aproape de locul accidentului. Rugat de poliţie să-şi dovedească identitatea, acesta a răspuns că şi-a pierdut actele la o coridă. Până la urmă s-a dovedit că era de fapt un argentinian care trăia ilegal în Mexic. Însă, până să se afle adevărul, şi acesta a dispărut. La locul accidentului, Cruchet şi-a revenit în fire şi a identificat trupul

neînsufleţit al lui Nir, după care a însoţit-o pe Stanton la spital. Era cu ea când un reporter local a trecut pe acolo să afle mai multe detalii.

Joel Bainerman, editorul ghidului serviciilor israeliene de informaţii, avea să afirme: „O tânără a spus că Cruchet era şi el de faţă. Când aceasta s-a dus după el, o altă femeie a apărut la uşă şi i-a spus ziaristului că Cruchet nu era acolo şi că ea nu auzise niciodată acest nume. A doua femeie a repetat că prezenţa lui Stanton la bordul aparatului Cessna nu fusese decât o simplă coincidenţă şi că ea nu avea nicio legătură cu «israelianul». Nu a spus despre sine decât că venise în Mexic din Argentina ca turistă”.

Stanton a sporit şi ea misterul. Potrivit celor afirmate de ziaristul israelian Ran Edelist în 1997, aceasta le-a spus celor care cercetau accidentul: „În timp ce era rănită şi şocată, l-a văzut la câţiva metri pe Amiram Nir, care i-a făcut cu mâna şi a liniştit-o, adresându-i-se cu o voce normală: «Totul o să fie bine. Ajutoarele trebuie să sosească!» în zilele următoare, femeia a primit în două rânduri asigurări că Nir era în viaţă”.

Cadavrul lui Nir a fost transportat în Israel pentru a fi înmormântat. Peste 1.000 de persoane au asistat la funeralii şi, în memoria sa, ministrul apărării Yitzhak Rabin a vorbit despre „misiunea secretă îndeplinită de Nir spre destinaţii încă nedezvăluite şi despre secretele ascunse în inima lui”.

Fusese oare Amiram Nir omorât pentru a nu dezvălui niciodată acele secrete? Oare în coşciug era cadavrul lui Nir? Sau fusese ucis înainte de accident? De cine? La Tel Aviv şi la Washington, asemenea întrebări continuă să se lovească de un zid al tăcerii.

La două zile după accident, Ari Ben-Menashe a ieşit dintr-un oficiu poştal din centrul oraşului Santiago de Chile. Era însoţit de două dintre gărzile de corp de a căror protecţie simţea că are nevoie. Deodată, „geamul prin dreptul căruia treceam s-a spart. Apoi, ceva a lovit mica

valiză de metal făcută pe comandă pe care o aveam la mine. Dându-ne seama că se trage asupra noastră, eu şi cei doi bodyguarzi ne-am aruncat la pământ”.

Stanton a fost următoarea care şi-a dat seama că viaţa îi era în pericol. După propriile afirmaţii, contactele lui Edelist din serviciile secrete îi spuseseră că tânăra „se izolase, îşi făcuse operaţii estetice şi îşi schimbase înfăţişarea”.

Mossadul era tot mai convins că Nir fusese omorât de CIA. Potrivit afirmaţiilor lui Ari Ben-Menashe, „serviciul secret israelian a crezut mereu că fusese vorba despre o operaţiune a CIA bine executată. În urma dispariţiei lui Nir, Bush şi Reagan nu aveau de ce să-şi mai facă probleme pentru procesul lui Oliver North”.

Această teorie a fost confirmată de un comandant al Marinei SUA care îl însoţise pe Nir la Teheran în misiunea de eliberare a ostaticilor din Beirut. Acesta susţinea în esenţă că, la 29 iulie 1986, Nir se întâlnise cu George Bush, la acea dată vicepreşedinte, la Hotelul King David din Ierusalim pentru a-l pune la curent cu privire la operaţiunea de vânzare a armelor către Iran prin intermediul Israelului. După cum afirmă scriitorul Joel Bainerman, „Nir a înregistrat în secret întreaga discuţie. Iar aceasta i-a oferit dovada care îl lega pe Bush de afacerea «arme contra ostatici». La întâlnire au participat şi McKee şi Gannon, care aveau să moară în avionul Pan Am de la Lockerbie”.

Bainerman a descris o vizită pe care comandantul a făcut-o la sediul CIA de la Langley, unde s-a întâlnit cu Oliver North cu câteva luni înainte de procesul acestuia. Potrivit scriitorului, comandantul l-a întrebat pe North „ce s-a întâmplat cu Nir. North i-a spus că Nir a fost omorât pentru că amenințase să dea publicităţii înregistrarea întâlnirii de la Ierusalim”.

Ziariştii care au încercat să-i pună întrebări lui North pe această temă au fost ignoraţi. Şi consilierii lui Bush au avut de-a lungul anilor o atitudine asemănătoare: tot ceea

ce fostul preşedinte al SUA a avut de spus cu privire la Irangate s-a spus deja.

La sfârşitul lui iulie 1991, casa văduvei lui Nir, Judy, a fost spartă, înregistrările şi documentele lui au fost singurele lucruri furate. Poliţia a spus că spargerea a fost „o treabă foarte profesionistă”. Judy Nir a declarat că era sigură că materialele furate conţineau „informaţii care puteau dăuna anumitor persoane”. A refuzat să spună mai multe. Materialele nu au fost găsite niciodată. Nu s-a aflat nici până astăzi cine a dat spargerea.

În următorii patru ani, Shabtai Shavit a continuat să conducă Mossadul şi să facă tot ce-i stătea în putere să nu ajungă pe prima pagină a ziarelor sau în atenţia inventatorilor de mituri, continuându-şi în acelaşi timp activitatea.

Departe de privirile publicului, vechea luptă pentru putere din cadrul comunităţii israeliene de informaţii nu-şi pierduse deloc intensitatea. Politicienii care făceau încă parte din subcomisia de supraveghere a serviciilor de informaţii îşi aminteau că, după Războiul din Golf, Shavit li se dovedise superior. În Israel, memoria oamenilor e la fel de lungă ca în alte părţi, iar campania dusă împotriva lui Shavit a continuat: orizontul lui era prea îngust; canalul neoficial de comunicare cu CIA era folosit rareori; nu ştia să delege sarcinile; era prea distant faţă de personal, care se demoraliza.

Shabtai Shavit a hotărât să ignore aceste semne. Brusc, într-o plăcută dimineaţă de primăvară a anului 1996, a fost chemat în biroul prim-ministrului Benjamin Netanyahu, care l-a anunţat că îl va înlocui. Shavit nu a protestat; îl cunoştea destul de bine pe Netanyahu ca să ştie că ar fi fost în zadar. A întrebat un singur lucru: cine avea să-i succeadă?

Netanyahu a răspuns: Danny Yatom. Pentru Mossad sosise „ziua Prusacului”.

Capitolul 17

Treabă de mântuială în zorii zilei de 16 ianuarie

1998, maşina oficială a plecat din faţa casei albe aflate într-un cartier exclusivist, aproape de gardul electrificat care separa Israelul de Iordania. Într-una dintre întorsăturile pe care istoria le cunoaşte din plin în Israel, casa fusese construită pe locul în care iscoadele lui Ghedeon, marele războinic evreu, îşi pregătiseră misiunile care aveau să le permită evreilor să înfrângă forţe cu mult superioare. Acum, Danny Yatom se pregătea să finalizeze operaţiunea care-i putea salva cariera.

Începând cu eşecul din iulie 1997 de pe străzile Amman-ului, când o echipă de *kidon-i* nu a reuşit să-l asasineze pe liderul Hamas Khalid Meshal, ultimele şapte luni au fost, după cum Yatom le spusese prietenilor, ca şi cum ar fi trăit „cu capul pe butuc, aşteptând ca securea să cadă”.

Cel care aştepta să-l execute era prim-ministrul Benjamin Netanyahu. Prietenia cândva strânsă dintre cei doi se stricase într-atât, încât nu trecea zi fără ca criticii directorului Mossadului din biroul premierului să nu-şi spună acelaşi lucru: era numai o chestiune de timp până când avea să fie demis. Alţii în locul lui şi-ar fi dat demisia. Dar nu şi Yatom. Mândru, dându-şi aere de stăpân, era gata să se laude cu propriile realizări. Ordonase multe operaţiuni de succes de care nimeni din afară nu auzise: „Numai eşecurile îmi sunt aruncate public în faţă”, le spusese el cu amărăciune prietenilor.

Aceştia şi membrii familiei îi văzuseră încordarea: nopţile nedormite, crizele neaşteptate de nervi care treceau la fel de repede, umbletul agitat, tăcerile prelungite, toate semnele exterioare ale unui om profund neliniştit.

De doi ani de când se afla în funcţie, încă trebuia să facă faţă unor presiuni de care niciun alt director al Mossadului nu avusese parte. Ca urmare, propriii subalterni erau din ce în ce mai demoralizaţi, iar el nu mai putea conta pe loialitatea acestora. Mass-media îi dădea târcoale, simţind că era rănit, dar se abţinea, aşteptând ca

singurul om în care Yatom avusese cândva încredere să ridice în sfârşit securea. Până acum, Benjamin Netanyahu păstrase, prudent şi indiferent, distanţa.

În această dimineaţă rece de februarie însă, Yatom ştia că nu mai are timp de aşteptat. Iată de ce trebuia ca operaţiunea pe care o pregătise în ultimele săptămâni să reuşească. Avea să-i dovedească premierului că şeful spionilor nu-şi pierduse îndemânarea. Însă nimic din toate acestea nu se putea citi pe chipul lui Yatom; în ciuda a tot ceea ce îndurase, nu îşi exterioriza sentimentele. Aşezat pe bancheta din spate a automobilului Peugeot, nemişcat, Yatom avea o înfăţişare de temut îmbrăcat în geacă neagră de piele, cămaşă deschisă la gât şi pantaloni gri. Aşa se îmbrăca de obicei la serviciu; hainele nu-l interesaseră niciodată.

Începutul de chelie, ochelarii cu rame metalice şi buzele subţiri se potriveau de minune cu porecla sa, Prusacul. Ştia că încă inspira ceva ce aducea a teamă. Lângă el, pe banchetă, erau ziarele de dimineaţă: de data aceasta, nu existau speculaţii despre viitorul său.

Maşina se îndrepta în viteză, printre coline, spre Tel Aviv. Soarele se reflecta în caroseria lucioasă; dimineaţa şi seara, şoferul o lustruia la perfecţie. Vehiculul avea geamuri antiglonţ, caroserie blindată şi podea rezistentă la explozii. Numai maşina oficială a prim-ministrului beneficia de o protecţie similară.

Benjamin Netanyahu îl confirmase pe Yatom în funcţia de director general al Mossadului la numai câteva minute după plecarea lui Shabtai Shavit. În primele săptămâni de la numire, Yatom a petrecut cel puţin o seară pe săptămână în compania premierului. Stăteau la o bere şi mâncau măsline, punând lumea la cale şi aducându-şi aminte de vremurile în care Yatom fusese comandantul lui Bibi într-o unitate de comando a IDF. După aceea, Netanyahu ajunsese ambasador al Israelului la ONU, iar, mai apoi, în timpul Războiului din Golf, devenise aşa-zis expert în terorismul internaţional, relatând chiar de la faţa

locului cu o mască de gaze pe faţă, în caz că ar fi căzut în apropiere o rachetă Scud. În ceea ce-l priveşte pe Yatom, acestuia îi plăcuse rolul de intrus căruia i se încredinţase cel mai important post din comunitatea israeliană de informaţii: soldat de carieră, servise ca ataşat militar al prim-ministrului Yitzhak Rabin.

Yatom şi Netanyahu păruseră a fi de nedespărţit până când s-au produs două incidente care au deschis între ei o prăpastie de netrecut. Primula fost acţiunea ratată de la Amman. Operaţiunea fusese ordonată de Netanyahu. Când atacul a dat greş, iar Mossadul a intrat în atenţia presei internaţionale, prim-ministrul l-a învinuit pe Yatom de dezastru. Acesta şi-a însuşit criticile fără a crâcni; în particular, le-a spus prietenilor că Netanyahu avea „curajul convingerilor altora”.

S-a produs apoi un al doilea incident, în multe privinţe, mai grav decât primul. În octombrie 1997, s-a descoperit că un agent de frunte al Mossadului, Yehuda Gil, inventase, în ultimii 20 de ani, rapoarte strict secrete ale unui „agent” inexistent de la Damasc. Gil scosese sume substanţiale din fondul secret al Mossadului pentru a-l plăti pe individ, băgând banii în buzunarul său. Escrocheria a ieşit la iveală abia când un analist al Mossadului, care studia cele mai recente rapoarte ale „agentului” conform cărora Siria avea de gând să atace Israelul, a intrat la bănuieli. Gil a fost luat la întrebări de Yatom şi a mărturisit totul.

Netanyahu s-a înfuriat. La o întrevedere furtunoasă cu prim-ministrul în biroul acestuia, Yatom a fost întrebat într-un mod brutal despre felul în care conducea Mossadul. Netanyahu a ignorat faptul că Gil şi-a făcut de cap fără să stârnească suspiciuni în timpul mandatului a patru directori. Yatom ar fi trebuit să ştie, a strigat Netanyahu. Altă belea. Personalul din biroul premierului nu ţinea minte să mai fi asistat la o asemenea chelfăneală. Amănuntele s-au scurs în presă, lucru care l-a făcut pe Yatom să se simtă şi mai prost.

Cât de diferit stătuseră lucrurile când a luat în primire noua funcţie şi numele său a fost pomenit de mass-media internaţională. Reporterii îl consideraseră o persoană de nădejde, speculându-se că va duce mai departe moştenirea lăsată de marii şefi ai spionajului de altă dată – Amit, Hofi şi Admoni – şi va reaprinde focul pe care Shavit îl stinsese în mod intenţionat.

Dovada nu s-a lăsat aşteptată. În ciuda acordului de la Oslo, în virtutea căruia OEP trebuia să primească o patrie – Fâşia Gaza şi Cisiordania – Yatom a mărit numărul agenţilor arabi care-l spionau pe Yasser Arafat. A ordonat programatorilor Mossadului să conceapă un nou software cu care să se poată pătrunde în computerele OEP şi să creeze „microbi" electronici care, la nevoie, să distrugă sistemele de comunicaţie ale palestinienilor. A cerut oamenilor de ştiinţă din domeniul cercetării-dezvoltării să se concentreze pe armele „inforăzboiului", capable să introducă informaţii specifice propagandei negre în sistemele de transmise radio-tv ale duşmanului. Voia ca Mossadul să facă parte din noua lume în care armele viitorului aveau să fie tastaturile calculatoarelor care împiedicau duşmanul să-şi mobilizeze forţele militare.

Yatom s-a întors în locul preferat de Mossad, Africa: în mai 1997, serviciul a furnizat informaţii importante care au ajutat forţele rebelilor să-l înlăture de la putere pe preşedintele Mobutu al Zairului, care domina de multă vreme Africa Centrală. Mossadul strânsese de asemenea legăturile cu serviciul de securitate al lui Nelson Mandela, ajutându-l să localizeze extremişti albi, cu mulţi dintre aceştia israelienii colaborând cândva. Yatom a mărit de asemenea bugetul şi efectivul unităţii speciale a

Mossadului, Al, responsabilă de furtul ultimelor rezultate ale cercetării ştiinţifice din SUA.

La 51 de ani, Danny Yatom era de neoprit; neobosit şi neîndurător, avea temeritatea unui bătăuş. Acest lucru a fost demonstrat de reacţia sa la descoperirea, în ianuarie 1997, de către FBI, a lui Mega – agentul Mossadului adânc

infiltrat în administraţia Clinton. Yatom a spus Comitetului şefilor de servicii, care trebuia să pregătească retragerea în cazul în care operaţiunea eşua, că nu trebuia decât să se asigure că puternicul lobby evreiesc din SUA contracara cererile organizaţiilor arabe ca vânarea lui Mega să se desfăşoare cu aceeaşi energie cu care erau urmăriţi alţi spioni. Niciunul dintre invitaţii evrei care au cinat la Casa Albă – vedete de la Hollywood, avocaţi, editori – nu a pierdut ocazia să-l avertizeze pe preşedinte în privinţa urmărilor negative ale unei căutări nechibzuite – mai ales dacă era arestat unul dintre oamenii săi. Într-un mandat deja plin de scandaluri, acesta putea sfârşi prin distrugerea definitivă a lui Clinton. Şase luni mai târziu, la 4 iulie 1997, de Ziua Independenţei SUA, Yatom a aflat că FBI a renunţat să-l mai caute pe Mega fără să facă agitaţie.

Apoi, două luni mai târziu, s-a produs dezastrul de pe străzile Amman-ului, urmat imediat de scandalul agentului inexistent. Danny Yatom începuse să se gândească la o nouă operaţiune care să-i restabilească autoritatea. În acea dimineaţă de ianuarie a anului 1998, se ducea să pună la punct ultimele amănunte.

Planificarea operaţiunii începuse cu o lună înainte, când un informator arab din sudul Libanului s-a întâlnit cu omul Mossadului care se ocupa de el şi i-a spus că Abdullah Zein făcuse o scurtă vizită la Beirut ca să se întâlnească cu liderii Hezbollah din oraş. Zein a plecat apoi cu maşina în sud ca să-şi vadă părinţii, care locuiau în orăşelul Rumân. Vizita fusese motiv de sărbătoare: Zein nu mai fusese acasă de un an. Le-a arătat rudelor poze cu tânăra lui soţie italiană şi cu apartamentul lor din Europa.

Agentul Mossadului a avut grijă să nu-l grăbească pe informator; arabul a povestit cu lux de amănunte cum a plecat Zein a doua zi de acasă încărcat cu delicatese arăbeşti şi daruri pentru soţie, cum membrii Hezbollah l-au însoţit la aeroportul din Beirut, de unde a luat avionul spre Elveţia.

Asta era destinaţia finală a lui Zein? a întrebat în cele din urmă agentul. Da, Berna, în Elveţia. Şi aici locuia Zein? Informatorul aşa credea, însă nu băga mâna în foc.

Era totuşi prima informaţie certă despre Zein de când acesta părăsise Libanul ca să organizeze, pentru Hezbollah, o colectă de fonduri printre musulmanii şiiţi bogaţi din Europa. Banii acestora şi cei proveniţi din Iran, trecuţi prin ambasada iraniană de la Bonn, finanţau războiul de uzură pe care Hezbollah îl ducea contra Israelului. În anul anterior, Zein fusese localizat la Paris, Madrid şi Berlin. Însă, de fiecare dată când Yatom trimitea pe cineva să confirme, nu găsea nici urmă de bărbatul subţire de 32 de ani, căruia îi plăceau costumele italieneşti şi pantofii făcuţi pe comandă.

Yatom a trimis la Berna un *katsa* de la Bruxelles, unde Mossadul îşi transferase de curând de la Paris centrul de control al operaţiilor din Europa. Agentul respectiv a stat două zile degeaba la Berna căutându-l pe Zein. Atunci, a hotărât să caute în alte locuri. A mers în sud, în frumoasa localitate Liebefeld. Ultima dată, agentul trecuse pe aici în urmă cu cinci ani, la plecarea din Elveţia, după ce făcuse parte dintr-o echipă care distrusese mai multe cisterne la o companie de bioinginerie de lângă Zürich; cisternele, comandate de Iran, erau destinate producerii unor bacterii. Echipa le distrusese cu ajutorul unor explozibili. Compania a anulat toate contractele cu Iranul.

La Liebefeld, *katsa* demonstrase că o bună activitate informativă depinde adesea de multă răbdare şi de mult mers pe jos. Agentul a bătut străzile, uitându-se după cineva care putea fi din Orientul Mijlociu. A căutat în cartea de telefon numele Zein. A sunat la agenţiile imobiliare ca să afle dacă o persoană cu acel nume închiriase sau cumpărase vreo proprietate. A sunat la spitalele şi clinicile din localitate ca să vadă dacă aveau vreun pacient cu numele respectiv. De fiecare dată se dăduse drept rudă. Cum, după o zi de muncă, nu obţinuse

nimic; agentul a hotărât să mai cerceteze o dată oraşul, de această dată din maşină.

Mergea de ceva timp pe străzi când a zărit un bărbat cu tenul închis la culoare, înfofolit din cauză că seara era frig, care conducea un Volvo în direcţia opusă. Deşi l-a văzut numai o clipă, *katsa* a fost convins că şoferul era Zein. Până când a găsit o intersecţie ca să întoarcă maşina, celălalt automobil dispăruse. În seara următoare, agentul s-a dus în acelaşi loc, însă, de data aceasta, a parcat, pregătindu-se să plece în urmărirea automobilului. Nu a trecut mult şi acesta a apărut. Agentul a început să-l urmărească. După un kilometru şi jumătate, şoferul automobilului Volvo a parcat în faţa unui bloc, a coborât şi a intrat în clădirea din Wabersackerstrasse, numărul 27. Agentul nu avea nicio îndoială: bărbatul era Abdullah Zein.

A intrat şi el în bloc după Zein. După uşa de sticlă era un mic hol în care se aflau mai multe cutii de scrisori. Pe una dintre acestea era scris numele proprietarului unui apartament de la etajul al treilea: Zein. În hol se găsea o uşă care dădea la subsol. Agentul a deschis-o şi a coborât. Pe perete era o cutie de derivaţie pentru toate telefoanele din clădire. După câteva momente, s-a întors la maşina sa închiriată.

A doua zi, a închiriat o locuinţă la circa 1 km de Wabersackerstrasse. Spusese agenţiei imobiliare că aştepta nişte prieteni care veneau în vacanţă la schi.

Danny Yatom făcea în continuare planuri. A trimis la Liebefeld un specialist în telecomunicaţii care să examineze cutia de derivaţie. Tehnicianul s-a întors la Tel Aviv cu un set de fotografii ale interiorului cutiei. Pozele au fost analizate în cadrul departamentului de cercetare-dezvoltare, pregătindu-se şi unele ajustări ale dispozitivelor. Una dintre ele consta în montarea unui microfon sofisticat capabil să capteze toate convorbirile lui Zein. Microfonul avea să fie legat la un aparat miniatural în stare să înregistreze câteva ore de convorbiri telefonice. Aparatul avea o memorie care se putea goli la emiterea

unui semnal prestabilit de la casa conspirativă. Acolo, înregistrările urmau să fie transcrise şi trimise prin fax la Tel Aviv.

În prima săptămână a lui februarie 1998, au fost puse la punct toate aspectele tehnice. Yatom a trecut la cea mai importantă parte a operaţiunii: alegerea echipei care avea să acţioneze. Operaţiunea avea două etape. În prima, trebuiau adunate suficiente dovezi cu privire la faptul că Zein continua să joace un rol principal în activităţile Hezbollah. În cea de-a doua, trebuia ca acesta să fie omorât.

La mijlocul lui februarie 1998, totul era gata.

În acea zi de luni, 16 februarie, cu puţin înainte de ora 6.30, automobilul Peugeot a intrat în parcarea subterană a clădirii Mossadului din Tel Aviv, iar Yatom a luat liftul până la etajul al patrulea, unde se afla o sală de şedinţe. Acolo îl aşteptau doi bărbaţi şi două femei. Se aşezaseră la masă ca două cupluri, aşa cum aveau să fie şi în Elveţia. Toţi se apropiau de 30 de ani, erau bronzaţi şi arătau nemaipomenit. Ultimele zile le petrecuseră în nordul Israelului, unde era zăpadă şi îşi aduseseră aminte cum se schiază.

Cu o seară înainte, fuseseră puşi la curent cu toate detaliile misiunii şi îşi aleseră identităţile false. Bărbaţii aveau să se dea drept agenţi de bursă prosperi, care veniseră într-o scurtă vacanţă cu prietenele lor, dar nu puteau să se ţină departe de muncă: aşa avea să se explice de ce unul dintre ei venise cu laptopul. Computerul trebuia să facă legătura între înregistratorul care urma să fie instalat la subsolul blocului şi casa conspirativă. Un cuplu trebuia să supravegheze non-stop aparatul odată ce acesta începea să funcţioneze. Ceilalţi doi erau membri ai unităţii *kidon*. Treaba lor era să găsească cel mai bun mod de a-l omorî pe Zein. Aveau să intre neînarmaţi în Elveţia; armele urmau să le fie furnizate ulterior de biroul din Bruxelles.

Pe masa din sala de şedinţe erau microfonul şi înregistratorul. Yatom le-a examinat şi a spus că erau mult

mai sofisticate decât tot ceea ce văzuse vreodată. Ultimele lui instrucţiuni au fost scurte. Le-a cerut să-i spună pseudonimele pe care şi le aleseseră din lista dată. Bărbaţii optaseră pentru Solly Goldberg şi Matti Finklestein; femeile erau Leah Cohen şi Rachel Jacobson. Pentru că plecau direct de la Tel Aviv cu o cursă El Al, urmau să folosească paşapoarte israeliene. Aveau să adopte pseudonimele în Elveţia, unde îi aşteptau paşapoartele false.

Conform unei surse din cadrul serviciului secret israelian, cei patru „îşi câştigaseră galoanele”. Însă adevărul era că, după eşecul din Iordania, numărul agenţilor disponibili pentru asemenea misiuni era limitat. Echipa de la Amman fusese formată din oamenii cei mai buni ai Mossadului, iar aceştia reuşiseră să treacă drept canadieni; toţi aveau experienţă la nivel internaţional. Cei patru aleşi pentru misiunea elveţiană operaseră numai la Cairo – o ţintă relativ sigură a Mossadului – şi niciunul nu ştia din proprie experienţă cum să lucreze sub acoperire în Elveţia.

Probabil că de aceea, potrivit ziarului londonez *Sunday Times*, Yatom şi-a încheiat discursul reamintindu-le că elveţienii care locuiau în cantoanele de limbă germană, în care se afla şi Liebefeld, aveau „tendinţa să sune la poliţie dacă observau ceva nepotrivit”.

Aşa cum se obişnuieşte când o echipă pleacă în misiune, Yatom le-a strâns mâinile şi le-a urat succes. Grupul şi-a luat biletele de avion şi a petrecut următoarele 24 de ore într-o casă conspirativă a Mossadului din oraş.

Marţi dimineaţă, la 20 februarie, cei patru s-au urcat la bordul cursei El Al 347, ajungând la Aeroportul Ben-Gurion cu două ore înainte de decolare, aşa cum ceruse compania aeriană. S-au aşezat la rând cu ceilalţi pasageri, majoritatea elveţieni şi israelieni, trecând de controlul de securitate. La ora 9, cele două cupluri îşi ocupaseră locurile de la clasa business, beau şampanie şi îşi făceau planuri de vacanţă. Schiurile erau în cala avionului.

Pe Aeroportul Kloten din Zürich, au fost aşteptaţi de agentul din Bruxelles cu un microbuz. Acesta îşi asumase rolul de ghid sub numele de Ephrahim Rubenstein.

După-amiază, erau instalaţi în casa conspirativă din Liebefeld. Cele două femei au pregătit cina şi apoi s-au aşezat cu toţii la televizor. Seara, nişte *sayanim*-i le-au adus două maşini închiriate de la Zürich. După ce şi-au încheiat rolul, aceştia au plecat înapoi cu microbuzul. Sâmbătă, 20 februarie, pe la ora 1, echipa a părăsit casa conspirativă, fiecare cuplu cu o altă maşină. Rubenstein, aflat în prima, a pornit spre Wabersackerstrasse. După ce au ajuns, au parcat maşinile aproape vizavi de blocul în care locuia Zein. În apartamentul acestuia nu se vedea nicio lumină. Solly Goldberg, Rachel Jacobson şi Ephrahim Rubenstein s-au îndreptat repede spre uşa de sticlă a clădirii. Rubenstein ducea un sul de plastic, Goldberg, laptopul, iar Jacobson, o sacoşă cu dispozitivele electronice. În acest timp, Leah Cohen şi Matti Finklestein ţineau de şase, jucând cu mult entuziasm rolul de îndrăgostiţi.

Vizavi, o bătrână care suferea de insomnie – poliţia elveţiană avea să o numească mai târziu doar Doamna X – nu avea nici de data asta somn. De la fereastra dormitorului ei, a văzut ceva ciudat. Un bărbat, Rubenstein, acoperea cu plastic uşa de sticlă în aşa fel încât să nu se vadă ce se întâmplă înăuntru. În spatele uşii, a putut totuşi să distingă alte două siluete. Afară, într-o maşină parcată, erau alte două persoane care nu se vedeau bine. Aşa cum îi avertizase Danny Yatom, ceea ce vedea femeia era cu siguranţă ceva nepotrivit, aşa că aceasta a sunat la poliţie.

Puţin după ora 2, un echipaj de poliţie a ajuns la faţa locului, unde i-a găsit pe Cohen şi pe Finklestein îmbrăţişându-se. Li s-a cerut să rămână în maşină. Între timp, au sosit alţi poliţişti, iar celor trei aflaţi în scara blocului li s-a cerut să explice ce căutau acolo. Goldberg şi Jacobson au spus că au confundat clădirea cu una în care

locuiau nişte prieteni, iar Rubenstein a susţinut că dădea jos plasticul, nicidecum că-l punea.

Lucrurile au luat apoi o întorsătură comică. Goldberg şi Jacobson au cerut voie să meargă la maşină să verifice adresa prietenilor. Nu i-a însoţit niciun poliţist. În acelaşi moment, Rubenstein a căzut la pământ, prefăcându-se că are un atac de cord. Toţi poliţiştii s-au strâns să-l ajute, chemând ambulanţa. Nimeni nu s-a mişcat pentru a împiedica cele două maşini care au plecat în viteză din Wabersackerstrasse, pierzându-se în noaptea rece. După puţin timp, maşinile s-au oprit, iar una dintre perechi s-a mutat în celălalt automobil. Dis-de-dimineaţă, cei patru au trecut graniţa în Franţa.

Între timp, Rubenstein fusese dus la spital. Doctorii au spus că nu suferise niciun atac de cord, aşa că a fost reţinut de poliţie.

La 4.30, ora Tel Aviv-ului, Yatom a fost trezit acasă de cel care făcea de gardă la sediul Mossadului, care i-a spus ce s-a întâmplat. Fără să-şi mai cheme şoferul, Yatom a luat maşina şi s-a dus la birou.

După nereuşita de la Amman, fusese întocmit un plan pentru asemenea eşecuri. Mai întâi, Yatom l-a sunat pe cel care era de serviciu la Ministerul de Externe. Acesta i-a telefonat şefului de cabinet al premierului, care l-a informat pe Benjamin Netanyahu. Prim-ministrul a luat legătura cu ambasadorul Israelului la Uniunea Europeană de la Bruxelles, Efraim Halevy. Diplomatul, născut în Anglia, fusese, timp de aproape 30 de ani, responsabil din partea Mossadului cu menţinerea unor relaţii bune cu serviciile de securitate ale ţărilor care aveau legături diplomatice cu Israelul. Jucase de asemenea un rol important în reluarea relaţiilor cu Iordania după operaţiunea eşuată de la Amman.

— Remediaţi situaţia asta şi veţi fi prietenul meu pe viaţă, i-ar fi spus Netanyahu lui Halevy.

Ambasadorul a consultat agenda pe care o avea la el în permanenţă pentru a hotărî pe cine să sune întâi. I-a

telefonat lui

Jacob Kellerberger, un înalt funcţionar de la Ministerul elveţian de Externe. Halevy a făcut uz de toate abilităţile sale diplomatice: avusese loc un „incident regretabil” în care fusese implicat Mossadul. Cât de „regretabil”? a vrut să ştie Kellerberger. „Extrem de regretabil”, a răspuns Halevy. Din tonul discuţiei, se deducea că era posibil să se ajungă la o înţelegere. Sau cel puţin aşa a crezut Halevy până când Kellerberger i-a dat telefon procurorului federal al Elveţiei, Carla Del Ponte.

Având buza inferioară ieşită în afară şi ochelari cu rame de metal, care semănau cu cei purtaţi de Danny Yatom, Del Ponte era, în sistemul juridic al Elveţiei, un personaj la fel de teribil cum fusese cândva Yatom în comunitatea de informaţii a Israelului. Din prima ei întrebare s-a văzut în mod limpede tonul pe care avea să-l adopte în cursul discuţiei: de ce poliţia din Liebefeld nu-i arestase pe toţi agenţii Mossadului? Kellerberger nu ştia. Următoarea întrebare a lui Del Ponte a făcut să apară un spectru cu care acesta era foarte familiarizat: era posibil ca agenţii Mossadului să fi avut „o legătură cu Teheranul? De la Războiul din Golf, Israelul afirmase în repetate rânduri că mai multe companii elveţiene furnizau Iranului tehnologie pentru producţia de rachete. Putea fi operaţiunea respectivă legată în vreun fel de o altă preocupare a Israelului, cunoscută ca „scandalul aurului evreiesc”? Băncile elveţiene ascunseseră, în beneficiu propriu, sume uriaşe, încredinţate spre păstrare, înainte de al Doilea Război Mondial, de evreii germani care au devenit ulterior victime ale naziştilor.

În weekendul 21 – 22 februarie, întrebările ei au continuat, în timp ce Halevy s-a străduit din răsputeri să ţină ascuns incidentul.

Nu luase în considerare forţele care-l atacau pe Danny Yatom în Israel. Când au început să circule în interiorul Mossadului informaţii despre incident, moralul membrilor organizaţiei a scăzut şi mai mult. De data

aceasta, Yatom nu-l mai putea învinui pe Netanyahu pentru cele întâmplate la Liebefeld. Acesta nu ştiuse nimic despre operaţiune. Din cabinetul premierului a început să răsufle în presa israeliană zvonul că Yatom era condamnat. Timp de încă trei zile, Efraim Halevy a continuat să stăruie şi să discute cu Kellerberger pentru ca incidentul să fie ţinut ascuns. Însă Carla Del Ponte nici nu voia să audă. Miercuri, 25 februarie, aceasta a organizat o conferinţă de presă pentru a denunţa Mossadul: „Ceea ce s-a întâmplat este stânjenitor şi inacceptabil între ţări prietene”.

În câteva ore, Danny Yatom şi-a dat demisia. Cariera sa lua sfârşit, iar reputaţia Mossadului era şi mai şifonată. În ultimele sale momente ca director, şi-a surprins subalternii adunaţi la cantina Mossadului. Imaginea prusacă, rece fusese înlocuită cu un ton emotiv: îi părea rău că pleca într-un asemenea moment, dar încercase să le fie un conducător cât mai bun. Nu trebuiau să uite niciodată că Mossadul este deasupra tuturor. A încheiat urându-i mult noroc persoanei care urma să-i ia locul; avea nevoie de aşa ceva. Fusese cât pe ce ca Yatom să spună ce gândea despre un prim-ministru care credea că Mossadul putea fi controlat din biroul său. Yatom a ieşit din cantina în care se lăsase liniştea. Abia când a ajuns pe coridor au izbucnit aplauzele, care au încetat la fel de brusc cum au început.

O săptămână mai târziu, Efraim Halevy a acceptat să preia conducerea serviciului după ce Benjamin Netanyahu a recunoscut în mod public, în premieră pentru un prim-ministru israelian, că „nu pot nega faptul că imaginea Mossadului a fost afectată de anumite misiuni ratate”.

Ca un politician desăvârşit ce este, Netanyahu nu a spus nimic despre rolul jucat de el în dezastru.

Halevy a devenit al nouălea director general al Mossadului joi, 5 martie 1998. Acesta a rupt cu tradiţia şi nu a convocat cadrele pentru a le spune cum credea el că trebuia condus serviciul în următorii doi ani. Când l-a numit pe Halevy, Netanyahu anunţase şi că, la 3 martie

2000, noul director adjunct, Amiram Levine, avea să preia conducerea serviciului. Vestea a fost primită cu surprindere. Niciunui alt director general nu i se mai dăduse până atunci un mandat cu durată predeterminată; niciun alt adjunct nu mai fusese asigurat că va ajunge în vârf.

În 1999, Yatom îşi găsise un loc în prospera industrie de armament a Israelului. A devenit reprezentantul comercial al unuia dintre cei mai mari producători de armament din ţară; compania respectivă furnizează diverse arme pentru piaţa internă, dar, în acelaşi timp, are şi o piaţă de export înfloritoare, reprezentată de ţări din Lumea a Treia. Yatom face vizite regulate în ţări din Africa şi America de Sud. Din când în când, îşi face apariţia la Washington.

Ca şi Meir Amit, Levine nu avea experienţă în domeniu, însă comandase cu brio armata israeliană în nordul ţării şi în sudul Libanului.

Prima sarcină a lui Halevy a fost să reducă tensiunea extraordinară şi să facă să dispară din interiorul Mossadului resentimentele care dăunaseră foarte mult imaginii serviciului atât în Israel, cât şi peste hotare. În obişnuitele mesaje de felicitare transmise de CIA şi MI6, noului director i se spusese că aceste servicii preferau să aştepte şi să vadă ce avea să facă în criza prin care trecea Mossadul înainte de a începe o colaborare fără niciun fel de restricţie. Unul dintre factori îl constituia felul în care Halevy avea să se descurce cu adepţii liniei dure din guvernul israelian, mai ales cu prim-ministrul.

Putea rafinatul Halevy, care nu mai avea decât un an până la pensionare şi care era de departe cel mai vârstnic director, să-l ţină pe Netanyahu la distanţă? în ciuda incontestabilelor sale calităţi diplomatice – jucase un rol foarte important în negocierile care duseseră la încheierea tratatului de pace cu Iordania în 1994 – stătuse departe de lumea serviciilor de informaţii vreme de mulţi ani. De când colabora cu Mossadul, serviciul dăduse din ce în ce mai

multe semne că scăpa de sub control, căci cadrele superioare încercaseră să-şi revendice dreptul la promovare.

Majoritatea celor de vârstă mijlocie şi-au păstrat posturile. Putea Halevy să fie ferm faţă de ei? Avea el măiestria necesară ridicării moralului? Participarea la cocktailurile de la Bruxelles nu asiguraseră nici pe departe pregătirea de care avea nevoie pentru a-i convinge pe agenţi să nu demisioneze. Din păcate, Halevy nu avea experienţă de teren. Cât timp fusese în slujba Mossadului, făcuse numai muncă de birou. Şi ce putea realiza în doi ani? Nu cumva se afla acolo pentru a aproba de fapt ordinele lui Netanyahu ori, mai degrabă, pe cele ale soţiei acestuia, Sara? în comunitatea de informaţii din Israel au existat mereu speculaţii cu privire la rolul jucat de aceasta în înlăturarea lui Yatom, pe care nu-l avusese niciodată la inimă.

Halevy a găsit un mod de a o atrage. I-a arătat Sarei un microcip creat de cercetătorii Mossadului. Putea fi implantat sub piele şi-i dădea posibilitatea de a fi salvată în caz că ar fi căzut vreodată în mâinile teroriştilor. Folosind energia naturală a corpului, microcipul emitea un semnal care era captat de unul dintre sateliţii artificiali ai Israelului. Acest lucru permitea localizarea rapidă a persoanei respective în locul în care era ascunsă. Nimeni nu ştie dacă Sara şi-a implant microcipul.

Curând însă au apărut chestiuni mult mai presante decât cucerirea soţiei premierului. Prima operaţiune majoră pe care Halevy a aprobat-o cu entuziasm, o încercare de a crea baza unei reţele de spionaj în Cipru, s-a încheiat într-un mod dezastruos. Doi agenţi ai Mossadului, care se dădeau drept profesori în concediu, au fost demascaţi rapid de micul, dar eficientul serviciu de securitate al Ciprului. După o descindere în apartamentul închiriat de agenţi, s-a descoperit că era plin cu aparatură de înaltă tehnologie, cu care se puteau afla planurile cipriote de consolidare a apărării împotriva Turciei vecine.

Halevy şi-a trimis adjunctul în Cipru pentru a negocia eliberarea celor doi bărbaţi. Mai bine s-ar fi dus el însuşi. Preşedintele Israelului, Ezer Weizman, era un prieten apropiat al preşedintelui cipriot, Biafcos Clerides (în tinereţe, cei doi serviseră împreună în Royal Air Force). Weizman şi-a trimis şeful de cabinet să „se umilească în Cipru", apoi i-a tras lui Halevy o săpuneală zdravănă, lucru pe care până şi Netanyahu ar fi ezitat să-l facă faţă de Yatom.

A urmat o şi mai mare umilinţă publică. Planul aprobat de asasinare a lui Saddam Hussein în timpul unei vizite a acestuia la amanta sa a fost anulat după ce un jurnalist israelian a aflat detalii despre acesta. Netanyahu a descoperit ce s-a întâmplat când reporterul a sunat la biroul său pentru comentarii. Încă o dată, nefericitul Halevy a primit o mustrare aspră.

Săptămâni întregi, temperamentalul premier a evitat orice contact cu şeful Mossadului, până la sfârşitul lui noiembrie 1998. Atunci, premierul turc, Bulent Ecevit, l-a sunat pe Netanyahu şi l-a întrebat dacă Mossadul putea ajuta la prinderea liderului kurzilor, Abdullah Ocalan, considerat terorist de alte ţări. Turcia îl făcea răspunzător de moartea a 30.000 de oameni pe teritoriul său. Timp de peste 20 de ani, Partidul Muncitorilor din Kurdistan (PKK) ducea un război de gherilă cu scopul de a dobândi autonomie pentru cei 12.000.000 de kurzi din Turcia, care nu aveau niciun drept specific minorităţilor, precum cel la educaţie sau informare în limba lor.

Ocalan scăpase mereu cu uşurinţă de serviciul de securitate al Turciei. Era un lider care inspira poporului său o fervoare mesianică. Orice bărbat, femeie sau copil era gata să moară pentru el. În ochii multora, era deja un personaj legendar; faptele sale de eroism erau povestite întruna când se întâlneau doi sau mai mulţi kurzi. În discursurile sale se simţea o pasiune pură, iar în provocarea Turciei, o sfidare tulburătoare.

În acel noiembrie – după ce a trecut pe la Moscova –

Ocalan a apărut la Roma. Guvernul italian a refuzat să-l extrădeze în Turcia – dar a refuzat şi cererea lui de azil politic. Mai înainte, Ocalan a fost arestat în baza unui mandat emis de germani pentru folosirea unui paşaport fals. A fost eliberat când autorităţile de la Bonn şi-au retras cererea de extrădare de teamă să nu aţâţe numeroasa comunitate kurdă din ţară. Acela a fost momentul în care premierul turc, Bulent Ecevit, l-a sunat pe Netanyahu.

Pentru Israel, colaborarea strânsă cu Turcia este un factor important al supravieţuirii sale strategice şi diplomatice în regiune. Netanyahu a acceptat şi i-a ordonat lui Halevy să-l găsească pe Ocalan. Urma să fie o operaţiune „neagră" – implicarea Mossadului nu avea să fie adusă niciodată la cunoştinţa publicului. Dacă reuşea, toate meritele reveneau spionajului turc.

Planul a primit numele de cod „Vigilent". Reflecta preocuparea lui Halevy de a face cât mai puţine lucruri cu putinţă care să perturbe propria operaţiune în curs de desfăşurare în Irak. Acolo, agenţii Mossadului colaborau cu rebelii kurzi pentru a destabiliza regimul lui Saddam.

Şase agenţi ai Mossadului au fost trimişi la Roma, inclusiv o *bat leveyha*, o femeie, şi doi tehnicieni din unitatea de telecomunicaţii a Mossadului, *yaholomin*.

Lucrând într-o casă conspirativă a Mossadului din apropiere de Panteon, echipa a început filajul la apartamentul lui Ocalan din apropiere de Vatican. Agentei i s-a spus că trebuie să încerce să intre în contact cu el. Aceasta a urmat paşii cunoscuţi, pe care îi urmase şi o altă agentă a Mossadului pentru a-l face pe Mordechai Vanunu să-şi întâlnească destinul în acelaşi oraş cu peste un deceniu în urmă. Dar planul de a proceda la fel cu Ocalan a eşuat când liderul kurd a părăsit brusc Italia.

Echipa Mossadului a început să caute în toată Mediterana după el: Spania, Portugalia, Tunisia, Maroc, Siria. Ocalan fusese prin toate acele ţări, fugind când i se refuza cererea de azil. La 2 februarie 1999, liderul kurd a fost descoperit încercând să intre în Olanda. Guvernul

olandez nu l-a lăsat. Un responsabil cu securitatea de la Aeroportul Schiphol din Amsterdam l-a informat pe şeful biroului local al Mossadului că Ocalan a luat o cursă KLM spre Nairobi. Urmăritorii săi au plecat spre capitala kenyană, unde au ajuns joi, 5 februarie, dimineaţa.

Kenya şi Israelul au ajuns de-a lungul anilor la o „înţelegere" în materie de servicii de spionaj. Ca parte a „safari"-ului din Africa Centrală, Mossadul i-a pus la curent pe kenyeni cu privire la activităţile altor reţele de spionaj. În schimb, Kenya a continuat să acorde Mossadului un „statut special", permiţându-i să aibă o casă conspirativă în oraş şi oferindu-i acces la micul, dar eficientul serviciu de securitate kenyan.

Echipa Mossadului l-a localizat repede pe Ocalan în incinta ambasadei Greciei de la Nairobi. Din când în când, veneau şi plecau din complex kurzi, care se presupunea că erau gărzile sale de corp. În fiecare noapte, şeful echipei Mossadului raporta la Tel Aviv. Ordinul era acelaşi: urmăriţi, nu faceţi nimic. Apoi, ordinul s-a schimbat dramatic. Abdullah Ocalan trebuia scos din ambasadă şi dus în Turcia „cu orice preţ".

Ordinul a fost dat de Halevy.

Norocul a fost de partea israelienilor. Unul dintre kurzi a ieşit din ambasadă şi s-a dus cu maşina la un bar din apropierea Hotelului Norfolk. Folosind o tactică clasică a Mossadului, un membru al echipei „l-a abordat" pe kurd. Brunet, vorbind în mod fluent dialectul kurd, agentul s-a dat drept un kurd care lucra în Nairobi. A aflat că Ocalan devenea nerăbdător. La ultima lui solicitare de azil politic, adresată Africii de Sud, nu primise niciun răspuns. Nici alte ţări africane nu fuseseră dispuse să-i acorde liderului kurd viză de intrare.

Echipa de filaj electronic a Mossadului îşi folosea aparatura pentru a monitoriza toate telecomunicaţiile înspre şi dinspre complex. Era clar că şi Grecia avea să-i respingă lui Ocalan cererea de azil.

Agentul Mossadului care s-a întâlnit cu bărbatul kurd

în bar a trecut la acţiune.

L-a sunat pe acesta la ambasadă şi i-a cerut „să se vadă de urgenţă”. S-au întâlnit din nou la bar. Agentul i-a spus kurdului că Ocalan era în pericol dacă rămânea în complex. Singura lui speranţă era să se întoarcă şi să se alăture compatrioţior săi kurzi nu în Turcia, ci în nordul Irakului. În munţii de acolo, Ocalan avea să fie în siguranţă şi să se poată regrupa pentru o altă ocazie. De fapt, Ocalan chiar se gândea la acest plan, fiind auzit vorbind despre el de echipa de filaj electronic a Mossadului. Agentul l-a făcut pe kurd să se întoarcă la ambasadă şi să încerce să-l convingă pe Ocalan să iasă şi să discute despre propunerea lui.

Capcana, simplă – şi fatală – fusese pregătită. Acum mai trebuia doar aşteptat până când Ocalan avea să muşte momeala.

În urma interceptării comunicaţiilor radio dintre Ministerul grec de Externe şi ambasadă, echipa Mossadului ştia că era doar o chestiune de zile până când gazdele sale tot mai reticente aveau să-i arate lui Ocalan uşa. Într-un mesaj „destinat exclusiv ambasadorului”, premierul grec Costas Simitis a spus că prezenţa lui Ocalan în incinta ambasadei va declanşa „o confruntare politică şi, posibil, militară” în Grecia.

A doua zi dimineaţă, un avion Falcon-900 a aterizat pe Aeroportul Wilson din Nairobi. Pilotul a spus că a sosit să preia un grup de oameni de afaceri care mergeau la o conferinţă la Atena.

Ce s-a întâmplat după aceea reprezintă şi azi subiectul unei intense dezbateri. Avocatul german al lui Ocalan a susţinut ulterior că, „din cauza unei interpretări greşite a situaţiei de către autorităţile kenyene”, Ocalan a fost „efectiv târât afară din ambasadă”. Guvernul kenyan şi ambasada Greciei de la Nairobi au negat însă cu vehemenţă acest lucru. Grecii au subliniat că liderul kurd a părăsit incinta în ciuda sfaturilor date de gazde.

Un lucru este cert.

Avionul a decolat de la Nairobi cu Ocalan la bord. Când aparatul a ieşit din spaţiul aerian kenyan, au început întrebările:

Oare echipa Mossadului a apelat la practica obişnuită şi i-a injectat lui Ocalan o substanţă paralizantă după ce acesta a părăsit incinta? L-a săltat de pe stradă – aşa cum o altă echipă îl săltase pe Adolf Eichmann cu mulţi ani în urmă la Buenos Aires? S-a făcut Kenya că nu vede o acţiune care încălca toate legile internaţionale?

La câteva ore după ce Ocalan a fost aruncat într-o închisoare turcă, premierul Bulent Ecevit a apărut triumfător la televiziune, vorbind despre „o izbândă a serviciilor de informaţii… o strălucită operaţiune de filaj desfăşurată la Nairobi pe parcursul a 12 zile”. Nu a făcut nicio referire la Mossad. A respectat regulile.

Pentru Efraim Halevy, succesul operaţiunii a venit în compensaţie la pierderea unei reţele de spionaj din Irak care depindea foarte mult de sprijinul kurzilor. Nu era primul şef al Mossadului care se întreba dacă disponibilitatea lui Netanyahu de a pune Mossadul în rolul de „mercenar” nu va avea repercusiuni pe termen lung în vastul domeniu al culegerii informaţiilor.

Succesul operaţiunii a fost, fără îndoială, estompat de un alt fiasco moştenit de Halevy.

La 5 octombrie 1992, un avion de marfă al companiei El Al a intrat într-un bloc de apartamente de lângă Aeroportul Schiphol din Amsterdam, ucigând 43 de persoane şi rănind câteva zeci. De atunci, se îmbolnăviseră sute de oameni care locuiau în zonă. În ciuda încercărilor asidue de a ascunde faptul că avionul transporta substanţe chimice periculoase – inclusiv componente ale gazului sarin, un agent neurotoxic cu efecte fatale – informaţia s-a aflat, atrăgând o nedorită atenţie asupra unui centru secret de cercetări din suburbiile Tel Aviv-ului, unde oamenii de ştiinţă produseseră, printre multe altele, diverse arme chimice şi biologice pentru unitatea *kidon* a Mossadului.

La 20 km sud-est de centrul Tel Aviv-ului se află Institutul de Cercetări în Biologie. Unitatea respectivă este în avangarda sistemului multistratificat de apărare al Israelului. În laboratoarele şi atelierele ei se fabrică o gamă largă de arme chimice şi biologice. Chimiştii acestui institut – dintre care unii au lucrat cândva pentru KGB sau Stasi, serviciul secret al Republicii Democrate Germane – au creat otrava folosită în tentativa de asasinare a lui Khalid Meshal, liderul grupării fundamentaliste islamice Hamas.

Programele curente de cercetare ale institutului includ dezvoltarea unei game de agenţi patogeni care vor avea, potrivit unui raport secret întocmit de CIA pentru secretarul american al apărării, William Cohen, „specific etnic”. În raportul CIA se afirmă că savanţii israelieni „încearcă să exploateze progresele realizate în medicină identificând anumite gene pe care le au unii arabi pentru a crea o bacterie sau un virus modificat genetic”.

În încheierea raportului se spunea că, „încă din stadiile iniţiale, intenţia este să se exploateze modul în care virusurile şi anumite bacterii pot modifica ADN-ul în interiorul celulelor vii ale gazdei”. Cercetările institutului israelian seamănă cu eforturile savanţilor sud-africani din perioada apartheidului de a crea o „armă de pigmentare care să afecteze doar populaţia de culoare”.

Cercetările au fost abandonate când a venit la putere Nelson Mandela, iar cel puţin doi dintre savanţii care au lucrat la programul sud-african s-au mutat mai târziu în Israel.

Ideea că statul evreu realiza asemenea cercetări a provocat nelinişte din cauza paralelismului sinistru cu experimentele genetice făcute de nazişti. Dedi Zucker, un membru al Parlamentului israelian, Knessetul, a declarat: „Nu ne putem permite să creăm astfel de arme”.

În acea noapte de octombrie a anului 1992, avionul El Al, cu o capacitate de 1141, transporta materii prime pentru producţia unor astfel de arme, precum şi rachete

Sidewinder şi aparatură electronică. Cele mai periculoase erau 12 butoaie de DRUMP, o componentă a gazului sarin. Substanţele chimice fuseseră cumpărate de la Solkatronic, o fabrică de produse chimice din New Jersey. Compania a susţinut în repetate rânduri că Israelului i-a spus că substanţele trebuiau „să fie folosite la testarea măştilor de gaze”. Nu a fost efectuat niciun astfel de test la Institutul de Cercetări în Biologie.

Înfiinţat în 1952 într-un mic buncăr din beton, institutul se întinde astăzi pe o suprafaţă de peste 40 ha. Pomii fructiferi au dispărut de mult, fiind înlocuiţi de un zid înalt din beton pe care sunt montaţi senzori. Paznici înarmaţi patrulează în zonă. Institutul a dispărut de mult din atenţia publicului. Adresa sa exactă din suburbiile oraşului Nes Ziona a fost scoasă din cartea de telefon. Poziţia sa nu apare pe nicio hartă a zonei respective. Niciun avion nu are voie să survoleze zona.

Doar Dimona, din Deşertul Negev, este învăluită într-un mister mai mare. Într-un anuar secret al Forţelor de Apărare, institutul este trecut doar ca „prestator de servicii pentru Ministerul Apărării”. Ca şi la Dimona, multe dintre laboratoarele institutului sunt ascunse în subteran. Acolo sunt găzduiţi biochimiştii şi geneticienii cu sticluţele lor care conţin substanţe periculoase: toxine ce pot otrăvi alimentele, provocând paralizie şi moarte, mult mai virulenta encefalomielită cabalină venezueleană şi antrax.

În alte laboratoare, la care se ajunge prin nişte camere etanşe, oamenii de ştiinţă lucrează cu diverşi agenţi neurotoxici asfixianţi, sangvini şi cutanaţi. Aceştia includ tabunul, care este practic inodor şi invizibil când este dispersat sub formă de aerosoli sau vapori. Somanul, ultimul gaz neurotoxic descoperit de nazişti, este şi el invizibil sub formă de vapori, dar are un uşor miros de fructe. Gama de agenţi cutanaţi include clorul, fosgenul şi difosgenul, care miroase a iarbă proaspăt cosită. Dintre agenţii sangvini fac parte cei pe bază de cianură. Agenţii cutanaţi sunt realizaţi pe baza celor folosiţi pentru prima

oară în Primul Război Mondial.

Neremarcându-se prin nimic pe dinafară, având câteva ferestre în zidurile cenuşii din beton, institutul este prevăzut pe dinăuntru cu mijloace de securitate de ultimă oră. Accesul în fiecare zonă se face pe baza unei parole şi a identificării vizuale. Paznici patrulează pe coridoare. Uşile glisante rezistente la bombe pot fi deschise doar cu ajutorul unor cartele magnetice ale căror coduri se schimbă zilnic.

Toţi angajaţii sunt supuşi examenului medical în fiecare lună. Tuturor li se fac analize amănunţite. Familiile lor sunt supuse unor controale similare.

În institut există un departament special care creează toxinele mortale folosite de Mossad în misiunile de eliminare a duşmanilor Israelului aprobate de stat. De-a lungul anilor, cel puţin şase lucrători au murit, dar cauza morţii lor este ascunsă de stricta cenzură a armatei israeliene.

Prima deschizătură în acea cortină de siguranţă a fost făcută de un fost ofiţer al Mossadului, Victor Ostrovsky. El susţine că „toţi ştiam că un prizonier adus la institut nu pleca niciodată viu. Cei infiltraţi în OEP erau folosiţi drept cobai. Erau folosiţi pentru a afla dacă armele create de savanţi funcţionau în mod corespunzător sau trebuiau îmbunătăţite”.

Până acum, Israelul nu a negat aceste alegaţii.

Declanşarea ofensivei de primăvară a NATO împotriva Serbiei în 1999 i-a oferit lui Halevy şansa de a furniza informaţii celor 19 ţări care formau Alianţa. Mossadul stabilise de mult timp contacte în regiune, din cauza preocupării că Balcanii puteau deveni o enclavă musulmană, o uşă din dos care putea fi folosită pentru a lansa atacuri teroriste împotriva Israelului. Halevy a văzut în aceasta o ocazie ideală de a vizita cartierul general al NATO de la Bruxelles şi de a-şi cunoaşte omologii. S-a dus la Washington pentru a vedea sediul CIA. Întors acasă, a lucrat mult, adesea fără pauză la sfârşit de săptămână. Din

acest punct de vedere, amintea de Meir Amit.

În primăvara anului 1999, bătrâna oaie neagră a Mossadului, Victor Ostrovsky, a apărut din nou pentru a irita serviciul. Potrivit informaţiilor venite de la echipa care îi apăra pe cei doi libieni acuzaţi în cele din urmă de atentatul de la Lockerbie, Ostrovsky putea aduce dovezi în favoarea apărării. Având în vedere că fostul *katsa* plecase din Mossad cu mult înainte de incident, era greu de presupus ce informaţii putea să dea. Cu toate acestea, potrivit unei surse din conducerea Mossadului, vederea lui Ostrovsky în boxa martorilor la Tribunalul de la Haga l-a înfuriat foarte mult pe Halevy. El credea că între Ostrovsky şi foştii lui superiori se ajunsese la o „înţelegere” conform căreia acesta nu va mai face nimic care să compromită agenţia cu condiţia să i se dea voie să ducă o viaţă neîngrădită. Un timp, Halevy s-a gândit la posibilitatea de a iniţia o acţiune legală pentru a-l opri pe Ostrovsky, dar a fost sfătuit să nu facă asta.

Realizarea obiectivelor propuse înainte să părăsească serviciul avea să pună mai departe la încercare rezistenţa psihică şi fizică a lui Halevy. Aman şi Shin Bet profitaseră de problemele Mossadului pentru a-şi consolida întâietatea. Totuşi nimeni nu a pretins că Mossadul trebuia să renunţe la rolul de ochi secret al Israelului îndreptat spre lume. Fără abilităţile sale, Israelul putea fi înfrânt de duşmanii săi în secolul următor. Iran, Irak şi Siria dezvoltau tehnologii care necesitau o atentă supraveghere.

La început, stilul de lucru al Mossadului era acela de a face ceea ce trebuia făcut, însă în secret. Într-una dintre întâlnirile avute între patru ochi cu un colaborator, Halevy i-a spus că voia să vadă din nou comunitatea israeliană de informaţii ca o familie unită, în care „Mossadul să fie unchiul despre care nu vorbeşte nimeni niciodată”.

Doar timpul poate spune dacă acesta este un vis imposibil sau dacă, aşa cum se tem mulţi observatori, cu cât Mossadul se îndepărtează mai mult de ultima umilinţă publică, cu atât se apropie mai mult de următoarea.

Aceasta a fost cu un pas mai aproape când, în iunie 1999, Mossadul a aflat că i s-ar putea cere să-şi mute cartierul general european din Olanda după ce i s-a adus foarte compromiţătoarea acuzaţie că a cumpărat în secret plutoniu şi alte materiale nucleare de la mafia rusă. Alegaţia fusese făcută de Intel, o mică, dar formidabilă secţie a serviciului secret olandez.

Cei de la Intel au făcut cercetări într-un buncăr – construit, culmea, pentru a adăposti familia regală olandeză în cazul unui atac nuclear sovietic asupra oraşului Amsterdam. Buncărul se află în apropierea Gării Centrale. Specialiştii Intel au stabilit că aceasta era destinaţia unora dintre materialele nucleare furate din laboratoare ale armatei ruse precum Celiabinsk-70 din Munţii Ural şi Arzamas-16 de la Nijnii Novgorod, fost Gorki.

Cadre superioare ale Mossadului le-au spus celor de la Intel că, tocmai fiindcă periculoasele materiale erau furate, agenţii lor le-au cumpărat de la mafia rusă. Numai aşa puteau împiedica vânzarea acestora grupărilor islamice şi altor grupări teroriste.

Deşi au acceptat că afirmaţia Mossadului era plauzibilă, anchetatorii de la Intel erau convinşi că unele materiale nucleare fuseseră expediate în secret de pe Aeroportul Schiphol din Amsterdam în Israel pentru a stimula producţia de arme nucleare de la Dimona. Se estima că acolo erau deja depozitate, în 1999, 200 de arme nucleare.

Faptul că Mossadul ar fi făcut trafic împreună cu mafia rusă a contribuit la renaşterea unui coşmar nuclear care nu dispăruse de fapt niciodată. Deşi înfricoşătoarea doctrină a Războiului Rece, „distrugere reciprocă asigurată”, nu mai exista, locul ei a fost luat de un scenariu şi mai periculos, potrivit căruia cunoştinţele şi materialele nucleare sunt de vânzare. Este vorba despre capitalism în stilul Vestului Sălbatic. Sindicatele de crimă organizată şi funcţionari guvernamentali corupţi lucrează

mână în mână cu scopul de a crea noi pieţe pentru materialele nucleare – un bazar în care se oferă unele dintre cele mai periculoase arme din lume.

Cea mai mare parte a muncii de depistare a originii materialului nuclear furat se desfăşoară la Institutul European Trans Uranium din Karlsruhe (Germania). Acolo, savanţii folosesc echipament de ultimă generaţie pentru a afla dacă materialele furate provin de la o sursă militară sau civilă. Ei recunosc însă că „e ca şi cum ai încerca să prinzi un hoţ căruia nu i s-au luat niciodată amprentele”.

Pentru a evita întrebările incomode care s-ar fi pus dacă ar fi fost găsite amprentele Mossadului, Halevy a făcut o vizită secretă în

Olanda la începutul lui iunie pentru a le explica celor de la Intel rolul Mossadului. Serviciul olandez nu a fost convins.

Halevy s-a întors în Israel pentru a-i spune noului premier, Ehud Barak, că Mossadul trebuia să fie pregătit să-şi mute cartierul general european din complexul El Al de la Aeroportul Schiphol.

Mossadul stătuse acolo în ultimii şase ani. De la birourile de la etajul al doilea al complexului – cunoscute la Schiphol drept „micul Israel” – 18 ofiţeri ai Mossadului au condus operaţiunile europene. Potrivit unei surse din serviciul israelian, poziţia lui Halevy era clară: mai bine se muta decât să fie dat afară din Olanda, soartă pe care a suferit-o în Marea Britanie în timpul guvernării Thatcher.

Decizia Mossadului de a-şi coordona operaţiunile dintr-o ţară, Marea Britanie, fără a o înştiinţa dusese la înrăutăţirea relaţiilor cu Londra. În mod ironic, dacă Mossadul pleca de la Schiphol, era posibil să se întoarcă în Marea Britanie. Cu aprobarea prim-ministrului Tony Blair – i-ar fi spus Halevy lui Barak – Mossadul avea să fie bine primit. Blair credea că o prezenţă puternică a Mossadului era benefică pentru eforturile MI5 de a nu pierde din ochi numeroasele grupări din Orientul Mijlociu instalate la Londra.

Un factor decisiv în mutarea în Marea Britanie avea să-l reprezinte disponibilitatea El Al, compania naţională de transport aerian a Israelului, de a-şi muta şi ea sediul de la Schiphol la Heathrow. Ţinând cont de volumul mare al mărfurilor transportate de El Al, traficul de la Heathrow avea să crească semnificativ.

Cei de la Intel au stabilit că legătura dintre Mossad şi compania aeriană era parte integrantă a traficului de materiale nucleare.

Agenţia olandeză susţinea că Mossadul nu ar fi început niciodată periculoasa afacere a achiziţionării materialelor nucleare dacă acestea nu puteau fi transportate în siguranţă şi în secret în Israel.

Fostul secretar adjunct al apărării din SUA, Graham Allison, acum director al Centrului pentru Ştiinţe şi Afaceri Internaţionale de la Harvard, a observat că „un grup criminal sau terorist ar putea chiar să expedieze în SUA o armă în fragmente suficient de mici şi de uşoare ca să fie trimise cu poşta”.

Din aceste cuvinte se înţelege că o organizaţie extrem de eficientă ca Mossadul, susţinută de vastele resurse pe care Israelul le pune la dispoziţia sa, nu ar avea mari probleme să traficheze materiale nucleare prin Aeroportul Schiphol.

Intel a început să aibă suspiciuni în privinţa acestei contrabande când s-a zvonit că avionul El Al care s-a prăbuşit la scurt timp după ce a decolat de pe Schiphol în octombrie 1992 transporta substanţe chimice.

De atunci, agenţia a adunat ceea ce o sursă din Intel descrie drept „un minimum de probe indirecte solide” cu privire la faptul că Mossadul a expediat cu regularitate şi materiale nucleare prin Schiphol.

O femeie care jucase rolul de „cărăuş” – curier – şi care, în schimbul cooperării, a primit asigurări că nu va fi acuzată le-a spus celor de la Intel că a transportat în mod clandestin materiale nucleare din Ucraina în Germania şi, de acolo, în Olanda.

Femeia a susţinut că era aşteptată la Gara Centrală din Amsterdam. Când i s-au arătat fotografii, ea a ales o persoană; era unul dintre ofiţerii Mossadului de la Schiphol.

„Pe vremuri”, cum spunea Meir Amit, un agent operativ al Mossadului nu şi-ar fi permis niciodată să fie identificat atât de uşor. Mulţi alţii din comunitatea de informaţii a Israelului credeau că asemenea greşeli elementare nu erau de bun augur pentru viitorul Mossadului în noul mileniu.

A existat o schimbare de atitudine în Israel care a făcut ca eşecurile operative ale Mossadului să provoace furie şi deziluzie. „Pe vremuri”, puţini israelieni erau cu adevărat deranjaţi de faptul că succesele Mossadului depindeau adesea de activitatea subversivă, minciună şi asasinate. Tot ce conta era faptul că Israelul supravieţuia.

Dar, odată cu pacea care se apropie de graniţele Israelului cu vecinii săi arabi, se pun tot mai multe întrebări despre metodele folosite în continuare de Mossad în rolul său de apărător al ţării.

În interiorul serviciului secret există sentimentul adânc înrădăcinat că o mare instituţie nu poate supravieţui, cum spune Rafi Eitan, „decât dacă nu cedează în faţa unei noi opinii” în acelaşi timp, există sentimentul, exprimat de Ari Ben-Menashe, că, dacă Mossadul continuă să fie închistat în obiectivele din trecut, „va fi în pericol de a se sufoca, asemenea unui cavaler medieval în armură care şi-a pierdut calul pe câmpul de bătălie”.

În spatele acestor cuvinte evocatoare se ascunde un adevăr implacabil. După 50 de ani, Mossadul nu mai este considerat un serviciu cu agenţi cutezători, ale căror fapte strălucesc cu putere în conştiinţa Israelului. Născut în acei ani memorabili în care Israelul şi-a făurit o lume nouă, Mossadul a fost unul dintre garanţii perpetuării ei. Acea garanţie nu mai este necesară.

Ari Ben-Menashe a spus-o mai bine ca oricine: „Israelul şi lumea ar trebui să se gândească la Mossad ca

la un medicament luat preventiv, pentru a te proteja de o boală care ţi-ar putea fi fatală. Iei medicamentul doar atunci când eşti în pericol să te îmbolnăveşti. Nu-l iei tot timpul”.

Întrebarea care-şi aşteaptă încă răspunsul este dacă Mossadul se va mulţumi să joace un rol în care maturitatea şi moderaţia trebuie să ia locul realizării unor lucruri complicate din motive complicate.

Directorii generali ai Mossadului între 1951 şi 2002

1951 – 1952 Reuven Shiloah
1952 – 1963 Isser harrel
1963 – 1968 Meir Amit
1968 – 1974 Zvi Zamir
1974 – 1982 Yitzhak Hofi
1982 – 1990 Nahum Admoni
1990 – 1996 Shabtai Shavit
1996 – 1998 Danny Yatom
1998 – 2002 Efraim Halevy

Glosar de termeni şi abrevieri

Acoperire (*cover*) – identitate asumată de un agent de informaţii aflat în misiune în străinătate.

Acoperire uşoară (*light cover*) – acoperire diplomatică sub care lucrează un *katsa*.

Afumare (*fumigate*) – cercetarea unei zone pentru depistarea mijloacelor de înregistrare electronice.

Agăţare (*cold approach*) – încercarea de a recruta un cetăţean străin.

Agent în conservare (*sleeper*) – *katsa* la care se apelează doar în împrejurări extreme.

Aman – serviciul israelian de informaţii militare.

Ars (*bum*) – agent sacrificat în mod deliberat cu scopul de a proteja un spion mai valoros.

Aspirator (*vacuum cleaner*) – agent care află toate datele unei ţinte.

AWACS – sistem american aeropurtat de supraveghere şi avertizare electronică.

Bat leveyha – agent subordonat de sex feminin.

Bioleverage – eufemism pentru şantaj – în sens literal, folosirea de informaţii defăimătoare cu scopul de a constrânge pe cineva.

Blând dating – loc ales de un contact pentru a se întâlni cu superiorul său.

BKA – Bundeskriminalamt, Poliţia Judiciară Federală a Germaniei.

BND – Bundesnachrichtendienst, Serviciul Federal de Informaţii al Germaniei, care se ocupă atât cu activitatea informativă externă, cât şi cu cea internă.

Bodel – curier, om de legătură.

Borcan cu miere (*honey trap*) – capcană sexuală întinsă în scopul obţinerii unor informaţii.

Bug – dispozitiv electronic de ascultare şi înregistrare.

Casă conspirativă (*sale house*) – apartament sau casă folosită pentru întâlniri secrete sau ca bază a unor operaţiuni.

CIA – Central Intelligence Agency, Agenţia Centrală de Informaţii asUA.

CNA – Congresul Naţional African.

Comint – acronim pentru *communication intelligence*, informaţii culese prin interceptarea telecomunicaţiilor.

CROS – Comandamentul Reunit al Operaţiunilor Speciale din SUA.

CSI – Comunitatea Statelor Independente.

Cultivare (*cultivation*) – stabilire a legăturii cu o sursă de informaţii.

Curăţare chimică (*dry cleaning*) – diverse tehnici de evitare a filajului.

Cutie muzicală (*music box*) – radioemiţător.

Cutie poştală secretă (*dead-letter box*) – vezi *mishlashim*.

DCI – directorul CIA.

DEA – Drug Enforcement Administration, Administraţia de Combatere a Traficului de Droguri din SUA.

Diamant (*diamond*) – unitate de telecomunicaţii.

Elint – acronim pentru *electronic intelligence*, informaţii culese cu ajutorul radarului şi al sateliţilor.

Exfiltrare (*exfiltrate*) – îndepărtarea unui agent dintr-o ţară ostilă.

FACES – Facial-Analysis Comparison and Elimination Sistem, Sistem de Comparare şi Eliminare prin Analiză Facială.

False flagging – recrutarea unei persoane care crede că va lucra pentru o altă ţară sau pentru un alt beneficiar.

FAR – Facţiunea Armata Roşie (Germania).

FEP – Frontul pentru Eliberarea Palestinei.

FPEP – Frontul Popular pentru Eliberarea Palestinei.

Humint – acronim pentru *human intelligence*, informaţii culese de agenţi de pe teren.

IA – inteligenţă artificială.

Institutul – denumirea oficială a Mossadului, Institutul de Informaţii şi Operaţiuni Speciale; denumit iniţial Institutul de Coordonare.

Intoxicare (*blow-back*) – informaţii false servite mass-mediei străine.

Katsa – ofiţer de informaţii.

Kidon – agent operativ specializat în asasinate.

LAKAM – agenţie de informaţii care culege date ştiinţifice.

LAP – Departamentul de război psihologic al Mossadului.

Legendă (*legend*) – biografia fictivă a unui *katsa*.

Lume mai bună (*better world*) – eufemism pentru uciderea unui agent duşman; în mod asemănător, „a trimite o persoană în vacanţă” înseamnă a o răni – lungimea „vacanţei” depinde de gravitatea rănii.

Lumina zilei (*daylight*) – grad maxim de alertă.

Mabuah – informator care nu este evreu.

Măsuri active (*active measures*) – operaţiuni menite să influenţeze politica altor state sau să producă un efect oarecare asupra acesteia.

Meluckha – departament de recrutare.

Memune – titlu dat directorului general al Mossadului.

Mishlashim – cutie poştală secretă; loc tăinuit în care un agent poate primi sau lăsa mesaje.

Moarte accidentală (*case death*) – operaţiune care eşuează din cauze obscure.

Naka – sistem de scriere.

Neviot – specialist în filaj.

NSA – National Security Agency, Agenţia de Securitate Naţională asUA.

NSC – National Safety Council, organizaţie americană care luptă pentru sănătatea şi siguranţa persoanelor.

OAN – organizaţia Abu Nidal.

OEP – Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei.

Ofiţer de informaţii (case officer) – responsabil cu agenţii operativi.

OUA – Organizaţia Unităţii Africane.

Palavragiu (*babbler*) – aparat folosit împotriva ascultării convorbirilor cu dispozitive ascunse.

Photint – acronim pentru *photo intelligence*, informaţii culese cu mijloace fotografice.

Pleacă (*go-away*) – semnal prestabilit de a nu lua contact la o întâlnire aranjată în prealabil.

Pojar (*measles*) – asasinat care seamănă cu o moarte din cauze naturale.

Pradă (*loot*) – informaţii strânse în urma desfăşurării unor operaţiuni.

PROD – tehnică de extragere a unor fotografii de pe un disc optic.

Propagandă neagră (*black propaganda*) – propagandă menită să creeze impresia că a fost făcută de cel care trebuie să fie discreditat.

Radint – acronim pentru *radar intelligence*, informaţii culese cu ajutorul radarelor.

Râşniţă (*grinder*) – cameră de informare, folosită şi

pentru interogarea suspecţilor.

Reg-sig – semnal de recunoaştere transmis de *katsa* în momentul în care trebuie să ia contact cu agentul operativ într-un loc public.

Safanim – unitate ale cărei acţiuni sunt îndreptate împotriva OEP.

Sayanim – evrei care îşi oferă în mod voluntar ajutorul şi care locuiesc în afara Israelului (singular: *sayan*).

Săritor (*jumper*) – agent care îndeplineşte misiuni de scurtă durată peste hotare.

Slick – loc în care se ascund documente.

Spălare (*wash*) – refolosirea unui paşaport valabil, obţinut prin furt sau cumpărare.

Telint – acronim pentru *telemetry intelligencey* informaţii culese prin telemetrie.

Teud – document falsificat.

Ţintă (*target*) – misiune a unui agent de informaţii.

Voluntar (*walk-in*) – persoană care îşi oferă ajutorul.

Yaholomin – unitate specială de telecomunicaţii.

Mic glosar de termeni arabi

Ayatollah – titlu în ierarhia clerului şiit.

Dawa – răspândirea credinţei; de asemenea, chemare la islam.

Deobandi – şcoală de experţi în dreptul islamic fondată la 1867 cu menirea de a propovădui împotriva dominaţiei britanice din India.

Fatwa – precept legal bazat pe textele sfinte ale islamului; de obicei, este ratificat de un cleric superior.

Fedain – bărbaţi gata să se sacrifice pentru o cauză sfântă; în ultima vreme, termenul se aplică asasinilor sinucigaşi.

Fiqh – lege musulmană care nu poate fi contestată.

Haj – pelerinaj la Meca pe care trebuie să-l facă orice musulman evlavios măcar o dată în viaţă.

Hârb – război, dus în special pe pământul necredincioşilor.

Hezbollah – Partidul lui Dumnezeu, prezent mai ales în Israel şi Liban.

Hudud – pedepse prevăzute de legea islamică, Şaria, cum ar fi lapidarea unei femei vinovate de adulter, decapitarea unui criminal etc.

Imam – cel care conduce rugăciunea într-o moschee şi autoritatea supremă în chestiunile religioase.

Intifada – insurecţie; denumire aplicată de obicei celor două insurecţii palestiniene din 1987 şi 2000.

Jihad – războiul sfânt de răspândire a credinţei islamice şi înfrângere a necredincioşilor.

Madrassa – şcoală religioasă în care se învaţă legea islamică. Mujahedin – luptător în *jihad*.

Pasdaran – membru al Gărzilor Revoluţionare Iraniene. *Shebab* – tânăr arab.

Takir – formă de excomunicare din islam.

Taliban – absolvent al unei şcolii religioase.

Ulema – doctor în dreptul islamic.

Wahhabism – mişcare fondată de Ibn Abu al-Wahhab (1703 – 1792);

doctrină puritană încă dominantă în Arabia Saudită.

Alte servicii de informaţii

Israel

AFI Direcţia de informaţii a forţelor aeriene israeliene. Specializată în strângerea de informaţii prin interceptarea telecomunicaţiilor şi recunoaştere aeriană. Până în 2001, ultima va fi înlocuită în mare măsură de sateliţi, AFI îndeplinind doar rolul de a furniza informaţii convenţionale de sprijin aerian.

Aman Direcţia de informaţii a IDF, cu responsabilităţi specifice privind culegerea informaţiilor de natură militară, geografică şi economică. În noul mileniu, în centrul atenţiei sale rămân activităţile vecinilor arabi ai Israelului.

BP Poliţia de frontieră de tip paramilitar din teritoriile ocupate de Israel. Are rol limitat în culegerea informaţiilor.

CPPC Centrul de Planificare Politică şi Cercetare îi consiliază pe premierul în funcţie şi pe factorii săi de decizie politică cu privire la strategia pe termen lung.

GSS Cunoscut şi ca Shin Bet sau Shabak. Răspunde de securitatea internă şi de apărarea instituţiilor israeliene din străinătate, cum ar fi ambasadele, consulatele şi organizaţiile importante ale Israelului.

IDF Răspunde de coordonarea tuturor activităţilor de culegere a informaţiilor pentru Statul-Major General al Forţelor de

Apărare ale Israelului. Din când în când, dă Mossadului sarcini specifice.

NI Unitatea de informaţii a forţelor navale israeliene. Activitatea ei include supravegherea coastelor israeliene şi furnizarea ultimelor informaţii despre forţele navale străine.

Statele Unite ale Americii

CIA Desfăşoară operaţiuni sub acoperire, elaborează analize de specialitate pentru preşedintele în funcţie. Îi este interzis prin decret prezidenţial să pună la cale asasinate.

DLA Coordonează activitatea de culegere a informaţiilor militare pentru Comitetul Reunit al Şefilor de Stat-Major.

IAR Mică unitate de spionaj şi cercetare a Departamentului de Stat (în 1999, avea aproximativ 500 de angajaţi). Raportează doar secretarului de stat în funcţie.

NIO National Imagery Office (Biroul Naţional de Imagistică) are sediul la Pentagon şi controlează întreaga activitate de culegere a informaţiilor cu ajutorul sateliţilor americani. Primeşte permanent „sarcini” din partea CIA şi DIA.

NRO Are sediul la Pentagon. Colaborează foarte mult cu NIO, având responsabilităţi specifice în ceea ce priveşte echiparea şi folosirea sateliţilor.

NSA Are sediul la Fort George G. Meade din Maryland. De-a lungul anilor, imaginile obţinute cu

ajutorul „spionilor din cer” i-au adus Agenţiei de Securitate Naţională un prestigiu de care se bucura cândva doar CIA. Este specializată în interceptarea telecomunicaţiilor şi criptografie. Colaborează foarte mult cu NIO în domeniul culegerii informaţiilor cu ajutorul sateliţilor.

Marea Britanie

GCHQ Cei aproximativ 7.000 de angajaţi (în 1999) sunt un adevărat „ochi invizibil al Marii Britanii în spaţiul extraterestru”. Government Communications Headquarters (Centrul de Telecomunicaţii Guvernamentale), cum este denumit în mod oficial, urmăreşte şi decodează mesajele transmise prin radio, telex, fax şi e-mail în şi din Marea Britanie. Primeşte cu regularitate „sarcini” de la cele două servicii britanice principale de informaţii.

MI5 2000 de angajaţi (în 1999). Principalul serviciu de contraspionaj intern al Marii Britanii. Este specializat în urmărirea tuturor persoanelor considerate elemente subversive şi în supravegherea unui mare număr de diplomaţi străini şi ambasade, inclusiv a celor aparţinând Israelului.

MI6 Denumit şi Secret Intelligence Service (Serviciul de Informaţii Secrete). Personalul, format din mai puţin de 2000 de angajaţi (în 1999), planifică, execută şi analizează operaţiuni clandestine desfăşurate în toată lumea şi culege informaţii.

Rusia

FCS Redenumit Serviciul Federal de Contrainformaţii, este de fapt vechiul KGB adus la zi. În 1999, avea 142.000 de angajaţi. Principalele activităţi pe care le desfăşoară sunt controlul mişcărilor de la frontieră, contraspionajul intern, supravegherea tuturor diplomaţilor străini, a multor jurnalişti şi oameni de afaceri. Dispune de o secţie puternică de poliţie secretă, cu unităţi în toate oraşele mari ale Rusiei.

GRU Glavnoe Razvedîvatelnoe Upravlenie furnizează

Kremlinului informaţii militare. Personalul este compus din cei mai buni angajaţi ai fostelor servicii secrete ale Uniunii Sovietice. Este dotat cu sateliţi de supraveghere.

SVR Slujba Vneşnie Razvedaki desfăşoară în toată lumea operaţiuni de culegere a informaţiilor la mai multe niveluri. Unităţi specializate adună informaţii politice, industriale şi comerciale. Desfăşoară operaţiuni sub acoperire, inclusiv asasinate.

China

DIM Departamentul de Informaţii Militare este subordonat Statului-Major al Armatei de Eliberare a Poporului. Misiunea lui este să furnizeze informaţii de ultimă oră cu privire la capacităţile militare ale altor ţări (mai ales ale SUA) şi să efectueze acţiuni de recunoaştere cu ajutorul sateliţilor. Are personal ataşat tuturor ambasadelor şi consulatelor Republicii Populare Chineze.

DRI Deşi are o denumire inofensivă, Departamentul de Relaţii Internaţionale este o organizaţie care se implică într-o gamă largă de activităţi sub acoperire. Principala ţintă sunt SUA.

DST Aparţinând Ministerului Apărării, uriaşul Departament de Ştiinţă şi Tehnologie are două obiective principale: să adune toate mesajele transmise de marina chineză şi de ambasade; să spioneze în special firmele americane care dezvoltă tehnologie militară şi civilă de ultimă generaţie.

MSS Creat în 1983, Ministerul Securităţii Statului răspunde de întreaga activitate de contraspionaj de pe teritoriul Chinei. Are o reputaţie de temut.

NCNA în mod oficial, o agenţie de ştiri care dă informaţii cu privire la problemele chinezeşti. Serveşte de foarte mult timp drept acoperire pentru toate celelalte agenţii de informaţii chinezeşti care desfăşoară activităţi clandestine.

Franţa

DAS Organizaţie minusculă (mai puţin de 50 de angajaţi în 1999). Se concentrează asupra analizei

planurilor de apărare pe termen lung la care lucrează alte state.

DGSE Direction Générale de la Securité Extérieure (Direcţia Generală a Securităţii Externe). Misiunea ei este să culeagă informaţii industriale şi economice, să penetreze organizaţiile teroriste şi să desfăşoare activităţi de spionaj în stil clasic.

DPSD Direction du Production et de la Sécurité de la Défence (Direcţia de Producţie şi de Securitate a Apărării). Răspunde de culegerea informaţiilor militare din străinătate.

DRM Se află în avangarda programului francez de culegere a informaţiilor cu ajutorul sateliţilor. împărţită în cinci subdirecţii. Raportează direct premierului în funcţie.

DST Direcţia de Supraveghere a Teritoriului este cea mai mare şi cea mai puternică agenţie franceză de informaţii. Are câteva mii de angajaţi. Operează atât pe plan intern, cât şi peste hotare. Dintre numeroasele sale responsabilităţi fac parte supravegherea tuturor ambasadelor străine de la Paris şi realizarea unui mare număr de operaţiuni clandestine. Raportează direct ministrului de interne în funcţie.

SGDN Subordonat premierului în funcţie, Secrétariat Général de la Défence Naţionale (Secretariatul General al Apărării Naţionale) realizează o analiză generală a evoluţiilor din domeniul informaţiilor militare din ţările care prezintă interes pentru Franţa.

Japonia

AISP Agenţia de Investigaţii privind Securitatea Publică se concentrează asupra activităţilor de combatere a terorismului şi de contraspionaj. Operează mai ales pe plan intern, dar, după 1999, a dezvoltat o abordare globală.

MITI Răspunde de culegerea informaţiilor comerciale şi economice din întreaga lume.

NAICHO Parte a Biroului de Cercetare al Cabinetului. Are un buget substanţial destinat analizei

politicilor de apărare ale tuturor statelor care prezintă interes pentru Japonia.

Notă despre surse

Am avut acces la un nivel destul de înalt al comunităţii de informaţii din Israel pentru ca această lucrare să fie una bine documentată. Ca şi în cazul celorlalte cărţi ale mele, am tratat subiectul istoriei Mossadului fără idei preconcepute. Am folosit informaţiile furnizate de membrii săi şi, aşa cum face orice scriitor când este vorba de un serviciu secret, am verificat, am verificat şi iar am verificat.

Am înregistrat aproximativ 80 de ore de discuţii, inclusiv mai multe întrevederi cu persoane care aveau legături directe sau indirecte cu Mossadul, precum şi cu persoane pe care Mossadul încercase să le lichideze. Printre acestea s-au numărat Leila Khaled, care a devenit cunoscută în anii 1970, când OEP deturna avioane, şi Abu al-Abass, care a pus la cale răpirea vasului de croazieră Achille Lauro, în timpul căreia un pasager evreu american paralizat a murit fiind aruncat peste bord. I-am întâlnit în mai 1996 în Gaza. Li se permisese să viziteze Israelul ca parte a procesului de îmbunătăţire a relaţiilor cu OEP. Am vorbit şi cu Yasser Arafat, el însuşi, la un moment dat, ţintă a atentatelor Mossadului.

Am început să scriu despre serviciile secrete în 1960, când am colaborat cu Chapman Pincher, pe atunci cel mai important scriitor britanic în domeniu. Amândoi am fost angajaţi de ziarul *Daily Express* din Londra. Unele dintre articolele noastre – în special cele legate de eşecul lui Burgess şi MacLean din spionajul britanic – au contribuit la schimbarea percepţiei despre modul în care trebuie abordate astfel de subiecte. Este o poziţie pe care am încercat s-o menţin în cărţi precum *Journey to Madnessy Pontiffy Chaos under Heaven*. *The Black Book of the CIA*, *Secrets* & *Lies*, *Secret Wars*.

Am scris despre războaiele duse de serviciile secrete împotriva Iranului, Irakului, Siriei şi Afghanistanului, zone

în care Mossadul este în continuare implicat în mod direct. Am scris de asemenea pe larg despre legăturile Mossadului cu Vaticanul. Propriile mele contacte de la Sfântul Scaun m-au ajutat să realizez câteva interviuri de documentare pentru această carte.

În 1989, am fost în China în momentul culminant al revoltelor studenţeşti. Am fost martor încă o dată la maşinaţiunile serviciilor secrete şi am sesizat amestecul Mossadului datorat temerilor sale că exportul de arme chinezeşti în Iran şi Irak putea reprezenta o ameninţare serioasă pentru Israel. Am continuat să scriu şi despre rolul Mossadului în Războiul din Golf şi în postcomunismul sovietic.

În august 1994, am primit un telefon de la Zvi Spielmann. Spielmann este un fel de legendă în Israel: s-a evidenţiat în Războiul de Independenţă şi a înfiinţat Studiourile Cinematografice Unite din Israel. A produs o mulţime de filme, multe dintre ele fiind coproducţii cu studiourile de la Hollywood. Spielmann m-a întrebat dacă m-ar interesa să scriu scenariul şi să prezint un documentar despre Mossad. M-a asigurat că voi avea mână liberă şi că singura restricţie cu privire la informaţiile obţinute aveau să fie propriile mele întrebări; cu cât puneam mai multe întrebări, cu atât aflam mai multe.

Am descoperit că, în afara cărţilor lui Victor Ostrovsky şi a operei lui Ari Ben-Menashe, existau puţine cărţi valoroase cu informaţii palpabile despre Mossad. În schimb, despre activitatea CIA s-au scris vreo 200 de cărţi. Serviciului britanic de informaţii i s-au dedicat aproape 50 de cărţi, cam tot atâtea câte există despre

KGB şi serviciile secrete germane şi franceze. O privire asupra cuprinsului lor a revelat însă faptul că existau lacune cu privire la războaiele secrete duse de aceste servicii. Era clar că Mossadul putea să umple multe dintre lacunele respective.

În timpul călătoriilor făcute în Israel, unele la cererea

televiziunii Channel 4 din Marea Britanie, interviurile au decurs ca oricare altele. Perioada despre care interlocutorii mei trebuiau să povestească a fost iniţial cam ciudată, fiind cuprinsă între trecutul recent şi vremurile mai îndepărtate. Treptat însă, pe măsură ce ne-am cunoscut mai bine, iar relatările lor s-au apropiat de prezent, au început să fie mai exacţi, să-şi amintească mai uşor detalii – cine, ce, când şi unde a spus.

A devenit limpede faptul că până şi cei care contribuiseră la înfiinţarea Mossadului aveau amintiri vii legate de o perioadă care a făcut parte din istoria trăită de ei – iar aceasta nu fusese niciodată relatată din perspectiva lor. Mai important a fost faptul că au putut face legătura între acele vremuri de început şi prezent. De exemplu, când au vorbit despre rolul jucat de Mossad în ultimele zile ale regimului şahului din Iran, ei au considerat că acesta a stat la originea actualului flagel al fundamentalismului islamic. Când au dezvăluit implicarea Mossadului în Africa de Sud, au comparat-o cu situaţia actuală din acea ţară. Au demonstrat de nenumărate ori că trecutul face parte din prezentul Israelului şi că, într-un anume fel, Mossadul a creat o punte între atunci şi acum.

Au demonstrat că legendele atribuite Mossadului sunt nesemnificative în comparaţie cu ceea ce s-a întâmplat de fapt. Mi-l amintesc pe Rafael Eitan râzând pe înfundate şi spunând: „Aproape tot ce s-a publicat despre capturarea lui Eichmann sunt pure aiureli. Ştiu asta pentru că eu sunt cel care l-a capturat”.

În multe privinţe, Eitan şi colegii lui au transformat miturile în realităţi convingătoare. M-au rugat să nu mă las mai prejos.

Ascultându-l pe Eitan, realizările lui păreau la fel de inepuizabile ca energia sa. Luptase într-un mare război secret. Om cu o viziune foarte largă, nu-şi dorea decât să apuce ziua în care Israelul avea să trăiască într-adevăr în pace. În octombrie 2008, Eitan a declarat unei reviste germane că preşedintele iranian Ahmadinejad trebuia

răpit şi judecat de Tribunalul pentru Crime de Război de la Haga. Eitan era atunci liderul Partidului Pensionarilor din Knesset.

Mi-am dat seama repede că interlocutorii mei se împărţeau în două tabere opuse. Unii erau cu Isser Harel, iar alţii, cu Meir Amit, iar dispreţul pe care-l nutreau unii faţă de ceilalţi rămăsese neschimbat de-a lungul anilor. Am înţeles că niciuna dintre părţi nu va ceda niciodată.

Asta mi-a creat o problemă în plus: stabilirea relevanţei informaţiilor furnizate de ei. Interlocutorii mei erau totodată într-o cursă cu timpul. Oameni ca Meir Amit se aflau la apusul vieţii. Spre lauda lui, a fost dispus să suporte întrevederi lungi şi întrebări repetitive. Ultimul interviu l-a dat la scurt timp după ce s-a întors din Vietnam, unde se dusese să afle de la sursă cum îşi bătuse joc Vietcong-ul de serviciile secrete americane în timpul Războiului din Vietnam.

Unul dintre cele mai fascinante interviuri a fost cel cu Un Saguy. A stat în biroul lui Zvi Spielmann şi a vorbit în mod deschis despre subiecte foarte diverse, cum ar fi nevoia Israelului de a ajunge la o înţelegere cu Siria şi problema pe care o reprezenta uneori pentru el „distribuirea misiunilor” Mossadului pe vremea când era conducătorul tuturor serviciilor secrete din Israel.

David Kimehe lăsa rareori garda jos, insistând să vadă dinainte toate întrebările. Cu toate acestea, mi-a dezvăluit informaţii importante despre atitudinea sa faţă de oameni şi de evenimente. Ce îmi amintesc cel mai bine despre el este că, în timp ce îşi hrănea câinele, distrugea cu eleganţă credibilitatea celor care nu se ridicau la înălţimea exigenţelor sale.

Yaakov Cohen şi-a deschis pentru mine casa, sufletul şi mintea. Am petrecut multe ceasuri în kibbutzul în care locuieşte acum, amintindu-şi ce spusese şi ce simţise cândva. De exemplu, numai el mi-a povestit despre teama şi remuşcările pe care le-a avut când a omorât pentru prima dată un om. Reacţia lui fusese total diferită de cea a

lui Rafi Eitan.

Yoel Ben Porat avea o mentalitate de avocat al avocatului, tratând numai faptele şi mai puţin ipotezele. A reuşit de multe ori să umple lacunele existente în istorie. Reuven Merhav a fost o sursă inepuizabilă de informaţii despre poziţia Mossadului în cadrul politicii israeliene.

Dintre jurnaliştii israelieni cu care am vorbit, doi necesită o menţiune specială. Alex Doron a fost dispus să vorbească în mod sincer şi agreabil despre spionajul israelian. Ajutorul lui a fost de mare preţ. Pe de altă parte, Ran Edelist, care fusese angajat de Channel 4 pentru filmul pe care urma să-l realizez despre Mossad, se plimba adesea de colo până colo într-unul dintre birourile lui Zvi Spielmann, spunând că, în multe cazuri, nu era „potrivit" să se dea „toate amănuntele". Uneori, părea mai preocupat de ce nu trebuia să fie în emisiune decât de ceea ce trebuia. La câteva dintre interviurile la care a participat, i-a întrerupt frecvent pe interlocutori pentru a-i preveni „să fie atenţi". Din fericire, foarte puţini l-au ascultat. Independent de Ran Edelist, m-am întâlnit cu alţi agenţi de informaţii care s-au exprimat cu francheţe după ce li s-a spus că nu vor fi citaţi în mod direct.

M-au invitat acasă la ei; le-am cunoscut familiile şi am ajuns să ştiu câte ceva despre viaţa lor particulară, ceea ce mi-a amintit că spionii nu trăiesc într-o singură dimensiune. Ţin minte şi acum că am realizat un interviu cu un fost *katsa* care povestea cum ucisese. Brusc, şi-a rotit privirea prin salonul decorat cu peisaje biblice, a suspinat adânc şi a spus: „Lumea asta nu e lumea asta".

Acele cuvinte mi-au rămas în minte. Cred că, de fapt, el a vrut să spună că, din cauza activităţii desfăşurate în trecut, dedesubtul pulsului şi aparenţelor vieţii se ascunsese mereu o senzaţie de obscuritate şi pericol. Am regăsit acelaşi sentiment la mulţi dintre ceilalţi interlocutori ai mei.

Este un memento care te face să te gândeşti că lumea spionajului se vede foarte des „ca prin oglindă, în

ghicitură”[22], aşa cum a întrezărit lumea de apoi Sfântul Pavel.

Interlocutori principali Meir Amit Edward Kimbel
Haim Cohen David Kimehe
Nadia Cohen Otto Kormek
Yaakov Cohen Henry McConnachie
William Casey Ariel Merari
William Colby Reuven Merhav
Rafael Eitan Danny Nagier
Zvi Spielmann Yoel Ben Porat
Isser Harel Un Saguy
Emery Kabongo Simon Wiesenthal
Publicaţii periodice
Daily Express, Londra *Los Angeles Times*
Daily Mail, Londra *The Jerusalem Post*
Daily Telegraphy Londra *The Sunday Timesy* Londra
The New York Times
Organizaţii
Arhiva Palmach, Israel Biblioteca Colegiului Trinity.
Arhivele Naţionale, Londra Dublin
Arhivele Naţionale, Arhivele Secrete ale Vaticanului
Washington Arhiva Glilot, Israel
Biblioteca Publică, New York Biblioteca Asociaţiei Presei.
Londra
Bibliografie selectivă

Agee, Philip, *Inside the Company*: *CIA Diary*, Penguin Books, Harmondsworth, 1975.

Allon, Yigal, *Shield of David*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1970.

Bainerman, Joel, *Inside the Covert Operations of the CIA and Israels Mossad*, SPI Books, New York, 1991.

Bamford, James, *The Puzzle Palace*: *A Report on Americas Most Secret Agency*, Houghton Mifflin, Boston, 1982.

22 Epistola întâi către corinteni a Sfântului Apostol Pavel, capitolul 13, versetul 12.

Bar-Zohar, Michel, *Ben-Gurion, A Biography*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1977.

— *Spies in the Promised Land*, Davis-Poynter, Londra, 1972.

Ben-Porat, Yeshayahu şi col., *Entebbe Rescue*, Delacorte Press, New York, 1977.

Ben-Shaul, Moshe (ed.), *Generals of Israel*, Hadar, Tel Aviv, 1968.

Black, Ian; Morris, Benny, *Israels Secret Wars*, Hamish Hamilton, Londra, 1991.

Blumenthal, Sid; Yazijian, Harvey (ed.), *Government by Gunplay: Assassination Conspiracy Theories from Dallas to Today*, Signet, New York, 1976.

Brzezinski, Zbigniew, *Power and Principle*: *Memoirs of the National Security Adviser, 1977* – 1981, Farrar, Straus & Giroux, New York, 1983.

The CIA's Nicaragua Manual: *Psychological Opera*tions in *Guerilla Warfare*, Vintage Books, New York, 1985.

Cline, Ray S., *The CIA under Reagan, Bush and Casey*, Acropolis Books, Washington, D.C., 1981.

— *Secrets, Spies and Scholars*: *Blueprint of the Essential CIA*, Acropolis Books, Washington, D.C., 1976.

Cline, Ray S.; Alexander, Yonah, *Terrorism*: *The Soviet Connection*, Crane Russak, New York, 1984.

Constantinides, George C., *Intelligence and Espionage*: *An Analytical Bibliography*, Westview Press, Boulder, 1983.

Copeland, Miles, *The Game of Nations*, Simon & Schuster, New York, 1969.

— *The Real Spy World*, Sphere Books, Londra, 1978.

Deacon, Richard, *C" – A Biography of Sir Maurice Oldfield*, MacDonald, Londra, 1985.

Dekel, Efraim, *Shai*: *The Exploits of Hagana Intelligence*, Yoseleff, Tel Aviv, 1959.

— *A History of British Secret Service*, Granada, Londra, 1980.

De Silva, Peer, *Sub Rosa*: *The CIA and the Uses of Intelligence*, Times Books, New York, 1978.

Dobson, Christopher; Payne, Ronald, *The Dictionary of Espionage*, Harrap, Londra, 1984.

Dulles, Allan, *The Craft of Intelligence*, Greenwood Press, Westport, 1977.

Eisenberg, Dennis; Dan, Un; Landau, Eli, *Meyer Lansky*: *Mogul of the Mob*, Corgi Books, Londra, 1980.

— *The Mossad*; *Israels Secret Intelligence Service Inside Stories*, Signet, New York, 1979.

Elon, Amos, *The Israelis*: *Founders and Sons*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1971.

Farago, Ladislas, *Burn after Reading*, Macfadden, New York, 1963.

Gilbert, Martin, *The Arab-Israeli Conflict*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1974.

Golan, Aviezer; Pinkas, Danny, *Shula, Code Name the Pearl*, Delacorte Press, New York, 1980.

Groussard, Serge, *The Blood of Israel*, William Morrow, New York, 1973.

Gulley, Bill, cu Mary Ellen Reese, *Breaking Cover*, Warner Books, New York, 1981.

Haig, Alexander M. Jr., *Caveat*: *Realism, Reagan, and Foreign Policy*, Weidenfeld 8 c Nicolson, Londra, 1984.

Harel, Isser, *The House on Garibaldi Street*, André Deutsch, Londra, 1975.

Harris, Robert; Paxman, Jeremy, *A Higher Form of Killing*, Triad/ Granada, Londra, 1983.

Haswell, Jock, *Spies and Spymasters*: *A Concise History of Intelligence*, Thames 8 c Hudson, Londra, 1977.

Henze, Paul B., *The Plot to Kill the Pope*, Croom Helm, Londra, 1984.

Laqueur, Walter (ed.), *The Israel-Arab Reader*, Bantam, New York, 1969.

— *The Struggle for the Middle East*: *The Soviet Union & the Middle East 1948 – 1968*, Routledge 8 c Kegan Paul, Londra, 1969.

Lotz, Wolfgang, *The Champagne Spy*, Vallentine Mitchell, Londra, 1972.

McGehee, Ralph W., *Deadly Deceits*: *My 25 Years in the CIA*, Sheridan Square Publication, New York, 1983.

McGehee, George, *Envoy to the Middle World*: *Adventures* în *Diplomacy*, Harper 8 c Row, New York, 1983.

Meir, Golda, *My Life*, Weidenfeld 8 c Nicolson, Londra, 1975.

Moses, Hans, *The Clandestine Service of the Central Intelligence Agency*, Association of Former Intelligence Officers, Mdean, 1983.

Neff, Donald, *Warriors at Suez*: *Eisenhower Takes America into the Middle East*, Linden Press, New York, 1981.

Offer, Yehuda, *Operation Thunder*: *The Entebbe Raid, the Israelis Own Story*, Penguin Books, Harmondsworth, 1976.

Ostrovsky, Victor, *By Way of Deception*, St. Martins Press, New York, 1990.

— *The Other Side of Deception*, HarperCollins, New York, 1994.

Powers, Thomas, *The Man Who Kept the Secrets*: *Richard Helms and the CIA*, Knopf, New York, 1979.

Rabin, Yitzhak, *The Rabin Memoirs*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1979.

Richelson, Jeffrey T., *The U.S. Intelligence Community*, Ballinger, Cambridge, 1985.

Seth, Ronald, *The Executioners*: *The Story of Smersh*, Tempo Books, New York, 1970.

Smith, Colin, *Portrait of a Terrorist*, Holt, Rinehart and Winston, New York, 1976.

Sterling, Claire, *The Terror Network*: *The Secret War of International Terrorism*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1981.

Stevens, Stewart, *The Spy masters of Israel*, Hodder & Stoughton, Londra, 1981.

Stevenson, William, *90 Minutes at Entebbe*, Bantam Books, Londra, 1976.

Stockwel, John*, în Search of Enemies*: *A CIA Story*, W.W. Norton, New York, 1978.

Tinnin, David B., *The Hit Te-am*, Little, Brown and Company, Boston, 1976.

Tully, Andrew, *CIA*: *The Inside Story*, William Morrow, New York, 1961.

— *The Super Spies*: *More Secrets*, *More Powerful than the CIA*, William Morrow, New York, 1969.

West, Nigel, *A Matter of Trust*: *M151945 – 72*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1982.

— *MI5*: *British Security Operations 1909 – 45*, Triad/Granada, Londra, 1983.

— *MI6*: *British Secret Intelligence Service Operations 1909 – 1945*, Weidenfeld 8 c Nicolson, Londra, 1983.

Wiesenthal, Simon, *The Murderers Among Us*, William Heinemann, Londra, 1967.

Mulţumiri

Israel

Meir Amit Isser Hard

Juval Aviv Wafaa Ali Ildris

Ari Ben-Menashe David Kimehe

Barry Chamish Michael Koubi

Eli Cohen Amiran Levine

Jaakov Cohen Ariel Merari

Meir Dagan Reuven Merhav

Alex Doron Yoel Ben Porat

Ran Edelist Un Saguy

Raphael Eitan Zvi Spielman

Efraim Halevy şi cei ale căror nume nu pot fi amintite încă. Alte părţi

Mohamed al-Fayed Sebastián Cody

Ehud Barak David Dastych

John A. Beiton Art Dworken

Richard Brenneke Heather Florence

Sean Carberry Ted Gunderson

Ahmad Chalabi William Hamilton

Cheryl Hanin Ben-Tov Amanda Harris Barbara Honegger Diana Johnson Emery Kabongo Gile Kepel Otto Kormek Zahir Kzeibati Emer Lenehan Lewis Libby John Magee Paul Marcinkus John McNamara Laurie Meyer Muhamed Mugraby Daniel Nagier

John Parsley Samir Saddoui Samira Shabander Christopher Story Susannah Tarbush Michael Tauck Elizabeth Tomlinson Richard Tomlinson Jacques Verges Colin Wallace Russell Warren-Howe Catherine Whittaker Stuart Winter Marcus Wolff David Yallop

Fiecare a avut rolul său.

Şi ultimii, dar nu cei din urmă

William Buckley William Casey Joachim Kraner Edith – desigur

}

de la ei mi-a venit ideea.

Index

Abithol, Felix 324, 326 „Abu” (informator palestinian) 332 – 336

„Abu Jihad” 143 – 145. *Vezi şi* al-Wazir, Khalil Abu-Sharif, Bassam 369 Achille Lauro (vas) 330, 389 „Adam” (*katsa*), Sowan şi 359, 366, 368, 370

Adams, Gerry 259 „Adler” (agent Mossad) 129 Admoni, Nahum 149, 154, 156, 196, 205, 208, 209, 211, 215, 222 – 234, 237, 246, 253, 257, 262 – 264, 295 – 301, 304, 307, 309, 321 – 323, 326, 331, 348, 350, 354, 358, 373 – 376, 378 – 380, 402, 403

Aeroportul Beirut 111, 360 Aeroportul Entebbe, salvarea de pe 163, 184 – 187, 315 afacerea „arme contra ostatici” 251, 335, 399, 401 – 403, 407. *Vezi şi* Irangate afacerea Atavarius 336 – 339 Ağca, Mehmet Ali 43, 285 – 290, 294 – 296, 300 – 307, 369

agenţi neurotoxici 165, 166, 428, 430

Agenţia de Securitate Naţională (National Security Agency, NSA) 26, 27, 28, 115, 133, 137, 248, 249, 250, 400

Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică (AIEA) 122, 123
Aitken, Jonathan 14 – 15 al-Abbas, Abu 330 Al-Aii, Năji 373, 376 – 377 al-Assad, Hafez 98, 151, 367 Albright, Madeleine 169 al-Fayed, Dodi 16, 18, 22, 23, 28, 36
al-Fayed, Mohamed 16, 23 – 30, 32 – 40
Algeria 128, 182, 361 al-Hibid, Abu (*katsa*) 207 – 210 Alison, Rupert 210 al-Kassar, Monzer 399 Allen, Richard 297 Allison, Graham 434 Allon, Yigal 119
Al-Meshad, Yahya, tentativa de asasinare a lui 204 – 205
al-Tikriti, Sabbaa 206 altuweitha, instalaţie nucleară 203 al-Wazir, Khalil („Abu Jihad”) 143 Aman 153, 188 – 191, 252, 385, 388, 390, 392, 432
ambasada israeliană din Bangkok 278, 279 Amin, Idi 185 Amir, Yigal 158, 171 – 173 Amit, Meir 67 – 69, 72 – 73, 75 – 98, 107, 109, 144, 152, 174, 178 – 182, 185, 191, 234, 245, 268, 312 – 318, 361 – 365
Amman, atacuri ale Hamas în 163 – 164
Andabo, Nissim 87 Andropov, Iuri 292 Angleton, James Jesus 56, 272 – 273 Arafat, Yasser 77, 113, 134, 145, 188, 200 – 201, 253 – 254, 256 – 257, 282, 308, 335 – 336, 340, 350 – 352, 367 – 368, 371, 373, 376, 394 Archer, Jeffrey 369, 370 Argov, Shlomo 320 Armata de Eliberare a Poporului (China) 155
Armata de Eliberare a Poporului Turc 277
arme chimice şi biologice 146, 156, 386, 390, 393, 394, 428 Arratibel, Javier 130, 131 Autahat Paylut Medienit (APM) 141 Aviv, Yuval 398, 400 AWACS 145 Ayad, părintele Idi 282
„Bacon, George” (agent Mossad) 70 – 74
Bainerman, Joel 400, 405, 407
Barad, Jacob 370, 377, 379 Barak, Alexander 324, 326 Barak, Ehud 331, 434 Barnaby, Frank 232 Batihi, Samih 168 – 169 „Bazoft, Farzad” (agent Mossad) 206 – 215, 218
„Beads, Barry” (agent Mossad) 166 – 168, 170

Begin, Menachem 107, 109, 205, 271, 294
Beit Lid, atacatori sinucigaşi 149 Bename, Kemal 160 Ben-Barka, Mehdi 178 – 182, 265 Ben-Gurion, David 52 – 59, 61 – 64, 67 – 68, 73, 105, 119, 121 – 122, 269
Ben-Menashe, Ari 15 – 16, 20, 22, 30, 32, 36, 215 – 222, 224 – 225, 231 – 232, 240 – 243, 255, 259, 343 – 345, 402 – 404, 406, 407, 436
Ben-Tov, Cheryl („Cindy”) 234 – 240 Bernstein, Carl 207, 241 Binnet, Max 97
Biroul de Contacte Ştiinţifice (LAKAM) 109 – 111, 113, 118, 120, 124, 132, 255 Biroul Securităţii Statului (BSS), Africa de Sud 318 – 320 Blair, Tony (prim-ministru) 90, 434 Bonte, Louis 363 Boqa i, Yaa 97 Botha, P.W. 318 Bouchiki, Ahmed 160 Brenner, Mila 362 Brian, Earl 250 – 251, 254 – 257 Brigăzile Roşii, Italia 277
Buckley, William („Bill”) 42 – 46, 195, 319 – 320, 353
Buhari, Muhammad 321 – 322 Buhler, Gregory 400 bulgari, atentatul împotriva lui Ioan Paul al II-lea şi 304 Bull, Gerald 153 – 156, 213, 382 Bull, Michael 156 Bundesamt für Verfassungsschutz (BFV) 90
Bundeskriminalamt (BKA) 348 – 350, 400
Bundesnachritendienst (BND) 350 Burgess, Guy 42, 453 Bush, George H.W. 391, 392, 396, 397, 407
Business Age, revistă 266
„Carlos Şacalul”, Sánchez zis 365 – 366 Carmen, George 326 cârtiţă 34, 138
Casaroli, Agostino (cardinal) 295, 299
Casey, William 43 – 46, 194 – 196, 224, 283 – 285, 295, 297 Castro, Fidel 132, 312, 316 Cebrikov, Viktor 224 – 225 Chamish, Barry 170 – 173 Chantiers de Construction Mécanique de Normandie (CCM), canoniere 360
Chirac, Jacques 331, 346 – 347 Christopher, Warren 133 – 134 CIA 13, 38, 42 – 44, 46, 61, 82, 90, 92, 94, 110, 115, 132, 175, 194, 196, 223, 232, 250, 273 – 276, 283 – 285, 289, 296 – 299, 303, 304, 319 – 320, 351 – 353, 397 – 400, 403, 407, 429, 431 Cibin, Camillo 286, 288
Clerides, Biafcos 424 Clinton, Bill 13, 27, 116, 117,

133, 135 – 137, 139, 394, 413 Cohen, Danny 115 Cohen, Eli 83 – 87, 387 „Cohen, Leah”, tentativă de asasinare a lui Zein 417, 418 Cohen, Nadia 86, 87 Cohen, William 429 Cohen, Yaakov 142, 149, 321 Colby, William 45, 273 Comandamentul Reunit al Operaţiunilor Speciale (CROS), SUA 388 – 389

Comisia de informaţii a Senatului SUA 90

Comisia Israeliană pentru Energie Atomică 119

Comisia pentru Energie Atomică a SUA 120, 123 – 125 Comisia Shamgar, privind asasinarea lui Rabin 171, 172 Comitetul şefilor de servicii 133 comunism 128, 274, 275, 284 Congresul Naţional African (CNA) 319, 320

Consiliul Securităţii Naţionale 134 Copeland, Miles 198 COREA 399 – 400 Criza Canalului Suez (1956) 83, 118, 176, 320 Cruchet, Pedro 405 – 406 Cytex Corporation 261 – 262

Daily Mail 212

Daily Mirror 210, 212, 213, 215, 218, 222, 225, 263, 345, 370 Davies, Nicholas 210 – 213, 215, 218 – 220, 222, 230, 231, 233, 265 Dayan, Moshe 94, 362 de Borchgrave, Arnaud 346 de Gaulle, Charles 181, 360, 361, 365 de Lesseps, Ferdinand 359 Defence Sistems Limited (DSL) 214 Degem Computers 257 Del Ponte, Caria 420 – 421 Deng Xiaoping 314 Departamentul de război psihologic (Loh Amma Psichologit, LAP) 78, 90, 91, 156, 233, 328, 352, 392, 395 – 396 Departamentul de relaţii externe (DRE) al Forţelor de Apărare ale Israelului 216

Departamentul de strategie şi planificare al Mossadului 175 Dershowitz, Alan M. 116 DGI, Cuba 317

DGSE (Direction Générale de la Sécurité Extérieure) 43, 90 Diana, prinţesă de Wales 23 – 25, 27, 29 – 32, 36 – 40

DIGOS, echipă italiană antitero 280, 281

Dikko, Umăru, încercare de răpire a lui 321 – 323, 325 – 326 Dimona, unitate nucleară 119, 120, 122 – 124, 126, 226 – 229, 231, 232, 318, 360, 430, 433 „Doamna X” 418 „Dov” (agent Mossad) 133, 134 Downing, Wayne 389 –

391 Drug Enforcement Administration (DEA) 250, 258, 400 Duba, Ali Issa 399 Dulles, Allen 61, 110

Ecevit, Bulent 424, 425, 428 ECHELON, Agenţia de Securitate Naţională 27 – 28, 30 – 31 Edelist, Ran 406

Egipt 57, 79, 83, 87, 97, 188, 190, 315, 321, 330, 338, 389 Eichmann, Adolf98, 100 – 105, 140.

183, 184, 197, 323 Eilat, scufundare 360 Eilts, Hermann 353

Eitan, Rafael („Rafi”) 99 – 111, 113 – 115, 117, 118, 120, 123 – 127, 131 – 133, 140, 146, 160, 175, 177.

184, 217 – 218, 240, 246 – 247, 251, 254 – 257, 261, 291, 304, 308, 322, 351, 352, 368, 381, 436

Eksund (vas) 147 „Eli” (agent Mossad), Poggi şi 292, 293, 304, 307 – 309 Erb, Irit 114

Eshkol, Levi 180 – 182, 360 ETA, grupare separatistă din Spania 147, 277

Facţiunea Armata Roşie, Germania 277, 349 Farrell, Mairead 146, 148 FBI (Federal Bureau of Investigation) 67, 112, 115, 125 – 126, 131 – 134, 136, 137, 139, 250, 258, 400, 413 Feinberg, Abraham 122 „Finklestein, Matti”, tentativa de asasinare a lui Zein 417, 418 Fletcher, Kim 212 – 213 Forţa 17 351, 354, 366, 368, 369 forţele Contras din Nicaragua 399

Forţele de Apărare ale Israelului (Israeli Defense Forces – IDF) 59, 94, 95, 119, 135, 186, 216, 252, 253, 337, 339, 355, 356, 385, 401, 411. *Vezi* şi Kirya Frei, Madeleine 65 Freyer, Shai 65, 67 Frontul Naţional Islamic din Sudan 349

Frontul Popular de Eliberare a Palestinei (FPEP) 396 Fuchs, Klaus 42

fundamentalism islamic 201, 207, 300, 302, 307, 310, 385, 395

Gaddafi, Muammar 150, 303, 327, 396

Gannon, Matthew 397, 398, 407 gaz sarin 165, 428, 429 Gemayel, Bashir 45 Genscher, Hans-Dietrich 346 „Gil” (agent Mossad) 156 – 157 Gil, Yehuda 411 – 412 Gladnikoff, Marianne 160 „Goldberg, Solly”, tentativă de

asasinare a lui Zein 417 – 419 Gorbaciov, Mihail 224, 260, 264 Greensmith, Carmel 372 Gross, Theodore 59 – 60 Grupul ORA 218 – 219, 222, 225, 243, 261, 265

Guerrero, Oscar 226, 228 – 231, 233 Guevara, Che 279 Guinness Peat 218 Gur, Mordechai 184

Hadden, John 126 Hadron, companie 256 Haganah 51 – 55, 106

Haig, Alexander 299 Haile Selassie, rege al Etiopiei 62 Halevy, Efraim 419 – 426, 428, 431 – 434

Hamas 160 – 164, 167, 169, 254, 409, 428

Hamilton, William 248 – 250 Harari, Michael 160 Harel, Isser 56, 59 – 68, 94, 109, 110, 181, 245

Hassan, rege al Marocului 178 – 180 Hawk, rachete sol-aer 123, 402 Hayes, Elizabeth 325 Helms, Richard 45, 74* 177 Hermoni, Avraham 124 Hersh, Seymour 231, 265 Hessner, Mark 272, 280, 281 Hezbollah 146, 147, 319, 346, 413 – 414, 416

Hindawi, Nezar 333 – 334, 341 – 346, 403

Hofi, Yitzhak 107, 184, 185, 191 – 193, 204 – 205, 221, 271, 294, 352, 353, 356, 358 Holocaust 52, 54, 55, 63, 100, 106, 121, 253

Hruşciov, Nikita 274 Hucklesby, William 325 *humint* 68, 77

Huntado, Pedro Espinoza 405 Hussein, rege al Iordaniei 94, 97, 164, 168 – 169

Hussein, Saddam 153 – 156, 161, 203, 206, 207, 215, 217, 256, 380, 382, 424

„I” (informator Mossad) 385 – 386 „Ib” (agent Mossad) 130 Ibrahim, părintele 268

Ierusalim, internaţionalizare 270 – 271 Instaw, compania lui Hamilton, W. 249 – 250

Institutul European Trans Uranium 433

Institutul Technion 121 Intel 432 – 435 Interfor 398

Intifada 251 – 254, 256, 258 Ioan al XXIII-lea, CIA şi 274 Ioan Paul al II-lea (papă) 270, 282, 284 – 290, 293, 296, 298 – 299, 301 – 303, 305 – 310, 369 Ioan Paul I (papă) 283 IRA (Armata Republicană Irlandeză) 146 – 148,

333, 349, 350 Irangate 193, 194, 208, 209, 380
„Jacobson, Rachel”, tentativa de asasinare a lui Zein 417 – 419 Jamahirya, din Libia 396 Jibril, Ahmed 330 *jihad* 56, 300 Jihadul Islamic 149, 254 Jocurile Olimpice de la Atlanta 91 Jocurile Olimpice de la München, masacru 108, 159, 160, 232, 272, 277, 281, 282, 352, 368 Johnson, Lyndon 276
Kabongo, Emery 298 Kafkafi, Jeryham 124 Kahane Kach, partid 294 Kallstrom, James K. 91 Kao Ling 314 – 316 Kauly, Shai 272, 280, 281 Kellerberger, Jacob 420, 421 „Kendall, Sean” (agent Mossad) 166 – 168, 170
Kennedy, John F. 122 – 123, 159, 171, 194, 275, 295 KGB 260, 277, 278, 296, 303, 304, 311, 313, 314, 316, 350, 428 Khaled, Leila 348 – 349 Khomeini, ayatollahul Ruholla 194, 207, 217, 300 – 302 Kidger, Alan 146
Kimehe, David 174 – 189, 191 – 201, 208, 209, 217, 221, 222, 240, 241, 308, 401, 402 Kirya, cartierul general al Forţelor de Apărare ale Israelului 119, 135, 337, 385, 391 Kissinger, Henry 351, 352, 353, 397 Klinghoffer, Leon 330 Knesset 64, 67, 456 Kohl, Helmut 130, 331, 346 Kormek, Otto 301 Kraner, Joachim 42 Kriucikov, Vladimir 264 Krol, John (cardinal) 297 Kyi, Jon 139, 140
Lander, Stephen 148 Landman, Charles 146 le Carré, John 109 Learjet, interceptare 327 – 330 Leavy, David 137 – 139 Levine, Amiram 421, 422 „Levy, Tov” (*katsa*) afacerea „Murphy-Hindawi” 332, 333, 335, 341
Lewinsky, Monica 136 – 140 „Lila” (agent Mossad), trafic cu materiale nucleare 129 Lillehammer, fiasco 159 – 160, 328 Limon, Mordechai 362 – 363 lobby evreiesc în SUA 116, 397, 413 Lockerbie, dezastrul de la 395 – 397, 407, 431
Lotz, Wolfgang 87 – 88 Luciano, Albino 283 Lupii Cenuşii, grupare teroristă turcă 285, 300
„Mega” (agent Mossad) 132 – 136, 413
„Mort” (agent Mossad), trafic cu materiale nucleare 129, 131
Maariv, Tel Aviv 246, 261 MacLean, Donald 42

MacNamara, John 26, 30 – 35 mafia rusă 127, 432, 433 Magee, John 286, 287, 297 Mahnaimi, Uzi 332 Mandela, Nelson 412, 429 Mao Zedong 314 Markov, Gheorghi 166 Marzuk, Moshe 97 Mata Hari 234

„Maurice” (agent Mossad) 11 – 14, 17 – 23, 25, 38

Maxwell, Robert 211, 215, 220, 222 – 226, 230, 233, 242 – 244, 246 – 247, 257 – 268, 323, 331, 345, 370, 401. *Vezi* şi *Daily Mirror*, programul Promis McCann, Daniel 146, 148 McCone, John 274 – 276 McFarlane, Robert 195 – 197 McKee, Charles 397 – 400, 407 McNamara, Robert S. 123 Meir, Golda 181, 271, 276, 279 – 282, 318, 361

Meluckha 235

Meshal, Khalid, tentativa eşuată de asasinare a lui 164 – 169, 409, 428

Meyer, Laurie 26, 27, 32, 36 MI5 25, 42, 90, 148, 149, 259, 326, 340, 341, 345, 351, 369, 373, 378, 379, 434

MI6 25, 26, 33 – 38, 42, 82, 232, 311, 320, 350, 375, 376, 379, 422 Milosević, Slobodan 26, 34 Ministerul Apărării din Israel 57, 109, 190, 318, 430 Mitterand, François 346 Montini (cardinal) 273, 275 Morrow, Charles 325 Mossad, *passim* Mubarak, Hosni 367 Mukabarat, serviciul secret iordanian 77

Munir (pilot irakian) 71 – 72, 74 Murphy, Anne-Marie 333 – 346 Mustapha, Abdul-Rahid 366, 368, 369 – 373, 375 – 377 Muzzu, Tomas 31

Nasser, Gamal Abdel 79, 88, 97, 176, 178, 361

Netanyahu, Benjamin („Bibi”) 12, 41, 89, 135, 161 – 165, 168 – 170, 187, 384, 408 – 412, 419 – 425, 428 Netanyahu, Yonatan 187 Neturei Karta („Paznicii Zidurilor Ierusalimului”) 62, 65, 67 *New York Post* 137 Nidal, Abu 320, 321, 330, 340, 350, 368, 399

Nimrodi, Yakov 198, 208 – 209

Nir, Amiram („Patrick Weber”) 200, 401 – 407 Nir, Judy 407

Nixon, Richard 194, 207, 241, 276 Nkrumah, Kwame 316 Noriega, Manuel 389 North, Oliver 196, 298, 399, 402, 403, 407

Nucal, Mexic 404 – 405 Numec 120 – 121, 123 – 126, 132, 251
Ocalan, Abdullah 424 – 428 OEP (Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei) *passim* Office of Strategic Services (OSS) 44, 55, 272. *Vezi* şi CIA Okello, John 312
ONU 55, 82, 88, 93, 111, 189, 270, 335, 389, 411
operaţiunea Arca lui Noe 362 Opportunity (vas) 329 Orcadia (cârtiţă la Banca Centrală a Germaniei) 34
Ostrovsky, Victor 29 – 30, 111, 142, 243 – 246, 263 – 266, 431 – 432 Oufkir, Muhammed 179 – 181
Palestina 50 – 53, 55, 87, 93, 245, 354 Pan American (Pan Am), explozia cursei 103 396 – 400, 407 Partidul Arab Palestinian 354 Patrice Lumumba, Universitate, Moscova 277, 278, 313 Paul al VI-lea (papă) 271, 273, 275 Paul, Henri 14, 16, 17, 20 – 25, 29, 34, 36 – 41
Peres, Shimon 109, 115, 200, 222 – 223, 226, 231, 338, 339, 345, 373, 401, 402
Philby, Kim 42, 210 Pius al XII-lea (papă) 272 Poggi, Luigi (arhiepiscop) 290 – 294, 304, 307 – 309
Pollard, Jonathan, spionaj împotriva SUA 112 – 117, 124, 132, 245
Powell, Colin 389 Pretoria, regimul de la 115, 318, 319, 323
Primul Război din Golf (Furtună în Deşert) 161, 382, 392, 393, 394, 408, 411, 420 programul Promis 249 – 251, 254, 255 – 261, 2
Qiao Shi 314
Rabin, Leah 172
Rabin, Yitzhak 52, 73, 92, 107, 119, 143 – 145, 151, 152, 156, 158, 164, 170 – 173, 184, 196, 216, 252, 322, 394, 406, 411 Rafsanjani, Ali Akbar Hashemi 219, 402
„Ran” (agent Mossad) 157 Războiul de Independenţă (Israel) 55, 56, 94
Războiul de Şase Zile (1967) 78, 81, 97, 118, 189, 361 Războiul de Yom Kippur 118, 190, 191, 216
Reagan, Ronald 44, 194 – 197, 217, 223, 249 – 251, 284, 297, 298, 335, 397, 402, 403, 407 Rees-Jones, Trevor

39 Regev, Arie 350, 370, 377 – 379 Rigid Hegdi 53
Roosevelt, Franklin D. 245 „Rubenstein, Ephrahim” (*katsa*) 418 – 419
Rubin, Yoram 171
„Sabie” (agent Mossad), asasinarea lui Al-Wazir 144 – 145 Sadat, Anwar 188 – 189 Saguy, Un 127, 128, 151, 153, 308 Salameh, Ali Hassan („Prinţul Roşu”) 108, 109, 159 – 160, 277 – 278, 352 – 353, 358, 368. *Vezi* şi Septembrie Negru „Salman” (agent Mossad) 69 – 72 Samara, Bashar 370, 372, 375 – 377, 379
Savage, Sean 146, 148 Sayeret Matkal, unitate de commando 384
Schiphol 425, 428, 433 – 435 Schumacher, Joselle, răpire 62 Schwarzkopf, Norman 389 Schwimmer, A1198 Scotland Yard 26, 32, 324, 325, 347, 378
Scud, rachete 128, 154, 386, 388, 390 – 392, 411
SDECE, serviciu secret francez 179 – 181, 365 Sella, Aviem 112 – 115 Septembrie Negru 108, 160, 232, 276 – 279, 282, 351, 352, 368 Serviciul Australian de Securitate şi Informaţii (SAŞI) 229 Serviciul de Informaţii al Chinei (ŞIC) 311 – 317
Shahak, Amnon 385, 391, 392 „Shalom” (*katsa*) 381 – 384, 386 – 388, 390 – 391
Shamir, Yitzhak 15, 154 – 156, 196, 198, 217, 244 – 247, 262, 265, 267, 320, 321, 391, 392 Shapiro, Levi-Arie 324 – 326 Shapiro, Salman 120 – 121, 124 – 127, 132. *Vezi* şi Numec Sharah, Faisal Abu 329 Sharon, Ariel („Arik”) 107, 119 Shavit, Shabtai 92, 129, 131, 152, 153, 157, 309, 380, 382, 385, 388, 390, 392, 393, 395, 408 Shiloah, Reuven 58, 60 Shin Bet (GSS) (Shabak) 58 – 60, 64, 106, 172, 184, 216, 252, 309, 343, 432
Shtarkes, Nahman 62 Shultz, George 197 Sidorenko, Viktor 130 Siem, Ole Martin 362 – 363 Simitis, Costas 427 Sinai 53, 61, 80, 87, 88, 155, 177 Sistemul FACES 248 Soi Phayne (vas) 253 Solidaritatea 296
Sowan, Ismail 354 – 359, 366 – 368, 370 – 379
Space Research Corporation (SRC), compania lui

Bull, G. 154 Stalin, I.V. 273, 284 „Stanton, Adriana” 403 – 406 Straboat 362
Starr, Kenneth, raport 136 – 137 Stasi, RDG 350, 428 Stoephasius, Wolfgang 131 *Sunday Mirror* 226, 230, 231, 233
Taabes, Kamil Amin 84 Tamimi, Muhammad 253 Tamir, Doran 153
Taşanka, Igor 127, 129, 130 Tenet, George 117 Terpil, Frank 303, 369 Thatcher, Margaret 146, 224, 244, 340, 345, 349, 351, 354, 373, 377, 378, 434
The Observer 206, 209, 210, 215 *The Sunday Times* 229 – 233, 238, 239, 240, 417
Thorbanifer, Manacher 198 Tigrii Tamili 349 *Time 24*
Toiv, Barry 137 – 139 Tomlinson, Richard 26, 33 – 36, 40 Torres, Justiano, trafic cu materiale nucleare 127, 129 – 131 Triunghiul de Aur, producţia de opiu din, 314
Turcia 73, 285, 300, 423 – 427
UB, serviciu secret polonez 259 Uganda 184 – 186
Unitatea Antiteroristă Internaţională, Spania 147
Uniunea Congregaţiilor Evreieşti din America 116
Uniunea Sovietică 82, 86, 127, 176, 202, 223, 225, 230, 245 – 247, 259, 272, 274, 277, 316
Vanunu, Mordechai 226 – 234, 237 – 239, 263
Vatican (Sfântul Scaun) 82, 268 – 274, 276, 280 – 288, 290 – 292, 295, 297 – 299, 302, 304, 307, 309
vigil-i (securitatea Vaticanului) 276, 293
Wadi Haddad 183 Wałęsa, Lech 296 Walters, Vernon 297 – 298, 351 – 352 *Washington Timesy* despre afacerea „Murphy-Hindawi” 143, 346 „Weber, Patrick”, Nir, A., alias 404 Weir, Benjamin 198 Weiss, Shalom 381 – 382 Weizman, Ezer 146, 318, 423 – 424 Wiesenthal, Simon 43, 292 Wojtyła, Karol 283 Woodward, Bob 207, 241 Wright, Peter 245 Wyszíński, Stefan 296
Yagur, Yosef 113 – 115, 132 Yassin, Ahmed (şeic) 169 – 170 Yatom, Danny („Prusacul”) 22, 37, 93, 135, 136, 140, 161 – 165, 168 – 170, 384 – 385, 408 – 424 *Yediot Aharonot* 401 Yishuv 50 – 52

Yusufu, Muhammad 323 – 326
Zahreddin, Maazi 85 Zamir, Zvi 107, 190, 191, 272, 276, 278 – 281, 295, 304 Zanzibar 312, 314, 316 Zeevi, Beni 238 – 239 Zein, Abdullah 413 – 416, 418 Zidul Plângerii 49, 50, 51, 336 Zucker, Dedi 429

Cuprins

Prefaţă de Florian Banu 5
Capitolul 1 – *în spatele oglinzii* 11
Capitolul 2 – *înainte de început* 49
Capitolul 3 – *Inscripţiile de la Glilot* 76
Capitolul 4 – *Spionul cu masca de fier 99*
Capitolul 5 – *Sabia nucleară a lui Ghedeon* 118
Capitolul 6 – *Răzbunătorii* 141
Capitolul *7* – *Un spion cu maniere* 174
Capitolul 8 – *ORA şi monstrul* 202
Capitolul 9 – *Bani negri, sex şi minciuni* 221
Capitolul 10-O *legătură periculoasă* 243
Capitolul 11 – *Alianţe contra naturii* 269
Capitolul 12 – *Binecuvântaţi fie spionii* 291
Capitolul 13 – *Legături africane* 311
Capitolul 14 – *Bomba cameristei* 327
Capitolul 15 – *Caricaturistul dispensabil* 348
Capitolul 16 – *Spioni în deşert* 381
Capitolul 17 – *Treabă de mântuială* 409
Directorii generali ai Mossadului între 1951 şi 2002 437
Glosar de termeni şi abrevieri 438
Mic glosar de termeni arabi 443
Alte servicii de informaţii 445
Notă despre surse 450
Bibliografie selectivă 456
Mulţumiri 461
Index 463